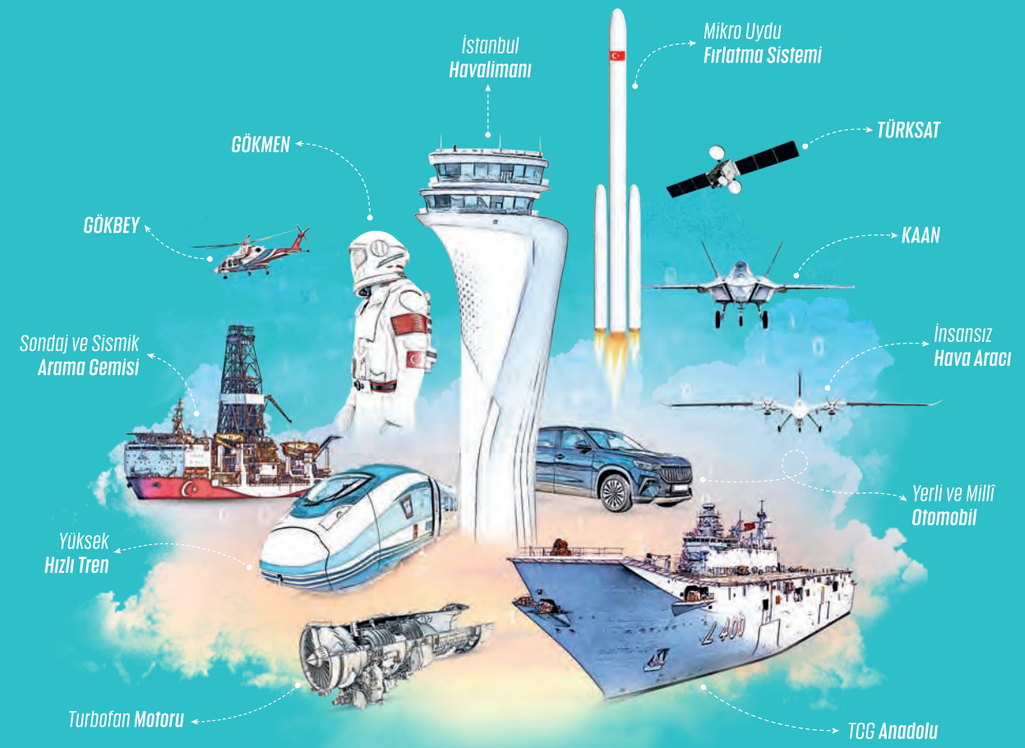
Bu kitaba sığmayan daha neler var!

eba
www.eba.gov.tr

Karekodu okut, bu kitapla ilgili EBA içeriklerine ulaş!

Teknoloji Yolculuğumuz

BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR.
PARA İLE SATILAMAZ.

ISBN 978-975-11-6617-3

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin Beşinci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşıması Zorunlu Değildir.

EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ ALANI

11

EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ ALANI

EV TEKSTİLİ ÜRETİMİ ATÖLYESİ 11 DERS MATERYALİ

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

EV TEKSTİLİ ÜRETİMİ ATÖLYESİ

Ders Materyali

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ ALANI

EV TEKSTİLİ ÜRETİMİ ATÖLYESİ

11

DERS MATERYALİ

Yazarlar
Asiye BENHÜR
Melahat KUTUCU

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI ..... : 8320
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ ..... : 2212

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Ders materyalinin metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

Hazırlayanlar

Dil Uzmanı
Hülya BAŞTÜRK

Program Geliştirme Uzmanı
Fulya ÖLKEN

Görsel Tasarım Uzmanı
Fatma DURSUN

ISBN 978-975-11-6617-3

Millî Eğitim Bakanlığının 24.12.2020 gün ve 18433886 sayılı oluru ile Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünce ders materyali olarak hazırlanmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

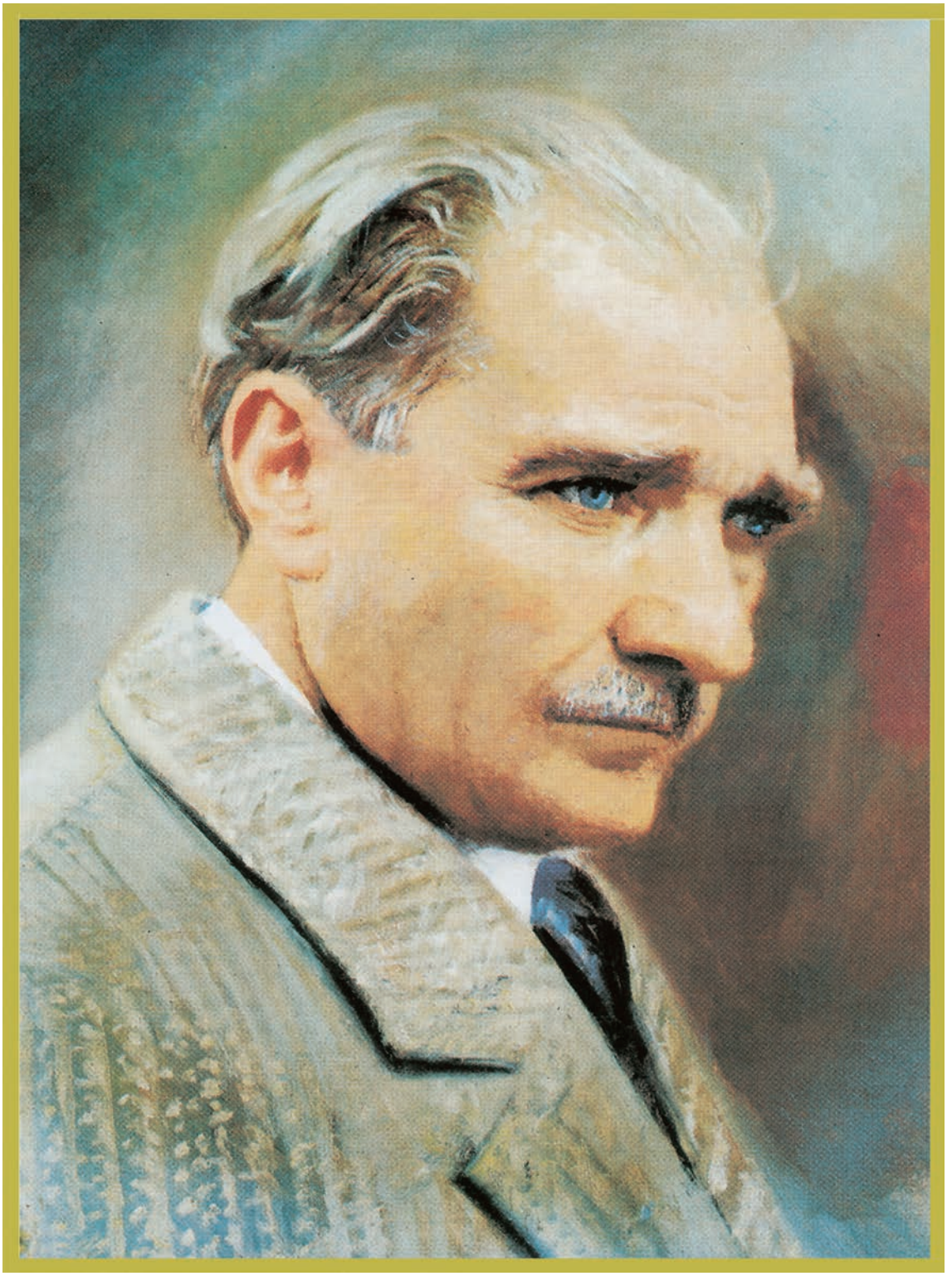
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

DERS MATERYALİNİN TANITIMI..... 12

1. SEHPA ÖRTÜSÜ VE KOLTUK ŞALI 15

1.1. SEHPA ÖRTÜSÜ VE KOLTUK ŞALI TASARIMI 17
1.2. ÜRÜN ÖLÇÜLENDİRMESİ 24
1.2.1. Sehpa Örtüsü Ölçülendirmesi 24
1.2.2. Koltuk Şalı Ölçülendirmesi 25
1.3. SEHPA ÖRTÜSÜ VE KOLTUK ŞALI KESİMİ 26
1.3.1. Sehpa Örtüsü Kesimi 26
1.3.2. Koltuk Şalı Kesimi 27
1.4. SEHPA ÖRTÜSÜ VE KOLTUK ŞALI SÜSLEME 32
1.5. SEHPA ÖRTÜSÜ VE KOLTUK ŞALI DİKME 41
1.6. SEHPA ÖRTÜSÜ VE KOLTUK ŞALINI KULLANIMA HAZIR HÂLE GETİRME 46
1.6.1. Ütüleme 46
1.6.2. Kalite Kontrol 46
1.6.3. Ürün Paketleme 46

2. PİKE 47

2.1. PİKE TAKIMI MODELİ TASARLAMA 49
2.2. PİKE KESİMİ 55
2.2.1. Pike Standart Ölçüleri 55
2.2.2. Ürün ölçülendirme 55
2.2.3. Pike Kumaşının Kesimi 57
2.3. PİKE SÜSLEME 62
2.3.1. Dikiş Tekniği ile Süsleme 62
2.3.2. İşleme Tekniği ile Süsleme 64
2.3.3. Örgü Tekniği ile Süsleme 65
2.3.4. Hazır Gereçlerle Süsleme 66
2.3.5. Modernizasyon ile Süsleme 67
2.4. PİKE DİKİMİ 74
2.4.1. Dikime Hazırlık 74
2.4.2. Pike Dikimi 74
2.5. PİKEYİ KULLANIMA HAZIRLAMA 84

3. DEKORATİF YASTIK VE MİNDER 87

3.1. DEKORATİF YASTIK MODELLERİ TASARLAMA 95
3.2. ÜRÜN ÖLÇÜLENDİRMESİ YAPMA 98
3.3. DEKORATİF YASTIK KESİMİ 98
3.4. DEKORATİF YASTIK SÜSLEME 101
3.4.1. Oda Tarzları 101
3.4.2. Süsleme Teknikleri 101
3.5. DEKORATİF MİNDER MODELLERİ TASARLAMA 111
3.6. ÜRÜN ÖLÇÜLENDİRMESİ YAPMA 114
3.7. DEKORATİF MİNDER KESİMİ 114
3.8. DEKORATİF YASTIK VE MİNDER DİKİMİ 114
3.9. DEKORATİF YASTIK VE MİNDERİ KULLANIMA HAZIRLAMA 115

1. ÖĞRENME BİRİMİ

2. ÖĞRENME BİRİMİ

3. ÖĞRENME BİRİMİ

İÇİNDEKİLER

4. ÖĞRENME BİRİMİ

4. BEBEK ODASI TAKIMI 127

4.1. BEBEK ODASI PARÇALARINI TASARLAMA 131
4.2. ÜRÜN ÖLÇÜLENDİRMESİ YAPMA 137
4.3. ÖLÇÜLENDİRMEYE UYGUN KESME 138
4.4. BEBEK ODASI TAKIMINI SÜSLEME 141
4.5. BEBEK ODASI TAKIMINI DİKME 146
4.6. BEBEK ODASI TAKIMINI KULLANIMA HAZIR HÂLE GETİRME 170

5. ÖĞRENME BİRİMİ

5. YATAK ÖRTÜLERİ 171

5.1. YATAK ÖRTÜSÜ MODELİ TASARLAMA 180
5.2. ÜRÜN ÖLÇÜLENDİRMESİ YAPMA 184
5.3. ÖLÇÜLENDİRMEYE UYGUN KESME 185
5.4. YATAK ÖRTÜSÜ MODELİNE GÖRE SÜSLEME TEKNİĞİNİ UYGULAMA 188
5.5. YATAK ÖRTÜSÜNÜ DİKME 188
5.6. YATAK ÖRTÜSÜNÜ KULLANIMA HAZIR HÂLE GETİRME 194
5.6.1. Yatak Örtüsünde Kalite Kontrolü Yapma 194
5.6.2. Yatak Örtüsünde Ütüleme Yapma 194
5.6.3. Katlama ve Paketleme Yapma 194

6. ÖĞRENME BİRİMİ

6. BİLGİSAYARDA DESEN HAZIRLAMA 197

6.1. EL İLE ÇİZİLEN BRODE DESENİNİ BİLGİSAYARA KAYDETME 198
6.1.1. Desen Çizim İlkeleri 199
6.1.2. Kompozisyon Hazırlama İlkeleri 199
6.1.3. Tarayıcı ile Desen Kaydetme 199
6.1.4.Deseni Kaydetme Yolları ve Aşamaları 200
6.1.5. Desen Hazırlamada Bilgisayar Kullanımı 201
6.1.6. Bilgisayarlı Nakış Makinelerinde Yazılım Programları 202
6.1.7. Bilgisayarda Desen Çizim Programı Kullanımı 203
6.1.8. Desen Çizim Programı Parametre Ayarları 211
6.1.9. Brode Parametre Menüsünü Desene Uygulama 215
6.2. DİKİŞ PARAMETRE MENÜSÜNÜ DESENE UYGULAMA 221
6.2.1. Dikiş Çeşitleri 221
6.2.2. Dikiş Parametreleri 222
6.3. SARGI PARAMETRE MENÜSÜNÜ DESENE UYGULAMA 226
6.3.1. Sargı Çeşitleri 226
6.3.2. Sargı Parametreleri 227
6.4. ÇİN İĞNESİ PARAMETRE MENÜSÜNÜ DESENE UYGULAMA 232
6.4.1. Çin İğnesi Çeşitleri 232
6.4.2. Çin iğnesi Parametreleri 233
6.5. DEKORATİF DİKİŞ PARAMETRE MENÜSÜNÜ DESENE UYGULAMA 239
6.5.1. Dekoratif Dikiş Çeşitleri 239
6.5.2. Pul 239
6.6. OTOMATİK YAZI YAZMA PARAMETRE MENÜSÜNÜ DESENE UYGULAMA 244
6.6.1. Yazı Biçimlendirme 245
6.6.2. Otomatik Yazı Yazma Parametre Ayarları 246

7. ÖĞRENME BİRİMİ

7. DESEN DÜZELTME 249

7.1. BİLGİSAYARLI NAKIŞ PAKET PROGRAMINDA DESENİ DÜZELTME 250
7.1.1. Desen Düzeltme Aracı 250
7.1.2. Blok ve Batış Düzenleme 251

7.1.3. Blok Parametreleri 252
7.1.4. Desen Boyutunu Değiştirme 255
7.1.5. Yeniden Çizim Aracı 256
7.1.6. Sistem Parametreleri 256
7.2. BİLGİSAYARLI NAKIŞ PAKET PROGRAMINDA DESEN KAYDETME 268
7.2.1 Dosya Menüsü Kayıt Seçeneği 268
7.2.2. Değiştir Menüsü Gönder Seçenekleği 269
7.2.3. Arşiv Hazırlama 271
7.2.4. Desen Bilgi Kartı Oluşturma 271

8. BİLGİSAYARLI MAKİNEDE İŞLEME 275

8.1. BİLGİSAYARLI NAKIŞ MAKİNESİNİ İŞLEMEYE HAZIRLAMA 276
8.1.1. Bilgisayarlı Nakış Makinesinin Üst Bölümü 277
8.1.2. Bilgisayarlı Nakış Makinesinin Ekran Bölümü 278
8.1.3. Bilgisayarlı Nakış Makinesinin Alt Bölümü 279
8.2. BİLGİSAYARLI NAKIŞ MAKİNESİNİN İPLİKLERİNİ TAKMA 284
8.2.1. Makine Nakışlarında Kullanılan İplik Çeşitleri 284
8.2.2. Bilgisayarlı Nakış Makinelerinde Kullanılan İpliklerin Özellikleri 287
8.2.3. Üst İplik Ayarı Yapma 287
8.2.4. Makine Nakışında Kullanılan İğneler 288
8.3. ÜRÜNE VE İŞLEME TEKNİĞİNE UYGUN ŞEKİLDE TELAYI VE KUMAŞI MAKİNEYE GERME 292
8.3.1. Tela 292
8.3.2. Nakış Kaplamaları 293
8.3.3. Kumaşı Makineye Germe 293
8.4. DESENİ BİLGİSAYARLI NAKIŞ MAKİNESİNE YÜKLEME 296
8.5. BİLGİSAYARLI NAKIŞ MAKİNESİNDE İŞLEME YAPMA 300
8.6. BİLGİSAYARLI NAKIŞ MAKİNESİNİN KULLANIM KILAVUZUNA UYGUN ŞEKİLDE BAKIMINI YAPMA 304
8.6.1. Makinenin Yağlanması 304
8.6.2. Bilgisayarlı Makinelerin Basit Arızları ve Çözüm Önerileri 305

9. BİLGİSAYARLI MAKİNEDE EV TEKSTİLİ ÜRÜNÜ 312

9.1. EV TEKSTİLİ ÜRÜNÜNÜN ÖLÇÜLERİNE GÖRE DESEN ÇİZME 312
9.1.1. Üründe Form ve Desen 312
9.1.2. Üründe Kompozisyon 317
9.1.3. Üründe Ölçülendirme 318
9.1.4. Kenar Temizleme Tekniği 319
9.2. DESENİ RENKLENDİRME 329
9.3. EV TEKSTİLİ ÜRÜNÜ DESENİNİ İŞLEMEYE HAZIRLIK YAPMA 335
9.3.1. Malzeme Seçimi 335
9.3.2. Ölçülendirme ve Kesme 335
9.3.3. Kumaşı Makineye Germe 335
9.4. DESENİ MAKİNEDE İŞLEME 341
9.5. EV TEKSTİLİ ÜRÜNÜNÜ DİKME 341
9.6. EV TEKSTİLİ ÜRÜNÜNÜ KULLANIMA HAZIRLAMA 341

KAYNAKÇA 352

DERS MATERYALİNİN TANITIMI

Öğrenme biriminin adını gösterir.

Öğrenme biriminin numarasını gösterir.

Öğrenme biriminin içeriğine uygun görsel içerir.

Öğrenme biriminin konularını gösterir.

Öğrenme birimiyle ilgili etkileşimli kitap, video, ses, animasyon, uygulama, oyun, soru vb. ilave kaynaklara ulaşabileceğiniz karekodu gösterir.

Öğrenme biriminin numarasını gösterir.

Öğrenme birimi bilgi sayfalarını içerir.

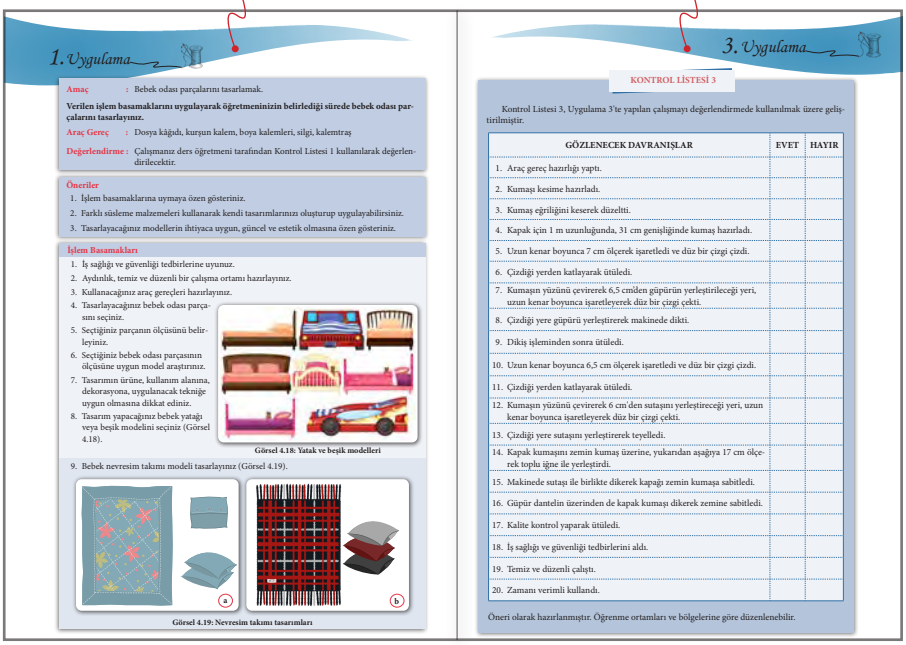
Öğrenme biriminin adını gösterir.

Sürdürülebilirlikle ilgili bilgileri içerir.

Kazanımları kapsayan uygulamaların yer aldığı sayfadır. Uygulama sayfalarında kullanılacak araç gereç, uygulamanın değerlendirme yöntemi, uygulamayla ilgili ipuçları ve öneriler, işlem basamakları ve uygulamaya ilişkin görseller yer alır.

Ders öğretmeni tarafından uygulama çalışmasının değerlendirildiği listedir. Çalışma sırasında öğrencinin her bir davranışı gözlemlenerek ölçütlerin gerçekleşme durumu EVET veya HAYIR olarak belirtilir.

1. Uygulama

Amaç : Bebek odası parçalarını tasarlamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede bebek odası parçalarını tasarlayınız.

Araç Gereç : Dosya kâğıdı, kurşun kalem, boya kalemleri, silgi, kalemtraş

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 1 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. İşlem basamaklarına uymaya özen gösteriniz.
2. Farklı süsleme malzemeleri kullanarak kendi tasarımlarınızı oluşturup uygulayabilirsiniz.
3. Tasarlayacağınız modellerin ihtiyaca uygun, güncel ve estetik olmasına özen gösteriniz.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereçleri hazırlayınız.
4. Tasarlayacağınız bebek odası parçasını seçiniz.
5. Seçtiğiniz parçanın ölçüsünü belirleyiniz.
6. Seçtiğiniz bebek odası parçasının ölçüsüne uygun model araştırınız.
7. Tasarımın ürüne, kullanım alanına, dekorasyona, uygulanacak tekniğe uygun olmasına dikkat ediniz.
8. Tasarım yapacağınız bebek yatağı veya beşik modelini seçiniz (Görsel 4.18).

Görsel 4.18: Yatak ve beşik modelleri

9. Bebek nevresim takımı modeli tasarlayınız (Görsel 4.19).

Görsel 4.19: Nevresim takımı tasarımları

3. Uygulama

KONTROL LİSTESİ 3

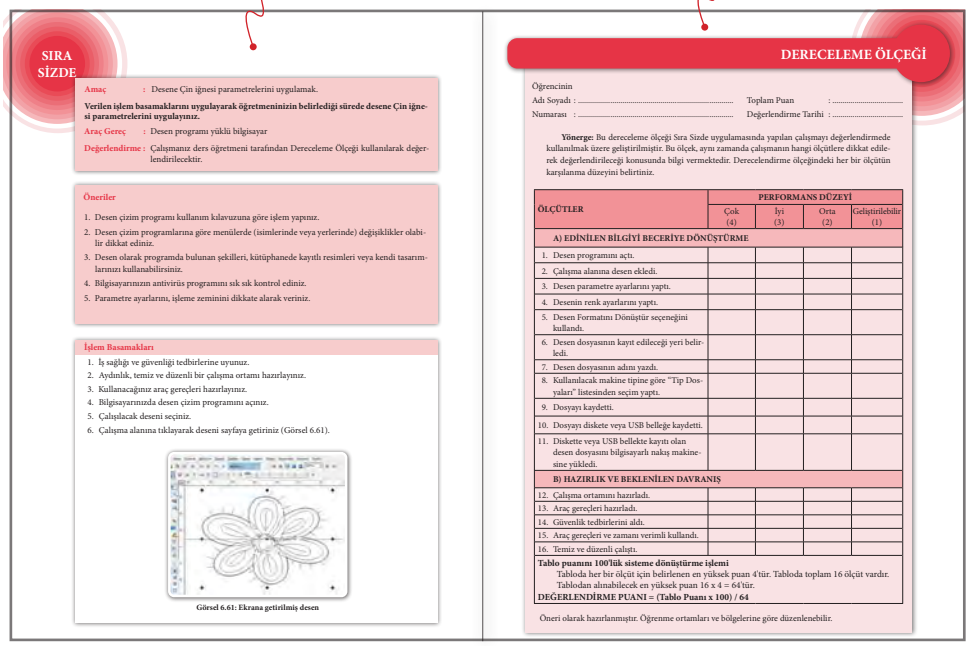
Kontrol Listesi 3, Uygulama 3'te yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Kumaşı kesime hazırladı.		
3. Kumaş eğriliğini keserek düzeltti.		
4. Kapak için 1 m uzunluğunda, 31 cm genişliğinde kumaş hazırladı.		
5. Uzun kenar boyunca 7 cm ölçerek işaretledi ve düz bir çizgi çizdi.		
6. Çizdiği yerden katlayarak ütüledi.		
7. Kumaşın yüzünü çevirerek 6,5 cmden güpürün yerleştirileceği yeri, uzun kenar boyunca işaretleyerek düz bir çizgi çekti.		
8. Çizdiği yere güpürü yerleştirerek makinede dikti.		
9. Dikiş işleminden sonra ütüledi.		
10. Uzun kenar boyunca 6,5 cm ölçerek işaretledi ve düz bir çizgi çizdi.		
11. Çizdiği yerden katlayarak ütüledi.		
12. Kumaşın yüzünü çevirerek 6 cm'den sutaşını yerleştireceği yeri, uzun kenar boyunca işaretleyerek düz bir çizgi çekti.		
13. Çizdiği yere sutaşını yerleştirerek teyelledi.		
14. Kapak kumaşını zemin kumaş üzerine, yukarıdan aşağıya 17 cm ölçerek toplu iğne ile yerleştirdi.		
15. Makinede sutaşı ile birlikte dikerek kapağı zemin kumaşa sabitledi.		
16. Güpür dantelin üzerinden de kapak kumaşı dikerek zemine sabitledi.		
17. Kalite kontrol yaparak ütüledi.		
18. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
19. Temiz ve düzenli çalıştı.		
20. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

Sıra Sizde uygulama sayfalarını gösterir. Sıra Sizde uygulamasında öğrenciden beklenen, belirtilen önerileri dikkate alıp kendi fikirlerini de katarak işlem basamaklarını takip etmesi ve uygulama görevini tamamlamasıdır.

Sıra Sizde uygulamasında yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilen derecelendirme ölçeğidir. Çalışma, ders öğretmeni tarafından değerlendirilir.

SIRA SİZDE

Amaç : Desene Çin iğnesi parametrelerini uygulamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede desene Çin iğnesi parametrelerini uygulayınız.

Araç Gereç : Desen programı yüklü bilgisayar

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Dereceleme Ölçeği kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Desen çizim programı kullanım kılavuzuna göre işlem yapınız.
2. Desen çizim programlarına göre menülerde (isimlerinde veya yerlerinde) değişiklikler olabilir dikkat ediniz.
3. Desen olarak programda bulunan şekilleri, kütüphanede kayıtlı resimleri veya kendi tasarımlarınızı kullanabilirsiniz.
4. Bilgisayarınızın antivirüs programını sık sık kontrol ediniz.
5. Parametre ayarlarını, işleme zeminini dikkate alarak veriniz.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereçleri hazırlayınız.
4. Bilgisayarınızda desen çizim programını açınız.
5. Çalışılacak deseni seçiniz.
6. Çalışma alanına tıklayarak deseni sayfaya getiriniz (Görsel 6.61).

Görsel 6.61: Ekrana getirilmiş desen

DERECELEME ÖLÇEĞİ

Öğrencinin
Adı Soyadı : ..... Toplam Puan : .....
Numarası : ..... Değerlendirme Tarihi : .....

Yönerge: Bu dereceleme ölçeği Sıra Sizde uygulamasında yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir. Bu ölçek, aynı zamanda çalışmanın hangi ölçütlere dikkat edilerek değerlendirileceği konusunda bilgi vermektedir. Derecelendirme ölçeğindeki her bir ölçütün karşılanma düzeyini belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	PERFORMANS DÜZEYİ			
	Çok (4)	İyi (3)	Orta (2)	Geliştirilebilir (1)
A) EDİNİLEN BİLGİYİ BECERİYE DÖNÜŞTÜRME				
1. Desen programını açtı.				
2. Çalışma alanına desen ekledi.				
3. Desen parametre ayarlarını yaptı.				
4. Desenin renk ayarlarını yaptı.				
5. Desen Formatını Dönüştür seçeneğini kullandı.				
6. Desen dosyasının kayıt edileceği yeri belirledi.				
7. Desen dosyasının adını yazdı.				
8. Kullanılacak makine tipine göre "Tip Dosyaları" listesinden seçim yaptı.				
9. Dosyayı kaydetti.				
10. Dosyayı diskete veya USB belleğe kaydetti.				
11. Diskette veya USB bellekte kayıtlı olan desen dosyasını bilgisayarlı nakış makinesine yükledi.				
B) HAZIRLIK VE BEKLENİLEN DAVRANIŞ				
12. Çalışma ortamını hazırladı.				
13. Araç gereçleri hazırladı.				
14. Güvenlik tedbirlerini aldı.				
15. Araç gereçleri ve zamanı verimli kullandı.				
16. Temiz ve düzenli çalıştı.				
Tablo puanını 100'lük sisteme dönüştürme işlemi Tabloda her bir ölçüt için belirlenen en yüksek puan 4'tür. Tabloda toplam 16 ölçüt vardır. Tablodan alınabilecek en yüksek puan 16 x 4 = 64'tür. **DEĞERLENDİRME PUANI = (Tablo Puanı x 100) / 64**				

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

DİKKAT

Yastık, evde bulunan malzemelerle doldurulduğunda geri dönüşüme katkı sağlanmış olacaktır. Kullanılmayan gereksiz bir kazak veya pamuklu triko giysi şeritler hâlinde kesilerek sentetik dolgu maddesi ile karıştırılıp kullanılabilir.

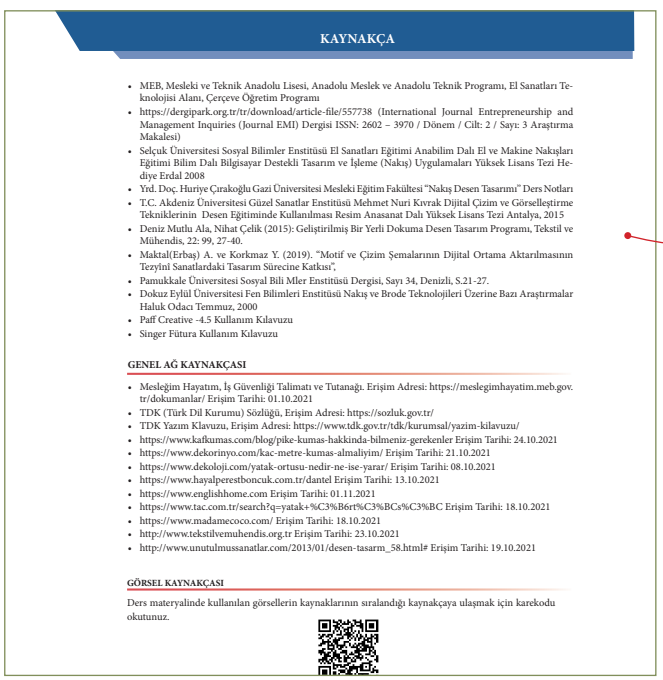
Konuya ilişkin ek bilgileri ve ipuçlarını gösterir.

Örnek Hesaplama

90 cm x 190 cm ölçülerinde tek kişilik bir yatak için yatak örtüsü ölçüsü

180 cm	x	240 cm
90 cm en + 45 cm +45 cm iki yan sarkma payı		190 cm boy + 50 cm sarkma payı

Ürünleri kullanıma hazırlamak amacıyla yapılacak ölçülendirmelerin örnek hesaplamalarını gösterir.

KAYNAKÇA

- MEB, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Anadolu Meslek ve Anadolu Teknik Programı, El Sanatları Teknolojisi Alanı, Çerçeve Öğretim Programı
- https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/557738 (International Journal Entrepreneurship and Management Inquiries (Journal EMI) Dergisi ISSN: 2602 – 3970 / Dönem / Cilt: 2 / Sayı: 3 Araştırma Makalesi)
- Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı El ve Makine Nakışları Eğitimi Bilim Dalı Bilgisayar Destekli Tasarım ve İşleme (Nakış) Uygulamaları Yüksek Lisans Tezi Hediye Erdal 2008
- Yrd. Doç. Huriye Çarakoğlu Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi "Nakış Desen Tasarımı" Ders Notları
- T.C. Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Mehmet Nuri Kıvrak Dijital Çizim ve Görselleştirme Tekniklerinin Desen Eğitiminde Kullanılması Resim Anasanat Dalı Yüksek Lisans Tezi Antalya, 2015
- Deniz Mutlu Ala, Nihat Çelik (2015): Geliştirilmiş Bir Yerli Dokuma Desen Tasarım Programı, Tekstil ve Mühendis, 22: 99, 27-40.
- Maktal(Erbaş) A. ve Korkmaz Y. (2019). "Motif ve Çizim Şemalarının Dijital Ortama Aktarılmasının Tezyînî Sanatlardaki Tasarım Sürecine Katkısı",
- Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bili Mler Enstitüsü Dergisi, Sayı 34, Denizli, S.21-27.
- Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Nakış ve Brode Teknolojileri Üzerine Bazı Araştırmalar Haluk Odacı Temmuz, 2000
- Paff Creative -4.5 Kullanım Kılavuzu
- Singer Fütura Kullanım Kılavuzu

GENEL AĞ KAYNAKÇASI

- Mesleğim Hayatım, İş Güvenliği Talimatı ve Tutanağı. Erişim Adresi: https://meslegimhayatim.meb.gov.tr/dokumanlar/ Erişim Tarihi: 01.10.2021
- TDK (Türk Dil Kurumu) Sözlüğü, Erişim Adresi: https://sozluk.gov.tr/
- TDK Yazım Klavuzu, Erişim Adresi: https://www.tdk.gov.tr/tdk/kurumsal/yazim-kilavuzu/
- https://www.kafkumas.com/blog/pike-kumas-hakkinda-bilmeniz-gerekenler Erişim Tarihi: 24.10.2021
- https://www.dekorinyo.com/kac-metre-kumas-almaliyim/ Erişim Tarihi: 21.10.2021
- https://www.dekoloji.com/yatak-ortusu-nedir-ne-ise-yarar/ Erişim Tarihi: 08.10.2021
- https://www.hayalperestboncuk.com.tr/dantel Erişim Tarihi: 13.10.2021
- https://www.englishhome.com Erişim Tarihi: 01.11.2021
- https://www.tac.com.tr/search?q=yatak+%C3%B6rt%C3%BCs%C3%BC Erişim Tarihi: 18.10.2021
- https://www.madamecoco.com/ Erişim Tarihi: 18.10.2021
- http://www.tekstilvemuhendis.org.tr Erişim Tarihi: 23.10.2021
- http://www.unutulmussanatlar.com/2013/01/desen-tasarm_58.html# Erişim Tarihi: 19.10.2021

GÖRSEL KAYNAKÇASI

Ders materyalinde kullanılan görsellerin kaynaklarının sıralandığı kaynakçaya ulaşmak için karekodu okutunuz.

Ders materyali hazırlanırken yararlanılan kaynakların listesini gösteren sayfadır.

ÖĞRENME BİRİMİ 1

SEHPA ÖRTÜSÜ VE KOLTUK ŞALI

KONULAR

1.1. SEHPA ÖRTÜSÜ VE KOLTUK ŞALI TASARIMI
1.2. ÜRÜN ÖLÇÜLENDİRMESİ
1.3. SEHPA ÖRTÜSÜ VE KOLTUK ŞALI KESİMİ
1.4. SEHPA ÖRTÜSÜ VE KOLTUK ŞALI SÜSLEME
1.5. SEHPA ÖRTÜSÜ VE KOLTUK ŞALI DİKME
1.6. SEHPA ÖRTÜSÜ VE KOLTUK ŞALINI KULLANIMA HAZIR HÂLE GETİRME

1. SEHPA ÖRTÜSÜ VE KOLTUK ŞALI

Mekânlarda kullanılan eşyalar bireylerin hayatını kolaylaştırmaktadır. Bunun yanı sıra eşyalarda yapılan bir takım değişikliklerle yaşam kalitesini artırmak da mümkündür. Ev dekorasyonunda kullanılan aksesuarlar, mekanikleşen hayat tarzının insanda yarattığı baskıyı azaltabilmektedir. Evin havasını değiştiren, enerji veren, dinlendiren ortamlar oluşturmak amacıyla mobilyalar üzerinde kullanılan örtülerde çok çeşitli süsleme teknikleri kullanılarak tasarımlar yapılabilmektedir. Örneğin basit bir koltuk şalı, sehpa örtüsü (Görsel 1.1) ve salon takımıyla oluşturulacak dekorasyon yaşanılan mekânı bambaşka bir havaya sokabilir.

Modası asla geçmeyecek klasik dekorasyona uygun oryantal desenlerle, kıvrımlı formlarla, pastel renklerle yapılacak klasik tarzda tasarımlar ya da avangart mobilya stilinden (Avangart mobilya, klasik mobilya modellerinde yenilikçi bir akım anlamına gelmektedir.) minimalist (sadecilik) dekorasyon uygulamalarına kadar farklı tarzlara uygun tasarımlar yapmak mümkündür (Görsel 1.2). Örtülerin kullanım amacına ve mekânın konseptine uygun tasarımlar yapılmasına dikkat edilmelidir. Karmaşık renklerin bir arada kullanıldığı etkili görünümler oluşturulabildiği gibi sadeliğin hâkim olduğu dekorasyonlar da yapılabilmektedir. Kullanacak kişinin karakterine, beklentilerine ve mekâna uygun tarzda pek çok çeşitte ürün tasarlanabilir.

Görsel 1.1: Dantel sehpa örtüsü

Görsel 1.2: Sehpa örtüleri

Sehpa (Görsel 1.3): Üstüne bir şey koymaya yarayan ayaklı destek, çatkı olarak tanımlanmaktadır. Salon mobilyaları içinde sehpanın kullanım alanı oldukça fazladır. Kullanım alanına uygun büyüklükte ve şekilde farklı sehpalar bulunmaktadır. Ev, otel, ofis, bahçe, balkon, toplantı salonları vb. her yerde sehpa kullanılabilmektedir. Sehpaların, günlük yaşantıyı kolaylaştıran (çay, kahve, meyve gibi yiyeceklerin servis edilmesi vb.) çok çeşitli işlevselliği bulunmaktadır. Bu nedenle sehpaların yiyecek ve içecek servislerinde kolaylık sağlaması açısından günlük yaşantıda önemli bir yeri vardır.

Görsel 1.3: Dikdörtgen salon sehpası ve örtüsü

Koltuk: Kol dayayacak yerleri olan kumaş deri vb. ile kaplanmış geniş ve rahat oturak, sandalye olarak tanımlanan koltuk ayrıca günlük yaşama konfor katarak dinlenmeyi sağlayan bir eşyadır. Koltuklar farklı model çeşitleriyle bulundukları ortamı güzelleştirebilmektedir. Dekorasyona sağladığı bu katkıyla bireyin estetik duygularına da hitap eden ve hem bedeni hem ruhu dinlendiren bir mobilya çeşididir. İnsanlar, üretilen her türlü eşyaya ufak dokunuşlarla kendi tarzlarını yansıtıp farklılık oluşturmak isterler (Görsel 1.4). Bu fiziksel ve duygusal ihtiyacı karşılamak için sehpa örtüsü, koltuk şalı vb. ürünler üretilmektedir.

Görsel 1.4: Koltuk şalı

1.1. SEHPA ÖRTÜSÜ VE KOLTUK ŞALI TASARIMI

Mekâna uygun tasarımlar yapabilmek için sehpa örtüsü ve koltuk şallarında uygulanacak süsleme tekniklerine uygun olan ve ev tekstilinde kullanılan kumaşların özelliklerini ve kumaş seçiminde dikkat edilecek noktaları bilmek gereklidir.

Ev tekstili ürünleri tasarımı ve kullanım alanları ev tekstillerinde kullanılan malzemelerin gelişim ve değişimiyle paralel değişiklik göstermektedir. Malzemelerdeki çeşitlilik tasarımdaki çeşitliliği arttırmakta hem estetik hem de kullanım olarak daha kaliteli üretim yapılmasını sağlamaktadır. Ev tekstilinde kullanılacak kumaşlar dikkatli seçilmeli günün modasına uygun ve ekonomik olmalıdır.

Sehpa Örtüsünde Kullanılacak Kumaşlar: Sehpa örtülerinde en önemli malzeme kumaştır. Tercih edilen kumaş, kullanılan mekânla ve mobilyalarla uyumlu olmalıdır. Klasik ahşap tarzdaki bir masa veya sehpa üzerinde ince, zarif ipekli kumaşlardan yapılmış örtüler tercih edilebilir. Seçilen kumaşın türü, deseni ve renk özelliği kullanılan ortama uyumunun yanı sıra örtünün üzerine yapılan süslemeler için de önemlidir. Günümüzde tafta, ipek, krep, saten, tül, organze, şifon, keten, Bursa keteni, Ödemiş ipeği ve keteni gibi çeşitli dokumalar kullanılmaktadır. Kumaşlar, seri fabrikasyon dokunan kumaşlardan seçilebileceği gibi özel dokunmuş yöresel dokumalardan da seçilebilmektedir (Görsel 1.5). Kumaş seçiminde zevk ve bütçe ön planda olsa da kumaşlarda bazı özellikler aranmaktadır. Süsleme tekniğine, kullanılacak yere ve kişinin zevkine göre kumaşın cinsi değişmektedir. Çift yüzlü kumaşlar dantel ve mefruşat tasarımlarının çoğuna uygundur. Çift yüzlü dokunmalarından dolayı kenar olarak kullanılabilme avantajı vardır. Kumaşın alt yüzü, üst yüzüne çevrilip çeşitli tekniklerle dikilerek kenar süslemesi tamamlanabilir. Yöresel dokuma kumaşlar özel tezgâhlarda belli genişliklerde dokunduklarından iki yan kenarlarından kesim yapılmadan sadece boy yönünde ihtiyaca uygun kesim yapılmaktadır. Bu kumaşların kenarları, kenar temizlemede dikiş gerektirmeyecek ya da en az işlemle halledilebilecek şekilde dokunduğu için kenar baskısı yapmaya gerek kalmamaktadır. Bazı yörelerde dokunan kumaşlar boy yönünde de istenen ölçülerde özel olarak dokunmakta ve kumaş özelliğine uygun otantik kenar süslemesi ile tamamlanarak satışa sunulmaktadır. Alıcıya sadece üzerine süsleme yapma işi kalmaktadır. Bu şekilde hem pratik bir üretim sağlanmakta hem de şık bir görünüm sunulmaktadır. Ekose (Görsel 1.6) ve çizgili kumaşlar; kesim, ölçüm ve işaretleme işlemlerinde dikkatli olunduğunda zamandan tasarruf edilmesini sağlamaktadır. Bunların yanı sıra kumaşın desen özelliğine de dikkat edilmesi gerekmektedir.

Görsel 1.5: Yöresel dokumalar

Görsel 1.6: Ekose kumaş

Koltuk Şalında Kullanılacak Kumaşlar: Koltuk şalları, ev dekorasyonunda sıklıkla kullanılan süsleme unsurlarındandır. Koltuk takımları kolay yıkanamadığı için temizlikleri zor olabilmektedir. Temizleme işlemi, genellikle profesyonel temizlik personeli tarafından özel makinelerle yapılmaktadır. Bu nedenle koltuk kumaşlarının kirlenmesini ve yıpranmasını geciktirmek için koltuk şallarının kullanımı önemlidir. Her çeşit kalınlık ve cinste kumaş, koltuk şalı dikiminde kullanılabilir. Kullanılan kumaşın tür, desen ve renk seçiminde dikkat edilecek hususlar;

- Kullanılacağı ortamın dekorasyonuyla bütünlük oluşturması,
- Uygulanacak süsleme tekniği,
- Kullanım amacı,
- Kişinin kendi zevki veya müşteri talebine uygunluğu,
- Ürün için ayrılan bütçe olarak sıralanabilir.

Piyasada her zevke, ihtiyaca ve bütçeye uygun kumaş çeşidi bulunmaktadır. Önemli olan en uygun fiyata en güzel ürünü oluşturabilmek için doğru tercihleri yapabilmektir. Bu nedenle ihtiyaca ve bütçeye uygun ürünü tasarlamak ve tasarıma uygun malzeme listesi çıkarmak gerekmektedir. Malzeme listesi yaparak alışverişe çıkmak ve bilinçli alışveriş yapmak doğru sonuca ulaşmak için önemlidir.

Koltuk şalı kumaşlarında kalınlık tercihi kullanım amacına göre değişir. Süsleme amaçlı olanlarda ince kumaşlar kullanılabilirken koltuğu koruma amaçlı kullanılanlarda sık dokunuşlu kalın kumaşlar tercih edilmektedir. Koruma amaçlı kullanılan kumaşların aynı zamanda kaymaması, leke tutmaması ve renk vermemesi istenen özelliklerin başında gelmektedir. Koltuk döşemede kullanılan her türlü kumaş, deri kumaş, desenli desensiz saten kumaş, goblen, damask, pamuklu, keten, imitasyon, akrilik, polar, kanvas, panama, viskon, flok süet, kadife kilim desenli gibi çok geniş yelpazede kumaş çeşidi kullanılabilmektedir.

Kumaş Seçiminde Dikkat Edilmesi Gereken Ölçütler

Üretilecek ev tekstilinin özelliğine göre seçimde dikkat edilecek ölçütler değişiklik göstermektedir. Kumaşın ham maddesi, desen, renk, kumaş eni, kullanışlılık, yıkanabilirlik, renk vermeme, yanmazlık, sağlamlık, işleme tekniğine uygunluk, dokuma sıklığı kumaşlarda aranan özelliklerdendir. Ev tekstilinde genellikle en çok tercih edilen viskon, akrilik, pamuk, keten, polyester benzeri yapay ham maddelerdir. Son dönemde doğal ham maddelere geri dönüş olmaktadır. Kumaşlar kir ve leke tutmamalı, kolay temizlenmeli, form alma özelliği olmalı, ışığı yansıtmalı, nem alıcı olmalı, yumuşak tutuma sahip olmalı, hijyenik olmalı, elektriklenme olmamalı, dökümü iyi olmalı, güneşe ve ışığa dayanıklı olmalı, esnemeli ve ütülenebilir olmalıdır. Kumaş, kullanım alanına göre beklenen özelliklere sahip olmalı, ürünün yapımı ve kullanımı esnasında sorunsuz olmalıdır. Kumaşların kullanımı son derece geniş ve çeşitlidir.

Piyasada Bulunan Ev Tekstili Kumaşları: Ev tekstilinde kullanılan çeşitli özellikte farklı kumaşlar üretilmektedir. Bunların içinde doku, renk, desen, yanmazlık, leke tutmazlık ve dayanıklılık özelliği olan kumaşlar günlük yaşantıda yer almaktadır.

İşlemeli Kumaş: Elde veya makinede yapılan işlemelerle süslenen kumaş, genellikle koton veya ipek ipliklerden üretilmektedir.

Kaşmir: Çin, Tibet ve Mongolya'da yaşayan kaz ve keçi tüyünden elde edilen ipliklerle üretilmektedir. Sıcak ve yünlü bir dokusu vardır.

Yapay Deri: Sıvı PVC'nin ince dokulara dönüştürülmesiyle üretilmektedir. Soğuduktan sonra sıcak etkili empirme makinesi ile istenilen deri çeşidi dokusu kumaşa kazandırılmaktadır.

Jakarlı Kumaş: İpliklerin özel bir tezgâh üstünde dokunmasıyla elde edilen desenlerle oluşturulan kumaş türüdür. 1801'de Joseph-Marie Jacquard bu dokuma şeklini keşfetmiş ve kumaşa kendi adını vermiştir.

Yünlü Kumaş: Koyunların yapağından elde edilmektedir. Doğal kaynaklı bir ürün olan yünlüler en sağlıklı kumaş türlerindendir.

Damasko: Avrupa'da XV. yüzyıldan beri üretilen bu tür kumaşlar, kumaş özelliğine göre ağır olmasıyla tanınmaktadır. Genellikle iki taraflı olarak dokunan kumaşta desenler mat saten iplikler üzerine parlak saten dokuma kombinasyonu ile oluşturulmaktadır.

Empirme: Resimlendirilen hafif koton kumaşlardır (Görsel 1.7).

Keten: Keten bitkisinin sapından yapılan elyaflı bir kumaş türüdür. Tarih öncesinden beri kullanılan bu kumaş türü koton ile kolayca karıştırılabilmektedir (Görsel 1.8).

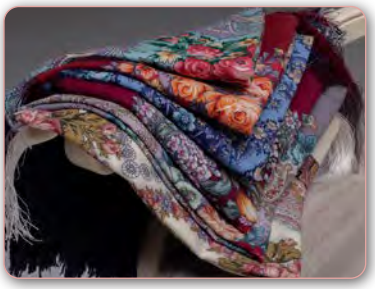
Moher: Türk orijinli kelime, en iyi yapağı anlamına gelmektedir. Bu çok ince, narin ve parlak hayvan lifi genellikle keçi yünü angoradan yılda iki kez elde edilmektedir.

Hareli: Doğal ipek, koton ve viskondan üretilen pırıltılı, hareli kumaştır. Hareli kumaş, çizgili ve empirme olarak da dokunabilmektedir. Koton veya polyester muslin çok hafiftir. Genellikle Çin'de veya Hindistan'da dokunmaktadır.

İpek Saten: En sık tercih edilen ipek kumaş türlerinden olan ipek saten, pürüzsüz ve parlaktır. İpek saten, kaygan dokusu ve canlı renkleriyle dikkat çekmektedir. Pek çok çeşidi olan bu dokumanın sentetik olanları da oldukça sık kullanılmaktadır. (Görsel 1.9).

Tafta: Genellikle ipek ile dokunmuş sert yapıda, ışıldayan parlak bir kumaş türüdür. Sık dokunmuş ipek kumaşı parlak görünümünden tanınır. İpek iplik yerine viskos ile dokunduğu için daha ucuz olmaktadır (Görsel 1.10).

Kadife: İpek, yün ya da pamuktan dokunmuş bir yüzü çok kısa, ince ve sık tüylerle kaplı, parlak ve yumuşak bir kumaştır. Kadife kumaşın pek çok çeşidi bulunmaktadır. Koton, ipek, yün, keten ve kadifenin dışında farklı biçimlerde motifli olanları da bulunmaktadır (Görsel 1.11 ve 1.12).

Görsel 1.7: Empirme

Görsel 1.8: Keten

Görsel 1.9: Saten

Görsel 1.10: Tafta

Görsel 1.11: Kadife

Görsel 1.12: Desen baskılı kadife

DİKKAT

Uygulama çalışmalarını uygularken şunlara dikkat ediniz:

- Kullanılacak araç gereci hazırlarken elinizde bulunan artık malzemeleri değerlendirerek ekonomiklik ilkesine uyabilirsiniz.
- İşlem basamaklarında verilen modeller, tasarımlar ve ölçüler örnek olarak verilmiştir. Kullanım amacınıza, ihtiyacınıza ve zevkinize göre modellerde, tasarımlarda ve ölçülerde değişiklik yaparak işlem basamaklarını uygulayabilirsiniz.

1. Uygulama

Amaç : Sehpa örtüsü modeli tasarlamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede sehpa örtüsü modeli tasarlayınız.

Araç Gereç : Dosya kâğıdı, kurşun kalem, boya kalemleri, silgi

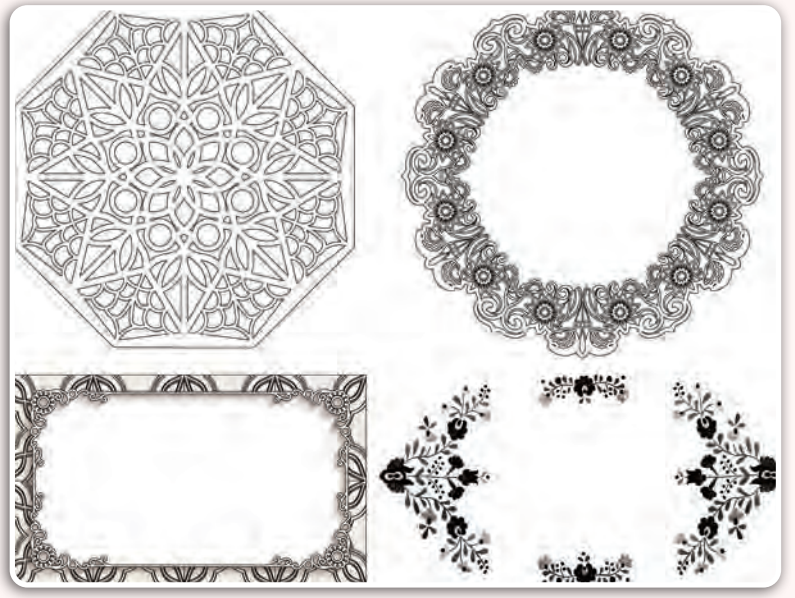
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 1 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. İşlem basamaklarına uymaya özen gösteriniz.
2. Farklı süsleme malzemeleri kullanarak kendi tasarımlarınızı oluşturup uygulayabilirsiniz.
3. Tasarlayacağınız modelin ihtiyaca uygun, güncel ve estetik olmasına özen gösteriniz.

İşlem Basamakları

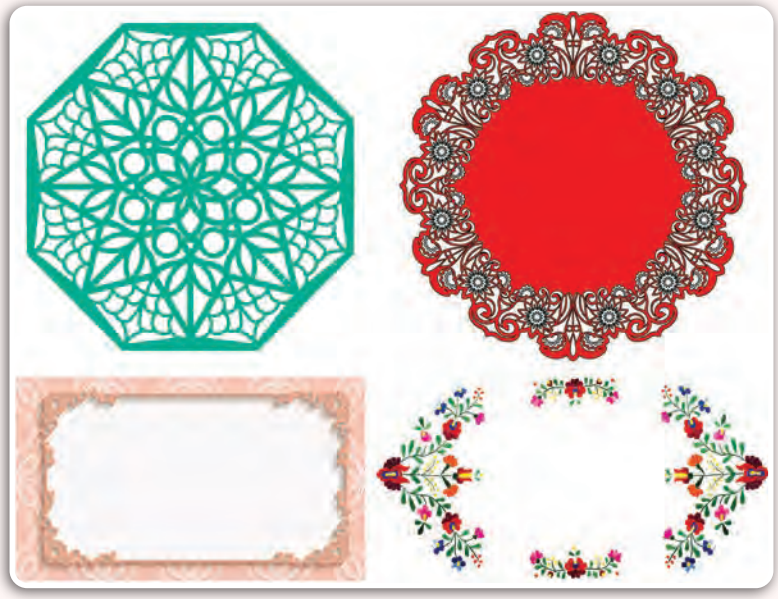
1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Tasarlayacağınız sehpa örtüsü modelini ve sehpa biçimini seçiniz [köşegen, kare, yuvarlak, dikdörtgen, üçgen (Görsel 1.13)].

Görsel 1.13: Sehpa örtüsü biçimleri ve tasarımları

5. Seçtiğiniz sehpa örtüsü çeşidine ve sehpa ölçüsüne uygun model araştırınız.
6. Tasarlayacağınız ürünün ölçülerini belirleyiniz.
7. Tasarımın ürüne, kullanım alanına, dekorasyona, uygulanacak tekniğe uygun olmasına dikkat ederek sehpa örtüsü modelini tasarlayınız.
8. Renk araştırması yapınız.

9. Sehpa örtüsü modeli tasarımını renklendiriniz (Görsel 1.14).

Görsel 1.14: Sehpa örtüsü tasarımlarını renklendirme

KONTROL LİSTESİ 1

Kontrol Listesi 1, Uygulama 1'de yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Tasarlayacağı sehpa örtüsü modelini ve sehpa biçimini seçti.		
3. Seçtiği sehpa örtüsü çeşidine uygun model araştırdı.		
4. Tasarlayacağı ürünün ölçülerini belirledi.		
5. Tasarım yaptı.		
6. Renk araştırması yaparak tasarımı renklendirdi.		
7. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
8. Temiz ve düzenli çalıştı.		
9. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

2. Uygulama

Amaç : Koltuk şalı modeli tasarlamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede koltuk şalı modeli tasarlayınız.

Araç Gereç : Dosya kâğıdı, kurşun kalem, boya kalemleri, silgi

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 2 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. İşlem basamaklarına uymaya özen gösteriniz.
2. Farklı süsleme malzemeleri kullanarak kendi tasarımlarınızı oluşturup uygulayabilirsiniz.
3. Tasarlayacağınız modelin ihtiyaca uygun, güncel ve estetik olmasına özen gösteriniz.
4. Koltuk şalı ölçüsünü belirlerken kullanılacak koltuğun ölçülerini dikkate alınız.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Tasarlayacağınız koltuk şalı modelini belirleyerek standart ölçüleri inceleyiniz.
5. Seçtiğiniz koltuk türüne ve ölçüsüne uygun model araştırınız (Görsel 1.15).
6. Tasarlayacağınız ürünün ölçülerini belirleyiniz.

Görsel 1.15: Dikdörtgen, kare ve üçgen form

7. Tasarımın ürüne, kullanım alanına, dekorasyona, uygulanacak tekniğe uygun olmasına dikkat ederek koltuk şalı modelini tasarlayınız. (Görsel 1.16 ve 1.17).

Görsel 1.16: Desen

Görsel 1.17: Koltuk şalı tasarımı

8. Renk araştırması yapınız.
9. Koltuk şalı tasarımını renklendiriniz (Görsel 1.18 ve 1.19).

Görsel 1.18: Koltuk şalı tasarımını renklendirme

Görsel 1.19: Koltuk şalı

KONTROL LİSTESİ 2

Kontrol Listesi 2, Uygulama 2'de yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Tasarlayacağı koltuk şalı modelini ve ölçüsünü seçti.		
3. Seçtiği koltuk şalı için model araştırdı.		
4. Tasarlayacağı ürünün ölçülerini belirledi.		
5. Tasarım yaptı.		
6. Renk araştırması yaparak tasarımı renklendirdi.		
7. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
8. Temiz ve düzenli çalıştı.		
9. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

1.2. ÜRÜN ÖLÇÜLENDİRMESİ

Evin salon bölümünde kullanılan ev tekstilleri; yemek masası örtüleri, servis örtüleri, koltuk ve sandalye kılıfları, koltuk şalları, sehpa örtüleri, dekoratif amaçlı kullanılan örtüler ile perdelerden oluşmaktadır. Bireylerin yaşam alanlarındaki tercihleri salonda kullanılacak tekstillerin seçimini de etkilemektedir. Buna paralel olarak günümüzde salon tekstilleri malzeme ve üretim teknikleri açısından çeşitliliği ile bireylerin kullanımına sunulmaktadır. Salon tekstillerinin ebatları ve modelleri kullanılacak dekorasyon malzemesinin özelliğine göre değişmektedir. Genelde dikdörtgen, kare ve oval şekiller kullanılmaktadır. Koltuk ve sandalye kılıfları bu mobilyaların modeline uygun ölçülerde hazırlanmaktadır.

1.2.1. Sehpa Örtüsü Ölçülendirmesi

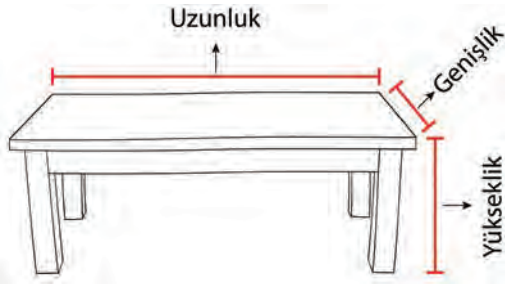
Sehpa örtüleri orta sehpanın şekline bağlı olarak kare (Görsel 1.20), dikdörtgen (Görsel 1.21), yuvarlak ve oval şekilde çalışılmaktadır. Salon takımında parçaların bütünlüğü önemli olduğu için sehpa örtüleri; üretim öncesi belirlenen teknikte yapılmalı, masa örtüsüne ve diğer parçalara uygun olmalıdır. Geçmiş yıllarda bir orta ve iki küçük sehpa üretilip kullanılırken günümüzde çoğunlukla tek orta sehpa kullanılmaktadır. Eski üçlü sehpa takımlarında kullanılan küçük sehpaların yerini servis için kullanılan dörtlü zigon (iç içe geçebilen) sehpalar almıştır. Salon sehpaları tek parça olarak üretilmekte (Görsel 1.22) ve kullanılacak mekânlara göre çeşitli ölçülerde (Tablo 1.1) tasarlanmaktadır. Salon mobilyalarına sehpanın yanında konsol, vitrin ve büyük yemek masası eşlik etmektedir. Kullanılan örtüler de buna bağlı olarak sehpa örtüsü ile uyumlu bir takım şeklinde tasarlanarak üretilmektedir. İnsanoğlu sürekli değişimin peşinde olduğundan salon mobilya takımı içindeki yerini tek büyük sehpaya bırakan üçlü sehpalar, gelecekte yine modanın değişmesi ile farklı ölçülere dönüşerek kullanılabilecektir.

Görsel 1.20: Kare sehpa örtüsü

Görsel 1.21: Dikdörtgen sehpa örtüsü

Görsel 1.22: Salon sehpası örneği

Tablo 1.1: Salon Sehpa Ölçüleri

Sehpa Şekli	Uzunluk	Genişlik	Yükseklik
Kare	50 cm	50 cm	45 cm
Kare	80 cm	80 cm	35 cm
Kare	100 cm	100 cm	35 cm
Kare	130 cm	130 cm	35 cm
Dikdörtgen	130 cm	65 cm	35 cm
Dikdörtgen	160 cm	40 cm	45 cm

Sehpa örtüsü ölçüleri; sehpanın büyüklüğüne, modaya ve zevke göre değişebilmektedir. Standart sehpa ölçüsü yoktur. Sehpanın yüzeyi ölçülüp kenarlardan içe girilerek yeni bir ölçü belirlenmektedir. Bu, sehpa örtüsünün bitmiş ölçüsüdür. Sehpa üzerindeki örtü; orta sehpada 10 – 15 cm, konsolda 5 – 8 cm kenarlardan sarkacak şekilde üretilebilmektedir. Masada ise zevke göre masanın tamamını kapsayarak yanlardan 15 – 20 cm sarkan ya da masanın yüzeyinde kenarlarda 10 – 20 – 30 cm boşluk kalacak şekilde kare (Görsel 1.23), yuvarlak (Görsel 1.24), oval (Görsel 1.25) veya dikdörtgen (Görsel 1.26) örtü ölçülendirmesi yapılabilmektedir (Konsol ve sehpa için de aynı şekilde ölçülendirme yapılabilmektedir.).

Görsel 1.23: Kare sehpa örtüsü

Görsel 1.24: Yuvarlak sehpa örtüsü

Görsel 1.25: Oval sehpa örtüsü

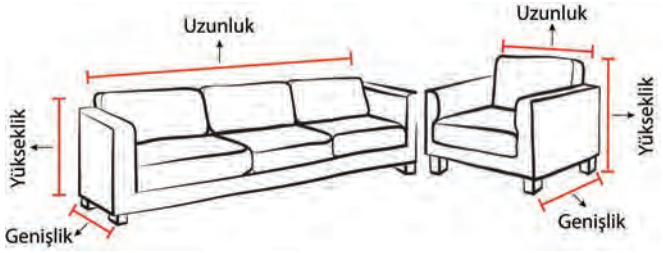
Görsel 1.26: Dikdörtgen sehpa örtüsü

1.2.2. Koltuk Şalı Ölçülendirmesi

Koltuk şalı modelleri kullanılacakları mekâna, koltuk çeşidine ve zevke göre farklılıklar göstermektedir. Koltukların büyüklüğüne ve şekline uygun (Görsel 1.27) örtüler kullanılırsa hoş bir görünüm elde edilebilmektedir. Bireyler zevklerine göre kare veya dikdörtgen örtüler kullanmaktadırlar. Bu nedenle ölçü belirlemede koltuğun büyüklüğü (Tablo 1.2) ve kullanacak kişinin zevki önemlidir. Standart koltuk ölçülerinin, koltuk takımlarının yapılarına ve içeriğine göre farklılık göstermesiyle günümüzde modern tasarımların klasik dokunuşlar ile harmanlandığı koltuk takımı modelleri daha çok tercih edilmektedir. Bu koltuk takımı modelleri arasında yer alan chester (kapitoneli koltuk), avangarde ve modern (Sade, şık ve günün ihtiyaçlarına cevap veren tarzdır.) koltuk takımlarının yanı sıra köşe takımları da günümüzde çokça kullanılmaktadır. Bu kapsamda evin genel ölçülerine uygunluk bakımından farklı seçenekler sunan bu modeller, hemen her zevke ve dekorasyon anlayışına hitap edebilme özelliğine sahiptir.

Tablo 1.2: Koltuk ve Kanepe Ölçüleri

Şekil	Uzunluk	Genişlik	Yükseklik
Koltuk	89 cm	79 cm	82 cm
Kanepe (İkili)	170 cm	40 cm	45 cm
Kanepe (Üçlü)	214 cm	79 cm	82 cm

Görsel 1.27: Koltuk modeli örnekleri

Chester Koltuk Takımı Ölçüleri

Chester koltuk takımı iki adet üçlü koltuk ve bir adet berjerden oluşmaktadır (Görsel 1.28.a). Hareketli mekanizmaları bulunan chester koltuk takımı ölçüleri ise 2,47 x 74 x 100 cm şeklindedir.

Avangarde Koltuk Takımı Ölçüleri

Avangard koltuk takımı 3+3, 3+3+1, 3+1 vb. şekillerde dizayn edilebilmekte ve yeniden tasarımlanabilmektedir. Bu takımlar, ev dekorasyonunda önemli bir avantaj sağlamasının yanı sıra konforlu yapıları ile de dikkat çekmektedir (Görsel 1.28.b). Avangarde koltuk takımı ölçüleri 2,44 x 83 x 106 cm şeklindedir.

Modern Koltuk Takımı Ölçüleri

Modern koltuk takımı ölçüleri, tercih edilecek modellere göre farklılık göstermekle birlikte 2,30 x 80 x 95 cm ölçülerine sahip üçlü koltuklardan ve 95 x 105 x 80 cm ölçülerinde tekli koltuktan oluşmaktadır (Görsel 1.28.c). Modele göre ölçüler farklılık göstermektedir.

Görsel 1.28: Koltuk takımları

Koltuk şalının model tasarımı, üzerinde kullanılacak koltuğun tarzına uyum sağlayacak şekilde olmalıdır. Koltuk şalının ölçülendirmesi de koltuğun ölçülerine uyumlu bir şekilde yapılmalıdır. Tasarlanan modele uygun olarak belirlenen kenar temizleme ve süsleme tekniğine göre katlama payları da ilave edilerek ölçülendirilmelidir. Örtünün kumaş özelliğine ve üzerine uygulanan süsleme tekniğine göre örtünün tamamıyla bütünlük sağlayan bir kenar temizleme tekniği seçilerek tasarım yapılmalıdır. Örtü kenarları köşe çalışılarak antika, overlok veya kenar harçları ile temizlenip süslenebilmektedir (Görsel 1.29, 1.30 ve 1.31). Seçilen kenar temizleme tekniğinin özelliğine uygun ilave ölçüler hesaplanarak ürünün bitmiş ölçüsüne eklenmeli ve kesilmesi için gerekli olan ölçü saptanmalıdır.

Görsel 1.29: Harç örnekleri

Görsel 1.30: Harç örnekleri

Görsel 1.31: Harç ile süsleme

1.3. SEHPA ÖRTÜSÜ VE KOLTUK ŞALI KESİMİ

Sehpa örtüsü ve koltuk şalında kumaş seçimi tasarım aşamasında belirlenmelidir. Kumaşın cinsi, rengi, deseni sehpa örtüsünün kullanım amacına ve kullanılacağı yere göre belirlenmelidir. Günlük kullanılan sehpa örtüsü kumaşları ile özel gün kutlamalarında ve dekoratif amaçlı sehpa örtülerinde kullanılan kumaşlar farklılık göstermektedir. Günlük kullanılan sehpa örtüsü kumaşları leke tutmamalı ve yıkamaya elverişli olmalıdır. Dekoratif amaçlı sehpa örtülerinde ise bu özelliklerin yanı sıra kumaşın ışıltılı ve gösterişli olması tercih edilmektedir.

1.3.1. Sehpa Örtüsü Kesimi

Kesim işlemine geçmeden önce kumaşın en ve boy ölçüsü dikkatle alınarak gerekli hesaplamalar

yapılmalı ve kesim planı hazırlanmalıdır. Kumaşın kenar eğrilikleri ve top sarım eğriliği varsa giderilmelidir. Seçilen kumaş pamuklu ise suda bekletilerek kumaşın çekmesi sağlanmalıdır. Yıkanan kumaş ütülenerek kesime hazırlanmalıdır. Kesim için geniş büyük bir masa ve keskin bir makas tercih edilmelidir. Ekonomik bir kesim planı yapılarak kumaş israfının önüne geçilmelidir. Ölçü alırken dikkatli ve kontrollü olmak hatasız kesim yapmak için önemlidir.

Piyasada sehpa örtüsü üretiminde kullanılan kumaşların ölçüsü 40 cm'den (yöresel dokuma kumaşlar) başlamaktadır. 120 cm, 150 cm, 300 cm'ye kadar kumaş bulmak mümkündür. Masa örtüsü, konsol ve sehpa örtüleri takım hâlinde çalışılacaksa ekonomik olması için geniş enli kumaşlar tercih edilmelidir. Her ihtiyaca, modele, zevke ve bütçeye göre kumaş bulunmaktadır.

Sehpa örtüsünün düzgün ve estetik görünmesi uygun ölçülendirmeye bağlıdır. Sehpayı tamamen kaplamayacak ve kenarlarda mobilyanın görüneceği boşluk kalacak şekilde ölçülendirme yapılmalıdır. Sehpa örtüleri genellikle masa, konsol ve zigon sehpa şeklinde salon takımı tasarlanarak kesilip dikilmektedir. Buna fiskos masası da eklenebilmektedir. Özel üretim yapılan sehpalarda ölçüler farklı olacağı için örtünün ölçüsü, sehpa ölçüsüne göre belirlenmelidir. Kullanılacak yere ve kişinin zevkine göre tasarlanan ölçülerde kesim yapılmalıdır. Salon takımları, kullanılan ürünlere göre çeşitlilik göstermektedir. Tablo 1.3'te salon takımlarında kullunılabilecek ürünler ve ölçüleri verilmiştir.

Tablo 1.3: Salon Takımı Ürün Ölçüleri

Ürün	Adet	En Ölçüsü	Boy Ölçüsü
Masa Örtüsü	1	90 cm	90 cm
Dikdörtgen Sehpa Örtüsü (Runner)	1	90 cm	40 cm
Kare Sehpa Örtüsü	1	80 cm	80 cm
Konsol Örtüsü	1	75 cm	35 cm
		140 cm	35 cm
Zigon Sehpa Örtüsü	1	40 cm	40 cm
Tekli Koltuk Örtüsü	1	100 cm	140 cm
İkili Koltuk Örtüsü	1	100 cm	150 cm
Üçlü Koltuk - Çekyat Örtüsü	1	115 cm	180 cm

Bu ölçüler örnek tablo oluşturmak için verilmiştir. Oval yapılmak istenirse dikdörtgen ölçülerin köşeleri yuvarlanarak oval kesim elde edilebilmektedir. Yuvarlak örtü tasarlanacak ise masanın en genişliği baz alınarak 10 cm ya da 15 cm örtü içte kalacak şekilde yuvarlağın çapı belirlenebilmektedir.

1.3.2. Koltuk Şalı Kesimi

Koltuğun büyüklüğüne (tek kişilik, çift kişilik veya üçlü koltuk) göre koltuk şalının piyasa satış ölçüleri şunlardır:

- Dikdörtgen koltuk şalı için;
  Tekli koltuk ürün ölçüsü 130 x 170 cm,
  Çiftli koltuk ürün ölçüsü 127 x 152 cm ve 130 x 170 cm,
  Üçlü koltuk ya da çekyat ürün ölçüsü 180 x 300 cm ve 220 x 240 cm'dir.
- Üçgen tasarım koltuk şalı için;
  Tekli koltuk ürün ölçüsü 100 cm x 100 cm (kısa kenar), 140 cm (uzun kenar),
  İkili koltuk ürün ölçüsü 100 cm x 100 cm (kısa kenar), 150 cm (uzun kenar),
  Üçlü koltuk ya da çekyat ürün ölçüsü 115 cm x 115 cm (kısa kenar), 180 cm'dir (uzun kenar).

Kenarları köşe çalışılarak antika, overlok veya kenar harçları ile temizlenip süslenebilmektedir (Görsel 1.29, 1.30 ve 1.31). Seçilen kenar temizleme tekniğinin özelliğine uygun ilave ölçüler hesaplanarak ürünün bitmiş ölçüsüne ilave edilmeli ve kesilmesi için gerekli olan ölçü saptanmalıdır.

3. Uygulama

Amaç : Salon takımı kesmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede salon takımı kesme çalışmasını yapınız.

Araç Gereç : Kumaş, makas, mezura ya da metre, çizim sabunu, toplu iğne, dosya kâğıdı, kurşun kalem, silgi

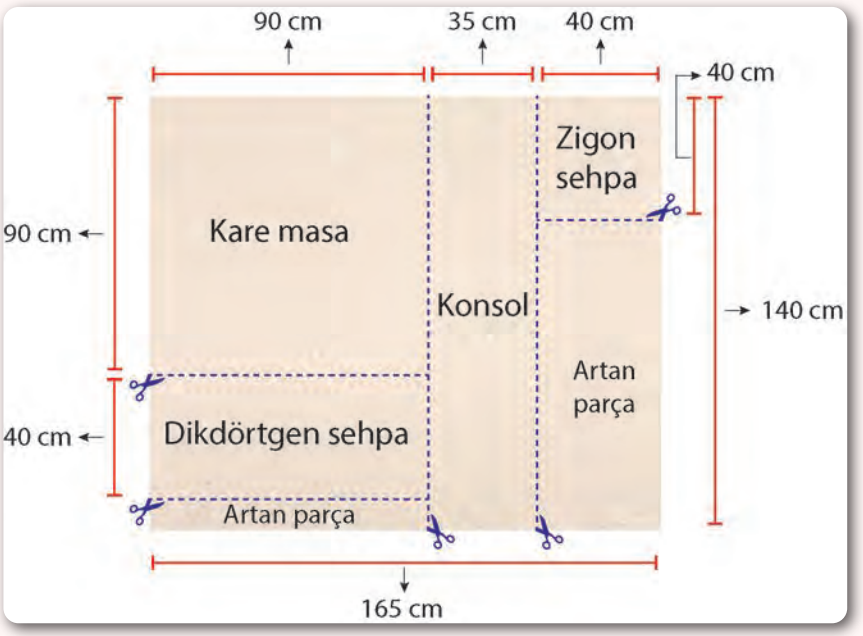
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 3 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Kumaşın en genişliğine göre yerleşim planını enine ya da boy yönüne yerleştirebilirsiniz.
2. Köşe çevirerek kenar katlama yapacaksanız tasarladığınız kenar genişliğine göre ölçülere katlama payı ilavesi yapmayı unutmayınız.
3. Düz ipliği doğrultusunda kumaş üzerinde işaretlemelerinizi yapınız.
4. İplik çekmeye uygun kumaşta kesim yaparken iplik çekerek işaretleme yapınız. Kumaş, iplik çekmeye uygun değilse iplik yönüne dikkat ederek cetvelle çizim yapınız.
5. Kesim yapmadan önce ölçülerin son kontrollerini yapmayı unutmayınız.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Tasarıma uygun olarak salon takımı parça sayısını belirleyerek ölçülendirme yapınız.
5. Ölçülendirmeye uygun kumaş hesabı yapınız.
6. Yaptığınız ölçülendirme ve kumaş hesabına uygun kağıt üzerinde kumaş kesim planı hazırlayınız.
7. Kumaş kenar eğriliğini düzeltip kumaşı ütüleyerek kesime hazırlayınız.
8. Kumaşınızı geniş bir masa üzerine yayınız.
9. Salon takımı için hazırladığınız kesim planına göre kumaş üzerine işaretleme yaparak kesim yapınız (Görsel 1.32).

Görsel 1.32: Salon takımı kesim planı

10. Kumaş üzerinde, hesaplamalara uygun işaretlemeleri yapınız (Görsel 1.32).
11. Köşe çevirerek kenarı katlamalı yapacaksanız tasarladığınız kenar genişliğine göre katlama payı ilavesi yapınız.

KONTROL LİSTESİ 3

Kontrol Listesi 3, Uygulama 3'te yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Kumaş seçimini yaptı.		
3. Kumaşı kesime hazırladı.		
4. Kumaş kesim planı yaptı.		
5. Kumaşı ölçülerine ve kesim planına göre kesti.		
6. Kumaşı keserken israf etmemeye özen gösterdi.		
7. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
8. Temiz ve düzenli çalıştı.		
9. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

4. Uygulama

Amaç : Tekli koltuk için 100 x 100 cm (kısa kenarlar), 140 cm (uzun kenar) ölçülerinde üçgen koltuk şalı kesmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede üçgen koltuk şalı kesme çalışmasını yapınız.

Araç Gereç : Kumaş, makas, mezura ya da metre, çizim sabunu, toplu iğne

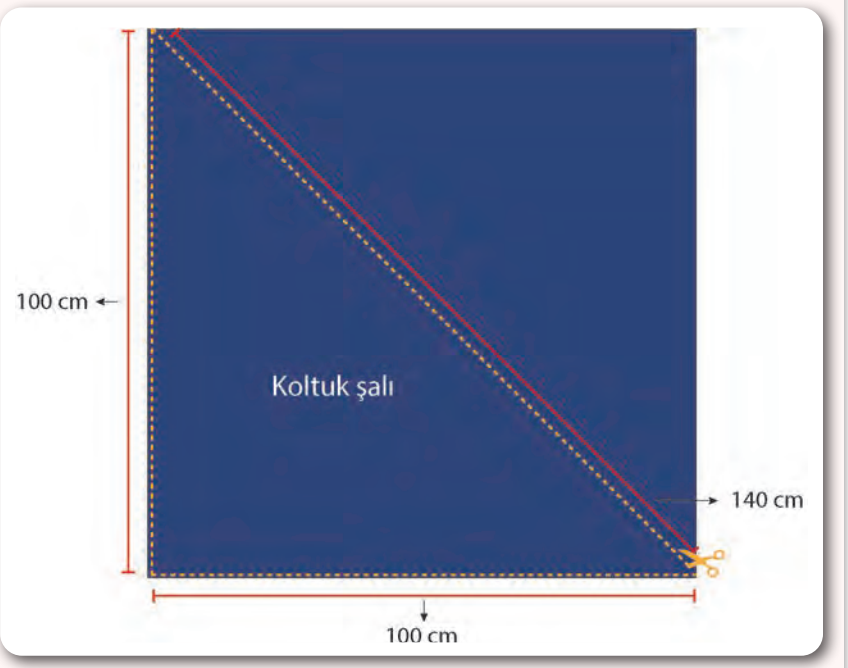
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 4 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Kumaşın en genişliğine göre bu yerleşim planını enine ya da boy yönüne göre yerleştirebilirsiniz.
2. Köşe çevirerek kenarı katlamalı yapacaksanız tasarladığınız kenar genişliğine göre katlama payı ilavesi yapmayı unutmayınız.
3. Düz ipliği doğrultusunda kumaşı işaretleyerek işaretlemelerinizi yapınız.
4. Kesim yaparken iplik çekmeye uygun kumaşlarda iplik çekerek, uygun olmayan kumaşlarda iplik yönüne dikkat ederek cetvelle işaretleme yapınız.
5. Şalın ölçüsünü koltuğa uygun olarak belirleyiniz.
6. Kesim yapmadan önce ölçülerin son kontrollerini yapmayı unutmayınız.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Tasarladığınız biçime (kare, dikdörtgen, üçgen) uygun ölçülendirme yapınız.
5. Ölçülendirmeye uygun kumaş hesabı yapınız.
6. Yaptığınız ölçülendirme ve kumaş hesabına uygun kağıt üzerinde kumaş kesim planı hazırlayınız.
7. Kumaş kenar eğriliğini düzeltip kumaşı ütüleyerek kesime hazırlayınız.
8. Kumaşınızı geniş bir masa üzerine yayınız.
9. Şal ölçülerini kumaş üzerine işaretleyiniz (Görsel 1.33).

Görsel 1.33: Koltuk şalı kesim planı

12. Kumaş üzerinde, hesaplamalara uygun işaretlemeleri yapınız (Görsel 1.33).
13. Köşe çevirerek kenarı katlamalı yapacaksanız tasarladığınız kenar genişliğine göre katlama payı ilavesi yaparak kumaş kesimini yapınız.

KONTROL LİSTESİ 4

Kontrol Listesi 4, Uygulama 4'te yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Kumaş seçimini yaptı.		
3. Kumaşı kesime hazırladı.		
4. Kumaş kesim planı yaptı.		
5. Kumaşı ölçülerine ve kesim planına göre kesti.		
6. Kumaşı keserken israf etmemeye özen gösterdi.		
7. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
8. Temiz ve düzenli çalıştı.		
9. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

1.4. SEHPA ÖRTÜSÜ VE KOLTUK ŞALI SÜSLEME

Bir yüzeyin daha güzel görünmesi için çeşitli tekniklerle yapılan estetik ilavelere **süsleme** denir. İnsanoğlu kendini, eşyalarını, kullandığı alanı süsleme ihtiyacı duymuş ve bu amaçla çaba harcamıştır. Süslemenin tarihine bakıldığında süsleme yapılmış birçok örtü, ev eşyaları ve aksesuarların uygun işleme teknikleri ile süslendiği görülmektedir. Dekoratif amaçlı yapılan sehpa örtülerinde ve koltuk şallarında kullanılan eşyaların renk uyumuna, kişinin zevkine ve kullanım alanının özelliğine göre farklı tasarımlar yaparak çeşitli süslemeler uygulanabilmektedir. Süslemede gereken malzemeler; püskül, pul ve boncuk, hazır gereçler, tığ, çeşitli renkte yünler, şiş vb.dir. Kumaşın kalınlığına ve rengine uygun süsleme malzemesi seçilmelidir. Seçilen malzemenin kullanılacak teknikte ne kadar tüketileceği tespit edilmelidir. Sehpa örtülerinde ve koltuk şallarında en çok kullanılan süsleme teknikleri; hazır gereçlerle süsleme, işleme tekniklerini kullanarak süsleme, örgü tekniklerini kullanarak süsleme, saçak bağlama, kumaş kombiniyle süsleme ve modernizasyon ile süslemedir.

Hazır Gereçlerle Süsleme

Günümüzde ev tekstili hızla gelişmektedir. Hazır gereçlerle süsleme; üretimi hızlandırması, kısa zamanda modern ve dekoratif görünümlü ürünler oluşturmayı kolaylaştırması nedeniyle çok tercih edilen bir süsleme yöntemi olmuştur. Çok çeşitte malzeme ve farklı tasarımlar mevcuttur. Bu malzemeler; dantel, fisto, püskül (Görsel 1.34), sutaşı dantel (Görsel 1.35), kurdele (Görsel 1.36), harç, kordon, püskül, düğme, pul, boncuk (Görsel 1.37), güpür (Görsel 1.38), saçak (Görsel 1.39) vb.dir.

Görsel 1.34: Hazır dantel ve püsküllle süsleme

Görsel 1.35: Hazır gereçler

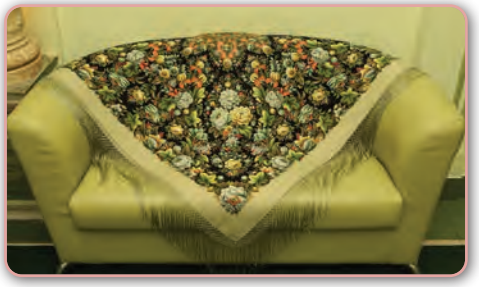
Görsel 1.36: Kurdele nakışı ile süsleme

Görsel 1.37: Pul boncukla süsleme

Görsel 1.38: Güpür dantelle süslenmiş sehpa örtüsü

Görsel 1.39: Hazır saçakla süslenmiş koltuk örtüsü

İşleme Tekniklerini Kullanarak Süsleme

El nakışları (Görsel 1.40), makine nakışları (Görsel 1.41) ve sanayi nakışları (Görsel 1.42, 1.43 ve 1.44) ile çok çeşitli süslemeler yapılabilmektedir. Hesap işi, basit nakış iğneleri, aplike, gölge işi, Çin iğnesi, beyaz iş, Maraş işi, Türk işi, Antep işi, antika, ajur vb. koltuk şalı ve sehpa örtülerinde kullanılan tekniklerdir.

Görsel 1.40: El nakışı

Görsel 1.41: Makine nakışı

Salon mobilyaları; vitrin, masa, konsol ve orta sehpadan oluşmaktadır. Genellikle pratik kullanımından dolayı bu mobilyaların yanında zigon sehpalar da kullanılmaktadır. Buna bağlı olarak Görsel 1.42, 1.43 ve 1.44'te görüldüğü gibi salon takımı parçalarının süslemeleri sehpa örtüsüne uygun olarak tasarlanıp üretilmektedir.

Görsel 1.42: Sanayi nakışı ile işlenmiş konsol ve zigon sehpa örtüsü

Görsel 1.43: Sanayi nakışı ile işlenmiş orta sehpa örtüsü

Görsel 1.44: Sanayi nakışı ile işlenmiş masa örtüsü

5. Uygulama

Amaç : İşleme tekniği ile süsleyerek 90 x 40 cm sehpa örtüsü dikmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede sehpa örtüsü dikiniz.

Araç Gereç : Kumaş, cetvel ya da mezura, makas, dikiş ipliği, toplu iğne, işaretleme sabunu, dikiş iğnesi, sim iplik, bilgisayarlı nakış makinesi

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 5 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Farklı süsleme malzemeleri kullanarak kendi tasarımlarınızı oluşturup uygulayabilirsiniz.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız (Görsel 1.45).
4. Kumaşı eninden 48 cm (8 cm kenar kıvırma payı), boy yönüne doğru 90 cm ölçerek ip çekiniz (Görsel 1.46).
5. İp çektiğiniz yerden makasla kesiniz.

Görsel 1.45: Araç gereç

Görsel 1.46: İp çekerek işaretleme

6. Kısa kenarlarda temizleme tekniği olarak saçak bırakılacağı için 7 cm saçak payı bırakıp ip çekerek işaretleyiniz (İsteğe göre püskül payı az ya da fazla olabilir.).
7. Saçak payı ölçüsünün üzerinde 2 cm boşluk kalacak şekilde işlemenin yapılacağı alanı belirleyerek desenin başlama noktasını kumaş üzerine toplu iğne ile işaretleyiniz (Desen yerleşiminde kumaşı ortalayarak iki yanda eşit mesafe kalmasına özen gösteriniz.).
8. Orta işaretlerine ve aldığınız işaretlere göre kumaşı tela ile birlikte kasnağa geriniz (Görsel 1.47).
9. Kasnağı makineye yerleştiriniz.
10. Disketi makineye takıp desen seçimini yapınız (Görsel 1.48).
11. Alt ve üst iplik gerginlik ayarını, desenin işleme tekniğine uygun olarak yapınız.
12. Tasarladığınız modele uygun işlemeyi yapınız (Görsel 1.49).

Görsel 1.47: Kasnağa germe

Görsel 1.48: Disketi veya flaş belleği makineye yerleştirme

Görsel 1.49: Makinede işleme

13. İşlemeyi tamamlayarak kasnağı makineden çıkarıp alt ve üst ip temizliğini yapınız (Görsel 1.50.a).
14. Alttaki telayı yırtarak temizleyiniz (Görsel 1.50.b).
15. İşleme tamamlandıktan sonra kumaşın boy yönüne doğru iki yan kenarı katlayarak ütüleyiniz (Görsel 1.51).
16. Katlama payını (2 cm içe pay vererek) 2 cm genişliğinde katlayınız (Tül kumaşlarda iç payı, gölge yapmasın diye kenar katlama payı ile eşit katlanır.).

Görsel 1.50: Alt üst temizliği

Görsel 1.51: Ütüyle kenar katlama

17. Katladığınız yerden kumaşı teyelleyiniz.
18. Menüden antika dikişi seçip istediğiniz genişlik ve sıklık ayarına uygun olarak makineyi ayarlayınız (Görsel 1.52).
19. Tam olarak kumaşın katlandığı yerden başlayarak kumaş kenarını antika dikişi ile tutturunuz (Görsel 1.53).
20. Saçak yapılacak iki kısa kenarı, saçak payı işareti üzerinden antika dikişi ile dikiniz (Görsel 1.53).

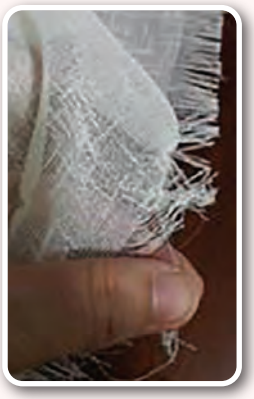

Görsel 1.52: Makineyi antika dikişine ayarlama

Görsel 1.53: Antika dikişi yapma

21. Antika dikişi altında kalan kumaşın ipliklerini çekiniz (Görsel 1.54).
22. Kumaşa, ipliğe ve tekniğe uygun ısı ayarını yaparak ürünü ütüleyiniz (Görsel 1.55).

Görsel 1.54: Saçağın iplerini çekme

Görsel 1.55: Tamamlanmış ürün

KONTROL LİSTESİ 5

Kontrol Listesi 5, Uygulama 5'te yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Çalışma ortamını hazırladı.		
2. Araç gerecini hazırladı.		
3. Kumaşı ölçülendirmeye uygun ip çekerek işaretledi ve kesti (İp çekilmiyorsa sabunla işaretleyerek çizdi ve kesti.).		
4. Kumaşı kasnağa gerdi.		
5. Makineyi işlemeye ayarladı.		
6. İşlemeyi tasarıma uygun olarak tamamladı.		
7. Alt ve üst ip ve tela temizliğini yaptı.		
8. Kumaşı ütüleyerek ölçülere uygun kenar katlamasını yaptı.		
9. Katladığı yeri ve saçak için kısa kenarı antika dikişi ile dikti.		
10. Saçak için ipleri çekti.		
11. Ürüne uygun ısı ayarını yaparak ürünü ütüledi.		
12. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
13. Temiz ve düzenli çalıştı.		
14. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

Örgü Tekniği ile Süsleme

Sepa örtüsü süslemede tığ danteli (Görsel 1.56), iğne oyası, beş şiş danteli (triko danteli), firkete gibi teknikler ayrı ayrı veya karma şekilde uygulanabilmektedir. Ayrıca belirli ölçülerde kesilmiş kumaşların çevresi tığlanıp aralara tığ danteli uygulanarak birleştirilebilmektedir (Görsel 1.57).

Görsel 1.56: Tığ danteli ile örülmüş sehpa örtüsü

Görsel 1.57: Kurdele nakışı ve el danteli ile süslenmiş sehpa örtüleri

Koltuk şalı süslemesi; tığ ve şiş örgüsü ile çeşitli tekniklerde kumaş kenarına süsleme yapılarak veya sadece örgü tekniği kullanılarak yapılabilmektedir (Görsel 1.58, 1.59, 1.60 ve 1.61).

Görsel 1.58: Tığ örgüsü ile koltuk şalı

Görsel 1.59: Tığ örgüsü ile koltuk şalı

Görsel 1.60: Şiş örgüsü ile süsleme

Görsel 1.61: Şiş örgüsü ile süsleme

Saçak Bırakarak ve Bağlayarak Süsleme

Saçak bırakarak süsleme, kumaşın iplikleri çekilip hiçbir işlem yapmadan serbest bırakılarak yapılan süslemedir. Kumaş, tasarıma göre işlenip süslendikten sonra boyu yönünde iki yanı veya dört tarafı makinede ya da elde antika dikişi ile çevrilir. Bu işlem ipliğin istenilen miktardan fazlasının sökülmemesi içindir. Antika dikişi yapıldıktan sonra kumaşın kalan iplikleri çekilerek sökülür. Sökülen iplikler; serbest bırakılır, bükülerek uçları düğümlenir veya makrome düğüm teknikleri ile dekoratif bir desen oluşturacak şekilde bağlanır. Saçak bağlama yöresel dokumalarda kenar temizlemede sıkça kullanılan bir tekniktir. Dokuma, tezgâhtan çıktıktan sonra kalan çözgü ipi uçları örülür, bağlanır veya bükülür.

Dokunan kumaşın başlangıcında ve sonunda belli bir boyda çözgü bırakılır. Saçak bağlama için kullanılacak iplikler bu çözgülerdir. Saçak bağlama şekillerinden bazıları şunlardır:

- Basit saçak bağlama (Görsel 1.62)
- Saçak bükerek dokumanın uçlarını bağlama (Görsel 1.63)
- Kare düğümle örümcek bağlama (Görsel 1.64)
- Saçak bırakma (Görsel 1.65)
- Makrome düğümü ile dokumanın ucunu bağlama (Görsel 1.66)

Görsel 1.62: Yöresel dokumada basit saçak bağlama

Görsel 1.63: Saçak bükerek bağlama

Görsel 1.64: Kare düğümle örümcek bağlama

Görsel 1.65: Saçak bırakma

Görsel 1.66: Makrome düğümü ile desen oluşturarak bağlama

SIRA SİZDE

Amaç : Makrome örerek saçak bağlamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede makrome örerek saçak bağlama çalışmasını yapınız.

Araç Gereç : Kumaş, süsleme gereçleri, cetvel ya da mezura, makas, dikiş ipliği, toplu iğne, işaretleme sabunu, dikiş iğnesi, sim iplik, bilgisayarlı nakış makinesi

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Dereceleme Ölçeği kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. İşlem basamaklarına uymaya özen gösteriniz.
2. Farklı düğüm teknikleri kullanarak kendi tasarımlarınızı oluşturup uygulayabilirsiniz.
3. Yaptığınız bu çalışmanın üst kısmına çubuk takarak dekoratif bir kordon ile duvar panosuna dönüştürebilirsiniz.

İşlem Basamakları

1. Kumaşı eninden 45 cm (10 cm kenar kıvırma payı), boy yönüne doğru 40 cm ölçüp ip çekiniz.
2. İp çektiğiniz yerden makasla kesiniz.
3. Saçak yapacağınız kenara 20 cm saçak payı bırakıp ip çekerek işaretleyiniz.
4. Saçak payının üstte kalan kumaş kısmına istediğiniz bir süsleme tekniği ile süsleme yapınız.
5. Üç kenarı (2,5 cm içe pay vererek) 2,5 cm genişliğinde katlayınız.
6. Katlama payını (2,5 cm içe pay vererek) 2,5 cm genişliğinde katlayınız.
7. Katladığınız yerden kumaşı teyelleyiniz.
8. Menüden antika dikişini seçerek istediğiniz genişlik ve sıklık ayarına uygun olarak makineyi ayarlayınız.
9. Tam olarak kumaşın katlandığı yerden başlayarak kumaş kenarını antika dikişi ile tutturunuz
10. Saçak yapılacak kenarı saçak payı işareti üzerinden antika dikişi ile dikiniz.
11. Antika dikişi altında kalan kumaşın ipliklerini çekiniz (Görsel 1.67).
12. İstediğiniz bir düğüm tekniğini kullanarak saçak bağlayınız.

Görsel 1.67: Saçak

DERECELEME ÖLÇEĞİ

Öğrencinin

Adı Soyadı : ..... Toplam Puan : .....

Numarası : ..... Değerlendirme Tarihi : .....

Sıra Sizde uygulaması kapsamında ne kadar başarıya ulaşıldığını ölçmek için aşağıda listelenen ölçütlerin karşısına gözlemleriniz doğrultusunda 1 (Geliştirilebilir), 2 (Orta), 3 (İyi), 4 (Çok İyi) derecelerini göz önünde bulundurarak "X" işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	PERFORMANS DÜZEYİ			
	Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (2)	Geliştirilebilir (1)
A) EDİNİLEN BİLGİYİ BECERİYE DÖNÜŞTÜRME				
1. Kumaşı, ölçülendirmeye uygun ip çekerek işaretledi ve kesti (İp çekilmiyorsa sabunla işaretleyerek çizdi ve kesti.).				
2. Kumaşı süsledi.				
3. Katladığı üç kenarı ve saçak yapacağı kenarı antika dikişi ile (işaretlediği yerden) dikti.				
4. Saçak için ipleri çekti.				
5. Saçağı kendi tasarladığı bir modelle bağladı.				
B) HAZIRLIK VE BEKLENİLEN DAVRANIŞ				
6. Çalışma ortamını hazırladı.				
7. Araç gereci hazırladı.				
8. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.				
9. Araç gereci ve zamanı verimli kullandı.				
10. Temiz ve düzenli çalıştı.				

Tablo puanını 100'lük sisteme dönüştürme işlemi

Tabloda her bir ölçüt için belirlenen en yüksek puan 4'tür. Tabloda toplam 10 ölçüt vardır. Tablodan alınabilecek en yüksek puan 10 x 4 = 40'tır.

DEĞERLENDİRME PUANI = (Tablo Puanı x 100) / 40

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

Kumaş Kombini ile Süsleme

Aynı türden farklı desen özelliğindeki kumaşların süsleyici öge olarak kombinlenmesidir (Görsel 1.68). Düz dokulu bir kumaş üzerine desenli kumaşla bantlar yapılabilmekte ya da bunun tam tersi uygulanabilmektedir.

Modernizasyon ile Süsleme

Değer taşıyan eski işleme ve dantelleri modernize ederek güncel tasarımlarla bu güne taşıyarak kültür değerleri ve bunlara verilen emek koruma altına alınmaktadır (Görsel 1.69, 1.70 ve 1.71).

Görsel 1.68: Kumaş kombini ile süsleme

Görsel 1.69: Modernizasyon ile süsleme

Görsel 1.70: Eski kanaviçeyi modernize etme

Görsel 1.71: Eski danteli modernize etme

1.5. SEHPA ÖRTÜSÜ VE KOLTUK ŞALI DİKME

Sehpa örtüsü dikiminde kumaşa ve kullanılan süsleme çeşidine uygun renkte iplik kullanılmalıdır. Dikişin düzgün ve muntazam olmasına ve ölçülerinin bozulmamasına dikkat edilmelidir.

6. Uygulama

Amaç : Hazır gereçlerle süsleyerek kare koltuk şalı dikmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede hazır gereçlerle süsleyerek kare koltuk şalı dikiniz.

Araç Gereç : Hazır süsleme gereçleri, cetvel ya da mezura, makas, dikiş ipliği, toplu iğne, işaretleme sabunu, dikiş iğnesi, kumaş, dikiş makinesi

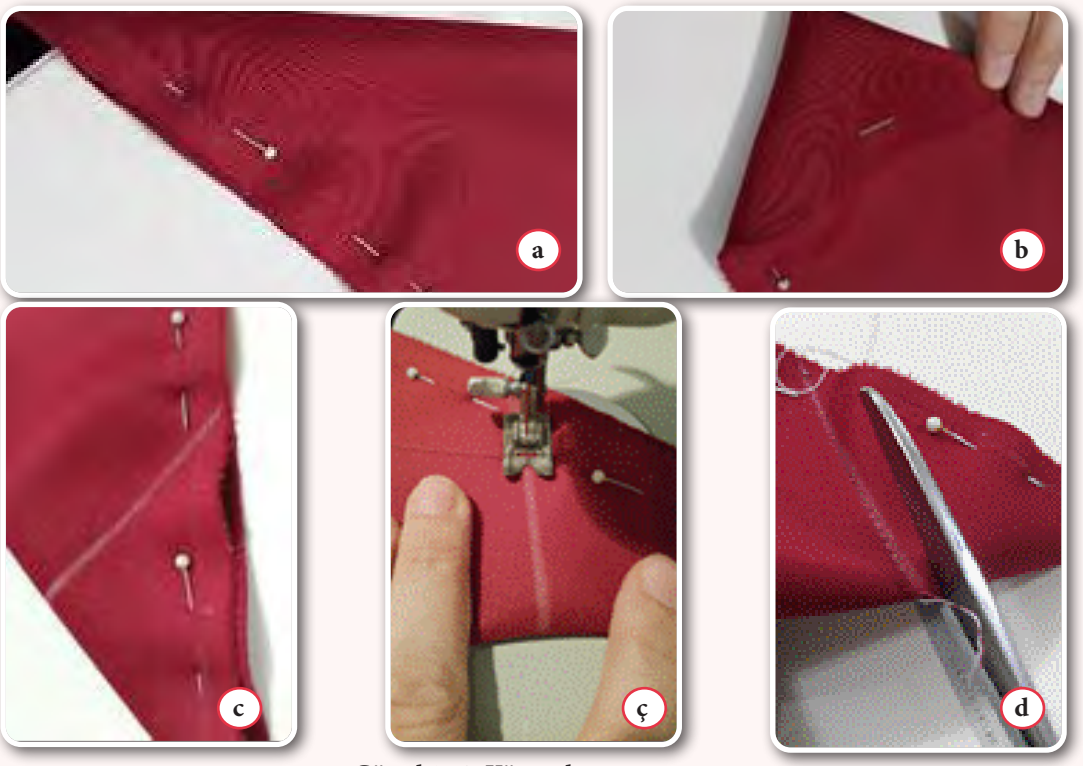
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 6 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Farklı süsleme malzemeleri kullanarak kendi tasarımlarınızı oluşturup uygulayabilirsiniz.
2. Tasarımlarınızın oda dekorasyonuyla uyumlu olmasına özen gösteriniz.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Zevk ve ihtiyaç doğrultusunda süsleme gereçlerini seçerek hazırlayınız.
5. Kumaşınızı 102 x 102 cm ölçülerinde kesiniz.
6. Köşe çevirebilmek için kumaşı ikiye katlayınız ve kumaşın kaymaması için iğneleyiniz (Görsel 1.73.a).
7. Kenar katlamasının bitmiş ölçüsünün 4,5 cm olması için 1,5 cm içe katlama payını ilave ederek 6 cm'den köşe çizimini yapınız.
8. Kumaşın köşesini üçgen yaparak geriye doğru çeviriniz (Görsel 1.72.b).
9. Kumaşın kaymaması için çevirdiğiniz kısmı iğneleyiniz (Görsel 1.72.c).
10. Kıvırdığınız kısmın kat yerinden makine dikişi geçiniz (Görsel 1.72.ç).
11. Makine dikişinin 1 cm üstünden kesiniz [Kumaş katının olduğu taraftan köşeyi verev olarak kesiniz (Görsel 1.72.d).].

Görsel 1.72: Köşe çalışması yapma

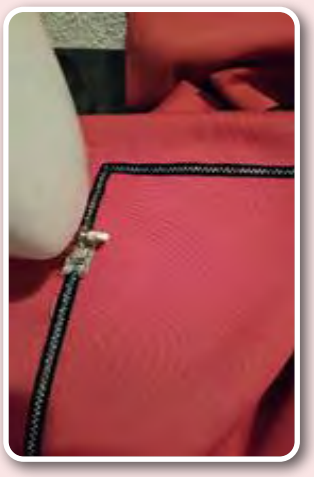
11. Dikiş payını ikiye ayırarak tırnak ütüsü yapınız.

12. Köşeyi çeviriniz.
13. Köşeyi kaymaması için toplu iğne ile tutturunuz (Görsel 1.73.a).
14. Bitmiş hâli 4,5 cm olması için içe katlama payını 1,5 cm'den kıvırarak iğneleyiniz (Görsel 1.73.a ve 1.73.b).
15. Kıvırdığınız kısmı teyelleyiniz (Görsel 1.73.c).

Görsel 1.73: Kenar katlama

16. Kumaş kenarına geçireceğiniz harcı, katladığınız kısmın üzerine gelecek şekilde yerleştiriniz.
17. Harcın kaymaması ve sabitlenmesi için üzerinden teyelleyiniz.
18. Kenar harcını kumaşa makine ile dikiniz (Görsel 1.74).

Görsel 1.74: Kenar harcı dikme

19. Püskülü geçirmek için tığı kenar harcının arka yüzeyinden ön yüzeyine geçiriniz.
20. Püskülün ucundaki halkayı tığa geçiriniz ve kumaşın arka yüzeyine alınız.
21. Püskülü harcın renginde bir iplikle harcın üzerine tutturunuz (Görsel 1.75).

Görsel 1.75: Püskül dikme

22. Kumaş ve harcın özelliğine uygun ısı ayarı yaparak ütüleyiniz (Görsel 1.76).

Görsel 1.76: Oda dekorasyonuna uyumlu dikilmiş koltuk şalı

KONTROL LİSTESİ 6

Kontrol Listesi 6, Uygulama 6'da yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Zevk ve ihtiyaçlar doğrultusunda süsleme gereçlerini seçerek hazırladı.		
3. Kumaşını ölçülerine uygun kesti.		
4. Köşe çalışmasını işlem basamaklarına uygun olarak yaptı.		
5. Kenar katlamasını işlem basamaklarına uygun olarak yaptı.		
6. Kenar katlamanın üzerini hazır gereçle süsledi.		
7. Köşeyi püskül ile süsledi.		
8. Ürüne uygun ısı ayarını yaparak ürünü ütüledi.		
9. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
10. Temiz ve düzenli çalıştı.		
11. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

1.6. SEHPA ÖRTÜSÜ VE KOLTUK ŞALINI KULLANIMA HAZIR HÂLE GETİRME

Tasarlanan modele uygun kesimi yapılıp süslenerek dikilen sehpa örtüsü ve koltuk şalı ütülenip paketlenerek kullanıma hazır hâle getirilmektedir. Hazır hâle getirmek için ütüleme yapmadan önce kalite kontrolü yapılarak dikiş hatası ya da leke varsa düzeltme ve temizleme işlemleri uygulanmalıdır. Kalite kontrolünden geçirilen ürün paketlenerek kullanıma sunulmaktadır.

1.6.1. Ütüleme

Ütüleme işlemi, ürünün yüzeyini düzelterek göze hoş görünmesini ve kumaşın sağlamlaşmasını sağlamaktadır. Ütülemede kullanılan araç gereçler; ütü, ütü bezi, su kabı, ütü masasıdır. Ütülemede kumaşların ham maddesine, dokuma özelliğine ve süsleme tekniğine dikkat edilerek ısı ayarı yapılmalıdır.

Ketenler 210 - 220 derece, ipek ve yün 160 derece, pamuk 180 derecede ütülenmelidir. Pamuklu kumaşlar, hafif nemli olarak; yünlü kumaşlar hafif nemli ütü bezi ile ve yüksek ısıda ütülenmelidir. Naylon ve ince kumaşlar ılık ütü ile danteller ise sıcak ütü ile ütülenmelidir. Kumaş yüzeylerinin havlı olması ütü yapma tekniğini de etkilemektedir. Bu tür kumaşların yüzeyine doğrudan ütü sürülmemelidir. Kumaşın tersinden veya ütü bezinin üzerinden sıcak ütünün buharı verilerek kırışıkların açılması sağlanmalıdır. Süsleme yapılan kumaşlarda, süslemenin çeşidine göre ısı ayarı ve yöntemi seçilerek ütüleme işlemi yapılmalıdır. Örgü tekniği ile süslemede, örgüde kullanılan ipliğin cinsi göz önünde bulundurularak ütü yapılmalıdır. Hazır gereçlerle süslemede de üründe kullanılan gerecin çeşidine göre ütü bezi kullanılarak veya tersinden ütülenmelidir.

Ütüleme yaparken dikkat edilecek teknik esaslar şunlardır:

- Kumaş boy ipliği yönünde ütülenmelidir.
- Ütü ısısı kumaşın cinsine göre ayarlanmalıdır.
- Ütünün ağırlığı kumaşa verilmemelidir.
- Pamuk, keten gibi sık dokunuşlu kumaşlar kaydırarak ütülenmelidir.
- Havlı kumaşlar buhar vererek ütülenmeli üzerine direk ütü basılmamalıdır.
- Süslemenin özelliğine göre tersinden veya ütü bezi ile ütülenmelidir.
- İğne üzerine ütü basılmamalıdır.
- Teyel üzerine ütü hafif basılmalıdır.

1.6.2. Kalite Kontrol

Kalite kontrol, kalite isteklerini sağlamak için kullanılan uygulama istekleri ve faaliyetleridir. Kalite kontrolün amacı, uyulması gereken kurallar ile ürün arasındaki farklılıkları tespit etmek, üretim sonucu ortaya çıkan ürünlerin kullanım uygunluğunu belgelemektir. Ayrıca hatalı ürünlerin düzeltilmesini veya yenilenmesini sağlamaktır.

Kalite kontrolü yapılırken;

- Ürün ölçülerinin uygunluğuna,
- Başlama ve bitirme dikişlerinin sağlamlığına,
- Alt ve üst yüzeylerde iplik, tela temizliğine,
- Lekeli ve kirli olmamasına,
- Dikiş ve süslemenin düzgünlüğüne dikkat edilmelidir.

1.6.3. Ürün Paketleme

Örtü takımı kalite kontrolünden geçirilip ütülendikten sonra katlanarak paketlenir. Aynı şekilde koltuk şalı da kontrol edilip ütülenir ve paketlenir. Katlama standart olmalıdır. Satış amaçlı çalışmalarda paketleme önemlidir. Ürünü en iyi şekilde gösteren estetik bir paketleme yapılmalıdır.

ÖĞRENME BİRİMİ

2

PİKE

KONULAR

2.1. PİKE TAKIMI MODELİ TASARLAMA
2.2. PİKE KESİMİ
2.3. PİKE SÜSLEME
2.4. PİKE DİKİMİ
2.5. PİKEYİ KULLANIMA HAZIRLAMA

2. PİKE

Pike, %100 kalın ve kabartmalı kumaştan (ranforce kumaş) dokunan ve yaz aylarında en çok tercih edilen yatak odası tekstil ürünlerindendir. Pikeler, çok renkliliği ve kendine özgü doku çeşitliliği ile fonksiyonel ve dekoratif bir üründür. Dokuma özelliğinden dolayı ince olması ve terletmemesi nedeniyle uykuya kattığı konforla özellikle yaz aylarında tercih edilmektedir. Bu özelliklerinden dolayı pike takımları bireye dinlenmiş, rahatlamış ve yenilenmiş bir şekilde güne başlama imkânı sunmaktadır.

Pike takımı; yastık kılıfı, çarşaf ve pikeden oluşmaktadır. Model tasarımı olarak yatak örtüsü gibi kullanılabilmektedir. Pike genellikle içine yorgan battaniye gibi malzemeler konulmadan kullanılmaktadır. Ancak pike astarlama çalışması yapılarak içine yorgan battaniye konulup kullanılabilecek şekilde de tasarlanabilmektedir. Pike takımı seçerken dikkat edilmesi gereken özellikler şunlardır:

- Kullanım alanına uygun model ve renk seçilmelidir (Görsel 2.1).
- Kullanıcının yaşına ve cinsiyetine uygun olmalıdır.
- Pike takımları özellikle yaz aylarında kullanıldığı için fazla terletmeyen kumaşlar tercih edilmelidir.
- İhtiyaca, güncelliğe ve estetiğe dikkat edilmelidir.
- Pike takımı genelde yatak örtüsü olarak da kullanıldığı için mobilyalar ve yatak odası ile uyumlu bir model tercih edilmelidir (Görsel 2.1 ve 2.2).

Görsel 2.1: Oda mobilyaları ile uyumlu pike modeli

Görsel 2.2: Oda mobilyaları ile uyumlu pike modeli

2.1. PİKE TAKIMI MODELİ TASARLAMA

Pikeler; ev (Görsel 2.3), otel (Görsel 2.4) ve hastanelerde özellikle yaz mevsiminde sıkça kullanılan tekstil ürünlerindendir. Kumaş seçimi pikenin modeline ve kullanım amacına göre yapılmalıdır.

Görsel 2.3: Evde günlük pike kullanımı

Görsel 2.4: Pikenin otelde kullanımı

Pike, istenilen renkte özel dokuma kumaşları satın alınarak ihtiyaca uygun olarak üretilebilmektedir. Düz dokulu pike kumaşlara her çeşit model uygulanabildiği gibi, desenli olarak dokunmuş gösterişli pike kumaşlarına da uyumlu modeller uygulanabilmektedir (Görsel 2.4). Pike takımında, özellikle yüz ve ciltle temas hâlinde olduğu için %100 pamuk kumaşlar tercih edilmelidir. Bu ürünler, hava geçirgenlik özelliği sayesinde cildin nefes almasını sağlamaktadır. Pike kumaşlar; çocuk ve yetişkin örtü ve battaniyesi, havlu, bornoz, panço, yatak örtüsü, çocuk kabanı vb. ürünlerin yapımında kullanılmaktadır. Özellikle bebek ve çocuklar için pike takımı modelleri tasarlanıyorsa antibakteriyel özellikte olan kumaşlar tercih edilmelidir.

Sentetik iplik karışımı ile dokunmuş normal kumaştan ve pamuklu kumaştan olmak üzere iki çeşit pike takımı vardır. Sağlıklı, rahat bir uyku için doğal liflerden dokunmuş kumaşlardan üretilmiş pike takımları tercih edilmelidir. Pikeler çoğunlukla ranforce kumaştan üretilmektedir. Ranforce kumaşlar, tamamen pamuktan imal edilmektedir. Ranforce kumaşlar, 57 tel/cm² den oluşan iplik dokumadır. Kumaş yüzeyindeki ipliklerin oluşturduğu doku ile hava geçirgenliği yüksek, tamamen doğal bir ham madde olan %100 pamuktan yapılmış sağlığa dost ürünlerdir. İçeriğinde sentetik bulunmamaktadır. Bambu lifleri gibi bazı bitkisel lifler de pike üretiminde kullanılmaktadır.

%100 Pamuklu Pike Kumaşı Çeşitleri

- **Dama Pike Kumaşlar:** Eni 240 cm'dir. Pike, yatak örtüsü ve koltuk örtüsünde kullanılabilmektedir. Leke çıkarıcı ve optik deterjan kullanılmamalıdır.
- **Tarla Pike Kumaşlar:** Tarla pike kumaşın eni 240 cm'dir. Pamuklu, terletmeyen bir yapıya sahiptir. Yatak örtüsü, yastık, pike, koltuk örtüsü olarak kullanılabilmektedir.
- **Baskılı Pike Kumaşlar:** Kumaş eni 155 cm'dir. Hava geçirgen yapısı sayesinde terletme yapmamaktadır. Ev, hastane ve otel tekstilinde sıklıkla kullanılmaktadır.
- **Petek Pike Kumaşlar:** Petek pike kumaşların eni 240 cm'dir. Emici yapısıyla öne çıkan bir kumaş türüdür. Çocuk ve yetişkin örtü ve battaniyesi, havlu, bornoz, panço gibi ürünlerde kullanılabildiği gibi emicilik özelliği normal kumaşlardan daha iyi olduğu için sanayide çeşitli yüzeylerin temizliğinde de kullanılmaktadır.
- **Waffle Pike Kumaşlar:** Kumaş eni 150 cm, gramajı 220 gr/m² dir. Yüksek kaliteli bir kumaştır. Bu kumaşların küçük karelere benzeyen bir dokusu vardır. Petek pike kumaşlardan daha belirgin karelere sahiptir.

Piyasada her yaştan alıcının zevk ve ihtiyaçlarına uygun kumaş, renk ve desen özelliklerinde pike ve pike kumaşları bulunmaktadır. 150 cm, 240 cm, 250 cm, 260 cm, 290 cm olmak üzere çeşitli ende kumaş üretilmektedir. Ülkemizde %100 pamuklu pike dokumaların yanı sıra %70 pamuk %30 polyester karışımı dokumalar da üretilmektedir. Bu kumaşlar daha çok abiye olarak kullanılmaktadır. Ancak özel günler için üretilen yatak örtülerinde de kullanılabilmektedir. Genel olarak piyasadaki kumaş çeşitleri; kapitoneli (Görsel 2.5), hayvansal motif desenli (Görsel 2.6), jakarlı kabartmalı (Görsel 2.7), pamuklu (Görsel 2.8), silikonlu (Görsel 2.9), pamuklu şönil dokuma (Görsel 2.10), ipekli şönil dokuma ve işlemeli kumaşlardır (aplikeli, sarma, dikiş, pul işleme vb.). Her renkte dokuma üretimi yapılarak mağazalarda satışa sunulmaktadır (Görsel 2.11).

Görsel 2.5: Kapitoneli pamuklu pike

Görsel 2.6: Hayvansal motifli pamuklu pike

Görsel 2.7: Jakarlı ipek ve pamuk iplikle dokuma

Görsel 2.8: İnce pamuklu dokuma

Görsel 2.9: Silikonlu dokuma

Görsel 2.10: Şönil [kadifemsi dokuma (hayat ağacı deseni)]

Görsel 2.11: Pike kumaşları

Tekstil sektörü, pikeler ile nevresim kumaşlarının renklerini birbirine uyumlu üretmektedir. Böylelikle pikelere uyumlu çarşaf ve yastıklar dikilerek takım oluşturulabilmekte ve pike takımının süslemesinde de bu kumaşlar kullanılabilmektedir.

Pike modeli belirlenirken kullanım amacına uygun kumaş seçimi yapılması önem taşımaktadır. Cins, renk ve desen özelliği ihtiyaçlar doğrultusunda belirlenerek uygun ölçülerde kumaş seçimi yapılmalıdır. Kullanılacak pikenin %100 pamuk olmasına ve renklendirmede kaliteli boya kullanılmış olmasına özen gösterilmelidir. Toplu alımlarda özellikle üretici firma iyi araştırılmalı, ürünün kalitesi test edilmelidir. Dayanıklı ve insan sağlığına uygun olması (teri emmesi, bakteri ve mikroorganizma üretmemesi) kullanışlılıkta en belirgin özelliklerdendir. Günümüz teknolojisi son zamanlarda tüketiciye, özel liflerden dokunmuş çeşitli sağlık sorunlarına karşı alternatif olarak üretilen antibakteriyel kumaşlar sunmaktadır.

İyi bir pike dokumasında olması gereken özellikler şunlardır:

- Serin tutmalıdır.
- Nem alıcı olmalıdır.
- Kir tutmamalı, kolay temizlenebilmelidir.
- Buruşmamalıdır.
- Yumuşak tutuma sahip olmalıdır.
- Dezenfekte edici kimyevi maddelere dayanıklı olmalıdır.
- Yaş haslıkları ve ter haslığı yüksek olmalıdır.
- Çok iyi nem iletkenliği olmalıdır.
- Boyut stabiliteleri (dayanıklılık, sağlamlılık) yüksek olmalıdır (dikiş, ütüleme, yıkama ve benzeri işlemlerde çekme oranı).
- Antibakteriyel olmalıdır.

Pike hem yatak örtüsü hem de örtünmek amaçlı kullanılacak ise daha tok durması için isteğe göre astarlanarak kullanılabilmektedir. Dikiş ve görünümün net olması ve yıkandıktan sonra deforme olmaması için sık dokunuşlu pike kumaşları tercih edilmelidir. Astarlama işlemi; pamuk saten, poplin, terikoton gibi pamuklu ve nem alabilen kumaşlardan yapılmalıdır.

Bebek ve çocuk için daha yumuşak dokulu kumaşlar tercih edilerek yaş gruplarına uygun süslemelerle ilgi çekici pikeler üretilmektedir. Pike, yorgan (Görsel 2.12) veya battaniyeye geçirildiğinde ya da yatak örtüsü olarak kullanıldığında astarlanabilmektedir.

Görsel 2.12: Yorgana geçirilmiş bebek pikesi

Model Tasarlamada Dikkat Edilecek Hususlar

Kullanılan kumaşın türü, deseni ve renk özelliği kullanan kişi açısından önemlidir. Model belirlerken kullanıcının memnuniyetine önem verilmelidir. Yaş, cinsiyet, mekân özelliği ve kullanım amacına uygun çeşitlilikte modeller tasarlanmalıdır. Modeller, pikenin çift veya tek kişilik olmasına ve kullanım amacına göre değişmektedir. Günlük kullanım amaçlı üretilen pikelerde kenar temizleme tekniği ve sık yıkanma unsuru göz önünde bulundurularak sadelik (biye, pervaz, düz katlama vb.) ve kullanışlılık ön planda tutulmalıdır (Görsel 2.13). Çocuk (Görsel 2.14), genç, yetişkin yatak odalarında ve özel günler için (doğum, sünnet, çeyizlik vb.) üretilen pikelerde örtünmenin yanı sıra yatağın süslenmesi de amaçlanmaktadır. Bu nedenle pikeler oldukça süslü ve farklı zevklere hitap edecek modellerde tasarlanarak üretilmektedir. Bu pikelerde süslemelerin yoğunluğu dikkat çekicidir. Özel tasarlanan abiye (Görsel 2.15) modellerde, daha ışıltılı parlak ipliklerle dokunmuş jakarlı şönil pike kumaşlar tercih edilmelidir. Bu kumaşların desen ve rengine uygun olarak seçilen pamuk ya da ipek saten kumaşlarla kombinlenip süslenmiş çok şık pike takımları üretilebilmektedir. Abiye görünümlü bu pikeler takım olarak üretilmektedir. Aynı zamanda yatak örtüsü olarak da kullanılabilmektedir.

Görsel 2.13: Yetişkin odası günlük pike takımı

Görsel 2.14: Çocuk odası günlük pike takımı

Görsel 2.15: Yetişkin odası abiye pike takımı

Renk seçimi yapılırken dikkat edilmesi gerekenlerin başında kullanıcının cinsiyeti, yatak odasının özellikleri ve evin dekorasyon özellikleri gelmektedir. Özellikle genç kız grubu için günün moda anlayışına uygun modeller tasarlanmalı, çeşitli renk ve kumaşlardan bu doğrultuda seçimler yapılmalıdır. Canlı renklerle tasarlanmış ürün çeşitleri; beyaz renk başta olmak üzere, krem, mavi, siyah gibi farklı renkte mobilyalarla şık bir uyum göstermektedir.

Genç erkek grubu içinse yalın çizgilere sahip özellikte modeller ve sade renkler seçilmelidir. Bu nedenle önce nasıl bir pike modeli istenildiğine karar verilmeli ve düz, desenli, örgü ya da nakışlı modellerden hangisinin tercih edileceğinden başlayarak kumaş dolgunluğuna varana dek pek çok özellik dikkate alınmalıdır.

Amaç : Pike takımı modeli tasarlamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede pike takımı modeli tasarlayınız.

Araç Gereç : Dosya kâğıdı, kurşun kalem, boya kalemleri, silgi

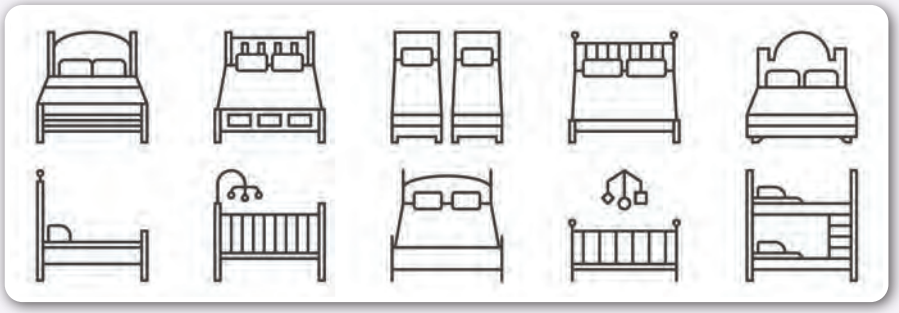
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 1 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Farklı süsleme malzemeleri kullanarak kendi tasarımlarınızı oluşturup uygulayabilirsiniz.
2. Tasarlayacağınız modelin ihtiyaca uygun, güncel ve estetik olmasına özen gösteriniz.

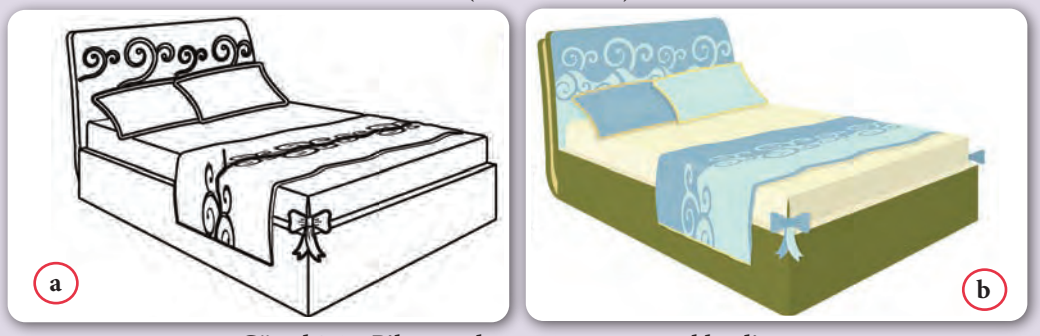
İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Tasarlayacağınız pike takımı çeşidini (tek kişilik, çift kişilik, bebek, çocuk, genç, yetişkin) seçiniz (Görsel 2.16).

Görsel 2.16: Yatak çeşitleri

5. Seçtiğiniz pike takımına uygun yatak ölçüsünü belirleyiniz.
6. Belirlediğiniz yatak ölçüsüne ve modeline uygun olarak pike ölçüsü belirleyiniz.
7. Seçtiğiniz pike takımı çeşidine ve pike takımı ölçüsüne uygun model araştırarak tasarımınızı yapınız (2.17.a).
8. Tasarımın ürüne, kullanım alanına, dekorasyona, uygulanacak tekniğe uygun olmasına dikkat ediniz.
9. Renk araştırması yapınız.
10. Pike takımı tasarımınızı renklendiriniz (Görsel 2.17.b).

Görsel 2.17: Pike tasarlama ve tasarımı renklendirme

KONTROL LİSTESİ 1

Kontrol Listesi 1, Uygulama 1'de yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Tasarlayacağı pike takımı çeşidini seçti.		
3. Seçtiği pike takımına uygun yatak ölçüsü belirledi.		
4. Belirlediği yatak ölçüsüne ve modeline uygun pike ölçüsü belirledi.		
5. Seçtiği pike takımı çeşidine ve pike takımı ölçüsüne uygun model araştırarak tasarım yaptı.		
6. Özgün bir tasarım yaptı.		
7. Renk araştırması yaparak tasarımı renklendirdi.		
8. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
9. Temiz ve düzenli çalıştı.		
10. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

2.2. PİKE KESİMİ

Pike dikilirken standart ölçülere göre çalışılmalıdır. Bazı özel durumlarda (mekânın, kullanım alanının, kullanım amacının özellikleri vb.) yatağın eni ve boyu farklı ölçülerde olabilmektedir. Ayrıca ölçüler, yatağın özelliğine göre de değişebilmektedir.

2.2.1. Pike Standart Ölçüleri

Ev tekstil ürünlerinin tasarımında güzel bir görünümün yanı sıra kullanım kolaylığı da ürünün tercihinde önemli bir kriterdir. Ürün ölçülerinin, kullanılacak eşyaların ölçüleri ile uyumlu olması ürünün kullanışlılığı ve estetik görünümü açısından gereklidir. Diğer tekstil ürünlerinde olduğu gibi pikelerde de tekstil sektörünün sanayileşmesi ile birlikte standart ölçüler oluşmuştur. Ölçülerdeki bu standartlaşma yatak ve mobilya sektörü ile birbirine paralellik göstermektedir. Standart ölçülere uygun çalışmak, hizmet zincirindeki devamlılık ve tüketiciye kaliteli bir hizmet sunmak açısından önemlidir. Tablo 2.1'de pike üretimi yapan firmaların kullandığı ölçüler verilmiştir.

Tablo 2.1: Standart Pike Ölçüleri

Pike Çeşidi	Küçük Boy	Orta Boy	Büyük Boy
Çift Kişilik Pike	200 cm x 220 cm	230 cm x 250 cm	240 cm x 260 cm
Tek Kişilik Pike	150 cm x 220 cm	160 cm x 230 cm	180 cm x 250 cm
Bebek Pikesi	85 cm x 85 cm 80 cm x 140 cm	100 cm x 150 cm	115 cm x 140 cm

2.2.2. Ürün Ölçülendirme

Pike ölçüleri belirlenirken yatak ölçüleri esas alınmalıdır. Kullanım alanı ve amacının yanı sıra kullanıcının da özellikleri dikkate alınarak (genç odası, bebek odası, tek veya çift kişilik vb.) ölçü hesaplamaları yapılmalıdır. Pikelerde kumaş hesaplaması, istek ve ihtiyaç doğrultusunda ve yatak ölçüsü baz alınarak yapılmalıdır.

Piyasadaki standart yatak ölçüleri Tablo 2.2'de gösterilmiştir.

Tablo 2.2: Standart Yatak Ölçüleri

Tek Kişilik Yatak Ölçüsü	Çift Kişilik Yatak Ölçüsü	Bebek Yatağı Ölçüsü
90 cm x 190 cm	140 cm x 190 cm	60 cm x 120 cm
90 cm x 200 cm	150 cm x 200 cm	70 cm x 130 cm
100 cm x 200 cm	160 cm x 200 cm	70 cm x 140
120 cm x 200 cm	180 cm x 200 cm	80 cm x180 cm

Kumaş hesaplaması yatak ölçülerine göre iki şekilde yapılmaktadır. Bu hesaplama şekilleri şunlardır:

- Tek ya da çift kişilik yatağın iki yanından ve ayak ucundan 20 cm veya 30 cm sarkacak şekilde kumaş hesaplaması yapılabilmektedir (Görsel 2.18).

Örnek Hesaplama

90 cm x 190 cm Ölçülerinde Tek Kişilik Bir Yatak İçin Pike Ölçüsü

150 cm	x	220 cm
90 cm en + 30 cm +30 cm iki yan sarkma payı		190 cm boy + 30 cm sarkma payı

- Tek ya da çift kişilik yatağın iki yanından ve ayak ucundan yere kadar uzanacak şekilde kumaş hesaplaması yapılabilmektedir (Görsel 2.19 ve 2.20).

Örnek Hesaplama

90 cm x 190 cm Ölçülerinde Tek Kişilik Bir Yatak İçin Pike Ölçüsü

180 cm	x	250 cm
90 cm en + 45cm + 45 cm iki yan sarkma payı		190 cm boy + 60 cm sarkma payı

Görsel 2.18: Uç kısımdan sarkan bebek pikesi modeli

Görsel 2.19: Yere kadar uzanan çift kişilik pike modeli

Görsel 2.20: Yere kadar uzanan tek kişilik pike modeli

Verilen bu kumaş ölçülendirmesi piyasada çoğunlukla kullanılan yatak ölçülerine göre hesaplanmıştır. Battal boy da denilen büyük yatakların kullanımı diğer yataklara oranla azdır. Bu yataklara uygun olarak satın alınabilecek örtülerde sarkma payı az kalabilmektedir. Sarkma payının fazla olması istenildiği pike, battal boylar için özel tasarlanarak dikilebilmektedir.

Pike kumaşı alımında kumaş hesabı yaparken;

- Kullanılacak kumaşın en ölçüsüne (Dikilecek pikenin ve alınan kumaşın en ölçüsü düşünülerek eni boy olarak kullanıp ekonomik olunabilir.),
- Yapılacak süsleme çeşidine ve modeline (kapak, bordür çalışması vb.),
- Fırfır, biye vb. için gerekli ilavelere,
- Dikiş paylarının eklenmesine,
- Çekme payı eklenmesine,
- Kumaş alım esnasında kesim hatalarından doğabilecek eğriliklere dikkat edilmelidir.

2.2.3. Pike Kumaşının Kesimi

Pike kumaşının kesiminde en önemli etken, uygulanacak yere göre dikkatli ölçü alınması ve kumaşı keserken en boy ipliğine dikkat edilmesidir.

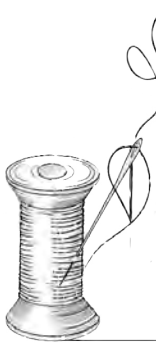
Kaliteli pikelerde %100 pamuk kullanıldığı için yıkama sonrası kumaş boyunda çekme olacaktır. Pike, kabartma dokulu ise normalden daha fazla çekmektedir. Kumaş alımından önce dokumanın özellikleri hakkında bilgi edinmek gerekmektedir. Ayrıca kumaşın çekme payı da hesaplanmalıdır. Bir metre kumaş için alırken 1 m'de %5 ile %10 arasında çekme payı eklenmelidir.

Pike kumaşı, dikiş işleminden önce mutlaka yıkanmalıdır. Pikenin süslenmesinde ve astarlanmasında kullanılacak terikoton, poplin, astar gibi kumaşlarda çekme riski varsa kesim öncesinde makinede soğuk su ile kısa programda yıkanmalıdır. Kumaşlar elde yıkanacak ise soğuk suda 3 - 5 saat bekletilerek yıkanmalıdır. Kırışıklıkların açılabilmesi için kumaş nemliyken ütülenmelidir. Pike kumaşı, süslemede kullanılacak kumaş ve astar kumaşı ütülenirken iplik yönlerine dikkat edilmelidir. Kumaşın verevine yapılan ütü, kumaşı esnetebilmektedir.

Pike kumaşını kesmeden önce yapılması gereken işlemlerde özen gösterilmelidir. Böylece kullanma sırasında çıkabilecek çekme, sarkma, deforme olma gibi olumsuz sonuçlar önlenebilmektedir.

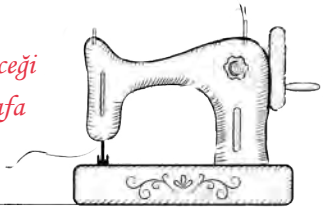
Pike kumaşının kesiminde dikkat edilecek noktalar şunlardır:

- Dikim öncesi, kullanılacak pike kumaşının kenarları desen takip edilerek kesilip düzgün hâle getirilmelidir.
- Desen kayıyor ise iplik çekilmemelidir.
- Pike kumaşının ters yüzeyi üstte olacak şekilde ve geniş bir masa üzerinde kesime hazırlık yapılmalıdır.
- Pike kumaşının boy kenarları üst üste getirilerek kesim yapılmalıdır. Bu şekilde kumaş katında kayma engellendiği gibi kesim de hızlı olacaktır.
- Kesimde eğrilik oluşmaması için keskin makas kullanılmasına dikkat edilmelidir.

Bunu Biliyor muydunuz?

%100 pamuk olan pike kumaşları en ve boydan çekeceği için kesim planı hazırlanırken ölçülendirmeye her iki tarafa da %5 çekme payı ilave etmek gerekmektedir.

2. Uygulama

Amaç : Pike dikmek için kumaş hesabı yapmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede pike dikmek için kumaş hesabı yapınız.

Araç Gereç : Dosya kâğıdı, kurşun kalem, ders kitabı, silgi

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 2 kullanılarak değerlendirilecektir.

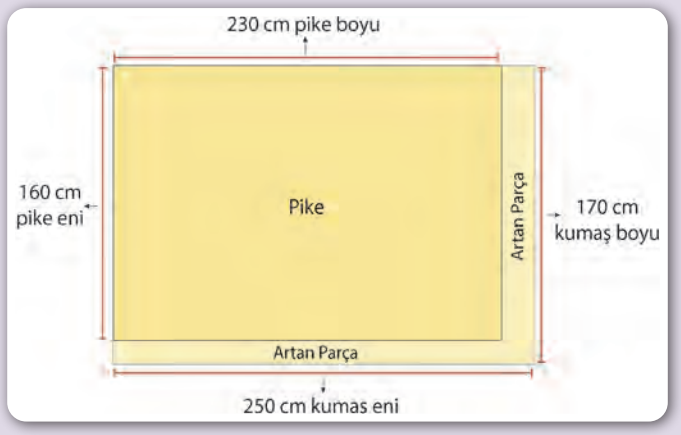
Öneriler

1. İşlem basamaklarına uymaya özen gösteriniz.
2. Standart yatak ölçülerini dikkatli inceleyiniz.
3. Standart pike ölçülerini dikkatli inceleyiniz.
4. Ölçüleri belirlerken model özelliğini dikkate almayı unutmayınız.
5. Kumaşın enini ve pikenin boy ölçüsünü ayarlayarak daha ekonomik olabilirsiniz.
6. Temiz ve düzenli çalışınız.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Günümüzde kullanılmakta olan standart yatak ve pike ölçülerini inceleyerek bilgilerinizi pekiştiriniz.
5. Yılın modası ve güncel ihtiyaç analizi yaparak kullanım amacınıza uygun olan pike çeşidini (tek kişilik, çift kişilik, bebek, çocuk, genç, yetişkin, günlük veya abiye) seçiniz.
6. Standart ölçüler içinden seçtiğiniz pike modeline uygun yatak ölçüsü belirleyiniz.
7. Belirlediğiniz yatak en ölçüsüne sarkma payı ekleyiniz.
8. Belirlediğiniz yatak boy ölçüsüne sarkma payı ekleyiniz.
9. Çekme payı ile dikiş payını ekleyiniz.
10. Yatak ölçüsünü ve sarkma payını kontrol ediniz.
11. Elde ettiğiniz ölçü ile standart pike ölçülerini karşılaştırınız.
12. Piyasada satılan kumaşların en ölçülerini inceleyiniz.
13. Hazırlamış olduğunuz pike ölçüsünü, piyasadaki kumaş en ölçülerine uygun şekilde kumaş üzerine yerleştirme planı hazırlayınız.
14. Kumaşın enini boy olarak kullanabileceğinizi de düşünerek kaç metre kumaş alımı yapacağınızı hesaplayınız.
15. Kumaş hesaplarken kumaş özelliklerini dikkate alarak çekme payını da ilave edip kumaş miktarını hesaplayınız.

17. Tek kişilik 160 cm x 230 cm standart orta boy pike yerleştirme planı Görsel 2.21'de gösterilmiştir. Görsel 2.21'deki tek kişilik 160 cm x 260 cm standart orta boy pike yerleştirme planında, kumaşın eni boy olarak kullanıldığı için daha az kumaş alınmış ve böylece enden artacak kumaş israfı önlenmiştir. Eğer kumaş boyu, boy olarak kullanılsaydı pikenin boy ölçüsüne 10 cm çekme payı + dikiş payı da ilave edilerek 240 cm kumaş alınacaktı. Pikenin en genişliği 160 cm olacağı için kumaşın eninden 250 cm – 160 cm = 90 cm kumaş artmış olacaktı. Enini boy yaptığımızda artan kumaş sadece 20 cm olmuştur.

Görsel 2.21: Eni boy olarak kullanma planı

KONTROL LİSTESİ 2

Kontrol Listesi 2, Uygulama 2'de yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Tasarlayacağı pike takımı çeşidini seçti.		
3. Standart yatak ve pike ölçülerini inceleyerek bilgilerini pekiştirdi.		
4. Yılın modasına ve ihtiyacına uygun modeli belirledi.		
5. Seçtiği pike modeline uygun yatak ölçüsü belirledi.		
6. Belirlediği yatak en ölçüsüne sarkma payı ekledi.		
7. Belirlediği yatak boy ölçüsüne sarkma payı ekledi.		
8. Çekme payı ile dikiş payını ekledi.		
9. Ölçülerini kontrol etti.		
10. Hesapları sonucunda elde ettiği ölçüleri piyasadaki standart pike ölçüleri ile karşılaştırdı.		
11. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
12. Temiz ve düzenli çalıştı.		
13. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

3. Uygulama

Amaç : 160 cm x 230 cm ölçülerinde tek kişilik pike kesmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede tek kişilik pike kesiniz.

Araç Gereç : Kesimi yapılacak pike kumaşı, makas, mezura

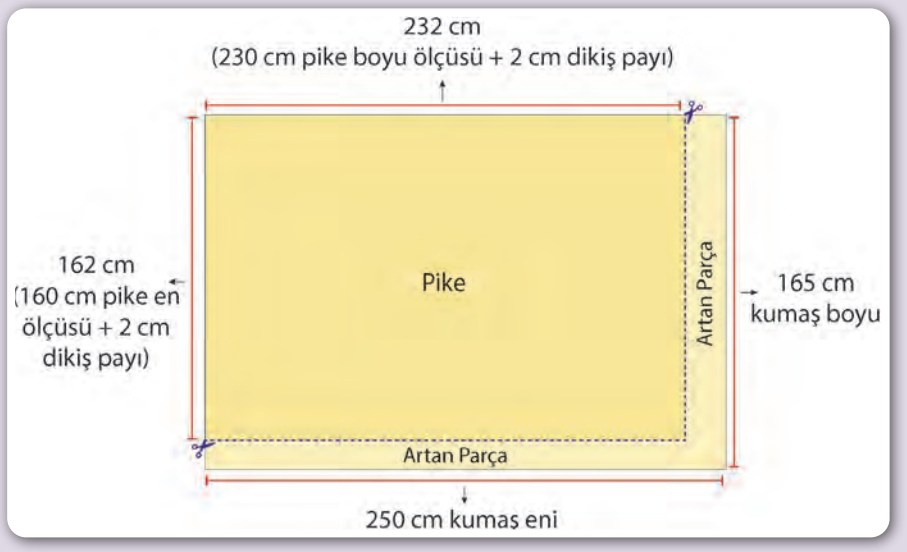
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 3 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Standart yatak ölçülerini dikkatli inceleyiniz.
2. Standart pike ölçülerini dikkatli inceleyiniz.
3. Ölçüleri belirlerken model özelliğini dikkate almayı unutmayınız.
4. Temiz ve düzenli çalışınız.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Eni 160 cm, boyu 230 cm olan orta boy tek kişilik pike çalışınız.
5. Kumaşı önceden yıkayıp ütüleyerek kesime hazırlayınız.
6. Kumaş eğrisi varsa keserek düzeltiniz.
7. Kumaş eğrisini düzeltirken desen kaymalarına dikkat ediniz.
8. Kumaşın kenarındaki sık dokumayı, pikenin yan dikişlerini büzmemesi için kesip dikişin düzgün olmasını sağlayınız.
9. Kumaşın enini boy olarak kullanınız.
10. Kumaşın enine, pikenin boy ölçüsü olan 230 cm + 2 cm kumaş dikiş payını ilave ederek kumaş üzerine işaretleme yapınız.
11. Kumaşın boy yönüne 230 cm + 2 cm dikiş payı ilave ederek kumaş üzerine işaretleme yapınız.
12. İşaretleme yaptığınız yerlerden düz bir şekilde kesmeye özen gösteriniz (Görsel 2.22).
13. Pike kumaşının kenarlarını overlok veya zikzak dikiş ile temizleyiniz.

Görsel 2.22: Pike kumaşını kesme

KONTROL LİSTESİ 3

Kontrol Listesi 3, Uygulama 3'te yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Kumaşı önceden yıkayıp ütüleyerek kesime hazırladı.		
3. Kumaş eğrisi varsa bu kısmı keserek düzeltti.		
4. Kumaş eğrisini düzeltirken desen kaymalarına dikkat etti.		
5. Pike yan dikişlerini büzmemesi için kenardaki sık dokumayı keserek dikişin düzgün olmasını sağladı.		
6. Kumaşın enini boy olarak kullandı.		
7. Kumaşın enine, pikenin boy ölçüsü olan 230 cm + 2 cm kumaş dikiş payını ilave ederek kumaş üzerine işaretleme yaptı.		
8. Kumaşın boy yönüne 160 cm + 2 cm dikiş payı ilave ederek kumaş üzerine işaretleme yaptı.		
9. İşaretleme yaptığı yerlerden düz bir şekilde özenle kesti.		
10. Pike kumaşının kenarlarını overlok veya zikzak dikiş ile temizledi.		
11. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
12. Temiz ve düzenli çalıştı.		
13. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

2.3. PİKE SÜSLEME

Daha güzel bir görünüm vermek, albeni kazandırmak, kullanırken alınan hazzı artırmak amacı ile pikeye süslemeler yapılmaktadır. Süsleme büyük ölçüde yaratıcılık isteyen bir iş olmakla birlikte araştırma ve gözlem yapmak da önemli bir etmendir.

Pike süslemelerinde bir sınırlama yoktur. Çeyizlik ve günlük ürünlerde farklı süslemeler yapılmaktadır. Pike süsleme tekniği ve tasarımında kullanılan mekân, kullanıcının zevki, cinsiyeti ve yaşı pike süsleme tekniği ve tasarımında önemli etkenlerdir. Pike süsleme modeli seçilirken yatak odasında kullanılan halı, perde, aydınlatma vb. aksesuarlarla uyumlu olmasına dikkat edilmelidir. Eşyalar arasındaki uyum, istenilen tarzın oluşturulmasının yanı sıra özgün süslemelerin ortaya çıkmasına da imkân vermektedir.

Özellikle evlilik hazırlığında olanların tercih ettikleri ürünlerin başında gelen çeyizlik pikeler, çeyiz eşyalarının en gözde parçalarından birini oluşturmaktadır.

Süslemeler, pikenin dokumasına ve rengine uygun tasarlanmalıdır. Pike süslemelerinde birden fazla teknik bir arada kullanılabilmektedir. Belirlenen temaya uygun işleme, örgü ve kumaş kombinasyonları, dikiş teknikleri, eski işlemelerin değerlendirildiği otantik süslemeler, hazır gereçler ve yardımcı malzemelerin de bir arada kullanımıyla özgün süslemeler yapılabilmektedir. Teknolojinin de katkısıyla yılın modasına ve farklı beklentilere hitap eden kullanışlı, dekoratif çalışmalar ortaya çıkarılabilmektedir.

Süslemeye başlamadan önce tema, uygulanacak teknikler, malzemeler ve malzemelerin miktarı belirlenmelidir. Tek kişilik, çift kişilik ve bebek pikelerinin süslemeleri ve hesaplamaları farklılıklar göstermektedir.

Pike süslemesi; çift kişilik, tek kişilik, çocuk, bebek, genç takımlarına uygulananların yanı sıra günlük ve abiye takımlarda farklılıklar nedeniyle değişiklik gösterebilmektedir. Pikeler; kumaş kombini yapılıp bu kombin üzerinde uygulanan dikiş teknikleri, işleme, örgü, hazır gereçler, modernizasyon yöntemleri vb. süsleme teknikleri ile süslenebilmektedir.

2.3.1. Dikiş Tekniği ile Süsleme

Dekoratif eşyalar; fitilli, biyeli ve çizgili dikişler, büzgü, pili vb. dikiş teknikleri uygulanarak süslenmektedir. Bunların hepsi aynı dikiş özelliği göstermektedir. Hemen her pikenin ağız kısmına gelen tarafta kapak, yan taraflarda ise çoğunlukla bordür kullanılmaktadır. Günlük kapitone kumaşlardan üretilmiş pikelerde ise biye kullanımı sıklıkla tercih edilmektedir.

Kapak ve Bordür ile Süsleme

Kapak (Görsel 2.23), pikenin ağız kısmına gelen tarafa yerleştirilen 45 cm veya 50 cm genişliğinde (Tercihe göre bu ölçü değişiklik gösterebilir.) olan süsleme parçasıdır. Pikenin süsleme yoğunluğu çoğunlukla kapak üzerindedir.

Bordür (Görsel 2.24), pikenin kapak çalışması dışında kalan iki yan ve ayakucu kenar kısımlarına yerleştirilen şerit kumaştır. Bordür kumaşı; ince, yumuşak, farklı renk ve desendeki kumaşların yanı sıra kapak çalışmasında kullanılan süsleme kumaşından da yapılabilmektedir. Bu kumaşlar; terikoton, lame, pamuk saten, ipek saten, ekoseli yerel dokumalardır. Ürünün modeline göre bordür genişliği ayarlanmaktadır. Pikenin daha düzgün görünmesini sağlamaktadır.

Pikeye, bir kapak parçası ve üç kenar için ayrı parça geçirilmektedir. Bordür parçaları köşelerde birleştirilip buralarda köşe çalışması yapılmaktadır. Bordür parça geçirme tekniği uygulanan ürünlerde, süsleme ve kenar temizleme tekniği birlikte çalışılmaktadır. Bordür düz hatlı olabileceği gibi eğimli, girintili de olabilmektedir. Pike düz dokulu ise bordür desenli kumaşlardan; pike işlemeli, jakarlı, kabartmalı ise bordür, desensiz kumaşlardan yapılmalıdır. Kapakta dantel, işleme gibi süslemeler varsa kumaş desensiz seçilmelidir.

Görsel 2.23: Kapak çalışması

Görsel 2.24: Bordür çalışması

Nervür ile Süsleme

Pike süslemede, dantel (Görsel 2.25 ve 2.26) ve kanaviçe tutturmaların çevresinde (Görsel 2.27) nervür kullanılmaktadır. Nervür, yüzeye detay kazandırır. Makine aparatı ile rahatlıkla uygulanmaktadır.

Görsel 2.25: Makinede aparatla nervür çalışması

Görsel 2.26: Nervür süslemeli pike kapağı

Görsel 2.27: Kanaviçe çevresinde nervürle süsleme

Biye ile Süsleme

Biye, esnemeyen kumaşlarda verevine şerit şeklinde kesilmiş ve birbirine eklenerek uzatılmış kumaşlardır. Kıyafet veya örtülerin kenarlarını temizlemek için veya tasarım amaçlı kullanılmaktadır. Genellikle ürünün kendi kumaşından veya uygun renkte başka bir kumaştan biye yapılmaktadır. Seri üretim yapan firmaların günlük kullanım amaçlı ürettikleri pikelerin kenar temizlemelerinde biye yapılmaktadır. Dikim işlemleri tamamlanmış biyelerin genişlik görünümleri 1 cm ile 3 cm arasında değişmektedir (Görsel 2.28).

Görsel 2.28: Biye ile bebek pikesi süsleme

Biye kumaşı;

- Mefruşatın kendi kumaşından,
- Kullanılan kumaşın tersinden,
- Mefruşat renginin açık veya koyu tonundan,
- Mefruşat renginin zıt renginden,
- Mefruşata uyacak desenli kumaşlardan,
- Desenli kumaşlarda, deseni oluşturan renklerin birinden seçilebilmektedir.

Büzgü ve Fırfır ile Süsleme

Büzgü, kumaşın bir ucundan istenilen yere kadar oyulgama dikişi veya makinede büzgü ayarı ile yapılan, kumaşın bolluğunu azaltan sık ve küçük pilidir. Kumaşa bolluk vererek süslemek için yapılan toplayarak tutturma işlemidir. Mefruşat hazırlamada çeşitli büzgülerden yararlanılmaktadır. Fırfır da büzgü ile yapılan bir süsleme şeklidir ve pike süslemede sıklıkla kullanılan bir tekniktir.

Fırfır, dekoratif eşyaları ve mefruşatı süslemede kullanılmaktadır. Fırfır; mefruşatın kendi kumaşından, garnitür olarak seçilen kumaştan, dantel veya fisto dantellerden, pikenin kapak süslemesinde kullanılan fon kumaştan (Görsel 2.29), geniş kurdeleden, lame kumaştan vb. kumaşlardan yapılabilmektedir. Bu malzemelerin bir kenarından çekilen büzgü dikişinin alt ipi çekilir ve istenilen sıklıkta büzülerek çeşitli genişliklerde fırfırlar hazırlanabilmektedir.

Fırfır genişliği; fırfır kumaşının cinsine, modele, mefruşatın büyüklüğüne, fırfırın kaç sıra geçeceğine göre değişiklik göstermektedir (Görsel 2.30). Tasarlanan modele uygun malzeme seçilerek istenilen genişlikte fırfır hazırlanıp süslemede kullanılabilmektedir.

Görsel 2.29: Fon kumaştan fırfır

Görsel 2.30: Dar ve geniş fırfır ile süsleme

2.3.2. İşleme Tekniği ile Süsleme

El nakışı ve makine nakışı birçok mefruşatın süslenmesinde kullanılmaktadır. Zincir işi, tohum iğnesi, aplike, kanaviçe (Görsel 2.31 ve 2.32) ve basit nakış iğneleri çoğunlukla kullanılan el nakışı teknikleridir.

Kullanımının kolay ve ekonomik olması, teknolojik yeni tasarımların artması hazır malzemelerin kullanımını artırmıştır. Makine nakışlarında Çin iğnesi, sarma, aplike (Görsel 2.33), beyaz işi (Görsel 2.34), çeşitli sanayi nakışı teknikleri, kanaviçe vb. teknikler uygulanmaktadır. Kasnaksız makine işlemelerinden sarma ve pikolar farklı tekniklerle bir arada kullanılmaktadır. Bu işlemeler dantel, fisto, güpür ve harçların tutturulmasında kullanılabilmektedir. Ayrıca basit aplikeler de yapılabilmektedir.

Görsel 2.31: Kanaviçe, nervür, fırfır

Görsel 2.32: Kanaviçe ve kumaş kombini ile süsleme

Görsel 2.33: Aplike tekniği ile süsleme

Görsel 2.34: Beyaz iş ile süsleme

2.3.3. Örgü Tekniği ile Süsleme

Örgü; şiş, tığ, iğne gibi araçlarla ince veya kalın iplerin ilmikler hâlinde yan yana getirilmesi işidir. Örgü, süslemelerde sıklıkla kullanılmaktadır. İnsanların giyinme ihtiyacını karşılamak amacıyla başlayan örgü işi gelişen teknoloji ile dekoratif eşyalar, hobi ve sosyal faaliyetlerde kullanılan bir el becerisi ve uğraşısına dönüşmüştür.

Örgü işlemi ile kullanılan alete, örgü tekniğine ve ip kalınlığına göre farklı dokumalar oluşturulabilmektedir. Süslemede kullanılan bu dokumalar ve özellikleri şunlardır:

İnce İple Örülen İğne Oyası ve Tığ Danteli ile Süsleme

Kenar temizleme ve süsleme olarak pikelerde tığ danteli ve iğne oyaları kullanılmaktadır. İnce ipliklerle tığ işi tekniği veya iğne oyası tekniği ile oluşturulan dantellerdir. Tığ veya iğne ile oluşturulan danteller daha sonra fon kumaş üzerinde tutturulur veya dikişleri gizlenerek süsleyici öge olarak kullanılabilmektedir (Görsel 2.35 ve 2.36). Dantelin beraberinde süsleyici dikiş tekniklerinden olan nervür çalışması da sıkça kullanılmaktadır. Bazı nervür dikişleri dantelle kullanıldığında oldukça şık ve albenili süslemeler ortaya çıkabilmektedir.

Görsel 2.35: Tığ danteli ve nervürle süsleme

Görsel 2.36: İğne oyası ve nervürle süsleme

Kalın İple Örülen Tığ ve Şiş Örgüsü ile Süsleme

Diğer bir uygulama şekli de çeşitli renklerde kalın iplikler kullanılarak tığ işi ile motifler örülüp düz desensiz pikeler üzerine dekoratif şekillerde yerleştirilmesidir. Kişinin hayal gücüne ve yaratıcılığına bağlı olarak çeşitli şekiller, desenler veya manzara resimleri oluşturulabilmektedir. Ayrıca birbirine

uyumlu renklerde örülen motifler birleştirilerek geniş yüzeyler elde edilebilmektedir (Görsel 2.37). Bu yüzeyler istenen ölçülerde yapılarak pikenin bütün yüzeyini kaplayacak şekilde örülebilmektedir. Örülen bu yüzey, uygun bir fon kumaşla astarlanıp kullanılabilmektedir. Örgü, tığ işinin yanı sıra şiş örgüsü (Görsel 2.38) ile de yapılabilmekte ve astarlanarak ya da astarlanmadan kullanılabilmektedir.

Görsel 2.37: Tığ işi ile yüzey oluşturma

Görsel 2.38: Şiş örgüsü ile süsleme

2.3.4. Hazır Gereçlerle Süsleme

Bu yöntemle yapılan süsleme, diğer süsleme tekniklerine göre daha kolaydır. Gereçlerin seçiminde, ürünün kullanılacağı mekâna ve kullanım amacının uygunluğuna dikkat edilmelidir. Hazır gereçler; dantel, fisto, güpür dantel, sutaşı, harç, kurdele, kordon, saçak, püskül, düğme vb. malzemelerdir. Pike süslemesinin tarzına uygun olan malzemelerden bir ya da birkaçı kullanılabilmektedir. Pike üzerinde farklı bir kumaş kombini ile yan bantlar ve üst kısmında kapak kullanarak da hazır gereçlerle süsleme yapılabilmektedir (Görsel 2.39 ve 2.40).

Süslemede kullanılan gereçler; kumaşa baskı dikişi ile makine çekilerek, zikzak dikiş yapılarak, Paris puanı yapılarak, basit nakış iğneleri kullanılarak, makinede ya da elde sarma yapılarak vb. yöntemlerle tutturulmaktadır.

Görsel 2.39: Güpür ile süsleme

Görsel 2.40: Kumaş kombini ve güpür ile süsleme

2.3.5. Modernizasyon ile Süsleme

Modernizasyon işlemi, değer taşıyan eski tarz bir makinede ya da elde işlenmiş nakışların, elde örülmüş dantellerin günün modasına uygun olarak tasarlanıp güncel ürünler veya kumaşlar üzerinde kullanılarak yeniden hayat bulmasını sağlamaktır. Mefruşat hazırlamada eski, etrafı yıpranmış geleneksel işlemeler, sağlam bir zemin üzerine aplike edilerek yeni dekoratif eşyalara dönüştürülebilmektedir. Bu işlem, kültürel anlamda geleneksel Türk el sanatlarının yaşatılması açısından da oldukça önemli bir süsleme tekniğidir. Özellikle kanaviçeler, çeşitli işleme teknikleri ile pikelere aplike edilerek (Görsel 2.41) değerlendirilmektedir. Bu işlemelerde, çeşitli dikiş teknikleri ve yardımcı süsleme malzemeleri (Görsel 2 .42) kullanılarak çok şık ürünler elde edilebilmektedir.

İşlemeler iki şekilde aplike edilmektedir. Birincisinde, işlemenin tam dibinden hiç pay bırakmadan direk kumaşın üzerine işlenmiş gibi (Görsel 2.41) bir görüntü oluşturulmaktadır. İkinci yöntemde ise iki şekilde tutturma yapılabilmektedir. Birinci yol, işlemenin etrafında pay bırakıp dekoratif bir şekilde çizilerek sarma yöntemi ile tutturulmasıdır. İkinci yol ise daha kolay ve hızlı bir şekilde gerçekleşmektedir. İşleme, bant hâlinde kesilip düz bir şekilde yerleştirilerek kenar temizlemesi hazır harç ile dekoratif bir şekilde tutturulmaktadır (Görsel 2.43).

Görsel 2.41: Aplike edilmiş kanaviçe

Görsel 2.42: Aplike edilmiş kanaviçe, nervür ve fisto

Görsel 2.43: Düz olarak hazır harçla kanaviçe yerleştirme

4. Uygulama

Amaç : Kanaviçeyi aplike ederek pike kapağı süslemek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede kanaviçeyi aplike ederek pike kapağı süsleyiniz.

Araç Gereç : Kapak kumaşı, kanaviçe, çift taraflı kanaviçe telası, dikiş makinası, mezura, makas, toplu iğne, dikiş iğnesi, teyelleme ve sarma için uygun iplik, işaretleme ve çizme için sabun ve kalem

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 4 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. İşlem basamaklarına uymaya özen gösteriniz.
2. Farklı süsleme malzemeleri kullanarak kendi tasarımlarınızı oluşturup uygulayabilirsiniz.
3. Temiz ve düzenli çalışınız.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Hazırlanacak pike için çift kişilik pike ölçüsü kullanınız.
5. Süsleme yapacağınız pike kapağında kombine kumaş kullanınız.
6. Kumaşınızı, çekme özelliğini dikkate alarak yıkayınız ya da yıkamadan kumaş eğrilerini düzelterek ütüleyiniz.
7. Pike kapağı kumaşını ölçülere uygun keserek süslemeye hazırlayınız (Görsel 2.44).

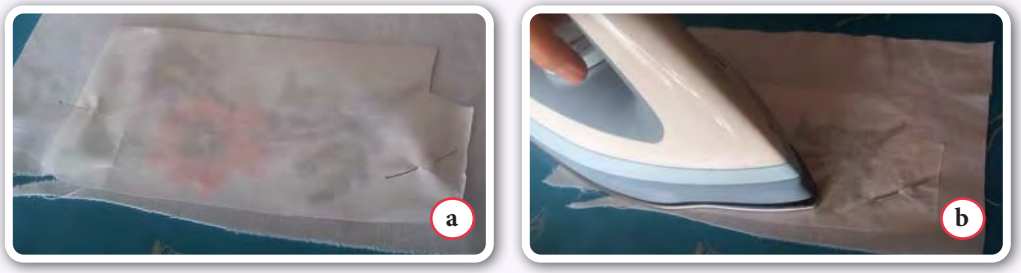

Görsel 2.44: Kapak kumaşını ölçülere uygun kesme

8. Pike kapağı üzerinde, süsleme için kompozisyon tasarlayınız.
9. Kanaviçe uzunluğunu göz önünde bulundurarak plan yapınız.

10. Önceden işlenmiş kanaviçeleri ütüleyiniz.

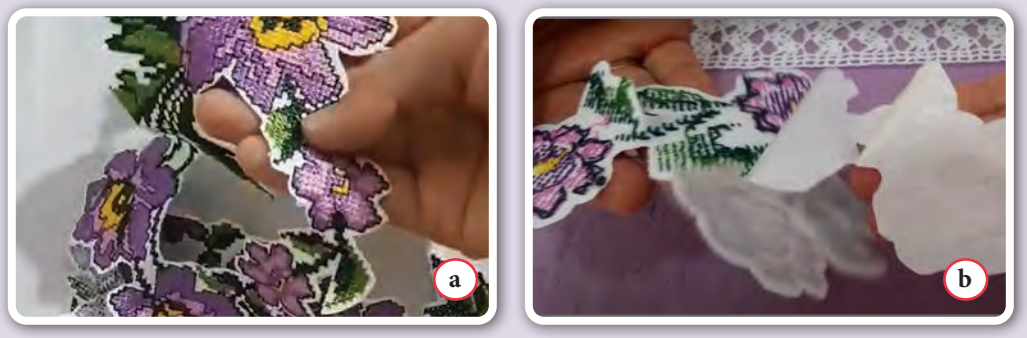
11. Kaliteli bir çalışma için aplike edilecek parçanızın altına çift taraflı yapışkan kanaviçe telasını ütüleyerek yapıştırınız (Görsel 2.45).

Görsel 2.45: Kanaviçeye tela yapıştırma aşamaları

12. Kanaviçenin arkasına tela yapıştırdıktan sonra aplike etmek için belirlediğiniz tekniğe göre etrafından çiziniz ya da çizmeden, işlemeye yakın sarma inceliğinde bir pay bırakarak nakış makası ile dikkatlice kesiniz (Görsel 2.46.a).

13. Kanaviçeyi kestikten sonra telanın arka yüzündeki kâğıdı kaldırıp kapaktaki süsleme planınıza uygun şekilde ütüleyerek kapak kumaşına yapıştırınız (Görsel 2.46.b).

Görsel 2.46: Kanaviçeye tela yapıştırma aşamaları

14. Kanaviçe işlemelerini aplike tekniğiyle nakış ayağı ya da kapitone ayağı kullanıp sık zikzak dikişle sararak makinede tutturunuz (Görsel 2.47).

15. Kapak kenarında, uygun kenar temizleme tekniğini uygulayınız (Görsel 2.48).

Görsel 2.47: Kanaviçeyi makinada aplike etme

Görsel 2.48: Tamamlanmış ürün

KONTROL LİSTESİ 4

Kontrol Listesi 4, Uygulama 4'te yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Hazırlanacak kapakta, çift kişilik pike ölçülerini kullandı.		
3. Süsleme yapacağı pike kapağında kombine kumaş kullandı.		
4. Kumaşı, kumaş eğrilerini düzelterek ütüledi.		
5. Pike kapağı kumaşını ölçülere uygun keserek süslemeye hazırladı.		
6. Pike kapağı üzerinde süsleme için kompozisyon tasarladı.		
7. Kanaviçe uzunluğunu göz önünde bulundurarak plan yaptı.		
8. Önceden işlenmiş kanaviçeleri ütüledi.		
9. Aplike edilecek kanaviçe parçasının altına tela yapıştırdı.		
10. Nakışın kenarından nakış makası ile dikkatlice kesti.		
11. Kanaviçeyi kestikten sonra tersindeki tela kâğıdını kaldırdı ve süsleme planına uygun olarak pike kapak kumaşına ütü ile kanaviçeyi yapıştırdı.		
12. Kanaviçe işlemelerini aplike tekniği ile zikzak dikişi kapatacak şekilde sararak makinede tutturdu.		
13. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
14. Temiz ve düzenli çalıştı.		
15. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

Amaç : Bilgisayarlı makinede işleyerek, yardımcı malzemeler ve dikiş teknikleri kullanarak pike kapağı süslemek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede süsleme teknikleri ile pike kapağı süsleyiniz.

Araç Gereç : Kapak kumaşı, dantel motif, bilgisayarlı nakış ve dikiş makinası, mezura, makas, toplu iğne, dikiş iğnesi, teyelleme, sarma ve işleme için uygun iplik, sabun kalem veya uçan kalem.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 5 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. İşlem basamaklarına uymaya özen gösteriniz.
2. Farklı süsleme malzemeleri ve teknikleri kullanarak kendi tasarımlarınızı oluşturup uygulayabilirsiniz.
3. Temiz ve düzenli çalışınız.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Pike kapak kumaşını kesime hazırlayınız.
5. Pike kapağı kumaşınızı ölçülerinize uygun kesiniz.
6. Süsleme tasarımınızı oluşturunuz.
7. Tasarıma uygun olarak dantel motiflerinizi yerleştirerek teyelleyiniz.
8. İşleyeceğiniz alanı kasnağa geriniz.
9. Kasnağı makineye takınız.
10. Makinenizi hazırlayıp işleyeceğiniz deseni seçiniz.
11. Başlama noktasını tespit ederek işlemeyi başlatınız (Görsel 2.49).

Görsel 2.49: Bilgisayarlı makinede işleme

12. Kapak üzerinde işleme işini tasarıma uygun olarak tamamlayınız (Görsel 2.50).
13. Kasnağı makineden çıkarınız.

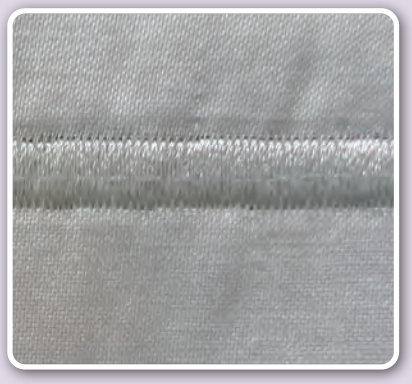
Görsel 2.50: Bilgisayarlı makinede işlemesi tamamlanmış motif

14. Pike kapak kumaşının kenar temizlemesi için tasarıma uygun iki sıra katlayarak pili yapınız.
15. Katlama genişliklerini 5 cm olarak ayarlayınız (Görsel 2.51).
16. Uçta kalan katlamayı kumaş renginde iple makinede dikerek katlamayı sabitleyiniz.
17. Üstte kalan ikinci sıra katlamayı, birinci kenar katlamanın dikişini kapatacak şekilde ölçülendirerek 5 cm olarak katlayınız (Görsel 2.51).

Görsel 2.51: İki sıra pili katlama

18. Katladığınız yerden teyelleyiniz.
19. Teyellediğiniz yerden, kumaşın renginde floş nakış ipiyle makinede kalın sarma ile sarınız (Görsel 2.52 ve 2.53).

Görsel 2.52: Kalın sarma

Görsel 2.53: Makinede kalın sarma yapma

20. Süslemeyi tamamlayarak kalite kontrolü yapınız (Görsel 2.54).

Görsel 2.54: Tamamlanmış kapak

KONTROL LİSTESİ 5

Kontrol Listesi 5, Uygulama 5'te yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Pike kapak kumaşını kesime hazırlayarak ölçülere uygun kesti.		
3. Süsleme tasarımını oluşturarak tasarıma uygun dantel motiflerini kapak kumaşına yerleştirdi.		
4. Tasarıma uygun şekilde desen seçerek bilgisayarlı makinede nakışı işledi.		
5. Pike kapak kumaşının kenar temizlemesi için tasarıma uygun iki sıra 5 cm genişliğinde pili katlayarak teyelledi.		
6. Teyellediği yerden altta kalan birinci sırayı makine dikişi ile dikti, ikinci sırayı makinede kalın sarma ile sardı.		
7. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
8. Temiz ve düzenli çalıştı.		
9. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

2.4. PİKE DİKİMİ

Ev tekstili üretiminde dikiş, önemli aşamalardan biridir. Dikiş, gerek bireysel gerekse seri üretimlerde ürün kalitesine önemli oranda etki etmektedir.

2.4.1. Dikime Hazırlık

Pikede ve süslemede kullanılacak kumaş yıkandığında çekecek özellikte ise dikim öncesinde yıkanıp ütülenerek kumaşın çekmesi sağlanmalıdır. Pikenin dokusundaki ve kenarlarındaki fazla iplikler ve eğrilikler kesilerek temizlenmelidir. Kesime hazırlanan kumaş, tasarıma uygun model ve ölçülerde kesilmelidir. Süsleme işlemi, tasarımdaki modele uygun şekilde dikim öncesi ya da dikim esnasında yapılmalıdır. Günlük pikelerin dikiminde fazla işçilik uygulanmamaktadır. Sadece kumaş kenarları kıvrılarak katlanmakta veya biye ile kenar temizlemesi yapılmaktadır. Ancak süsleme yapılan pikelerde dikiş işlemleri farklılık göstermektedir. Süslenerek dikilen pikelerde, dikim öncesinde kullanılacak malzemeler tekniğe uygun olarak titizlikle hazırlanmalıdır. Kapak ve bant kumaşları tasarıma uygun model ve ölçüde kesilip ütülenmelidir. Pike dikiminde, dikişin sağlamlığı kadar makinenin dikiş ayarları ve kullanılacak dikiş ipliği de önemlidir. Dikme işlemine başlamadan önce makinenin ve dikiş aşamasında kullanılacak gereçlerin hazırlanması gerekmektedir. Kumaşa göre iğne, iplik seçimi ve makine ayarlarının yapılması şarttır. Makinenin alt ve üst ayarları yapılarak dikişe başlanmalıdır.

2.4.2. Pike Dikimi

Tasarlanan modele göre kesimi yapılan pike takımı, tasarıma uygun bir teknikle dikilmelidir. Düzgün ve net dikiş yapılabilmesi için pike takımı yapılacak kumaşlara uygun iplik ve makine iğnesi seçilmelidir. Dikiş yapılacak kumaşa ve kullanılacak ipliğe göre makine ayarının yapılması gereklidir. Makine ayarının doğru olması dikişi netleştirerek görünümünü güzelleştirmektedir. Pike dikiminde dikişlerin sağlamlığı da çok önemlidir. Bu nedenle makinede dikiş ayarı yapılmalı, sağlam iplik kullanılmalı, dikiş başlama ve bitişlerinde sağlamlaştırma dikişi mutlaka yapılmalıdır. Pike, 1 cm dikiş payı ile dikilmelidir. Sağlam, dayanıklı ürünler elde etmek için kumaşa uygun renkte, cinste ve sağlamlıkta iplik seçmek gerekmektedir. İplik seçiminden sonra süsleme ve kenar temizleme tekniğine uygun dikiş tekniği uygulanır. Dikkat edilmesi gereken noktalar şunlardır:

- Dikiş bittikten sonra uçları sağlamlaştırılmalıdır.
- Kenar payları düzgün olmalıdır.
- Temiz ve lekesiz çalışılmalıdır.
- Parçalar farklı renk ipliklerle dikilmemelidir.

Makinenin Alt İplik Gerginlik Ayarı: Masuranın düzgün sarımı ve ipliğin mekikten çıkış yerinin doğruluğu kontrol edilmelidir. Sıkı veya gevşek iplik sağılma durumuna göre mekik üzerindeki vida, uygun tornavida ile sıkılarak veya gevşetilerek ipliğin rahat sağılması sağlanmalıdır.

Makinenin Üst İplik Ayarı: Dikiş boyu, makine boynu üzerinde bulunan dikiş boyu ayarlayıcısı (numaratör) ile istenilen sıklıkta ayarlanabilmektedir. Dikiş makineleri modellerine göre farklılık gösterse de 0 - 5 arası dikiş boyu ayarı yapılabilmektedir. Üst ipliğin gerginliğini ayarlamak için makine başındaki iplik gerdirici sıkılmalı veya gevşetilmelidir. İpliğin tansiyondan doğru geçmiş olduğuna dikkat edilmelidir. Dikişe başlamadan önce deneme parçası üzerinde dikiş kalite kontrolü yapılmalıdır. Pike takımı dikiminde TS EN ISO 13935-2 standartlarına uygun işlem yapılmalıdır. Kenar dikişleri düzgün olmalı ve 1 cm'de en az üç veya beş dikiş bulunmalıdır. Pike takımında içeride kalan kesilmiş kumaş kenarları, ipliklerin kumaştan çıkmasını önleyecek emniyet dikişi ile sağlamlaştırılmış olmalıdır. Bu dikişlerden sarkan iplik fazlalıkları kesilmelidir. Kenar dikişlerinde, belirtilen özellikleri sağlayan piko dikişler de kullanılabilmektedir.

Pike takımı modeli tasarlanırken karar verilen kenar temizleme, süsleme aşamalarında veya süsleme bittikten sonra yapılmalıdır. Modelde tasarlanan süsleme tekniğine uygun kenar temizleme yapılarak ürünü dikme işlemi tamamlanmalıdır.

Amaç : Pike dikmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede pike dikiniz.

Araç Gereç : Süsleme yapılmış kapak ve bordür kumaşı, pike kumaşı, dikiş makinası, mezura, makas, toplu iğne, dikiş iğnesi, teyelleme, sarma ve işleme için uygun iplik, işaretlemek ve çizmek için sabun

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 6 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Farklı süsleme malzemeleri kullanarak kendi tasarımlarınızı oluşturup uygulayabilirsiniz.
2. Pike uzunluğu kadar kumaşa ihtiyacınız olduğunu unutmayınız.
3. İki yan bandı, pike uzunluğundan 40 cm eksik hazırlayınız (10 cm bant ile kapak üst üste gelecektir.).
4. Bir bandı ise (ayak ucu) pike eninde hazırlayınız.
5. Dikiş paylarını karşılaştırırken yan bordürlerin kapağın üst kısmında olup olmadığını kontrol etmeyi unutmayınız.
6. Makinede kolay ve hızlı dikebilmeniz için sağ üst kenardan dikmeye başlayınız.
7. Köşelerin ve pike kenar dikişlerinin kalitesini kontrol ediniz.
8. Köşeleri sivri çalışabildiğiniz gibi yuvarlatarak da çalışabilirsiniz.
9. Ütü yaparken dikkatli olunuz.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Tasarıma uygun olarak daha önceden süslemiş olduğunuz pike kapağını ütüleyip dikime hazırlayınız.
5. Pikenin üç kenar bandını 30 cm'den işaretleyip pikenin en ve boy ölçüsüne uygun olarak kesim işlemini yapınız (Görsel 2.55).

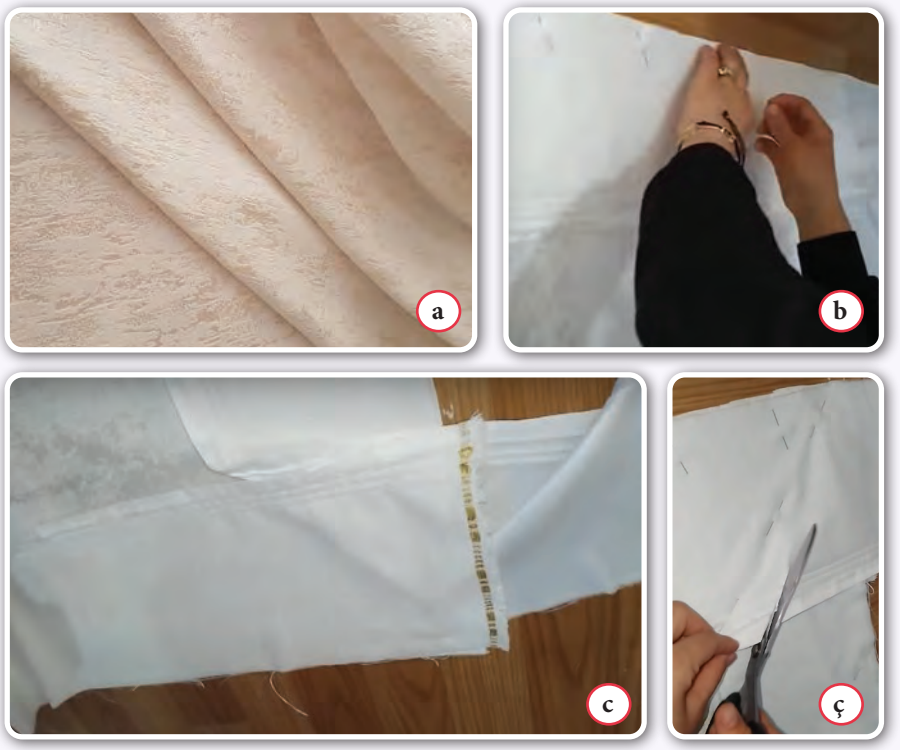
Görsel 2.55: Kapak kumaşını kesme

6. Boy bordürlerini keserken üst kısma kapak geleceğini unutmayarak ölçülendirmenizi yapınız.
7. Pikenin bordür bantlarının iç kenarına üç sıra nervür çalışması yapınız (Görsel 2.56).
8. Overlok veya zikzak nakış makinelerinde pikenin dört kenarını sürfile ile temizleyiniz.

Görsel 2.56: Bordürde nervür çalışması

9. Pikeyi masaya tersi üstte olacak şekilde seriniz (Görsel 2.57.a).
10. Bordür bantlarının yüzünü pikenin ters yüzüne gelecek şekilde pike üzerine yerleştiriniz (Görsel 2.57.b).
11. Pikenin köşe çalışmasında boy bantlarından birini, en bandıyla birbirine paralel yüz yüze getiriniz (Görsel 2.57.c).
12. Bir köşeden tutarak 45 derecelik açı ile karşı kenara verev katlayıp iz yapınız (Görsel 2.57.c).
13. İz yaptığınız verev hat üzerinden iğneleyerek 1 cm dikiş payından kesiniz (Görsel 2.57.ç).
14. Hazırladığınız pike kapağını yan bordürler ile birleştirip bantları kapağın üzerine getiriniz.

Görsel 2.57: Bordür yerleştirme ve köşe çalışma aşamaları

15. Pike ile kapak dikiş paylarını karşılaştırarak iğne ile tutturunuz (Görsel 2.58).
16. Pikenin tersi ile kapak ve bandın ön yüzü yüz yüze gelecek şekilde yerleştirme işlemini yapınız.
17. Bantları ve kapağı 1 cm dikiş payı ile makinede dikiniz.
18. Dört köşenin de uçlarını verev kesiniz (Görsel 2.59).

Görsel 2.58: Kapak yerleştirme

Görsel 2.59: Köşe dikiş payını verev kesme

19. Kenar bordürleri ve kapak parçasını kumaşın yüzüne çeviriniz.
20. Köşeyi Görsel 2.60'da görüldüğü şekilde ütüleyiniz.
21. Düz yüze çevirdiğiniz pike köşelerini düzelterek köşe uçlarının sivriliklerini yapınız.

Görsel 2.60: Ütü ile köşe katlama çalışması

22. Bordür kumaşını ütüleyiniz.
23. Bordür ve kapağı dikiş yerinden birkaç milim arkaya kaydırarak iğneleyiniz.
24. Bordürün iç kenarlarını 1cm'den içe katlayarak toplu iğne ile iğneleyiniz.
25. İğnelediğiniz yerden teyel alınız.
26. Görsel 2.61'de görüldüğü gibi verev köşe dikişini makinede dikerek köşe çalışmasını tamamlayınız (Görsel 2.62).

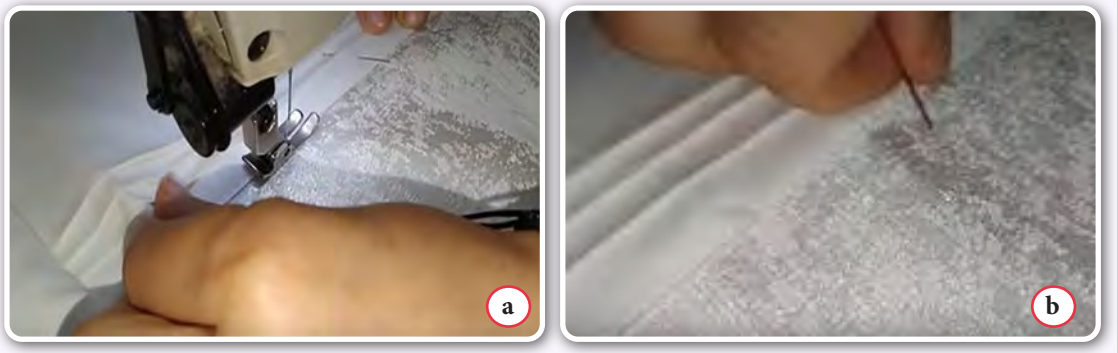

Görsel 2.61: Köşeyi makinede dikme

Görsel 2.62: Tamamlanmış köşe

27. Bordür ve kapak parçasının dış ve iç kenarını dekoratif dikiş veya milim dikişle makinede dikerek pike kumaşına sabitleyiniz (Görsel 2.63).

Görsel 2.63: Bordürü makinede dikme

28. Kalite kontrolünü yaparak ürünü tamamlayınız (Görsel 2.64).

Görsel 2.64: Tamamlanmış ürün

KONTROL LİSTESİ 6

Kontrol Listesi 6, Uygulama 6'da yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Pike kapak kumaşını kesime hazırlayarak ölçülere uygun kesti.		
3. Overlok veya zikzak nakış makinelerinde pike ve bordür parçalarının dört kenarını sürfile ile temizledi.		
4. Pikenin bordür bantlarının iç kenarına üç sıra nervür çalışması yaptı.		
5. Bordür bantlarını pikenin kenarlar ölçülerine dikkat ederek yerleştirdi.		
6. Bantların köşe katlama çalışmalarını yaptı.		
7. Pike kapağını, bordür bantlarıyla birleşme yerlerinde pike kapağı altta bordür üstte kalacak şekilde pikenin ters yüzüne toplu iğne ile yerleştirdi.		
8. Yerleştirdiği kapak ve bordür kumaşlarını teyelleyerek makinede dikti.		
9. Bordür ve kapak kumaşını diktikten sonra kumaşı yüzüne çevirdi.		
10. Çevirdikten sonra bordür kumaşını arka yüze 2 milim kaydırarak ütüledi.		
11. Bordürlerin iç kenarını 1 cm payla içe katlayarak teyelledi.		
12. Dikişin düzgün olmasına dikkat ederek köşe, yan ve kapak dikişlerini yaptı.		
13. Dikişi tamamladıktan sonra kalite kontrolünü yaptı ve aksaklıklar varsa düzeltti.		
14. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
15. Temiz ve düzenli çalıştı.		
16. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

7. Uygulama

Amaç : 50 cm x 60 cm ölçülerinde dantel ve işleme ile süsleyerek pike yastık kılıfı dikmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede pike yastık kılıfı dikiniz.

Araç Gereç : Kapak ve pike kumaşı, dikiş makinası, nakış makinası, mezura, makas, toplu iğne, dikiş iğnesi, teyelleme, sarma ve işleme için uygun iplik, dikiş ipliği, işaretlemek ve çizmek için sabun

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 7 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. İşlem basamaklarına uymaya özen gösteriniz.
2. Farklı süsleme malzemeleri ve teknikleri kullanarak kendi tasarımlarınızı oluşturarak uygulayabilirsiniz.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Süsleme tasarımınızı oluşturunuz.
5. Yastık kılıfı kumaşını kesime hazırlayınız.
6. Kılıfın ön yüz zemin kumaşını 52 cm x 62 cm olarak kesiniz.
7. Kılıfın arka yüz kumaşını 31cm x 52 cm ölçülerinde iki parça hâlinde kesiniz.
8. Kılıfın kapak kumaşını 52 cm x 62 cm ölçülerinde kesiniz.
9. Fermuar gizleme patı için kapak kumaşından 52 cm x 10 cm ölçülerinde kesiniz.
10. Parçaların hepsinin kenar temizlemesini overlok ya da zikzak makinede yapınız.
11. Tasarıma uygun olarak dantel motiflerinizi yerleştirerek teyelleyiniz.
12. İşleyeceğiniz alanı kasnağa geriniz.
13. Kasnağı makineye takınız.
14. Makinenizi işlemeye hazırlayarak işleyeceğiniz deseni seçiniz.
15. Başlama noktasını tespit ederek işlemeyi başlatınız ve tamamlayınız (Görsel 2.65 ve 2.66).

Görsel 2.65: Bilgisayarlı makinede işleme

Görsel 2.66: Tamamlanmış desen

16. Kasnağı makineden çıkarınız.

17. Kılıfın kapak kumaşını, kenar temizlemesi için tasarıma uygun iki sıra katlayarak pili yapınız (Görsel 2.67).
18. Katlama genişliklerini 5 cm olarak ayarlayınız.
19. Uçta kalan katlamayı kumaş renginde iple makinede dikerek katlamayı sabitleyiniz.
20. Üstte kalan ikinci sıra katlamayı, birinci kenar katlamanın dikişini kapatacak şekilde ölçülendirerek 5 cm olarak katlayınız (Görsel 2.67).
21. Katladığınız yerden teyelleyiniz.
22. Teyellediğiniz yerden makinede kalın sarma ile kumaş renginde floş nakış iple sarınız (Görsel 2.68).

Görsel 2.67: Pili çalışması

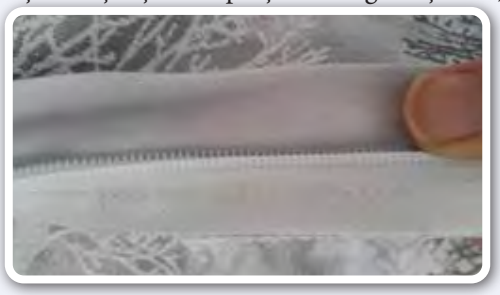

Görsel 2.68: Makinada kalın sarma yapma

23. Yastık kılıfının arka parçalarından altta kalacak olan sol parçayı Görsel 2.69'daki gibi kumaşın ön yüzü ile fermuarın ön yüzü birbirine bakacak şekilde teyelleyerek makinede dikiniz.
24. Fermuar pat kumaşını kısa kenardan ikiye katlayıp ütüleyerek 5 cm genişliğinde bir şerit elde ediniz.
25. Arka parçalardan üstte kalacak olan sağ parçaya sırasıyla Görsel 2.70'deki gibi zemin parça üstüne pat kumaşı ortada kalacak şekilde fermuarı yerleştiriniz .
26. Teyelleyerek makinede dikiniz.
27. Fermuar başını takarak fermuarı kapatınız (İki parça birleşmiş ve tek parça hâline gelmiş oldu.).

Görsel 2.69: Sol parça fermuar yerleştirme

Görsel 2.70: Sağ parça patlı fermuar yerleştirme

28. Yastık kılıfının üst yüz kumaşını, yüzü üstte olacak şekilde masaya seriniz.
29. Serdiğiniz kumaşın üzerine, yastık kılıfı kapak kumaşının süslemeli yüzeyi üstte kalacak şekilde uzun kenarı uzun kenarla üst üste getirerek seriniz (Kapak kumaşının büyüklüğü model tasarımından dolayı zemin kumaştan kısadır. Bu nedenle Görsel 2.74'te görüldüğü gibi uzun kenarlardan birinin üzerine yerleştirilecek.).
30. En üstte fermuarla birleştirdiğiniz arka yüz kumaşını, yüzü altta, tersi üstte olacak şekilde kapak çalışması ile süslemiş olduğunuz yastık kılıfının diğer parçasının üzerine yerleştirip toplu iğne ile iğneleyerek teyelleyiniz (Kumaşların yüzleri birbirine bakacak.).
31. Teyellediğiniz yerden 1 cm dikiş payı ile makinede dikerek yastığın alt ve üst parçalarını birleştiriniz.

32. Yastık kılıfını yüzüne çevirerek dikişlerini ütü ile düzeltiniz.
33. Kenarlardan cetvelle 2 cm içe doğru ölçerek dört kenarına sabunla düz bir çizgi çiziniz.
33. Çizdiğiniz yerden teyelleyerek makinede spor dikiş ile (Dikiş adım boyu büyük dikiş olmalıdır.) dikiniz (Görsel 2.71, 2.72 ve 2.73).

Görsel 2.71: Spor dikiş görünümü

Görsel 2.72: Fermuar başlangıç kapanma görünümü

Görsel 2.73: Tamamlanmış patlı fermuar dikişi

34. Kalite kontrolü yaparak ürünü tamamlayınız (Görsel 2.74).

Görsel 2.74: Tamamlanmış ürün

KONTROL LİSTESİ 7

Kontrol Listesi 7, Uygulama 7'de yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Yastık kılıfı kumaşını kesime hazırlayarak ölçülere uygun kesti.		
3. Overlok veya zikzak nakış makinelerinde yastık kılıfı parçalarının dört kenarını sürfile ile temizledi.		
4. Yastık kılıfının kapak kumaşını tasarıma uygun şekilde işleyerek süsledi.		
5. Yastık kılıfının arka yüzünü oluşturacak parçaları, patlı fermuar çalışmasının işlem basamaklarına uygun olarak çalışıp birleştirdi.		
6. Yastık kılıfının ön yüzüne, süslediği kapak kumaşını yerleştirdi.		
7. Ön yüzü arka yüzle birleştirme aşamalarını sırasıyla yaparak yastık kılıfı dikme işlemini gerçekleştirdi.		
8. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
9. Temiz ve düzenli çalıştı.		
10. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

2.5. PİKEYİ KULLANIMA HAZIRLAMA

Tasarlanan modele uygun olarak kesimi yapılan ve dikilen pike takımı ütülenip paketlenerek kullanıma hazır hâle getirilmektedir. Hazır hâle getirmek için ütüleme yapmadan önce kalite kontrolü yapılmalıdır. Kalite kontrolünde, yapılan tespitlerde hatalar varsa düzeltilerek ütüleme ve temizleme işlemleri uygulanmalıdır. Kalite kontrolü yapılan ürün, kullanılan malzemelerin özelliklerine uygun bir ısı ile ve ürüne zarar vermeden ütülenmelidir (Görsel 2.75). Ütüleme esnasında oluşabilecek zararlara karşı son bir kontrol yapıldıktan sonra ürün katlanarak paketlenmelidir. Katlama standart olmalıdır (Görsel 2.76). Pike takımlarının katlanmasında basit farklılıklar vardır. Pike, çarşaf ve yastık kılıfı birbirine uygun ölçülerde katlanmış olmalıdır. Katlama işi, pike takımında uygulanan süslemeler görünecek şekilde yapılmalıdır (Görsel 2.77). Pike katlandıktan sonra çarşaf katlanarak pikenin arasına yerleştirilmelidir (Görsel 2.78). Yastık kılıfları ise en ve boy yönünde katlanmalıdır (Görsel 2.79). Satış amaçlı çalışmalarda paketleme önem taşımaktadır. Ürünü en iyi şekilde gösteren bir paketleme şekli seçilmelidir (Görsel 2.80 ve 2.81). Satışa sunulan ürünler, isteğe göre farklı şekillerde katlanarak ürünlere estetik görünüm kazandırılabilmektedir.

Görsel 2.75: Takımı ütüleme

Görsel 2.76: Pikeyi katlama aşaması

Görsel 2.77: Süslemesi görünür şekilde katlanmış pike

Görsel 2.78: Çarşaf katlama

Görsel 2.79: Yastık katlama

Görsel 2.80: Pike takımını kutuya yerleştirme

Görsel 2.81: Paketlenmiş pike takımı

SIRA SİZDE

Amaç : **45 cm x 100 cm ölçülerinde bebek pike kapağı tasarlayarak süslemek.**

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede bebek pike kapağı tasarlayarak süsleyiniz.

Araç Gereç : Parşömen kâğıdı, çizim malzemeleri, cetvel, boya kalemleri, pike kapağı kumaşı, süsleme malzemeleri, dikiş makinesi, toplu iğne, dikiş iğnesi, çeşitli süslemeye ve dikişe uygun iplik

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Dereceleme Ölçeği kullanılarak değerlendirilecektir.

İşlem Basamakları

1. Kullanacağınız araç gereci temin ediniz (Elinizde bulunan malzemeleri değerlendirerek de tasarım yapabilirsiniz.).
2. Verilen ölçülerde kâğıdınızı hazırlayınız ve orta işareti alınız.
3. İstediğiniz teknikleri kullanarak süsleyiniz.
4. Süsleme alanını belirleyiniz.
5. Süsleme malzemelerini belirleyiniz (Malzemeleri nerede ve nasıl kullanacağınızı kâğıt üzerinde gösteriniz.).
6. Tasarladığınız süslemeleri renklendiriniz.
7. Kalıbın sağ alt köşesine kullandığınız süsleme tekniklerini, kullanmak istediğiniz malzemeleri yazınız.
8. Kullandığınız dikiş tekniklerini yazınız.
9. Pike kapak kumaşınızı hazırlayınız.
10. Pike kapağına tasarımınıza uygun süsleme yaparak ürünü tamamlayınız.
11. Kalite kontrolü yapınız.
12. Zamanı iyi kullanınız.

DERECELEME ÖLÇEĞİ

Öğrencinin

Adı Soyadı : ..... Toplam Puan : .....

Numarası : ..... Değerlendirme Tarihi : .....

Sıra Sizde uygulaması kapsamında ne kadar başarıya ulaşıldığını ölçmek için aşağıda listelenen ölçütlerin karşısına gözlemleriniz doğrultusunda 1 (Geliştirilebilir), 2 (Orta), 3 (İyi), 4 (Çok İyi) derecelerini göz önünde bulundurarak "X" işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	PERFORMANS DÜZEYİ			
	Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (2)	Geliştirilebilir (1)
A) EDİNİLEN BİLGİYİ BECERİYE DÖNÜŞTÜRME				
1. Verilen ölçülerde kâğıdı hazırlayarak orta işareti aldı.				
2. Süsleme alanını belirledi.				
3. Süsleme alanında süsleme tasarımını yaptı.				
4. Süsleme malzemelerini belirleyerek nerede, nasıl kullanacağını kâğıt üzerinde gösterdi.				
5. Süsleme tasarımını renklendirdi.				
6. Kalıbın sağ alt köşesine kullandığı süsleme tekniklerini ve kullanmak istediği malzemeleri açıkladı.				
7. Kullandığı süsleme tekniklerini yazdı.				
8. Pike kapak kumaşını ölçülere uygun hazırladı.				
9. Hazırlamış olduğu tasarıma uygun pike kapağını süsledi.				
10. Süslemeyi tamamlayarak kalite kontrolü yaptı.				
B) HAZIRLIK VE BEKLENİLEN DAVRANIŞ				
11. Çalışma ortamını hazırladı.				
12. Araç gereci hazırladı.				
13. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.				
14. Araç gereci ve zamanı verimli kullandı.				
15. Temiz ve düzenli çalıştı.				

Tablo puanını 100'lük sisteme dönüştürme işlemi

Tabloda her bir ölçüt için belirlenen en yüksek puan 4'tür. Tabloda toplam 15 ölçüt vardır. Tablodan alınabilecek en yüksek puan 15 x 4 = 60'tır.

DEĞERLENDİRME PUANI = (Tablo Puanı x 100) / 60

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

ÖĞRENME BİRİMİ

3

DEKORATİF YASTIK VE MİNDER

KONULAR

3.1. DEKORATİF YASTIK MODELLERİ TASARLAMA
3.2. ÜRÜN ÖLÇÜLENDİRMESİ YAPMA
3.3. DEKORATİF YASTIK KESİMİ
3.4. DEKORATİF YASTIK SÜSLEME
3.5. DEKORATİF MİNDER MODELLERİ TASARLAMA
3.6. ÜRÜN ÖLÇÜLENDİRMESİ YAPMA
3.7. DEKORATİF MİNDER KESİMİ
3.8. DEKORATİF YASTIK VE MİNDER DİKİMİ
3.9. DEKORATİF YASTIK VE MİNDERİ KULLANIMA HAZIRLAMA

3. DEKORATİF YASTIK VE MİNDER

Dekoratif eşyalar, kişilerin zevkine uygun olarak döşenmiş iç mekânlarda sundukları rahatlığın ve konforun yanı sıra estetik duygulara da hitap ederek kişiye ilham veren bir atmosfer yaratmaya yardımcı olmaktadır. Bu nedenle pek çok renk ve desende dokunan kumaşlarla farklı formlarda dikilip süsleme teknikleriyle zenginleştirilen çok çeşitte ürün kullanıma sunulmaktadır. Yastık ve minderler de bu ürünlerdendir.

Yastık; yatarken başın altına koymak, kimi zaman sırtı dayamak için kullanılan ve içi pamuk, kuş tüyü, yün vb. yumuşak materyallerle doldurulan küçük minderdir. Uyku, insan yaşamının önemli bir bölümünü kaplamaktadır. Kaliteli uyku, kişinin güne enerjik başlayıp kendisini fiziksel olarak daha güçlü hissetmesini sağlamaktadır. Bu nedenle yatak odası veya oturma odasının temel eşyalarından biri de yastıktır. Yastıklar öncelikle rahatlık için kullanılmaktadır. Bu kullanım amacı orijinal tasarımlarla birleştirilerek farklı yaşam alanlarında dekoratif bir duruş sağlanabilmektedir.

Minder; içi pamuk, yün ve benzeri yumuşak bir maddeyle doldurularak dikilen ve üzerine oturmaya ya da yaslanmaya yarayan küçük şiltedir (döşek). Minderler yastıklarla bir arada kullanılabilmektedir. Ancak farklı formlarda [kare, dikdörtgen, yuvarlak ve silindir (şeker yastık)] üretilen yastıkların kendi başlarına dekorasyon içinde aldıkları yerler çoğunluktadır.

Dekoratif yastık ve minderlerin kullanım amaçları ve çeşitleri de kullanıldıkları yerlere göre farklılıklar göstermektedir. Bunlar şu şekilde sıralanabilir:

Yatak Odası Dekoratif Yastıkları: Bu yastıklar yatak örtüsü ile birlikte tasarlanarak yaslanma amacından çok odaya şık bir görünüm kazandırmak için kullanılmaktadır (Görsel 3.1).

Görsel 3.1: Yatak odası dekoratif yastık

Salon Oturma Grupları Dekoratif Yastıkları: Bu yastıklar, yaslanmanın yanı sıra salon mobilyası, halı, perde ve koltukların rengine, tarzına uygun olarak odanın dekorasyonunu tamamlamak üzere tasarlanmaktadır (Görsel 3.2).

Görsel 3.2: Salon dekoratif yastık

Oturma Odası Dekoratif Yastıkları ve Yer Minderleri: Kanepelerde kullanılan (Görsel 3.3) bu yastıkların tasarımı, kanepenin rengi ile bütün oluşturarak mekân sahibinin zevkini ve yaratıcılığını yansıtabilmektedir. Kullanılan form, sahibinin kişisel özelliklerini karakterize etmektedir. Oturma odaları için tasarlanan yastıklar daha çok kişilerin yaslanmalarına imkân verecek rahatlıkta ve sadelikte tasarlanmaktadır. Kolay temizlenebilen kumaşlar tercih edilmelidir. Ayrıca yerde kullanılan şık puf ve minderler hem dekorasyona katkı sağlamakta hem de yerde oturmak için konfor sunmaktadır. Anadolu kültürünün zenginliğini yaşatmak amacıyla ve geçmişe duyulan özlemle hazırlanan şark odaları (Görsel 3.4) için yer minderleri ve yastıkları vazgeçilmez ögelerdir. Çocukların oturma odalarında ebeveynleri ile birlikte vakit geçirdikleri zamanlarda yerde özgürce oturup faaliyet yapabilmeleri (Görsel 3.5) için kullanılabilen minderler, çocukları zemin döşemesinin sağlıksız koşullarına karşı koruyarak konforlu bir yaşam sağlamaktadır. Minderler ve yastıklar, otururken ve spor yaparken (Görsel 3.6) bedene sağladığı destek açısından sıkça kullanılan yardımcı elemandır. Yastık ve minderler, yaşam alanlarında sağladığı katkı ile dekorasyonun önemli bir yardımcısıdır.

Görsel 3.3: Oturma odası yastık ve minderleri

Görsel 3.4: Şark odası yastık ve minderleri

Görsel 3.5: Oturma odası yer minderi

Görsel 3.6: Spor için yastık

Sandalye Yastık ve Minderleri: Sandalye, oturma odası ve mutfağın önemli bir parçasıdır. Sandalye minderi (Görsel 3.7); yumuşak ve konforlu bir oturum için tasarlanan, ortama şıklık katan önemli bir eşyadır. Bu yastıkların tasarımında, kullanımı ve temizliği kolay kumaşlar ve diğer guruplara oranla daha sade, günlük kullanıma elverişli modeller tercih edilmektedir. Yastık ve minder kısmı, birleşik ya da ayrı olarak tasarlanmaktadır. Minder ve yastıklar cırt bant ya da kumaş bağcıklarla sandalyelere sabitlenmektedir.

Görsel 3.7: Sandalye minderleri

Bebek Odası Yastık ve Minderleri: Bebek yatak odaları; genellikle bebeklerin ilgisini çekecek top (Görsel 3.8), harf, bulut, ay (Görsel 3.9), geometrik şekiller, hayvanlar (Görsel 3.10) vb. farklı şekilde yastık ve minderlerle dekore edilebilmektedir. Ayrıca bebek beşiklerinde kullanmak amacıyla ve yeni oturmaya başlayan bebekler için rahatlık ve emniyet sağlayacak şekilde minderler tasarlanabilmektedir. Bebek odası için tasarlanacak yastık ve minderler dekor, aksesuar veya oyuncak amacıyla kullanılabilemektedir.

Görsel 3.8: Top yastık

Görsel 3.9: Bulut ve ay yastık

Görsel 3.10: Bebek odası orijinal dekoratif yastıklar

Çocuk Odası Yastık ve Minderleri: Çocuk ve genç odalarına kattığı şıklığın (Görsel 3.11) yanı sıra yaslanırken, otururken, kitap okurken, oyun oynarken (Görsel 3.12) bedene destek vererek rahatlık ve konfor sunmaktadır. Çocuk odalarında, çocukların yer oyunları sırasında hem minder hem yastık olarak kullanabileceği ürünler tasarlanmaktadır (Görsel 3.13).

Görsel 3.11: Süslenmiş şık yastıklar

Görsel 3.12: Çocuk odası salıncak ve yer minderleri

Görsel 3.13: Oyun yastık ve minderleri

Seyahat Yastıkları: Uzun yolculuklarda boynu rahat ettirerek seyahat sonrası oluşabilecek ağrıları önlemek ve başın geriye, yana düşmesini engellemek amacıyla tasarlanan yastıklardır (Görsel 3.14 ve 3.15).

Görsel 3.14: Seyahat yastığı

Görsel 3.15: Seyahat yastığı çeşitleri

Bahçe, Balkon Yastık ve Minderleri: Bahçe ve balkonlar için kullanılan çok çeşitli yastık ve minderler vardır. Bunlar şu şekilde gruplanmaktadır:

- Çimenler üzerinde kullanılmak üzere tasarlanan yastık ve minderler (Görsel 3.16).
- Bahçe ve balkon için özel tasarlanan oturma gruplarındaki kanepe ve sandalyelerde kullanılan yastık ve minderler (Görsel 3.17, 3.18, ve 3.19).
- Salıncak ve hamak için tasarlanan yastık ve minderler (Görsel 3.20 ve 3.21).

Görsel 3.16: Bahçe yer minderi

Görsel 3.17: Balkon kanepe yastıkları

Görsel 3.18: Balkon minderi

Görsel 3.19: Balkon sandalye minderleri

Görsel 3.20: Balkon salıncak ve yer minderi

Görsel 3.21: Hamak minderi

Özel Gün Kutlama Yastıkları: Nişan ve söz törenleri için önemli bir aşama olan yüzük takma töreni esnasında tepsi ve yastık gibi çeşitli eşyalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Çeşitli renk ve modellerde tasarlanan söz ve nişan yüzük yastığı (Görsel 3.22); dantel, taş, kurdele, fisto, çiçek ve çok daha farklı malzemelerle işlenerek kullanılmaktadır. Ayrıca bebek kutlamalarında kullanılan bebek takı (altın) yastığı da özel günler için tasarlanmış kutlama yastıklarındandır.

Görsel 3.22: Söz, nişan için dekoratif yüzük yastığı

Dekoratif Yastık ve Minderlerde Kullanılan Kumaşlar

Yastık yapımında desenli ya da baskılı goblenler, süet ve deriler, metal ipliklerle desenler oluşturulmuş ipek iplikten dokunan brokar kumaş, pamuk iplikten dokunan kot kumaş, kenevir ipinden dokunan çuval kumaş, keten kumaşlar, doğal veya sentetik kökenli kabarık kürk kumaş, koton, ipek veya sentetik iple dokunan kadife kumaş, saten kumaş, pamuklu dokuma olan patiska vb. desenli ya da desensiz dokunmuş, üzerine baskı yapılmış kumaşlar kullanılmaktadır (Görsel 3.23).

Görsel 3.23: Çeşitli kumaşlardan yapılmış yastıklar

Dekoratif Yastık ve Minderlerde Kullanılan Ek Malzemeler

Dekoratif yastık ve minderlerin dikişinde ve iç dolgusunda birbirinden farklı malzemeler kullanılmaktadır. Dekoratif yastık ve minder dikiminde iki parçayı birbirine bağlamak için fermuar, düğme ve cırt bant; iç dolgusunda ise yastık ve minderin kabarık ve yumuşak olmasını sağlayan dolgumalzemeleri kullanılmaktadır.

Kaliteli bir dolguda;

- Hava geçirgenliği olması,
- Isı transferini düzenleme yeteneği olması,
- Formun kolay ve hızlı bir şekilde geri kazanılması,
- Dayanıklılık ve bakım kolaylığı,
- Koku ve toza karşı dayanıklı olması,
- Çevre dostu olması gerekmektedir.

Dolgu malzemeleri doğal ve sentetik olarak ikiye ayrılmaktadır. Bu önemli bir ayrıntıdır. Her doğal dolgu maddesi sürekli kaliteli bakım ve düzenli temizlik gerektirmektedir. Kuş tüyü ya da yün, alerjiye neden olabilir. Alerjisi olan kişiler yapay malzemeler tercih edebilmektedirler. Sintepon, holofiber vb. dolguların bakım ve temizlikleri kolaydır, alerji yapmaz. Bu da diğer dolgu malzemelerine oranla daha çok tercih edilmelerine neden olmaktadır.

a) Doğal Dolgu Malzemeleri

Kuş Tüyü: Çoğunlukla ördek ve kaz tüyleri kullanılmaktadır. Bu malzeme ile doldurulan yastıklar yumuşak ve kabarık olmaktadır. Hava geçirgenliği yüksektir, sıcak tutar. Deforme olduğunda elle düzeltmek yeterlidir, aynı hacme geri döner. Ancak tüy yastıklar tozu emdiği için mikroorganizmaların üremesine müsaittir, alerjiye sebep olabilmektedir.

Deve ve Koyun Yünü: Hava geçirgenliği yüksektir bu nedenle sıcak tutmaktadır. Nemi mükemmel bir şekilde emerek buharlaştırabilmektedir. Ancak mikroorganizmalar üreyebilir bu nedenle de alerjiye neden olabilmektedir.

Bambu: Bambu bitkisinin genç sürgünleri işlenerek elde edilmektedir. Çok fazla avantajı vardır. Neredeyse hiç kusuru yoktur. Hipoalerjenik, dayanıklı ve çevre dostu bir malzemedir.

İpek: İpek dolgulu yastıklar; rahat, dayanıklı, alerjik olmayan mükemmel bir mikro iklim ürünüdür.

Karabuğday Kabuğu: Tahıllardan ayrılmış ve özel olarak işlenmiş kabuklardır. Çevre dostu bir dolgu maddesidir ve alerjik bünyeli kişiler için uygundur. Bu malzeme ortopediktir. Nefes alabilir özellikte olduğundan mikroorganizmalara ve toza karşı dirençlidir. Karabuğday kabuğu kolayca vücut şeklini almaktadır. Kümelenerek topaklar oluşturmaz.

Doğal Lateks: Hava dolu kabarcıkların çokluğundan dolayı mükemmel elastikiyete ve en iyi ortopedik özelliklere sahiptir. Parazit ve mikropları barındırmaz, dayanıklıdır ve kokuları emmez. Lateks, alerjiye neden olmaz ve bakımı kolaydır.

Otlar: Papatya, nane, melisa, şerbetçiotu vb. otlar tıbbi özellikleri nedeniyle uyurken yatıştırıcı ve dinlendirici olarak kullanılmaktadır. Bu otlar, ana dolguya ek olarak kullanılmaktadır.

Pamuk: Kabarık pamuk iplikleri higroskopiktir (nemçeker), ısıyı iyi tutar, hipoalerjeniktir (daha az alerjik) ve havanın geçmesine izin verir. Hızla deforme olduğu için kısa ömürlüdür (Görsel 3.24).

Görsel 3.24: Doğal dolgu malzemesi pamuk

b) Sentetik Dolgular

Sentetik dolgu olarak holofiber, sünger, sentetik elyaf, doğal yumuşaklıkta olan silikon kullanılabilmektedir. Sentetik dolgu malzemelerinin önemli bir özelliği ürünlerin düz bir nesneye dönüşmesine izin vermemesidir. Günümüzde sentetik dolguların (Görsel 3.25) doğal malzemelere oranla kullanım avantajı oldukça fazladır. Tozu, kokuyu ve nemi emmediği için alerjiye neden olmamaktadır. Sentetik materyaller arasındaki temel farklılıklar yapının özellikleri, dayanıklılığı ve bazı kalite özellikleridir. İçinde çok fazla hava bulunduğundan bu dolguya sahip yastıklar hafiftir ve sera etkisi olmaksızın nefes almaktadır. Holofiber malzemede mantarlar ve mikroorganizmalar oluşmaz, toz birikmez. Top hâline getirilen polyester lifler yastığın içinde serbestçe hareket edip ve vücudun şeklini alarak benzersiz bir konfor hissi vermektedir.

Görsel 3.25: Sentetik dolgu

Yastık Nasıl Doldurulur

Yastık dolgu malzemesi iki şekilde kullanılmaktadır. İlkinde dolgu malzemesi yüz kumaşın içine direkt doldurulmaktadır. Diğerinde ise ayrı bir mitil kumaş içine doldurulup ağzı kapatılarak asıl dış yastık kılıfının içine yerleştirilmektedir. **Mitil;** içine yün, pamuk, iplik vb. dolgu malzemesi doldurularak yorgan, yastık veya döşek hâline getirilebilen beyaz kumaş yüzdür. Mitil kullanımı dış yüzeyin (yastık kılıfının) yıkanmasını kolaylaştırmaktadır. Direkt içine doldurma yönteminde her seferinde dolgu maddesini boşaltmak ve yeniden doldurmak zor bir kullanım yoludur.

DİKKAT

Yastık, evde bulunan malzemelerle doldurulduğunda geri dönüşüme katkı sağlanmış olacaktır. Kullanılmayan gereksiz bir kazak veya pamuklu triko giysi şeritler hâlinde kesilerek sentetik dolgu maddesi ile karıştırılıp kullanılabilir.

Süslemede Kullanılan Malzemeler

Süslemede el örgüsü veya makine dantelleri, güpür ve taşlı şeritler, kurdeleler, tül ve şifonlar, işleme iplikleri, pul ve boncuklar, düğmeler, dikişte kullanılan çeşitli renkte dikiş iplikleri, örgüde kullanılan çeşitli kalınlıkta pamuklu, yün ve sentetik ipler vb. malzemeler kullanılabilmektedir.

Dekoratif Yastık ve Minder Tasarımında Dikkat Edilecek Hususlar

- Yastık ve minder kumaşlarının rengi, diğer eşyaların rengi ile uyumlu olmalıdır. Örneğin perdelerin, halıların ve tabloların rengine göre seçilebilir.
- Kumaş alımından önce renk çemberinin incelenmesi gerekmektedir. Böylece renklerin etkileri daha net görülebilir. Döşemenin rengi ile yastık kılıflarının aynı renk olması kişide sıkıcı bir etki bırakabilmektedir. Bu nedenle birbirine zıt tonların birleştirilmesi tavsiye edilmektedir. Örneğin turuncu silindir yastıklı mavi bir kanepe oldukça dekoratif görünecektir.
- Kontrast yöntemi, mobilya ve duvarların etkileyici ve birbiriyle uyumlu renk tonlarının bir arada kullanılmış olduğu odalarda kullanılmaktadır. Kontrast yöntemi, parlak malzemelerin seçimine izin vermekte ve renk vurgusu yapmaktadır.
- Bir kanepe için bir dekoratif yastık seti genellikle dört simetrik modeli geçmemektedir. Beşincisi çoğunlukla standart olmayan şekildedir (örneğin köşegen, oval).
- Bir odada beşten fazla renk kullanılması tavsiye edilmemektedir.
- Kabarık veya havlı kumaş seçimi, evde sıcaklık ve rahatlık hissi yaratabilmektedir. Ancak yastık modellerinden bir set oluşturmak oturma odasının tarzına bağlıdır.
- Birkaç kılıf çeşidi seçilebilir ve mevsimsel olarak değiştirilebilir. Örneğin sonbaharda kırmızı, turuncu renkler; ilkbaharda yeşil ve mavi tonları kullanılabilir. Yastık kılıflarında mevsimsel renk değişikliği yapmak odaya olumlu bir enerji katacaktır.
- Çok büyük ebatlı ürünler kullanmak rahatsızlık hissi oluşturabilir. Bu nedenle rahatsız etmeyecek ölçüler tercih edilmelidir.

DİKKAT

Yastık yapımında dikkat edilecek önemli hususlardan biri de iç dolgusunun miktarıdır. Yastıkların içini çok fazla doldurmak rahatsızlık verebileceği için dolgu miktarının yumuşak tutulması gerekmektedir.

3.1. DEKORATİF YASTIK MODELLERİ TASARLAMA

Yastıkların kare, dikdörtgen, yuvarlak, silindir standart formları vardır. Ancak bunların dışında iç mekânın özelliğine uygun özel tasarımlar ya da sıra dışı orijinal tasarımlar da (Görsel 3.26) yapılabilmektedir.

Görsel 3.26: Orijinal tasarım yastık ve minderler

Yastık tasarımı yapılmadan önce standart yastık ölçülerinin bilgisine sahip olunması gereklidir. Tablo 3.1'de yastık üretimi yapan firmaların kullandığı ölçüler verilmiştir.

Tablo 3.1: Yastık Ölçüleri

Kare Yastık Kenar Ölçüleri	45 x 45 cm	50 cm x 50 cm	
Dikdörtgen Yastık Kenar Ölçüleri	30 cm x 70 cm	40 cm x 50 cm	40 cm x 60 cm
Yuvarlak Yastık Çapı	30 cm	40 cm	
Büyük Boy Yastık Kenar Ölçüleri	50 cm x 60 cm	50 cm x 70 cm	70 cm x 70 cm

1. Uygulama

Amaç : Dekoratif yastık kılıfı tasarlamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede dekoratif yastık kılıfı tasarlayınız.

Araç Gereç : Dosya kâğıdı, kurşun kalem, boya kalemleri, silgi

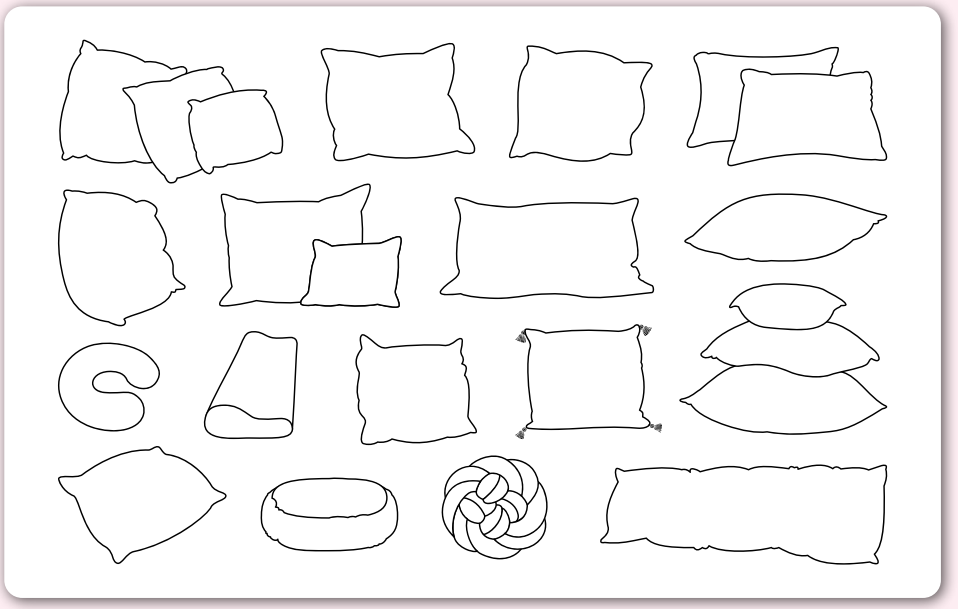
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 1 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Tasarımınıza uygun doğru ölçüler olmasına dikkat ediniz.
2. Belirlediğiniz renge uygun kumaş araştırması yapınız.
3. Tasarlayacağınız modelin ihtiyaca uygun, güncel ve estetik olmasına özen gösteriniz.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Tasarlayacağınız yastığın kare, dikdörtgen, yuvarlak, şeker yastık çeşitlerinden hangisi olacağına karar veriniz.
5. Seçtiğiniz yastık çeşidine uygun model araştırınız.
6. Tasarlayacağınız ürünün ölçülerini belirleyiniz (Tablo 3.1).
7. Model tasarlarken ihtiyaca, güncelliğe ve estetiğe dikkat ediniz.
8. Tasarımın; ürüne, kullanım alanına, uygulanacak tekniğe uygun olmasına dikkat ederek tasarımı yapınız (Görsel 3.27).

Görsel 3.27: Yastık tasarımları

9. Renk araştırması yapınız.
10. Tasarımınızı renklendiriniz (Görsel 3.28).

Görsel 3.28: Tasarım renklendirme

KONTROL LİSTESİ 1

Kontrol Listesi 1, Uygulama 1'de yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Tasarlayacağı yastık çeşidini belirledi.		
3. Seçtiği yastık çeşidine uygun model araştırdı.		
4. Tasarlayacağı ürünün ölçülerini belirledi.		
5. Tasarımı yaptı.		
6. Renk araştırması yaparak tasarımı renklendirdi.		
7. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
8. Temiz ve düzenli çalıştı.		
9. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

3.2. ÜRÜN ÖLÇÜLENDİRMESİ YAPMA

Amaca uygun tasarım yaparak istenilen sonuca ulaşabilmek için uygun ölçüleri çıkarmak ve ona göre bir dikim gerçekleştirmek yapılması gereken bir işlem basamağıdır. Yastık kılıfı yapabilmek için de yastık kılıf ölçülerinin bilinmesi gerekmektedir. "Uygun ölçüler nasıl belirlenmektedir?", " İdeal bir ölçü var mıdır?", "Standart ölçülerin dışında da ölçü çıkarımları yapılabilir mi?" şeklindeki soruların cevabı şöyle sıralanabilir:

- Yastık kılıfları çoğunlukla karede 45 x 45, 50 x 50; dikdörtgende 30 x 70, 40 x 50 ya da 40 x 60 cm olacak şekilde ayarlanabilir. Ya da daha büyük bir yastık kılıfı seçilecekse 50 x 60, 50 x 70, 70 x 70 şeklinde belirlenebilir. Bu boyutlardan ihtiyaca uygun olanı seçilip ona göre bir yastık tasarlanması son derece önemlidir. Aksi takdirde biçimsiz, istenmeyen yastıklarla karşılaşılabilir.

- Her geçen gün farklı seçenek ve modellerin ön plana çıkarıldığı yastık kılıfı ölçülerinde de standart dışı ürünler ön plana çıkabilmektedir. Bu bakımdan kullanacak kişilerin yaş ve cinsiyet özelliklerine, kullanacakları mekâna, zevke ve ihtiyaca uygun yastık kılıfı modelleri tercih edilip modele özgü ölçüler tespit edilmelidir.

- Ölçüler biraz da söz konusu olan kılıfa göre farklılık gösterebilmektedir. Dikim yapılmadan önce elde bir örneği varsa ona göre bir ölçüm alınması son derece önemlidir. Bu işlem için örnek alınacak kılıfın boş hâlinin ölçüsü alınmalıdır. Aynı tarz yastık modelinden bir set oluşturulacaksa dikilecek kılıfların tamamının aynı boyutlarda olmasına özen gösterilmelidir. Farklı modeller tercih edildiğinde bile yastık boyutları birbiriyle uyumlu olmalıdır. Bu duruma dikkat edilerek dikim işlemi gerçekleştirilmelidir.

- Şematik büzgü ile süslenen yastıklarda büzme işlemi sonrasında kumaş küçülmektedir. Bu nedenle istenilen bitmiş ürün ölçüsüne ulaşmak için büzgünün modeline göre hesaplamanın dikkatli yapılması gerekmektedir.

3.3. DEKORATİF YASTIK KESİMİ

Tasarlanan modele uygun ölçüler belirlenerek model özelliğine uygun olarak kesim yapılmalıdır. Model özelliği kalıp çıkarmayı gerektiriyorsa düzgün bir sonuç elde etmek için kalıp çıkarılmalıdır. Bu kalıplar kumaşa yerleştirilerek kalıba uygun şekilde kesim yapılmalıdır. Örneğin ay, bulut, yıldız, çiçek veya hayvan figürlerinin (özellikle yeni öğrenen kişilerin) kalıp kullanılarak kesimlerinin yapılması başarılı sonuçlar elde edilmesi açısından önemlidir. Düz kesimlerde örneğin kare, dikdörtgen gibi modellerde ölçülerin direkt kumaşın üzerine işaretlenerek çizim yapılması ve kesilmesi uygundur. Yuvarlak kesimlerde de kalıp kullanmakta fayda vardır.

Amaç : Bulut, ay, yıldız, çiçek ya da havan figürlerinden biri ile serbest tasarım yaparak kalıp oluşturup yastık kılıfı kesmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede serbest tasarım yaparak kalıp oluşturup yastık kılıfı kesiniz.

Araç Gereç : Kesimi yapılacak yastık kumaşı, makas, mezura, işaretleme kalemi, parşömen kâğıdı

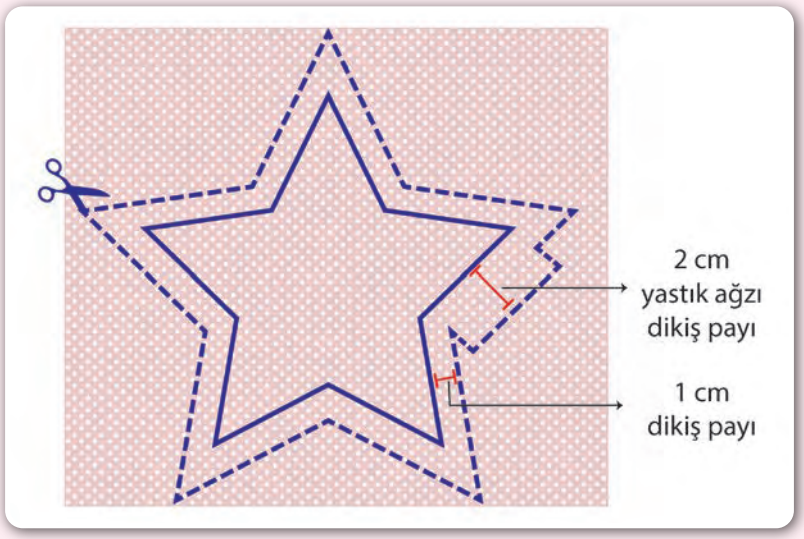
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 2 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Standart yastık ölçülerini dikkatli inceleyiniz.
2. Ölçüleri belirlerken model özelliğini dikkate almayı unutmayınız.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Kumaşı kesime hazırlayınız (Kumaş çekme özelliğine sahipse önceden yıkayınız.).
5. Kumaş eğrisi varsa eğri kısmı kesip düzeltiniz.
6. Desenli kumaşın eğrisini keserken desen kaymalarına dikkat ediniz.
7. Seçtiğiniz figürün şeklinde yastık tasarlayınız.
8. Tasarladığınız yastığın ölçülerini belirleyiniz.
9. Tasarımınızı ölçülendirip parşömen kağıdına çizerek kalıp oluşturunuz.
10. Parşömen kağıdına çizdiğiniz modeli keserek çıkarınız.
11. Oluşturduğunuz kalıbı kumaş üzerine yerleştiriniz.
12. İşaretleme kalemi ile kenarlarından çiziniz.
13. İçine dolgu malzemesi yerleştireceğiniz kılıfın ağız kısmında dikiş payını 2 cm; makinede dikilecek diğer kısımların dikiş payını 1 cm pay bırakarak kesiniz.
14. İşaretleme yaptığınız yerlerden düz bir şekilde kesmeye özen gösteriniz (Görsel 3.29).

Görsel 3.29: Kalıp çizilmiş kumaşı kesme

KONTROL LİSTESİ 2

Kontrol Listesi 2, Uygulama 2'de yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Kumaşı önceden yıkayıp ütüleyerek kesime hazırladı.		
3. Kumaş eğrisi varsa kontrol ederek eğri kısmı keserek düzeltti.		
4. Kumaş eğrisini düzeltirken desen kaymalarına dikkat etti.		
5. İstediği figüre uygun yastık tasarlayarak ölçülendirme yaptı.		
6. Tasarladığı yastığa uygun ölçülerde kalıp hazırladı.		
7. Kalıbı kumaşa en boy ipliklerine dikkat ederek yerleştirdi.		
8. Kalıba uygun çizim yaptı.		
9. Çizim yaptığı yerlerden düz bir şekilde özenle kesti.		
10. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
11. Temiz ve düzenli çalıştı.		
12. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

3.4. DEKORATİF YASTIK SÜSLEME

Dekoratif yastık süslemede yastıkların kullanılacağı oda veya mekânların (otel, büro) döşeme tarzı önemlidir. Süsleme teknikleri ve malzemeleri odanın tarzına uygun seçilmelidir. Modern ya da klasik tarzda döşenmiş odalarda model ve malzeme seçiminde tercihler değişmektedir.

3.4.1. Oda Tarzları

Klasik Tarz: İpek saten dokuma, payetli, taşlı, sim iplikli dokumalar, deri, dantel, kadife gibi parlak ve abiye görünümlü kumaşlar tercih edilmektedir.

Modern Tarz: Pamuklu, keten, sert çuval bezi dokumalar tercih edilmektedir.

Ülke tarzı Döşemeler: Örme ve işlemeli süslemeler tercih edilmektedir.

Safari Tarzında: Kürklü, hayvan izli dekorlar kullanılmaktadır.

Retro Tarz: Özellikle eski fotoğraflarda ve resimlerde baskı birleştirilerek kullanılmaktadır.

Ayrıca yastığın kullanım amacı da süslemeye etkendir. Rahatlığı sağlamak amaçlı kullanılan yastıklarda süslemenin yaslanmadaki rahatlığı engellemeyecek şekilde tasarlanması gerekmektedir. Dekor amaçlı kullanılan yastıklarda ise daha çok görsellik ön plandadır.

3.4.2. Süsleme Teknikleri

Aksesuarlarla Süsleme: Düğmeler, boncuklar, cam boncuklar, taşlı şeritler, cırt bant kullanılan malzemelerdir. Çocuk odalarında rakamlar ve hayvan figürleri ile süslenmiş yastıklar, cırt bant ile birleştirilmektedir (Görsel 3.30).

Baskı ile Süsleme: Yıkanamayan dayanıklı boya kumaş üzerine uygulanmaktadır. Bu dekoratif yastıklar yaz teraslarında ve balkonlarda kullanıma uygundur. Dekoratif görünürler ve güneşte solmazlar. Ayrıca sıvı emiciliği az olduğundan ani bir yağmur durumunda kullanımda avantaj sağlamaktadır (Görsel 3.31).

Örgü ile Süsleme: Örme yastıklar, iç dekorasyona konfor ve sıcaklık verir. Şiş örgüsü veya tığ kullanılarak çeşitli örgü teknikleriyle oluşturulmaktadır. Yarattığı sıcak ve yumuşak bir etki ile odaya rahatlık hissi vermektedir. Soğuk havalarda kullanımında kişiyi bedenen ve ruhen ısıtan bir etki yaratmaktadır (Görsel 3.32).

Görsel 3.30: Aksesuar ile süsleme

Görsel 3.31: Baskı ile süsleme

Görsel 3.32: Örgü ile süsleme

Modernizasyon Yöntemi ile Süsleme: Kültürel miras olarak değer taşıyan eski işlemeler yastıklarda geri dönüştürülüp kullanılarak oldukça şık süslemeler yapılabilmektedir.

Keçe ile Süsleme: Keçe çok pratik ve kullanışlı bir malzemedir. Renk zenginliği, yastığı süslemek

için birçok ilginç seçenek yaratmaktadır. Keçe; çiçek, yaprak, hayvan silueti şeklinde kesilerek yastıkların üstüne dikilebilmektedir. Taban kumaşları (keçe, keten veya pamuk) üzerinde keçe süslemelerle oldukça şık modeller oluşturulabilmektedir (Görsel 3.33).

Deri ve Süet Kumaş ile Süsleme: Deri, dikmesi ve temizliği kolay bir malzemedir. Yapıştırmaya elverişli olduğundan üretimde kolaylık sağlamaktadır. Deriyi zeminde veya süslemede kullanmak sureti ile gösterişli veya sade yastık ve minderler üretilebilmektedir (Görsel 3.34).

Kırkyama ve Kapitone ile Süsleme: Yastığın yüzünde oluşturulan çerçeve kumaş içinde yine kumaş ile oluşturulan simetrik geometrik motiflerle bir kompozisyon oluşturulur. Oluşturulan bu kompozisyonla uyumlu kapitone dikişi ile süslenerek oldukça şık ve değerli bir sunum oluşturulabilmektedir (Görsel 3.34 ve 3.35).

Görsel 3.33: Keçe ile süsleme

Görsel 3.34: Deri, süet parçalarıyla kırkyama

Görsel 3.35: Kapitoneyle süsleme

Hazır Gereçlerle Süsleme: Dantel, kordon ve harçlar kullanılarak süslemeler yapılmaktadır. Hazır gereçler yıkanmaya elverişli malzemeler olduklarından dekoratif kullanımların yanı sıra günlük kullanıma da oldukça uygun bir süsleme tekniğidir (Görsel 3.36).

Kumaş Kombinasyonu ile Süsleme: Çeşitli desen, renk ve çeşitte kumaşı hazır gereçlerle kombinleyerek yapılan süslemedir (Görsel 3.37).

Kurdele İşi ile Süsleme: Çeşitli renkte kurdelelerle, çiçek ve yaprak motifleri ile farklı kompozisyonlar oluşturularak yastıklar süslenebilmektedir. Ancak kabartmalı bir işleme tekniği olduğundan üzerine yaslanmaya elverişli değildir. Bu nedenle daha çok dekoratif amaçlı süslemelerde kullanılan bir tekniktir. Kurdeleleri büzüp fırfır şeklinde kullanarak ya da fiyonklar oluşturarak çeşitli şekillerde yastıklar süslenebilmektedir (Görsel 3.38).

Görsel 3.36: Dantelle süsleme

Görsel 3.37: Kumaş kombinasyonları

Görsel 3.38: Kurdele işi ile süsleme

Aplike Tekniği ile Süsleme: Aplike tekniği; hazırlanan desene uygun şekilde çeşitli kumaşların zemin kumaş üzerine nakış teknikleri kullanılarak tutturulması ile oluşturulan bir süsleme tekniğidir.

Ayrıca hazır satılan aplike motifler de vardır. Hazır alınan bu motifler kumaş yüzeyine, ütüyle yapıştırma veya makinede dikme şeklinde monte edilerek uygulanmaktadır (Görsel 3.39).

Geri Dönüşüm ile Süsleme: Kullanım dışı kalan giysilerin [örgü kazak, kot pantolon vb. giysilerin (Görsel 3.40)] ya da eski yöresel kilim dokumaların yeni tasarımlarla dekoratif yastık veya minder (Görsel 3.41) olarak geri kazandırılmasıdır.

Görsel 3.39: Aplike tekniği ile süsleme

Görsel 3.40: Geri dönüşüm ile süsleme

Görsel 3.41: Kilim yastık

El ve Makine Nakışı ile Süsleme: Elde veya makinede her türlü nakış [Çin iğnesi, makinede süzeni işi (Görsel 3.42), basit nakış iğneleri (Görsel 3.43), goblen işi (Görsel 3.44), kanaviçe, Maraş işi, Antep işi, Türk işi vb.] teknikleri kullanılabilmektedir. Özellikle goblen işi, diğer işleme tekniklerine göre günlük kullanıma daha uygun olması ve teknik olarak daha kolay uygulanması nedeni ile tercih edilmektedir. Goblen işini kolaylaştıransa teknolojinin gelişmesiyle beraber desenlerin renkli baskı olarak goblen kumaşlara basılmasıdır. Basılan bu renklere göre hazırlanan iplikler, baskılı kumaş ile birlikte satışa sunulmaktadır. İplikler, renklerine uygun olarak (renklerle) belirlenen alanlar üzerine goblen işi tekniği ile işlenmektedir. Elde yapılan Maraş işi, Türk işi ve Antep işi vb. işlemesi zor ve emek gerektirdiği için hobi amaçlı işlenmektedir. Ancak günümüzde Çin iğnesi, Türk işi, Maraş işi ve kanaviçe sanayi makinesinde de kolaylıkla işlenebilmekte ve süslemelerde kullanılmaktadır.

Görsel 3.42: Makinede süzeni işi

Görsel 3.43: Basit nakış iğneleri

Görsel 3.44: Goblen işi

Makrome ile Süsleme: Farklı makrome düğüm tekniği kombinleri ile süslemeler yapılmaktadır (Görsel 3.45).

Görsel 3.45: Makromeyle süsleme

Şematik Büzgü ile Süsleme: Şema esas alınıp kumaş işaretlemeleri yapılarak uygulanan bu teknikle yastıklar dekoratif bir şekilde süslenmektedir. Bir şemanın tekrarı ile oluşturulabileceği gibi belirli bir düzenle farklı şemaların birlikte kullanılması ile de süslemelerde farklı kombinler oluşturulabilmektedir (Görsel 3.46).

Görsel 3.46: Şematik büzgüyle süsleme

3. Uygulama

Amaç : Şematik büzgü ile yastık süslemek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede şematik büzgü ile yastık süsleyiniz.

Araç Gereç : Kesimi yapılacak yastık kumaşı, makas, mezura, işaretleme kalemi, parşömen kâğıdı, dikiş makinesi, dikiş iğnesi, iplik, karton, içi doldurulmuş yuvarlak yastık

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 3 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. İşlem basamaklarına uymaya özen gösteriniz.
2. Standart yastık ölçülerini dikkatli inceleyiniz.
3. Ölçüleri belirlerken model özelliğini dikkate almayı unutmayınız.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Kumaşı kesime hazırlayınız (Kumaş çekme özelliğine sahipse önceden yıkayınız.).
5. Kumaş eğrisi varsa eğri kısmı kesip düzeltiniz.
6. İç dolgu yastığın genişliğini (Görsel 3.47) ve çevresinin uzunluğunu ölçünüz (Görsel 3.48).

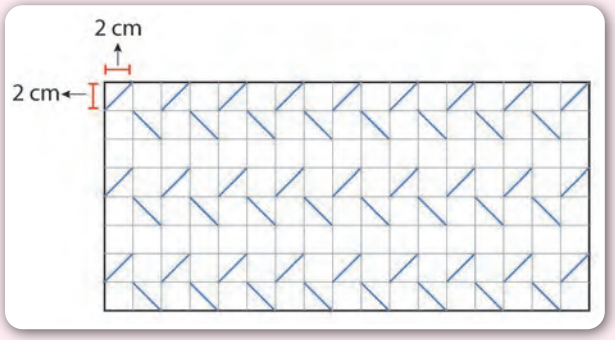
Görsel 3.47: Yastığın genişliğini ölçme

Görsel 3.48: Yastığın çevresini ölçme

7. Elde edilen ölçüye %18 büzgü toplama payı (büzgüden dolayı kumaşın küçülmesi) ilave ediniz (Örnek olarak aşağıdaki ölçüleri kullanabilirsiniz.).
   - Genişlik: 35 + (35*18/100) = 41,3 cm ~ 42 cm
   - Uzunluk: 95 + (95*28/100) = 121,6 cm ~ 122 cm

8. Büzgü için model seçerek kâğıt üzerine şema çiziniz (Görsel 3.49).

Görsel 3.49: Büzgü şeması

9. Şemaya uygun olarak kumaşın uzunluğu yönünde uzunluk boyunca çiziniz (Görsel 50).
10. Şemaya uygun olarak birleştirme noktalarını uygun renkte bir iple dikiniz (Görsel 51).

Görsel 3.50: Şemayı kumaşa çizme

Görsel 3.51: Şemaya uygun dikme

11. Büzgüyü tamamladıktan sonra uzunluğu yönünde tersinden ikiye katlayarak kısa kenarı üst üste getirip makinede dikiniz (Görsel 3.52 ve 3.53).

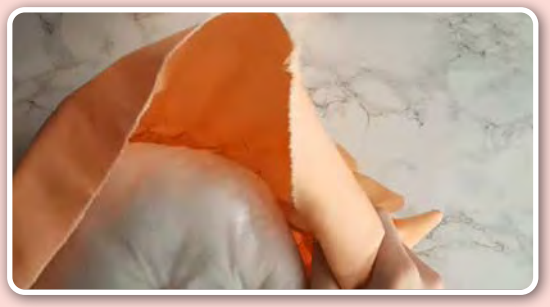

Görsel 3.52: Büzgünün tersten görünüşü

Görsel 3.53: Kısa kenarı dikme

12. İçine dolgu yastığı yerleştiriniz (Görsel 3.54).
13. Büzgünün kıvrımlarına uygun olarak kumaşı pileler hâlinde, daire şeklindeki yastığın orta merkezine doğru toplayınız (Görsel 3.55).

Görsel 3.54: İçine dolgu yastığı yerleştirme

Görsel 3.55: Kumaşı pili şeklinde toplama

14. Topladığınız pileleri iğne iplik ile dikiniz (Görsel 3.56).
15. Kumaşın tamamını Görsel 3.57'deki gibi toplayarak dikiniz [Bu işlemi yastığın iki yüzü için tekrarlayınız (Görsel 3.57)].

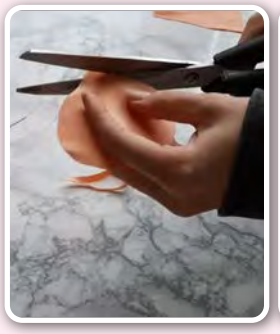

Görsel 3.56: Pilileri dikme

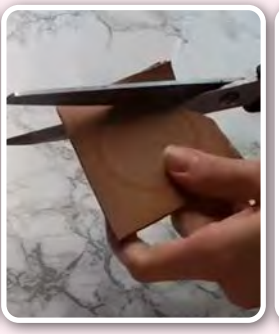

Görsel 3.57: Dikişi tamamlanmış görünüm

16. Ortada oluşan boşluğu dekoratif bir şekilde kapatmak için kapak hazırlayınız.
17. Görsel 3.58 ve 3.59'daki sıralamaya uygun olarak kumaşı 9 cm ve kartonu 5 cm çapında bir daire şeklinde kesiniz.
18. Kumaşın kenarlarını büzgü dikişi le büzünüz (Görsel 3.60).
19. Kartonu kumaşın ortasına yerleştirerek kenarlarından büzgü dikişi ile büzünüz (Görsel 3.61).

Görsel 3.58: Kumaş kesme

Görsel 3.59: Karton kesme

Görsel 3.60: Büzgü dikişi

Görsel 3.61: Kartonu yerleştirip büzme

20. Oluşturulan kapağı Görsel 3.62'deki gibi orta kısma yerleştirerek boşluğu kapatacak şekilde dikiniz ve ipi iyice sabitleyerek kesiniz.
21. Yastığın diğer yüzü için de işlemi aynı şekilde tekrarlayarak yastığı tamamlayınız (Görsel 3.63).

Görsel 3.62: Kapağı yerleştirip sabitleme

Görsel 3.63: Büzgünün yandan görünümü

22. Kalite kontrolünü yaparak varsa hataları düzeltip ürünü kullanıma hazır hâle getiriniz (Görsel 3.64).

Görsel 3.64: Tamamlanmış ürün

KONTROL LİSTESİ 3

Kontrol Listesi 3, Uygulama 3'te yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Kumaşı kesime hazırladı.		
3. İç dolgu yastığın genişlik ve çevresini ölçtü.		
4. Yastık ölçülerine uygun kumaş hesaplaması yaptı.		
5. Desen şemasını kağıt üzerinde hazırladı ve kumaşa geçirdi.		
6. Şemaya uygun büzgü dikme işlemini yaptı.		
7. Şemaya uygun diktiği kumaşın iki yanını makinede dikerek birleştirdi.		
8. Birleştirdiği kumaşın içine iç dolgu yastığı yerleştirdi.		
9. Yastığın alt ve üst tarafındaki kumaşları pileler hâlinde toplayarak dikti.		
10. Yastık ortasında pile toplama noktasında oluşan boşluğu kapatmak için dekoratif kapağı aşamalarına uygun olarak yaptı.		
11. Kapak çalışmasını orta noktaya dikerek sabitledi.		
12. Bu çalışmayı yastığın alt ve üst yönü için yaparak çalışmayı tamamladı.		
13. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
14. Temiz ve düzenli çalıştı.		
15. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

4. Uygulama

Amaç : Deri ve dekoratif malzeme ile yastık kılıfı süslemek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede deri ve dekoratif malzeme ile yastık kılıfı süsleyiniz.

Araç Gereç : Süsleme yapılacak dikilmiş yastık kılıfı, makas, mezura, işaretleme kalemi, karton, soğuk ya da sıcak silikon (sıcak silikon kullanılacaksa silikon tabancası) işaretleme yapmak için uygun ölçülerde araç, taşlı süsleme şeridi, dekoratif taş, suni deri

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 4 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Silikon tabancasını kullanırken dikkatli olunuz.
2. Yapıştırma işlemini soğuk silikonla da yapabilirsiniz.

İşlem Basamakları

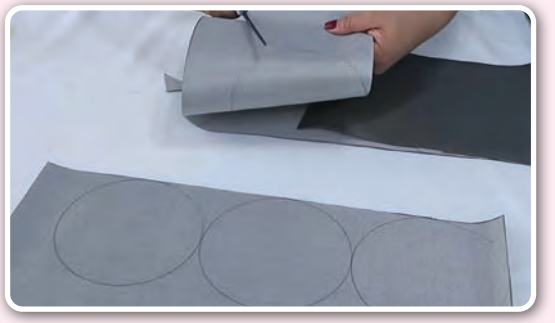
1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız (Görsel 3.65).
4. Yastık kılıfı kumaşını hazırlayınız.
5. Deri üzerine on dokuz adet daire çiziniz (Görsel 3.66).
6. Çizdiğiniz şekilleri kesiniz (Görsel 3.67).

Görsel 3.65: Gereçler

Görsel 3.66: Deri üzerine çizim yapma

Görsel 3.67: Çizilen şekillerin kesimi

7. Kestiğiniz daire şeklindeki derileri ortadan ikiye keserek otuz sekiz adet yarım daire elde ediniz (Görsel 3.68 ve 3.69).

Görsel 3.68: Daireleri ortadan kesme

Görsel 3.69: Otuz sekiz adet yarım daire

8. Taşlı şeritten bir sıra taşı şerit hâlinde kesiniz ve bu şekilde kesmeye devam ederek şeritleri çoğaltınız (Görsel 3.70).
9. Kestiğiniz taşlı şeritleri silikon ile yarım daire şeklindeki derilerin kenarlarına yapıştırınız (Görsel 3.71 ve 3.72).

Görsel 3.70: Taşlı şerit kesme

Görsel 3.71: Taşlı şerit yapıştırma

Görsel 3.72: Taşlı şerit yapıştırılmış parçalar

10. Zemin yastık kılıfı kumaşının üzerine Görsel 3.73'teki gibi büyük bir daire çiziniz.
11. Yastık kılıfı kumaşına yapıştırma işlemi yapacağınız için kılıf kumaşının alt yüzü ile üst yüzü arasına karton yerleştiriniz (Görsel 3.74) .
12. Deri yaprağınızı orta kısımdan kıvrımlı bir şekilde katlayarak dairenin en dışından yapıştırmaya başlayınız (Görsel 3.75).

Görsel 3.73: Yastık kumaşına çizim yapma

Görsel 3.74: Kumaş arasına karton koyma

Görsel 3.75: Yaprak yapıştırma

13. Görsel 3.76'da görüldüğü şekilde daireyi tamamlayınız .
14. Daireyi tamamladıktan sonra 3 cm aralıklarla dıştan içe dairenin merkezine doğru daireler şeklinde yapıştırma işini yapınız [Daireleri oluştururken dairenin genişliğine uygun olarak yaprak sayısını ayarlayıp yaprakları yapıştırınız (Görsel 3.77).].

Görsel 3.76: Yaprak yapıştırma

Görsel 3.77: Yaprak yapıştırma

15. Kumaşta boşluk kalmayacak şekilde yapıştırma işlemini tamamlayınız (Görsel 3.78).
16. Yapıştırma işlemi tamamlandıktan sonra ortaya silikon ile dekoratif bir taş yapıştırınız (Görsel 3.79).

Görsel 3.78: Yapıştırma işini tamamlama

Görsel 3.79: Silikonla taş yapıştırma

17. Kılıfın iç dolgusunu yerleştiriniz (Görsel 3.80).

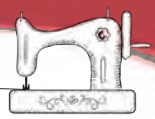

Görsel 3.80: İç dolguyu yerleştirme

18. Kalite kontrolünü yaparak varsa hataları düzeltip ürünü kullanıma hazır hâle getiriniz (Görsel 3.81).

Görsel 3.81: Tamamlanmış ürün

KONTROL LİSTESİ 4

Kontrol Listesi 4, Uygulama 4'te yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Deri üzerine çizim yaparak aşamalara uygun kesti.		
3. Taşlı şeritleri keserek deri yaprak çalışmasının kenarına yapıştırdı.		
4. Yastık kumaşı üzerine yaprakların yapıştırılacağı alanın çizimini yaptı.		
5. Yastığın alt ve üst yüzü arasına karton yerleştirdi.		
6. Yaprakları dairenin en dışından başlayarak görsele uygun yapıştırdı.		
7. Yaprak yapıştırma çalışmasını tamamlayarak oluşan çiçeğin ortasına dekoratif taş yapıştırdı.		
8. Kılıfın iç dolgusunu yerleştirerek çalışmasını tamamladı.		
9. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
10. Temiz ve düzenli çalıştı.		
11. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

3.5. DEKORATİF MİNDER MODELLERİ TASARLAMA

Minderler yastıklarla bir arada kullanılabildiği gibi tek başlarına da sıklıkla kullanılmaktadır. Kare, dikdörtgen, silindir (şeker yastık), yuvarlak vb. farklı formlarda üretilen yastıkların kendi başlarına dekorasyon içinde aldığı yerler çoğunluktadır. İhtiyaca, zevke ve dekorasyona uygun minder çeşidine karar verilerek minder modeli tasarlanmalıdır. Tasarlanan modele uygun malzeme seçilebileceği gibi elde olan malzemeler göz önünde bulundurularak da model tasarımı yapılabilmektedir.

5. Uygulama

Amaç : Dekoratif minder tasarlamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede dekoratif minder tasarlayınız.

Araç Gereç : Dosya kâğıdı, kurşun kalem, boya kalemleri, silgi

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 5 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Tasarımınıza uygun doğru ölçüler olmasına dikkat ediniz.
2. Belirlediğiniz renge uygun kumaş araştırması yapınız.
3. Tasarlayacağınız modelin ihtiyaca uygun, güncel ve estetik olmasına özen gösteriniz.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Tasarlayacağınız minder çeşidini (yuvarlak, kare, dikdörtgen) ve kullanılacağı yeri seçiniz (mutfak sandalyesi, yer minderi vb.).
5. Seçtiğiniz minder çeşidine uygun model araştırınız.
6. Tasarlayacağınız ürünün ölçülerini belirleyiniz (Tablo 3.2).
7. Model tasarımınızın güncel, estetik ve ihtiyaca göre olmasına dikkat ediniz.
8. Tasarımın; ürüne, kullanım alanına, uygulanacak tekniğe uygun olmasına dikkat ederek tasarımı yapınız (Görsel 3.82).

Görsel 3.82: Minder tasarlama

9. Renk araştırması yapınız. (Görsel 3.83).
10. Minder tasarımını renklendiriniz (Görsel 3.84).

Görsel 3.83: Tasarımı renklendirme

Görsel 3.84: Tasarımı renklendirme

KONTROL LİSTESİ 5

Kontrol Listesi 5, Uygulama 5'te yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Tasarlayacağı minderin çeşidini belirledi.		
3. Seçtiği minder çeşidine uygun model araştırdı.		
4. Tasarlayacağı ürünün ölçülerini belirledi.		
5. Tasarımı yaptı.		
6. Renk araştırması yaparak tasarımı renklendirdi.		
7. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
8. Temiz ve düzenli çalıştı.		
9. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

3.6. ÜRÜN ÖLÇÜLENDİRMESİ YAPMA

Minder kılıfı dikebilmek için öncellikle kılıf ölçülerinin bilinmesi gerekmektedir. İhtiyaca uygun olan ürün seçilmeli ve ürünün hangi amaçla nerede kullanılacağı belirlenmelidir. Minder salıncakta kullanılacaksa salıncağın ölçüleri, balkon minderi olarak kullanılacaksa balkonun ölçüleri bilinmelidir. Bahçede kullanılacaksa bahçe mobilyaları üzerinde mi yoksa yerde mi kullanılacağı, evin bir odasında kullanılacaksa odanın büyüklüğü ve ne amaçla kullanılacağı önemlidir. Minderin kullanım yeri ve amacı belirlendikten sonra uygun ölçülendirme yapılarak ürün tasarlanmalıdır.

Ölçüler belirlenirken piyasada satışa sunulan ürün ölçüleri referans alınabilmektedir. Çünkü piyasada satışa sunulan ürün ölçüleri uzun araştırmalar ve talepler doğrultusunda oluşturulmaktadır. Standart ölçülere uygun çalışmak, hizmet zincirindeki devamlılık ve tüketiciye kaliteli bir hizmet sunmak açısından önemlidir. Tablo 3.2'de minder üretimi yapan firmaların kullandığı ölçüler verilmiştir.

Tablo 3.2: Minder Ölçüleri

Kare Minder Kenar Ölçüleri	45 x 45 cm	50 cm x 50 cm	60 cm x 60 cm	70 cm x 70 cm
Dikdörtgen Minder Kenar Ölçüleri	80 cm x 60 cm	100 cm x 60 cm	120 cm x 60 cm	180 cm x 60 cm
Yuvarlak Minder Çapı	60 cm	70 cm		
Sandalye Minderi Kenar Ölçüleri	40 cm x 40 cm	45 cm x 45 cm		
Yer Minderi Yüksekliği	15 cm			
Sandalye Minderi Yüksekliği	7 cm			

3.7. DEKORATİF MİNDER KESİMİ

Belirlenen ölçüler direkt kumaş üzerine (ölçülere uygun olarak) işaretleme yapılarak minder kumaşı kesimi yapılmalıdır. Kesim yaparken kumaşın en ve boy ölçülerine uygun ekonomik kesim yapmaya dikkat edilmelidir.

3.8. DEKORATİF YASTIK VE MİNDER DİKİMİ

Yastık ve minder dikiminde kullanılacak kumaş yıkandığında çekecek özellikte ise dikim öncesinde yıkanıp ütülenerek kumaşın çekmesi sağlanmalıdır. Kumaş kenarlarındaki fazla iplikler ve eğrilikler kesilerek temizlenmelidir. Kesime hazırlanan kumaş tasarıma uygun model ve ölçülerde kesilmelidir. Süsleme işlemi, tasarımdaki modele uygun şekilde dikim öncesi ya da dikim esnasında yapılmalıdır. Süslenerek dikilen yastıklarda, dikim öncesinde kullanılacak malzemeler tekniğe uygun olarak titizlikle hazırlanmalıdır. Yastık ve minder kumaşları tasarıma uygun model ve ölçülerde kesilip ütülenmelidir. Yastık ve minder dikiminde, dikişin sağlamlığı kadar makinenin dikiş ayarları ve kullanılacak dikiş ipliği de önemlidir. Dikme işlemine başlamadan önce makinenin ve dikiş aşamasında kullanılacak

gereçlerin hazırlanması gerekmektedir. Kumaşa göre iğne, iplik seçimi ve makine ayarlarının yapılması şarttır. Makinenin alt ve üst ayarları yapılarak dikişe başlanmalıdır.

Tasarlanan modele göre kesimi yapılan yastık ve minder, tasarıma uygun bir teknikle dikilmelidir. Düzgün ve net dikiş yapılabilmesi için ürün kumaşına uygun iplik ve makine iğnesi seçilmelidir. Dikiş yapılacak kumaşa ve kullanılacak ipliğe göre makine ayarı yapılmalıdır. Makine ayarının doğru olması dikişi netleştirerek görünümünü güzelleştirir. Yastık ve minder dikiminde dikişlerin sağlamlığı da çok önemlidir. Bu nedenle makinenin dikiş ayarı kontrol edilmeli, sağlam iplik kullanılmalı, dikiş başlama ve bitişlerinde sağlamlaştırma dikişi mutlaka yapılmalıdır. Sağlam, dayanıklı ürünler elde etmek için kumaşa uygun renkte, cinste ve sağlamlıkta iplik seçmek gerekmektedir. İplik seçiminden sonra süsleme ve kenar temizleme tekniğine uygun dikiş tekniği uygulanmalıdır.

3.9. DEKORATİF YASTIK VE MİNDERİ KULLANIMA HAZIRLAMA

Dikimi, süslemesi ve dolgu işlemleri tamamlanan ürünler her aşamada kalite kontrolünden geçirilerek hatalar bir sonraki aşamaya geçmeden düzeltilmelidir. Dikişi düzgün olmayan bir yastık ya da minder amaca hizmet etse bile estetik anlamda istenilen sonuca ulaşılmayacaktır. Oysa üründen beklenen ve arzu edilen sonuç, sağlık ve rahatlık açısından konfor sağlarken estetik anlamda da ferahlık katmasıdır. Bu nedenle dikişin düzgün ve görünüşün net olmasına özen gösterilmelidir. Dikişi düzgün yapılan ancak süslemesi problemli olan ürün yine rahatsız edici olmaktadır. Dikiş ve süsleme bir bütün oluşturarak aynı netlikte olmalıdır.

Yastık ve minderin son aşaması olan dolgu işlemi de en az diğer aşamalar kadar önemlidir. Dikişi ve süslemesi güzel yapılan ancak dolgusu düzgün olmayan ürün de istenilen sonucu vermemektedir. Gevşek ya da yeterinden fazla doldurulan yastık ya da minder hem görünümde hem de kullanımda sıkıntı yaratmaktadır. Bu nedenle ürünün her aşamada kontrolden geçirilmesi önemlidir.

Kalite kontrolünde hata tespit edilirse düzeltilmelidir. Kalite kontrolünden sonra ürün, üründe kullanılan malzemelerin özelliklerine uygun bir ısı ile ütülenmelidir. Ütüleme esnasında oluşabilecek zararlara karşı son bir kontrol yapıldıktan sonra ürün katlanarak paketlenmelidir.

EL SANATLARI TEKNOLOJİSİNDE
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Sürdürülebilir Tekstil Uygulamaları

Ev tekstili sektörü dünyanın en büyük sektörlerindendir. Sektörün çevresel, ekonomik ve insani boyuttaki zararların en aza indirilmesi için çevreye duyarlı sürdürülebilir tekstil uygulamalarının tercih edilmesi önemlidir.

6. Uygulama

Amaç : Bulut yastık keserek dikmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede bulut yastık keserek dikiniz.

Araç Gereç : Kesimi yapılacak yastık kumaşı, makas, mezura, işaretleme kalemi, kalıp için kâğıt, kurşun kalem, dikiş makinesi, dikiş ipliği, dikiş iğnesi, kurdele

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 6 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. İşlem basamaklarına uymaya özen gösteriniz.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Kumaşı kesime hazırlayınız (Kumaş çekme özelliğine sahipse önceden yıkayınız.).
5. Kumaş eğrisi varsa eğri kısmı kesip düzeltiniz.
6. Desenli kumaşın eğrisini keserken desen kaymalarına dikkat ediniz.
7. Kâğıdınızı ikiye katlayıp bulut figürünü kâğıda çiziniz (Görsel 3.85).
8. Çizdiğiniz bulut figürünü makasla keserek çıkarınız.
9. İkiye katlı olan kalıbı Görsel 3.86'daki gibi açınız.

Görsel 3.85: Kağıda bulut kalıbı çizme

Görsel 3.86: Hazırlanmış kalıp

10. Bulut kalıbını kumaşa yerleştirip kenarlarından çiziniz (Görsel 3.87).

Görsel 3.87: Kumaşa çizim yapma

11. Çizgilerden makasla keserek bulutun düz kenarı açık kalacak şekilde 1 cm dikiş payı ilave ederek makinede dikiniz (Görsel 3.88).
12. Yuvarlak kısımları, yüzüne çevirdiğimizde kolay dönmesi ve düzgün olması için Görsel 3.89'da görüldüğü gibi kumaşı makasla küçük çıtlatmalar yaparak kesiniz.

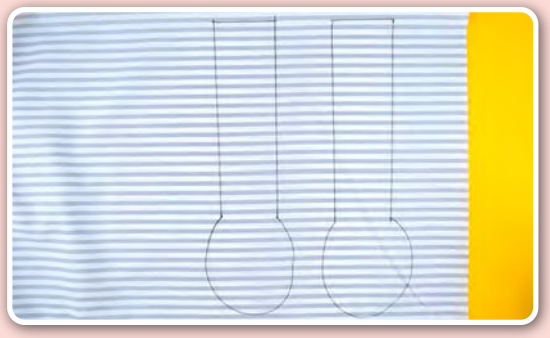

Görsel 3.88: Kumaşı kesip dikme

Görsel 3.89: Kumaşa çıtlatma yapma

13. Bulutun bacaklarını kumaş üzerine çizip1 cm dikiş payı vererek kesiniz (Görsel 3.90).
14. Görsel 3.91'deki işaretli kısımları makinede dikiniz.

Görsel 3.90: Bacakları kumaşa çizme

Görsel 3.91: Bacakları kesme

15. Bulut kumaşını ve bacak kumaşını yüzüne çevirerek içini dolgu malzemesi ile doldurunuz (Görsel 3.92 ve 3.93).

Görsel 3.92: Bulut yastığı doldurma

Görsel 3.93: Bacakları doldurma

16. Doldurulan bacakları Görsel 3.94'teki gibi bulutun içine yerleştiriniz.
17. Görsel 3.95'teki gibi işaretli yerden el dikişi ile dikerek boşluğu kapatınız.

Görsel 3.94: Bulutun içine bacakları yerleştirme

Görsel 3.95: İşaretli yerden dikme

18. Bulutun kıvrım aralarını (Görsel 3.96) ve bacak bileklerini (Görsel 3.97) kurdele ile fiyonk yaparak süsleyiniz.

Görsel 3.96: Bilekleri fiyonkla süsleme

Görsel 3.97: Bulutu fiyonkla süsleme

19. Yuvarlak bir araç ile bulutun gözlerini ve ağzını yıkandığında boyası çıkmayan kalın bir kalemle çiziniz (Görsel 3.98 ve 3.99).

Görsel 3.98: Göz çizme

Görsel 3.99: Ağız ve göz çizme

20. Kalite kontrolünü yaparak varsa hataları düzeltip ürünü kullanıma hazır hâle getiriniz (Görsel 3.100).

Görsel 3.100: Tamamlanmış ürün

KONTROL LİSTESİ 6

Kontrol Listesi 6, Uygulama 6'da yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Kumaşı kesime hazırladı.		
3. Bulut yastık kalıbını hazırladı.		
4. Kalıba uygun bulut yastık kesimini yaptı.		
5. Bulut yastığın bacak çizimini kumaş üzerine yaparak kumaşı kesti.		
6. Bulut yastığı ve bacakları makinede dikti.		
7. Bulut yastığın ve bacakları dolgu maddesiyle doldurdu.		
8. Bulut yastığın bacaklarını görseldeki gibi yerleştirdi.		
9. Kumaşın dolum ağzını dikerek kapattı.		
10. Bulut yastığın baş ve bilek kısmını kurdele ile fiyonk çalışması yaparak süsledi.		
11. Bulutun göz ve ağız çizimini yaparak süsledi.		
12. Kalite kontrol yaparak çalışmasını tamamladı.		
13. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
14. Temiz ve düzenli çalıştı.		
15. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

7. Uygulama

Amaç : Sandalye minderi kesip dikmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede sandalye minderi kesip dikiniz.

Araç Gereç : Dikimi yapılacak minder kumaşı, makas, mezura, işaretleme kalemi, dikiş makinesi, dikiş ipliği, dikiş iğnesi, düğme

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 7 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Standart sandalye minderi ölçülerini dikkatli inceleyiniz.
2. Ölçüleri belirlerken model özelliğini dikkate almayı unutmayınız.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Kumaşı kesime hazırlayınız (Kumaş çekme özelliğine sahipse önceden yıkayınız.).
5. Kumaş eğrisi varsa eğri kısmı kesip düzeltiniz.
6. Desenli kumaşın eğrisini keserken desen kaymalarına dikkat ediniz.
7. Bir yüzü 55 cm x 55 cm ölçülerine uygun minder için kumaş üzerine 110 cm x 55 cm ölçülerini işaretleyip 1 cm dikiş payı ilave ederek minder kumaşını kesiniz (Görsel 3.101).
8. Kestiğiniz kumaşı uzun tarafından ikiye katlayınız, açık kalacak doldurma ağzını işaretleyiniz (Görsel 3.102).

Görsel 3.101: Minder ölçüsü

Görsel 3.102: Dolum ağzını işaretleme

9. Katladığınız kumaşın açık olan iki yan kenarlarından (kapalı olan kenarın köşelerinden başlayarak) dikmeye başlayınız (Görsel 3.103).
10. Bir kenarda minderin iç dolgusunu yerleştirmek için 15 cm dikiş boşluğu bırakarak kenarları dikme işlemini tamamlayınız.
11. Köşelere Görsel 3.104'te görüldüğü gibi 10 cm köşe işaretlemesi yapınız.

Görsel 3.103: Makinede dikme

Görsel 3.104: Köşe işaretleme

12. Çizdiğiniz yerden makine ile dikiniz.
13. 1 cm dikiş payı bırakarak fazla kumaşı kesiniz (Görsel 3.105).
14. Kestiğiniz yerin kenarını makinede zikzak dikişi ile dikerek kenar temizliğini yapınız (Görsel 3.106)

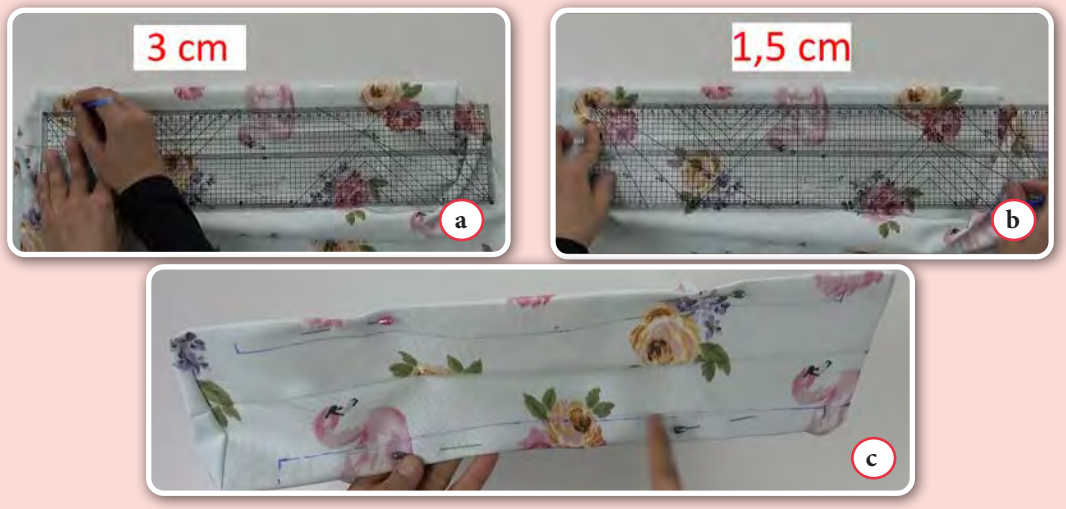

Görsel 3.105: Fazla payı kesme

Görsel 3.106: Zikzakla temizleme

15. Dört köşe aynı şekilde tamamlandıktan sonra minderin yüksekliğini oluşturmak için köşelerden 3 cm bırakarak cetvelle 1,5 cm genişliğinde çiziniz (Görsel 3.107).

Görsel 3.107: Minder yüksekliği için işaretleme aşamaları

16. Çizdiğiniz yerden makine ile dikiniz (Görsel 3.108).
17. Dört kenar için aynı işlemleri tekrar ediniz.
18. Kenarların dikiş işlemlerini tamamladıktan sonra Görsel 3.109'da görüldüğü gibi minder kumaşını dörde katlayarak orta noktasını işaretleyiniz.

Görsel 3.108: Makinede dikme

Görsel 3.109: Orta işareti alma

19. Ortadan köşeye doğru 28 cm ölçerek 14 cm'e bir işaret koyunuz (Görsel 3.110).

Görsel 3.110: İşaretleme aşamaları

20. Yaptığımız işaretlemeden diğer köşeye doğru 14 cm ölçerek işaretleyiniz [Ortada 14 cm x 14 cm bir kare alan oluşmalıdır (Görsel 3.111).].

Görsel 3.111: İşaretleme aşamaları

21. İşaretlediğiniz noktaları makinede ileri geri yaparak sağlam bir şekilde dikiniz (Görsel 3.112).
22. Diktiğiniz noktalara hem alttan hem üstten düğme yerleştirerek bunları karşılıklı dikiniz (Görsel 3.113).

Görsel 3.112: İşaretlenen noktaları makinede sabitleme

Görsel 3.113: Sabitlenen noktaları düğme ile süsleme aşamaları

23. Dolgu yapmak üzere açık bıraktığınız yerden dolgu malzemesini koyunuz (Görsel 3.114).

Görsel 3.114: İç dolguyu yerleştirme

24. Açık kalan bu boşluğu el dikişi ile dikerek kapatınız (Görsel 3.115).

Görsel 3.115: Dolgu ağzını dikme aşamaları

25. Kalite kontrolünü yaparak ürünü tamamlayınız (Görsel 3.116 ve 3.117).

Görsel 3.116: Minderin üstten görünümü

Görsel 3.117: Minderin yandan yükseklik görünümü

KONTROL LİSTESİ 7

Kontrol Listesi 7, Uygulama 7'de yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Kumaşı kesime hazırladı.		
3. Ölçülere uygun kumaş kesimini yaptı.		
4. Minderin köşe çalışmasını işaretleyerek makinede dikti.		
5. Minder kumaşını yüzüne çevirerek minderin yüksekliğini oluşturacak yan dikiş çizimlerini yaparak makinede dikti.		
6. Minderin yüzeyindeki düğme dikim noktalarını işaretleyerek aşamalara uygun olarak dikiş işlemini yaptı.		
7. Minderin iç dolgu malzemesini yerleştirdi.		
8. Minderin dolum ağzını el dikişi ile dikerek kapattı.		
9. Kalite kontrol yaparak ürünü tamamladı.		
10. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
11. Temiz ve düzenli çalıştı.		
12. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

SIRA SİZDE

Amaç : Bir hayvan figürü seçerek çocuk odası yastığı tasarlayıp dikmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede bir hayvan figürü seçerek çocuk odası yastığı tasarlayıp dikiniz.

Araç Gereç : Parşömen kâğıdı, çizim malzemeleri, cetvel, boya kalemleri, yastık kumaşı, süsleme malzemeleri, dikiş makinesi, toplu iğne, dikiş iğnesi, çeşitli süslemeye ve dikişe uygun iplik

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Dereceleme Ölçeği kullanılarak değerlendirilecektir.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız (Elinizde bulunan malzemeleri değerlendirerek de tasarım yapabilirsiniz.).
4. Hayvan figürlü yastık tasarlayınız.
5. Tasarladığınız figüre uygun yastık kalıbı hazırlayınız.
6. Kumaşınızı kesime hazırlayınız.
7. Kalıbı kumaşa yerleştirerek kalıbın kenarlarından çiziniz.
8. Çizime uygun olarak ve dikiş payını vererek kumaşı kesiniz.
9. Dolgu malzemelerini yerleştirmek için boşluk bırakarak kenarlarından dikiniz.
10. Dikişin rahat dönmesi için kıvrımlı yerlerde dikiş paylarına çıtlatma yapınız.
11. Kumaşı yüzüne çevirerek ütüleyiniz.
12. Hayvan figürünün içini dolgu maddesi ile doldurunuz.
13. Hayvan figürünün yüz çizim çalışmasını yapınız.
14. Tasarımınıza uygun şekilde varsa yüzey süslemelerini yapınız.
15. Kalite kontrolü yaparak varsa hataları düzeltip ürünü tamamlayınız.
16. Zamanı iyi kullanınız.

DERECELEME ÖLÇEĞİ

Öğrencinin

Adı Soyadı : ..... Toplam Puan : .....

Numarası : ..... Değerlendirme Tarihi : .....

Sıra Sizde uygulaması kapsamında ne kadar başarıya ulaşıldığını ölçmek için aşağıda listelenen ölçütlerin karşısına gözlemleriniz doğrultusunda 1 (Geliştirilebilir), 2 (Orta), 3 (İyi), 4 (Çok İyi) derecelerini göz önünde bulundurarak "X" işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	PERFORMANS DÜZEYİ			
	Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (2)	Geliştirilebilir (1)
A) EDİNİLEN BİLGİYİ BECERİYE DÖNÜŞTÜRME				
1. Hayvan figürlü yastık tasarladı.				
2. Tasarladığı figüre uygun yastık kalıbı hazırladı.				
3. Kumaşını kesime hazırladı.				
4. Kalıbı kumaşa yerleştirerek kalıbın kenarlarından çizdi.				
5. Çizime uygun olarak ve dikiş payını vererek kumaşı kesti.				
6. Dolgu malzemelerini yerleştirmek için boşluk bırakarak kenarlarından dikti.				
7. Dikişin rahat dönmesi için kıvrımlı yerlerde dikiş paylarına çıtlatma yaptı.				
8. Kumaşı yüzüne çevirerek ütüledi.				
9. Hayvan figürünün içini dolgu maddesi ile doldurdu.				
10. Hayvan figürünün yüz çizim çalışmasını yaptı.				
11. Tasarıma uygun şekilde varsa yüzey süslemelerini yaptı.				
12. Kalite kontrolü yaparak varsa hataları düzeltip ürünü tamamladı.				
B) HAZIRLIK VE BEKLENİLEN DAVRANIŞ				
13. Çalışma ortamını hazırladı.				
14. Araç gereci hazırladı.				
15. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.				
16. Araç gereci ve zamanı verimli kullandı.				
17. Temiz ve düzenli çalıştı.				

Tablo puanını 100'lük sisteme dönüştürme işlemi

Tabloda her bir ölçüt için belirlenen en yüksek puan 4'tür. Tabloda toplam 17 ölçüt vardır. Tablodan alınabilecek en yüksek puan 17 x 4 = 68'dir.

DEĞERLENDİRME PUANI = (Tablo Puanı x 100) / 68

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

ÖĞRENME BİRİMİ

4

BEBEK ODASI TAKIMI

KONULAR

4.1. BEBEK ODASI PARÇALARINI TASARLAMA
4.2. ÜRÜN ÖLÇÜLENDİRMESİ YAPMA
4.3. ÖLÇÜLENDİRMEYE UYGUN KESME
4.4. BEBEK ODASI TAKIMINI SÜSLEME
4.5. BEBEK ODASI TAKIMINI DİKME
4.6. BEBEK ODASI TAKIMINI KULLANIMA HAZIR HÂLE GETİRME

4. BEBEK ODASI TAKIMI

Ebeveynler, bebeklerinin modern ve hijyenik bir ortamda rahat uyuyarak sağlıklı gelişim gösterebilmesi için bebek doğmadan önce hazırlıklara başlamaktadırlar. Bu konuda oldukça özen gösteren ebeveynler ihtiyaçlarına, günün modasına, evin dekorasyon tarzına, ekonomik durumlarına ve beğenilerine uygun tasarım arayışına girmektedirler. Günümüzde her tarza ve ihtiyaca uygun bebek odası tasarımları bulmak mümkündür.

Bebek odası; doğrudan gün ışığı alan, gürültüden uzak, kolay ulaşılabilen ve havalandırılabilen nitelikte olmalıdır. İdeal bir çocuk odası için 12 - 15 metrekarelik bir alan yeterlidir.

Odanın zemini için antialerjik, kullanım ömrü uzun, kolay temizlenebilen kaplamalar; duvarları için ise su bazlı pastel renkli boyalar tercih edilmelidir. Koyu renkler, odayı küçük; açık renkler, daha ferah göstermektedir. Yeşil ve mavi renklerin sakinleştirici etkisi olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Renk seçiminde diğer bir önemli unsur da bebeğin cinsiyetidir. Odanın renk seçiminde ebeveynler genellikle kızlar için pembe (Görsel 4.1), erkekler için mavi (Görsel 4.2) rengi tercih etmektedirler.

Oda tasarımının yanında bebek için kullanılan eşyaların seçimi de önemlidir. Bu eşyalar; bebek yatağı, bebek yorganı, bebek odası tekstilleri vb. olarak sıralanmaktadır.

Görsel 4.1: Kız çocuk bebek odası

Görsel 4.2: Erkek çocuk bebek odası

Bebek Yatağı

Bebeklerin hassas bünyeleri ve küçük bedenleri için sağlıklı bir uyku önemli bir etmendir. Bu nedenle yatak seçimi çok önemlidir. Genellikle bebeklerin ilk aylarında yatak olarak beşik tercih edilmektedir. Bebek hareketlenmeye başladığında bağımsız karyolalara geçiş yapılmaktadır. Antibakteriyel, doğal kauçuktan imal edilen lateks veya visko vb. yataklar seçilmelidir. Yatak ile çarşaf arasına, sıvı geçirmeyen koruyucu (alez) kullanılmalıdır. Koruyucuların kullanılması kusma, idrar kaçırma gibi durumlarda yatağın kirlenmesini, bakteri ve koku oluşmasını önlemektedir. Ayrıca yıkanabildiği için bebeğin uzun süre daha temiz bir yatakta yatması sağlanmış olmaktadır.

Yatak seçiminde dikkat edilmesi gereken hususlar şunlardır:

- Yatak ne çok sert ne de çok yumuşak olmalıdır.
- Yatak üzerinde herhangi bir sertlik, kamburlaşma bulunmamalıdır.
- Yatağın üretildiği malzemeler, kanserojen madde ve sentetik malzemeler içermemelidir.
- Antialerjik yataklar tercih edilmelidir.
- Özellikle yeni doğan bebekler için doğal bir malzeme olan pamuk yatak seçilmelidir.

Klasik yatakların yanı sıra montessori yatak ve anne yanı yatağı da kullanılmaktadır.

Montessori Yatak: Montessori, son yıllarda çocuk gelişiminde tercih edilen bir eğitim modelidir. Çocuğun eğitiminin evde başladığını ve yaşam boyu devam ettiğini temel alan bu modelde amaç çocuğun kendi kararlarını almasını ve yaptıklarının sorumluluğunu üstlenmesini sağlamaktır. Bu doğrultuda hazırlanan montessori yatakları; çocukların kendi başına ulaşabileceği, uykusu geldiği zaman rahatlıkla yatağına girebileceği, uyandıktan sonra yatağını kendi başına toplayabileceği özelliktedir (Görsel 4.3).

Görsel 4.3: Montessori yatak

Anne Yanı Yatağı (Baby Nest): Doğal kumaş ve dolgulardan yapılan, küçük, yumuşak, pratik ve hafif bir yataktır (Görsel 4.4 ve 4.5). Taşınması kolay olduğu için yolculuklarda, alışverişte vb. yerlerde kullanılabilmektedir. Özellikle ev dışında bebeğin bezinin değiştirilmesi gerektiği zaman sağlıklı ve hijyenik bir ortam sağlamaktadır. Çoğu tasarımda, ayak ucunda yatak kenarlarının büzülmesini sağlayan kurdele ile yatak büyüklüğü ayarlanarak bebeğin büyümesine orantılı olarak genişletilebilmektedir. Nefes alan dokuya sahip pamuklu kumaşlar ve antialerjik dolgu malzemeleri olanlar tercih edilmelidir.

Görsel 4.4: Anne yanı yatağı erkek bebek

Görsel 4.5: Anne yanı yatağı kız bebek

Bebek Yastığı

Bebek yastığı farklı amaçlarla kullanılmaktadır. Örneğin otururken destek amaçlı ve uyku yastığı olarak kullanılır. Bebeğin ilk yastığı ince ve yumuşak (Görsel 4.6) olmalıdır. Sert ve yüksek yastıklar boyun ağrılarına sebep olabilmektedir. Bebeğin sık sık terlemesi, kusması, yeni dişlerinden dolayı ağızlarından akan salya yastıklarda bakteri oluşumuna neden olabilmektedir. Bunu önlemek için yıkanabilir yastık malzemeleri kullanılmalıdır. Yatak ve yorganda olduğu gibi doğal, antibakteriyel ve antialerjik özellikte olan yastıklar seçilmelidir. Bazı bebeklerde düz kafa sendromu adı verilen başın arka kısmında oluşan şekil bozuklukları olabilir. Bu durumun en büyük nedeni, bebeği yanlış pozisyonlarda yatırma ve erken yastık kullanımıyla başta oluşan baskıdır. Bu tür olumsuzlukların yaşanmasını önlemek için yastık kullanımına doğru zamanda doğru yastık ile başlanmalıdır. Yastıklar; günlük kullanıma uygun olarak sade tarzda veya odaya şık bir görünüm katan dekoratif modellerde tasarlanarak kullanılabilmektedir (Görsel 4.7).

Görsel 4.6: Yumuşak bebek yastığı

Görsel 4.7: Dekoratif bebek yastığı

Bebek Yorganı

Bebekler için yatak kadar yorgan ve yastık seçimi de önemlidir. Yorganın dolgu malzemesi doğal, antibakteriyel (Görsel 4.8) ve yıkamaya elverişli olmalıdır. Terlemeyi azaltan, antialerjik özellikleri barındırmalıdır. Yorganın ağırlığı da dikkat edilmesi gereken önemli detaylardandır. Bebeğin uykusunu olumsuz etkilemeyecek hafif yorganlar tercih edilmelidir. Dış yüzeydeki kumaş doğal ve bebeğin cildini tahriş etmeyen özellikte olmalıdır. Ayrıca yorgan büyüklüğü de bebeğin yaşına uygun olmalıdır. (Görsel 4.9). Çocuğun yaşına göre büyük ebatlarda olan yorganlar terlemeye ve boğulma riskinin artmasına neden olabilmektedir.

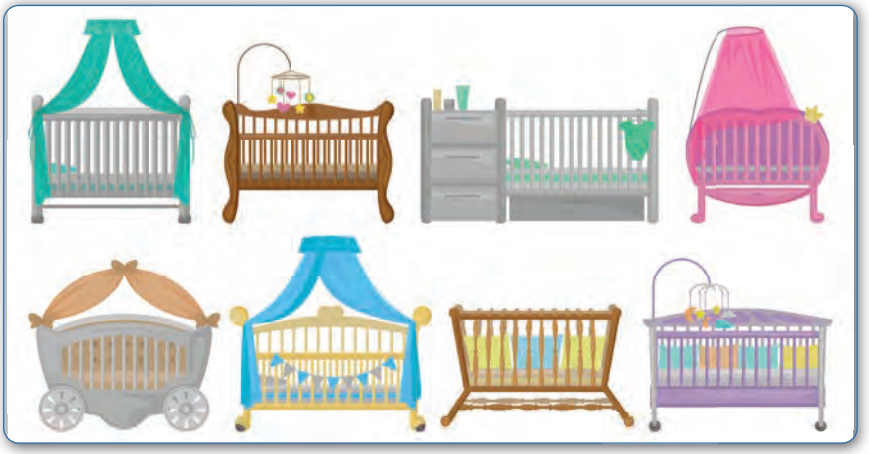
Görsel 4.8: Antibakteriyel bebek yorganı

Görsel 4.9: Bebek beşiği yorganı

Bebek Beşiği

Bebek beşiği genellikle bebeğin ilk altı ayında kullanılan bir eşyadır. Zorunlu olarak kullanılması gereken bir eşya değildir ancak bebeğin ilk aylarda anneye daha yakın olması için kullanılabilmektedir. Bağımsız, anne yanı, sepet, park beşik vb. birçok çeşidi bulunmaktadır (Görsel 4.10).

Görsel 4.10: Beşik çeşitleri

Bebek Kumaşları

Bebekler, en iyi şartlarda ve sağlıklı bir şekilde büyütmeye çalışılırken dikkat edilmesi gereken önemli hususlardan biri bebek kıyafetleridir. Birinci öncelik her zaman bebeklerin sağlığı olmalıdır. Çünkü bebekler, yetişkin insanlardan daha fazla hassas cilt yapısına sahiptir. Türüne ve özelliklerine bakılmadan satın alınan kumaşlar bebeklerin cilt problemleri yaşamasına neden olabilmektedir.

Kumaş, bebeğin cildine uygun değilse cilt problemi yaşamasına sebep olabilmektedir. Bağışıklık

sistemi tam olarak gelişmediği için alerjilere ve egzamalara yatkın olmalarından dolayı bu tür sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Bu nedenle, bebeklerin kullanımına uygun, yumuşak, terletmeyen, alerjiye neden olmayan, hijyenik ve kolay temizlenebilen doğal maddelerden üretilmiş kumaşlar tercih edilmelidir. Kumaş seçiminde dikkat edilmesi gerekenler şunlardır:

- Teri emen, elastik olan ve vücudun nefes almasına yardımcı olan kumaşlar tercih edilmelidir.
- En çok kullanılan ve en rahat edilebilen kumaş pamuktan yapılan kumaştır. Bu kumaş, oldukça rahat ve defalarca yıkanabilir olmasından dolayı bebekler için uygundur.
- Kış mevsimi için yün içeren kumaşların kullanılması gerekmektedir. Yumuşak ve cildi kaşındırmayacak kumaşların kullanılmasına dikkat edilmelidir. Kaşıntıya sebep olan kumaşlar bebeğin cildini tahriş edebilmektedir. Sert yün kumaşları tercih etmek bebeğin hareketlerini kısıtlayabilmektedir.

Bebek ve bebek odası eşyalarında kullanılan kumaş çeşiteri; pazen kumaş, poplin kumaş, müslin bez kumaş, penye pamuk saten, bürümcük multi muslin bez kumaş, keten kumaştır. Sıralanan bu kumaşların kullanıldığı alanlar şunlardır (Görsel 4.11):

- Bebek oyun matı
- Bebek puset örtüsü
- Bebek ter bezi ve ağız silme
- Oyun çadırı
- Bebek alt açma
- Örtü ve battaniye
- Bebek ve çocuk elbiseleri
- Uyku tulumu
- Nevresim takımı

Görsel 4.11: Bebek odası tekstilleri

4.1. BEBEK ODASI PARÇALARINI TASARLAMA

Uygun yatak seçiminden sonra bebeğin iyi ve korunaklı uyuyabilmesi için çeşitli bebek odası tekstillerine ihtiyaç duyulmaktadır (Görsel 4.11). Bebekler için kullanılacak her ürün dikkatle seçilerek hazırlanmalıdır. Özellikle bebeğin temas hâlinde olacağı tekstil ürünlerinin sağlık ve kalite açısından değerlendirilmesi ve bebeğe uygun olanların seçilmesi gerekmektedir. Model, desen ve renk seçiminde bebeğin cinsiyeti etkili olabilmektedir. Genellikle erkek bebek odası dekore edilirken renk seçiminde mavi renk tonları tercih edilirken, kız bebek nevresim takımlarında pembe renk tonları tercih edilebilmektedir. Bebek eşyalarında kullanılan kumaşın desenlerinde bulutlu, yıldızlı, puantiyeli, arabalı, bebekli ve çeşitli hayvan resimlerinden ya da masal veya çizgi film kahramanlarından oluşan pano desenlerinden tasarımlar oldukça fazladır. Ayrıca bebeğin gelişim evrelerine uygun olarak da eşyalarının değişmesiyle birlikte bebeğin yaşına uygun bebek odası tekstilleri tasarlanarak üretimi yapılmaktadır.

Bebek Nevresim Takımı

Bebeğin teniyle temas edecek olan yorgan ve nevresim takımlarında kullanılan malzemeler sağlıklı ve kaliteli olmalıdır. Kullanılan kumaşın menşeinin yanı sıra kullanılan boyalara da dikkat edilmesi gerekmektedir. Bebeğin sağlığını olumsuz etkileyebilecek maddeler içeren ürünlerden uzak durulmalıdır. Antibakteriyel ve antialerjik özellikte olan, yıkama zorluğu olmayan ve hassas ciltlere uyum sağlayabilen nevresim takımları tercih edilmelidir.

Bebek nevresim takımı; nevresim, çarşaf ve yastık kılıfından oluşmaktadır. Birbirinden farklı de-

senleri ve modelleri olan çok çeşitli nevresim takımları (Görsel 4.12) bulunmaktadır. Model, desen ve renk seçiminde bebeğin cinsiyeti etkili olabilmektedir. Genellikle erkek bebek nevresim takımında mavi tonları, kız bebek nevresim takımlarında pembe tonları tercih edilmektedir. Bebek nevresim takımında bulutlu, yıldızlı, puantiyeli, arabalı, bebek desenli kumaşların yanı sıra çeşitli hayvan resimlerinden, masal veya çizgi film kahramanlarından oluşan pano desenlerden tasarımlar da bulunmaktadır. Kimi zaman küçük desenli nevresim, düz çarşaf ve yastıklı kombinler oluşturulurken kimi zaman büyük pano desenli nevresim, minik desenli çarşaf ve yastıklı kombinler tasarlanabilmektedir.

Görsel 4.12: Nevresim takımı çeşitleri

Bebek Battaniyesi

Çoğunlukla üst örtüsü olarak kullanılan battaniye, bebeğin yüzü ile sürekli temas hâlindedir. Bu nedenle kimyasal içermeyen, hassas cildini tahriş etmeyen, pamuklu, hafif ve yumuşak, vücut ısısını dengeleyen, antialerjik ve tüy bırakmayan özellikte malzemeler seçilmelidir. Battaniyenin boyutu da kullanılacağı yere göre değişebilmektedir. Pusette, bebek beşiğinde (Görsel 4.13) küçük boyutta ; bebek yatağında ise daha büyük boyutta battaniye seçilmelidir. Pamuklu kumaştan üretilmiş, yün dokuma, polar kumaş (Görsel 4.14), elde ya da makinede dokunarak oluşturulan triko (Görsel 4.15) vb. battaniye çeşitleri bulunmaktadır.

Görsel 4.13: Bebek beşiğinde patcwork bebek battaniyesi

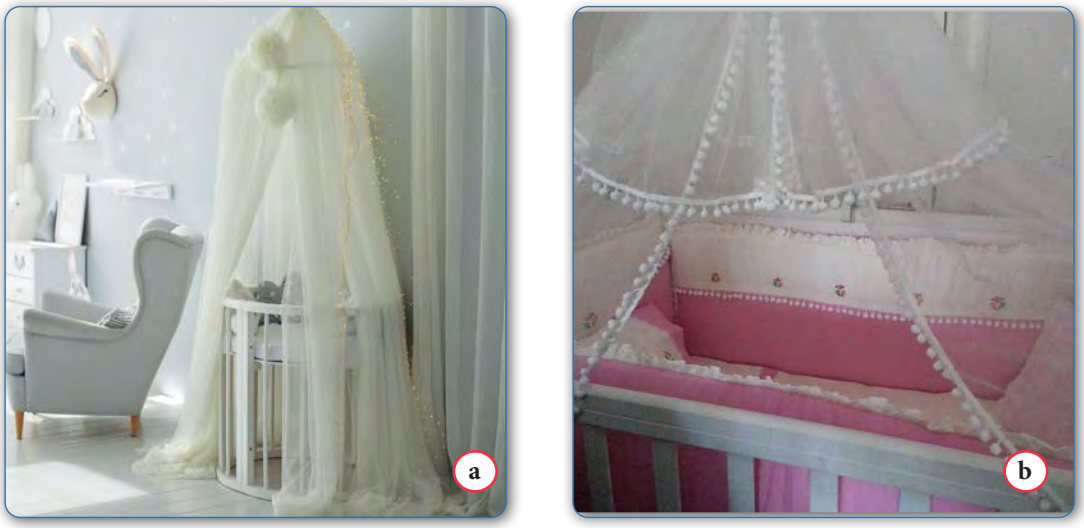
Görsel 4.14: Yün, triko ve polar battaniye

Görsel 4.15: Triko bebek battaniyesi

Bebek Cibinliği

Tülden yapılan bu ürün, hastalıklara ve alerjik reaksiyonlara sebep olabilen haşeratların bebeklerden uzak tutulması amacıyla kullanılmaktadır (Görsel 4.16). Cibinlik tülünün gözenekleri bebeğin nefes alışına olumsuz etki yapmayacak sıklıkta olmalıdır. Cibinlik için kullanılan malzemenin de antialerjik ve hijyenik olmasına özen gösterilmelidir.

Görsel 4.16: Bebek cibinliği

Bebek Yatak Örtüsü

Yatak örtüleri, yatağın üzerini örtmek (Görsel 4.17), daha derli toplu bir görünüm elde etmek için kullanıldığı gibi bebeğin üstünü örtmek için de kullanılabilmektedir. Kullanım amacına uygun olarak malzeme ve model seçimi yapılmalıdır.

Görsel 4.17: Bebek yatak örtüsü

Bebek Pijaması Hurcu

Bebeklerin pijama, çorap, çamaşır vb. giysilerinin temiz ve derli toplu bir biçimde durması için bebek pijaması hurcu kullanılabilmektedir.

1. Uygulama

Amaç : Bebek odası parçalarını tasarlamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede bebek odası parçalarını tasarlayınız.

Araç Gereç : Dosya kâğıdı, kurşun kalem, boya kalemleri, silgi, kalemtraş

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 1 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. İşlem basamaklarına uymaya özen gösteriniz.
2. Farklı süsleme malzemeleri kullanarak kendi tasarımlarınızı oluşturup uygulayabilirsiniz.
3. Tasarlayacağınız modellerin ihtiyaca uygun, güncel ve estetik olmasına özen gösteriniz.

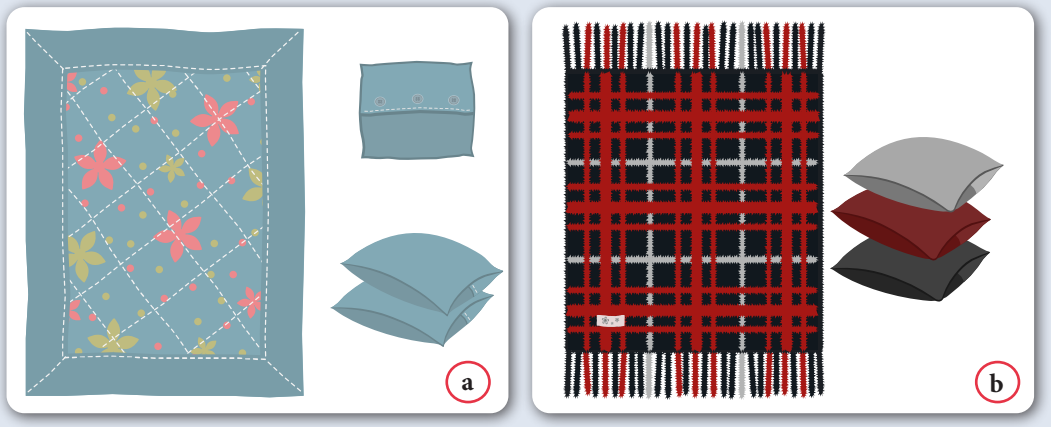
İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Tasarlayacağınız bebek odası parçasını seçiniz.
5. Seçtiğiniz parçanın ölçüsünü belirleyiniz.
6. Seçtiğiniz bebek odası parçasının ölçüsüne uygun model araştırınız.
7. Tasarımın ürüne, kullanım alanına, dekorasyona, uygulanacak tekniğe uygun olmasına dikkat ediniz.
8. Tasarım yapacağınız bebek yatağı veya beşik modelini seçiniz (Görsel 4.18).

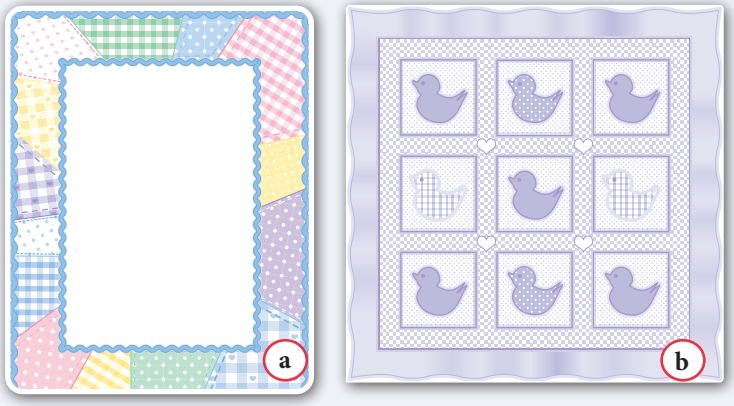
Görsel 4.18: Yatak ve beşik modelleri

9. Bebek nevresim takımı modeli tasarlayınız (Görsel 4.19).

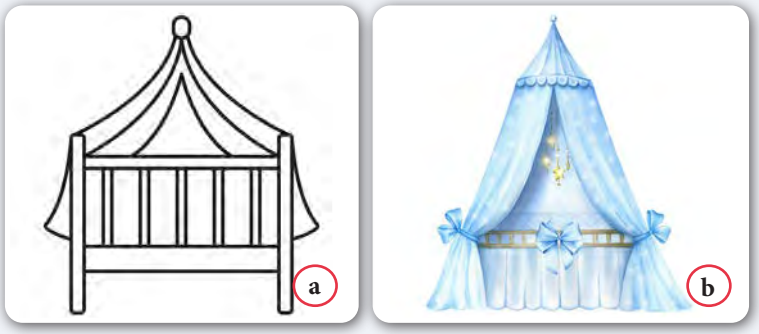

Görsel 4.19: Nevresim takımı tasarımları

10. Bebek battaniyesi modeli tasarlayınız (Görsel 4.20).
11. Bebek cibinlik modeli tasarlayınız (Görsel 4.21).

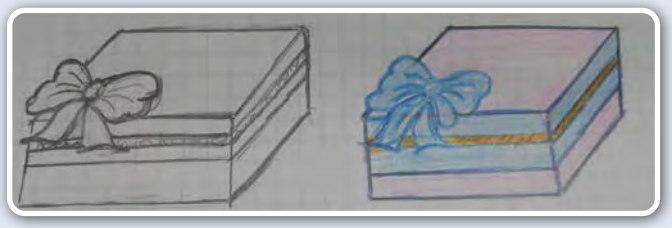

Görsel 4.20: Bebek battaniyesi tasarımı

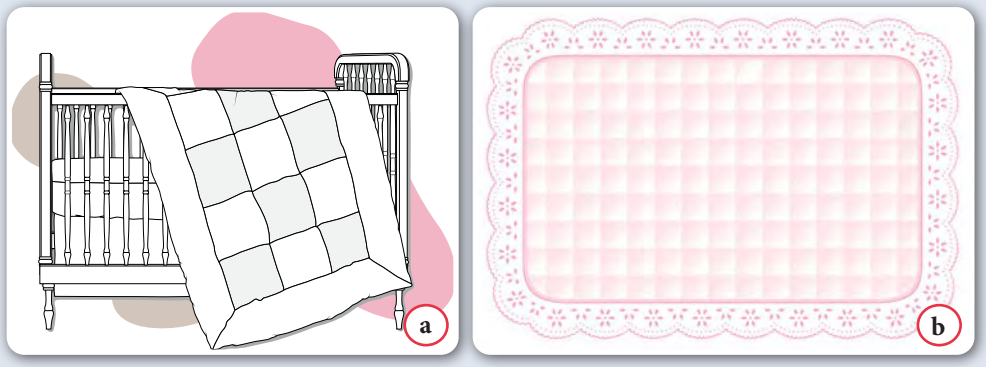

Görsel 4.21: Cibinlik tasarımı

12. Bebek pijama hurcu modeli tasarlayınız (Görsel 4.22).
13. Bebek yatak örtüsü modeli tasarlayınız (Görsel 4.23).

Görsel 4.22: Hurç tasarımı

Görsel 4.23: Yatak örtüsü tasarımı

KONTROL LİSTESİ 1

Kontrol Listesi 1, Uygulama 1'de yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Tasarlayacağı bebek odası parçasını seçti.		
3. Seçtiği parçanın ölçüsünü belirledi.		
4. Tasarımın ürüne, kullanım alanına, dekorasyona, uygulanacak tekniğe uygun olmasına dikkat etti.		
5. Tasarım yapacağı bebek yatak veya beşik modelini seçti.		
6. Bebek nevresim takımı modeli tasarladı.		
7. Bebek battaniyesi modeli tasarladı.		
8. Bebek cibinlik modeli tasarladı.		
9. Bebek pijama hurcu modeli tasarladı.		
10. Bebek yatak örtüsü modeli tasarladı.		
11. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
12. Temiz ve düzenli çalıştı.		
13. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

4.2. ÜRÜN ÖLÇÜLENDİRMESİ YAPMA

Bebeğinin sağlıklı ve rahat bir şekilde uyuyabilmesi için öncelikli olarak kullanacağı yatak, yorgan ve nevresim takımına özen gösterilmelidir. Bebek yatakları ilk altı ayda aşırı sert veya aşırı yumuşak olmamalıdır. Yatak takımı seçiminde dikkat edilmesi gereken önemli kriterler şunlardır:

- Alerjiye yatkın olan bebeklerde elyaf ürünler tercih edilmelidir.
- Bebeğin alerji riski yoksa nevresimlerde ilk tercih pamuklular olmalıdır.
- Yıkama zorluğu olmamalıdır.
- Bebeğe ait olan ürünlerin hepsi antibakteriyel ve antialerjik niteliğe sahip olmalıdır.
- Yatak takımı bebeğin kullanımına uygun ölçülerde olmalıdır.

Bebeğin ayına ve yaşına uygun ölçülerde ürün seçimi oldukça önemlidir. Bebeği, oluşabilecek risklerden korumak için gelişimine, kullanımına uygun ölçülerde ve ağırlıkta eşya seçilmelidir. Bebeğin gelişim evrelerine ve kullanma amacına uygun olarak piyasada oluşturulmuş standart ölçüler Tablo 4.1'de verilmiştir.

Tablo 4.1: Yatak Takımı Standart Ölçüleri
(Tablodaki standart ölçüler piyasadaki firmaların kullandıkları standart ölçülerdir.)

Yorgan	Nevresim	Çarşaf	Yastık Kılıfı
35 x 50 cm	100 x 150 cm	60 x 120 cm	30 x 45 cm
95 x 145 cm	160 x 220 cm	70 x 130 cm	35 x 50 cm
80 x 100 cm		70 x 140 cm	40 x 60 cm
125 x 185 cm		120 x 190 cm	50 x 70cm

Çarşaf, nevresim, yastık kılıflarının eni ve boyu etiketinde veya ambalajında belirtilen değerden en fazla %1 farklı olmalıdır. Üretimi yapılacak olan materyallerde boyutsal stabilite (değişmezlik) sağlanmalıdır. Kullanıma hazır hâle getirilen ürünün ölçülerinde stabiliteyi sağlamak için çekmezlik işleminden geçen kumaşlar tercih edilmelidir. Ürün için gerekli olan kumaşı hesaplamada, kumaşın dokuma kalitesi önemlidir. Nevresim takımı üretiminde kullanılan dokumalar, çekmezlik işlemi uygulanıp uygulanmadığına göre normal ve çekmez olmak üzere iki türe ayrılmaktadır. Üretimde kullanılacak kumaşın bu özelliği dikkate alınıp çekme payı ilave edilerek kumaş hesabı yapılmalıdır. Kumaşlardaki çekme oranı çekmezlik işlemiyle önemli ölçüde azaltılır ancak kumaşın bir miktar da olsa çekebileceği hesaba katılmalıdır.

Kumaş hesabı yaparken;

- Kullanılacak kumaşın en ölçüsüne,
- Fırfır, biye vb. için gerekli ilavelere,
- Nevresim kapama şekline,
- Dikiş paylarının eklenmesine,
- Çekme payı eklenmesine dikkat edilmelidir.

Bebek Yatak Takımı Kumaş Hesaplaması

Kullanılacak yatak ya da beşiğin ölçüleri nevresim ve yorgan kumaşının hesaplamasında oldukça önemlidir. Tasarım yaparken nevresim ve yorganın kullanılacağı yerin ölçüleri dikkate alınarak hesaplamalar yapılmalıdır. Bebek yatak takımlarında kullanılabilen yan koruyucunun ölçüleri (model özelliğine uygun) de tespit edilerek nevresim veya yorgan takımı ölçülerine eklenmelidir. Tasarlanan modellerde genellikle nevresim ve yastık desenli olarak; çarşaf ise düz renk olarak kombine edilebilmektedir. Tasarımda belirlenen renk ve desen için ne kadar kumaş ihtiyacı varsa buna uygun olarak kumaş hesabı yapılmalıdır.

4.3. ÖLÇÜLENDİRMEYE UYGUN KESME

İhtiyaca uygun yatak takımı tasarımı yapılırken kumaşın cinsi, renk ve desen özelliği belirlenmelidir. Tasarlanan modele uygun olarak sadece düz veya sadece desenli ya da düz ve desenli konbinasyonla kumaş seçimi yapılabilmektedir. Nevresim ve yorgan takımının uzun süre ve sağlıklı bir biçimde kullanılabilmesi için kumaş kalitesi önemlidir. Kumaş dokuma sıklığı ve boya kalitesi seçim yapılırken göz önünde bulundurularak sık dokunuşlu yumuşak kumaşlar tercih edilmelidir.

Piyasada her yaş grubunun zevk ve ihtiyacına uygun özellikte kumaş, renk ve desen bulmak mümkündür.

Yatak takımı hazırlamada kullanılan kumaşları kesmeden önce, kullanılan kumaşın özelliğine dikkat edilerek uygulanması gereken işlemler vardır. İşlemler özenle uygulandığında kullanma sırasında çıkabilecek çekme, sarkma, deforme olma gibi olumsuz durumlar önlenebilmektedir.

Kumaşı kesmeden önce yapılması gereken işlemler şunlardır:

- Pamuklu kumaşlar, kullanım sürecinde çekme sorunuyla karşılaşılmaması için suda bekletilmelidir.
- Yıkanan kumaş, ütülenerek kesim hazırlığı yapılmalıdır.
- Dikim öncesi kullanılacak kumaşın kenarları desen takip edilerek veya çizilerek düzgün hâle getirilmelidir.
- Kumaşın ters yüzeyi üstte olacak şekilde geniş bir masa üzerinde kesim yapılmalıdır.

Ayrıca kumaş, makasla kesimin dışında bir diğer yöntem olan yırtma şeklinde de parçalara ayrılabilmektedir. Bu işlemde kumaş kenarı, işaret alınan kesim noktasından makasla çıtlatılmalı ve düz ipliği doğrultusunda yırtılmalıdır. Yırtma işlemi, desenin kaymasını ve kesimde oluşabilecek eğrilikleri engellemektedir. Yırtma işleminde kumaş kalitesi önemlidir.

Seyrek dokunuşlu ve topa eğri sarılmış kumaşlar, suda bekletme işleminden sonra düzgün bir şekilde ütülenerek kontrol edilmelidir. Kontrol sonucu yapılan gözleme göre yırtma veya kesme işleminden uygun olanıyla kumaş kesimi yapılmalıdır.

Amaç : Yatak takımı kesmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede yatak takımı kesiniz.

Araç Gereç : Kesimi yapılacak yatak takımı kumaşı, makas, mezura, işaretleme kalemi

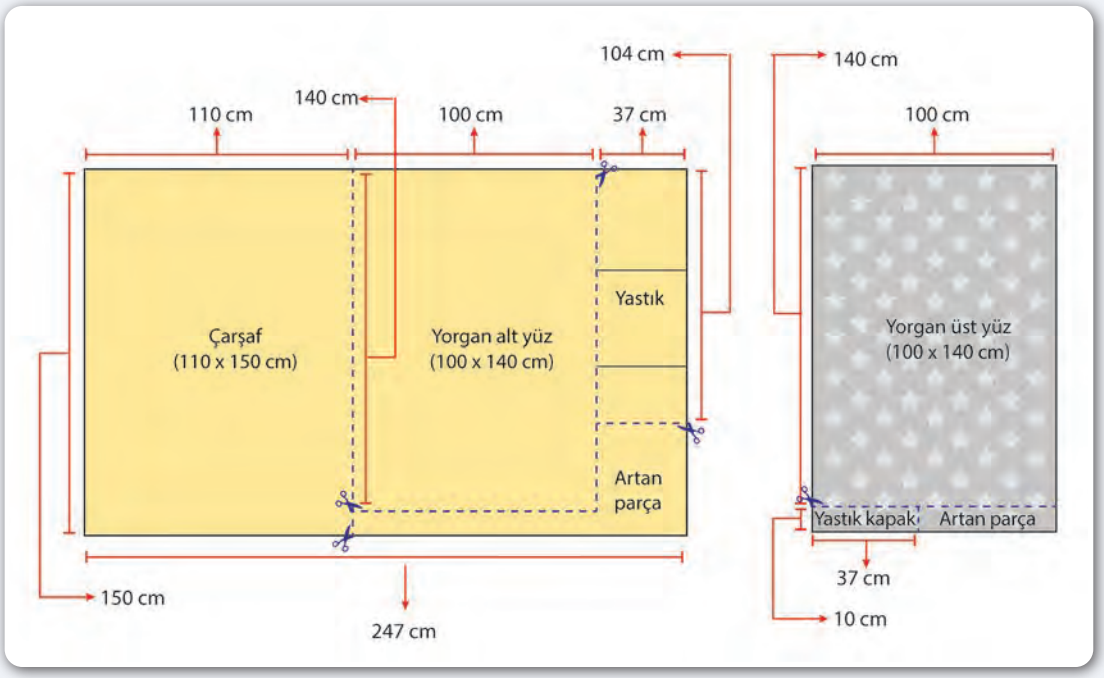
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 2 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Standart yastık ölçülerini dikkatli inceleyiniz.
2. Ölçüleri belirlerken model özelliğini dikkate almayı unutmayınız.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Kumaşı kesime hazırlayınız (Kumaş çekme özelliğine sahipse önceden yıkayınız.).
5. Kumaş eğrisi varsa eğri kısmı kesip düzeltiniz.
6. Desenli kumaşın eğrisini keserken desen kaymalarına dikkat ediniz.
7. Tasarladığınız yatak takımı parçalarının ölçülendirmesini yapınız.
8. Kumaş üzerine ölçülendirmeye uygun işaretlemelerinizi yapınız (Görsel 4.24).

Görsel 4.24: Düz ve desenli kumaş kombinli yatak takımı kesim planı

9. Dikiş payı vererek özenli bir şekilde kumaş kesimini yapınız.

KONTROL LİSTESİ 2

Kontrol Listesi 2, Uygulama 2'de yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Kumaşı önceden yıkayıp ütüleyerek kesime hazırladı.		
3. Kumaş eğrisi varsa kontrol ederek eğri kısmı keserek düzeltti.		
4. Kumaş eğrisini düzeltirken desen kaymalarına dikkat etti.		
5. Tasarladığı yatak takımı parçalarının ölçülendirmesini yaptı.		
6. Kumaş üzerine ölçülendirmeye uygun işaretlemeleri yaptı.		
7. Dikiş payı vererek özenli bir şekilde kumaş kesimini yaptı.		
8. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
9. Temiz ve düzenli çalıştı.		
10. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

4.4. BEBEK ODASI TAKIMINI SÜSLEME

Bebek odası takımlarını süslerken öncelik bebeğin rahatlığı ve sağlığıdır. Bundan dolayı bebeğin cildine zarar verebilecek düğme, harç ve süsleme malzemelerinin kullanılmasından kaçınılmalıdır. Pürüzsüz yüzeyli, yumuşak dokulu süsleme malzemeleri seçilmelidir. Bebek odası tekstillerini süslemede genellikle dikiş teknikleri, elde veya makinede yapılan basit işlemeler, kumaş kombinasyonları ve çoğunlukla aplike tekniği tercih edilmektedir (Görsel 4.25, 4.26, 4.27, 4.28, 4.29, 4.30, 4.31, 4.32, 4.33, 4.34, 4.35 ve 4.36).

Görsel 4.25: Aplike ile süsleme

Görsel 4.26: Aplike ile süslenmiş takım

Görsel 4.27: İsme özel işleme ile süsleme

Görsel 4.28: Dantel ve kumaş kombini ile süsleme

Görsel 4.29: Fisto ve kumaş kombini ile süsleme

Görsel 4.30: Pili dikiş tekniği ile süslenme

Görsel 4.31: Kanaviçe ile süsleme

Görsel 4.32: İşleme ile süsleme

Görsel 4.33: Tül ve Fransız güpür ile süslenmiş sepet

Görsel 4.34: 3D ile süsleme

Görsel 4.35: Kapitone ve kumaş kombinasyonu ile süsleme

Görsel 4.36: Fırfır ve kumaş kombinasyonu ile süsleme

3. Uygulama

Amaç : Bebek nevresim kapağı süslemek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede bebek nevresim kapağı süsleyiniz.

Araç Gereç : Kapak yapmada kullanılacak kumaş, zemin kumaş, makas, metre, işaretleme kalemi, güpür dantel, sutaşı, dikiş makinesi, toplu iğne, dikiş iğnesi

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 3 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Standart bebek nevresim ölçülerini dikkatli inceleyiniz.
2. Ölçüleri belirlerken model özelliğini dikkate almayı unutmayınız.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız (Görsel 4.37).
4. Kumaşı kesime hazırlayınız (Kumaş çekme özelliğine sahipse önceden yıkayınız.).
5. Kumaş eğrisi varsa kontrol ederek eğri kısmı keserek düzeltiniz.
6. Kapak için 1 m uzunluğunda, 31 cm genişliğinde kumaş hazırlayınız (Görsel 4.38).

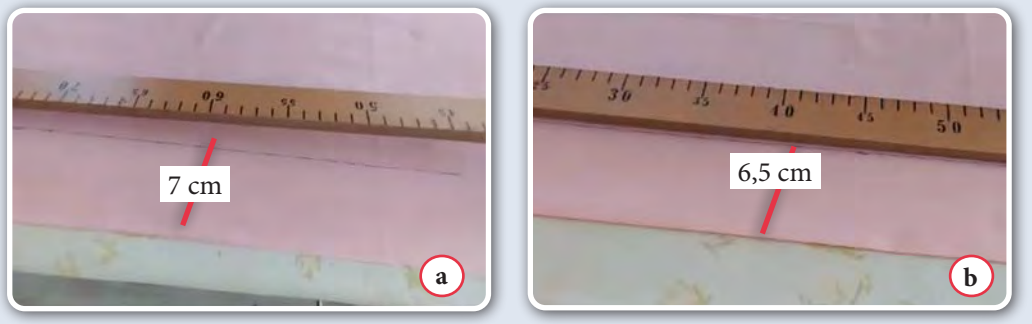

Görsel 4.37: Kullanılan gereçler

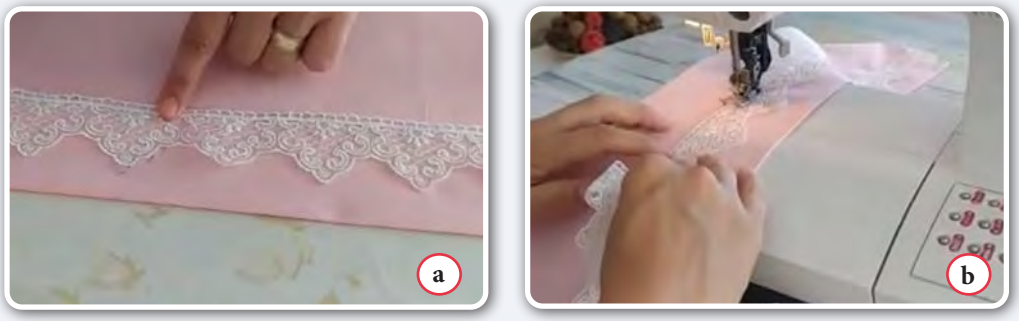
Görsel 4.38: Kumaş kesme

7. Uzun kenar boyunca 7 cm ölçerek işaretleyiniz ve düz bir çizgi çiziniz (Görsel 4.39.a).
8. Çizdiğiniz yerden katlayarak ütüleyiniz.
9. Kumaşın yüzünü çevirerek 6,5 cm'den güpürü yerleştireceğiniz yeri, uzun kenar boyunca işaretleyerek düz bir çizgi çekiniz (Görsel 4.39.b).

Görsel 4.39: Güpür yerleştirme aşamaları

10. Çizdiğiniz yere güpürü yerleştirerek makinede dikiniz (Görsel 4.40).
11. Dikiş işleminden sonra ütüleyiniz Görsel 4.41).

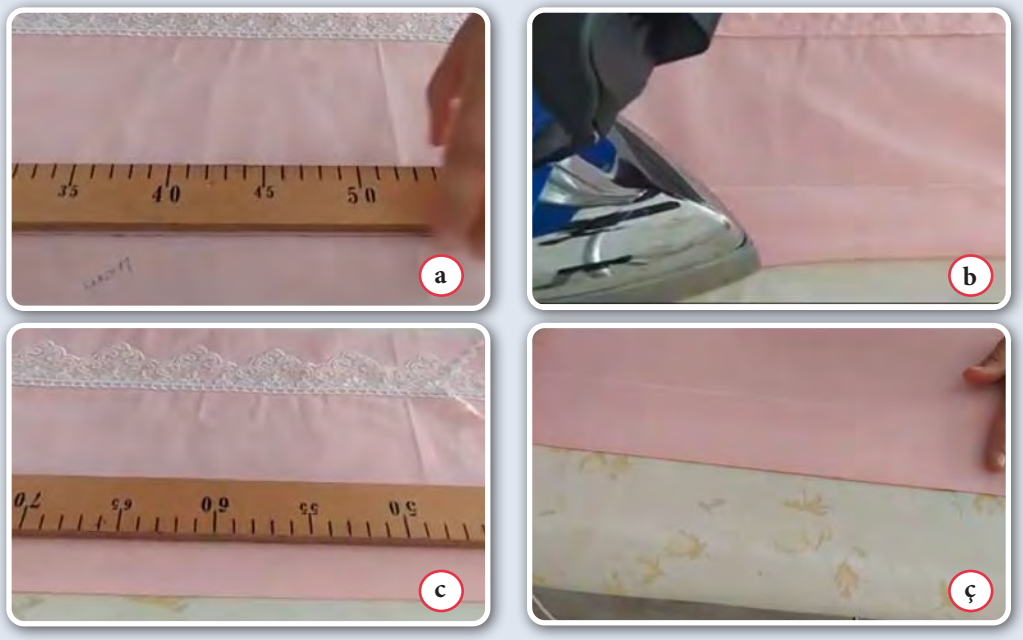

Görsel 4.40: Güpür dikme aşamaları

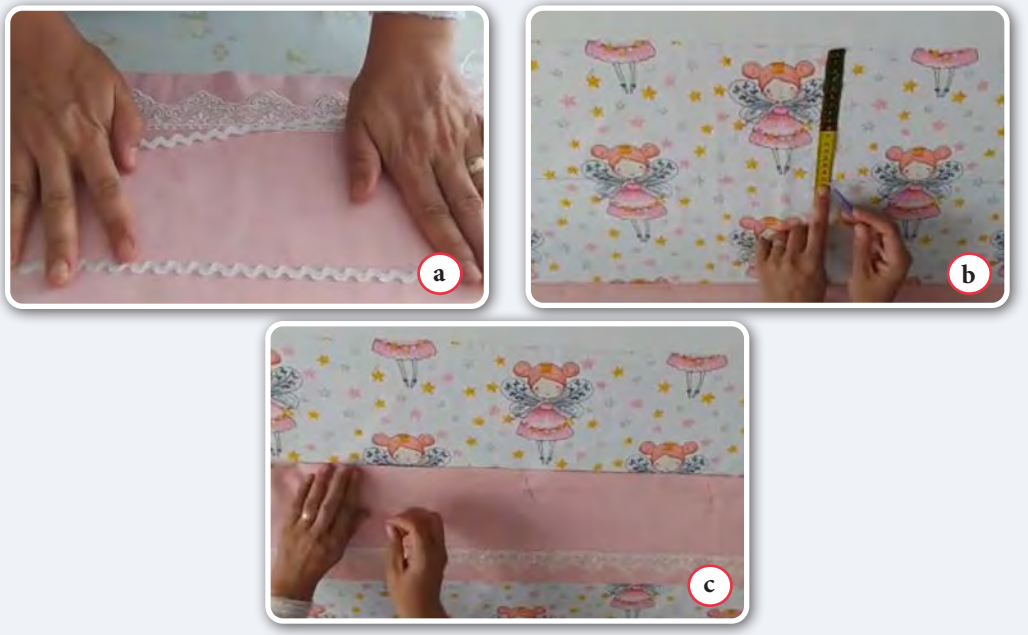
Görsel 4.41: Güpürü ütüleme

12. Uzun kenar boyunca 6,5 cm ölçerek işaretleyiniz ve düz bir çizgi çiziniz (Görsel 4.42.a).
13. Çizdiğiniz yerden katlayarak ütüleyiniz (Görsel 4.42.b).
14. Kumaşın yüzünü çevirerek 6 cm'den sutaşını yerleştireceğiniz yeri, uzun kenar boyunca işaretleyerek düz bir çizgi çekiniz (Görsel 4.42.c ve 4.42.ç).

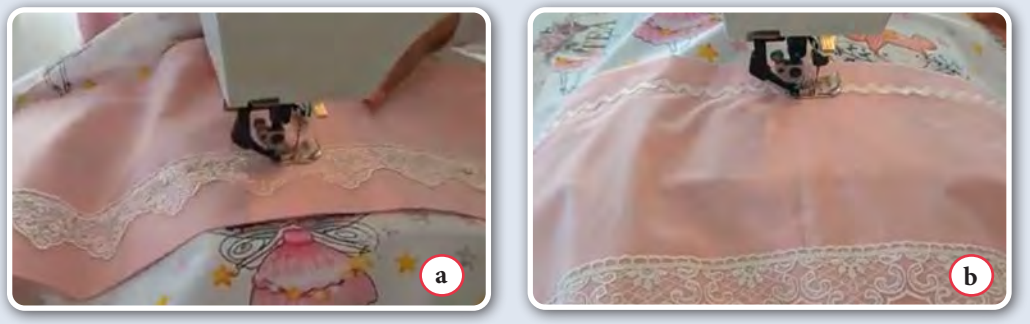
Görsel 4.42: Sutaşı yerleştirme aşamaları

15. Çizdiğiniz yere sutaşını yerleştirerek teyelleyiniz (Görsel 4.43).

Görsel 4.43: Sutaşı dikim yerini işaretleme

16. Kapak kumaşını, zemin kumaş üzerine yukarıdan aşağıya 17 cm ölçerek toplu iğne ile yerleştiriniz (Görsel 4.44).
17. Makinede sutaşı ile birlikte dikerek kapağı zemin kumaşa sabitleyiniz (Görsel 4.44).
18. Aynı şekilde güpür dantelin üzerinden de kapak kumaşı dikerek zemine sabitleyiniz (Görsel 4.44).

Görsel 4.44: Kapak kumaşını zemin kumaşa dikme aşamaları

19. Kalite kontrolü yaparak kumaşın özelliğine uygun ısıda ütüleme işlemini yapınız.
20. Kalite kontrolü ve ütüleme yaparak ürünü tamamlayınız (Görsel 4.45).

Görsel 4.45: Tamamlanmış ürün

KONTROL LİSTESİ 3

Kontrol Listesi 3, Uygulama 3'te yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Kumaşı kesime hazırladı.		
3. Kumaş eğriliğini keserek düzeltti.		
4. Kapak için 1 m uzunluğunda, 31 cm genişliğinde kumaş hazırladı.		
5. Uzun kenar boyunca 7 cm ölçerek işaretledi ve düz bir çizgi çizdi.		
6. Çizdiği yerden katlayarak ütüledi.		
7. Kumaşın yüzünü çevirerek 6,5 cm'den güpürün yerleştirileceği yeri, uzun kenar boyunca işaretleyerek düz bir çizgi çekti.		
8. Çizdiği yere güpürü yerleştirerek makinede dikti.		
9. Dikiş işleminden sonra ütüledi.		
10. Uzun kenar boyunca 6,5 cm ölçerek işaretledi ve düz bir çizgi çizdi.		
11. Çizdiği yerden katlayarak ütüledi.		
12. Kumaşın yüzünü çevirerek 6 cm'den sutaşını yerleştireceği yeri, uzun kenar boyunca işaretleyerek düz bir çizgi çekti.		
13. Çizdiği yere sutaşını yerleştirerek teyelledi.		
14. Kapak kumaşını zemin kumaş üzerine, yukarıdan aşağıya 17 cm ölçerek toplu iğne ile yerleştirdi.		
15. Makinede sutaşı ile birlikte dikerek kapağı zemin kumaşa sabitledi.		
16. Güpür dantelin üzerinden de kapak kumaşı dikerek zemine sabitledi.		
17. Kalite kontrol yaparak ütüledi.		
18. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
19. Temiz ve düzenli çalıştı.		
20. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

4.5. BEBEK ODASI TAKIMINI DİKME

Aileye katılacak yeni birey için hazırlanan bebek odaları bebeklerin temel ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde hazırlanmalıdır. Bebek uyku setleri (nevresim takımı, battaniye, pike, yastık örtüleri vb.), oyun minderleri, hurçlar ve perdeler bebek odası tekstillerini oluşturmaktadır. Bebek odası tekstilleri oldukça çeşitlilik göstermektedir. Bebekler hızla büyüdüğünden bu parçalar bebeğin gelişimine ve hazırlanan odanın özelliğine göre değişebilmektedir. Ebeveynler, yeni doğan için küçük beşik kullanmayı; bebek 6,7 aylık olduktan sonra karyola kullanmayı tercih etmektedirler. Tercih beşik olmayıp bebeğin doğumundan itibaren kullanılabilecek, yan koruyucuları olan ve çocuklar için özel tasarlanmış boyutta mobilyalı yatak da olabilmektedir. Bu durumda yatağın boyutları ve model özellikleri göz önünde bulundurularak yatak takımları hazırlanması gerekmektedir. Bebekleri her türlü oluşabilecek tehlikelere karşı korumak amaçlı yatak takımı tasarımları geliştirilmektedir. Bebekleri çarpma veya düşme olasılıklarına karşı korumak için yatağın yan parmaklıkları üzerine yumuşak koruyucular dikilmektedir. Bebekleri, haşeratlara karşı korumak için tasarlanmış cibinlikler oda dekorasyonuna sağladıkları katkı bakımından da bebek odalarının önemli bir parçasıdır. Bebeğin pijama ve çamaşırlarını hijyenik koşullarda muhafaza etmek için özel hurçlar tasarlanarak dikilmektedir. Bebeğin dikkatini çekecek figürlerde özel yastıklar tasarlanarak dikilmektedir.

Dikişte dikkat edilecek hususlar:

- Yumuşak, dikime elverişli kumaşların (kumaş dokusu, boya kalitesi vb.) seçimi,
- Kumaş birleştirmede bebeği rahatsız etmeyecek (kalın katlamalar bebeğin tahrişe neden olabilir vb.) dikiş teknikleri kullanılması,
- Bebek eşyalarının süslenmesinde kullanılan materyallerin bebeğin sağlığına zarar vermeyecek (bebek tarafından koparılarak yutmasına neden olmayacak vb.) şekilde seçilmesi ve monte edilmesi,
- Dikişte sağlam, çabuk sökülmeyecek, yıkandığında boyası akmayacak ipliklerin tercih edilmesidir.

EL SANATLARI TEKNOLOJİSİNDE
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Sürdürülebilir Ekonomi

Sürdürülebilir ekonomi için ev tekstili alanında satın alma, üretim, satış, lojistik ve pazarlamada kaynak tasarrufu sağlayan tekstil üretim uygulamalarının tercih edilmesi önemlidir. Uygulanabilecek yöntemlerden bazıları; sürdürülebilir üretimden elde edilen kaynakları kulanmak, üretim sürecinde su ve ısı enerjilerini yeniden değerlendirmek, sağlam, uzun ömürlü ve kaliteli ürünler üretmektir.

Amaç : Bebek yatak takımı (çarşaf, yorgan, yastık kılıfı) dikmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede bebek yatak takımı dikiniz.

Araç Gereç : Kesimi yapılacak bebek yatak takımı kumaşı, biye, makas, mezura, işaretleme kalemi, kurşun kalem, dikiş makinesi, dikiş ipliği, dikiş iğnesi

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 4 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Standart bebek yatak takımı ölçülerini dikkatli inceleyiniz.
2. Ölçüleri belirlerken model özelliğini dikkate almayı unutmayınız.
3. Temiz ve düzenli çalışınız.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız (Görsel 4.46).
4. Kumaşı kesime hazırlayınız (Kumaş çekme özelliğine sahipse önceden yıkayınız.).
5. Kumaş eğrisi varsa kontrol ederek eğri kısmı keserek düzeltiniz.
6. 110 cm x 150 cm ölçülerinde çarşaf kumaşı kesiniz (Görsel 4.47).

Görsel 4.46: Araç gereç

Görsel 4.47: Çarşaf kumaşı kesme

7. Biye kumaşını, çarşaf kumaşının kenarına toplu iğneyle tutturarak teyelleyiniz (Görsel 4.48).
8. Teyellediğiniz yerden makine dikişiyle dikiniz (Görsel 4.49).

Görsel 4.48: Biyeyi çarşaf kumaşına tutturma

Görsel 4.49: Biyeyi makinede dikme

9. Yorgan dikimi için 1 m x 140 cm elyaf, yüz kumaşı ve astar kumaşı kesiniz (Görsel 4.50).
10. Ortaya elyaf kumaşı, altına astarı, üstüne yüz kumaşı yerleştirerek toplu iğneyle tutturunuz (Görsel 4.51).

Görsel 4.50: Kumaşları ölçülere uygun kesme

Görsel 4.51: Alt üst ve elyafı birbirine tutturma

11. Hazırladığınız yorgan kumaşı üzerine 34 cm x 34 cm ebadında kareler çiziniz (Görsel 4.52).
12. Çizdiğiniz yerlerden makine dikişi ile geçiniz (Görsel 4.53).

Görsel 4.52: Kumaş üzerine 34 cm x 34 cm işaretleme

Görsel 4.53: İşaretlenen yerlerden makinede dikme

13. Biye kumaşını, yorgan kumaşının kenarına toplu iğneyle ters tarafından tutturarak makinede dikiniz (Görsel 4.54 ve 4.55).

Görsel 4.54: Yorgan kenarına biye geçirme

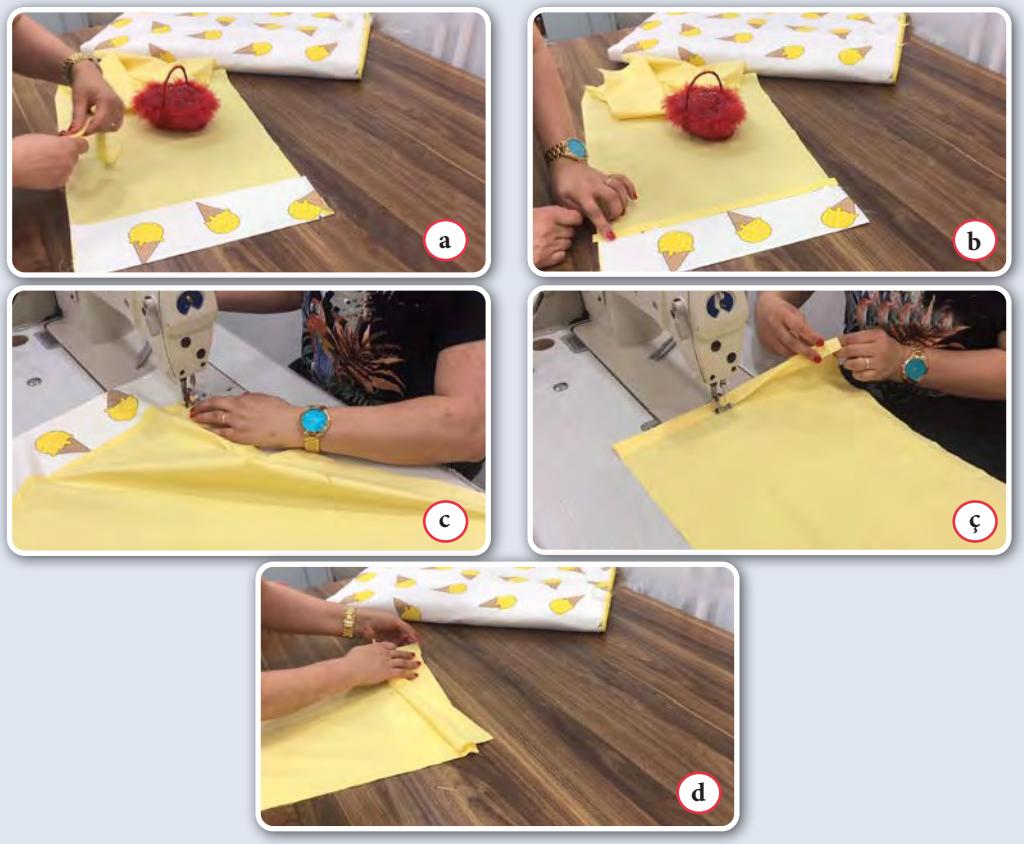
Görsel 4.55: Biyeyi ters yüzünden makinede dikme

9. Biye kumaşını yüz tarafından dikerek biye geçirme işlemini tamamlayınız (Görsel 4.56).

Görsel 4.56: Biyeyi yorganın yüz tarafından dikerek tamamlama

10. 35 cm x 45 cm ölçülerinde yastık kılıfı dikmek için 104 cm x 37 cm ölçülerinde düz renk kumaş kesiniz (Görsel 4.57 a).
11. Ağız kısmını süslemek için 10 cm x 35 cm ölçülerinde desenli kumaş kesiniz.
12. Desenli kumaşı, zemin kumaş üzerine ters olarak yerleştirerek makinede dikiniz.
13. Desenli kumaşı, dikiş çektiğiniz yerden katlayarak yüzüne çevirip ütüleyiniz.
14. Görsel 4.57.b ve 4.57.c'de görüldüğü gibi desenli kumaşın diğer kenarını biye kumaşı ile temizleyiniz.
15. Yastık kılıfı kumaşının diğer başını 1 cm genişliğinde katlayarak dikiniz (Görsel 4.57.ç).
16. Yastık kılıfı kumaşını 45 cm'den ikiye katlayınız.
17. Uçta kalan fazla kapak kumaşını, yastık kılıfı kumaşının üzerine katlayınız (Görsel 4.57.d).

Görsel 4.57: Yastık kılıfı dikim aşamaları

18. Yastık kılıfının iki yanını makinede dikiniz (Görsel 4.58).
19. Yastık kılıfı kumaşını yüzüne çevirerek ütüleyiniz (Görsel 4.59).

Görsel 4.58: Yastık kılıfı yan dikişi

Görsel 4.59: Yastığı yüzüne çevirip ütüleme

20. Yatak takımının kalite kontrolünü yaparak kumaş özelliğine uygun ısıda ütüleyip ürünü tamamlayınız (Görsel 4.60).

Görsel 4.60: Tamamlanmış ürün

KONTROL LİSTESİ 4

Kontrol Listesi 4, Uygulama 4'te yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Kumaşı kesime hazırladı.		
3. Kumaş eğriliğini keserek düzeltti.		
4. Çarşaf için 110 cm x 150 cm ölçülerinde kumaş kesti.		
5. Biye kumaşını, çarşaf kumaşının kenarına toplu iğneyle tutturarak teyelledi.		
6. Teyellediği yerden makine dikişiyle dikti.		
7. Yorgan dikimi için 1 m x 140 cm ölçülerinde elyaf, yüz kumaşı ve astar kumaşı kesti.		
8. Ortaya elyaf kumaşı, altına astarı ve üstüne yüz kumaşını yerleştirerek toplu iğneyle tutturdu.		
9. Hazırladığı yorgan kumaşının üzerine 34 cm x 34 cm ebadında kareler çizdi.		
10. Çizdiği yerlerden makine dikişi ile geçti.		
11. Biye kumaşını yorgan kumaşının kenarına toplu iğneyle ters taraftan tutturarak makinede dikti.		
12. Biye kumaşını yüz tarafından dikerek biye geçirme işlemini tamamladı.		
13. 35 cm x 45 cm yastık kılıfı dikmek için 104 cm x 37 cm ölçülerinde düz renk kumaş kesti.		
14. Ağız kısmını süslemek için 10 cm x 35 cm ölçülerinde desenli kumaş kesti.		
15. Desenli kumaşı, zemin kumaş üzerine ters olarak yerleştirerek makinede dikti.		
16. Desenli kumaşı, dikiş çektiği yerden katlayarak yüzüne çevirip ütüledi.		
17. Desenli kumaşın diğer kenarını biye kumaşı ile temizledi.		
18. Yastık kılıfı kumaşının diğer başını 1 cm genişliğinde katlayarak dikti.		
19. Yastık kılıfı kumaşını 45 cm'den ikiye katladı.		
20. Uçta kalan kapak kumaşının fazlasını, yastık kumaşı üzerine katladı.		
21. Yastık kılıfının iki yanını makinede dikti.		
22. Yastık kılıfı kumaşını yüzüne çevirerek ütüledi.		
23. Yatak takımının kalite kontrolünü yaparak ütüleyip ürünü tamamladı.		
24. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
25. Temiz ve düzenli çalıştı.		
26. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

Amaç : Cibinlik dikmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede cibinlik dikiniz.

Araç Gereç : Kesimi yapılacak cibinlik poplin kumaşı, tül kumaş, kurdele, güpür, makas, mezura, işaretleme kalemi, kurşun kalem, dikiş makinesi, dikiş ipliği, dikiş iğnesi

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 5 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Ölçüleri belirlerken model özelliğini dikkate almayı unutmayınız.

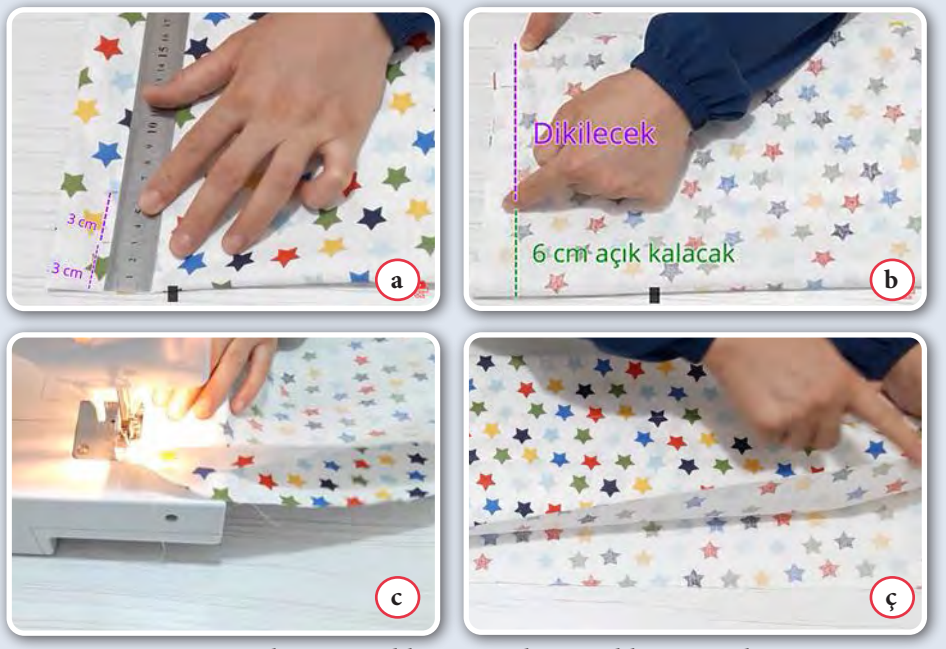
İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız (Görsel 4.61).
4. Kumaşı kesime hazırlayınız (Kumaş çekme özelliğine sahipse önceden yıkayınız.).
5. Kumaş eğrisi varsa kontrol ederek eğri kısmı keserek düzeltiniz.
6. 140 cm x 45 cm ölçülerinde poplin kumaş kesiniz (Görsel 4.61).

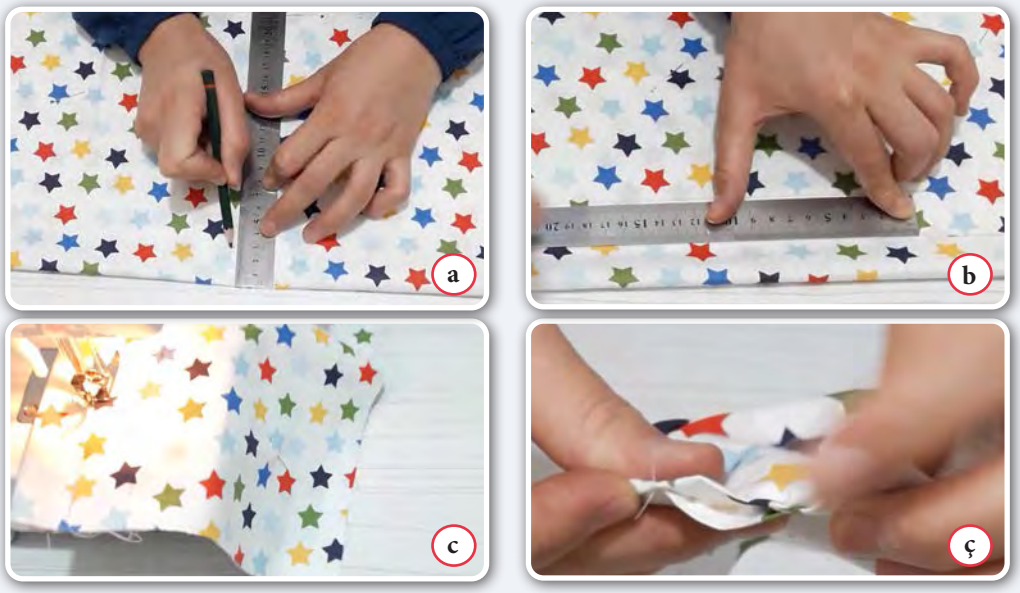
Görsel 4.61: Araç gereç

7. Kumaşı uzunlamasına ikiye katlayarak yan dikişin, kumaş üzerine dikilecek ve açık kalacak yerlerinin işaretlemesini yapınız (Görsel 4.62.a).
8. İşaretlemeye uygun olarak makinede yan dikişi tamamlayınız (Görsel 4.62.b ve 4.62.c).
9. Kalan kenarları overlok ile temizleyiniz (Görsel 4.62.ç).

Görsel 4.62: Yan dikişin işaretleme ve dikim aşamaları

10. Kumaş katı olan uzun kenardan içe doğru 3 ve 6 cm'den paralel iki sıra işaret alınız (Görsel 4.63.a).
11. İşaretlediğiniz noktaları birleştirerek çiziniz (Görsel 4.63.b).
12. Çizdiğiniz yeri makine dikişi ile dikiniz (Görsel 4.63 c).
13. Kumaş kenarında, mekanizmanın çubuğunun geçirileceği iki adet 3 cm boşluk oluşacak (Görsel 4.63.ç).

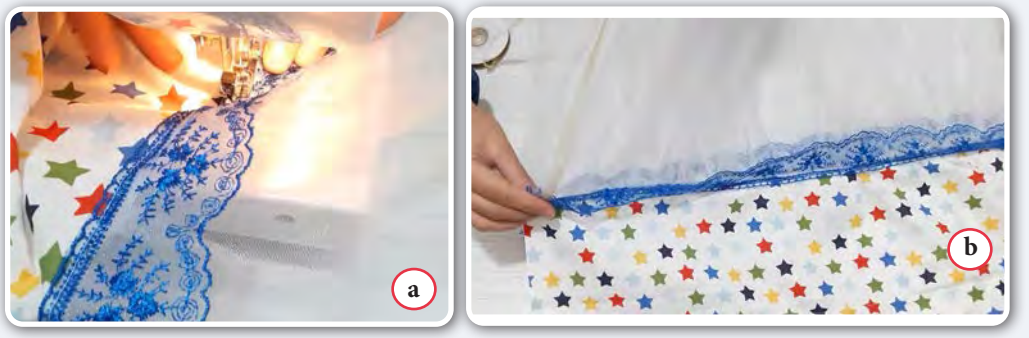
Görsel 4.63: Üst uzun kenar mekanizma geçirme bölmesi işaretleme ve dikim aşamaları

14. 1,5 m x 5 m ölçülerinde tül hazırlayınız (Görsel 4.64.a).
15. Tülün 1,5 metre olan en kısmından 30 cm'sini tülün üzerine doğru katlayınız (Görsel 4.64.b).
16. Aynı şekilde 1,5 m'lik uzun kenar boyunca 30 cm'den işaretleme yaparak katlama yapınız.
17. Tülü katladığınız yerden desenli poplin kumaş kenarına beşer santimlik pileler yaparak toplu iğne ile tutturunuz (Görsel 4.64.c).
18. Tül ile poplin kumaşı eklediğiniz yerin üzerine dantel yerleştirerek süsleyiniz (Görsel 4.64.ç).

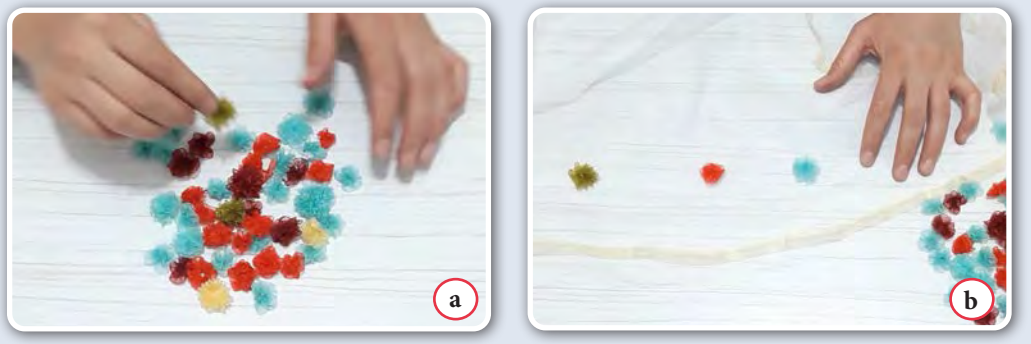
Görsel 4.64: Tül ile poplin kumaşı birleştirme ve süsleme aşamaları

17. Pile yaparak tutturduğunuz tülü poplin kumaş ile makinede dikerek sabitleyiniz (Görsel 4.65.a).
18. Tülün kalan kenarlarını kurdeleyle süsleyerek temiz dikiş yapınız (Görsel 4.65.b).

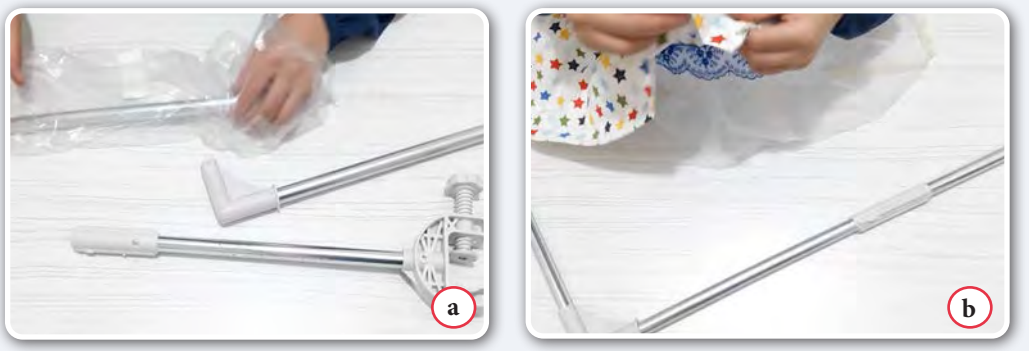
Görsel 4.65: Tül ile poplin kumaşı birleştirme ve süsleme aşamaları

19. Organze şeritten büzgü tekniği ile kumaş desenine uyumlu renklerde küçük çiçekler hazırlayınız (Görsel 4.66.a).
20. Hazırladığınız bu çiçekleri tülün üzerine serpme olarak el dikişi ile tutturunuz (Görsel 4.66.b).

Görsel 4.66: Cibinlik tülünü süsleme aşamaları

21. Cibinliği takacağınız mekanizma parçalarını bağlantı noktalarından talimatlara uygun olarak birbirine bağlayınız (Görsel 4.67).

Görsel 4.67: Cibinlik mekanizmasını bağlama

24. Mekanizma çubuğuna cibinlik kumaşını 3 cm boşluğun ikincisinden geçiriniz [Üstte fırfır görünümü oluşacak (Görsel 4.68.a).].
25. Görseldeki gibi mekanizmanın başlığını takarak kumaşın çubuktan çıkmasını engelleyiniz (Görsel 4.68.b ve 4.68.c).

Görsel 4.68: Kumaşı mekanizmaya geçirme aşamaları

26. Kalite kontrol yaparak varsa hataları düzeltip ürünü tamamlayınız (Görsel 4.69).

Görsel 4.69: Tamamlanmış ürün

KONTROL LİSTESİ 5

Kontrol Listesi 5, Uygulama 5'te yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Kumaşı kesime hazırladı.		
3. Kumaş eğriliğini keserek düzeltti.		
4. 140 cm x 45 cm ölçülerinde poplin kumaş kesti.		
5. Kumaşı uzunlamasına ikiye katlayarak yan dikişin kumaş üzerine dikilecek ve açık kalacak yerlerinin işaretlemesini yaptı.		
6. İşaretlemeye uygun olarak makinede yan dikişi tamamladı.		
7. Kalan kenarları overlok ile temizledi.		
8. Kumaş katı olan uzun kenardan içe doğru 3 ve 6 cm'den paralel iki sıra işaret aldı.		
9. İşaretlediği noktaları birleştirerek çizdi.		
10. Çizdiği yeri makine dikişi ile dikti.		
11. Kumaş kenarında mekanizmanın çubuğunun geçirileceği iki adet 3 cm boşluk oluşturdu.		
12. 1,5 m x 5 m ölçülerinde tül hazırladı.		
13. Tülün 1,5 metrelik en kısmının 30 cm'sini tülün üzerine doğru katladı.		
14. Aynı şekilde 1,5 m'lik uzun kenar boyunca 30 cm'den işaretleme yaparak katladı.		
15. Tülü katladığı yerden desenli poplin kumaş kenarına beşer santimlik pileler yaparak toplu iğne ile tutturdu.		
16. Pile yaparak tutturduğu tülü poplin kumaş ile makinede dikerek sabitledi.		
17. Tül ile poplin kumaşı eklediğiniz yerin üzerine dantel yerleştirerek süsledi.		
18. Tülün kalan kenarlarını kurdeleyle süsleyerek temiz dikiş yaptı.		
19. Organze şeritten, büzgü tekniği ile kumaş desenine uyumlu renklerde küçük çiçekler hazırladı.		
20. Hazırladığı çiçekleri tülün üzerine serpme olarak el dikişi ile tutturdu.		
21. Cibinliği takacağı mekanizma parçalarını birbirine bağlantı noktalarından talimatlara uygun olarak bağladı.		
22. Mekanizma çubuğuna cibinlik kumaşını 3 cm boşluğun ikincisinden geçirdi.		
23. Mekanizmanın başlığını takarak kumaşın çubuktan çıkmasını engelledi.		
24. Kalite kontrol yaparak ürünü tamamladı.		
25. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
26. Temiz ve düzenli çalıştı.		
27. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

Amaç : Bebek pijama hurcu dikmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede bebek pijama hurcu dikiniz.

Araç Gereç : Kesimi yapılacak bebek hurcu süsleme kumaşları, kapitone kumaşı, dantel, fermuar, makas, mezura, işaretleme kalemi, dikiş makinesi, dikiş ipliği, dikiş iğnesi

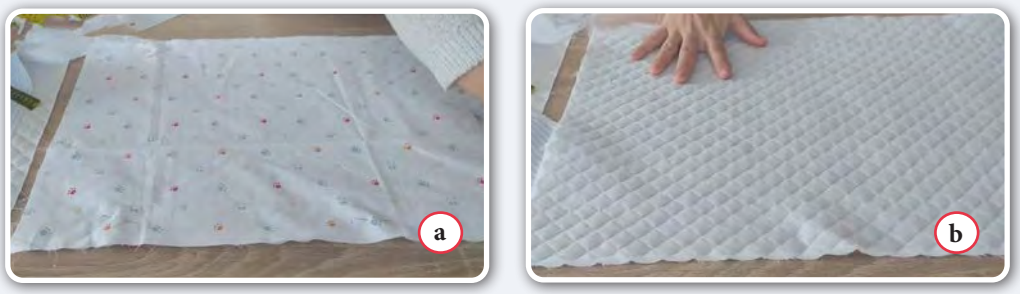
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 6 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Ölçüleri belirlerken model özelliğini dikkate almayı unutmayınız.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Kumaşı kesime hazırlayınız (Kumaş çekme özelliğine sahipse önceden yıkayınız.).
5. Kumaş eğrisi varsa kontrol ederek eğri kısmı keserek düzeltiniz.
6. 104 cm x 15 cm ölçülerinde kapitone kumaşı ve 104 cm x 15 cm ölçülerinde yüz kumaşını kesiniz .
7. 104 cm x 5 cm ölçülerinde kapitone kumaşı, 104 cm x 5 cm ölçülerinde yüz kumaşı kesiniz.
8. 80 cm x 42 cm ölçülerinde kapitone kumaşı ve 80 cm x 42 cm ölçülerinde yüz kumaşını kesiniz (Görsel 4.70).

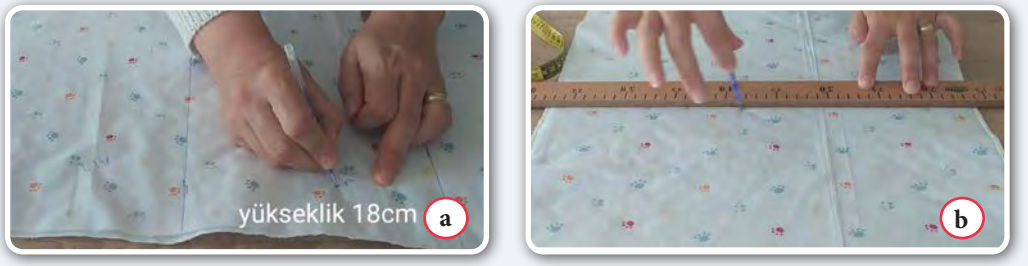
Görsel 4.70: Hurç kumaşını biçme aşamaları

9. 104 cm x 20 cm ölçülerinde fermuar kapak kumaşı kesiniz (Görsel 4.71).

Görsel 4.71: Fermuar kapak kumaşını kesme aşamaları

10. Kapitone kumaşı ve iç astar kumaşı birbirine iğneleyerek kenarlarını overlok ya da zikzak yapınız.
11. Boy yönüne doğru 31 cm'den işaret alarak cetvelle çiziniz (Görsel 4.72.a).
12. İki başı 31 cm (hurcun altı ve hurcun üstü), orta yükseklik kısmını 18 cm olarak işaretleyerek çiziniz (Görsel 4.72.b).

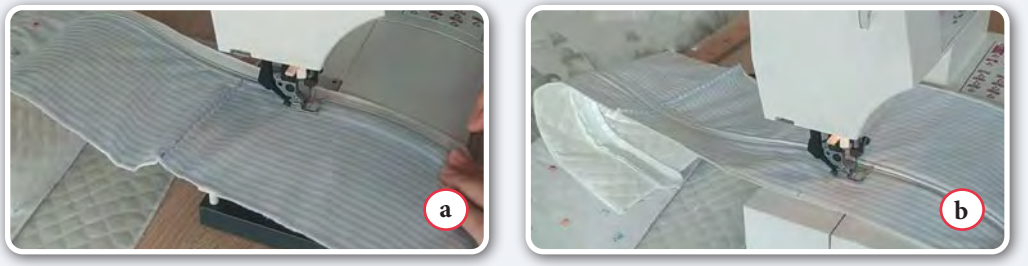
Görsel 4.72: Büyük parçada alt, üst ve yükseklikler ölçülerinin işaretlenmesi

13. 104 cm x 15 cm ve 104 cm x 5 cm uzunlukta olan yükseklik parçalarının kenarlarına overlok çekip ortadan ikiye katlayarak orta işareti alınız (Görsel 4.73.a).
14. Ortadan iki yöne doğru 21 cm ölçerek işaretleyiniz (Görsel 4.73.b).
15. İşaretlenen yerden katlayarak yüzünden 2 mm pay bırakıp makinede spor dikişi çekiniz (Görsel 4.73.c).

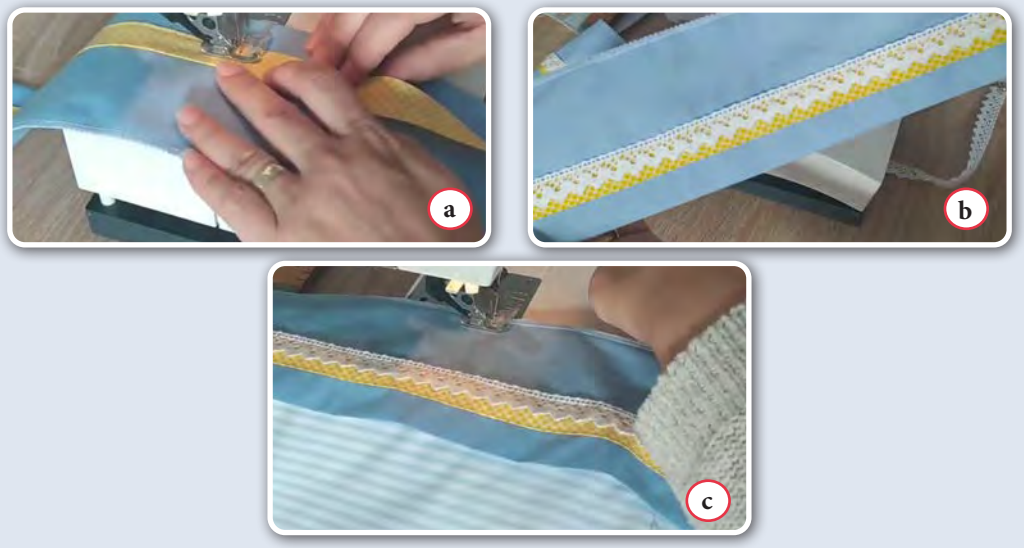
Görsel 4.73: Hurcun yükseklik parçasının işaretleme ve dikim aşamaları

16. 104 cm x 15 cm olan parçanın uzun kenarı boyunca fermuarın bir kenarını dikiniz (Görsel 4.74.a).
17. 104 cm x 5 cm ölçülerindeki fermuarın öbür kenarını dikiniz (Görsel 4.74.b).

Görsel 4.74: Fermuar dikim aşamaları

17. Fermuarı kapatarak dekoratif bir görünüm için fermuar kapağı çalışması yapıp kumaşı biye ve hazır dantel ile süsleyiniz (Görsel 4.75).

Görsel 4.75: Fermuar kapağı süsleme aşamaları

18. Hazırladığınız kapak çalışmasını 104 cm x 5 cm genişliğinde olan parçanın uzun kenarı boyunca düz yüzüne yerleştirerek makinede dikiniz (Görsel 4.76).

Görsel 4.76: Yükseklik parçasını ana gövdeye tutturma

19. 80 cm x 42 cm ölçülerindeki parçanın 42 cm olan kenarının orta işaretini alarak diğer uzun parçaların orta işaretiyle birleştirip toplu iğneyle tutturunuz (Görsel 4.77).

Görsel 4.77: Yükseklik parçasını ana gövdeye tutturma

20. Toplu iğneyle tutturduğunuz yerleri makinede dikiniz (Görsel 4.78).

Görsel 4.78: Makinede dikme

21. Kumaşı yüzüne çevirip dikişin ek yerlerinin üzerinden spor dikiş ile dikerek görünümü netleştiriniz (Görsel 4.79).
22. Görsel 4.80'deki gibi fiyonkla süsleyiniz.
23. Kalite kontrolünü yaparak varsa hataları düzeltip ürünü tamamlayınız (Görsel 4.80).

Görsel 4.79: Dikiş ek yerlerini spor dikişle dikme

Görsel 4.80: Tamamlanmış ürün

KONTROL LİSTESİ 6

Kontrol Listesi 6, Uygulama 6'da yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Kumaşı kesime hazırladı.		
3. Kumaş eğriliğini keserek düzeltti.		
4. 104 cm x 15 cm ölçülerinde kapitone kumaşı ve 104 cm x 15 cm ölçülerinde yüz kumaşı kesti.		
5. 104 cm x 5 cm ölçülerinde kapitone kumaşı ve 104 cm x 5 cm ölçülerinde yüz kumaşını kesti.		
6. 80 cm x 42 cm ölçülerinde kapitone kumaşı ve 80 cm x 42 cm ölçülerinde yüz kumaşını kesti.		
7. 104 cm x 20 cm ölçülerinde fermuar kapak kumaşı kesti.		
8. Kapitone kumaşı ve iç astar kumaşı birbirine iğneleyerek kenarlarını overlok ya da zikzak yaptı.		
9. Boy yönüne doğru 31 cm'den işaret alarak cetvelle çizdi.		
10. İki başı 31 cm (hurcun altı ve hurcun üstü), orta yükseklik kısmını 18 cm olarak işaretleyip çizdi.		
11. 104 cm x 15 cm ve 104 cm x 5 cm uzunlukta olan yükseklik parçalarının kenarlarına overlok çekip ortadan ikiye katlayarak orta işareti aldı.		
12. Ortadan iki yöne doğru 21 cm ölçerek işaretledi.		
13. İşaretlenen yerden katlayarak yüzünden 2 mm pay bırakıp makinede spor dikişi çekti.		
14. 104 cm x 15 cm olan parçanın uzun kenarı boyunca fermuarın bir kenarını dikti.		
15. 104 cm x 5 cm ölçülerindeki fermuarın öbür kenarını dikti.		
16. Fermuarı kapatarak dekoratif bir görünüm için fermuar kapağı çalışması yapıp kumaşı biye ve hazır dantel ile süsledi.		
17. Hazırladığı kapak çalışmasını 104 cm x 5 cm genişliğinde olan parçanın uzun kenarı boyunca düz yüzüne yerleştirerek makinede dikti.		
18. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
19. Temiz ve düzenli çalıştı.		
20. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

7. Uygulama

Amaç : Beşik için yan koruyucu dikmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede beşik için yan koruyucu dikiniz.

Araç Gereç : Kesimi yapılacak yan koruyucu kumaşları ve elyafı, makas, mezura, işaretleme kalemi, dikiş makinesi

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 7 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Beşik veya yatağın yan koruyucu parmaklık ölçülerine uygun ölçülendirme yapınız.
2. Ölçülendirmeye uygun kesim yapmaya özen gösteriniz.

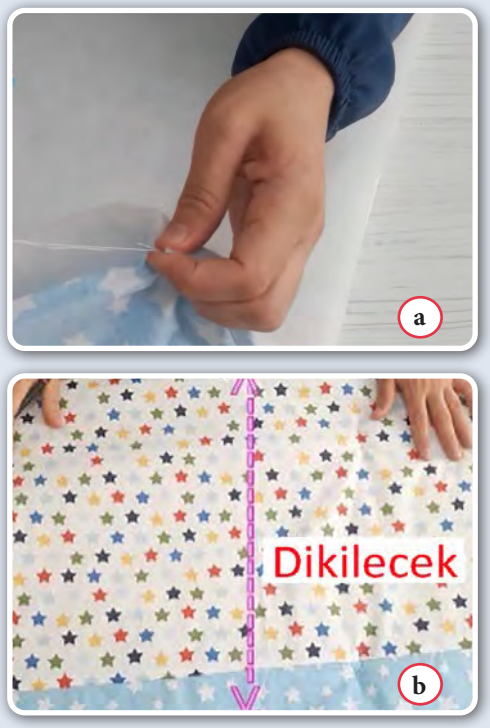
İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Kumaşı kesime hazırlayınız (Kumaş çekme özelliğine sahipse önceden yıkayınız.).
5. Kumaş eğrisi varsa eğri kısmı kesip düzeltiniz.
6. Desenli kumaşın eğrisini keserken desen kaymalarına dikkat ediniz.
7. Beşik yan koruyucu modelini tasarlayınız.
8. Tasarladığınız beşik yan koruyucu parçalarının ölçülendirmesini yapınız (Görsel 4.81.a).
9. Kumaş üzerine ölçülendirmeye uygun işaretlemelerinizi yapınız.
10. Aşağıda verilen ölçülere uygun kumaş kesimini yapınız.
    - 120 x 26 cm = 2 adet birinci renk (Görsel 4.81.b)
    - 240 x 40 cm = 2 adet ikinci renk (Görsel 4.81.b)
    - 120 x 50 cm = 2 adet elyaf (Görsel 4.81.c)
11. Birinci renk ile ikinci renk kumaşı birbirine makinede dikiniz (Görsel 4.81.ç ve 4.81.d).
12. Görsel 4.81.e'de görüldüğü şekilde kumaşı uzunlamasına ikiye katlayarak üç tarafını makinede dikip bir kısa kenarı açık bırakınız.

Görsel 4.81: Kumaşı ölçülere uygun kesme ve dikme

13. Tersinden köşelerde elyafı sabitleyerek açık bıraktığınız yerden kılıfın içine elyafı yerleştirip kumaşı yüzüne çeviriniz (Görsel 4.82.a).
14. Kumaşın içinde elyafın kaymaması için Görsel 4.82.b'de görülen işaretli yerden makinede dikiniz.

Görsel 4.82: İçine elyaf yerleştirerek kumaşı yüzüne çevirme ve makinede dikme

15. Köşelere 10 cm ara ile birbirine paralel çizgiler çekerek kapitone dikişi ile dikiniz (Görsel 4.83).

Görsel 4.83: Kumaşı kapitone dikişi ile dikme aşamaları

16. Altı adet 8 cm x 7 cm ölçülerinde bağlama ipi için kumaş (üçüncü renk) kesiniz (Görsel 4.84.a).
17. Altı adet 13 cm x 13 cm ölçülerinde fiyonk için kumaş (üçüncü renk) kesiniz (Görsel 4.84.b).
18. Bağcık kumaşını uzunlamasına ikiye katlayarak tersinden makinede dikip kumaşı yüzüne çeviriniz (Görsel 4.84.c).
19. Fiyonk kumaşını uzunlamasına ikiye katlayarak tersinden makinede dikip yüzüne çeviriniz ve ortadan büzerek fiyonk şeklini veriniz (Görsel 4.84.ç).

Görsel 4.84: Bağcık ve fiyonk yapımı

20. Uzun kenar yatak koruyucunun köşelerine ve ortadan ikiye katlayarak bulduğunuz orta noktaya işaret koyup bağcık dikilecek yeri işaretleyiniz (Görsel 4.85.a).
21. İşaretlediğiniz yerlere bağcık ve kurdeleleri dikiniz (Görsel 4.85.b ve 4.85.c).
22. Bu işlemleri iki uzun kenar parçası için tekrarlayarak tamamlayınız (Görsel 4.85.ç ve 4.85.d).

Görsel 4.85: Yan kenar bağcıklarını yerleştirerek sabitleme

23. Ayakucu yatak koruyucusu için kumaşı ölçülendirmeye uygun keserek dikime hazırlayınız (Görsel 4.86).

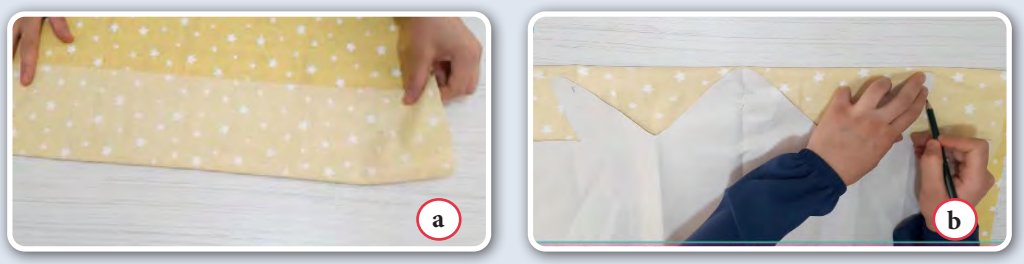
Görsel 4.86: Ayak ucu yatak koruyucusu kumaşını dikime hazırlama

24. Birinci renk ile ikinci renk kumaşı makinede birbirine dikiniz (Görsel 4.87.a).
25. Kumaşı uzunlamasına ikiye katlayarak üç tarafını makinede dikip bir kısa kenarı açık bırakınız (Görsel 4.87.b).
26. Tersinden köşelerde elyafı sabitleyerek açık bıraktığınız yerden kılıfın içine elyafı yerleştirerek kumaşı yüzüne çeviriniz (Görsel 4.87.b).
27. Açık kalan kenarı dikerek kapatınız (Görsel 4.87.c).

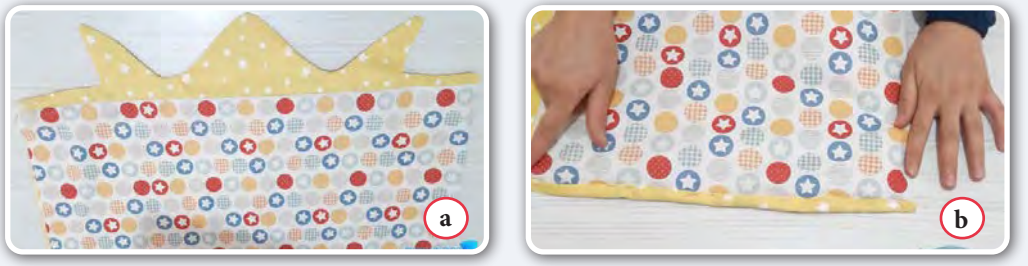
Görsel 4.87: Hurcun yükseklik parçasının işaretleme ve dikim aşamaları

28. Başucu yatak koruyucusu için kumaşınızı ölçülendirmeye uygun olarak hazırlayınız (Görsel 4.88.a).
29. Kumaşınızı Görsel 4.88.b'deki gibi hazırlayarak üzerine kalıp yerleştiriniz.

Görsel 4.88: Başucu yatak koruyucu dikime hazırlama aşamaları

30. Kalıba uygun çizim yapınız ve dikiş payı vererek kumaşı kesiniz.
31. Birinci renk ile ikinci renk kumaşı Görsel 4.89.a'daki gibi makinede birbirine dikiniz.
32. Şekle uygun elyaf keserek kılıfın içine yerleştiriniz.
33. Görsel 4.89.b'deki gibi açık kalan kenarı dikerek kapatınız.

Görsel 4.89: Başucu yatak koruyucu dikim aşamaları

34. Parçaları köşelerden birbirine toplu iğne ile tutturarak makinede dikiniz (Görsel 4.90).

Görsel 4.90: Parçaları birleştirme

35. Kalite kontrolü yaparak ürünü tamamlayınız (Görsel 4.91).

Görsel 4.91: Tamamlanmış ürün

KONTROL LİSTESİ 7

Kontrol Listesi 7, Uygulama 7'de yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Kumaşı kesime hazırladı.		
3. Kumaş eğriliğini keserek düzeltti.		
4. Ölçülendirmeye uygun yan koruyucuların kumaş ve elyafını kesti.		
5. İşlem basamaklarına uygun yan uzun kenar koruyucuları dikerek elyafı içine yerleştirdi ve açık kalan kenarı kapattı.		
6. Ölçülere uygun altı adet bağcık hazırladı.		
7. Ölçülere uygun altı adet fiyonk hazırladı.		
8. Bağcıkları yerleştireceği yerleri iki köşe ve bir orta işareti alarak bağcıkları ve fiyonkları dikti.		
9. Ayakucu koruma parçasını işlem basamaklarına uygun keserek dikti.		
10. Ayakucu parçasının elyafını yerleştirerek açık kalan kenarı kapattı		
11. Başucu parçasını kalıba uygun keserek dikti.		
12. Elyafı kalıba uygun keserek kılıfın içine yerleştirip açık kalan kenarı kapattı.		
13. Parçaları birbirine köşe noktalarından makinede dikerek birleştirdi.		
14. Diktiği ürünün kalite kontrolünü yaptı hata varsa düzeltti.		
15. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
16. Temiz ve düzenli çalıştı.		
17. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

SIRA SİZDE

Amaç : 75 cm x 75 cm ölçülerinde aplike tekniği ve basit nakış iğneleri teknikleri ile süslenen bebek battaniyesi tasarlamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede aplike tekniği ve basit nakış iğneleri teknikleri ile süslenen bebek battaniyesi tasarlayınız.

Araç Gereç : Parşömen kâğıdı, çizim malzemeleri, cetvel, boya kalemleri

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Dereceleme Ölçeği kullanılarak değerlendirilecektir.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Verilen ölçülerde kâğıdınızı hazırlayınız.
5. Orta işareti alınız.
6. Süsleme alanını belirleyiniz.
7. Belirlediğiniz alana aplike tekniği ve basit nakış iğneleri tekniklerine uygun desen çiziniz.
8. Çizdiğiniz desen ve tekniklere uygun süsleme malzemelerini belirleyiniz.
9. Süsleme malzemelerini belirlerken materyallerin birbirine uyumuna dikkat ediniz.
10. Teknikleri nerede, nasıl kullanacağınızı kâğıt üzerinde gösteriniz.
11. Tasarladığınız süslemeleri renklendiriniz.
12. Kalıbın sağ alt köşesine, kullandığınız süsleme tekniklerini ve kullanmak istediğiniz malzemeleri sıralayarak açıklayınız.
13. Kullanmayı tasarladığınız kenar temizleme dikiş tekniklerini yazınız.
14. Kalite kontrolü yapınız.
15. Zamanı iyi kullanınız.

DERECELEME ÖLÇEĞİ

Öğrencinin

Adı Soyadı : ..... Toplam Puan : .....

Numarası : ..... Değerlendirme Tarihi : .....

Sıra Sizde uygulaması kapsamında ne kadar başarıya ulaşıldığını ölçmek için aşağıda listelenen ölçütlerin karşısına gözlemleriniz doğrultusunda 1 (Geliştirilebilir), 2 (Orta), 3 (İyi), 4 (Çok İyi) derecelerini göz önünde bulundurarak "X" işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	PERFORMANS DÜZEYİ			
	Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (2)	Geliştirilebilir (1)
A) EDİNİLEN BİLGİYİ BECERİYE DÖNÜŞTÜRME				
1. Verilen ölçülerde kâğıdı hazırladı.				
2. Orta işareti aldı.				
3. Süsleme alanını belirledi.				
4. Belirlediği alana aplike tekniği ve basit nakış iğneleri tekniklerine uygun desen çizdi.				
5. Çizdiği desen ve tekniklere uygun süsleme malzemelerini belirledi.				
6. Teknikleri nerede, nasıl kullanacağını kâğıt üzerinde gösterdi.				
7. Tasarladığı süslemeleri renklendirdi.				
8. Kalıbın sağ alt köşesine kullandığınız süsleme tekniklerini, kullanmak istediği malzemeleri sıralayarak açıkladı.				
9. Kullanmayı tasarladığı kenar temizleme dikiş tekniklerini yazdı.				
10. Kalite kontrolü yaptı.				
B) HAZIRLIK VE BEKLENİLEN DAVRANIŞ				
11. Çalışma ortamını hazırladı.				
12. Araç gereci hazırladı.				
13. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.				
14. Araç gereci ve zamanı verimli kullandı.				
15. Temiz ve düzenli çalıştı.				

Tablo puanını 100'lük sisteme dönüştürme işlemi

Tabloda her bir ölçüt için belirlenen en yüksek puan 4'tür. Tabloda toplam 15 ölçüt vardır. Tablodan alınabilecek en yüksek puan 15 x 4 = 60'tır.

DEĞERLENDİRME PUANI = (Tablo Puanı x 100) / 60

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

169

4.6. BEBEK ODASI TAKIMINI KULLANIMA HAZIR HÂLE GETİRME

Tasarlanan modele uygun kesimi yapılarak süslemeli ya da süslemesiz (düz) dikilen nevresim takımı, ütülenip paketlenerek kullanıma hazır hâle getirilmelidir. Hazır hâle getirmek için ütüleme yapmadan önce kalite kontrolü yapılarak dikiş hatası ya da leke varsa düzeltme ve temizleme işlemleri uygulanır. Kalite kontrolünden geçirilen ürün paketlenerek kullanıma sunulmalıdır.

Nevresim Takımı Ütüleme

Bebek takımlarını ütülerken kumaş, süslemede ve iç dolguda kullanılan malzemelerin özellikleri dikkate alınarak ütülenmelidir.

Süsleme malzemeleri ve elyaf yüksek ısıya dayanıklı olmadığı için orta sıcaklıkta ütülenmelidir. Aksi halde malzemeler doğal formlarını kaybedebilir. Elyaf, yüksek ısıda kabarıklığını ve yumuşaklığını kaybeden bir üründür ve ütülerken çok dikkatli olunmalıdır. Kumaş, tela, astar ya da çeşitli süsleme gereçleri yüksek ısı ile ütülendiklerinde yanar ve ütüye yapışır. Az ısı ile ütülendiklerinde ise istenilen düzgün görüntüye ulaşılamamaktadır. Ütülemede iyi bir sonuç elde etmek için hangi ölçüde ve ne kadar süre ile buhar, ısı ve basınç verilmesi gerektiği ütülenecek kumaşın cinsine göre belirlenmelidir.

Keten: Sert liflerden oluştuğu için çabuk kırışabilmektedir. Ütülemesi de oldukça zor bir dokuma türüdür. İyi bir sonuç alabilmek için 200 – 220 ºC'de ütüleme yapılması tavsiye edilmektedir.

Pamuk: Pamuklu ürünler çabuk kırışır ve zor ütülenir. Bu nedenle yüksek sıcaklıkta ütülenmesi gerekmektedir. Tavsiye edilen sıcaklık 180 ºC'dir.

Yatak takımı ütülendikten sonra katlanarak paketlenmektedir. Katlama standart olmalıdır. Satış amaçlı çalışmalarda paketleme önem taşımaktadır. Ürünü en iyi şekilde gösteren bir paketleme yapılmalıdır.

Yorgan, nevresim, çarşaf ve yastık kılıfı birbirine uygun ölçülerde katlanmalıdır. Katlama işlemi, takımın parçaları üzerinde uygulanan süslemeler görünmeyecek şekilde olmamalıdır . Nevresim katlandıktan sonra çarşaf katlanmalı ve nevresimin arasına yerleştirilmelidir. Yastık kılıfları ise en ve boy yönünde katlanmalıdır. Satışa sunulan ürünlere, estetik görünüm kazandırılmak amacıyla farklı katlama şekilleri uygulanabilmektedir.

Bebek Eşyaları ve Tekstillerini Yıkama Talimatı

- Yorgan, yastık kılıfı, vb. dolgu malzemeleri olan eşyalar makinede veya elde maksimum 40 derecede yıkanmalıdır.
- Nevresim, çarşaf, yastık kılıfı, uyku tulumu vb. tekstiller (menşeine göre) bakterilerin yok edilmesi için 60 - 95 ºC'de yıkanmalıdır.
- İlk yıkama ılık su ile ürün ters çevrilerek olmalıdır (Her zaman ters yıkamak ürünün ömrünü uzatabilmektedir.).
- Çamaşır suyu ve leke sökücü kimyasallar kullanılmamalıdır.
- Koyu renk ve açık renk ürünler birbirinden ayrı yıkanmalıdır.
- Bebek eşyaları ve tekstilleri her yıkamadan sonra menşeine uygun ısı ayarında ütülenmelidir.
- Ürün ıslak olarak bekletilmemelidir.
- Ürün kurutma makinesinde kurutabilmektedir.

ÖĞRENME BİRİMİ 5

YATAK ÖRTÜLERİ

KONULAR

5.1. YATAK ÖRTÜSÜ MODELİ TASARLAMA

5.2. ÜRÜN ÖLÇÜLENDİRMESİ YAPMA

5.3. ÖLÇÜLENDİRMEYE UYGUN KESME

5.4. YATAK ÖRTÜSÜ MODELİNE GÖRE SÜSLEME TEKNİĞİNİ UYGULAMA

5.5. YATAK ÖRTÜSÜNÜ DİKME

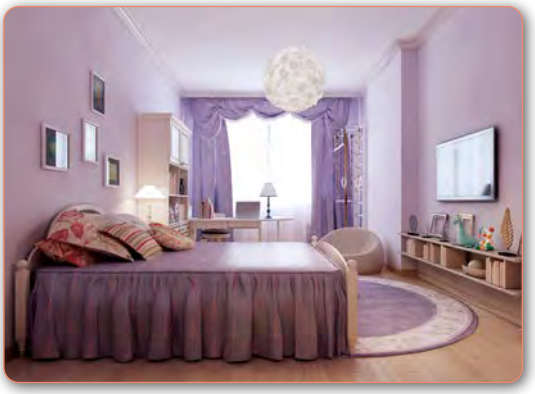
5.6. YATAK ÖRTÜSÜNÜ KULLANIMA HAZIR HÂLE GETİRME

5. YATAK ÖRTÜLERİ

Kişinin dekorasyon anlayışını ve tarzını gösterdiği alanlardan biri olan yatak odası eşyaları içinde genellikle en dikkat çekeni yataklardır. Dekorasyon tarzına ek olarak dinlenme ihtiyacını karşılamada da önemi büyük olan yataklara, çeşitli ögelerle daha şık bir görüntü ve işlevsellik kazandırılabilmektedir.

Yatak odası dekorasyonunda hatırı sayılır bir etki yaratan yatak örtülerinin öncelikli amacı, özellikle geleneksel anlayışta yatağı tozdan ve kirden korumaktır ancak modern yatak odaları (Görsel 5.1) için bunun yanı sıra dekorasyonun da önemli bir parçasıdır. Yatak örtüleri, koruyucu özelliği ile nevresim takımlarının kullanım ömrünü de artırmaktadır. Ayrıca odaya, dekoratif ve şık bir görünüm de kazandırılmış olur.

Yatak örtüleri, özenle seçilmesi gereken ev tekstil grubu içinde yer almaktadır. Boyutu, rengi, modeli, kumaş özellikleri gibi birçok özelliğe dikkat edilmesi gerekmektedir. Yatak odası dekorasyonunda ön planda olan yatak örtüsü takımı dekorasyonla uyumlu olmalı ve göze hitap ederek kişiye ferahlık duygusu vermelidir (Görsel 5.2). Ayrıca derli toplu bir görüntü için yatağın ebatlarına uygun örtü seçimi de önemlidir. Yatağın üzerini kapatmak için kullanılan bu parçalar, aynı zamanda yorgan veya pikelerin üzerine de örtülebilmektedir.

Görsel 5.1: Modern yatak odası

Görsel 5.2: Dekorasyona uyumlu yatak örtüsü

Yatak örtüleri; uyurken veya otururken üstü örtmek, koltukları örtmek vb. istenilen her alanda çeşitli amaçlarla kullanılabilmektedir. Doğru model ve desen seçiminin yanı sıra kumaşın dokusu ve kalitesi de önemlidir. Yatak örtüleri, malzemesinden dolayı hafif olduğu için yataklara ve diğer oturma ünitelerine eşlik edecek bir ürün gibi düşünebilmektedir. Bu örtüler, sıcak havalarda yatakta pike ile; soğuk havalarda ise yorganlarla birlikte kullanılabilmektedir. Yatağın en üst katmanı olarak kullanılan bu örtüler genellikle yataktan sarkacak büyüklükte tercih edilmelidir.

Yatak Örtüsünde Kullanılan Kumaşlar

Yatak örtüsü yapımında genel olarak her tür kumaş kullanılabilmektedir. Kumaşların kullanım alanlarını bilmek kumaşa uygun model tasarımları yapmayı sağlamaktadır. Kumaşı, özelliklerine en uygun işleme teknikleriyle ya da hazır gereçlerle süslemek, kumaşın özelliklerini öne çıkararak ürünün kalitesini artırmaktadır. Buna bağlı olarak da estetik bakımdan etkili bir görünüm sağlamaktadır. Bu kumaş türleri şunlardır:

Akrilik: Akrilik kumaş, akrilonitril olarak bilinen bir tür sentetik polimerden üretilmektedir. Bu polimer, elyaf ya da bazı kömür bazlı kimyasallarla birleştirilerek kumaş hâline getirilmektedir. Akrilik, dünya üzerinde üretilen tüm kumaşlar arasında en az hava geçirgenliği olan kumaştır.

Alpaka: Örgülü yün kumaş türleri arasında yer alan alpaka kumaşlar, alpaka liflerinden oluşturulmaktadır. Pek çok koruyucu özelliğe sahip olan bu kumaşlar insan sağlığı için de faydalıdır. Kaşındırmayan alpaka kumaşlar rahat bir şekilde kullanılabilmektedir.

Jakarlı Kumaş: Jakarlı kumaş, ipliklerin özel bir tezgâh üzerinde dokunması ile desenlerle oluşturulan özgün bir kumaş türüdür. Jakarlı kumaşın kaynağı pamuk, ipek ve keten gibi önemli tekstil maddeleridir. Jakarlı kumaş, zeminin üstüne düz ve karışık renklerin dokunması ile elde edilmektedir (Görsel 5.3).

Görsel 5.3: Jakarlı kumaştan yatak örtüsü

Tafta: Parlak yüzeyli, düz dokumalı ve hav bitirimli düz ipek kumaştır.

Opal: Pamuk ipliğinden dokunmaktadır. İnce, hafif, yumuşak ve düz dokunuşludur. Görünüşü mat olup yıkamaya elverişlidir. Üzerine beyaz iş ve basit nakış iğneleri uygulanabilmektedir.

Keten: Keten liflerinden dokunan pürüzsüz, parlak ve çeşitli kalınlıkta bulunan kumaştır. Sağlam ve işlemeye elverişlidir.

Şifon: Tek katlı ince ipek ya da suni ipek ipliklerle dokunmaktadır. Çok ince ve hafif görünüşlüdür. Nakışta, motifin altına organze konularak Türk işi, Çin iğnesi, pul boncuk işi, basit nakış iğneleri yapılır. Dikişte ise renk zenginliği nedeni ile süslemelerde fırfır, farbela, gül vb. yapılarak yatak örtülerinin süslenmesinde sıklıkla kullanılmaktadır (Görsel 5.4).

Görsel 5.4: Şifon ve tül kumaş ile yastık süsleme

Tül: İpek, keten ve naylon ipliklerden ağ şeklinde dokunmaktadır. Eni 160, 180 ve 200 cm'dir. Çok ince, hafif ve altıgen şeklinde deliklidir. Üzerine aplike yapılabilmektedir (Görsel 5.5).

Görsel 5.5: Tül kumaş

Dantel Kumaş: İki düz kenarında ve bütün kumaş boyunca tekrarlanan motifleri bulunmaktadır. Örtünün tamamı için kullanılabileceği gibi tek tek motifler kesilerek aplike yapımında da kullanılabilmektedir (Görsel 5.6).

İpek: İpek kumaş, ipek böceğinin kozasından elde edilen liflerin bazı işlemlerden geçirilerek iplik hâline getirilmesiyle oluşan özel bir kumaş çeşididir. Yumuşaklık, kayganlık ve kışın sıcak yazın soğuk tutma özelliğinden ötürü en çok tercih edilen kumaş türleri arasındadır. Ancak günümüzde ucuz maliyetli olması ve temizlenme kolaylığı nedeni ile ipek görünümlü sentetik kumaşlar üretilerek sıklıkla kullanılmaktadır.

Görsel 5.6: Dantel kumaş

Organze: Organze, hafif ve düz dokuma bir kumaş türüdür. Fazla ağırlığı olmayan şeffaf bir kumaştır. Geçmiş yıllarda sadece ipekten yapılırken günümüzde polyester ve naylondan da üretilmektedir.

Astar: Dış kumaşla aynı şekilde kesilmiş bütün iç kumaşlara verilen addır.

Krep Jorjet: Atkı çözgü iplikleri fazla bükümlüdür. Bürümcük görünüşlü ve mattır. Üzerine aplike, gölge işi, basit nakış iğneleri, Antep işi yapılabilmektedir.

Kadife: İpek veya ketenden dokunmaktadır. Bir yüzü çok sık ve kısa tüylerle kaplı, parlak, kalın, yumuşak bir kumaştır. Ters yüzü düz ve mattır.

Görsel 5.7: Saten kumaştan yatak örtüsü

Görsel 5.8: Peluş kumaştan yatak örtüsü

Saten: Tabii ve suni ipekten dokunan tersi mat, yüzü parlak bir kumaştır. Atkı ve çözgü iplikleri görünmeyecek derecede sık dokunuşludur. Saten kumaşın cinsi, kullanılan ipek miktarına göre değişmektedir. Krep saten, lüks saten, düşes gibi adlar verilmiştir. Krep saten daha yumuşak ve dökük durur, üzerine aplike Çin iğnesi uygulanabilmektedir (Görsel 5.7).

Tay Tüyü Peluş Kumaş: Püskürtme yöntemiyle, tüylerin geliş ve gidiş noktalarının yatay ve dikey bir biçimde birleştirilerek tay tüyü görünümü alması işlemidir. Kumaş yüzeyindeki tüylü görünümün tayların kıl uzunluğuna benziyor olmasından dolayı adına tay tüyü denmiştir. Genellikle gün ışığında renk değiştirir. Peluş kumaşlarda (Görsel 5.8) ise tüy uzunluğu daha fazladır ve 2 - 3 cm'ye kadar uzayan çeşitleri bulunmaktadır. Dokuma işlemi sık olduğundan temizliği kolaydır ve leke tutmaz.

Kanaviçe: Keten, pamuk ve jütten çok seyrek dokunan kumaştır. Mat ve delikli bir görünüşe sahiptir. Atkı ve çözgü ipliklerinin aralıklarına göre tek veya çift telli kanaviçeler bulunmaktadır.

Etamin: Kanaviçeden daha muntazam görünümlüdür. En boy ipliklerinin kalınlıkları birbirine eşittir. Atkı ve çözgü iplikleri arasındaki aralıklar eşit kareler meydana getirmektedir. Eski yıllarda sıklıkla üzerine işlemeler yapılarak kullanılan bu kumaşlar teknolojinin de gelişmesi ile yerini sentetik kumaşlara bırakmıştır. İşlemelerin yerini ise seri üretimlerde hızlı ve şık bir görünümle beraber kullanım kolaylığı sağlamaları nedeni ile hazır gereçler almıştır. Ancak eskiden bu kumaşlar üzerine yapılan işlemeler, günümüzde modernizasyon yöntemi ile yenilenerek kullanılmaya devam edilmektedir.

Kapitone Kumaş: Kapitone kumaşlar hem pike hem de yatak örtüsü olarak kullanılabilmektedir. 240 cm eninde, iki tarafı farklı kombinlerle hazırlanmış, orta kısımda elyaf kumaş bulunan dolgulu bir üründür. Üç kumaş katının sanayi makinelerinde çeşitli modellerde kapitone dikişi ile birbirine tutturulması ile oluşturulan bir kumaş çeşididir.

Kullanımı kolay ve pratik, çabuk yıkanabilen kumaşlardan hazırlanan yatak örtüleri günlük kullanım için tercih edilmelidir. Özel günler içinse saten ve ipekli kumaşlardan, tüllerden süsleme yapılan örtüler tercih edilmelidir. Genellikle karyola örtüsü, kırlent ve perde birlikte satılmaktadır. Daha çok tül, organze, saten, tafta gibi parlak yüzeyli kumaşlar tercih edilmektedir.

Yatak Örtüsü Yapımında Kullanılan İplikler

Yatak örtüsü yapılırken kullanılan kumaşların dikilmesinde, işlenmesinde ve örgü işlemlerinde pamuk, ipek, keten, naylon vb. birçok malzemeden imal edilmiş ipler kullanılmaktadır. Yatak örtülerinin kaliteli olabilmesi kullanılan iplerin kalitesine ve kullanılacak alanın doğru belirlenmesine bağlıdır.

Yatak Örtüsü Süslemesinde Kullanılan Şeritler

Kordon: Pamuk, keten ve ipek ipliklerden yapılmaktadır. Kalın ve çok bükümlüdür. Bükümleri düzgün dişler hâlinde görülmektedir. Çeşitli renk ve kalınlıkta olanları vardır. Metre ile satılmaktadır. Fantezi nakışlarda, saçak ve püskül yapımında kullanılmaktadır (Görsel 5.9).

Şerit: Pamuk, keten, ipek ve sentetik ipliklerden dokunan yassı kordonlardır. Dokumaların inci ve taşlarla

Görsel 5.9: Kordonlar

zenginleştirildiği dar ve geniş çeşitleri bulunan oldukça parıltılı ve gösterişli şeritler vardır. Metre hâlinde satılmaktadır (Görsel 5.10, 5.11, 5.12 ve 5.13).

Kurdele: Her ihtiyaca uygun rengi, genişliği ve dokunduğu iplik açısından çok farklı modelleri bulunmaktadır (Görsel 5.14).

Tüy Şerit: Dekoratif tüyler, doğal tüy şeritler top ve metrelik devekuşu tüyü, otriş, kaz tüyü, horoz tüyü vb. birçok farklı renk ve modelleri ile ev tekstili, giyim süslemeleri ve ev dekorasyonunda kullanılmaktadır (Görsel 5.15).

Peluş Şerit: Peluş yün, pamuk, ipek, keçi kılı veya sentetik liflerden yapılan bir yüzü çok uzun tüylü olan, kadifeye benzeyen yumuşak ve parlak bir kumaştır. Top ve şeritler hâlinde satılarak süslemede kullanılmaktadır (Görsel 5.15).

Görsel 5.10: Şeritler

Görsel 5.11: Şeritler

Görsel 5.12: İncili şeritler

Görsel 5.13: Taşlı şeritler

Görsel 5.14: Kurdeleler

Görsel 5.15: Tüy ve peluş şerit

Yatak Örtüsü Süslemesinde Kullanılan Danteller

Dantel; her türlü iplikle tığ kullanılarak örülen veya bir kumaşın kenarına işlenen türlü biçimde ince ve ağ görünümünde süs örgüsü, el işi ve süsleme amacıyla kullanılan bir tekstil yüzeyidir. Dantel kumaşlar, el ürünü olabileceği gibi özel makinelerde de üretilebilmektedir. Piyasada çok çeşitli şekillerde danteller bulunabilmektedir. Dokuma danteller, örgü danteller, kolon danteller ve işlenmiş danteller bunlardan bazılarıdır. Dantel kumaş türü çok katmanlı olarak tasarlanabilen hafif ve yarı saydam yapıya sahiptir. Bunun yanı sıra göze hitap eden zarif bir yapıdadır. Yatak örtülerinin süslenmesinde genel

olarak şerit hâlindeki danteller kullanılmaktadır. Bu kumaş türü, yardımcı malzeme olarak her tarzda kullanılabilmektedir.

Geleneksel el sanatları kültürünün önemli unsurlarından biri olan dantellerin kültürel değeri ve kullanım amaçları devirler değişse de önemini kaybetmemiştir. Dantel kullanılarak pek çok farklı kumaş türünde nakış marifetiyle boncuklarla veya taşlarla tasarım yapılıp ev dekorasyonu için ya da giysi olarak zarif ve geleneksel yapıda ürünler hazırlanabilmektedir. Pek çok eşya, ev tekstili ürünü gelinlik ve gelinlik aksesuarlarında dantel kullanılmaktadır. Bu nedenle, dantellerin işlenme şekli ve kalitesi oldukça mühimdir.

Fransız Güpürü: Özellikle Fransız güpürlerinin kullanım alanları günümüzde bir moda hâline gelmiştir. Birçok tekstil ürününde (Görsel 5.16), özellikle abiye kumaşlarda ve gelinliklerde en sık rastlanılan dantel çeşididir. Fransız güpürleri, kumaş aralarında (Görsel 5.17) veya kenar kısımlarda (Görsel 5.18) uygulanabilmektedir. Aynı desende seçilen ara ve uç danteli kombinlenerek (Görsel 5.17 ve 5.18) aynı parça üzerinde de kullanılabilmekte ve oldukça gösterişli süslemeler oluşturulabilmektedir. Özel iplikler ve taş detayları ile imal edilmektedir. Dantel denilince akla gelen en zarif modeller Fransız güpürleridir. Pek çok farklı desenden üretilmekte olup her renk tonunu bulmak mümkündür. Fransız güpürlerinde karşımıza en sık çıkan renk kırık beyaz veya beyazdır. Kullanımı ve montajı oldukça kolaydır. Uygun şartlarda yıkanıp ütülendiği sürece zarar görmeden uzun yıllar muhafaza edilebilmektedirler.

Görsel 5.16: Oymalı Fransız güpür dantel yatak örtüsü

Görsel 5.17: Ara dantel

Görsel 5.18: Uç dantel

Boncuk İşlemeli Danteller: Boncuk işlemeli danteller, seçeceğiniz bir dantelin boncuklarla süslenmesi ile meydana gelmektedir. Minik ve parlak boncukların dantellerin dokusunda yarattığı zarif görüntü sayesinde kumaşa, kıyafete veya dekorasyon ürününe hem farklı hem de ışıltılı bir hava katmaktadır. Boncuklu dantelleri, tüm dantel çeşitlerine uygulanmış şekilde ve hemen hemen her renkte bulabilmek mümkündür.

Desenli Danteller: Desenli danteller, tül kumaş üzerine desen çalışılarak işlenmiş dantel çeşitleri arasında yer almaktadır. Bu danteller daha çok ara parça olarak kullanılmakta olup ev dekorasyon ürünlerinde ve tekstil ürünlerinde karşımıza çıkmaktadır. Oldukça şık ve ince bir görüntüsü vardır. Transparan görüntü yaratmak istenilen alanlarda rahatlıkla kullanabilmektedir.

Likralı Danteller: Likralı danteller, esneme payları olması açısından terzilerin en çok kullandığı danteller arasında yer almaktadır. Pamuklu kumaşlara rahatlıkla uygulanabilmesi özelliğinden dolayı kıyafetlerde de sıkça kullanılabilmektedir.

Kopanaki Danteller: Kopanaki danteller, klasik etek uçlarına uygulanan danteller arasında bulunmaktadır. El örmesi dantellere benzedikleri için oldukça revaçta olan ürünlerdendir. Dokuları diğer dantel çeşitlerine göre daha kalındır. Koton iplikten üretilmektedirler (Görsel 5.19).

Görsel 5.19: Kopanaki dantel

Simli Danteller: Simli danteller, özel simli ipliklerden imal edilmektedir. Gold (Görsel 5.20), bakır, beyaz, kırık beyaz, siyah, mavi, pudra gibi renklerini bulmak mümkündür. Simli ipliği sayesinde özellikle beyaz kumaş üzerine uygulandığında oldukça zarif bir görüntü yaratabilmektedir. Simli danteller, daha parıltılı ve göz alıcı görünmesi istenilen tüm kumaşlarda rahatlıkla kullanılabilmektedir. Aynı zamanda renk çeşitliliği sayesinde abiye kıyafetlerle de kolaylıkla uyum sağlayabilmektedir.

Görsel 5.20: Sim dantel

Aplike Dantel: Motifler hâlinde olan kenar hatları sarma ile belirlenmiş makine dantelleridir (Görsel 5.21).

Kolalı Danteller: Kolalı danteller, kalıp gibi sert dantel çeşitlerindendir. Özellikle, dik durması istenilen kumaşlara rahatlıkla uygulanabilmektedir.

Aplike İşlemeler: Sim veya çeşitli renkte floş iplik kullanılarak sarma tekniği ile işlenen Maraş işi görünümündeki motifler ya da Çin iğnesi tekniği ile işlenerek kenar hatları sağlamlaştırılmış motiflerdir. Ütü ile yapıştırılarak veya çeşitli dikiş teknikleri ile zemine monte edilerek süslemelerde kullanılabilmektedir (Görsel 5.21 ve 5.22).

Püsküller: Püskül, kişinin hayal gücüne göre bütün tasarımların süslemelerinde çeşitli şekillerde kullanılarak ürünün süslemesine zenginlik katmaktadır. Dar ve geniş boyutlardaki çeşitleri ile metre işi şeritler hâlinde, ev tekstili ürünlerinin kenar süslemelerinde veya tek olarak tasarlanabilen modelleri ile ürünlerin köşe süslemelerinde kullanılmaktadır (Görsel 5.23).

Görsel 5.21: Aplike dantel ve işleme

Görsel 5.22: Aplike sim sarma

Görsel 5.23: Püskül

Yatak Örtüsü Süslemesinde Kullanılan Teknikler

Ülkemizde farklı bölgelerde farklı işleme teknikleri uygulanmaktadır. Bunların her biri bir sanat eseri olarak değerlendirilebilir. Maraş işi, beyaz iş, Türk işi gibi nakış teknikleri yöresel özelliklere göre işlenmektedir. Her yörede farklı işleme tekniği ile oluşturulan ürünlerden biri de yatak örtüleridir. Yatak örtülerinin yapılışı ve işleme teknikleri konusunda bilgi sahibi olmak, var olan tekniklerin gelişme-

sini sağlamak, yeni teknikler oluşturmak ve seri olarak üretilen yatak örtülerinin yanı sıra el işçiliğini de ön plana çıkartarak geleneksel el sanatlarının yaşatılmasına öncülük etmek, toplumsal değerlerin korunarak gelecek nesillere aktarılması açısından oldukça önemlidir.

Süslemede Kullanılan İşleme Teknikleri

Kanaviçe: Kanaviçe işinin ilk yapılışı çok eski zamanlara dayanır. Kolay yapılması, renkli ve gösterişli bir işleme oluşu nedeniyle daima tercih edilmiştir. Geçmiş zamanlarda yapılıp günümüze kadar ulaşmış ürünlerin bir kısmı modernize edilerek her türlü örtünün yapımında kullanılmaktadır. Kanaviçe tekniği günümüzde sanayi nakış makineleri ile çok kısa sürede işlenerek çeşitli eşyaların süslemelerinde kullanılmaktadır (Görsel 5.24).

Görsel 5.24: Kanaviçe süsleme

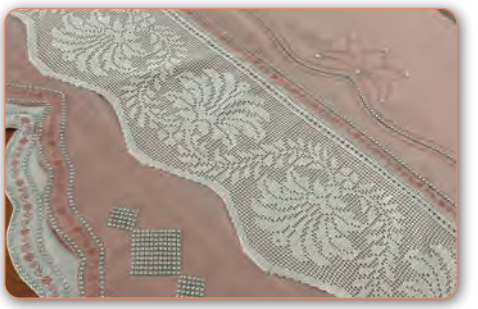
Tel Kırma: Tel kırma işi yöresel ve geleneksel Türk el sanatları içinde önemli bir yeri olan işleme tekniklerindendir. Kumaş, kasnağa gerilerek çalışılır. İşleme yapılırken tel, makas kullanmadan kıvrılarak koparıldığı için bu ismi almıştır. Diğer bir adı da Bartın işidir. Tel kırma işi ilk zamanlar çarşaf, kırlent, yastık örtüsü, bohça, karyola eteği, karyola örtüsü ve çeşitli örtüler üzerine işlenmekteydi. Günümüzde ise hobi amaçlı ve yine butik atölyeler tarafından özel siparişlerle üretilmeye devam edilmekte olan işlerdendir. Bu işin makinede üretimi yoktur.

Beyaz İş: Beyaz iplikle beyaz kumaş üstüne işlenen işlemelere **beyaz iş** denir. Renkli ipliklerle de işlemeler yapılabilmektedir. İnce kumaşlarda ve ipek ketenlerde, kumaşı desene göre kesip işleyerek delikler oluşturmak şeklinde yapılan zarif bir işleme tekniğidir. Son derece ince işleme örnekleri bulunmaktadır. Yıkanmaya ve ütülenmeye elverişli, kullanışlı, pratik geleneksel Türk el sanatlarının içinde yer alan bir işlemedir. Geçmiş zamanlarda yapılmış ve günümüze kadar ulaşmış olan beyaz işler modernize edilerek korunmaktadır. Çok emek isteyen işleme tekniği günümüzde artık sanayi makinelerinde hızlı bir şekilde yapılabilmektedir. Ancak elde yapılan beyaz iş, makine işine oranla özellikle manevi anlamda daha değerli kabul edilmektedir. Bu yüzden elde beyaz işin yapımı, özel sipariş çalışan butik atölyeler veya hobi amaçlı yapan kişiler tarafından sürdürülmektedir (Görsel 5.25).

Görsel 5.25: Beyaz iş

Dantel: Dantel iğne, tığ ve mekikle örülen (Görsel 5.26) veya makinede dokunan zarif süsleme malzemesidir. Danteller kalitelerine veya kullanıldıkları yere göre keten, pamuk, yün suni veya sentetik ipek gibi ipliklerle örülebildikleri gibi altın veya gümüş simlerle de yapılabilmektedir.

Görsel 5.26: El işi dantel

Kurdele Nakışı: Kurdele nakışı, son günlerin en çok ilgi gören ve popüler olan uğraşılarının başında gelmektedir. Maharetli ellerin ürettiği birbirinden güzel, rengârenk ipek ya da organze kurdelelerle yapılan çiçek motifleri, iğ-

nenin ve kurdelenin geçtiği her türlü zemine uygulanabilmektedir. Kurdele nakışı ile yapılan menekşeler, laleler, gelincikler, mineler uygulandığı ürünü görsel olarak zenginleştirmektedir. Kurdele nakışının kullanım alanı çok geniştir. Kurdele nakışı ile masa, sehpa, yatak örtüleri, çantalar, tablolar, panolar da yapılabilmektedir. Ayrıca kurdele nakışı, basit el nakışı ve boncuk süslemeleriyle farklı görünümler oluşturulmaktadır. Hayalin sınırları nereye kadar uzanıyorsa, bu nakışı kullanmakta o kadar özgür olunabilmektedir. Çiçek motifleri kullanılmak istenen her yerde kurdele nakışı da kullanılabilmektedir. Ortaya çıkan sonuç ile de göze hitap eden zarif görüntüler elde edilebilmektedir (Görsel 5.27).

Görsel 5.27: Kurdele nakışıyla süslenmiş yatak örtüsü

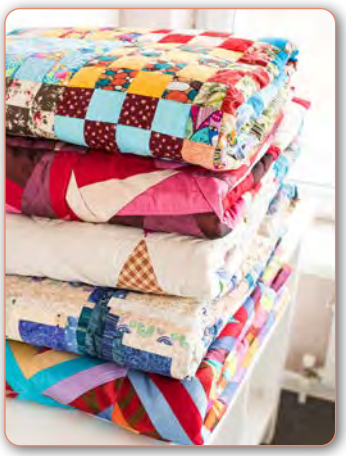
Maraş İşi: Maraş işi tek yüzlü bir işlemedir. Desenin altı, özel olarak hazırlanan karton ile kabartılıp yedi kat sırma desen üzerinden atlatılarak kenarda iplik ile karşılıklı tutturulmaktadır. Aynı işlem yan yana uygulanarak işlenir. İşleme tekniği, araç gereci diğer işlemelerden farklıdır (Görsel 5.28).

Kırkyama (Patchwork): Geçmiş zamanlarda üretimin azlığı, ekonomik sıkıntılar vb. nedenlerden dolayı, artan veya eskiyen kumaşların tekrar değerlendirilmesi amacıyla parçalar hâlinde dikilerek birleştirilmesi tekniğine **kırkyama** denir. Günümüzde bir sanat dalı hâlini alan kırkyama tekniğinde çeşitli boyutlarda kumaşlar birliştirilip bir kompozisyon oluşturulmaktadır. Sonuç olarak çoğunlukla özgün ürünler ortaya çıkmaktadır (Görsel 5.29).

Sanayi Tipi: Büyük ve küçük işletmelerde ve çeyiz evlerinde bilgisayarlı makinelerle hazıra çalışılan örtülerdir. Seri imalat yapıldığından kullanılan malzemeler toptan alınmaktadır. Böylece ürünler daha uygun fiyata gelmektedir. Genellikle karyola örtüleri pullarla, hazır harçlarla, Fransız danteli, güpür ve tüllerle süslenmektedir. Daha çok tül, organze, saten, tafta gibi parlak yüzeyli kumaşlar tercih edilmektedir (Görsel 5.30).

Görsel 5.28: Maraş işi ile süslenmiş yatak örtüsü

Görsel 5.29: Kırkyama tekniğiyle yapılmış yatak örtüsü

Görsel 5.30: Parlak yüzeyde güpür dantelle süsleme

5.1. YATAK ÖRTÜSÜ MODELİ TASARLAMA

Ev dekorasyonlarının popülerliğinin artmasıyla beraber ev tekstili ürünlerine olan ilginin oldukça fazla olduğu gözlenmektedir. Ölçüsünden, kullanılan kumaşın ipine kadar her yatak örtüsü modelinin kendine has özellikleri vardır. Yatak örtüsü kumaşları oldukça geniş bir skalaya (çeşitlilik) sahiptir. Bu nedenle yapılması gereken tek şey hayal etmektir. Hayal gücü ile özgün tasarımlar yapılabilmektedir. Tasarımların gerçekleştirilmesiyle de ortaya son derece memnuniyet verici işler çıkabilmektedir. Günün trend yatak örtüsü modelleriyle stil sahibi odalar oluşturulabilmektedir.

Önemli dekorasyon elemanı olan yatak örtülerinde en fazla tercih edilenler çiçek desenli ve düz renk yatak örtüsü kumaş modelleridir. Evde bir stil oluşturmak istendiğinde yatak örtüleri ile perdeler aynı renk yapılarak dekorasyon daha dikkat çekici bir hâle getirilebilir (Görsel 5.31).

Yatak örtüsü modeli tasarlanırken şunlara dikkat edilmelidir:

- Yatak örtüsünde modellerin seçimi, kullanılacak mekâna ve kullanım amacına uygun olmalıdır (bebek, çocuk genç yetişkin odası).
- Günlük olarak mı yoksa özel bir günde mi kullanılacağı dikkate alınarak malzeme ve model seçimi yapılmalıdır (çeyiz, düğün, sünnet, doğum).
- Tasarımda, süsleme tekniği seçilirken kullanacak kişinin istekleri ve kullanılacağı mekânda oluşturulmak istenen tarz dikkate alınmalıdır [örneğin modern (Görsel 5.31) ya da klasik (Görsel 5.32)].
- Mekânda bulunan diğer eşyaların modeli ve oluşturdukları tarz dikkate alınarak mobilyalarla uyumlu bir tasarım yapılmalıdır.
- Yatak örtüsü kumaşı seçilirken perdelerle uyumlu olmasına özen gösterilmelidir.

Görsel 5.31: Perde ile yatak örtüsü aynı renk, modern tarz

Görsel 5.32: Klasik tarz

Yatak Örtüsü Çeşitleri

Yatak örtüleri kullanım alanlarına ve kullanım amaçlarına göre değişir. Günlük (Görsel 5.33), çeyizlik (Görsel 5.34), özel günler vb. çok amaçlı kullanımlar için yatak örtüleri üretilmektedir. Seçilen malzemeler, kullanılan dikiş ve süsleme teknikleri kullanım amacına göre değişmektedir. Yatak örtüleri aynı zamanda yatak ölçülerine ve kullanan kişilerin yaşına, cinsiyetine göre şekillenerek çeşitlilik oluşturmaktadır. Örneğin bebek (Görsel 5.35), çocuk, genç (Görsel 5.36), yetişkin odaları dekore edilirken buna göre tarz belirlenmektedir.

Görsel 5.33: Günlük kullanıma uygun yatak örtüsü

Görsel 5.34: Özel günler ve çeyizlik yatak örtüsü

Görsel 5.35: Bebek yatak örtüsü

Görsel 5.36: Genç yatak örtüsü

Yatak örtüsü ölçülerindeki çeşitlilik ise piyasadaki standart yatak ölçülerine göre belirlenmektedir (Bk. 2. Öğrenme Birimi Pikeler/Standart Yatak Ölçüleri Şeması.)

Yatak çeşitleri;

- Tek kişilik,
- Çift kişilik,
- Battal boy,
- Bebek ve çocuk yatakları olarak sıralanmaktadır.

1. Uygulama

Amaç : Yatak örtüsü modeli tasarlamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede yatak örtüsü modeli tasarlayınız.

Araç Gereç : Dosya kâğıdı, kurşun kalem, boya kalemleri, silgi

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 1 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Farklı süsleme malzemeleri kullanarak kendi tasarımlarınızı oluşturup uygulayabilirsiniz.
2. Tasarlayacağınız modelin ihtiyaca uygun, güncel ve estetik olmasına özen gösteriniz.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Tasarlayacağınız yatak örtüsü çeşidini (tek kişilik, çift kişilik, bebek, çocuk, genç, yetişkin) seçiniz (Görsel 5.37).

Görsel 5.37: Yatak Çeşitlerine göre yatak örtüsü tasarımları

5. Seçtiğiniz yatak örtüsüne uygun olan yatak ölçüsünü belirleyiniz.
6. Belirlediğiniz yatak ölçüsüne ve modeline uygun olarak yatak örtüsü ölçüsünü belirleyiniz.
7. Seçtiğiniz yatak örtüsü çeşidine ve yatak örtüsü ölçüsüne uygun model araştırarak tasarımınızı yapınız.
8. Tasarımın ürüne, kullanım alanına, dekorasyona, uygulanacak tekniğe uygun olmasına dikkat ediniz.
9. Renk araştırması yaparak yatak örtüsü tasarımınızı renklendiriniz (Görsel 5.38).

Görsel 5.38: Yatak örtüsü tasarımı renklendirme

KONTROL LİSTESİ 1

Kontrol Listesi 1, Uygulama 1'de yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Tasarlayacağı yatak örtüsü çeşidini seçti.		
3. Seçtiği yatak örtüsü çeşidine uygun model araştırdı.		
4. Seçtiği yatak örtüsüne uygun yatak ölçüsü belirledi.		
5. Belirlediği yatak ölçüsüne ve modeline uygun yatak örtüsü belirledi.		
6. Seçtiği yatak örtüsü çeşidine ve yatak örtüsü ölçüsüne uygun model araştırdı.		
7. Günün modasına uygun özgün bir tasarım yaptı.		
8. Renk araştırması yaparak tasarımı renklendirdi.		
9. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
10. Temiz ve düzenli çalıştı.		
11. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

5.2. ÜRÜN ÖLÇÜLENDİRMESİ YAPMA

Tekstil sektörünün sanayileşmesi ile birlikte standart yatak örtüsü ölçüleri oluşmuştur. Ölçülerdeki bu standartlaşma yatak ve mobilya sektörü ile birbirine paralellik göstermektedir. Seri üretimlerde standart ölçülere uygun çalışmak hizmet zincirindeki devamlılık ve tüketiciye kaliteli bir hizmet sunmak açısından önemlidir. Yatak örtülerinde kullanılan ölçüler, kullanım alanlarına göre değişmektedir. Tek kişilik, çift kişilik, battal boy, çocuk ve bebek yatak örtüsünde standart ölçülerin yanı sıra yatağın genişlik ölçüsüne ve kişinin zevkine göre ölçülerde değişiklik yapılabilmektedir. Tablo 5.1'de yatak örtüsü üretimi yapan firmaların kullandığı standart ölçüler verilmiştir.

Tablo 5.1: Yatak Örtüsü Standart Ölçüleri
(Tablodaki standart ölçüler piyasadaki firmaların kullandıkları standart ölçülerdir.)

Tek Kişilik Yatak Örtüsü	Çift Kişilik Yatak Örtüsü	Battal Boy Yatak Örtüsü	Çok Amaçlı Yatak Örtüsü	Bebek ve Çocuk Yatak Örtüsü	Yetişkin Yastık Kılıfı	Bebek ve Çocuk Yastık Kılıfı
160 x 220 cm	180 x 240 cm	240 x 260 cm	160 x 220 cm	100 x 100 cm	50 x 70 cm	35 x 45 cm
160 x 230 cm	200 x 220 cm	250 x 250 cm	200 x 220 cm	120 x 170 cm	60 x 80 cm	50 x 70 cm
160 x 240 cm	220 x 240 cm	250 x 260 cm	240 x 220 cm	135 x 220 cm		
180 x 240cm		270 x 260 cm		160 x 230 cm		

Yatak örtüsü ölçülerinde mutlaka yatak yüksekliği alınmalıdır. Bazalı yataklarda yatak yüksekliğinin standart ölçüsü 60 cm'dir. Özel siparişlerde bu ölçüler isteğe göre değişmektedir. Kişilerin zevkine ve isteğine göre yanlardan ve ayakucundan 25 - 30 cm ya da yere kadar daha fazla bir pay verilerek ölçülendirme yapılabilmektedir.

Yetişkin yatak örtüsünde kumaş hesaplaması iki şekilde yapılmaktadır.

- Tek ya da çift kişilik yatak ölçüsünün iki yandan ve ayakucundan 30 cm veya 35 cm sarkacak şekilde kumaş hesaplaması yapılır.

Örnek Hesaplama

90 cm x 190 cm ölçülerinde tek kişilik bir yatak için yatak örtüsü ölçüsü

150 cm x 220 cm

90 cm en + 30 cm +30 cm iki yan sarkma payı

190 cm boy + 30 cm sarkma payı

- Tek ya da çift kişilik yatak ölçüsünün iki yandan ve ayakucundan yere kadar uzanacak şekilde kumaş hesaplaması yapılır.

Örnek Hesaplama

90 cm x 190 cm ölçülerinde tek kişilik bir yatak için yatak örtüsü ölçüsü

180 cm	x	240 cm
90 cm en + 45 cm +45 cm iki yan sarkma payı		190 cm boy + 50 cm sarkma payı

Yetişkin yatak örtüsünde kumaş hesaplamalarına yastık kılıfı ölçüleri için 50 cm x 70 cm ya da 60 cm x 80 cm ölçüleri de eklenmelidir. Örnek hesaplamaları verilen kumaş ölçülendirmesi, piyasada çoğunlukla kullanılan yatak ölçülerine göre hesaplanmıştır. Battal boy da denilen büyük yatakların kullanımı diğer yataklara oranla azdır. Bebek yatak örtülerinde ve çocuk yatak örtülerinde ölçüler genellikle aynıdır. Bebek büyüdükçe yatağının ve yatak örtüsünün ölçüleri de değişmektedir. Bebek yatak örtüsü kumaş hesabına panfır (yatak koruyucusu) da ilave edilmelidir. Bebek yatak örtülerinde panfır olmasından dolayı genellikle yatak boyu ilave edilmemektedir. Yatak örtüsü kumaşı alımlarında kumaş hesabı yaparken;

- Kullanılacak kumaşın en ölçüsüne (Ekonomik olması için yatak örtüsünün ve kumaşın en ölçüsü düşünülerek en boy olarak kullanılmalıdır.),
- Süsleme çeşidine ve modeline (kapak bordür çalışması vb.),
- Fırfır, biye vb. için gerekli ilavelere,
- Dikiş paylarının eklenmesine,
- Kumaş özelliğine göre çekme payı eklenmesine,
- Kumaş alım esnasında kesim hatalarından doğabilecek eğriliklere dikkat edilmelidir.

5.3. ÖLÇÜLENDİRMEYE UYGUN KESME

Yatak örtüsü kumaşının kesiminde en önemli etken, uygulanacak yerin ölçüsünün dikkatli alınması ve kumaş kesiminde en boy ipliğine dikkat edilmesidir.

Kumaş alımında, dokumanın özellikleri hakkında bilgi edinmek gerekmektedir. Yatak örtüsünde kullanılan kumaşların çoğunda çekme özelliği yoktur. Ancak pamuklu dokumalar kullanılıyorsa kumaşın çekme özelliği dikkate alınarak çekme payı hesaplanmalıdır. Pamuklu kumaş alırken 1 m için %5 ile %10 arasında çekme payı eklenmelidir. Pamuklu kumaşlar, dikiş işleminden önce mutlaka yıkanmalıdır. Yatak örtüsünün süslemesinde ve astarlanmasında kullanılan terikoton, poplin, astar gibi kumaşlarda çekme riski varsa kesim öncesinde makinede soğuk su ile kısa programda yıkanmalıdır. Kumaşlar elde yıkanacak ise soğuk suda 3 - 5 saat bekletilerek yıkanmalıdır. Kırışıklıkların açılabilmesi için yatak örtüsü kumaşları nemli iken ütülenir. Yatak örtüsü kumaşı, süslemede kullanılacak kumaş ve astar kumaşı ütülenirken iplik yönlerine dikkat edilmelidir. Kumaşın verevine yapılan ütü, kumaşı esnetir.

Yatak örtüsü kumaşını kesmeden önce yapılması gereken işlemlere özen gösterilmelidir. Böylece kullanma sırasında çıkabilecek çekme, sarkma, deforme olma gibi olumsuzluklar önlenebilir.

Yatak örtüsü kumaşının kesiminde dikkat edilecek noktalar şunlardır:

- Yatak örtüsü kumaşı desenli ise kesim, desen takip edilerek yapılmalı ve kumaş kenarları düzgün hâle getirilmelidir.
- Yatak örtüsü kumaşında, kesim yaparken desen kayması olmaması için iplik çekme işlemi yapılmamalıdır.
- Geniş bir masa üzerinde ve yatak örtüsü kumaşının ters yüzeyi üstte olacak şekilde kesime hazırlık yapılmalıdır.
- Yatak örtüsü kumaşının boy kenarları üst üste getirilerek kesim yapılmalıdır. Bu şekilde kumaş katında kayma olması engellendiği gibi kesim de hızlı olacaktır.
- Kumaşta girinti çıkıntı yapmadan keskin kumaş makası ile kesim yapılmalıdır.

2. Uygulama

Amaç : Yatak örtüsü kumaşı hesaplaması yaparak kumaşı kesmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede yatak örtüsü kumaşı hesaplaması yaparak kumaşı kesiniz.

Araç Gereç : Dosya kâğıdı, kurşun kalem, ders kitabı, silgi, kumaş, makas, işaretleme sabunu, mezura

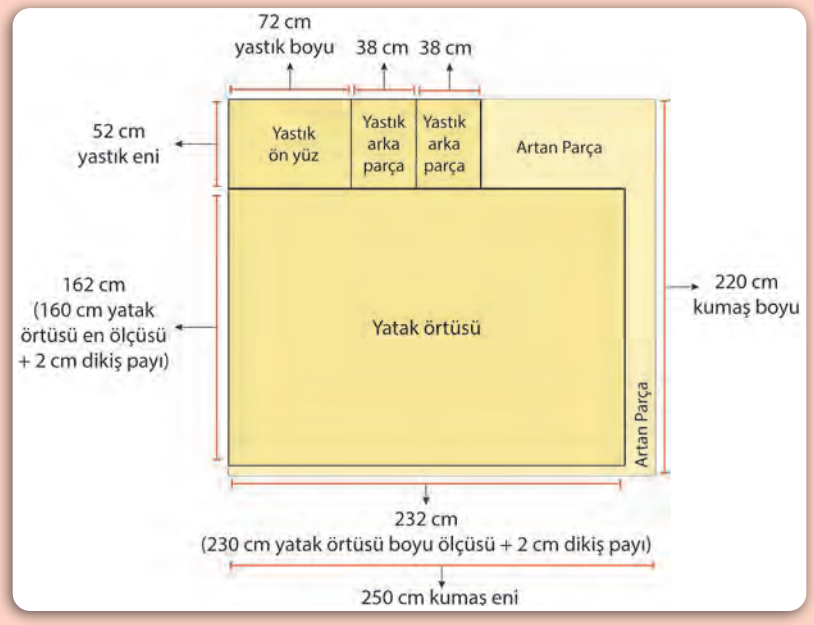
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 2 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Uygulamayı yaparken istediğiniz yatak örtüsü modeline göre ölçü belirleyebilirsiniz.
2. Standart yatak örtüsü ölçülerini dikkatli inceleyiniz.
3. Ölçüleri belirlerken model özelliğini dikkate almayı unutmayınız.
4. Kumaşın enini ve yatak örtüsünün boy ölçüsünü ayarlayarak daha ekonomik olabilirsiniz.
5. Kesim yapılacak kumaş için evdeki kullanım dışı kalan örtüleri (dantel veya işlemeli masa örtileri vb.) kullanarak geri dönüşümle güncel tasarımlar oluşturabilirsiniz.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Günümüzde kullanılmakta olan standart yatak ve yatak örtülerini inceleyerek bilgilerinizi pekiştiriniz.
5. Yılın modası ve güncel ihtiyaç analizi yaparak kullanım amacınıza uygun olan yatak örtüsü çeşidini (tek kişilik, çift kişilik, bebek, çocuk, genç, yetişkin, günlük veya abiye) seçiniz.
6. Standart ölçüler içinden seçtiğiniz yatak örtüsü modeline uygun yatak ölçüsü belirleyiniz.
7. Belirlediğiniz yatak en ölçüsüne sarkma payı ekleyiniz.
8. Belirlediğiniz yatak boy ölçüsüne sarkma payı ekleyiniz.
9. Kumaş özelliğine göre çekme payı ile dikiş payını ekleyiniz.
10. Yatak ölçüsünü ve sarkma payını kontrol ediniz.
11. Elde ettiğiniz ölçü ile standart yatak örtüsü ölçülerini karşılaştırınız.
12. Piyasada satılan kumaşların en ölçülerini inceleyiniz.
13. Hazırlamış olduğunuz yatak örtüsü ölçüsünü, piyasadaki kumaş en ölçülerine uygun olarak kumaş üzerine yerleştirme planı hazırlayınız.
14. Kumaşın enini boy olarak kullanabileceğinizi de düşünerek kaç metre kumaş alımı yapacağınızı hesaplayınız.
15. Kumaş hesabında kumaşın özelliklerini dikkate alarak kumaş miktarını hesaplayınız (Görsel 5.39'da tek kişilik 160 cm x 230 cm standart orta boy yatak örtüsü ve 1 adet 50 x 70 cm yastık kılıfı yerleştirme planı gösterilmiştir.).
16. Kumaş üzerine işaretlemeleri yaparak yatak örtüsü kesimini yapınız.

Görsel 5.39: Kesim planı

KONTROL LİSTESİ 2

Kontrol Listesi 2, Uygulama 2'de yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Tasarlayacağı yatak örtüsü çeşidini seçti.		
3. Standart yatak ve yatak örtüsü ölçülerini inceleyerek bilgilerini pekiştirdi.		
4. Yılın modasına ve ihtiyacına uygun modeli belirledi.		
5. Seçtiği yatak örtüsü modeline uygun yatak ölçüsü belirledi.		
6. Belirlediği yatak en ölçüsüne sarkma payı ekledi.		
7. Belirlediği yatak boy ölçüsüne sarkma payı ekledi.		
8. Çekme payı ile dikiş payını ekledi.		
9. Ölçülerini kontrol etti.		
10. Hesaplama sonucu elde ettiği ölçüleri piyasadaki standart yatak örtüsü ölçüleri ile karşılaştırdı.		
11. Kumaş üzerine işaretlemeleri yaparak yatak örtüsü kesimini yaptı.		
12. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
13. Temiz ve düzenli çalıştı.		
14. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

5.4. YATAK ÖRTÜSÜ MODELİNE GÖRE SÜSLEME TEKNİĞİNİ UYGULAMA

Sanayileşmenin ve teknolojik gelişmelerin sonucu yatak örtüleri de fabrikasyon yöntemlerle üretilmeye başlanılmıştır. Seri üretimde malzemelerin toptan alınması maliyeti düşürmektedir. Ayrıca pek çok kişi yaşam koşullarından dolayı kendi üretimini yapmak yerine hazır almayı tercih etmektedir. Böylece tekstil sektörü her geçen gün daha da gelişerek üretimini artırmaktadır.

Yatak örtüleri, yapım aşamasında çeşitli teknikler ile süslenmektedir. Klasik işleme teknikleri ancak hobi olarak ya da özel istek üzerine ürün çalışan butik atölyeler tarafından yapılmaktadır. Böylece geleneksel Türk el sanatlarını yaşatan bu tekniklerle maddi ve manevi değeri oldukça yüksek el emeği göz nuru üretime devam edilmektedir.

Seri üretimde dantel ve boncuk süsleme gibi çeşitli işleme teknikleri ile yapılmış yatak örtüleri bulunmaktadır. Bu tip üretimde işleme teknikleri yoğun olarak kullanılmaktadır. Yoğun işlemeli bu örtüler özel günler için tasarlanmaktadır (Maraş işi, tel kırma, kurdele nakışı vb.). Çünkü bu işlemeler yıkanamayacağı için özel yöntemlerle temizlenmesi gerekmektedir. Bu nedenle günlük kullanımlar için uygun değildir.

Günümüzde modernizasyon yöntemiyle eskiden yapılmış işlemelerin beyaz iş (Görsel 5.40), kanaviçe (Görsel 5.41), elişi dantelleri (Görsel 5.42) yepyeni tasarımlarla bambaşka ürünlere dönüştürülmesi de sıklıkla kullanılan bir süsleme yöntemidir. Bu yöntemde, kullanılan nakışın özelliğine göre günlük ya da özel günlerde kullanılacak tasarımlar yapılabilmektedir. Dikiş teknikleri kullanılarak yapılan süslemeler (Görsel 5.43) ise daha çok günlük kullanımlarda tercih edilmektedir.

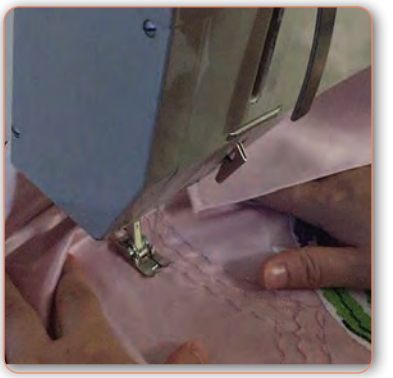
Görsel 5.40: Modernize edilen eski beyaz iş

Görsel 5.41: Modernize edilen eski kanaviçe iş

Görsel 5.42: Modernize edilen eski el işi danteli

Görsel 5.43: Piko dikişi ile süsleme

5.5. YATAK ÖRTÜSÜNÜ DİKME

Ev tekstili üretiminde dikiş, önemli aşamalardan biridir. Dikiş gerek bireysel gerekse seri üretimlerde ürün kalitesine etki etmektedir.

Yatak örtüsü ve süslemede kullanılacak kumaşın çekme özelliği varsa kumaş dikim öncesinde yıkanıp çekmesi sağlanmalı ve ütülenmelidir. Yatak örtüsü kumaşının kenarlarındaki fazlalık iplikler ve eğrilikler kesilerek temizlenmelidir. Kumaş tasarıma uygun model ve ölçülerde kesilmelidir. Süsleme işlemi, tasarımdaki modele uygun şekilde dikim öncesi ya da dikim sırasında uygulanmalıdır. Günlük yatak örtüsü dikiminde fazla işçilik uygulanmamaktadır. Kumaş kenarları kumaş özelliğine uygun cinste bir kumaşla astarlanmalıdır. Yüz kumaşıyla astar kumaşının arasına elyaf dolgu malzemesi koyularak yatak örtüsünün daha tok ve net bir görünüm alması sağlanmalı ve astarlanıp kenar temizlemesi

yapılmalıdır. Kapitone yapılmış kumaşlarda, elyaf dolgu malzemesi kullanmak gerekmemektedir. Kapitone kumaşların kenar temizleme işleminde, kumaş çift yüzlü ise astarlamadan kenarları kıvrılarak katlanmalı veya biye ile kenar temizlemesi yapılmalıdır. Kapitone kumaş tek yüzlü ise astarlanarak ters yüzünün ve kenarlarının temizlemesi yapılmalıdır. Zevke göre kenarlar harç ya da sade bir dantelle basit şekilde süslenebilmektedir.

Özel günler için veya çeyizlik olarak tasarlanan yatak örtülerinde süsleme yoğun olarak kullanılmaktadır. Süsleme yapılan yatak örtülerinde dikiş işlemleri farklılık göstermektedir. Süslenerek dikilen yatak örtülerinde dikim öncesinde süsleme tasarımı yapılmalı ve tasarıma uygun olan malzemeler titizlikle hazırlanmalıdır. Süslemede kullanılacak malzemeler, tekniğe uygun olarak hazırlanmalıdır. Astarlama ve kenar temizleme işlemi yapılmadan önce yüzey süslemeleri tamamlanmalı sonrasında dolgu malzemesi ile birlikte astarlama işlemi gerçekleştirilmeli ve kenar süslemeleri yapılarak dikme işlemi tamamlanmalıdır.

Yatak örtüsü dikiminde, dikişin sağlamlığı kadar makinenin dikiş ayarları ve kullanılacak dikiş ipliği de önemlidir. Dikme işlemine başlamadan önce makinenin ve dikiş aşamasında kullanılacak gereçlerin hazırlanması gerekmektedir. Kumaşa göre iğne, iplik seçimi ve makine ayarlarının yapılması şarttır. Makinenin alt ve üst ayarları yapılarak dikişe başlanmalıdır. İş sağlığı ve güvenliği tedbirleri alınarak temiz ve aydınlık bir ortamda çalışılmalıdır.

Düzgün ve net dikiş yapılabilmesi için yatak örtüsü yapılacak kumaşa uygun iplik ve makine iğnesi seçilmeli ve makine ayarı kumaşa uygun olarak yapılmalıdır. Yatak örtüsü dikiminde dikişlerin sağlamlığı önemlidir. Bu nedenle makinede uygun dikiş ayarı yapılmalı, sağlam iplik kullanılmalı, dikiş başlama ve bitişlerinde sağlamlaştırma dikişi mutlaka yapılmalıdır. Yatak örtüsü 1 cm dikiş payı ile dikilmelidir. Tasarlanan modele göre kesimi yapılan yatak örtüsü, tasarıma uygun bir teknikle süslenerek dikilmelidir. Dayanıklı ürünler elde etmek için kumaşa uygun renkte, cinste ve sağlamlıkta iplik seçmek gerekmektedir. İplik seçiminden sonra süsleme, astarlama ve kenar temizleme tekniğine uygun olarak makinenin alt ve üst dikiş ayarı yapılmalı ve dikiş tekniği uygulanmalıdır.

Makinenin Alt İplik Gerginlik Ayarı

Masuranın düzgün sarımı ve ipliğin mekikten çıkış yerinin doğruluğu kontrol edilmelidir. Mekik üzerindeki vida uygun tornavida ile sıkılarak veya gevşetilerek ipliğin rahat sağılması sağlanmalıdır.

Makinenin Üst İplik Ayarı

Makine boynu üzerinde bulunan dikiş boyu ayarlayıcısı (numara tor) ile dikiş boyu istenilen sıklıkta ayarlanabilmektedir. Dikiş makineleri, modellerine göre farklılık gösterse de 0 - 5 arası dikiş boyu ayarı yapılabilmektedir. Üst ipliğin gerginliğini ayarlamak için makine başındaki iplik gerdirici sıkılır veya gevşetilir. İpliğin tansiyondan doğru geçmiş olduğuna dikkat edilmelidir. Dikişe başlamadan önce deneme parçası üzerinde dikiş kalite kontrolü yapılmalıdır. Kenar dikişleri düzgün olmalı ve 1 cm'de en az üç veya beş dikiş bulunmalıdır. Yatak örtüsünde içeride kalan kesilmiş kumaş kenarları, ipliklerin kumaştan çıkmasını önleyecek emniyet dikişi ile sağlamlaştırılmış olmalıdır. Bu dikişlerden sarkan iplik fazlalıkları kesilmelidir. Kenar dikişlerinde, belirtilen özellikleri sağlayan piko dikişler de kullanılabilir. Yatak örtüsü modeli tasarlanırken karar verilen kenar temizleme işi, süsleme aşamalarında veya süsleme bittikten sonra yapılmalıdır. Modelde tasarlanan süsleme tekniğine uygun kenar temizleme yapılarak ürünü dikme işlemi tamamlanmalıdır.

Dikim aşamaları şu şekilde sıralanmaktadır:

1. Kullanılacak mekân belirlenmelidir.
2. Mekâna uygun model belirlenmelidir.
3. Mekâna uygun renkler ayarlanmalıdır.
4. Kumaş çeşidi seçilmelidir.
5. Tasarıma uygun süsleme gereçleri seçilmelidir.
6. Tasarıma uygun seçilen araç gereç hazırlanmalıdır.
7. Ölçülere uygun yüz, astar kumaşı ve elyaf kesilmelidir.
8. Yatak örtüsünün üst yüzeyi isteğe bağlı olarak süslenmelidir.
9. Yatak örtüsünün üst yüzü, elyaf ve astar kısmı birleştirilerek yatak örtüsü dikilmelidir.
10. Kırlent süslenerek dikilmelidir.
11. Kalite kontrolü yapılmalıdır.
12. Ütüleme işlemi yapılmalıdır.

3. Uygulama

Amaç : Kırkyama tekniği ile süslenmiş yatak örtüsü dikmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede kırkyama tekniği ile süslenmiş yatak örtüsü dikiniz.

Araç Gereç : 21 cm x 21 cm ölçülerinde karton, kurşun kalem, çeşitli renk ve desende kumaş, elyaf, astar için düz renk kumaş, makas, dikiş makinesi, dikiş ipi, ütü

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 3 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Evdeki artık kumaş parçalarını, eski işleme ve dantelleri değerlendirerek yeni tasarımlar oluşturabilirsiniz.
2. Perdecilerden ve ev mefruşatı çalışan atölyelerden artık kumaş parçalarını alarak değerlendirebilirsiniz.
3. Kumaş satan mağazaların kullanım dışı kalan kumaş kartelalarını alarak değerlendirebilirsiniz.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız (Görsel 5.44).
4. Tasarlayacağınız yatak örtüsü çeşidini (tek kişilik, çift kişilik, bebek, çocuk, genç, yetişkin) seçiniz.
5. Seçtiğiniz yatak çeşidine uygun yatak ölçüsünü belirleyiniz.
6. Belirlediğiniz yatak ölçüsüne ve modeline uygun olarak yatak örtüsü ölçüsü belirleyiniz.
7. Farklı desen ve renkte kumaşlardan yatak örtüsünün en ve boy ölçüsüne uygun kaç adet kare parça (21 cm x 21 cm ölçülerinde) keseceğinizi hesaplayınız.
8. 21 cm x 21 cm ölçülerinde karton kalıp hazırlayınız.
9. Karton kalıp ile çizimini yaparak hesaplamanıza uygun sayıda 21 x 21 cm ölçülerinde kare kumaş kesiniz (Görsel 5.45 ve 5.46).

Görsel 5.44: Kumaşlar

Görsel 5.45: Karton kalıpla çizme

Görsel 5.46: Kumaşı kesme

10. Kare kumaş parçalarıyla aynı sayıda ve ölçüde astar kumaşı kesiniz (Örneğin 40 adet desenli kumaşa 40 adat elyaf ve 40 adet astar kumaş kesiniz.).
11. Kestiğiniz desenli kumaşların üzerine Görsel 5.47'de görüldüğü şekilde köşeden köşeye verev birer çizgi çekip çarpı şeklinde çiziniz.
12. Kumaşlarınızı üst üste koyarak (Kesmiş olduğunuz desenli kumaşın ve astar kumaşının arasına elyaf gelecek şekilde yerleştiriniz.) üç kat hâlinde hazırlayıp iğneleyiniz (Görsel 5.48).

Görsel 5.47: Kumaşa verev çizgi çekme

Görsel 5.48: Kumaşları üst üste yerleştirme

13. Çizmiş olduğunuz çarpının üzerinden makine dikişi ile geçiniz (Görsel 5.49).
14. Bütün kare kumaşları bu şekilde hazırlayarak dikiniz.
15. Dikmiş olduğunuz kare kumaşları bir kenarından birbirine dikerek yatak örtüsünün boy ölçüsüne göre uygun sayıda birleştirip şerit oluşturunuz [Kumaş eklemelerini, dikiş payları yüzünde kalacak şekilde birleştiriniz (Görsel 5.50, 5.51 ve 5.52).].

Görsel 5.49: Parçaları birleştirme

Görsel 5.50: Makinede verev dikme

Görsel 5.51: Şeridin ön yüzü

Görsel 5.52: Şeridin arka yüzü

16. Parçaların tamamını bu şekilde birleştirerek şeritler oluşturunuz.
17. Yatağın boyu yönünde oluşturduğunuz bu şeritleri bir kenarından üst üste getirerek makinede dikip birleştiriniz (Görsel 5.53).
18. Birleştirdiğiniz kumaşı ütüleyiniz (Görsel 5.54).

Görsel 5.53: Şeritleri birbirine ekleme

Görsel 5.54: Ütüleme

20. Birleştirme işlemini tamamladığınız yatak örtüsünün kenarlarını temizlemek için biye kumaşınızı ütüleyerek kesime hazırlayınız.
21. Biyelik kumaşınıza, verevine 6 cm genişliğinde yan yana çizgiler çiziniz.
22. Çizdiğiniz verev çizgilerden kesiniz (Görsel 5.55).
23. Kestiğiniz verev kumaşı yatak örtünüzün kenarına yerleştirerek makinede dikiniz (Görsel 5.56, 5.57 ve 5.58).

Görsel 5.55: Biye kesme

Görsel 5.56: Biye yerleştirme

Görsel 5.57: Biyeyi makinede dikme

Görsel 5.58: Biyeyi dikme

24. Biye geçirme işlemini bitirdiğiniz yatak örtünüzün üstte kalan dikiş paylarını Görsel 5.59'da görüldüğü gibi makasla küçük çentikler atarak kesiniz.
25. Keserek oluşturduğunuz bu çentikleri elinizle üzerinden dağıtarak püsküle benzeyen dekoratif bir görünüm oluşturarak süsleme işlemini yapınız (Görsel 5.60).
26. Kalite kontrolü ve ütüleme yaparak ürünü tamamlayınız (Görsel 5.61 ve 5.62).

Görsel 5.59: Kumaşa makasla çentik atma

Görsel 5.60: Püskül görünüm

Görsel 5.61: Tamamlanmış yatak örtüsü ön yüzü

Görsel 5.62: Tamamlanmış yatak örtüsü arka yüzü

KONTROL LİSTESİ 3

Kontrol Listesi 3, Uygulama 3'te yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Belirlediği yatak ölçüsüne ve modeline uygun yatak örtüsü çeşidi ve ölçüsünü belirledi.		
3. Farklı desen ve renkte kumaşlardan yatak örtüsünün en ve boy ölçüsüne uygun (21 cm x 21 cm) kaç adet kare parça keseceğini hesapladı.		
4. 21 cm x 21 cm ölçülerinde karton kalıp hazırladı.		
5. Karton kalıp ile çizimini yaparak hesaplamaya uygun sayıda 21 x 21 cm ölçülerinde kare kumaş kesti.		
6. Kare kumaş sayısı kadar 21 cm x 21 cm ölçülerinde elyaf ve astar kumaşı kesti.		
7. Kestiği desenli kumaşların üzerine köşeden köşeye verevine birer çizgi çekip çarpı şeklinde çizgi çizdi.		
8. Kesmiş olduğu desenli kumaş ve astar kumaşın arasına elyaf gelecek şekilde kumaşları üst üste koyarak üç kat hâlinde hazırlayıp iğneledi.		
9. Çizmiş olduğu çarpının üzerinden makine dikişi geçti.		
10. Hazırlamış olduğu bütün kare kumaşları aynı şekilde dikti.		
11. Dikmiş olduğu kare kumaşları bir kenarından birbirine dikerek yatak örtüsünün boy ölçüsüne uygun sayıda birleştirip şerit oluşturdu.		
12. Parçaların tamamını birleştirerek yatağın boyu yönünde oluşturduğu bu şeritleri bir kenarından üst üste getirerek makinede dikip birleştirdi.		
13. Birleştirdiği kumaşı ütüledi.		
14. Birleştirme işlemini tamamladığı yatak örtüsünün kenarlarını temizlemek için biye kumaşını ütüleyerek kesime hazırladı.		
15. Biyelik kumaşına, verevine 6 cm genişliğinde yan yana çizgiler çizdi.		
16. Çizdiği verev çizgilerden keserek verev kumaşı yatak örtüsünün kenarına yerleştirip makinede dikti.		
17. Biye geçirme işlemini bitirerek yatak örtüsünün üstte kalan dikiş paylarını, makasla küçük çentikler atarak kesti.		
18. Keserek oluşturduğu bu çentikleri dağıtarak püsküle benzeyen dekoratif bir görünüm oluşturdu.		
19. Kalite kontrolü yaparak ütüledi.		
20. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
21. Temiz ve düzenli çalıştı.		
22. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

5.6. YATAK ÖRTÜSÜNÜ KULLANIMA HAZIR HÂLE GETİRME

Yatak örtüsünün dikim işlemleri tamamlandıktan sonra kalite kontrolü yapılarak varsa aksaklıklar giderilmelidir.

5.6.1. Yatak Örtüsünde Kalite Kontrolü Yapma

Yaşam kalitesi evde başlar ve devam eder. Eve alınan her ürün kalite kontrolünden geçmelidir. Üretimde kullanılmak için satın alınan araç gereç, üretimin ara aşamalarında ürün sürekli kontrolden geçirilerek varsa aksaklıklar bir sonraki aşamaya geçmeden giderilmelidir. Üretim sonunda elde edilen ürün, son kontrolleri yapılarak leke veya dikişten doğan hatalar varsa giderilerek son ütüsü yapılıp paketlenmelidir.

Seri üretim yapan büyük işletmelerde üretim stoklarının uygunluk kontrolünün yapılması ve müşteriye problemsiz ürünün ulaşması kalite kontrolü ve kalite güvence yönetiminin görevidir.

5.6.2. Yatak Örtüsünde Ütüleme Yapma

Her kumaşın kendine özgü özelliklerine uygun ütüleme teknikleri vardır. Bütün dokumalar, doğal olarak biçim açısından farklıdır. Bir kumaşın, yıkandığında su ve ısının etkisiyle dokuları gevşer ve kumaş doğal hâline döner. Ütüleme işlemiyle (ısı ve basınç etkisiyle) dokular eski hâline getirilir. Buharlı ütülerin ek avantajı ise kumaşın kırışıklığını, buhar ve ısı uygulaması ile muntazam bir şekle dönüştürmesidir.

Dairesel hareketlerle ütü yapmak kumaşın esnemesine sebep olmaktadır. Etkili ütüleme tekniklerinden en önemlisi, bu tür hareketlerden sakınılmasıdır. İnatçı kırışıklıklar için buharlı ütü kullanarak uzunlamasına hareketle ütü yapılmalıdır. Ütü yapmadan önce, her parça el ile çekiştirilip düzeltilmelidir. Ayrıca süslemede kullanılan işleme tekniklerinin ve yapımında kullanılan malzemelerin özellikleri dikkate alınarak ütüleme tekniği uygulanmalıdır. Ütü masasının yanına, hem ütülenmiş hem de ütülenmemiş eşyalar için yer ayarlanmalıdır.

Narin kumaşları ütülerken ütü bezi kullanılmalıdır. Büyük parçaları ütülemek için geniş bir alana ihtiyaç vardır.

5.6.3. Katlama ve Paketleme Yapma

Paketleme, hem koruyucu hem de taşıma, depolama, tanıtım görevlerini yerine getiren bir unsurdur (Görsel 5.63). Günümüzde paketleme, sadece tüketime yönelik ürünlerin satışını artıran ve bunun sonucunda da işletmelerin satışlarını yükselten bir araç olmanın dışında, sınırlı kaynakların değer kaybına uğramadan tüketicilere sunulmasını da sağlayan bir araç işlevini üstlenmektedir. Üretici firmaların, ürünün kalite standartlarından başlayarak ambalaja yani ürünün vitrinine kadar aynı kaliteyi yansıtması gerekmektedir. Bir ürün ya da marka, öncelikle ambalajı aracılığı ile göze hitap etmektedir. Ürün ile ilgili tüm bilgi ve açıklamalar ambalaj vasıtası ile belirtilmekte ve ambalaja yüklenen anlamlar tüm pazarlamayı ilgilendirmektedir.

Tanıtım ve reklam görevinin büyük bir kısmını paketleme ile yapmak mümkündür. Ev tekstilinde, ürünlerin koruması, taşınması, tanıtılması vb. işlevlerin yanı sıra teknik ve estetik bir pazarlanma açısından da ürünün doğru katlanması ve ambalajlanması çok önemlidir. İyi bir satıcı; sattığı üründe kumaşın kalitesine, dikim aşamasındaki işlemlere, ürünün ütüsüne, katlanmasına ve paketlenmesine kadar her aşamayla ilgili bilgi sahibi olarak ürünü satışa sunmalıdır.

Görsel 5.63: Paketlenmiş yatak örtüsü

SIRA SİZDE

Amaç : İhtiyaca uygun yatak örtüsü tasarlayıp kesim planı hazırlamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede ihtiyaca uygun yatak örtüsü tasarlayıp kesim planı hazırlayınız.

Araç Gereç : Parşömen kâğıdı, çizim malzemeleri, cetvel, boya kalemleri

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Dereceleme Ölçeği kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Tasarımınızın güncel, özgün ve kullanım amacına uygun olmasına özen gösteriniz.
2. Elinizde bulunan malzemeleri değerlendirerek de tasarım yapabilirsiniz.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Tasarlayacağınız yatak örtüsü çeşidini (tek kişilik, çift kişilik, bebek, özel gün, günlük) belirleyiniz.
5. Belirlediğiniz yatak örtüsü çeşidine uygun ölçülendirme yapınız.
6. Verilen ölçülere uygun parşömen kağıdını hazırlayarak orta işareti alınız.
7. Süsleme yapacağınız alanları belirleyiniz.
8. Kullanacağınız süsleme tekniklerini belirleyiniz.
9. Belirlediğiniz süsleme tekniklerini kullanarak tasarımınızı yapınız.
10. Tasarladığınız süslemeleri renklendiriniz.
11. Tasarıma uygun süsleme malzemelerini belirleyiniz.
12. Tasarıma uygun kenar temizleme tekniğini belirleyiniz.
13. Kenar temizlede kullanılacak malzemeleri belirleyiniz
14. Süsleme ve kenar temizlemede kullanacağınız malzemelerin nerede ve nasıl kullanacağını kâğıt üzerinde gösteriniz.
15. Kalıbın sağ alt köşesine, kullandığınız süsleme tekniklerini ve kullanmak istediğiniz malzemeleri listeleyiniz.
16. Ölçülendirmeye uygun kesim planı hazırlayınız.
17. Zamanı iyi kullanınız.

DERECELEME ÖLÇEĞİ

Öğrencinin

Adı Soyadı : ..... Toplam Puan : .....

Numarası : ..... Değerlendirme Tarihi : .....

Sıra Sizde uygulaması kapsamında ne kadar başarıya ulaşıldığını ölçmek için aşağıda listelenen ölçütlerin karşısına gözlemleriniz doğrultusunda 1 (Geliştirilebilir), 2 (Orta), 3 (İyi), 4 (Çok İyi) derecelerini göz önünde bulundurarak "X" işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	PERFORMANS DÜZEYİ			
	Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (2)	Geliştirilebilir (1)
A) EDİNİLEN BİLGİYİ BECERİYE DÖNÜŞTÜRME				
1. Yatak örtüsü çeşidini belirledi.				
2. Ölçülendirme yaptı.				
3. Verilen ölçülerde kâğıdı hazırlayarak orta işareti aldı.				
4. Süsleme alanını belirledi.				
5. Kullanacağı süsleme tekniklerini belirledi.				
6. Güncel, özgün ve kullanım amacına uygun yatak örtüsü tasarımını yaptı.				
7. Tasarımı renklendirdi.				
8. Kenar temizleme tekniğini ve kullanılacak malzemeyi belirledi.				
9. Süsleme ve kenar temizleme malzemelerini belirleyerek nerede ve nasıl kullanacağını kâğıt üzerinde gösterdi.				
10. Kalıbın sağ alt köşesine, kullandığı süsleme tekniklerini ve kullanmak istediği malzemeleri yazdı.				
11. Ölçülendirmeye uygun kesim planı hazırladı.				
B) HAZIRLIK VE BEKLENİLEN DAVRANIŞ				
12. Çalışma ortamını hazırladı.				
13. Araç gereci hazırladı.				
14. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.				
15. Araç gereci ve zamanı verimli kullandı.				
16. Temiz ve düzenli çalıştı.				

Tablo puanını 100'lük sisteme dönüştürme işlemi

Tabloda her bir ölçüt için belirlenen en yüksek puan 4'tür. Tabloda toplam 16 ölçüt vardır. Tablodan alınabilecek en yüksek puan 16 x 4 = 64'tür.

DEĞERLENDİRME PUANI = (Tablo Puanı x 100) / 64

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

ÖĞRENME BİRİMİ

6

BİLGİSAYARDA DESEN HAZIRLAMA

KONULAR

6.1. EL İLE ÇİZİLEN BRODE DESENİNİ BİLGİSAYARA KAYDETME

6.2. DİKİŞ PARAMETRE MENÜSÜNÜ DESENE UYGULAMA

6.3. SARGI PARAMETRE MENÜSÜNÜ DESENE UYGULAMA

6.4. ÇİN İĞNESİ PARAMETRE MENÜSÜNÜ DESENE UYGULAMA

6.5. DEKORATİF DİKİŞ PARAMETRE MENÜSÜNÜ DESENE UYGULAMA

6.6. OTOMATİK YAZI YAZMA PARAMETRE MENÜSÜNÜ DESENE UYGULAMA

6. BİLGİSAYARDA DESEN HAZIRLAMA

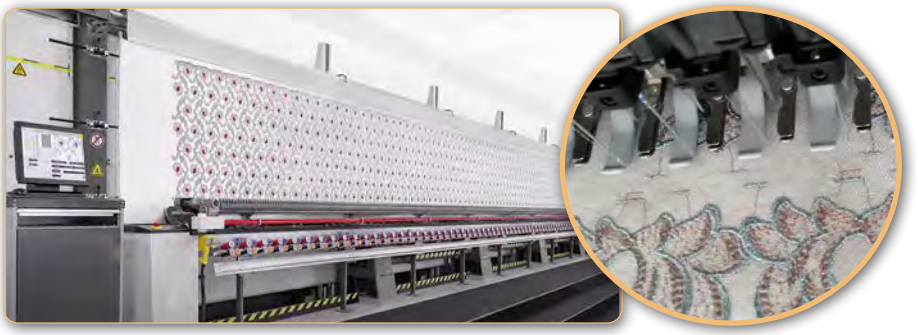
Teknolojik gelişmeler brode işlemeli ürün imalatını ve bilgisayarlı makine nakışlarını olumlu yönde etkileyerek gelişmesini sağlamıştır. Ev tekstili üretiminde sanayiye yönelik çok başlı endüstriyel sanayi nakış makinaları (Görsel 6.1) veya ev tipi bilgisayarlı nakış makineleri (Görsel 6.2) kullanılmaktadır. Brode makineleri (Görsel 6.3) ise ev tekstili ürünleri içinde önemli bir yeri olan dantel ve işlemeli kumaşların imalatında kullanılmaktadır.

Görsel 6.1: Çok başlı endüstriyel sanayi nakışı makinesi

Görsel 6.2: Ev tipi bilgisayarlı nakış makinesi

Görsel 6.3: Brode makinesi

6.1. EL İLE ÇİZİLEN BRODE DESENİNİ BİLGİSAYARA KAYDETME

Bilgisayarlı nakış ve brode makinelerinin makineye özgü yazılımları, dijital ekranları ve hafızaları vardır. Nakışlı süslemelerin, brode işlemeli kumaş ve dantellerin ev tekstili ürünlerinden giyim süslemelerine, ev aksesuarlarından ayakkabı süslemelerine pek çok üründe kullanılması beğeniyi artırmış ve üretimi olumlu olarak etkilemiştir. Firmalar arasında özgün desen tasarımları önem kazanmış bunun sonucunda üretimi artırmak ve markalaşmak için işleme yapılacak yere ve tekniğe uygun desen hazırlama ihtiyacı doğmuştur. Ürün yelpazesinin çeşitliliğiyle orantılı olarak artan desen ihtiyacını karşılayabilmek için çeşitli desen çizim programları geliştirilmiştir. Desenler, brode ve bilgisayarlı nakış makinelerine uygun ayarlar yapılarak işlemeye hazır hâle getirilmektedir. Desen çizim programlarında işlemeye hazırlanacak desenlerin batış sayısı, sıklık, genişlik, işleme tarzı vb. ayarları istenilen şekilde yapılarak ihtiyaca, kullanım yerine, malzeme özelliğine ve kişinin zevkine göre düzenlenebilmektedir.

Düzenlenecek desenler makinenin hafızasında kayıtlı hazır desenler olabilmektedir. Bunun yanı sıra özgün desen tasarımları da kullanılabilmektedir.

Özgün desen tasarımı için öncelikle eskiz çalışması yapılarak uygulanacak işleme tekniğine karar verilmelidir. Daha sonra işleme tekniğine göre hatları belirlenen desen tasarımı, parşömen kâğıdına net bir şekilde çizilir. Desen çizimi yapılırken desen çizim ve kompozisyon hazırlama ilkelerine dikkat edilmelidir. Çizim yapılan desen tasarımı tarayıcıdan geçirilip bilgisayara kaydedilmelidir. Kaydedilen özgün desen tasarımı, desen çizim programında kullanılabilmektedir.

6.1.1. Desen Çizim İlkeleri

Desen; tahta, çini, kumaş, kâğıt vb. yüzeylerin üzerinde varlıkları, nesneleri belirli çizgilerle gösterme, tasvir etme ve görsel bir etki yaratmak amacıyla yapılmış çizgi resimlerin hepsi olarak tanımlanmaktadır. Desen; mimarinin, görsel sanatların, el sanatlarının, geleneksel sanatların vb. temel adımını oluşturmaktadır.

Bilgisayarlı nakış sektöründe desen önemli bir unsurdur. Gelişen sanayi ve markalaşma, desen hazırlamada yenilikleri ön plana çıkarmıştır. Hızla değişen pazar ve rekabet koşulları nedeni ile sürekli ve dinamik bir gelişim söz konusudur. Yeni arayışlar ve tasarım, sektörün sürekli canlı kalmasını sağlamaktadır.

Desen tasarımı; ev tekstili (masa örtüsü, sehpa takımı, mutfak takımı, yatak odası tekstilleri, banyo tekstilleri, dekoratif yastık, minder, koltuk şalı vb.), ev dekorasyonu (duvar kâğıdı, perde, aksesuar, yastık, minder vb.), mimari ve geleneksel sanatlar (çini, tezhip vb.) gibi estetik ve görselliğin göz önünde olduğu alanlarda önemli bir yere sahiptir. Bilgisayarlı nakış ve brode makinelerinde işlenebilecek desenlerin tasarım sürecinde dikkat edilmesi gereken temel ilkeler çizgi, denge, hacim, oran, form, ritim, hareket, kompozisyon, renk vb. olarak sıralanmaktadır. Bu ilkelere ait detaylı bilgilere 10. Sınıf Desen Tasarım kitabında yer verilmiştir.

6.1.2. Kompozisyon Hazırlama İlkeleri

Kompozisyon; ayrı ayrı ögelerin belirli düzen bağıntısı içinde bir araya getirilmesidir. **Desende kompozisyon;** hazırlanan desenlerin çevre ve birey ile uyumlu, göze hoş görünen, günün estetik anlayışına uygun bir şekilde planlanması ve uygulanmasıdır. Kompozisyon hazırlanırken zevke, ihtiyaca, kullanılacak yere ve kullanılan malzemelere dikkat edilmelidir.

Kompozisyon oluşturulurken;

- Yön (yatay, dikey, eğik),
- Büyüklük küçüklük,
- Genişlik darlık,
- Tekrar (tam tekrar, aralıklı tekrar, değişken tekrar),
- Uygunluk,
- Zıtlık,
- Koram,
- Egemenlik,
- Denge
- Birlik ilkeleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Bu ilkelere ait detaylı bilgilere 10. Sınıf Desen Tasarım kitabında yer verilmiştir.

6.1.3. Tarayıcı ile Desen Kaydetme

Tarayıcılar; kâğıt üzerindeki herhangi bir bilgi, resim, desen, grafik vb. belgeyi elektronik sinyaller yolu ile bilgisayara aktarmak için kullanılmaktadır. Bilgisayara aktarılmak istenen resim veya desen tarayıcı ile resim formatına dönüştürülür. Tarayıcılar bilgisayarlara kablolu veya kablosuz olarak (wi-fi, bluetooth vb.) bağlanabilir.

Brode işleme makineleri ve bilgisayarlı nakış makinelerinde işlenecek desenlerin desen çizim programlarında hazırlanmasının ilk aşaması tarayıcı kullanımıdır. İşlenecek desen veya resimin yüzü, tarayıcının cam yüzeyine yerleştirilerek tarayıcının kapağı kapatılır. Tarayıcıya "TARA" komutu verilir. Taranan desen bilgisayarda bulunan tarananlar vb. dosyasına gönderilir. Bilgisayara gönderilen desen, desen çizim programında açılarak üzerinde çalışmaya başlanır.

6.1.4. Deseni Kaydetme Yolları ve Aşamaları

Hazırlanan desenler sabit disk sürücüsündeki bir klasöre, ağ konumuna, buluta, masaüstüne, USB bellek vb. dijital ortamlara kaydedilebilmektedir. Desenleri dijital ortamlara kaydetme yolları ve aşamaları şunlardır:

Dosyayı Kaydetme

Üzerinde çalışılan dosya ilk defa kaydediliyorsa bu seçenek kullanılır.

1. Dosya menüsünden "Kaydet" sekmesine tıklanır.
2. Açılan pencerede dosyaya isim verilir.
3. Sol menüden kaydedilmek istenen dosya konumu seçilir.
4. "Kaydet" butonuna tıklanarak belge kaydedilir.

Dosyayı Farklı Kaydetme

Üzerinde çalışılan dosya yeni bir adla saklanmak istendiğinde bu seçenek kullanılır.

1. Dosya menüsünden "Farklı Kaydet" sekmesine tıklanır.
2. Açılan pencerede dosyaya isim verilir.
3. Sol menüden kaydedilmek istenen dosya konumu seçilir.
4. "Kaydet" butonuna tıklanarak belge kaydedilir.

Dosyayı İnternete Kaydetme

Dosyaya internet ortamında her zaman ulaşabilmek için bu seçenek kullanılır.

1. Dosya menüsünden "Farklı Kaydet" sekmesine tıklanır.
2. Açılan pencerede dosyaya isim verilir.
3. Sol menüden kaydedilmek istenen dosya konumu seçilir.
4. Dosyaya her yerden ulaşabilmek için bulut veya ağ konumu seçilir.
5. "Kaydet" butonuna tıklanarak belge bulut veya ağ konumuna kaydedilir.

Dosyayı USB Belleğe Kaydetme

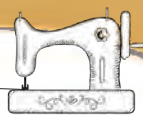
Dosyayı taşıyabilmek için bu seçenek kullanılır.

1. Bilgisayarın USB bağlantı noktası bulunarak bellek takılır.
2. Görev çubuğunda klasör şeklindeki "Dosya Gezgini" penceresine tıklanır.
3. Kopyalanmak istenilen desenin bulunduğu konuma gidilerek ardından dosyaya bir kez tıklanır.
4. "Dosya Gezgini" penceresinin sol tarafındaki bölmede görülen USB belleğin adına tıklanır.
5. USB belleğin adı görülmüyorsa sol bölmenin üst kısmındaki "Bu Bilgisayar" seçeneğine tıklanıp "Aygıtlar ve Sürücüler" bölümündeki flash belleğin adına çift tıklanır.
6. USB belleğin penceresinde boş bir alana tıklayıp ardından Ctrl+V tuşlarına basılarak kaydetme işlemi tamamlanır.

Dosyayı CD/DVD'ye Kaydetme

Dosyayı taşıyabilmek için bu seçenek kullanılır.

1. CD soketine boş bir CD konulup bilgisayarın bu sürücüyü okuması için 5 saniye beklenir.
2. Boş CD sayfası açılınca aktarılmak istenilen dosyalar sürüklenerek bu dosyanın içine bırakılır. Ayrıca dosyalar tek tek seçilerek de veri aktarma işlemi yapabilir.

6.1.5. Desen Hazırlamada Bilgisayar Kullanımı

Bilişim; insanoğlunun teknik, ekonomik ve toplumsal alanda kullandığı bilginin özellikle elektronik makineler aracılığıyla düzenli ve akla uygun bir biçimde işlenmesi bilimidir. Bilişim sadece bilgisayarla sınırlı değildir. Bilişimde kullanılan bütün araç gerecin oluşturduğu sisteme **bilişim teknolojileri** denir. Bilişim teknolojileri, günümüz ihtiyaçları doğrultusunda bilginin ihtiyaç duyulduğu ve işlendiği her yerde kullanılmaktadır. Eğitim, sağlık, ulaşım, güvenlik, iletişim vb. alanların yanında üretim ve sanayi alanında da bilişim teknolojilerinden faydalanılmaktadır. Üretimde teknoloji sayesinde daha az maliyetle daha fazla üretim yapılabilmektedir. Bu sayede üretim süreci kısalmakta maliyetler düşmekte ve böylelikle ülke ekonomisine katkı sağlanmaktadır. Brode makinelerini ve bilgisayarlı nakış makinelerini kullanabilmek, bu makinelerin hafızalarına yeni yazılım ve desen yüklemeleri yapabilmek için temel düzeyde bilgisayar kullanım bilgisine sahip olunmalıdır.

Bilgisayar; çok sayıda aritmetiksel veya mantıksal işlemlerden oluşan bir işi, önceden verilmiş bir programa göre yapıp sonuçlandıran elektronik araçtır. Bilgisayar; yazılım ve donanım olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. Bir bilgisayarda donanıma hayat veren, bilgisayarın çalışmasını ve istenilen işlemlerin yapılmasını sağlayan program parçalarına **yazılım** denir. Bilgisayarı oluşturan fiziksel birimlere **donanım** denir. Bilgisayar temel donanım birimleri şunlardır:

Merkezî İşlem Birimi: Bilgisayarda verilen komutları yorumlayan ve yürüten birime merkezî işlem birimi (işlemci, cpu) denir. Bilgisayarın beynidir.

Sabit Disk: Bilgisayardaki bilgileri kalıcı olarak depolayan birime **sabit disk** (hard disk) denir.

Ana Bellek: Bilgisayardaki bilgilerin geçici olarak depolandığı birime **ana bellek** (ram bellek) denir.

Anakart: Temel devre ve bileşenleri üzerinde barındıran, donanımların birbirleriyle iletişimini sağlayan donanım birimidir.

Donanım Kartları: Anakart üzerindeki genişleme yuvalarına takılan kartlardır. Donanım kartlarından bazıları; ekran kartı, ses kartı, tv kartı ve ethernet (genel ağ bağdaştırıcısı) kartıdır.

Ekran Kartı: Bilgisayarın görüntüyü işleyen ve işlenen görüntüyü monitöre ileten donanım kartıdır.

Klavye: Bilgisayara komut ve bilgi girişi yapılmasını sağlayan; üzerinde harf, rakam, işaret tuşları ve özel işlevleri bulunan tuş takımıdır. Genel olarak klavyelerde sağ tarafta rakam, hareket tuşları ve yardımcı tuşlar bulunur. Üst kısımda ise özel işlevleri bulunan fonksiyon tuşları yer almaktadır.

Mouse (Fare): Ekrandaki imlecin hareketini kontrol eden; işaretleme, seçme, çizim vb. özel işlemlerde kullanılan; temelde iki adet tuştan ve ortasında yer alan bir tekerlekten oluşan küçük giriş aygıtıdır.

Yazıcı: Bilgisayarda hazırlanan metin, görsel ve nesnelerin yazılı sayfa hâlinde dökümünü veren araçtır.

Tarayıcı: Kâğıt üzerindeki resim, yazı grafik vb. simgeleri tanıyıp bilgisayar ortamına aktaran araçtır.

Plotter (Çizici): Büyük boyutlu yazıcılardır. Genellikle büyük çizim ve grafiklerin çıktısını almak için kullanılmaktadır.

Çizim Tableti (Grafik Tableti): Üzerine el ile yapılan çizimleri anında bilgisayara aktaran tabletlerdir.

Ekran: Bilgisayarda oluşan görüntüleri görüntülemeyi sağlayan donanımdır.

CD/DVD Sürücü: CD/DVD'deki bilgilerin bilgisayara aktarılması veya bilgisayardaki bilgilerin CD/DVD'ye aktarılması için kullanılan donanımdır.

Hafıza Birimleri: Bilgisayarda ana bellek ve sabit disk dışında, verilerin kaydedilebildiği ve özellikle verilerin başka ortamlara taşınabilmesi için kullanılan hafıza birimleri vardır. Bunlardan bazıları; hafıza kartları, flash bellekler ve taşınabilir sabit disklerdir.

Bu donanım birimleri dışında web camera (ağ kamerası), projeksiyon cihazı vb. donanım birimleri de bulunmaktadır.

6.1.6. Bilgisayarlı Nakış Makinelerinde Yazılım Programları

Bilgisayar donanımlarının bir araya gelmesiyle fiziksel olarak bilgisayar sistemi kurulabilir ancak tek başına bu işlem bilgisayarın çalışabilmesi için yeterli değildir. Bilgisayarın çalışması ve istenilen işlemleri yapabilmesi için yazılım programları gereklidir. Yazılımlar; işletim sistemi yazılımları ve uygulama yazılımları olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

İşletim Sistemi Yazılımları: Bilgisayarın ilk açılma anından kapanana kadar görev yapan, bilgisayarın tüm işlevlerini yöneterek çalışmasını sağlayan temel yazılımdır.

Uygulama Yazılımları: İşletim sistemi yüklü olan ve çalışır durumda olan bilişim araçlarının, özel işlevleri yerine getirmelerine yönelik yazılmış programlardır. Her bilgisayar sisteminde olması gereken temel uygulama yazılım örnekleri şunlardır:

- Office yazılımları
- Sıkıştırma programları
- Video ve ses programı
- E-Book (E-Kitap) okuyucu
- Antivirüs programı
- Browser (Tarayıcı)

Ayrıca özel işlevleri yerine getirmek için hazırlanan yazılımlar da mevcuttur. Bilgisayarlı nakış makinelerinde kullanılan yazılımlar örnek olarak gösterilebilir. Bu yazılımlar her marka ve modele özgü üretilirken aynı zamanda kullanım amacına göre farklı nakış yazılımları da mevcuttur. Tablo 6.1'de örnek nakış makine markalarının nakış yazılımları gösterilmiştir.

Tablo 6.1: Bilgisayarlı Nakış Makinelerinin Yazılımları ve Dosya Türleri

Marka	Yazılım	Yazılıma Ait Dosya Türleri
Bernina	Nakış Yazılımı	.art
	Tekstil Tasarım Yazılımı	
	Nakış Tasarımı	
Brother	Bilgisayarlı Dikiş ve Nakış Makinesi Yazılımı	.pes .pec
Janome	Digitizer Nakış Makinesi Yazılımı	.jan, .jef, .sew
Pfaff		.pcs, .pcd, .pcq, .pcm
Singer	Bilgisayarlı Nakış Makinesi Yazılımı	.xxx, .csd
Wilcom		.emb

Markaların ürettikleri yazılım, o markanın bilgisayarlı nakış makinesini kullanabilmek için gerekli olan yazılımlardır. Yazılımların özelliklerine göre yeni desenler üretilebilmekte, mevcut desenler üzerinde düzenlemeler yapılabilmekte, mevcut yazı fontları veya yeni fontlar yüklenerek desenlere yazılar yazılabilmektedir. Bilgisayarlı nakış makinelerinde çalışılacak desenler için sadece ilgili yazılımın desteklediği dosya türleri kullanılabilmektedir.

Ayrıca Eos, Sewart, Accurate 4, Accurate 5 gibi yazılım programları ile makine markalarının ürettikleri yazılımlar dışında desen tasarımı yapılabilmekte ve tasarlanan desenler farklı dosya türlerinde kaydedilebilmektedir. Bu yazılımlarla tasarlanan desenler, farklı markaların makinelerinde rahatlıkla açılıp kullanılabilmektedir.

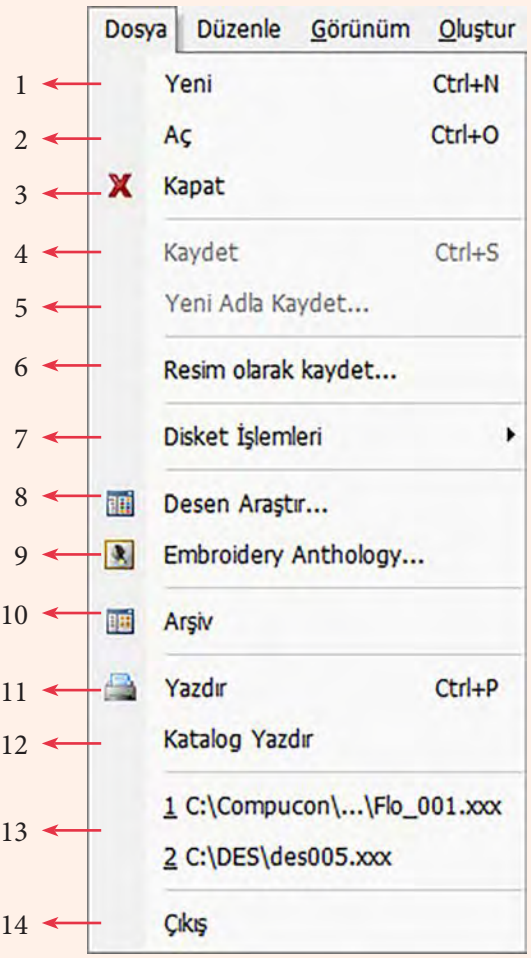
Kullanılan programın özelliğine ve işlevine göre programların menü sayıları artırılıp görevleri çeşitlenebilmektedir. Ayrıca programlar genellikle İngilizce menüler içermektedir. Kimi programın

Türkçe dil desteği vardır ancak İngilizce menü isimlerini öğrenip işlevlerini anlamak yeni öğrenilecek programlara uyum sağlanmasını kolaylaştıracaktır.

6.1.7. Bilgisayarda Desen Çizim Programı Kullanımı

Genel anlamda tüm desen çizim programlarının işleyiş mantığı aynıdır. Sadece bazı küçük detaylarda farklılıklar görmek mümkündür. Bu öğrenme biriminde desen hazırlama (çizim) programlarında kullanılan ana menülerin ve alt menülerin açıklamalarına ve çalışma sıralarına yer verilmiştir. Ana menülerin ve alt menülerin açıklamalarını bilmek tüm desen çizim programlarında programın kolay kullanılması açısından önemlidir. Desen çizim programına göre menülerin isimleri ve sıralamaları değişebilmektedir. Birçok programda Dosya, Düzenle, Görünüm, Oluştur, Değiştir, Desen, Resim, Araçlar, Seçenekler, Pencere ve Yardım menüleri standart olarak bulunmaktadır.

Dosya (File) Menüsü

Görsel 6.4: Dosya (File) menüsü

1. Yeni [New (Ctrl+N)]: Program içinde yeni çalışma dosyası açar.
2. Aç (Open): Önceden kaydedilmiş desen dosyasını açar.
3. Kapat (Close): Aktif olan çalışma dosyasını kapatır.
4. Kaydet [Save (Ctrl+S)]: Önceden kaydedilmiş dosya üzerine kayıt yapar.
5. Yeni Adla Kaydet: İlk defa kaydedilecek veya önceden kaydedilmiş dosyayı farklı isimle veya uzantıyla kaydeder.
6. Resim Olarak Kaydet: Dosyayı resim olarak kaydeder.
7. Disket İşlemleri: Diskette yüklü desenleri açar.
8. Desen Araştır: Programda yüklü olan veya dijital ortamda kayıtlı olan desenleri açar. Seçilen desenin parça sayısını ve sırasını gösterir.
9. Embrody Anthology: Lisanslı (firmalar tarafından ücretli sunulan) desenleri açar.
10. Arşiv: Bilgisayardaki kayıtlı desenleri arar ve seçilen deseni görüntüler. Aktif olması için "Araçlar" menüsünde bulunan "Sistem Parametreleri" sekmesindeki "Arşiv" seçeneğinin seçilmiş olması gereklidir.
11. Yazdır (Ctrl+P): Deseni ve desenin vuruş sayısını, blok (Desende işlem yapmak için seçilen her bir parçadır.) sayısını vb. bilgileri yazdırır. Yazdırma işlemi için yazıcının bilgisayara yüklenmiş olması gereklidir.
12. Katalog Yazdır: Desenleri, vuruşları ile birlikte katalog hâlinde gösterir.
13. Son Çalışılan Desenler: Çalışılan son dört deseni gösterir.
14. Çıkış (Exit): Programı kapatır.

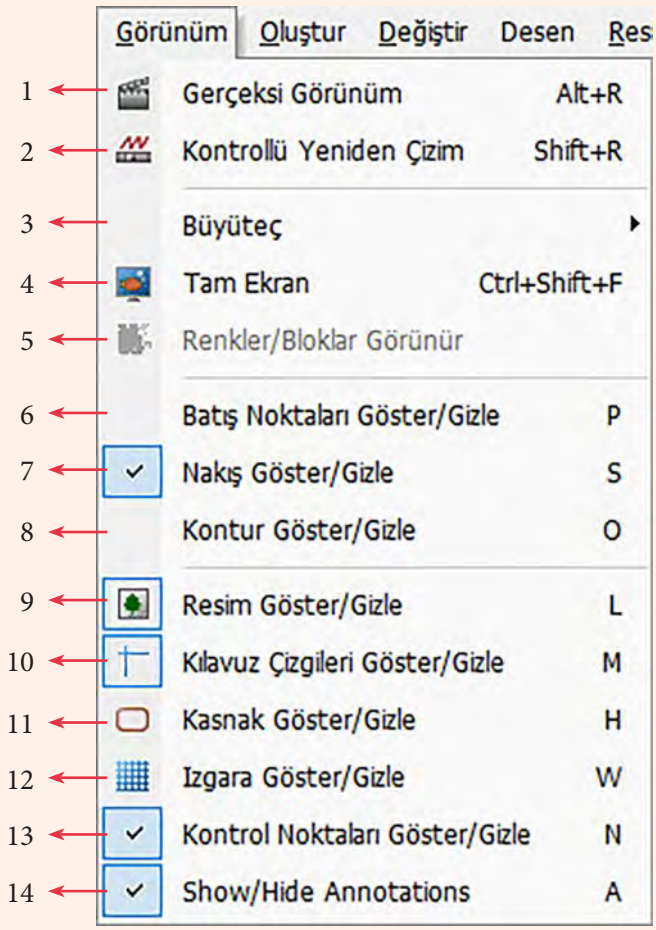
Düzenle (Edit) Menüsü

Görsel 6.5: Düzenle (Edit) menüsü

1. Geri Al [Undo (Alt + Backspace)]: En son yapılan işlemi geri alır.
2. Yeniden Yap: Geri alınan işlemden önceki işleme döndürür.
3. Kopyala [Copy (Ctrl + C)]: Seçilen deseni kopyalayarak kopya listesine sıralı bir şekilde kaydedip hafızada tutar.
4. Yapıştır [Paste (Ctrl + V)]: Seçilen veya kopyalanan deseni imlecin olduğu yere yapıştırır.
5. Desen Yapıştır: Hafızaya alınan deseni istenilen yere yerleştirir.
6. Çoğalt: Desenleri istenilen miktarda çoğaltır.
7. Sil: Aktif çalışma sayfasında seçilen alanı siler.
8. Hepsini Seç (Ctrl+A): Çalışma sayfasındaki tüm desenleri seçer.
9. Seçimi Kaldır: Seçimi iptal eder.
10. Seçimin Tersi: Seçili alan dışındaki deseni seçer.
11. Seç (Alt+S): Seçme işlemleri sekmesidir.
12. Blok Düzenle (E): Desen bloklarını seçer.
13. Batış Düzenle (X): Batış noktalarını seçer. Vuruşu düzeltmek, vuruş eklemek, vuruşu silmek, özel fonksiyonları (renk, iplik kesme, stop) değiştirmek veya silmek için kullanılır.
14. Araya Blok Gir: Desen blokları arasına yeni blok yerleştirir.

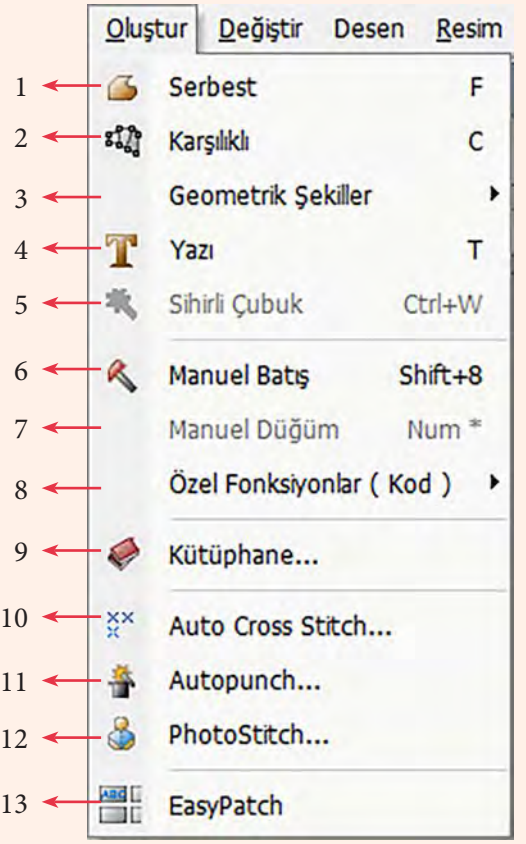
Görünüm (View) Menüsü

Görsel 6.6: Görünüm (View) menüsü

1. Gerçeksi Görünüm (Alt+R): Hazırlanan desenin batış görünümünü değil işlenmiş nakış görünümünü gösterir.
2. Kontrollü Yeniden Çizim: Desenin makinede işlendiğinde nasıl görüneceğini gösterir. Klavyeden yön tuşları kullanılarak da bu görünüm izlenebilir.
3. Büyüteç: Desenin boyutunu büyütmek için kullanılır.
4. Tam Ekran: Ekranın daha büyük görünmesini sağlar.
5. Renkler/Bloklar Görünür: Renklerin işleme tekniklerinin açıklamalarını gösterir.
6. Batış Noktaları Göster/Gizle (P): Desenin batış noktalarını gösterir veya gizler.
7. Nakış Göster/Gizle (S): Desende farklı renklerle işlenecek kısımları gösterir veya gizler.
8. Kontur Göster/Gizle (O): Desen etrafındaki kontur kısımlarını gösterir veya gizler.
9. Resim Göster/Gizle (L): Desenin resim hâlini gösterir veya gizler.
10. Kılavuz Çizgileri Göster/Gizle (M): Başlama noktasına etki eden kılavuz çizgilerini gösterir veya gizler.
11. Kasnak Göster/Gizle (H): Kasnak nakış alanını gösterir veya gizler. Desenin işlenme alanının kasnaktaki ön izlemesi yapılır.
12. Izgara Göster/Gizle (W): Izgarayı gösterir veya gizler. Izgara, çalışma sayfasının kareler hâlinde bölünmüş görünümünü sağlayan rehber çizgileridir.
13. Kontrol Noktaları Göster/Gizle (N): Desenin referans noktalarını gösterir veya gizler.
14. Show/Hide Annotations: Ek açıklamalar penceresnini gösterir veya gizler.

Oluştur (Create) Menüsü

Görsel 6.7: Oluştur (Create) menüsü

1. Serbest: Serbest çizim aracıdır. Desenin hatlarından tıklanarak dekope (punch) atışlarının yapılmasını sağlar.
2. Karşılıklı: Desen hatlarının referans noktalarını karşılıklı olarak belirler.
3. Geometrik Şekiller: Dikdörtgen, yuvarlak köşeli dörtgen, elips, çokgen, yıldız, özel eğri şekilleri oluşturur.
4. Yazı: Çalışma sayfasında yazı yazılmasını sağlar.
5. Sihirli Çubuk: Resim olarak açılan deseni otomatik olarak algılayarak belirlenen işleme tekniğini desene uygular.
6. Manuel Batış: İğnenin kumaşa batacağı yerleri manuel (elle) belirler.
7. Manuel Düğüm: Belirlenen yerlere (desenin başlangıç veya bitiş noktası) düğüm atışları yapar.
8. Özel Fonksiyonlar (Kod): Batış, atlama, kes, iğne, stop, desenin sonu, delici açık, delici kapalı, düşük devir, yüksek devir, iplik gevşet, iplik sık, kasnak içeri, kasnak dışarı, pul açık, pul kapalı, zincir, moss vb. özel fonkisyonları çalıştırır.
9. Kütüphane: Çalışma alanına, programa ait desen kütüphanesinden desen yükler.
10. Otomatik Kanaviçe: Kanaviçe sihirbazını açar. Resimlerin kanaviçe nakışa çevrilmesini ve nakış ayarlarının yapılmasını sağlar.
11. Autopunch: Autopunch sihirbazını açar. Resimlerin desene dönüştürülmesini ve desen ayalarının yapılmasını sağlar.
12. Photo Stitch: Photo Stitch sihirbazını açar. Fotoğrafın nakışa çevrilmesini ve nakış ayarlarının yapılmasını sağlar.
13. Easy Patch: Çalışma sayfasına yatay ya da dikey hazır çerçeveler getirir. Çerçeve içindeki yazının biçimlendirilmesini sağlar.

Değiştir (Modify) Menüsü

Görsel 6.8: Değiştir (Modify) menüsü

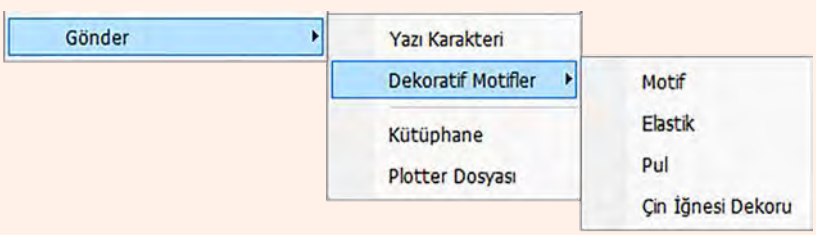
1. Ebat Değiştir (Ctrl + D): Nakış deseninin tamamının veya belirli alanının boyutunu değiştirir. Bu sekmede ayrıca deseni çevirme (yatay ve dikey), aynalama gibi işlemler de yapılır.
2. Desen Tekrarı (Ctrl+R): Desenin yatay ya da dikey olarak istenilen sayıda ve özellikte otomatik tekrarını yapar. Desen tekrarı yaparken desenler arası mesafenin ayarlanması önemlidir.
3. Kumaşa Uygun Paramatre: Kumaş listesinden seçilen kumaş türünün özelliklerine göre otomatik parametre ayarlarını yapar.
4. Yatayda Aynala: Desende seçilen alanı yatay eksende çevrip yansıtır.
5. Düşeyde Aynala: Desende seçilen alanı dikey eksende çevrip yansıtır.
6. Filtre: Desende seçilen alana, özel efektler (köprü, sağ perspektif, sol perspektif, yatay dalga, balon) uygular.
7. Renk Değiştir: Desende seçilen alanda renk değişikliği yapar.
8. Değiştir: Dolgu sıklık ayarını, nakış parametre değerlerini, dikiş tipini, bloklar arası geçiş ayarlarını değiştirmek için kullanılır.
9. Batışları Bloklara Dönüştür: Manuel olarak yapılan batışları bloklara dönüştürür.
10. Geometrik Şekilleri Düzenle: İşleme tekniği uygulanmış geometrik şekillere yeni düzenlemeler eklenmesini sağlar.
11. Blokları Birleştir: Birden fazla bloğu manuel olarak birleştirir.
12. Blok Böl: Bir bloğu manuel olarak birden fazla bloğa böler.
13. Gönder: Programda işlenmiş desen dosyasını dışarı aktarır. Dosyayı dışarı aktarma seçenekleri şunlardır (Görsel 6.9):

    Yazı Karakteri: Seçilen deseni yazı formatında kaydeder.

    Dekoratif Motifler: Seçilen deseni dekoratif motif (motif, elastif pul, çin iğnesi dekoru) formatında kaydeder.

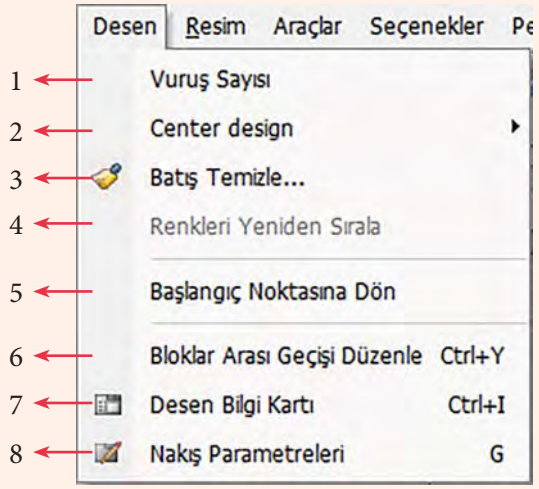
    Kütüphane: Deseni program kütüphanesine kaydeder.

    Plotter Dosyası: Desen dosyasını, bir çizici (plotter) veya kesme makinesi programında açılacak formatta kaydeder. Kaydedilen dosyanın uzantısı ".plt" dir.

Görsel 6.9: Değiştir (Modify) menüsü/Gönder sekmesi

Desen (Design) Menüsü

Görsel 6.10: Desen (Design) menüsü

1. Vuruş Sayısı: Desende bulunan vuruş sayılarının makine çeşitlerine göre sayılarını gösterir.
2. Center Design (Başlangıç Noktasını Değiştir): Genellikle hem nakış hem baskı olan uygulamalarda kullanılır. İşlemeden önce baskı yapıldığı için işlemenin baskıya denk getirilmesini sağlar.
3. Batış Temizle: Manuel olarak yapılan batışların seçilen aralıklar arasında kalan kısmının silinmesini sağlar.
4. Renkleri Yeniden Sırala: Desende bulunan aynı renk bloklarını sıralar.
5. Başlangıç Noktasına Dön: Desenin işlemesi bittikten sonra son batışı yapıp başlama noktasına geri dönülmesini sağlar.
6. Bloklar Arası Geçişi Düzenle: Bloklar arasındaki geçiş ayarlarını yapar (blok aralarında geçiş için dikiş veya atlama seçimi, blok arasındaki mesafeye göre kesme vb.).
7. Desen Bilgi Kartı: Desen hakkında renk sayısı, aplike sayısı, ebatları, desen kategorisi, vuruş istatistikleri, deseni kullanan müşteriler, kullanılacak ipin rengi ve boyutu gibi bilgileri içeren bilgi kartını gösterir.
8. Nakış Parametreleri: Seçilen desenin veya desen bloğunun nakış ayarlarını gösterir.

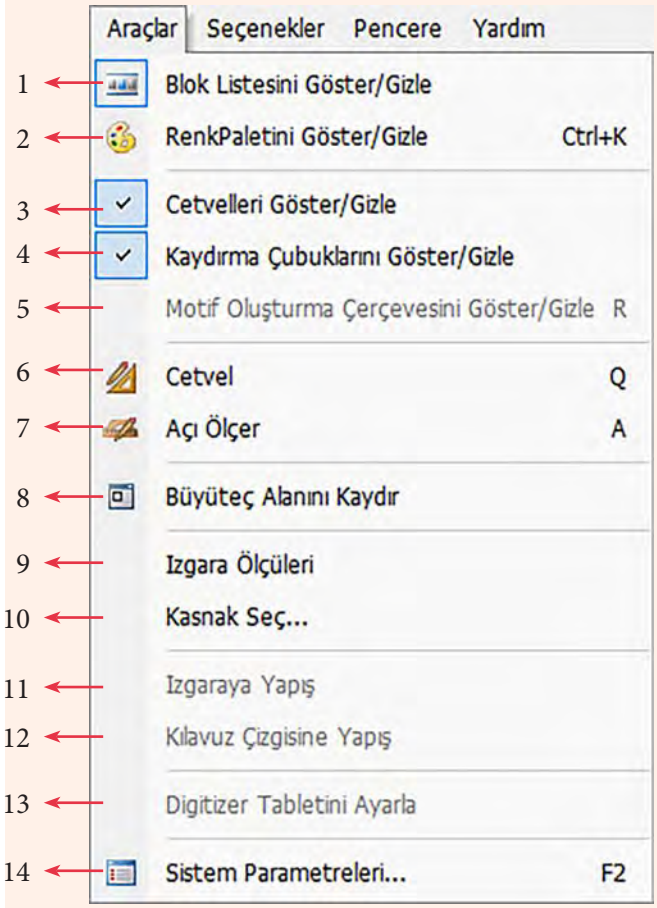
Resim (Image) Menüsü

Görsel 6.11: Resim (Image) menüsü

1. Yeni Bitmap Resmi: Çizim paketi ile bitmap resimleri oluşturmak için yeni çizim penceresi açar. Açılan pencereye sayfa boyutu girildikten sonra resimler oluşturulur. Manuel olarak oluştulan bu resimler, işlenmek için programda kullanılabilir.
2. Resim Aç: Tarayıcıda taranan veya daha önceden hazırlanmış jpg, image, cdr vb. formatlı resimlerin ekrana getirilerek nakış hâline dönüştürülmesini sağlar.
3. Tarayıcı: Resim veya desenlerin taranarak bilgisayara aktarılmasını sağlar.
4. Çizim Paketi: Yeni bitmap resmi sayfasında çizilen desen, programın çalışma alanına getirildiğinde aktif olur. Program sayfasından yeni bitmap sayfasına geçişi sağlar.
5. Vektörize Et: Yeni bitmap resmi sayfasında çizilen deseni çizgisel hâle getirir. Referans nokta batışlarının görünür hâlde olmasını sağlar.
6. Mozaik: Resim hâlindeki görüntüyü belirlenen sayı kadar böler.
7. Boyut Değiştir: Resmin boyutunu, istenilen değerlerle değiştirir.
8. Resim Kaydır: Resmin sağa veya sola kaydırılmasını sağlar.
9. Resim Sınırları: Resmin sınırlarını belirler.
10. Sırala: Çalışma sayfasındaki resimleri sıralar.

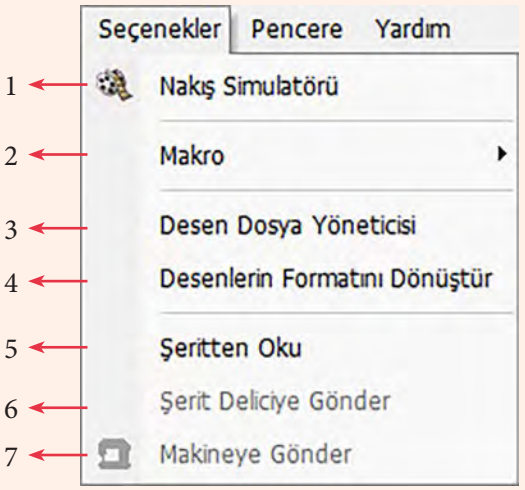
Araçlar (Tools) Menüsü

Görsel 6.12: Araçlar (Tools) menüsü

1. Blok Listesini Göster/Gizle: Blokların yer aldığı nesne listesinin görünmesini veya gizlenmesini sağlar.
2. Renk Paletini Göster/Gizle: Renk paletinin görünmesini veya gizlenmesini sağlar. Renk değişikliğinin yapılabilmesi için renk paletinin görünür olması gereklidir.
3. Cetvelleri Göster/Gizle: Çalışma alanının hem sol hem üst tarafında bulunan cetvellerin görünmesini veya gizlenmesini sağlar. Ölçü birimi değişikliklerinin yapılabilmesi için cetvellerin görünür olması gereklidir.
4. Kaydırma Çubuklarını Göster/Gizle: Kaydırma çubuklarının görünmesini veya gizlenmesini sağlar. Kaydırma çubukları çalışma alanına sığmayan görselin görünmeyen kısımlarını görüntülemek için kullanılır.
5. Motif Oluşturma Çerçevesini Göster/Gizle: Motif oluşturma çerçevesinin görünmesini veya gizlenmesini sağlar. Motif oluşturma çerçevesi çalışma sayfasında oluşturulan desene motif eklemek için kullanılır.
6. Cetvel: Çalışma sayfasında desen üzerinde ölçme işlemini yapar.
7. Açı Ölçer: Çalışma sayfasında desen üzerinde açı ölçme işlemini yapar.
8. Büyüteç Alanını Kaydır: Çalışma sayfasında, çalışılan desenin tamamının ekranda daha küçük boyutta görünmesini sağlar. İmleç ile küçük resmin üzerine gelindiğinde o kısmın çalışma sayfasında büyütülmüş hâlini görünür yapar.
9. Izgara Ölçüleri: Görünümden ızgara seçimi yapıldığında ekrana gelen bölünmüş karelerin boyutlarını ayarlar.
10. Kasnak Seç: Desen boyutuna göre kasnak seçimi yapılır. Kasnak seçiminde nakışın yapılacağı alan ve iç marj ölçüsü (kasnağın kenar ölçüsü) dikkate alınmaldır.
11. Izgaraya Yapış: Çalışma sayfasının ızgaralı hâlde görünümünü sağlar. Izgaralar detaylı çizim, hizalama, boyutlandırma vb. işlemlerde kolaylık sağlar.
12. Kılavuz Çizgisine Yapış: Desenin, kılavuz çizgisine yapışmasını sağlar.
13. Digitizer Tabletini Ayarla: Çizim tabletinin ilk kullanım ayarlarını yapar.
14. Sistem Parametreleri: Dil, ölçü birimi, arka plan rengi vb. ayarların yapılmasını sağlar.

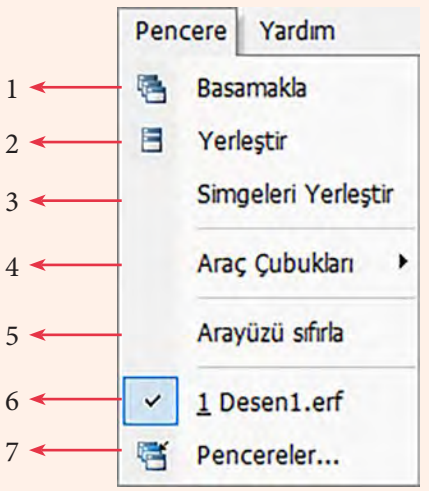
Seçenekler (Utilities) Menüsü

Görsel 6.13: Seçenekler (Utilitites) menüsü

1. Nakış Similatörü: Hazırlanan desenin işlenecek ürün üzerinde 3D (3 boyut) ön izlemesini gösterir.
2. Makro: Sık kullanılan araçlar ve ayarlar için kısayol tuş kombinasyonları oluşturur veya önceden oluşturulmuş kısayolları yükler.
3. Desen Dosya Yöneticisi: Desenlerin kayıtlı olduğu klasörleri açar.
4. Desenlerin Formatını Dönüştür: Çalışma yapılan deseni, işlemenin yapılacağı bilgisayarlı nakış makinesi formatına dönüştürür.
5. Şeritten Oku: Eski model makinelere uyum sağlama sekmesidir.
6. Şerit Deliciye Gönder: Deseni, delikli kağıt bantın kullanıldığı eski model makinelere uyumlu formatta kaydeder.
7. Makineye Gönder: Deseni direkt bilgisayarlı nakış makinesine gönderir.

Pencere (Window) Menüsü

Görsel 6.14: Pencere (Window) menüsü

1. Basamakla: Birden fazla çalışma sayfası olduğunda sayfaları sıralar.
2. Yerleştir: Basamaklandırılmış sayfaları ekrana yerleştirir.
3. Simgeleri Yerleştir: Simgelerin görünür hâle gelmesini sağlar.
4. Araç Çubukları: Araç çubuğu sekmesini açar.
5. Arayüzü Sıfırla: Standart değerlere geri gelinmesini sağlar.
6. Dosya_adi.Erf: Aktif çalışma sayfaları arasında geçiş yapar.
7. Pencereler: Çalışma sayfalarının numaralandırılmasını sağlar.

Yardım (Help) Menüsü

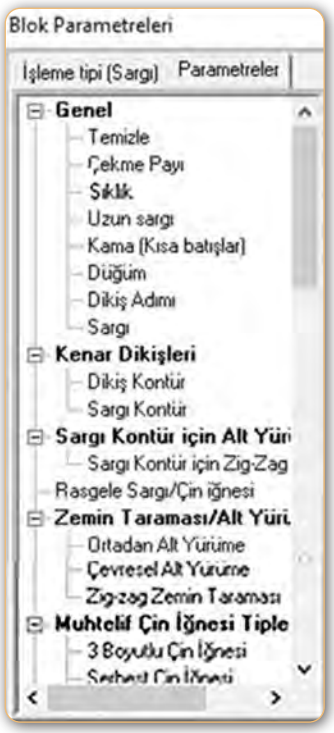
Desen çizim programıyla ilgili programın özellikleri, teknik bilgileri ve kullanımı ile ilgili bilgilerin yer aldığı menüdür.

6.1.8. Desen Çizim Programı Parametre Ayarları

Desen hazırlanırken yapılacak ayarların tümü, parametre ayarlarıdır (Görsel 6.15). Blok veya nakış parametreleri seçeneği tıklandıktan sonra açılan penceredeki adımlara göre işlemler yapılmaktadır. Desenin muntazam yapılabilmesi için parametre ayar değerlerinin kumaş özelliğine ve yapılacak işe uygun olarak verilmesi ve işlem bittikten sonra onaylanması gerekmektedir. Verilecek değerler ve yapılacak olan seçimler işleme tekniğinin çeşidine ve desen programına göre değişiklik gösterebilmektedir. İşlemenin netliği ve işleme süresi parametre ayarlarına bağlıdır.

6.1.8.1. Genel Ayarlar

Bu kısımda desenin geneline uygulanabilecek ayarlar ve seçenekler bulunmaktadır.

Görsel 6.15: Blok parametreleri

Temizle

Nakış makineleri bir milimetreden daha küçük batış aralıklarında çalışmakta zorlanmaktadır. Bu yüzden desende küçük batışların temizlenmesi makinenin sağlıklı çalışması için önemlidir. Minimum ve maksimum değerler, batış aralığını belirlemektedir. Varsayılan minimum değer 1, maksimum değer 7'dir.

Çekme Payı

Çekme payı, kumaşın zayıf olması durumunda sargı ve Çin iğnelerinde oluşabilecek incelmeleri önlemek amacı ile kullanılmaktadır.

Çekme Payı % (Yüzdesi): Desen çizim programı çekme payı verirken uygulayacağı miktarı yüzde cinsinden belirler. Varsayılan değeri 5'tir. Sargıların inceltilmesi için çekme payı değeri eksi (-) olarak olarak verilir. Maksimum çekme mesafesi, sistemin çekme payını verirken kullanacağı sınır değerini belirler. Bu değer çekme payı yüzdesinin yarısı kadar verilebilir (5'e 3 veya 10'a 5 gibi). Bu değer verilmezse çekme payı uygulanmaz.

Sınır Genişlet (Outline Shift): Bu seçenek, çekme payı değeri yüzde olarak değil de milimetre cinsinden verilmek istendiğinde kullanılmaktadır.

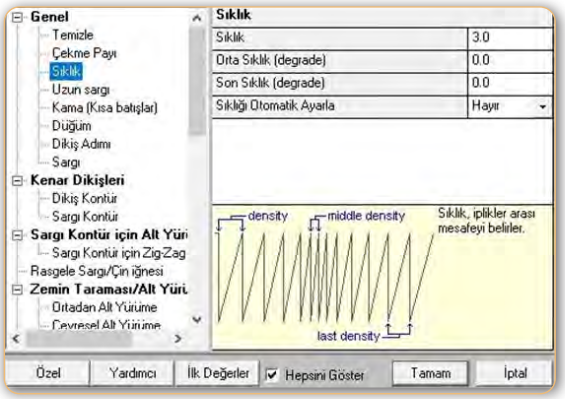
Sıklık

Desende dikiş harici hareketlerde (sargı, Çin iğnesi vb.) iki batış arasındaki mesafe değeri, desenin sıklığını belirlemektedir. (Görsel 6.16). Bu değer azaldığında batış arası mesafe de azalacağından desen sıklaşır. Değer artırıldığında mesafe de artacağından desen seyrekleşmektedir. Sıklık değeri kullanılan ipe, kumaşa, metoda ve sargıların kalınlığına göre değişmektedir. Varsayılan değer 5'tir. Mesafe değeri 5 verilen sıklık ayarında, iki batış arasındaki mesafe 0,5 mm'dir.

Orta Sıklık: Bu seçenek ile bir Çin iğnesi bloğunun ortasındaki sıklık miktarı belirlenmektedir. Varsayılan değer "Sıklık" değerinin iki katıdır.

Son Sıklık: Bu seçenek ile bir Çin iğnesi bloğunun sonundaki sıklık miktarı belirlenmektedir. Varsayılan değer "Orta Sıklık" değerinin iki katıdır.

Sıklığı Otomatik Ayarla: Bu seçenek açılırsa desende sargıların incelip kalınlaştığı yerlerde sargı kalınlığının oranına göre sargı sıklığı otomatik olarak artırılıp azaltılmaktadır. Böylece dar alanda oluşabilecek yığılmalar ve geniş alanda oluşabilecek seyreklikler engellenebilmektedir. Varsayılan olarak "Evet" seçeneği seçilidir.

Görsel 6.16: Sıklık ayarı penceresi

Uzun Sargı

İstenildiği zaman desende uzun sargıların karşılıklı batışları arasında batış ilave edilmesini sağlamaktadır. Örneğin 10 mm genişliğindeki bir sargının iki adet 5 mm'lik batışla yapılması sağlanabilmektedir.

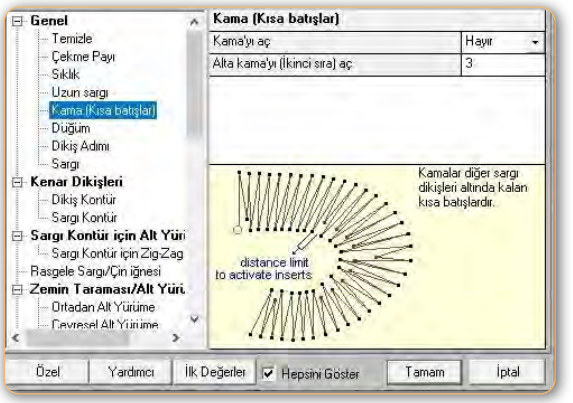
Uzun Sargıyı Aç: Bu seçenek ile uzun sargının uygulanıp uygulanmayacağı belirlenir. "Uzun Sargıyı Aç" seçeneği etkinleştirilmediğinde diğer parametrelere değer verilse bile sistem işlem yapmaz. Varsayılan olarak "Hayır" seçeneği seçilidir.

Kenarlardan Mesafesi % (Yüzdesi): Bu değer sargının kenarlarından yüzde kaç içeriye batış yapılacağını belirler. Değer %50 verilirse sargı iki eşit parçaya, %33 verilirse üç eşit parçaya bölünecek şekilde batış ilave edilir.

Kenarlardan Mesafesi: Sargının kenarlarından ne kadar mesafede ve ne genişlikte bölüneceğini mm cinsinden belirler.

Kama (Kısa Batışlar)

Sargı ve Çin iğnesi tekniklerinde desenin yuvarlak ve kavisli bölümleri işlenirken içte kalan kısımlarda yığılmaya yani batışların üst üste gelmesine sebep olmaktadır. Üst üste batışlar kumaşın zedelenmesine, hatta yırtılmasına yol açabilir. Kama seçeneği kullanıldığında dönüşlerde batışların bir bölümü sargı sınırından bir miktar içeriye alınıp oluşan yığılmanın hafifletilmesi sağlanmaktadır (Görsel 6.17).

Görsel 6.17: Kama ayarı penceresi

Kamayı Aç: Kama seçeneğinin uygulanıp uygulanmayacağını belirler. İnce sargılarda ufak batışlar oluşacağından kullanılmamalıdır.

Alt Kamayı Aç: Bu değer yığılma miktarının seçilmesini sağlar. Varsayılan değeri 2'dir.

Düğüm

Nakış makineleri sürekli hareketle çalıştığından uzak mesafelere atlama yapmadan önce blok sonuna düğüm atılmalıdır. "Düğüm" paremetresi varsayılan olarak otomatik düğüm ayarlarını kullanmaktadır. Otomatik düğüm ayarı desende küçük batışlar ve atlamalar oluşturduğundan iplik kopmalarına sebep olabilmektedir. Yüksek devirle çalışan modern makinelerde kullanılmasına gerek yoktur.

Düğüm Ekle (Blok Başına): Nakış makinesi blok yapmaya başlamadan önce düğüm uygulayarak alt ipin alınması sağlanabilir. Modern makinelerde ilk hareketler nakış makinesi tarafından uygulandığından verilmesine gerek yoktur.

Düğüm Ekle (Blok Sonuna): Blok bitiminde birkaç küçük batış hareketi eklenerek düğüm oluşturulur. Varsayılan olarak "Hayır" seçeneği seçilidir.

Düğüm Dosyası: Düğüm seçimi, desen çizim programı ile gelen düğüm türleri dosyasından yapılabilir. Mevcut düğüm dosyası pek çok durumda yeterli olacaktır.

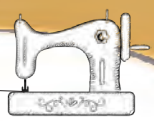
İlk Değer Düğümü Kullan: Düğümle ilgili değerlerin ilk hâline getirilmesine yarar.

Atlama ile Birleştir: Düğümden sonra genelde nakış makinesi batış yapmadan hareket eder. Bu hareketten önce makinenin atlama yapıp yapmayacağını belirler. Varsayılan olarak "Hayır" seçeneği seçilidir.

Sargı

Sonradan sargıya dönüştürülen ayarların bulunduğu bölümdür.

Birinci Taraf Genişliği: Dikişten sargı oluşturmak için sisteme dikiş sınırından ne kadar mesafede batışlar oluşturacağı bildirilmelidir. "Birinci Taraf Genişliği" mm cinsinden bu genişlik miktarını belirler.

İkinci Taraf Genişliği: Sargı dikişi genişliğinin belirlendiği seçenektir. Dikiş genişliği belirlenerek istenilen kalınlıkta sargılar oluşturulabilir. Örneğin 3 mm'lik bir sargı genişliği elde etmek için birinci taraf genişliği 15, ikinci taraf genişliği 15 değeri verilmelidir.

İğne Seçme: İşlemede renk sayısının belirlendiği seçenektir. Makinenin özelliğine göre bir kafada 4'ten 24'e kadar iğne sayısı bulunmaktadır. Desen özelliğine göre, çalışılacak renk sayısı kadar iğne seçilerek desen hazırlanmalıdır.

Kes/Stop: İşlemenin durdurulması veya işleme bittiğinde ipliğin kesilmesini yöneten sekmedir. Sekmedeki "Kes" seçeneği seçildiğinde makine işlem bitiminde ipliği keser. "Stop" seçeneği seçildiğinde makine işlem yapmadan durur. Bu komut genellikle aplikeli desenlerde verilir. Makine durduğu zaman aplikenin fazla parçaları kesilir.

6.1.8.2. Kenar Dikiş Ayarları

Oluşturulan sargının veya Çin iğnesinin dış sınırına otomatik sargı veya dikiş kontur atılmasını sağlayan parametrelerdir.

Dikiş Kontur

Sargı ya da Çin iğnelerinin dışına, seçilen dikiş tipinde kontur atılmasını sağlamaktadır. Atılmak istenen dikiş tipi, liste kutusundan seçilerek uygulanmaktadır. Tek değeri, tek kat dikiş atılacağını; çift değeri, iki kat dikiş atılacağını belirtmektedir.

Sargı Kontur

Sargı ya da Çin iğnelerinin dışına, sargı tipinde bir kontur geçilmesini sağlamaktadır. Burada bazı değerler girilmesi gerekmektedir.

Sargı Kontur Yap: Sargıya kontur yapılıp yapılmayacağının belirlendiği seçenektir.

Sıklık: Sargı kontur sıklığının belirlendiği seçenektir (Sargı sıklığı, genel sıklıkla karıştırılmamalıdır.).

Stop Ekle: Sargı kontür yapılmadan önce stop verilip verilmeyeceğini belirler. Kontur ve asıl blok farklı renklerde yapılmak istenirse stop konumu kullanılabilir.

Kama: Diğer sargılarda olduğu gibi kama seçeneğinin kullanılıp kullanılmayacağının belirlendiği seçenektir.

Deliklere Uygula: Çin iğnelerinin dışına boşluk bırakılmışsa bu boşluklara kontur yapılıp yapılmayacağının belirlendiği seçenektir.

Birinci Kenar Genişliği: Sargı konturun birinci kenar genişliğinin ayarlandığı seçenektir.

İkinci Kenar Genişliği: Sargı konturun ikinci kenar genişliğinin ayarlandığı seçenektir.

Sargı Açısı: Konturun, sınır çizgisine açısını belirtir (Konturun işleme yönünü belirler.). En iyi sonuç için açı ölçüsü 90º olarak ayarlanır.

Köşe Tipi: Sargının, köşe dönüşlerini ne şekilde yapacağını belirtir.

6.1.8.3. Sargı Kontur İçin Alt Yürütme Ayarları

Sargı konturunun altına düz veya zikzak tutturma yapılıp yapılamayacağını belirlemektedir.

Sargı Kontur İçin Zikzak Alt Yürütme

Atılan sargı konturun altına zikzak bir tutturma yapılıp yapılmayacağını belirlemektedir. Tüylü kumaşlarda zikzak atma tüyleri yatıracağından üzerine gelen sargının daha düzgün çıkmasını sağlamaktadır.

Birinci Kenar Genişliği: Sargı konturun birinci kenar genişliğini belirtir.

6.1.8.4. Zemin Taraması/Alt Yürüme Ayarları

Sargı, Çin iğnesi vb. işlemeler uygulanırken kumaşın telanın üzerinde oynayıp kaymasına neden olmaktadır. Bu kaymanın engellenebilmesi için sargı ve Çin iğnelerinin altına tutturma dikişleri atılmalıdır. Desen çizim programlarında sargı ve Çin iğnelerinin tutturulması otomatik olarak yapılabilmektedir.

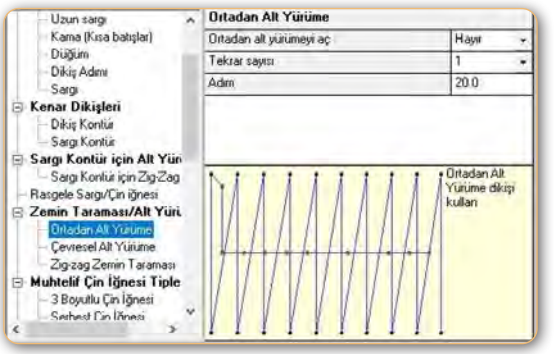
Ortadan Alt Yürüme

Sargıların ortalarından tutturma dikişi atılıp atılmayacağını belirlemektedir (Görsel 6.18).

Ortadan Yürümeyi Aç: Ortadan tutturma dikişlerini açar kapatır.

Tekrar Sayısı: Tutturma dikişlerinin tekrar sayısını belirler.

Adım: Tutturma dikişlerinin batış aralıklarını ayarlamaya yarar. Varsayılan değer 20'dir.

Görsel 6.18: Ortadan alt yürüme penceresi

Çevresel Alt Yürüme

2 mm'den geniş sargılar kumaşta büzmeye sebep olacağından sargı sınırının bir miktar içinden tutturma dikişleri atılmalıdır. Bu işlem desen çizim programı tarafından otomatik olarak yapılmaktadır.

Çevresel Alt Yürüme Aç: Çevresel alt yürümenin yapılıp yapılmayacağını belirler.

Sargı Altı Kenardan Alt Yürütme: Sargı altı yürümenin yapılıp yapılmayacağını belirler.

Tekrar Sayısı: Kenarlardan atılacak dikişlerin tekrar sayısını belirler.

Adım: Yürüme dikişlerinin batış aralıklarını belirler. Genel değer 20'dir.

Kenarlardan Mesafesi: Atılacak tutturma dikişlerinin sınırdan mesafesini ayarlar. Varsayılan değeri 5'tir.

Kenarlardan Yürüme

Kenar sargı sınırının büzülmemesi için bir miktar içinden tutturma dikişleri atılmalıdır. Bu işlem desen çizim programı tarafından otomatik olarak yapılmaktadır.

Kenarlardan Yürümeyi Aç: Kenarlardan yürümenin yapılıp yapılmayacağını belirler.

Tekrar Sayısı: Kenarlardan atılacak olan dikişlerin tekrar sayısını belirler.

Adım: Yürüme dikişlerinin batış aralıklarını belirler. Varsayılan değeri 20'dir.

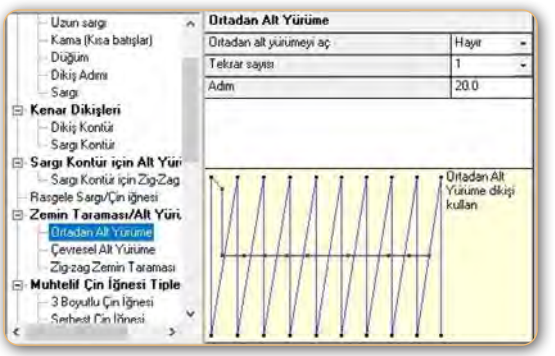
Kenarlardan Mesafesi: Atılacak tutturma dikişlerinin sınırdan mesafesini ayarlar. Varsayılan değeri 5'tir.

Zikzak Zemin Taraması

Tüylü kumaşlarda zeminin gözükmesini engellemek için sargı ve Çin iğnelerinin altına zikzak zemin taraması atılması gerekmektedir (Görsel 6.19).

Zikzak Zemin Taramasını Aç: Zikzak zemin taramasının yapılıp yapılmayacağını belirler. Çin iğnelerinde her zaman açık olmalıdır. 7 mm'yi geçen sargı kalınlıklarında kullanılması faydalı olur.

Kenarlarından Mesafesi: Atılacak zikzak taramasının sınırından mesafesini ayarlar. Varsayılan değeri 5'tir.

Görsel 6.19: Zikzak zemin taraması penceresi

Sıklık: Zemin taramasının sıklığını belirler. Varsayılan değeri genel sıklığın on katı olmalıdır. Yani genel sıklık 5 verilmişse zikzak sıklığı 50 verilmelidir.

Çin İğnesi: Sargı alanı çok geniş ise zikzak zemin taraması Çin iğnesi gibi batışlar ile yapılır.

Zemin Tarama Açısı: Zemine uygulanan Çin iğnesinin açısını belirler. Varsayılan değeri 90'dır.

İkinci Kat Zemin Taramasını Aç: Tüylü kumaşların tüylerinin yatırılmasını ve zeminin görünmesini engellemek için zikzak zemin taraması iki kat olacak şekilde ayarlanır.

İkinci Kat Zemin Tarama Açısı: Bu seçenek ikinci zikzak açısını belirler. Varsayılan derece ölçüsü 90⁰ ye 45⁰ dir.

Adım: Atılan zikzak dikişlerin adım boyunu belirler. Varsayılan değeri 30'dur.

6.1.9. Brode Parametre Menüsünü Desene Uygulama

Brode; kâğıt, deri, kumaş vb. yüzeylerin üzerine makinede veya elde yapılabilen kabarık görünümlü dekoratif bir işleme çeşididir. Brodede çok detaylı ve kıvrımlı hatlara sahip gözenekli, zarif görünümlü desen tasarımları kullanılmaktadır (Görsel 6.20). Brode makinesinde işleme; gergin kumaş veya eriyen tela üzerine üst nakış ipliği ve arka mekik ipliği ile yapılmaktadır. Çoklu iğne ile yapılan çoklu ilmeklerle seri ve düzgün işlemeler üretilmektedir. İlk tasarlanan brode makinelerinde dakikada yirmi sekiz ilmek ile işleme yapılırken günümüzde bu sayı dakikada beş yüz ilmeğe ulaşmıştır. Nakış makineleri brode makinelerinden sonra üretilmeye başlamıştır. Brode makinalarının işleme vuruşları yatay pozisyonda (X ekseni); nakış makinelerinin işleme vuruşları ise dikey pozisyonda (Y ekseni) desen işlemektedir.

Görsel 6.20: Brode desen tasarımları

Brode makinelerinde en önemli materyal ipliktir. İplikler makinenin performansını bire bir etkiler. İşleme kabiliyeti, hata oranı ve tuşesi (kumaşın dokunma hissi) iplikle doğrudan ilgilidir. İpliğin büklüm şekli ve yönü, sağlamlığı, renk uyumu iğne ile kalınlık orantısı işlemenin kalitesini belirler. Makinelerde mekik yönüne ters yönde ve fiksesi (İplikteki büklümü sabitleştirmek, direnç kazandırmak, elektriklenmeyi önlemek amacı ile yapılan kalıcı şekil değiştirmedir.) tam yapılmış iplikler tercih edilmelidir.

Brode desenleri, bilgisayarlı nakış makineleri için geliştirilmiş olan desen çizim programları ile hazırlanmaktadır. Bilgisayarlı nakış makinelerinde olduğu gibi brode makinelerinde de özgün tasarımlar veya farklı kaynaklardan bulunan desenler tarayıcı ile kaydedilerek programda kullanılabilmektedir. Kaydedilen desenler desen çizim programında açılarak brode parametre ayarları yapılabilmektedir.

Brode desenlerinin özelliklerine uygun olarak desen çizim programında dikiş, dikiş sargı, Çin iğnesi vb. işleme ayarları bulunmaktadır. İşleme çeşidine göre desenin sıklık, genişlik, dikiş adımı, renk vb. ayarları yapıldıktan sonra dikiş yönü, başlangıç ve bitiş noktaları belirlenmelidir. Bu ayarların yanı sıra brode parametre menüsünden "Düğüm" ve "Atlamalar" ayarlarının yapılması gerekmektedir.

Düğüm: Brode makineleri çok hızlı ve seri çalıştığı için iplik atlamalı desenlerde her bloğun başında ve sonunda "Düğüm" komutu verilmelidir. Brode makinesi çalışmaya başlamadan önce alt ipliğin alınması için blok başına düğüm komutu eklenmelidir. Düğümden önce "Yavaşla" komutu devreye alınmalı desende zikzak veya minik kelebek işlemi yapılarak çizime son verilmelidir.

Atlamalar: Brode deseni hazırlanırken atlamalara dikkat edilerek doğru ayarların yapılması gerekmektedir. Aksi takdirde iğne kırılması ve iplik kopması gibi sorunlarla karşılaşılmaktadır. Brode makineleri, atlamalı bir desen çalışılırken genellikle düğümden sonra batış yapmadan hareket etmektedir. Bu hareketten önce makineye "Atlama", "Yavaşla"; atlama yapmadan önce ve atlama yaptıktan sonra "Düğüm Yap" komutları verilmiş olmalıdır. Atlama değerleri en fazla 7 mm en az 1 mm arasında ayarlanmalıdır. 90° ya da daha küçük açılı keskin dönüşlerde ilk vuruşta uzun atlama yapılmamalıdır. Bu durum, güpür üretiminde sağlamlama açısından oldukça önemlidir.

Herhangi bir düz dikiş üzerinden ikinci kez geçilmesi gerekirse mümkün olduğu kadar ilk işlenen noktalara değil de bu noktaların sağına veya soluna (1 - 2 mm) vurularak çapraz gidilmelidir.

1. Uygulama

Amaç : Parşömen kâğıdına çizilen özgün desen tasarımını tarayıcı ile bilgisayara kaydetmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede parşömen kâğıdına çizilen özgün desen tasarımını tarayıcı ile bilgisayara kaydediniz.

Araç Gereç : Desen çizim programı yüklü bilgisayar, tarayıcı, parşömen kâğıdı, kurşun kalem, silgi, kalemtıraş, desen kitapları, işlemeli ürünler

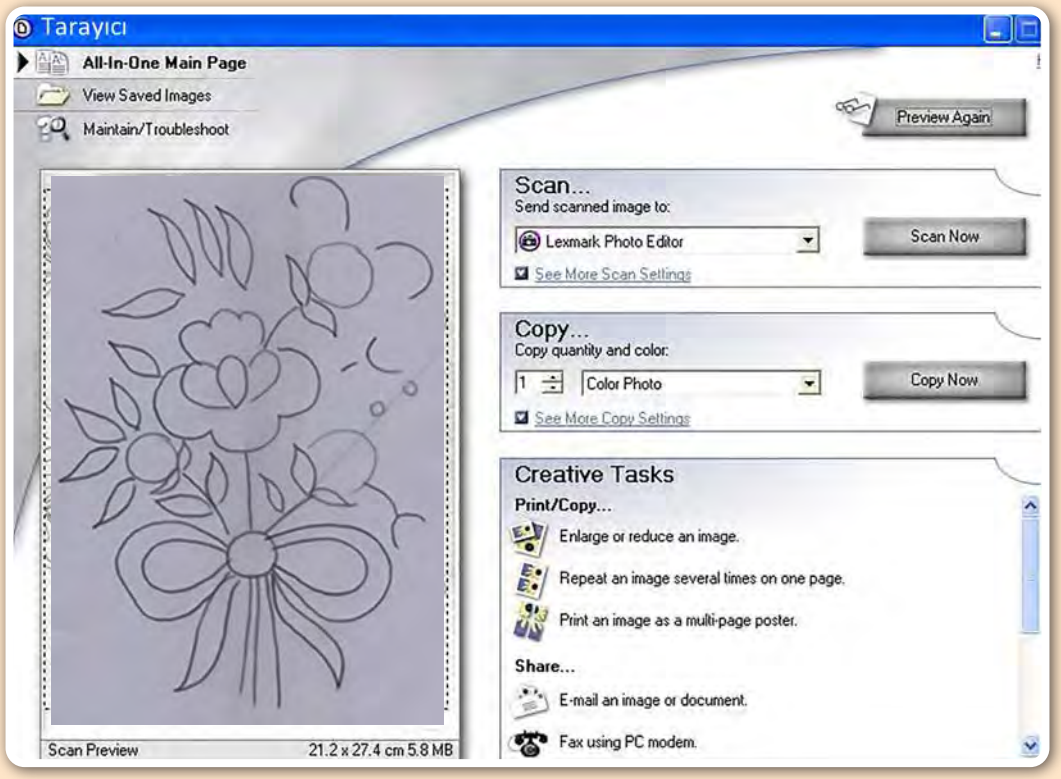
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 1 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Her tarayıcının program arayüzü ve komut isimleri farklı olabileceğinden kullandığınız tarayıcının kullanım kılavuzunu mutlaka okuyunuz.
2. Tarayıcının camına, taranacak nesnenin çizildiği parşömen kâğıdının çizilen yönünün yerleştirilmesi gerektiğini unutmayınız.
3. Preview (ön izleme) işleminde taranan kâğıdın tüm yüzeyi görüntülenir. Ön izleme penceresinden, desenin boyutuna göre kırpma işlemi yapılabilir.
4. Taranan desen dosyası desen çizim programına eklenerek düzenleneceği için dosya kaydı sırasında verdiğiniz dosya ismini ve kayıt yerini unutmayınız.
5. Desenin gerçek (1/1) ölçülerinde kaydedilmesi çalışmada kolaylık sağlamaktadır.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Brode deseninizi araştırınız.
5. Deseni tespit ediniz.
6. Deseni parşömen kâğıdına çiziniz.
7. Bilgisayarınızı açınız.
8. Tarayıcınızı açınız.
9. Parşömen kâğıdının çizim yapılan tarafını tarayıcının cam yüzeyine yerleştiriniz ve kapağını kapatınız.
10. Tarayıcının "Tara (Scan)" tuşuna veya tarayıcı yazılımının "Taramayı Başlat (Start Scan)" tuşuna basarak tarama işlemini yapınız.
11. Taranarak bilgisayara aktarılan görüntünün fazla kısımlarını, tarayıcı programında ön izleme yaparak kırpınız (Görsel 6.21).
12. Kırpma işleminden sonra "Farklı Kaydet" sekmesine tıklayınız.
13. Açılan kayıt penceresinden dosya kayıt yerini ve dosya ismini belirleyerek deseni kaydediniz.

Görsel 6.21: Tarayıcıda ön izleme penceresi

KONTROL LİSTESİ 1

Kontrol Listesi 1, Uygulama 1'de yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Deseni çizdi.		
3. Deseni tarayıcıya yerleştirdi.		
4. Ön izleme ile gerekli düzenlemeleri yaptı.		
5. Deseni taradı.		
6. Taranan belgeye" Farklı Kaydet" seçeneği ile yeni isim vererek kayıt işlemini yaptı.		
7. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
8. Temiz ve düzenli çalıştı.		
9. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

2. Uygulama

Amaç : Sargı parametrelerini brode desenine uygulamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede sargı parametrelerini brode desenine uygulayınız.

Araç Gereç : Desen çizim programı yüklü bilgisayar

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 2 kullanılarak değerlendirilecektir.

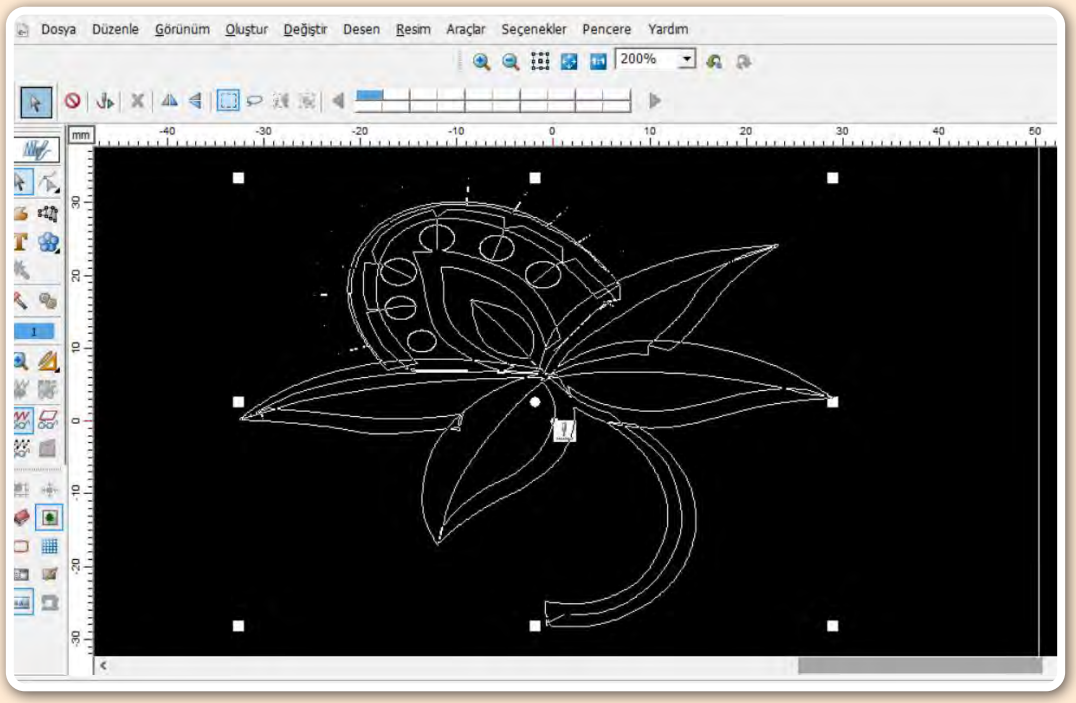
Öneriler

1. Yanlış verilen referans noktalarını, bilgisayardaki "Delete (Sil) " tuşu ile veya "Back Space (Geri)" yön tuşu ile silebilirsiniz.
2. İşlem sırasını karıştırmayınız.
3. Ekranda beliren uyarı yazılarını takip ediniz.
4. Başlangıç ve bitiş noktası, aynı desendeki başka işleme noktasına geçmede önemli bir unsurdur, dikkatli olunuz.
5. Brode deseni hazırlarken desenin tüm hatlarını daha iyi belirlemek için "Araçlar" menüsünden "Sistem Parametreleri" sekmesi tıklanarak Ekran/Arka plan rengi seçeneğinden çalışma alanı için koyu renk seçilebilir.
6. Çizdiğiniz şeklin boyutlarında ve yönünde değişiklik yapmak isterseniz şeklin köşelerindeki yuvarlak simgenin üzerine gelip sol tuşa basılı tutarak şekli döndürebilir veya kare simgenin üzerine gelip sol tuşa basılı tutarak şekli büyültüp küçültebilirsiniz.
7. Parametre ayarlarını, işleme zeminini dikkate alarak veriniz.
8. Referans noktalarını verirken tuşu uzun süreli basılı tuttuğunuzda kare nokta belirecektir. Kare nokta deseninizin köşelerini çalışırken kolaylık sağlar.
9. Referans noktalarını verirken tuşu kısa süreli basılı tuttuğunuzda yuvarlak nokta belirecektir. Yuvarlak nokta deseninizin yuvarlak hatlarını çalışırken kolaylık sağlar.
10. Yanlış verilen referans noktalarını seçili hâle getirdikten sonra klavyedeki "Delete " veya "Back Space" tuşu ile silebilirsiniz.
11. Atlamalarda mutlaka parametre ayarlarından "Düğüm" komutu verilmelidir. Düğüm komutunun eksikliğinde işlemenin sökülecegi unutulmamalıdır.
12. Başlangıç ve bitiş noktasının, aynı desendeki başka işleme noktasına geçmede önemli bir unsur olduğunu unutmayınız.

İşlem Basamakları

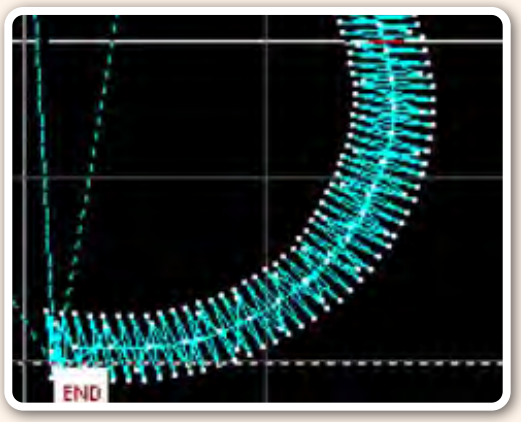
1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Desen çizim programını açınız.
4. Resim menüsünden "Resim Seç" sekmesini tıklayınız.

5. Açılan pencereden daha önceden taranmış olan brode deseninizi seçerek çalışma ekranına getiriniz (Görsel 6.22).

Görsel 6.22: Brode desenini çalışma alanına getirme

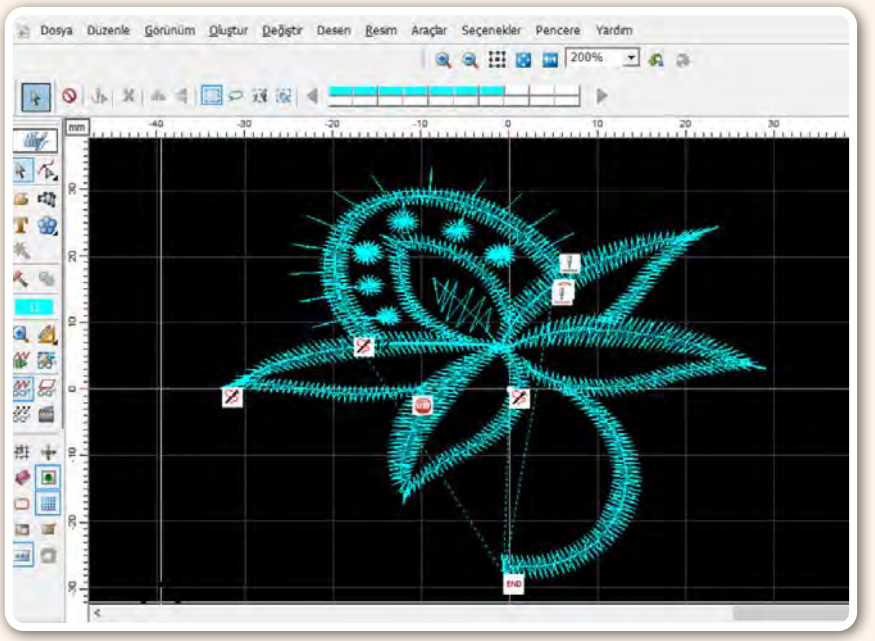
6. Alt menüden renk seçimi yapınız.
7. Nakış ayarlarından "Sargı" sekmesini seçiniz.
8. Açılan pencereden parametre ayarlarını yapınız.
9. Referans noktalarını belirlemek için "Oluştur" menüsünden "Manuel Batış" sekmesini seçiniz ve desenin kenarlarına fare (mouse) ile sol tıklayınız (Görsel 6.23).

Görsel 6.23: Brode deseninin referans noktaları

10. Referans noktalarını belirleme işlemini bitirmek için farenin sağ tuşuna basınız.
11. Parametre ayarlarından desenin başlangıç ve bitiş noktalarını belirleyiniz.
12. Parametre ayarlarından desenin iplik atlama, blok başı ve sonunda düğüm yapma işlemlerinde makinenin yavaş çalışması için yavaşla komut ayarlarını yapınız.

13. Desenin üzerinde fare ile sağ tıklayınız.
14. Açılan pencereden "İşle" sekmesini seçiniz.
15. Fare ile sağ tıklayarak işleme uygulamasını tamamlayınız (Deseniniz ekranda işlenmiş olarak görülecektir.).
16. Aynı desen üzerinde başka yerleri işlemek için aynı işlemleri tekrar ediniz (Görsel 6.24).

Görsel 6.24: Sargı uygulanmış brode deseni

KONTROL LİSTESİ 2

Kontrol Listesi 2, Uygulama 2'de yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

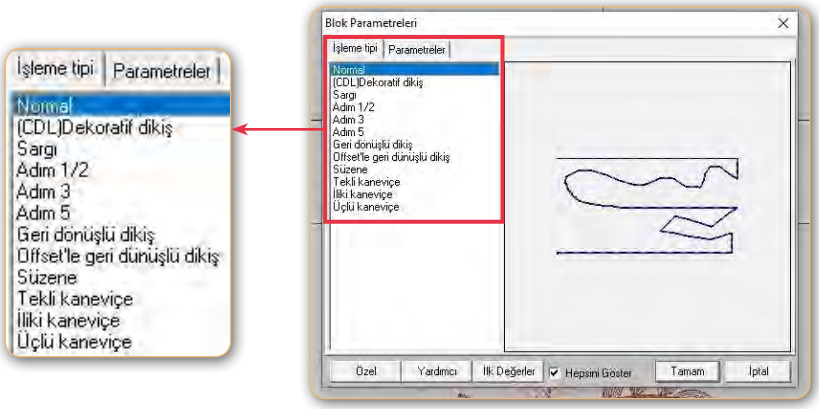
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Tarayıcıdan gelen deseni çalışma ekranına getirdi.		
2. Renk seçimini yaptı.		
3. Desene uygun işleme çeşidini seçti.		
4. Parametre ayarlarını yaptı.		
5. Manuel batış aracı ile fare ile sol tıklayarak desen kenarlarına referans noktalarını verdi.		
6. Deseni uygularken "İplik Atlama", "Düğüm", "Yavaşla" komutlarını verdi.		
7. "İşle" komutu vererek çalışmayı tamamladı.		
8. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
9. Temiz ve düzenli çalıştı.		
10. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

6.2. DİKİŞ PARAMETRE MENÜSÜNÜ DESENE UYGULAMA

Dikiş; iğnenin iplik vb. materyallerle birlikte bir noktadan diğer bir noktaya belirli aralıklarla batmasıdır. Dikiş, ev tekstilinden giyim endüstrisine, ayakkabıcılıktan sanayiye kadar bir çok alanda kullanılan vazgeçilmez temel bir tekniktir.

Dikişin desen çizim programlarında da uygulama alanı oldukça geniştir. Uygulama yapılan desen programına göre değişiklik gösteren dikiş teknikleri vardır. Teknikler, programın özelliğine göre farklılık gösterdiği gibi aynı efektler farklı programlarda da bulunabilmektedir (Görsel 6.25).

Görsel 6.25: Dikiş parametre penceresi

6.2.1. Dikiş Çeşitleri

Normal (Temel Dikiş)

Düz ve eğri hatlı desenlerin işlenmesinde iyi sonuçlar veren tekniktir. Parametrede verilen (adım uzunluğu) değer kadar (milimetre olarak) batışlar yapmaktadır.

Adım ½: Parametrelerde verilen (adım uzunluğu) değer kadar (milimetre olarak) batış yapıp yarım adım geri döner ve geri döndüğü noktadan parametrede verilen adım uzunluğu kadar ilerler. Aynı işlemi tekrarlayarak dikiş yapar.

Adım 3: Parametrelerde verilen (adım uzunluğu) değer kadar (milimetre olarak) üst üste üç kere batış yaparak bir sonraki batışa geçer.

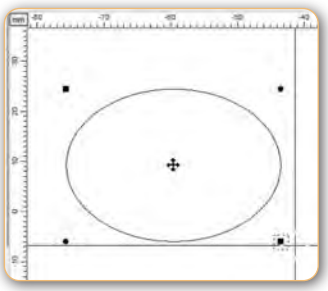
Adım 5: Parametrelerde verilen (adım uzunluğu) değer kadar (milimetre olarak) üst üste beş kere batış yaparak bir sonraki batışa geçer.

Geri Dönüşlü Dikiş: Parametrelerde verilen (adım uzunluğu) değer kadar (milimetre olarak) belirlenen bölgeyi dikip daha sonra aynı dikiş üzerinden tekrar batışlar yapan tekniktir.

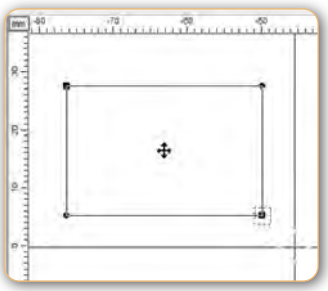
Ofset ile Geri Dönüşlü Dikiş: Parametrelerde verilen (adım uzunluğu) değer kadar (milimetre olarak) dikiş yaparak blok sonuna gidip aynı blok üzerinde geri dönerek işleme yapma tekniğidir.

Elips Şeklinin Etrafına Dikiş: Elips veya yuvarlak hatlı desenleri dikiş tekniği ile çalışmaya yarar (Görsel 6.26). Temel dikişte olduğu gibi verilen değer oranında (adım uzunluğu) batışlar yapar.

Köşeli Şekillerin Etrafına Dikiş: Dikdörtgen, kare veya paralel kenar hatlı desenleri dikiş tekniği ile çalışmaya yarar (Görsel 6.27). Verilen adım uzunluğu değerinde batışlar yapar.

Görsel 6.26: Elips şekil etrafına dikiş

Görsel 6.27: Dikdörtgen şekil etrafına dikiş

Süzene

Parametrelerde verilen adım uzunluğu değeri (mm) kadar batışlar ile yuvarlak şekilleri yan yana tekrarlayan bir tekniktir.

Kanaviçe

Parametrelerde verilen adım uzunluğu değeri (mm) kadar çarpı şeklindeki batışlardır (Görse 6.28 ve 6.29).

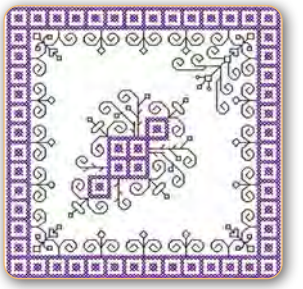
Tekli Kanaviçe: Parametrelerde verilen adım uzunluğu değeri (mm) kadar çarpı şeklindeki batışları üst üste bir kere yaparak oluşan tekniktir.

İkili Kanaviçe: Parametrelerde verilen adım uzunluğu değeri (mm) kadar çarpı şeklindeki batışları üst üste iki kere yaparak oluşan tekniktir.

Üçlü Kanaviçe: Parametrelerde verilen adım uzunluğu değeri (mm) kadar çarpı şeklindeki batışların üst üste üç kere yapılmasıyla oluşan tekniktir.

Görsel 6.28: Kanaviçe deseni

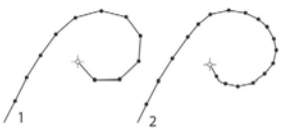

Görsel 6.29: Kanaviçe deseni

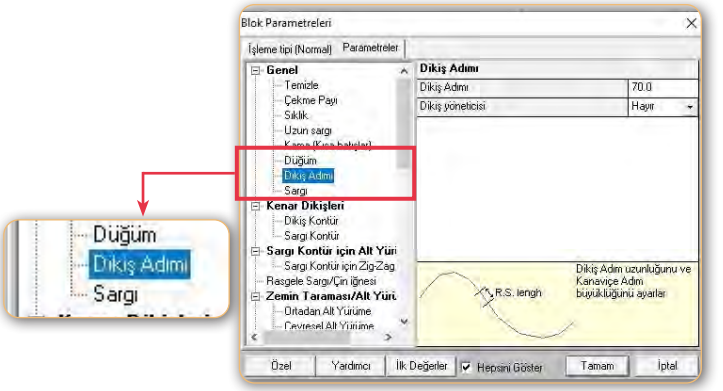
6.2.2. Dikiş Parametreleri

Dikiş parametreleri, dikiş tekniği ile desen hazırlanırken yapılacak ayarların tümüdür. Desenin muntazam yapılabilmesi için bu ayarların kumaş özelliğine ve yapılacak işe uygun değerlerin verilmesi ve işlem bittikten sonra onaylanması gerekmektedir.

Dikiş Adımı: Desende kullanılan dikiş adımlarının iki batış arasındaki mesafesini belirler (Görsel 6.30 ve 6.31). Varsayılan değeri 20'dir. Bu değer 2 mm'lik aralıklarla batış yapılacağını belirtir. Bu değer 0,7 mm yani 7'nin altına düşmemelidir. Dikiş adımı değeri 7'den az verilmemelidir.

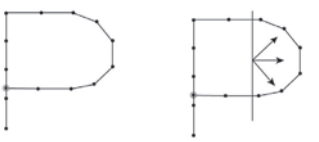

Görsel 6.30: Dikiş adımı görünümü

Görsel 6.31: Dikiş adımı ayarı penceresi

Dikiş Yöneticisi: Dikiş adım boyunu, blok mesafesi denk gelmediği zaman blok başında ve sonunda ayarlayıp ayarlamayacağını belirler (Görsel 6.32). Mesafe 2 mm'lik adımlar hâlinde giden bir dikişte, blok sonunda 2 mm'den küçük alan kalırsa bu alan dikiş yöneticisi tarafından önceki tüm batışlar küçültülerek doldurulmaya çalışılır. Dikiş yöneticisi kullanılmaz ise son batış küçültülerek blok bitirilir. Varsayılan olarak "Hayır" seçeneği seçilidir.

Görsel 6.32: Dikiş yöneticisi ile ayarlanmış batışlar

Amaç : Hazır geometrik şekillere dikiş parametrelerini uygulamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede hazır geometrik şekillere dikiş parametrelerini uygulayınız.

Araç Gereç : Desen çizim programı yüklü bilgisayar

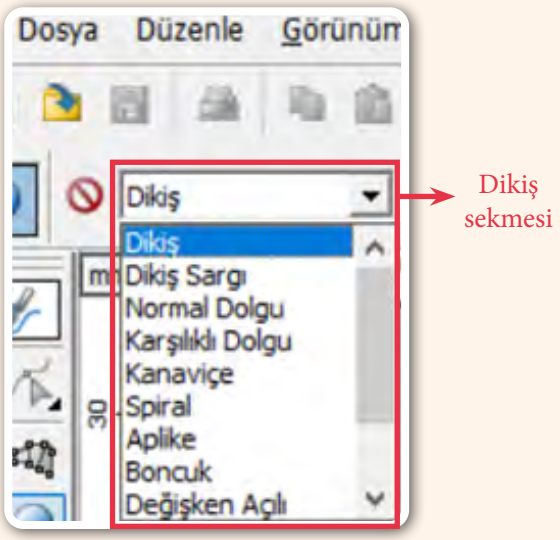
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 3 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Çizdiğiniz şeklin boyutlarında ve yönünde değişiklik yapmak isterseniz şeklin köşelerindeki yuvarlak simgenin üzerine gelip sol tuşa basılı tutarak şekli döndürebilir veya kare simgenin üzerine gelip sol tuşa basılı tutarak şekli büyültüp küçültebilirsiniz.
2. Parametre ayarlarını, işleme zeminini dikkate alarak veriniz.
3. Dikiş yönü, makinenin işleme yapacağı yöndür. İşleme yönünü belirlerken deseni dikkate alarak komut vermelisiniz.
4. Atlamalarda mutlaka parametre ayarlarından "Düğüm" komutu verilmelidir. Düğüm komutunun eksikliğinde işlemenin sökületeceği unutulmamalıdır.
5. Başlangıç ve bitiş noktasının, aynı desendeki başka işleme noktasına geçmede önemli bir unsur olduğunu unutmayınız.

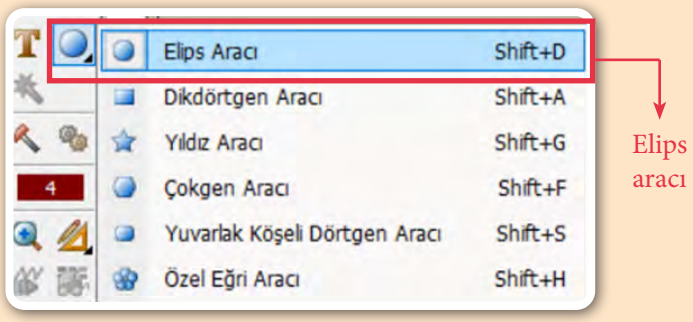
İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Bilgisayarınızda desen çizim programını açınız.
5. Üst menüden "Dikiş" sekmesini seçiniz (Görsel 6.33).
6. Parametre ayarlarını dikiş adımı 25, 30 ya da 35 olacak şekilde ayarlayınız.

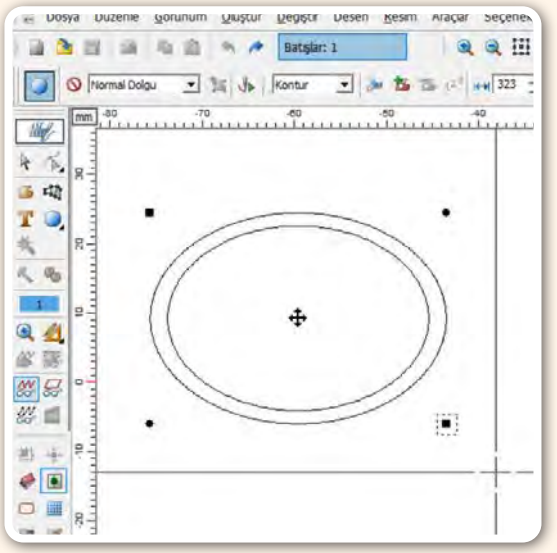
Görsel 6.33: Dikiş sekmesi

7. Ekranın sol tarafındaki menüden "Elips" aracını seçiniz (Görsel 6.34).

Görsel 6.34: Elips aracı sekmesi

8. Çalışma alanında, farenin sol tuşuna basılı tutarak istediğiniz boyutta elips çiziniz.
9. Çalışma alanına gelen geometrik şeklin köşelerinden mouse (fare) ile çekerek büyüklüğünü ayarlayınız (Görsel 6.35).

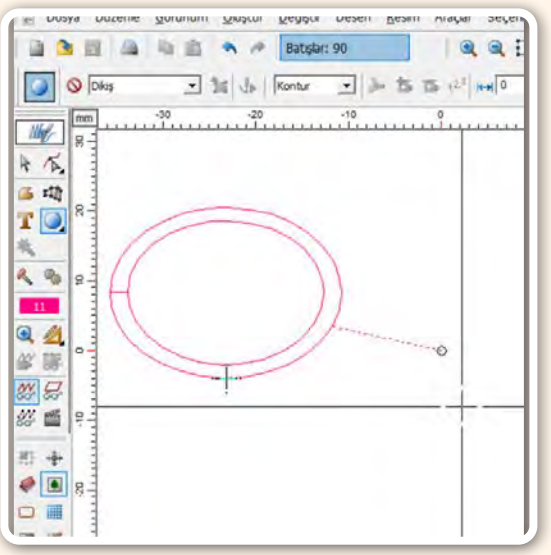
Görsel 6.35: Geometrik şekil ekran görüntüsü

10. Alt menüden renk seçimi yapınız [Her renk bir iğneye karşılık gelir (Görsel 6.36).].

Görsel 6.36: İğne ve renk sırası çubuğu ekran görüntüsü

11. Renk seçimi yaptıktan sonra Farenin sağ tuşuna tıklayarak açılan menüden "İşle" sekmesini seçiniz.
12. Çalışma alanına sol tıklayarak uygulamayı tamamlayınız (Görsel 6.37).

Görsel 6.37: Dikiş komutu uygulanmış geometrik şekil

KONTROL LİSTESİ 3

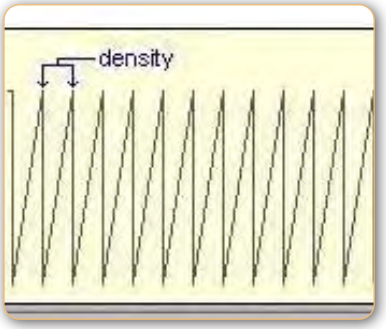
Kontrol Listesi 3, Uygulama 3'te yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Desen çizim programını açtı.		
3. Dikiş sekmesini seçti.		
4. Dikiş adımı parametre ayarlarını yaptı.		
5. Sol menüden elips aracını seçti.		
6. Çalışma alanına elips şeklini çizdi.		
7. Çalışma alanına çizilen geometrik şeklin boyutunu ve yönünü ayarladı.		
8. Dikiş işleme uygulamasını tamamladı.		
9. Renk seçimi yaptı.		
10. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
11. Temiz ve düzenli çalıştı.		
12. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

6.3. SARGI PARAMETRE MENÜSÜNÜ DESENE UYGULAMA

Sargı, dikişlerin karşılıklı olarak bir bölgeyi sarması işlemidir. Uygulama yapılan desen çizim programına göre değişiklik gösteren sargı teknikleri vardır. Teknikler, programın özelliğine göre farklılık gösterdiği gibi aynı efektler farklı programlarda da bulunabilmektedir (Görsel 6.38 ve 6.39).

Görsel 6.38: Sargı görünümü

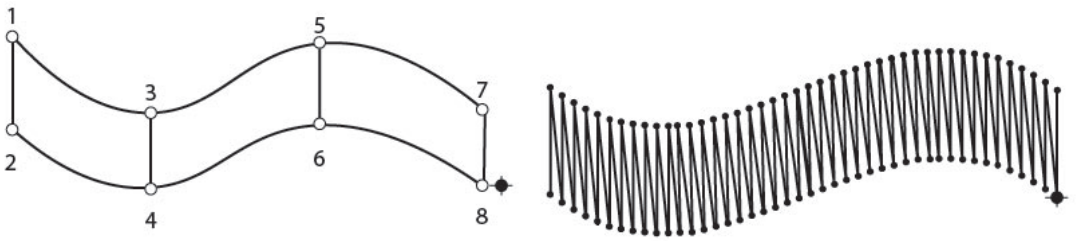

Görsel 6.39: Sargı ile işlenmiş motifler

6.3.1. Sargı Çeşitleri

Normal Sargı: Verilen iki alanın sarılması işlemidir. Bunun için ayrı ayrı iki hat olmalıdır. Nakış sektöründe normal sargı 'Çin iğnesi' olarak da adlandırılmaktadır.

Karşılıklı Sargı: Koordinatlar karşılıklı olarak verilir. Burada tarama yönleri karşılıklı koordinatlar arası eğim vasıtası ile tespit edilir. Görsel 6.40'ta görüldüğü gibi işlemlerin sıralı yapılması gerekir.

Görsel 6.40: Karşılıklı sargı görünümleri

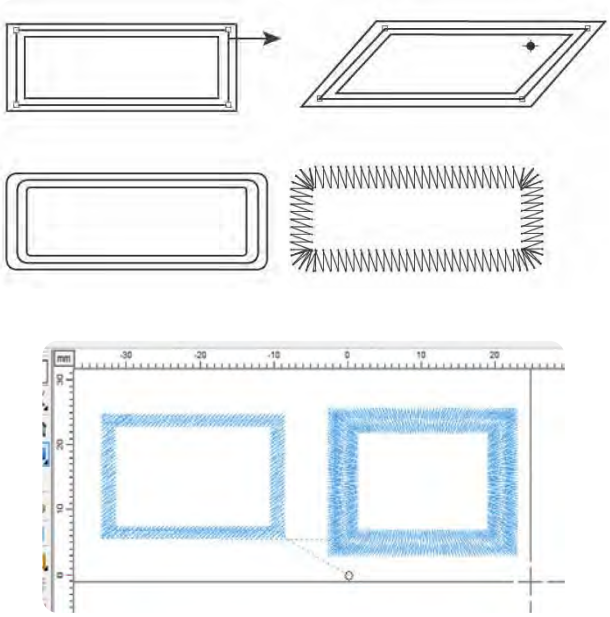
Eksen Sargı: Sargı kalınlığı her yerde eşit olan desenlerde kullanılır. Parametrelerden, eksen sargı kalınlığı ve sıklığı ayarlanır. Bu sargı tekniğinde, dikiş tekniğinde olduğu gibi koordinat verilir fakat parametre ayarları farklıdır. Belirlenen koordinatlar dikkate alınarak birinci ve ikinci taraf genişliği değerleri verilir. Makine, verilen değerler doğrultusunda işleme yapar.

Uzunlamasına Sargı: Bu sargı çeşidinde de normal sargı gibi koordinat verilir. Fakat sargının yönü, verilen koordinat noktalarına dik değil paralel olarak verilir. Uzunlamasına sargı diğer sargıların özelliklerine sahiptir.

Elips Sargı: Sargıda daire oluşturmak amacı ile kullanılır. Normal sargı ile bir daire sargı oluşturulabilir. Fakat düzgün bir daire sargı oluşturmak için koordinat noktalarını itina ile belirtmek gerekir. Elips sargıda yapılan çalışma daha net ve düzgün çıkar.

Düğme Sargı: Sargının karşılıklı olarak belirli bir sıklık oranında birbirinin üzerinden kayması ile oluşan bir sargı çeşididir.

Paralel Kenar Sargı: Sargıda kare veya dikdörtgen oluşturmak amacı ile kullanılır (Görsel 6.41). Normal sargı ile de oluşturulabilir fakat paralel kenar sargı gibi net ve düzgün olmayabilir. Burada önemli olan sargının kalınlığını ayarlamaktır. Sargı kalınlığı parametre ayarları sekmesinden yapılır. Parametre ayarları diğer sargı parametre ayarları ile aynıdır.

Görsel 6.41: Paralel sargı görünümleri

Eksen Elips Sargı: Elips sargı gibi yapılır ancak elips sargıda kalınlığı koordinat verir. Eksen elips sargı çeşidinde ise kalınlık parametrelerden manuel olarak ayarlanır. Bu sargıda kalınlık her yerde aynıdır.

6.3.2. Sargı Parametreleri

Üst Üste Bindirme: Sargılarda ve Çin iğnelerinde birleşim noktalarında kaç batışın üst üste bineceğini belirtir. Bu değer 1 - 5 arasında olabilir. Çin iğnelerinde 0 olması birleşim yerlerinde oluşacak izi engeller.

Batış Tekrar Sayısı: Dikiş, polar veya havlu gibi tüylü kumaşlarda gömülebilir. Bunu engellemek için dikişin birkaç kat atılması gerekir. Bu kısımda kaç kat dikiş atılacağı belirlenir. Varsayılan değeri 1'dir.

Batış Tekrar Metodu: Batış tekrarının ne şekilde yapılacağını belirler. "Her Batış" seçeneği her batışın tekrar edileceğini, "Her İkinci Batış" seçeneği batışın iki batışta bir tekrar edileceğini belirtir.

Cornelly: Bu seçenek Çin iğnelerinin kenarlarında nakış makinesinin nasıl döneceğini belirler. Seçenek "Evet" olarak ayarlanırsa nakış makinesi Çin iğnelerinin köşelerinde bir vuruş fazla yapar. Bu hareket kenarların düzgün çıkmasını sağlar ancak eski model nakış makinelerinde ve kalın iplikle işlenen desenlerde ufak batışlar oluşacağından iplik kopmasına neden olabilir. Varsayılan olarak "Hayır" seçeneği seçilidir.

Zigzag: İnce sargıda, sargı açısını bir miktar bükerek sargının daha düzgün çıkmasını sağlar. Varsayılan olarak "Hayır" seçeneği seçilidir.

4. Uygulama

Amaç : Hazır geometrik şekillere dikiş sargı parametrelerini uygulamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede hazır geometrik şekillere dikiş sargı parametrelerini uygulayınız.

Araç Gereç : Desen çizim programı yüklü bilgisayar

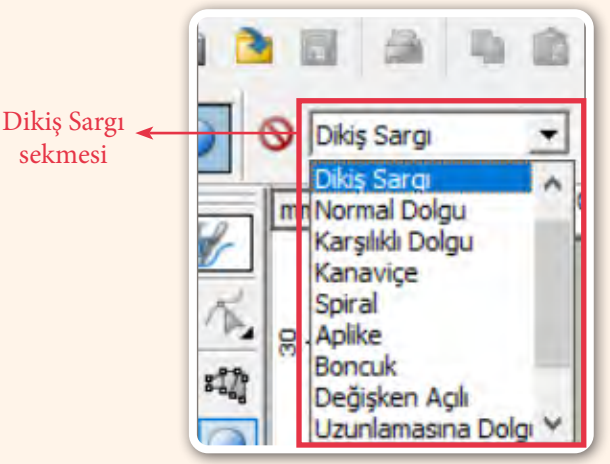
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 4 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Çizdiğiniz şeklin boyutlarında ve yönünde değişiklik yapmak isterseniz şeklin köşelerindeki yuvarlak simgenin üzerine gelip sol tuşa basılı tutarak şekli döndürebilir veya kare simgenin üzerine gelip sol tuşa basılı tutarak şekli büyültüp küçültebilirsiniz.
2. Parametre ayarlarını, işleme zeminini dikkate alarak veriniz.
3. Dikiş yönü, makinenin işleme yapacağı yöndür. İşleme yönünü belirlerken deseni dikkate alarak komut vermelisiniz.
4. Atlamalarda mutlaka parametre ayarlarından "Düğüm" komutu verilmelidir. Düğüm komutunun eksikliğinde işlemenin sökületeceği unutulmamalıdır.
5. Çalışma sırasında ekranın sol alt köşesinde çıkan uyarıları dikkate alınız.

İşlem Basamakları

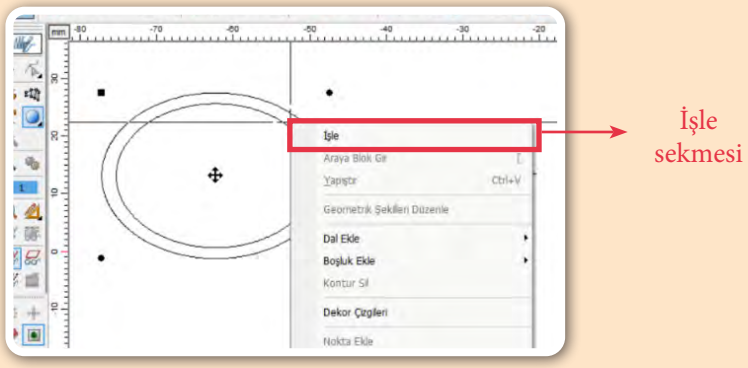
1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Bilgisayarınızda desen çizim programını açınız.
5. Sol menüden elips aracını seçiniz.
6. Çalışma alanında, farenin sol tuşuna basılı tutarak istediğiniz boyutta elips çiziniz.
7. Çalışma alanına gelen geometrik şeklin köşelerinden fare ile çekerek büyüklüğünü ayarlayınız.
8. Alt menüden renk seçimi yapınız (Her renk bir iğneye karşılık gelir.).
9. Nakış ayarlarından veya üst menüden "Dikiş Sargı" sekmesini seçiniz (Görsel 6.42).

Görsel 6.42: Dikiş sargı sekmesi

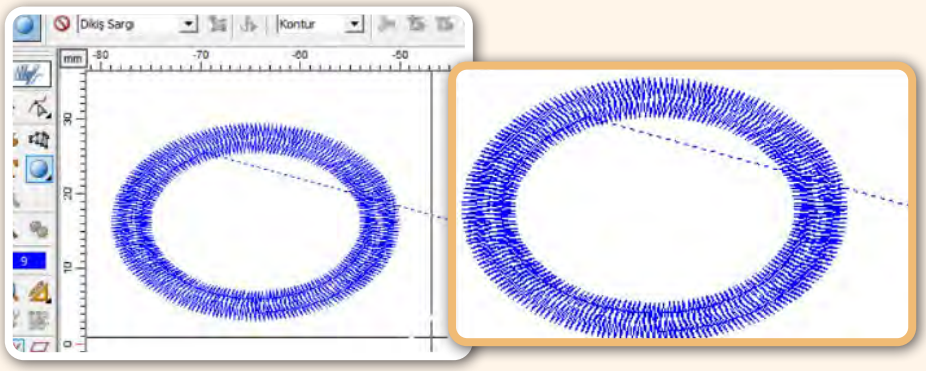
10. Parametre ayarlarını yapınız.
11. Desenin üzerinde fare ile sağ tıklayınız.

12. Açılan pencereden "İşle" sekmesini seçiniz (Görsel 6.43).

Görsel 6.43: İşle sekmesi ekran görünümü

13. Desenin üzerinde beliren ok ile işleme yönünü belirleyiniz.
14. İşleme yönünü belirledikten sonra desen üzerinde fare ile sağ tıklayarak işleme uygulamasını tamamlayınız (Deseniniz Görsel 6.44'teki gibi ekranda işlenmiş olarak görüntülenecektir.).

Görsel 6.44: Dikiş Sargı komutu uygulanmış geometrik şekil

KONTROL LİSTESİ 4

Kontrol Listesi 4, Uygulama 4'te yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Desen çizim programını açtı.		
3. Elips aracını seçti.		
4. Çalışma alanına elips şeklini çizdi.		
5. Çalışma alanına çizilen geometrik şeklin boyutunu ve yönünü ayarladı.		
6. Renk seçimini yaptı.		
7. "Dikiş Sargı" sekmesini seçti.		
8. Parametre ayarlarını yaptı.		
9. İşleme yönünü belirledi.		
10. Dikiş sargı işleme uygulamasını tamamladı.		
11. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
12. Temiz ve düzenli çalıştı.		
13. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

5. Uygulama

Amaç : Manuel batış aracı ile karşılıklı dolgu parametrelerini uygulamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede manuel batış aracı ile karşılıklı dolgu parametrelerini uygulayınız.

Araç Gereç : Desen çizim programı yüklü bilgisayar

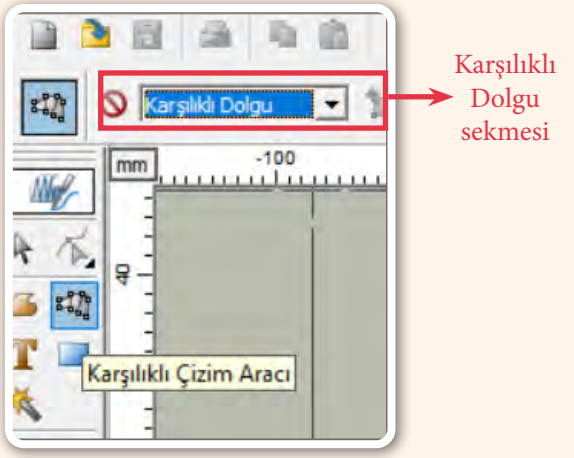
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 5 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Yanlış verilen referans noktalarını seçili hâle getirdikten sonra klavyedeki "Delete " tuşu ile veya "Back Space" tuşu ile silebilirsiniz.
2. İşlem sırasını karıştırmayınız.
3. Ekranda beliren uyarı yazılarını takip ediniz.
4. Başlangıç ve bitiş noktasının, aynı desendeki başka işleme noktasına geçmede önemli bir unsur olduğunu unutmayınız.
5. Desene uygun olan komutları veriniz.

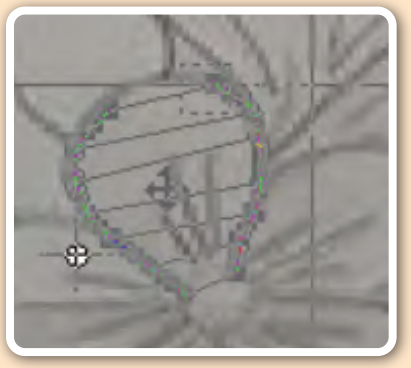
İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Bilgisayarınızda desen çizim programını açınız.
5. Üst menüden sırası ile Resim/Resim Aç sekmelerini tıklayınız.
6. Açılan pencereden, daha önceden taranmış olan deseninizi seçiniz.
7. "Tamam" sekmesine tıklayarak desenin çalışma alanına gelmesini sağlayınız.
8. Alt menüden renk seçimi yapınız (Her renk bir iğneye karşılık gelir.).
9. Nakış ayarlarından veya üst menüden "Karşılıklı Dolgu" sekmesini seçiniz (Görsel 6.45).

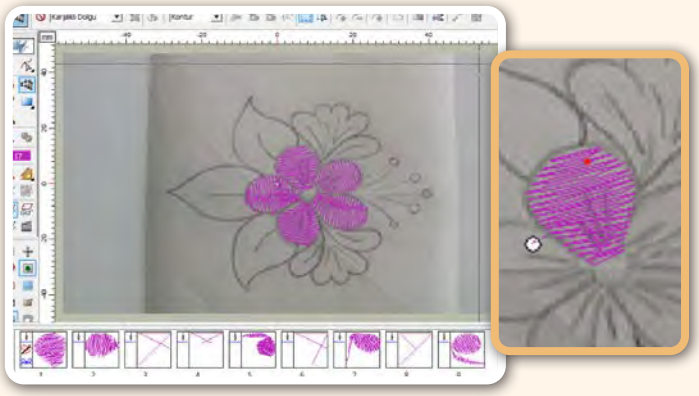
Görsel 6.45: Karşılıklı çizim aracı

10. Parametre ayarlarını yapınız.
11. Manuel batış aracı ile desen kenarlarına sol tıklayarak referans noktalarını karşılıklı olarak veriniz (Görsel 6.46).

Görsel 6.46: Karşılıklı dolgu referans noktaları

12. Deseniniz bittiğinde fare ile sağ tıklayarak "Bitti" komutu veriniz.
13. Desenin başlangıç ve bitiş noktalarını belirleyiniz.
14. Desenin üzerinde fare ile sağ tıklayınız.
15. Açılan pencereden "İşle" sekmesini seçiniz.
16. Fare ile sağ tıklayarak işleme uygulamasını tamamlayınız (Deseniniz Görsel 6.47'deki gibi ekranda işlenmiş olarak görüntülenecektir.).

Görsel 6.47: Karşılıklı dolgu uygulanmış desen

KONTROL LİSTESİ 5

Kontrol Listesi 5, Uygulama 5'te yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Desen çizim programını açtı.		
3. Tarayıcıdan gelen resmi seçerek çalışma alanına getirdi.		
4. Renk seçimini yaptı.		
5. Karşılıklı dolgu sekmesini seçti.		
6. Parametre ayarlarını yaptı.		
7. Üst menüden veya sol menüden manuel batış aracını seçti.		
8. Referans noktalarını verdi.		
9. Desenin başlangıç ve bitiş noktalarını belirledi.		
10. Karşılıklı dolgu işleme uygulamasını tamamladı.		
11. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
12. Temiz ve düzenli çalıştı.		
13. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

6.4. ÇİN İĞNESİ PARAMETRE MENÜSÜNÜ DESENE UYGULAMA

Çin iğnesi, desenin yüzeyini tamamen kapatan bir işlemedir. İşleme için belirlenen alanın içi çeşitli dikiş teknikleri ile doldurulmaktadır. Düz hat hâlinde veya birbirinin içine geçişli olarak işlenmektedir. Geniş alanlı işlemelerde tercih edilen bir tekniktir (Görsel 6.48).

Görsel 6.48: Çin iğnesi ve işleme örnekleri

6.4.1. Çin İğnesi Çeşitleri

Bilgisayarlı nakış makinelerinde farklı Çin iğnesi teknikleri kullanılır. Parametre ayarları bu tekniklere göre "Nakış Parametreleri" penceresinden yapılır.

Açılı Çin İğnesi: Parametre ayarlarında verilen değerler doğrultusunda açılı olarak dikiş yapan ve geniş zeminleri doldurmada kullanılan tekniktir.

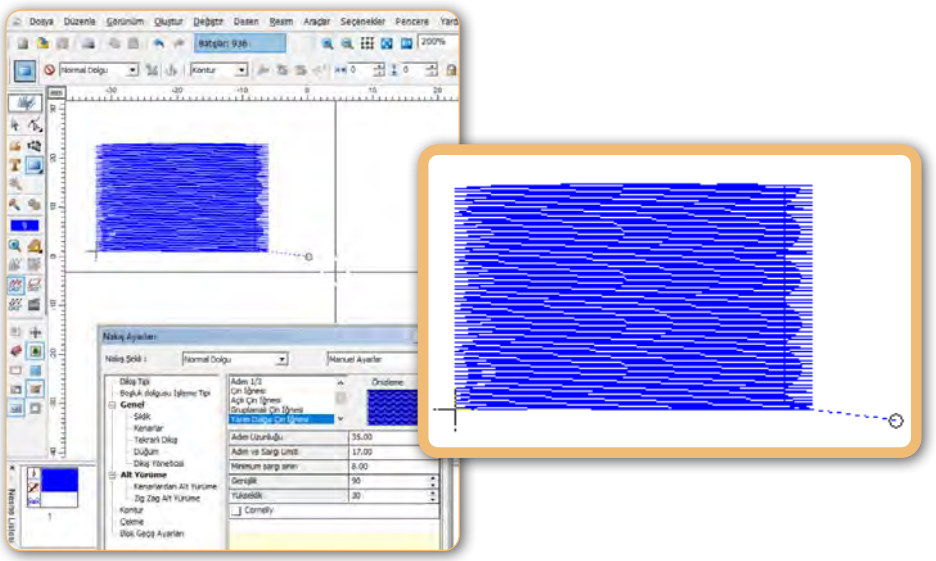
Gruplamalı Çin İğnesi: Parametre ayarlarında verilen değerler doğrultusunda gruplayarak işleme yapan ve geniş zeminleri doldurmada kullanılan tekniktir.

Yarım Dalga Çin İğnesi: Parametre ayarlarında verilen değerler doğrultusunda yarım dalga şeklinde dikiş yapan ve geniş zeminleri doldurmada kullanılan tekniktir (Görsel 6.49).

Tam Dalga Çin İğnesi: Parametre ayarlarında verilen değerler doğrultusunda tam dalga şeklinde dikiş yapan ve geniş zeminleri doldurmada kullanılan tekniktir.

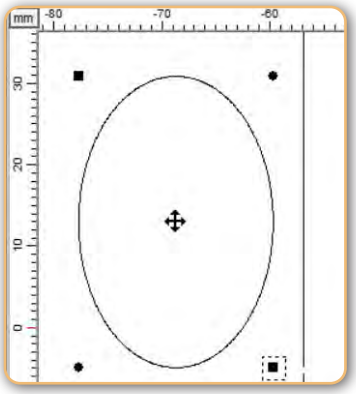
Rastgele Çin İğnesi: Parametre ayarlarında verilen değerler doğrultusunda rastgele batışlar yapan ve geniş zeminleri doldurmada kullanılan tekniktir.

Serbest Adımlı Çin İğnesi: Parametre ayarlarında verilen değerler doğrultusunda serbest batışlar yapan ve geniş zeminleri doldurmada kullanılan tekniktir.

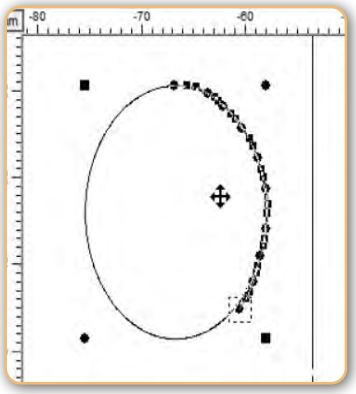

Görsel 6.49: Köşeli şekil içine yarım dalga Çin iğnesi ve detay görünümü

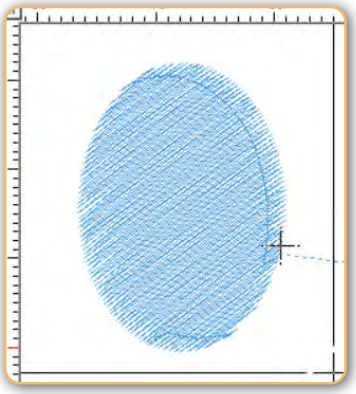
Elips İçine Yapılan Çin İğnesi: Çin iğnesini, elips alan içine uygular (Görsel 6.50, 6.51 ve 6.52).

Görsel 6.50: Elips şekil

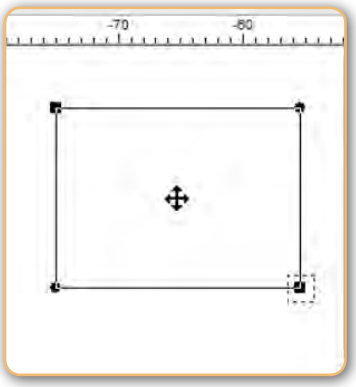

Görsel 6.51: Elips şekil içine Çin iğnesi koordinatları

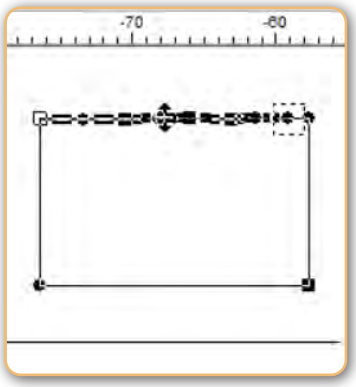

Görsel 6.52: Elips şekil içine Çin iğnesi

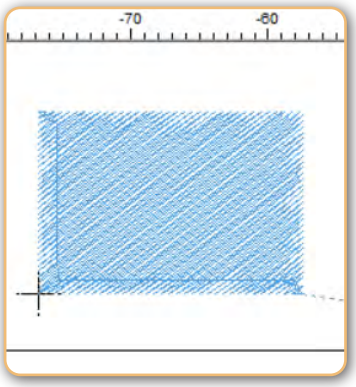
Köşeli Şekil İçine Yapılan Çin İğnesi: Kare veya dikdörtgen alanın Çin iğnesi ile doldurulmasını sağlar (Görsel 6.53, 6.54 ve 6.55).

Görsel 6.53: Köşeli şekil

Görsel 6.54: Köşeli şekil içine Çin iğnesi koordinatları

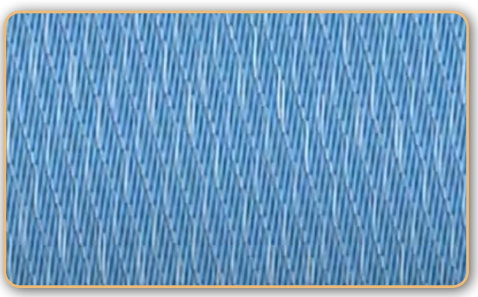
Görsel 6.55: Köşeli şekil içine Çin iğnesi

6.4.2. Çin iğnesi Parametreleri

Çin iğnesi tekniği uygulanırken yapılacak olan ayarların tümünü içermektedir. Verilecek değerler ve yapılacak olan seçimler Çin iğnesi tekniğinin çeşidine ve desen çizim programına göre değişiklik gösterebilmektedir. Uygun parametre ayarları; işlemenin netliği ve işleme süresi ile ilişkilidir.

Step (Fill Stitch-Tatami): Bu seçenek Çin iğnesinin genel parametrelerini içermektedir.

Adım Uzunluğu: Çin iğnesinin bir alanı doldururken oluşturduğu batışların aralıklarını belirler (Görsel 6.56). Varsayılan değeri 35'tir. Bu değer çok küçük verilirse sistem, alanı küçük batışlar yaparak doldurur bu da iplik kopmasına neden olur.

Görsel 6.56: Çin iğnesi dikiş adımı

Adım ve Sargı Limiti: Çin iğneleri, daralan alanlarda sargıya dönüşür. Sargıya geçiş limiti, Çin iğnelerinin hangi kalınlık miktarından sonra sargı yapmaya başlayacağını belirler.

Minimum Sargı Sınırı: Çin iğnesinin kenarlarında yapılacak en küçük hareketin boyunu belirler. Çok küçük değer vermek nakış makinesinde iplik kopmasına sebep olur.

6. Uygulama

Amaç : Desene Çin iğnesi parametrelerini uygulamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede desene Çin iğnesi parametrelerini uygulayınız.

Araç Gereç : Desen çizim programı yüklü bilgisayar

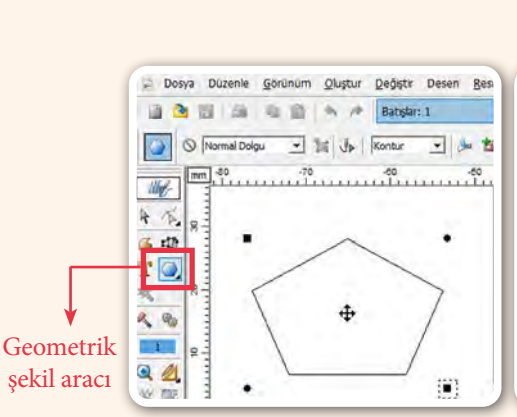
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 6 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

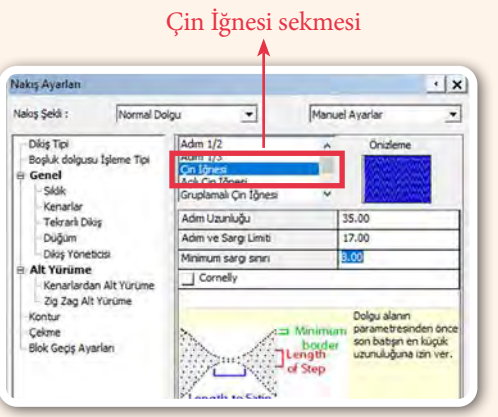
1. Desen çizim programı kullanım kılavuzuna göre işlem yapınız.
2. Desen çizim programlarına göre menülerde (isimlerinde veya yerlerinde) değişiklikler olabilir, dikkat ediniz.
3. Desen olarak programda bulunan şekilleri, kütüphanede kayıtlı resimleri veya kendi tasarımlarınızı kullanabilirsiniz.
4. Bilgisayarınızın antivirüs programını sık sık kontrol ediniz.
5. Parametre ayarlarını, işleme zeminini dikkate alarak veriniz.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Bilgisayarınızda desen çizim programını açınız.
5. Sol menüden Çin iğnesi uygulamak istediğiniz desen şeklini (elips, dikdörtgen vb.) seçiniz.
6. Çalışma alanında, farenin sol tuşuna basılı tutarak istediğiniz boyutta şekli çiziniz.
7. Çizdiğiniz şeklin köşelerinden fare ile çekerek büyüklüğünü ayarlayınız (Görsel 6.57).
8. Çalışılacak rengi seçiniz.
9. Nakış ayarlarından "Çin İğnesi" sekmesini seçiniz (Görsel 6.58).

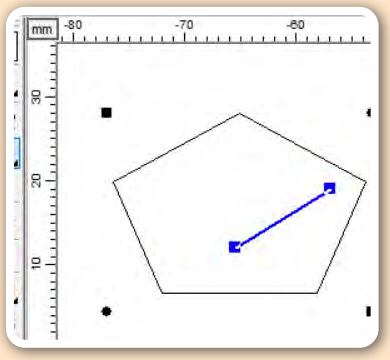

Görsel 6.57: Geometrik şekil çizim aracı

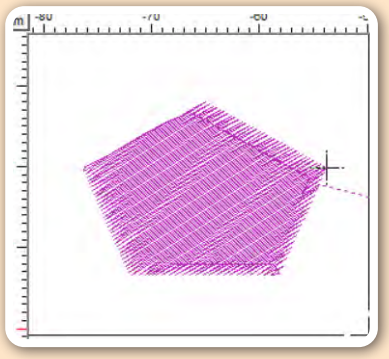

Görsel 6.58: Çin iğnesi sekmesi ekran görünümü

10. Parametre ayarlarını yapınız.
11. Desenin üzerinde fare ile sağ tıklayınız.
12. Açılan pencereden "İşle" sekmesini seçiniz.
13. Desenin üzerinde beliren ok ile işleme yönünü belirleyiniz (Görsel 6.59).
14. İşleme yönünü belirledikten sonra desen üzerinde fare ile sağ tıklayarak işleme uygulamasını tamamlayınız (Görsel 6.60).

Görsel 6.59: İşleme yönü

Görsel 6.60: Çin iğnesi uygulanmış desen

KONTROL LİSTESİ 6

Kontrol Listesi 6, Uygulama 6'da yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Desen çizim programını açtı.		
3. Çalışacağı geometrik şekli seçti.		
4. Geometrik şekli ekranına getirerek boyutlarını ayarladı.		
5. Renk seçimini yaptı.		
6. "Çin İğnesi" sekmesini seçti.		
7. Parametre ayarlarını yaptı.		
8. İşleme yönünü belirledi.		
9. Çin iğnesi işleme uygulamasını tamamladı.		
10. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
11. Temiz ve düzenli çalıştı.		
12. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

SIRA SİZDE

Amaç : Desene uygun işleme tekniği parametrelerini seçerek uygulamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede desene uygun işleme tekniği parametrelerini seçerek uygulayınız.

Araç Gereç : Desen programı yüklü bilgisayar

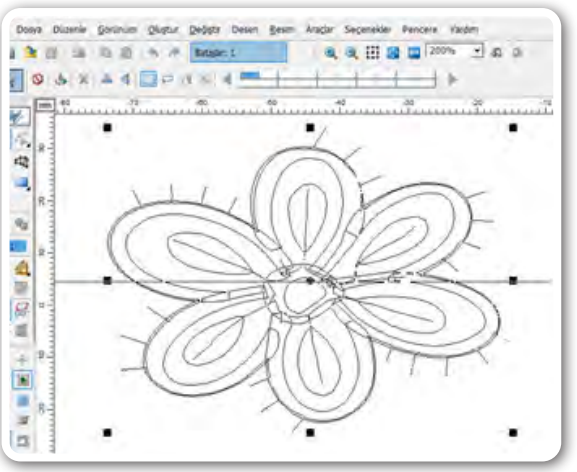
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Dereceleme Ölçeği kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Desen çizim programı kullanım kılavuzuna göre işlem yapınız.
2. Desen çizim programlarına göre menülerde (isimlerinde veya yerlerinde) değişiklikler olabilir dikkat ediniz.
3. Desen olarak programda bulunan şekilleri, kütüphanede kayıtlı resimleri veya kendi tasarımlarınızı kullanabilirsiniz.
4. Bilgisayarınızın antivirüs programını sık sık kontrol ediniz.
5. Parametre ayarlarını, işleme zeminini dikkate alarak veriniz.

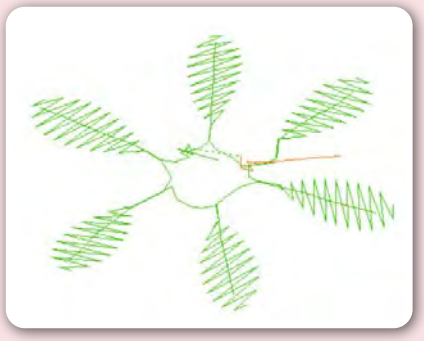
İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Bilgisayarınızda desen çizim programını açınız.
5. Çalışılacak deseni seçiniz.
6. Çalışma alanına tıklayarak deseni sayfaya getiriniz (Görsel 6.61).

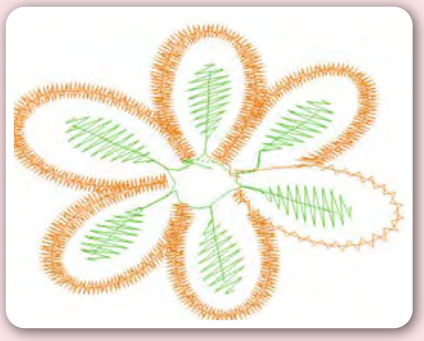

Görsel 6.61: Ekrana getirilmiş desen

7. Çalışılacak renkleri seçiniz.
8. Desene uygun işleme tekniğini seçiniz.
9. "1. Renk (yeşil)" referans noktalarını vererek işleyiniz (Görsel 6.62).
10. "2. Renk (turuncu)" referans noktalarını vererek işleyiniz (Görsel 6.63).

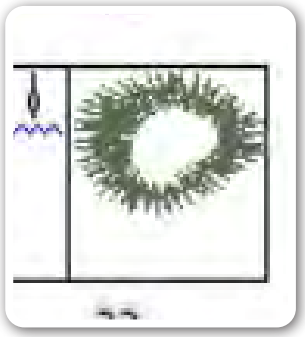

Görsel 6.62: 1. renk

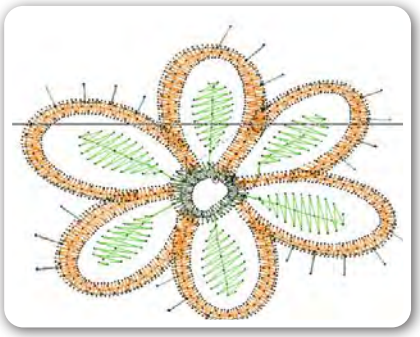

Görsel 6.63: 2. renk

11. "3. Renk (koyu yeşil)" referans noktalarını vererek işleyiniz (Görsel 6.64).
12. Desenin batış noktalarını gösteriniz (Görsel 6.65).

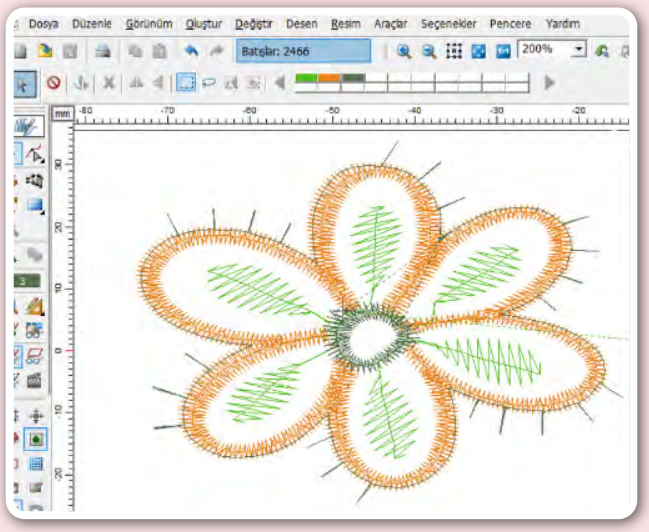

Görsel 6.64: 3. renk

Görsel 6.65: Batış noktaları

13. Parametre ayarlarını yapınız.
14. İşleme uygulamasını tamamlayınız (Görsel 6.66).

Görsel 6.66: Tamamlanmış desen

DERECELEME ÖLÇEĞİ

Öğrencinin

Adı Soyadı : ..... Toplam Puan : .....

Numarası : ..... Değerlendirme Tarihi : .....

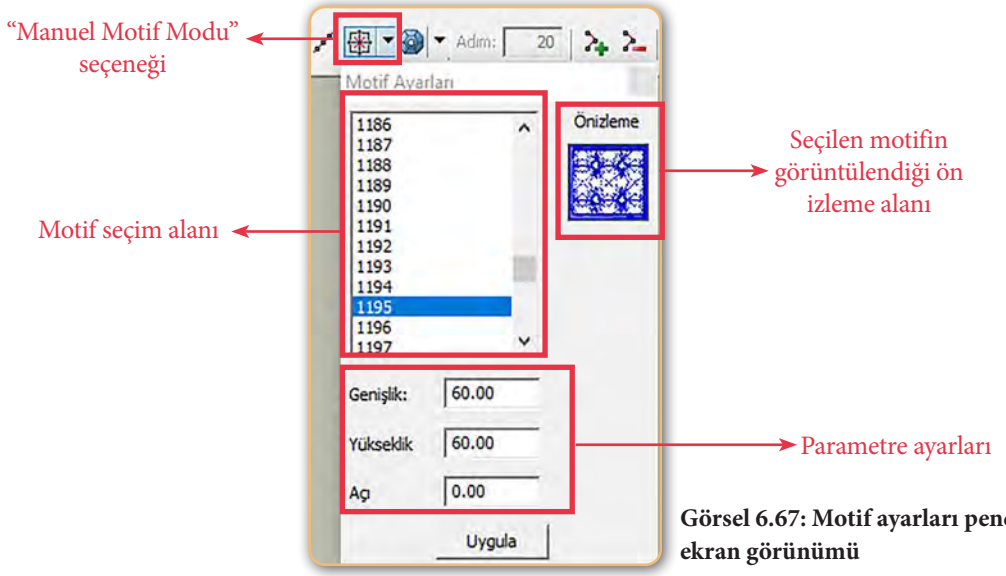
Sıra Sizde uygulaması kapsamında ne kadar başarıya ulaşıldığını ölçmek için aşağıda listelenen ölçütlerin karşısına gözlemleriniz doğrultusunda 1 (Geliştirilebilir), 2 (Orta), 3 (İyi), 4 (Çok İyi) derecelerini göz önünde bulundurarak "X" işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	PERFORMANS DÜZEYİ			
	Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (2)	Geliştirilebilir (1)
A) EDİNİLEN BİLGİYİ BECERİYE DÖNÜŞTÜRME				
1. Desen çizim programını açtı.				
2. Çalışacağı deseni seçti.				
3. Deseni ekranına getirerek boyutlarını ayarladı.				
4. Renk seçimini yaptı.				
5. İşleme tekniğini seçti.				
6. "1, 2, ve 3. Renk" referans noktalarını verdi.				
7. Parametre ayarlarını yaptı.				
8. İşleme uygulamasını tamamladı.				
B) HAZIRLIK VE BEKLENİLEN DAVRANIŞ				
9. Çalışma ortamını hazırladı.				
10. Araç gereci hazırladı.				
11. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.				
12. Araç gereci ve zamanı verimli kullandı.				
13. Temiz ve düzenli çalıştı.				
Tablo puanını 100'lük sisteme dönüştürme işlemi Tabloda her bir ölçüt için belirlenen en yüksek puan 4'tür. Tabloda toplam 13 ölçüt vardır. Tablodan alınabilecek en yüksek puan 13 x 4 = 52'tır. **DEĞERLENDİRME PUANI = (Tablo Puanı x 100) / 52**				

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

6.5. DEKORATİF DİKİŞ PARAMETRE MENÜSÜNÜ DESENE UYGULAMA

Dekoratif dikiş, aynı motiflerin belirlenen koordinatlarla yan yana yerleştirilmesi ile oluşan dikiştir. Manuel batış aracının seçimi ile aktif hâle gelmektedir. Dekoratif dikişlere üst menüden Manuel Motif Modu seçneği tıklanarak açılan "Motif Ayarları" penceresinden ulaşılmaktadır (Görsel 6.67). "Motif Ayarları" penceresinde binlerce seçenek mevcuttur. Motif ayarları penceresinden seçilen motifin görüntüsü ön izleme alanında görüntülenerek motif seçimi yapılmaktadır. Ayrıca dikiş modellerinin tekrarı, sıklık ve genişlik ayarları gibi parametre değişiklikleri ile desenler oluşturularak özgün tasarımlar yapılabilmektedir. Tasarlanan bu yeni dekoratif dikişler "Motif Ayarları" penceresine eklenerek arşivlenebilmektedir. Dekoratif dikiş çeşitlerine desen çizim programlarındaki arşivlerden ulaşılmaktadır. Arşiv sekmesinin "Sistem parametreleri" ayarlarından aktif hâle getirilmesi gerekmektedir.

Görsel 6.67: Motif ayarları penceresi ekran görünümü

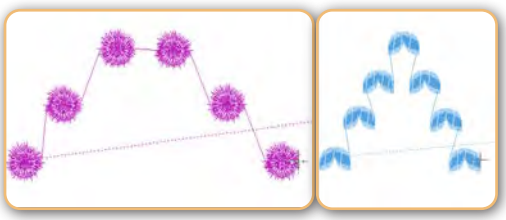
6.5.1. Dekoratif Dikiş Çeşitleri

Dekoratif dikiş çeşitlerine desen programlarındaki arşivlerden ulaşılmaktadır (Görsel 6.68). Arşiv sekmesinin "Sistem parametreleri" ayarlarından aktif hâle getirilmesi gerekmektedir.

Temel Dekoratif Dikiş: Verilen koordinat doğrultusuna dekoratif dikiş yapmaya yarar.

Elips Şekli Etrafına Dekoratif Dikiş: İstenilen daire veya elips şekil kenarlarına dekoratif dikiş yapmaya yarar.

Karşılıklı Dekoratif Dikiş: İki koordinat arasına dekoratif dikiş yapmaya yarar. Geniş alanlarda kullanılır.

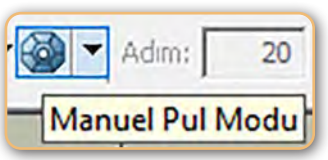

Görsel 6.68: Dekoratif dikiş örnekleri

Bölge Dekoratif Dikiş: Tamamen bir bölgenin dekoratif dikiş ile doldurulmasında kullanılır. Çok geniş alanlarda bu dikiş tekniği kullanılabilir.

6.5.2. Pul

Nakış yapılırken, işlenen desenin daha güzel görünmesini sağlamak amacıyla özel süsleme malzemesi olarak pul kullanılabilmektedir. Pulların değişik renkleri ve büyüklükleri vardır. Desen ve kumaş özelliğine göre pul seçilmelidir. Sadece pul dikmek için üretilen makinelerin yanı sıra diğer nakış makinelerine de pul/boncuk aparatı takmak mümkündür. Pul dikişi yapabilmek için üst menüden "Manuel Pul Modu" seçilerek "Pul Dikme" aktif hâle getirilir (Görsel 6.69). Pul ayarları menüsünde farklı seçenekler mevcuttur.

Görsel 6.69: Manuel Pul Modu

Amaç : Desene dekoratif dikiş parametrelerini uygulamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede desene dekoratif dikiş parametrelerini uygulayınız.

Araç Gereç : Desen çizim programı yüklü bilgisayar

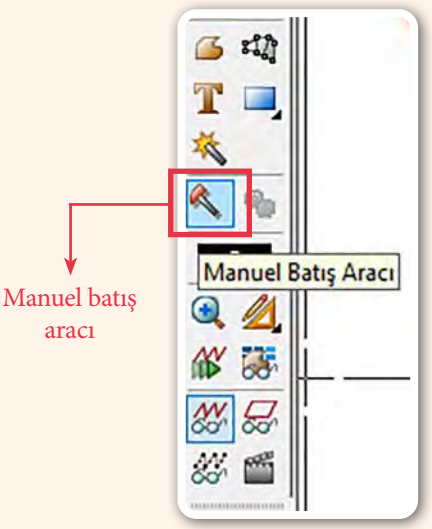
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 7 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Referans noktalarını verirken tuşu uzun süreli basılı tuttuğunuzda kare nokta belirecektir. Kare nokta deseninizin köşelerini çalışırken kolaylık sağlar.
2. Referans noktalarını verirken tuşu kısa süreli basılı tuttuğunuzda yuvarlak nokta belirecektir. Yuvarlak nokta deseninizin yuvarlak hatlarını çalışırken kolaylık sağlar.
3. Yanlış verilen referans noktalarını seçili hâle getirdikten sonra klavyedeki "Delete " veya "Back Space" tuşu ile silebilirsiniz.

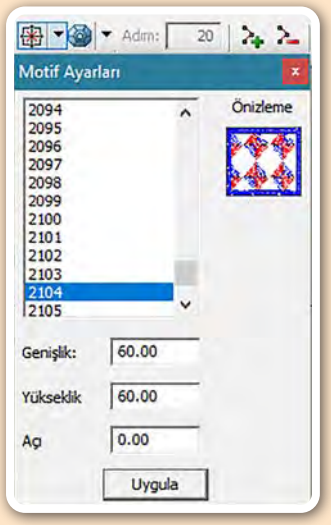
İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Bilgisayarınızda desen çizim programını açınız.
5. Renk seçimini yapınız.
6. Sol menüden "Manuel Batış Aracı"nı seçiniz (Görsel 6.70).

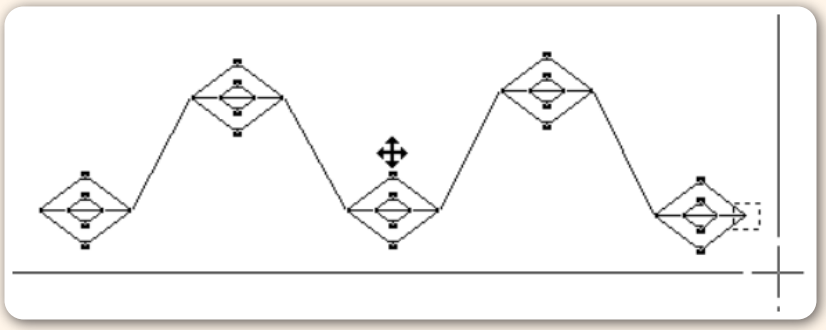
Görsel 6.70: Manuel batış aracı

7. Üst menüden "Motif Ayarları" penceresini açınız (Görsel 6.71).
8. Açılan pencereden dekoratif dikiş çeşidini seçiniz.

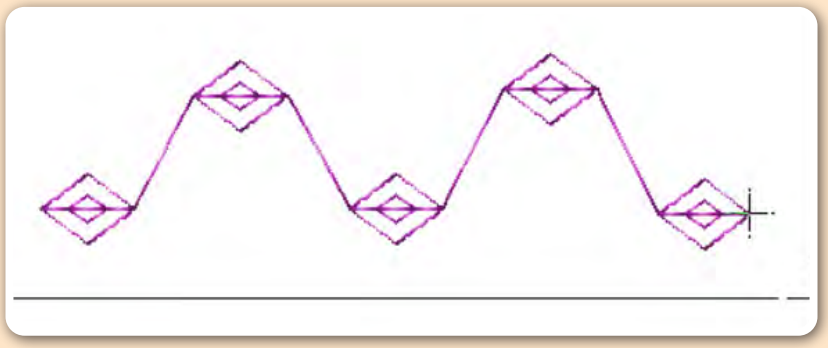
Görsel 6.71: Motif ayarları penceresi

9. Parametre ayarlarını yapınız.
10. Çalışma alanına gelerek fare ile sol tıklayıp referans noktalarınızı veriniz (Görsel 6.72).

Görsel 6.72: Dekoratif dikiş referans noktaları ekran görünümü

11. Desenin üzerinde sağ tıklayınız.
12. Açılan pencereden "İşle" sekmesini seçiniz.
13. Desen üzerinde sağ tıklayarak dekoratif dikiş uygulamasını tamamlayınız (Görsel 6.73).
14. Aynı desen üzerinde başka yerleri işlemek için aynı işlemleri tekrar ediniz.

Görsel 6.73: Dekoratif dikiş uygulanmış desen

Amaç : Desene pul parametrelerini uygulamak.

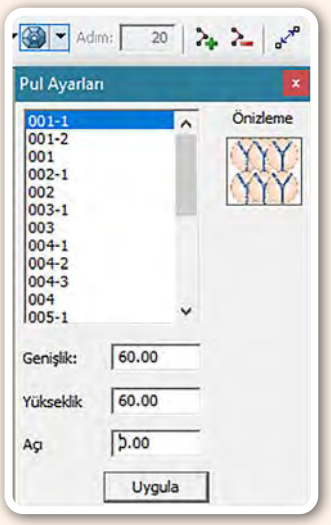
Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede desene pul parametrelerini uygulayınız.

Araç Gereç : Desen çizim programı yüklü bilgisayar

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 7 kullanılarak değerlendirilecektir.

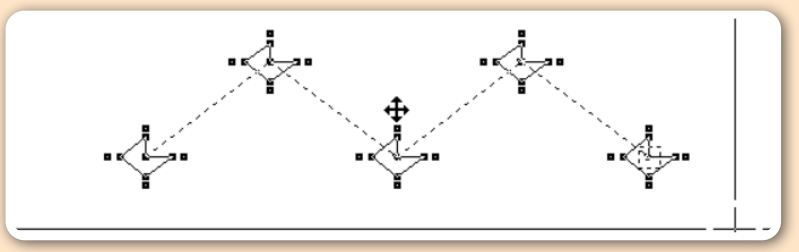
İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Bilgisayarınızda desen çizim programını açınız.
5. Renk seçimini yapınız.
6. Sol menüden "Manuel Batış Aracı"nı seçiniz.
7. Üst menüden "Manuel Pul Modu" nu tıklayarak "Pul Ayarları" penceresini açınız (Görsel 6.74).
8. Açılan pencereden pul çeşidini seçiniz.

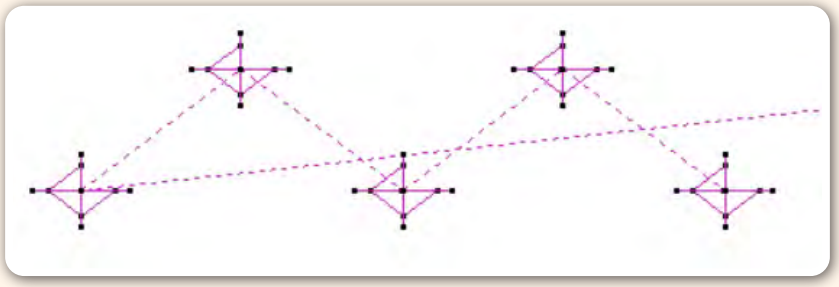
Görsel 6.74: Pul ayarları penceresi

9. Çalışma alanına gelerek fare ile sol tıklayıp referans noktalarınızı veriniz (Görsel 6.75).

Görsel 6.75: Pul referans noktaları ekran görünümü

10. Desenin üzerinde fare ile sağ tıklayınız.
11. Açılan pencereden "İşle" sekmesini seçiniz.
12. Desen üzerinde fare ile sağ tıklayarak pul uygulamasını tamamlayınız (Görsel 6.76).
13. Aynı desen üzerinde başka yerleri işlemek için aynı işlemleri tekrar ediniz.

Görsel 6.76: Pul uygulanmış desen

KONTROL LİSTESİ 7

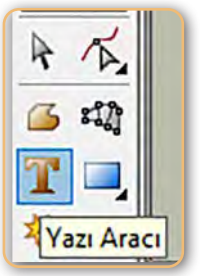
Kontrol Listesi 7, Uygulama 7'de yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Desen programını açtı.		
3. Renk seçimini yaptı.		
4. Manuel batış aracını seçti.		
5. "Motif Ayarları" penceresini açarak uygulayacağı dikiş çeşidini seçti.		
6. Parametre ayarlarını yaptı.		
7. Dekoratif dikiş referans noktalarını verdi.		
8. Dekoratif dikişi desene uyguladı.		
9. "Pul Ayarları" penceresini açarak uygulayacağı pul çeşidini seçti.		
10. Parametre ayarlarını yaptı.		
11. Pul referans noktalarını verdi.		
12. Pul çeşidini desene uyguladı.		
13. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
14. Temiz ve düzenli çalıştı.		
15. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

6.6. OTOMATİK YAZI YAZMA PARAMETRE MENÜSÜNÜ DESENE UYGULAMA

Desen programında otomatik yazı yazma çoğunlukla arma tasarımlarında kullanılmaktadır. Programların zengin harf karakteri menüsü ve farklı çerçeve seçenekleri ile oldukça özgün arma tasarımları oluşturulmaktadır. Yazı yazmak için sol menüden "Yazı Aracı" sekmesine tıklanır (Görsel 6.77). Sekmeye tıklandıktan sonra üst menüde "Yazı Araçları" paneli aktif hâle gelir. Bu alandan yazı biçimlendirme ve dikiş seçenekleri ayarları yapılmaktadır (Görsel 6.78).

Görsel 6.77: Yazı Aracı sekmesi

Görsel 6.78: Yazı biçimlendirme araç çubuğu

1. Nakış tipi: Yazıya farklı nakış tiplerinin uygulanmasını sağlar.
2. Karakter Düzenle: Yazı seçiliyken yazı aracını aktifleştirerek yazı biçimlendirme ve dikiş ayarlarının yapılmasını sağlar.
3. İşle: Seçilen nakış tipine göre yazıya işleme yapar.
4. Font Profili: Belirlenen yazı özelliklerini kaydederek daha sonra kullanılmasını sağlar.
5. Çerçeve Seç: Yazılan metne çerçeve seçmek veya bir geometrik şekil etrafında yazı yazmak için kullanılır.
6. Çerçeveyi Sıfırla: Yazıya uygulanan çerçeve özelliklerini iptal eder.
7. Yazı: Yazı yazmak için yazı penceresini açar.
8. Font Seç: Yazı tipini belirler.
9. Yazı Yüksekliği: Yazının yüksekliğini belirler.
10. Harf Aralığı: Harfler arasındaki mesafeyi ayarlar.
11. Genişlik/Döndürme: Yazının genişliğini ve yönünü ayarlar.
12. Yazı Tipi Stili: Yazının kalın (B) ve italik (*I*) olmasını belirler.
13. Hizalama: Metni sola, ortaya veya sağa hizalar.
14. Karakter Kontür Modu: Yazının tamamı yerine her bir karakteri veya harfi ayrı biçimlendirmek için kullanılır.
15. Gelişmiş Karakter Düzenleyicisi: Karakterler ve satırlar arasındaki boşluğu ayarlar.

6.6.1. Yazı Biçimlendirme

Desen programında otomatik yazı yazma, farklı harf karakterlerini farklı büyüklüklerde ve renklerde kullanarak uygulanmaktadır. Yazılan metinleri çeşitli çerçevelere yerleştirmek ve farklı işleme türlerini seçerek tasarımlar yapmak mümkündür.

Nakış Tipi

Nakış Tipi sekmesinden seçilebilecek nakış tipleri şunlardır:

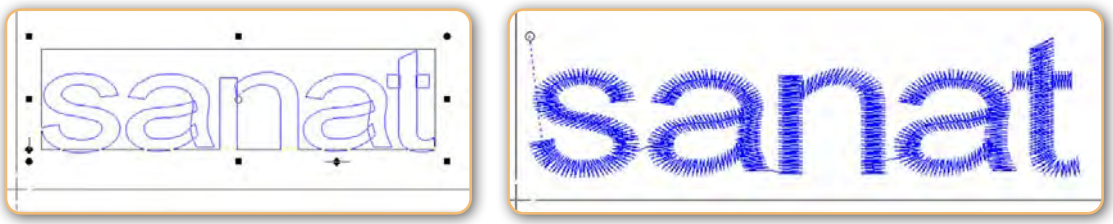
- Rakam olarak (Görsel 6.79)
- Dikiş
- Dikiş sargı
- Normal dolgu (Çin iğnesi)
- Kanaviçe
- Karşılıklı dolgu
- Aplike
- Uzunlamasına dolgu
- Süzeni

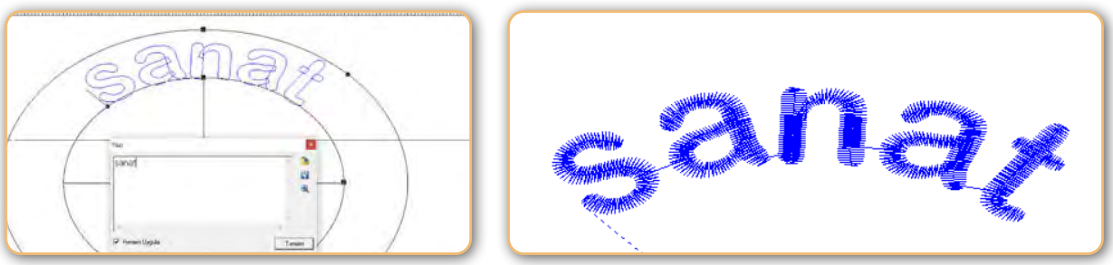
Görsel 6.79: Rakam olarak işleme

Çerçeve Seç

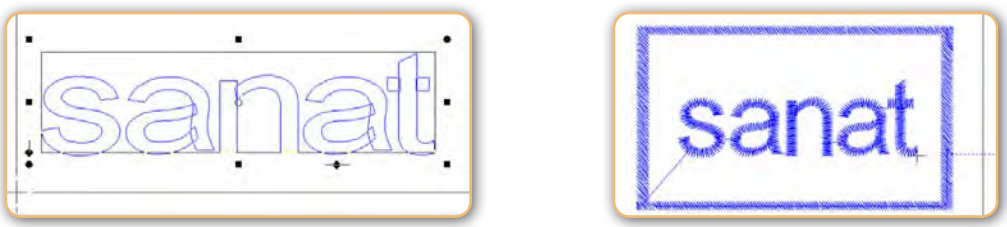
Metne çerçeve özelliği verilmediğinde temel yazı biçiminde yazılabilmektedir. Metin kutusuna yazılan yazının belli bir şekil içine yazılması için "Çerçeve Seç" seçeneği kullanılmalıdır. Seçilen çerçevenin özelliğine göre yazı biçimlenmektedir (Görsel 6.80, 6.81 ve 6.82).

Görsel 6.80: Temel yazı formatında yazılmış metin

Görsel 6.81: Elips şekli etrafına yazılmış metin

Görsel 6.82: Dikdörtgen içine yazılmış metin

6.6.2. Otomatik Yazı Yazma Parametre Ayarları

Çalışma alanına eklenen yazı seçildikten sonra fare ile sağ tıklayarak "Nakış Parametreleri" seçeneği seçilir. Açılan "Nakış Parametreleri" penceresinden yazının parametre ayarları yapılabilmektedir.

6.6.2.1. Başlama Bitiş Pozisyonu

Başlama Pozisyonu

Kilit Tipi: Her harfin başlangıç noktasına kilit atmak (Sökülmemesi için yapılan birkaç dikiş.) için istenilen kilit tipidir.

Bitiş Pozisyonu

Kilit Tipi: Her bir harfin bitiş noktasına kilit atmak (Sökülmemesi için yapılan birkaç dikiş.) için istenilen kilit tipidir.

6.6.2.2. Alt Yürüme

Alt yürümede hem dikiş hem de alt dolgu kullanılmaktadır.

Dikiş

Adım Uzunluğu: Alt yürüme dikişinin adım uzunluğudur. Milimetre değerinde verilir. Verilen değerde alt yürüme dikişlerini yapar.

Salınım: Verilen alt yürümenin düz dikiş şeklinde değil de hafif zikzak olması için kullanılır.

Mesafesi: Koordinatları oluşturulmuş olan sargının üst hattından itibaren alt yürümenin uzaklaşacağı değerdir. Verilen mesafe sargı kalınlığından büyük olmamalıdır. Küçük bir değer verildiği zaman da dikişler sargının dışına sarkabilir.

Alt Dolgu

Adım Uzunluğu: Tek veya çift zikzak verildiğinde adım uzunluğu 0 (sıfır) ise atlama olarak yapar. Eğer adım uzunluğuna değer girilirse bu değer doğrultusunda batışlar yapar.

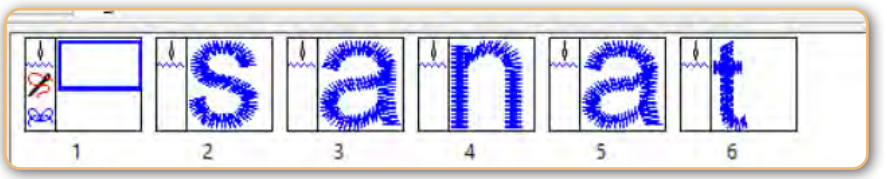
Sıklık: Alt dolgu sıklık ayarı yapılır. Sargıdaki sıklık ayarından daha seyrek ayarlanmalıdır.

Mesafesi: Alt zikzak işleminin kenar hattı arasındaki uzaklığıdır. Alt yürüme veya alt zikzak daima sargının içinde olmalıdır. Olmadığı takdirde alt dikiş veya zikzak, kenarlarda görünür.

Tarama Açısı: Alt yürümede yapılması istenen zikzak işinin hangi açı ile yapılması gerektiğini belirtir. Taramanın açısı, üst ve alt koordinat hatları arasında oluşturulan batışlar üzerindeki kayma miktarı olarak belirlenir.

Diğerleri

Sıralama: Oluşturulacak yazının işleme sırasını belirler. Örneğin beş harfli bir kelimenin baştan sona, sondan başa, ortadan sağa veya sola sıralanması vb. işlemleri ayarlar. Görsel 6.83'te ortadan sola, sonra sağa sıralama işlemi yapılmıştır.

Görsel 6.83: Örnek yazı işleme sıralaması

Fonksiyon: Oluşturulan yazının koordinat doğrultusuna yerleştirme işlemi yapılır. Dört şekilde yapılır. Bu şekiller şunlardır:

- Verilen koordinat doğrultusunun ortasında yazdırılır.
- Verilen koordinat doğrultusunun sonunda yazdırılır.
- Verilen koordinat doğrultusunun başında yazdırılır.
- Verilen koordinat doğrultusu boyunca yazdırılır.

Amaç : Desene otomatik yazı yazma parametrelerini uygulamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede desene otomatik yazı yazma parametrelerini uygulayınız.

Araç Gereç : Desen çizim programı yüklü bilgisayar

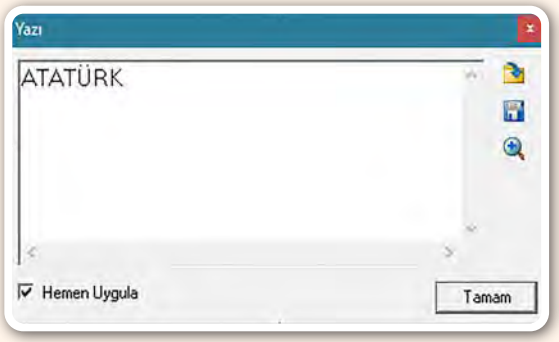
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 8 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

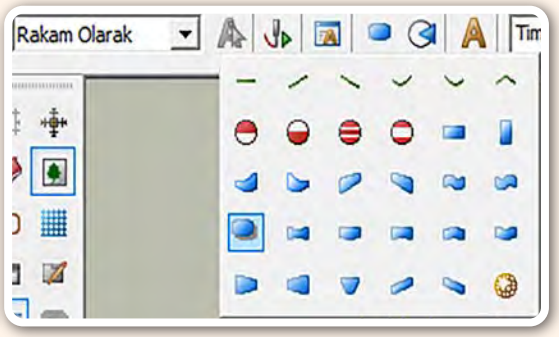
1. Şablon ile yazınızı istediğiniz şekil ve biçim üzerine yerleştirebilirsiniz.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Bilgisayarınızda desen çizim programını açınız.
5. Renk seçimini yapınız.
6. Sol menüden "Yazı Aracı"nı seçiniz.
7. Açılan pencereye, oluşturmak istediğiniz metni yazınız (Görsel 6.84).
8. "Hemen Uygula" sekmesini tıklayarak metni çalışma ekranına getiriniz.
9. Parametre ayarlarını yapınız.
10. Üst menüden font seçiniz (Görsel 6.85).
11. Üst menüden çerçeve seçiniz (Görsel 6.85).
12. Üst menüden işleme tipini seçiniz (Görsel 6.85).

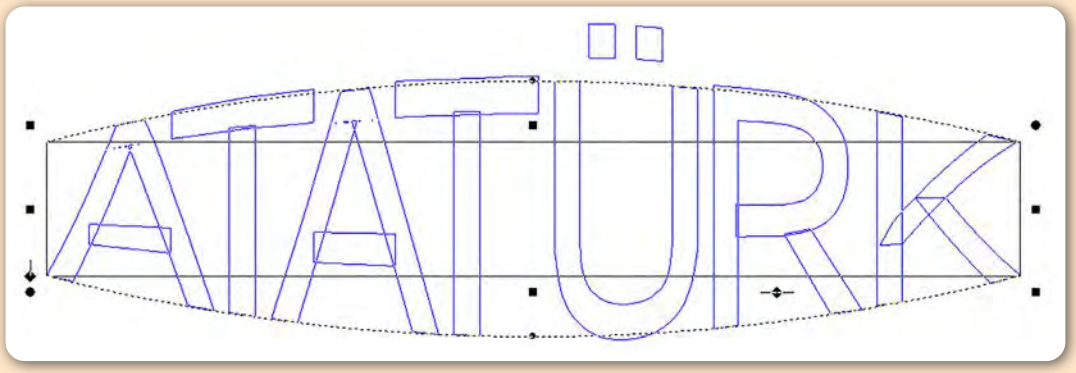

Görsel 6.84: Yazı penceresi

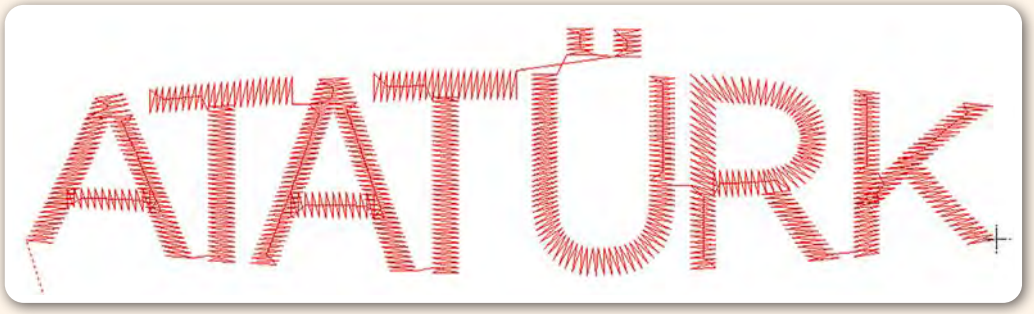
Görsel 6.85: Üst menü (işleme tipi, çerçeve seç, font seç) ekran görünümü

13. Şablon uygulayınız (Görsel 6.86).

Görsel 6.86: Şablon uygulama

14. Desenin üzerinde sağ tıklayınız.
15. Açılan pencereden "İşle" sekmesini seçiniz.
16. Desen üzerinde fare ile sağ tıklayarak yazı uygulamasını tamamlayınız (Görsel 6.87).

Görsel 6.87: İşlenmiş yazı

KONTROL LİSTESİ 8

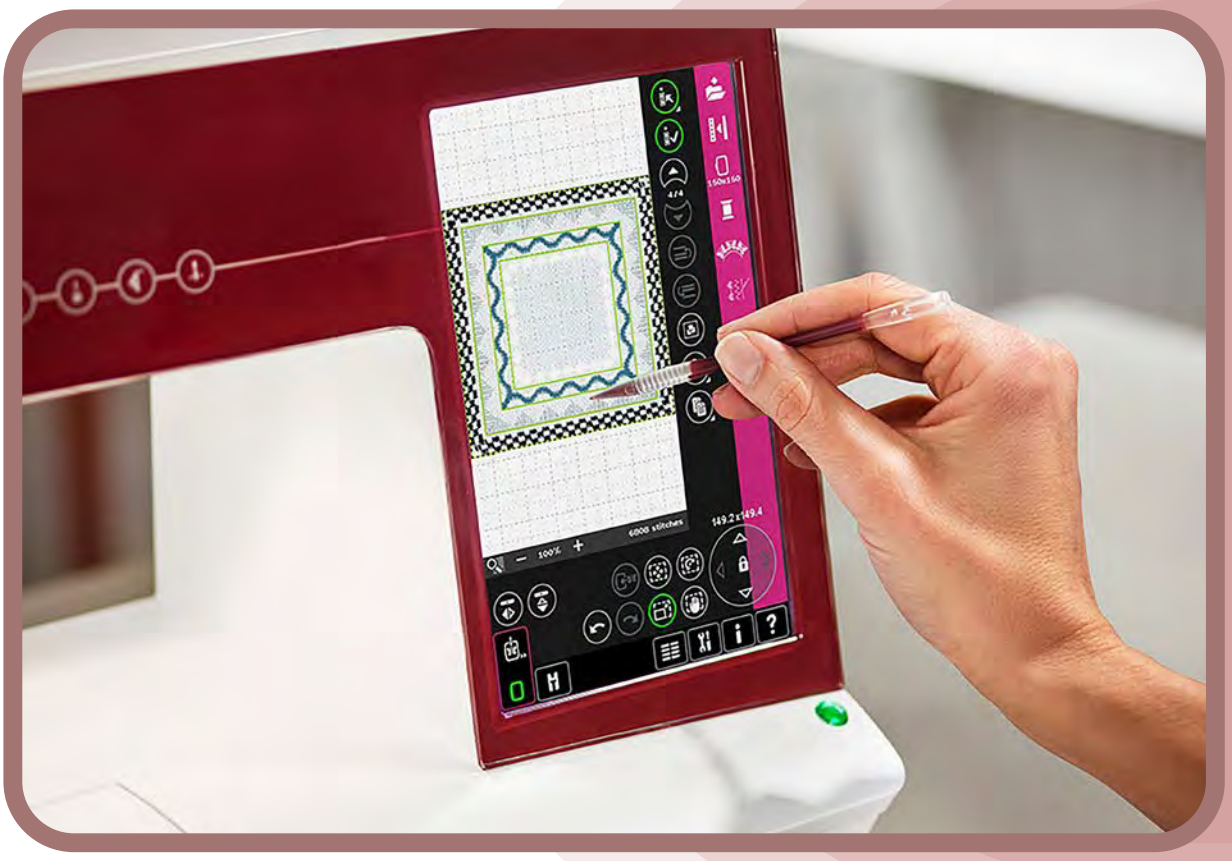
Kontrol Listesi 8, Uygulama 8'de yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Desen programını açtı.		
3. Renk seçimini yaptı.		
4. Yazı aracını seçti.		
5. Metni yazarak çalışma alanına getirdi.		
6. Parametre ayarlarını yaptı.		
7. Font seçti.		
8. Çerçeve seçti.		
9. İşleme tipini seçti.		
10. Şablon uyguladı.		
11. Yazı yazma uygulamasını tamamladı.		
12. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
13. Temiz ve düzenli çalıştı.		
14. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

ÖĞRENME BİRİMİ 7

DESEN DÜZELTME

KONULAR

7.1. BİLGİSAYARLI NAKIŞ PAKET PROGRAMINDA DESENİ DÜZELTME
7.2. BİLGİSAYARLI NAKIŞ PAKET PROGRAMINDA DESENİ KAYDETME

7. DESEN DÜZELTME

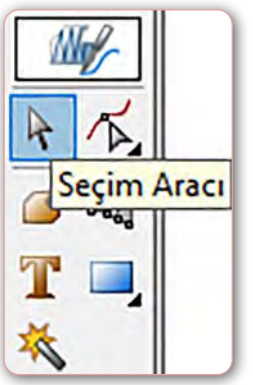
Desen; nakışın kaliteli, estetik ve güzel görünmesini sağlayan unsurlardan biridir. Günün estetik anlayışına, kullanılacağı yere, uygulanacağı zemine ve ihtiyaca uygun tasarlanıp hazırlanan desenler, ürünün pazar ve rekabet ortamında öne çıkmasını ve rağbet görmesini sağlamaktadır. Teknolojinin gelişmesine uyum sağlayan sanayi nakışı sektörü, desen tasarımları yapma ve hazırlama konusunda yeniliklere kapılarını açmıştır. Titizlik ve özenle hazırlanan özgün tasarımlar, markalaşma ve satışta firmalara büyük katkı sağlamaktadır. Ev tekstili ürünleri, ev dekorasyonu, ev aksesuarları, giyim süslemeleri, giyim aksesuarları vb. yerlerde kullanılan nakışlı süslemeler günlük hayata girerek sıkça kullanılmaya başlanılmıştır. Artan bu ilgi, sektörün yeni arayışlara girerek canlı kalmasına sebep olmuştur. Çeşitli işleme teknikleri ve renk seçenekleri olan, farklı vuruş ve ebatlarda işlenebilen, arşivlenen ya da istekler doğrultusunda yeni tasarlanan çok sayıda desen mevcuttur. Bu desenler farklı kompozisyonlarla işlenmiş numune, printer çizimi veya bilgisayar ekranından görüntülenerek müşterilere sunulmaktadır.

Müşteri memnuniyetini ve sürekliliğini sağlamak için hazırlanan desenlerin hatasız ve muntazam olması büyük önem taşımaktadır. Hatasız ve uygun hazırlanan desen, makinelerin seri bir şekilde etkili ve verimli çalışmasını sağlarken hata kaynaklı malzeme israfının önüne geçerek zaman ve kaynak tasarrufuna da imkân sağlamaktadır.

Desen hazırlamada kullanılan desen çizim programları, gelişen nakış makineleriyle uyumlu çalışabilmeleri, yeni desen tasarımlarını işleyebilmeleri ve yeni işleme tekniklerinin kullanılabilmesi için güncellenmektedirler. Desen çizim programlarının tüm markalarında ve versiyonlarında desen düzenleme işlemleri yer almaktadır. Desenler üzerinde yapılan düzenleme işlemleriyle yapılan değişiklikler kaydedilerek daha sonra tekrar kullanılabilmektedir.

7.1. BİLGİSAYARLI NAKIŞ PAKET PROGRAMINDA DESENİ DÜZELTME

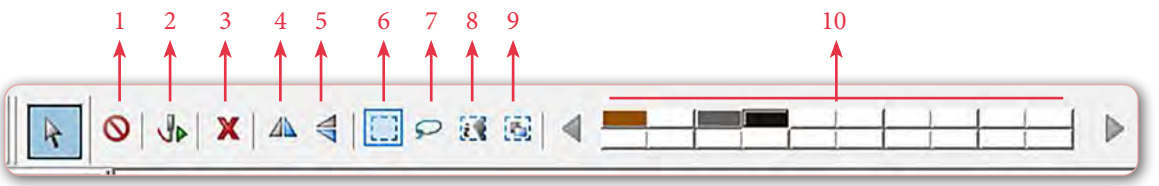
Desen çizim programında hazırlanan desen dosyasının parametre ayarları kullanılan zemin, işlenecek malzeme ve çalışılacak makineyle uyumlu olmalıdır. Desen dosyası kaydedilmeden önce çalışılacak makineyle uyumlu desen işleme tekniği, sıklık ve genişlik ayarı, renklendirmesi, vuruş sayısı vb. parametre ayarlarının düzenlenmesi gerekmektedir. Uygun parametre ayarları yapılan desen dosyası makineye işleme için gönderildiğinde sorun yaşanmamakta üretim hatasız ve hızlı yapılmaktadır.

Görsel 7.1: Seçim aracı

7.1.1. Desen Düzeltme Aracı

Desen üzerinde düzenleme yapabilmek için "Düzenle" menüsü veya çalışma alanının üstündeki "Düzenleme Araç Çubuğu" kullanılmaktadır. "Düzenleme Araç Çubuğu"nu görünür hâle getirmek için sol menüden "Seçim Aracı" simgesine tıklanmalıdır (Görsel 7.1). "Seçim Aracı" simgesine tıklandıktan sonra Görsel 7.2'deki "Düzenleme Araç Çubuğu" görünür olacaktır.

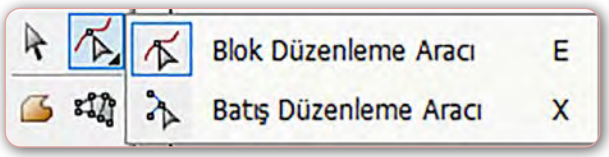
Görsel 7.2: Düzenleme araç çubuğu

1. Varsayılan Araçları Başlat: Menüde bulunan araç simgelerinin görünür veya gizli hâle getirir.
2. Değişiklikleri Uygula: Yapıan değişiklikleri desene uygular.

3. Seçimi Sil: Seçilen alanı siler.
4. Seçimi Yatayda Aynala: Seçilen alanın, yatay olarak ayna görüntüsünü alır.
5. Seçimi Düşeyde Aynala: Seçilen alanın, düşey olarak ayna görüntüsünü alır.
6. Dikdörtgen Seçim Aracı: Desen üzerinde seçilmek istenilen alanı dikdörtgen veya kare içine alarak seçim yapar.
7. Serbest Seçim Aracı: Desen üzerinde seçilmek istenilen alanı manuel batışlarla serbest şekil içine alarak seçim yapar.
8. Nesnelerin Ters Seçimi: Desen üzerinde seçili alan dışında kalan kısımları seçer.
9. Hepsini Seç: Desenin tamamını seçer. Özellikle büyük ebatlı desenin tümünde düzeltme yapılacaksa seçim kolaylığı sağlar.
10. Renk Bölmesi: Renk bölmesinde desen içinde kullanılan renkler görüntülenir. Renk bölmesindeki renklerden birine tıklandığında desen üzerinde tıklanan rengin olduğu blok seçili hâle gelir.

7.1.2. Blok ve Batış Düzenleme

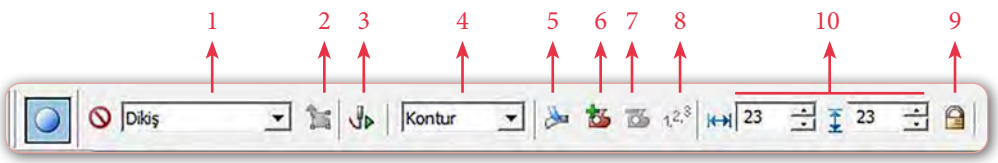
Nakış deseni tasarımının her bir parçasına **blok** denir. Deseni oluşturan her blok ve bloklarda uygulanacak dikişler düzenlenebilmektedir. Görsel 7.3'te gösterilen sekmeye tıklandığında iki seçenek açılmaktadır. Bloklarla ilgili düzenleme yapabilmek için "Blok Düzenleme Aracı" seçeneğine, dikişlerle ilgili düzenlemeler yapabilmek için "Batış Düzenleme Aracı" seçeneğine tıklanmalıdır.

Görsel 7.3: Blok ve Batış Düzenleme Aracı seçenekleri

7.1.2.1. Blok Düzenleme Aracı

Bir nakış desen tasarımını oluşturan her blok ayrı ayrı düzenlenebilmektedir. Düzenleme yapabilmek için "Araçlar" menüsünden "Blok Listesini Göster/Gizle" seçeneği aktif edilmelidir. Görüntülenen blok listesinden düzenleme yapılacak blok seçilir ve çalışma alanının sol tarafında bulunan araçlardan "Blok Düzenleme Aracı" simgesine tıklanır. Böylece üst menüde blok düzenleme araç çubuğu görünür hâle gelir. (Görsel 7.4). Blok düzenleme aracındaki sekmeler seçilen blokta bulunan desene (geometrik şekil, yazı, resim vb.) göre değişiklik gösterebilmektedir.

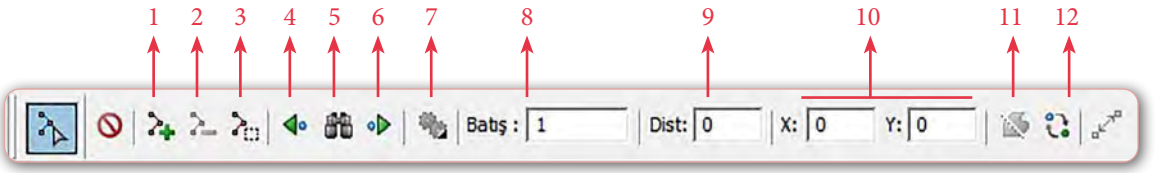
Görsel 7.4: Blok düzenleme aracı

1. Nakış Tipi: Seçilen bloğa uygulanacak nakış tipi (dikiş, dikiş sargı, normal dolgu, karşılıklı dolgu, kanaviçe, spiral, aplike, boncuk, değişken açılı, uzunlamasına dolgu, photostitch, süzeni) seçilir.
2. Karakter Düzenle: Seçilen blok yazı karakteri içeriyorsa aktif olur. Yazıyı biçimlendirmek için kullanılır.
3. İşle: Seçili bloğa işleme yapar.

4. Düzenleme Modu: Düzenleme türü (kontur, giriş çıkış, dekor çizgileri) seçilir.
5. Dal Ekle: Seçili bloğa şekil eklemek için kullanılır. "Dal Ekle" seçeneğine tıkladıktan sonra blok üzerine gelinir. Fare ile sol tuşa basılı tutarak fare kaydırılır ve istenilen büyüklükte şekil çizildikten sonra sol tuş bırakılır. Şekli değiştirmek için blok üzerinde fare ile sağ tıklanır, açılan menüden "Dal Ekle" seçeneğinin altından istenilen şekil (kare, elips, yıldız vb.) seçilir.
6. Boşluk Ekle: Blok üzerine boşluk (delik) eklenir. Eklenen boşluk istenirse dikiş ile işlenebilir.
7. Boşluk Sil: Blok üzerindeki seçilen boşluğu siler.
8. Dal Sırala: Birden fazla dal var ise sıralama yapar.
9. Genişlik/Yükseklik: Blok genişliği ve yüksekliği ayarlanır.
10. Aynı Ebatlar: Genişlik ve yüksekliği eşitler.

7.1.2.2. Batış Düzenleme Aracı

Desende uygulanacak nakışın batışları "Batış Düzenleme Aracı" ile ayarlanmaktadır. Düzenleme yapılacak desen veya blok seçildikten sonra çalışma alanının sol tarafında bulunan araçlardan "Batış Düzenleme Aracı" simgesine tıklanır. Böylece üst menüde batış düzenleme araç çubuğu aktifleşir (Görsel 7.5).

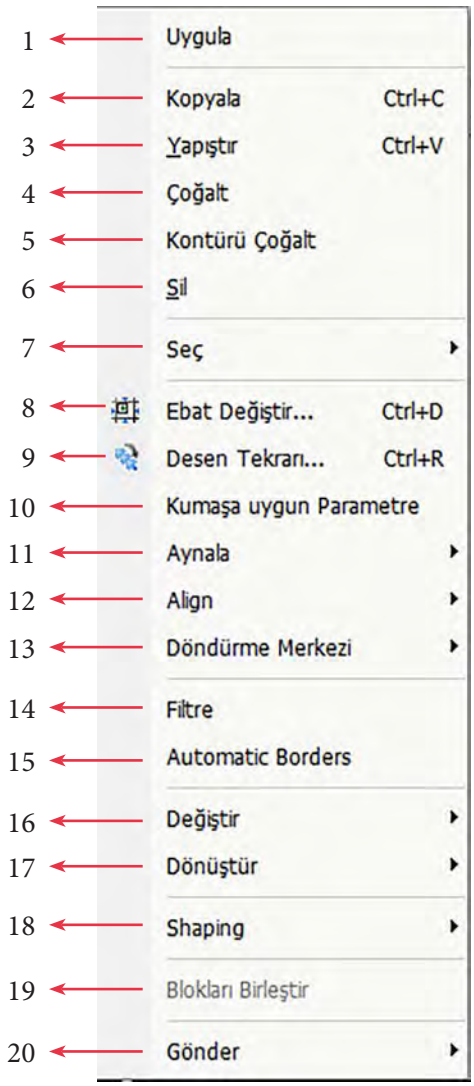

Görsel 7.5: Batış düzenleme aracı

1. Batış Ekle: Desene batış ekler.
2. Batış Sil: Seçili batışı siler.
3. Batış Modunu Seç: İstenilen batış modunu seçer.
4. Önceki Kod: Desene en son uygulanan koddan önceki kodu uygular.
5. Kod Ara: Kod listesinden (Batış, atlama, kes, dur vb.) seçim yapar.
6. Sonraki Kod: Desene en son uygulanan koddan sonraki kodu uygular.
7. Kodu Düzenle: Kod listesini açılır menüde görüntüler ve seçim yapılmasını sağlar.
8. Kullanılan Batış: Kullanılan batış sayısını gösterir.
9. Batış Aralığı: Batışlar arasındaki mesafeyi ayarlar.
10. Koordinat: Batışı X ve Y koordinatlarında hizalar.
11. Bloğu Böl: Seçili deseni veya bloğu böler.
12. Fonksiyon Listesi: Batışlara verilen kodu gösterir ve yeni kodla değiştirilmesini sağlar.

7.1.3. Blok Parametreleri

Desen çizim programında tekniğe uygun olarak hazırlanan desenler, nakış makinelerinde işlenirken sorun çıkarmamaktadır. Nakış makinesinde işleme yapılırken hatasız desen dosyası hazırlamak için dikiş adımları, iki dikiş arasındaki sıklıklar, desenin başlama bitiş noktası, dikiş yönü ve ürüne uygun işleme tekniği parametrelerinin doğru ayarlanması gereklidir. Parametre, desen hazırlamada ve işlemede gerekli olan ayarların yapıldığı ve işleme tiplerinin de bulunduğu seçenekleri içeren menüdür. Parametre ayarları desen hazırlamadan önce yapılabildiği gibi desen hazırlandıktan sonra da değiştirilebilmektedir. Çalışma alanında farenin sağ tuşuna tıklandığında Görsel 7.6'daki parametre ayarları penceresi açılmaktadır.

Görsel 7.6: Blok parametreleri

1. Uygula: Yapılan ayarları desene uygular.
2. Kopyala (Ctrl+C): Seçilen deseni kopyalayarak kopya listesine sıralı bir şekilde kaydedip hafızada tutar.
3. Yapıştır (Ctrl+V): Seçilen veya kopyalanan deseni imlecin olduğu yere yapıştırır.
4. Çoğalt: Desenleri istenilen miktarda çoğaltır.
5. Kontürü Çoğalt: Desenin kontürlerini çoğaltır.
6. Sil: Hazırlanmış olan desenin tamamını, bir bölümünü ya da sadece koordinat noktalarını siler.
7. Seç: Seçme işlemleri sekmesidir.

   Hepsini Seç: Desenin tamamını seçer.

   Seçimin Tersi: Seçili alan dışındaki deseni seçer.
8. Ebat Değiştir (Ctrl+D): Nakış deseninin tamamının veya belirli alanının ebatlarını değiştirir.
9. Desen Tekrarı (Ctrl+R): Desenin yatay ya da dikey olarak istenilen sayıda ve özellikte otomatik tekrarını yapar.
10. Kumaşa Uygun Parametre: Kumaş listesinden seçilen kumaş türünün özelliklerine göre otomatik parametre ayarlarını yapar.
11. Aynala: Desenin seçilen kısmını simetrik olarak aynalar.

    Yatayda (Yatay Simetrik): Desende seçilen alanı yatay eksende çevrip aynalar.

    Düşeyde (Dikey Simetrik): Desende seçilen alanı dikey eksende çevrip aynalar.

    Giriş Çıkış Noktalarını Değiştir: Desenin giriş çıkış noktalarının değiştirilmesini sağlayan seçenektir.
12. Align (Hizala): Deseni hizalar.

    Sol: Deseni sola dayayarak hizalar.

    Sağ: Deseni sağa dayayarak hizalar.

    En Üst: Deseni üste dayayarak hizalar.

    Alt: Deseni alta dayayarak hizalar.

    Center Holizontally (Yatay Hizalama): Deseni yatay düzleme dayayarak hizalar.

    Center Vertically (Dikey Hizalama): Deseni dikey düzleme dayayarak hizalar.
13. Döndürme Merkezi: Hazırlanmış olan desenin kullanılacak ürüne bağlı olarak yönünün değiştirilmesi gerekebilir. Açılan pencereden seçilen bu simge ile desen, istenilen yöne ok ile de döndürülebilir. Desenin seçim merkezi, seçimin ilk batışı, seçimin son batışı, kullanıcı tanımlı döndürme ayarları bu sekmeden değiştirilir.

    Seçim Merkezi: Desenin döndürme merkezini belirler.

    Seçimin İlk Batışı: Döndürmenin başlayacağı ilk batışı ayarlar.

    Seçimin Son Batışı: Döndürmenin son batışını ayarlar.

    Kullanıcı Tanımlı Döndürme Merkezi: Manuel olarak döndürme merkezi ayarını yapar.

14. Filtre: Desende seçilen alana, özel efektler (köprü, sağ perspektif, sol perspektif, yatay dalga, balon) uygular.
15. Automatic Borders: Programın özellik sınır değerlerinin değiştirilmesini sağlayan seçenektir.
16. Değiştir: Desenin sıklık, parametre, dikiş tipi, sargı genişliği, renk ve blok geçiş ayarlarında değişiklik yapan sekmelerin olduğu seçenektir.

    Sıklık: Desenin seyreltme, sıklaştırma veya yeni sıklık değeri ayarlarını yapar.

    Parametreler: Genel, kenarlardan alt yürüme, zikzak alt yürüme, ortadan alt yürüme, dikiş yöneticisi ayarlarını yapar.

    - "Genel" seçeneği desenin adım uzunluğu, sıklık, dikiş adım uzunluğu, üst üste bindirme ölçüsü, işleme açısı, çekme payı, maksimum çekme mesafesi, taşma payı, maksimum büzme mesafesi, tek yön, kısa batışlar ve düğüm dosyası ayarlarında değişiklik yapılmasını sağlar.
    - "Kenarlardan Alt Yürüme" seçeneği tekrar, adım uzunluğu ve kenarlardan mesafe ayarlarında değişiklik yapılmasını sağlar.
    - "Zikzak Alt Yürüme" seçeneği tekrar, kenarlardan mesafe ve sıklık ve çapraz alt yürüme ayarlarında değişiklik yapılmasını sağlar.
    - "Ortadan Alt Yürüme" seçeneği tekrar ve dikiş adımı ayarlarında değişiklik yapılmasını sağlar.
    - "Dikiş Yöneticisi" seçeneği hatırlatıcı, dar alan yaklaşımı, minimum uzaklık ve tek açıklık mesafesi ayarlarında değişiklik yapılmasını sağlar.
    - "Dikiş Tipi" seçeneği desenin sargı, 1/1 adım, ½ adım, 1/3 adım, Çin iğnesi, açılı, gruplamalı, yarım dalga, tam dalga, dekorlu, serbest adım, rastgele Çin iğnesi, geri dönüşlü, ofsetli geri dönüşlü, E dikişi, spiral süzeni, pul, bitmap adımı, özel dikiş, motif, normal, iğne ardı ve üç dikiş işleme tekniklerinin ayarlarında değişiklik yapılmasını sağlar.
    - "Sargı Genişliği" seçeneği desendeki sargının mesafesi, yüzdesi ve kenar seçimi ayarlarında değişiklik yapılmasını sağlar.

    Renk: Renk paletini görüntüleyen ve çok zengin renk seçeneklerinin olduğu penceredir.

    Blok Geçiş Ayarları: Blok aralarında "Dikiş" veya "Atlama Kullan", "Dikiş Adımı", "Atlama Olduğu Takdirde Atlama Koy", "Her Zaman Kes", "Eğer … Mesafeden Uzun ise Kes", "Asla Kesme", "Düğümlemeyi Otomatik Koy" ayarlarında değişiklik yapılmasını sağlar.
17. Dönüştür: Deseni serbest biçimden sütuna, sütundan serbest biçime veya batışları bloklara dönüştürmeyi sağlayan seçenektir.

    Column To Free Form [Kalım tu firi form (Serbest Biçimi Sütuna Dönüştür)]: Serbest formdaki biçimleri sütuna dönüştürür.

    Freeform To Column [Firiform tu kalım (Sütunu Serbest Biçime Dönüştür)]: Sütun formundaki biçimleri serbest forma dönüştürür.

    Batışları Bloklara Dönüştür: Desende yapılan batışları bloklara dönüştürür.
18. Shaping (Şiypin): Şekillendirme menüsüdür.

    Simplify (Simpılfay): Kolay şekillendirme sekmesidir.
19. Blokları Birleştir: Desende yapılan değişiklikler çalışma sayfasının alt kısmındaki nesne listesinde numaralandırılmış bloklar hâlinde bulunur. Bu bloklardan seçilen bloklar "Blokları Birleştir" sekmesi ile birleştirilir.
20. Gönder: Düzeltmeleri tamamlanan desen dosyasını dışarı aktarır. Düzeltilmiş desen dosyaları; yazı karakterleri, dekoratif motifler, kütüphane, resim dosyaları veya çizim dosyaları seçeneklerinden biri kullanılarak dışarı aktarılır.

Yazı Karakteri: Desen dosyasını yazı karakteri biçiminde dışarı aktarır.

Dekoratif Motifler: Desen dosyasını Dekoratif Motif arşivine ekler.

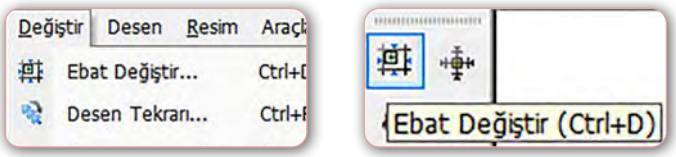
Kütüphane: Desen dosyasını kütüphaneye ekler.

Autline To EMF File (Resim Dosyaları): Desen dosyasını vektörel resim dosyası olarak dışarı aktarır.

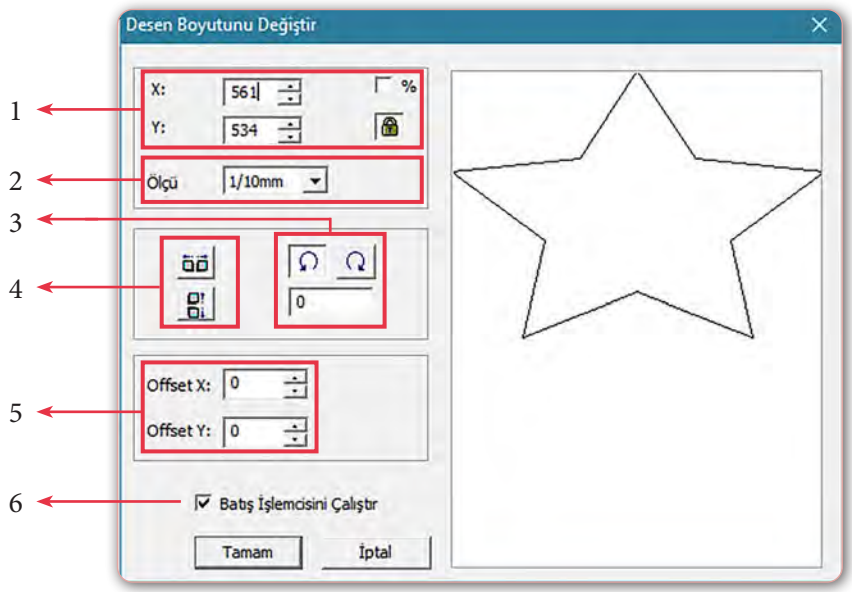
Plotter (Çizim) Dosyası: Desen dosyasını plotter makinelerinde kullanılabilecek formatta dışarı aktarır.

7.1.4. Desen Boyutunu Değiştirme

Nakış deseninin boyutu istenildiği zaman değiştirilebilmektedir. Desen boyutunu değiştirmek için nakış tasarımı seçilir. "Değiştir" menüsünden "Ebat Değiştir" seçeneğine veya sol menüden "Ebat Değiştir" simgesine tıklanır (Görsel 7.7). "Desen Boyutunu Değiştir" penceresi açılır (Görsel 7.8). Açılan pencereden desen yeniden boyutlandırılabilir, döndürülebilir, sayfada yeniden hizalanabilir ve batış işlemcisi çalıştırılabilmektedir.

Görsel 7.7: Ebat değiştirme aracı

Görsel 7.8: Desen boyutunu değiştirme penceresi

1. Deseni, verilen X (genişlik) ve Y (yükseklik) değerlerine göre boyutlandırır. % (yüzde) seçeneği seçili ise boyutu yüzdelik ölçüde değiştirir. Kilit simgesi aktifleştirilirse desenin en boy oranı sabit oranda değişir.
2. Desen boyutunun ölçü birimi (mm/inç) seçilir.
3. Yazı kutusuna yazılan açı değerine göre deseni döndürür. Döndürme yönü için yön simgeleri seçilir.
4. Deseni yatay veya dikey yönde çevirir.
5. Deseni, verilen X ve Y koordinatlarına göre çalışma alanında konumlandırır.
6. "Batış İşlemcisini Çalıştır" seçeneği aktif olmalıdır. Batış işlemcisi, desen ebatları değiştirildiğinde (döndürülüp çevrildiğinde) aynalama işleminde oluşabilecek bozulmaları engeller.

7.1.5. Yeniden Çizim Aracı

Hazırlanan desenin nakış makinesinde nasıl ve hangi sırada çalışacağını animasyon olarak gösteren menüdür. Hazırlanan desen üzerinde kontrollü çizim yaparak bilgisayarlı nakış makinesinde desenin başlama ve bitişini, renk sıralamasını ve nasıl işleneceğini göstermektedir. Yeniden çizim aracını kullanmak için sol menüden "Yeniden Çizim Aracı" simgesine tıklanır (Görsel 7.9). Üst menüde açılan "Yeniden Çizim Aracı"nda bulunan seçeneklerle nakış animasyonu izlenebilmektedir. (Görsel 7.10).

Görsel 7.9: Yeniden çizim aracı

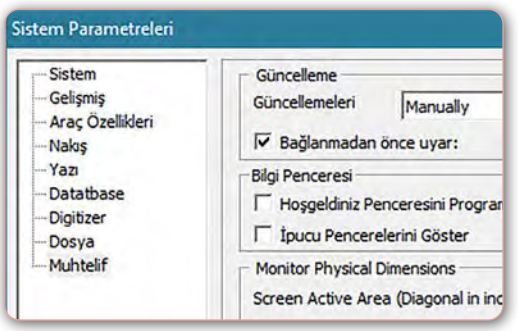

Görsel 7.10: Yeniden çizim (animasyon) araç çubuğu

1. Desen Başı: Desenin başlangıç batışına gider.
2. Önceki Renk: Bir önceki renge gider.
3. Önceki blok: Bir önceki bloğa gider.
4. Önceki Batış: Bir önceki batışa gider.
5. Çizmeye Başla: Nakış dikiş animasyonunu başlatır.
6. Çizmeyi Duraklat: Nakış dikiş animasyonunu duraklatır.
7. Sonraki Batış: Bir sonraki batışa gider.
8. Sonraki Blok: Bir sonraki bloğa gider.
9. Sonraki Renk: Bir sonraki renge gider.
10. Desen Sonu: Desenin bitiş batışına gider.
11. Yeniden Çizim Hızı: Animasyonun hızını ayar.
12. Animasyon yürütme: Üzerindeki sekme farenin sol tuşu basılı tutularak veya iplik rengi seçilerek animasyonda istenilen batışa gidilir.

7.1.6. Sistem Parametreleri

Desen çizim programını çalıştırırken kullanılacak yardımcı unsurların ayarları bu menüden yapılmaktadır (7.11). Programın dil seçeneği, ölçü birimi, araka plan rengi, kontrol noktası, renk, yazı, arşiv ayarları, uyum seçenekleri bu menünün içindedir.

Görsel 7.11: Sistem parametreleri

Sistem: Program dili, kullanılacak ölçü birimi (mm/inç), imleç özellikleri, ses ayarları, programın otomatik kayıt işlemi, çalışma alanı arkaplan rengi, resim özellikleri seçimlerinin yapıldığı sekmedir.

Gelişmiş: Fare kullanımı, desen yakınlaştıma vb. ayarlarının yapıldığı sekmedir.

Araç Özellikleri: Klavuz çizgileri, yeni nesne özellikleri, batış düzenleme vb. ayarlarının yapıldığı sekmedir.

Nakış: Renk sıralamasının, renk palet özelliklerinin ve kullanılacak maksimum iğne sayısının belirlendiği sekmedir. Sekme de ayrıca aplike ve pul renk ayarları da yapılabilir.

Yazı: Yazı kalınlığı, karekter ölçüsü vb. ayarların yapıldığı sekmedir.

Database: Program veritabanının kaydedileceği dizinin belirlenmesi, arşivi yedekleme, yedeklenmiş arşivi geri yükleme vb. işlemlerinin yapıldığı sekmedir.

Digitizer: Digitizer (grafik tablet) ile tasarım yapılması için digitizerin programa tanıtılması gereklidir. Bu nedenle digitizerin marka, model, bağlantı noktası vb. özelliklerinin belirlendiği sekmedir.

Dosya: Resim dosyası yükleme ve kaydetme ayarlarının yapıldığı sekmedir.

Muhtelif: Çizim programı yazılımının güncelleştirilmesi, açılış ekranının program açılışında gösterilmesi/kapatılması, programın görüntü boyutlarının ayarlanması vb. işlemlerin yapıldığı sekmedir.

Amaç : Deseni "Dikdörtgen Çizim Aracı" ile seçmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede deseni "Dikdörtgen Çizim Aracı" ile seçiniz.

Araç Gereç : Desen çizim programı yüklü bilgisayar

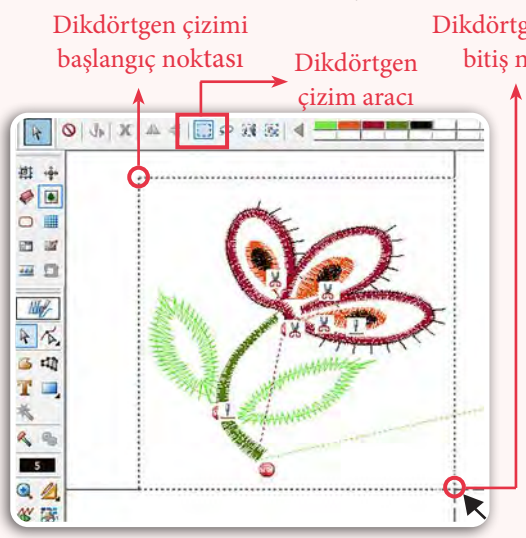
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 1 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

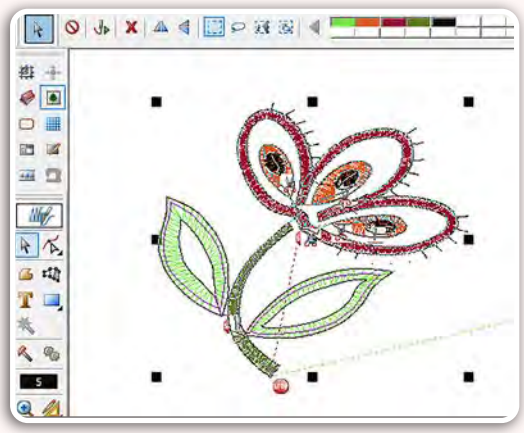
1. Desenin etrafını dikdörtgen içine alarak düzenleme yapacaksanız "Dikdörtgen Çizim Aracı" seçeneğini kullanınız.
2. Sol menüden "Seçim Aracı" simgesine tıklayınca üst menüde desen düzenleme araçları aktif olacaktır.
3. Düzenleme yapmak istediğiniz bölümün dikdörtgen içine alınarak seçilmiş olup olmadığını kontrol ediniz.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Bilgisayarınızda desen çizim programını açınız.
5. Çalışma alanına desen ekleyiniz.
6. "Seçim Aracı" simgesini farenin sol tuşu ile tıklayarak "Düzenleme Araç Çubuğunu" görünür hâle getiriniz.
7. Görüntülenen araç çubuğundan "Dikdörtgen Çizim Aracı" simgesine tıklayınız (Görsel 7.12).
8. Farenin sol tuşunu basılı tutarak desen üzerinde seçim yapmak istediğiniz alan boyunca fareyi hareket ettiriniz (Görsel 7.12).
9. Seçim yapmak istediğiniz alan dikdörtgen alan içine alındıktan sonra farenin tuşunu bırakarak seçim işlemini tamamlayınız (Görsel 7.13).

Görsel 7.12: Dikdörtgen çizim aracı ile seçim yapma

Görsel 7.13: Dikdörtgen çizim aracı ile seçim yapılmış desen

2. Uygulama

Amaç : Deseni "Serbest Çizim Aracı" ile seçmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede deseni "Serbest Çizim Aracı" ile seçiniz.

Araç Gereç : Desen çizim programı yüklü bilgisayar

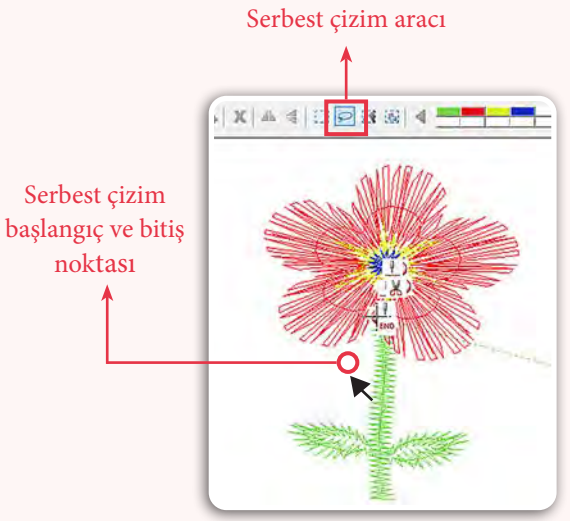
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 1 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

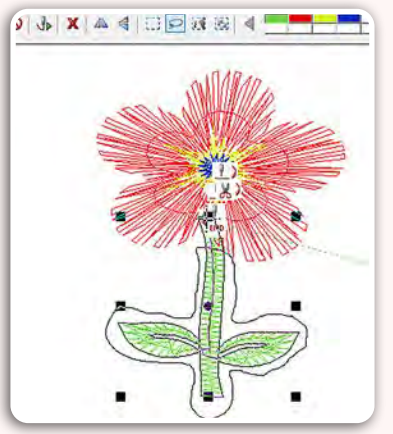
1. Desenin etrafını çizerek düzenleme yapacaksanız "Serbest Çizim Aracı"nı kullanınız.
2. Düzenleme yapmak istediğiniz desenin etrafının seçili olup olmadığını kontrol ediniz.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Bilgisayarınızda desen çizim programını açınız.
5. Çalışma alanına desen ekleyiniz.
6. "Seçim Aracı" simgesini farenin sol tuşu ile tıklayarak "Düzenleme Araç Çubuğu"nu görünür hâle getiriniz.
7. Görüntülenen araç çubuğundan "Serbest Çizim Aracı" simgesine tıklayınız (Görsel 7.14).
8. Farenin sol tuşunu basılı tutarak desen üzerinde seçim yapmak istediğiniz alanın çevresini çiziniz (Görsel 7.14).
9. Çizim işlemi bittikten sonra farenin sol tuşunu bırakınız ve sağ tuşa bir kere tıklayarak seçim işlemini tamamlayınız (Görsel 7.15).

Görsel 7.14: Serbest çizim aracı ile seçim yapma

Görsel 7.15: Serbest çizim aracı ile seçim yapılmış desen

Amaç : Deseni "Blok Düzenleme Aracı" ile seçmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede deseni "Blok Düzenleme Aracı" ile seçiniz.

Araç Gereç : Desen çizim programı yüklü bilgisayar

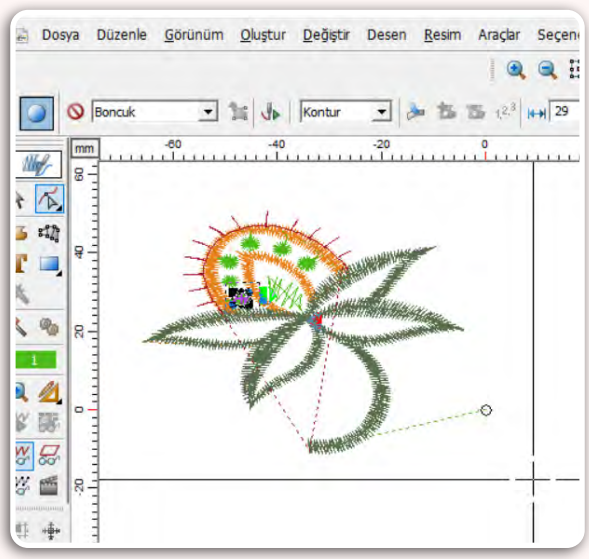
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 1 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Blok düzenleme aracına ilk tıklandığında sistem desende işlem yapılmış son bloğu otomatik olarak seçecektir.
2. Çalışma sayfasının alt kısmında bulunan "Blok Listesi"nde, desenin tüm blokları sıralanmış hâlde bulunmaktadır. Bu bölümden de istenilen bloğu tıklayarak seçim yapabilirsiniz.
3. Klavye üzerindeki yön tuşları ile bloklar arasında geçiş yapabilirsiniz.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Bilgisayarınızda desen çizim programını açınız.
5. Çalışma alanına desen ekleyiniz.
6. Bilgisayarın üst bölümündeki araç çubuğundaki "Düzenle" menüsünden "Blok Düzenle" seçeneğini veya sol menüdeki "Blok Düzenleme Aracı" simgesini tıklayınız.
7. Seçim işlemini tamamlamak için desen üzerinde seçmek istediğiniz bloğu farenin sol tuşu ile bir kez tıklayınız (Görsel 7.16).

Görsel 7.16: Blok düzenleme aracı ile seçim yapılmış desen

4. Uygulama

Amaç : Deseni "Hepsini Seç" simgesi ile seçmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede deseni "Hepsini Seç" simgesi ile seçiniz.

Araç Gereç : Desen çizim programı yüklü bilgisayar

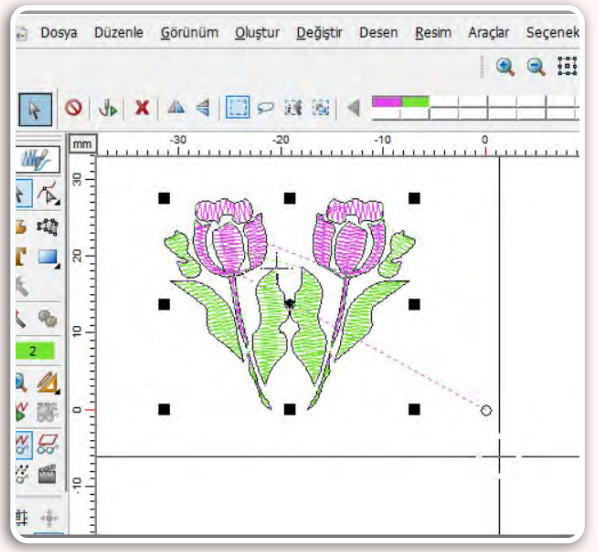
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 1 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Desenin tümünü seçerek düzenleme yapmak istediğinizde "Hepsini Seç" simgesini kullanınız.
2. "Hepsini Seç" simgesi desenin tümünü otomatik olarak seçer.
3. Düzenleme yapmak istediğiniz desenin etrafının seçili olup olmadığını kontrol ediniz.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Bilgisayarınızda desen çizim programını açınız.
5. Çalışma alanına desen ekleyiniz.
6. "Seçim Aracı" simgesini farenin sol tuşu ile tıklayarak "Düzenleme Araç Çubuğu"nu görünür hâle getiriniz.
7. Görüntülenen araç çubuğundan "Hepsini Seç" simgesine tıklayarak seçim işlemini tamamlayınız (Görsel 7.17).

Görsel 7.17: Hepsini seç aracı ile seçilmiş desen

KONTROL LİSTESİ 1

Kontrol Listesi 1, Uygulama 1, 2, 3 ve 4'te yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Desen çizim programını açtı.		
3. Çalışma alanına desen ekledi.		
4. "Düzenleme Araç Çubuğu"nu görünür hâle getirdi.		
5. Deseni "Dikdörtgen Seçim Aracı" ile seçti.		
6. Deseni "Serbest Çizim Aracı" ile seçti		
7. "Blok Düzenleme Araç Çubuğu"nu görünür hâle getirdi.		
8. Deseni "Blok Düzenleme Aracı" ile seçti.		
9. Deseni "Hepsini Seç" simgesini kullarak seçti.		
10. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
11. Temiz ve düzenli çalıştı.		
12. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

EL SANATLARI TEKNOLOJİSİNDE
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Geri Dönüştürülmüş Polyester Nakış İplikleri

Geleceğin yolu sürdürülebilirlikten geçmektedir. Makine nakışlarında kullanılmak üzere tüketici atıklarından yapılan yüzde yüz geri dönüştürülmüş yüksek kaliteli polyester iplikler üretilmektedir.

Atık Plastiklerden Parlak Nakışlara

5. Uygulama

Amaç : Desene blok parametrelerini uygulamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede desene blok parametrelerini uygulayınız.

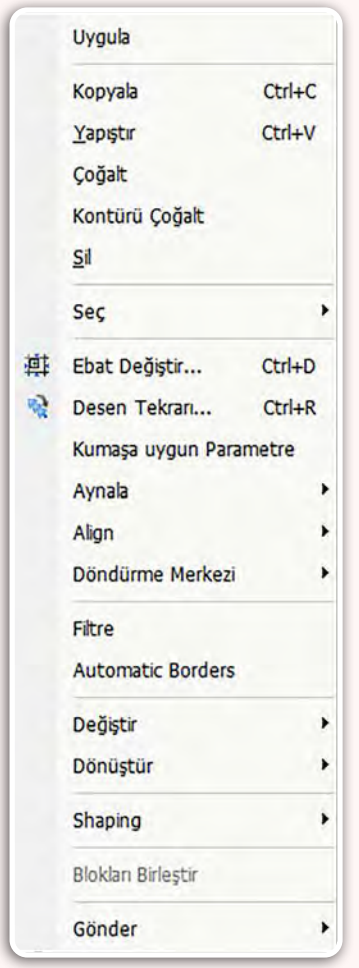
Araç Gereç : Desen çizim programı yüklü bilgisayar

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 2 kullanılarak değerlendirilecektir.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Bilgisayarınızda desen çizim programını açınız.
5. Çalışma alanına desen ekleyiniz.
6. Düzenleme yapacağınız bloğu seçiniz.
7. Aşağıdaki parametreleri uygulayınız [Parametreleri uygulamak için çalışma alanında farenin sağ tuşuna tıklayarak açılan blok parametereleri penceresini kullanınız (Görsel 7.18).].

- Seçtiğiniz bloğu kopyalayınız.
- Kopyaladığınız bloğu yapıştırınız.
- Bir blok seçip çoğaltma işlemini uygulayınız.
- Bir blok seçip kontür çoğaltınız.
- Bir blok seçip seçtiğiniz bloğu siliniz.
- Bir blok seçip seçili blok dışında kalan blokları seçiniz.
- Desenin tamamını (tüm blokları) "Hepsini Seç" seçeneği ile seçiniz.
- Hepsi seçilen desenin ebatlarını değiştiriniz.
- Blok seçip yatayda desen tekrarı yapınız.
- Desenin uygulanacağı kumaşa uygun parametre ayarları yapınız.
- Blok seçip dikeyde yansımasını (aynalama) yapınız.
- İki blok seçip istediğiniz yönde hizalama yapınız.
- Bir blok seçip 45º döndürünüz.
- Bir blok seçip filtre uygulayınız.
- Bir blok seçip kalınlığı "3" olan otomatik kenarlık uygulayınız.
- Deseni seçip batışları bloklara dönüştürünüz.
- İki blok seçip blokları birleştiriniz.
- Düzenlediğiniz deseni "Gönder" seçeneği ile istediğiniz türü seçerek dışarı aktarınız.

Görsel 7.18: Blok parametreleri

Öneriler

1. İşlem basamaklarında verilen işlemleri düzenlemek istediğiniz desene uygun olarak istediğiniz sırada yapabilirsiniz.
2. İşlem basamaklarında verilen değerler ve ayarlar örnektir. Deseninize uygun ayarları ve değerleri kendiniz belirleyebilirsiniz.
3. Düzenleme yapacağınız deseni "Resim Aç" sekmesinden, kütüphaneden veya arşivden açarak çalışma alanına ekleyebilirsiniz.
4. Düzenleme yapacağınız alanı seçmek için; "Kare İçine Alma", "Sıralama", "Desenin Tümü", "Blok Düzenleme Aracı" seçeneklerinden birini veya sırası ile istediğinizi kullanabilirsiniz.

KONTROL LİSTESİ 2

Kontrol Listesi 2, Uygulama 5'te yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Desen çizim programını açtı.		
3. Çalışma alanına desen ekledi.		
4. Seçili deseni veya bloğu kopyalayarak yapıştırdı.		
5. Çoğalt işlemini uyguladı.		
6. Kontürü çoğalt işlemini uyguladı.		
7. Seçili desen veya bloğu sildi.		
8. Tersini seç işlemini uyguladı.		
9. Hepsini seç işlemini uyguladı.		
10. Desenin ebatını değiştirdi.		
11. Desen tekrarı yaptı.		
12. Kumaşa uygun paramtere ayarlarını yaptı.		
13. Aynalama işlemini uyguladı.		
14. Hizalama işlemini uyguladı.		
15. Döndürme işlemini uyguladı.		
16. Seçili bloğa filtre uyguladı.		
17. Seçili bloğa otomatik kenarlık ekledi.		
18. Değiştirme işlemini uyguladı.		
19. Dönüştürme işlemini uyguladı.		
20. Birden fazla seçilen blokları birleştirdi.		
21. Düzenlenen deseni gönder seçeneği ile dışarı aktadır.		
22. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
23. Temiz ve düzenli çalıştı.		
24. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

Amaç : Desenin ebatlarını değiştirmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede desenin ebatlarını değiştiriniz.

Araç Gereç : Desen çizim programı yüklü bilgisayar

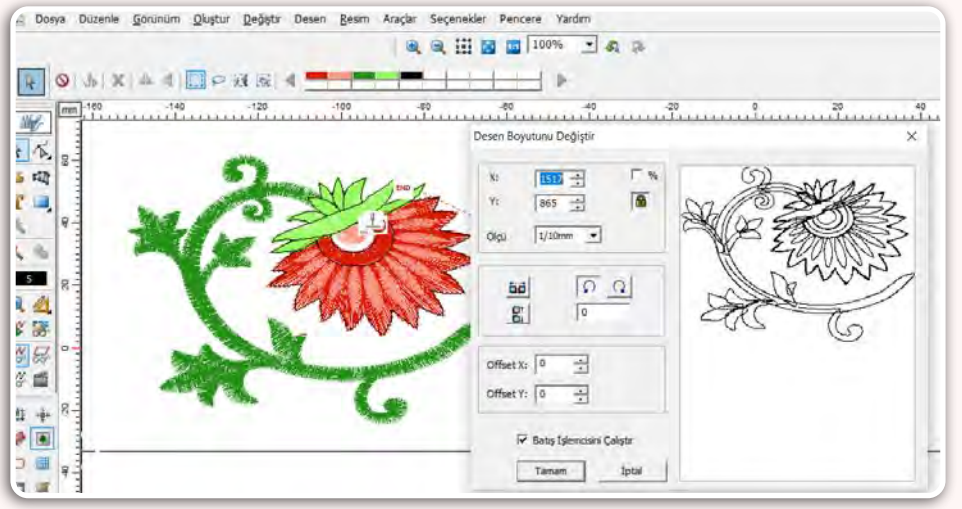
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 3 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. "Desen Boyutunu Değiştir" penceresinde X, genişlik (en); Y ise yükseklik (boy) değerlerini ifade eder.
2. "Desen Boyutunu Değiştir" penceresinde kilit simgesi tıklanarak aktif hâle getirilirse X ve Y değerleri orantılı şekilde değişir. Herhangi birinin boyutu değiştirildiğinde diğerinin de boyutu aynı orantıda değiştir.
3. Desen Boyutunu Değiştir penceresinde kilit simgesi aktif değilse X ve Y değerleri birbirlerinden bağımsız ayarlanabilir.
4. Deseninizde değişiklikler yaparken bozulmasını engellemek için batış işlemcisinin aktif (işaretli) olması gerektiğini unutmayınız.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Bilgisayarınızda desen çizim programını açınız.
5. Çalışma alanına desen ekleyiniz.
6. Boyutlarını değiştireceğiniz bloğu veya desenin tamamını seçiniz.
7. Değiştir menüsünden "Ebat Değiştir" sekmesini veya sol menüden "Ebat Değiştir" aracını tıklayınız.
8. Açılan "Desen Boyutunu Değiştir" penceresinden istediğiniz desen boyut ayarlamarını (genişlik, yükseklik, döndürme, aynalama, konumlandırma, batış işlemcisi) yapınız (Görsel 7.19).
9. İşlem bitince "Tamam" butonuna tıklayarak değişiklikleri desene uygulayınız.

Görsel 7.19: Desen boyutunu değiştirme

KONTROL LİSTESİ 3

Kontrol Listesi 3, Uygulama 6'da yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Desen çizim programını açtı.		
3. Çalışma alanına desen ekledi.		
4. Desenin tamamını veya düzenleme yacağı bloğu seçti.		
5. "Desen Boyutunu Değiştir" penceresini açtı.		
6. Desen boyutu ayarlamalarını (genişlik, yükseklik, döndürme, aynalama, konumlanıdırma, batış işlemcisi) yaptı.		
7. Değişiklikleri desen uyguladı.		
8. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
9. Temiz ve düzenli çalıştı.		
10. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

Amaç : Yeniden çizim işlemi ile desen çiziminin ön izlemesini yapmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede yeniden çizim işlemi ile desen çiziminin ön izlemesini yapınız.

Araç Gereç : Desen çizim programı yüklü bilgisayar

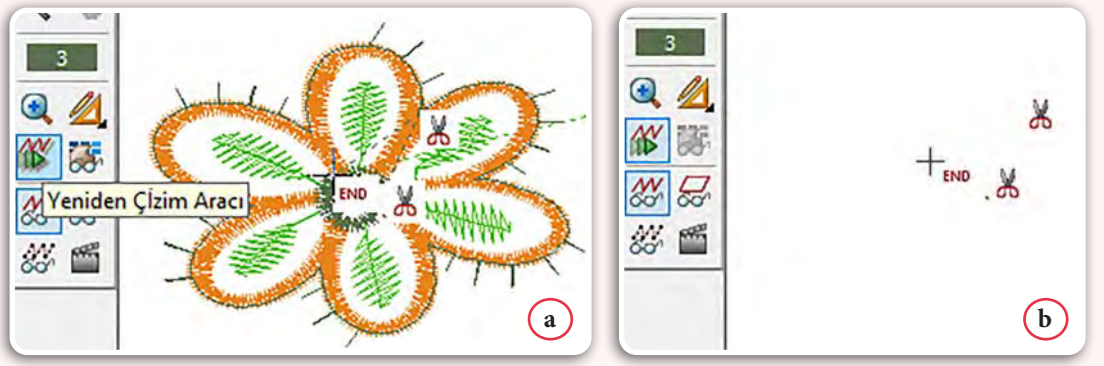
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 4 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Ön izleme sırasında animasyon kontrol düğmeleriyle bloklar arasında geçiş yaparak animasyonu ilerletebilir veya geri alabilirsiniz.
2. İplik rengi seçimi yaparak animasyonu başlatırsanız seçilen iplik reniginin olduğu bloktan itibaren önizleme yapabilirsiniz.
3. Animasyon ön izlemesi bittikten sonra sol menüden "Seçim Aracı" simgesine tıklayarak çalışma alanına geri dönebilirsiniz.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Desen çizim programını çalıştırınız.
5. Çalışma alanına desen ekleyiniz.
6. Deseni seçiniz.
7. Görsel 7.20.a'daki sol menüden "Yeniden Çizim Aracı" simgesine tıklayarak Görsel 7.20.b'de görünen çizim ekranı başlatınız.

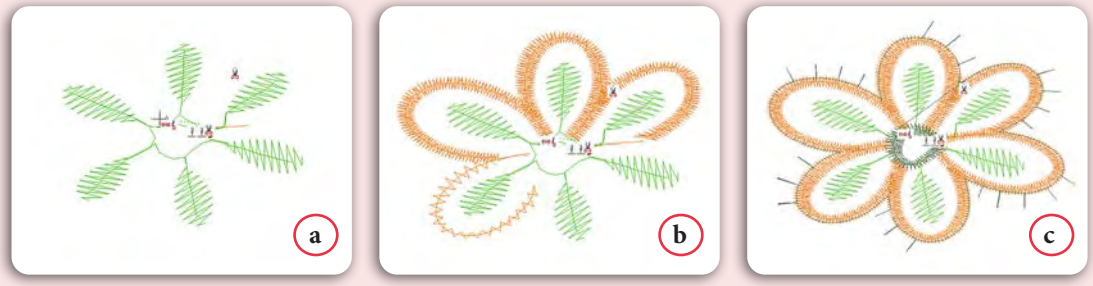

Görsel 7.20: Yeniden çizim aracı

8. "Yeniden Çizim" araç çubuğundaki (Görsel 7.21) animasyon oynatma seçeneklerini kullanarak desen çiziminin ön izlemesini yapınız (Görsel 7.22).

Görsel 7.21: Yeniden çizim araç çubuğu

Görsel 7.22: Çizim ön izlemesi

KONTROL LİSTESİ 4

Kontrol Listesi 4, Uygulama 7'de yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Desen çizim programını açtı.		
3. Çalışma alanına desen ekledi.		
4. Deseni seçti.		
5. "Yeniden Çizim Aracı" simgesine tıklayarak ön izleme ekranını başlattı.		
6. "Yeniden Çizim Araç Çubuğu"nu kullanarak animasyon ile ön izleme yaptı.		
7. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
8. Temiz ve düzenli çalıştı.		
9. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

7.2. BİLGİSAYARLI NAKIŞ PAKET PROGRAMINDA DESEN KAYDETME

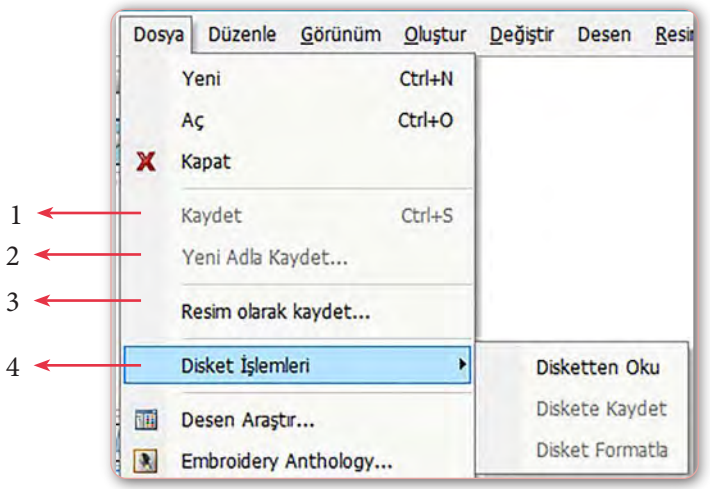
Bilgisayarlı nakış paket programlarında istenilen nitelikte düzenlenen desenlerin bilgisayarlı nakış makinelerinde, sanayi nakışı makinelerinde ve brode makinelerinde işlenebilir hâle gelmesi için kaydedilmesi gerekmektedir. Desen dosyası kayıt işlemi farklı yollarla yapılabilmektedir. Dosyanın kullanım amacına (makinede işleme, daha sonra düzenleme vb.) göre kayıt türü seçilmelidir.

Desen düzenlemeleri tamamlandıktan sonra desen kaydetme türleri ve yapılacak işlemler şunlardır:

- "Dosya" menüsü "Kayıt" seçeneği ile desen kaydetmek
- "Değiştir" menüsü "Gönder" seçeneği ile desen kaydetmek
- Desen arşivi hazırlamak
- "Desen Bilgi Kartı" hazırlamak

7.2.1 Dosya Menüsü Kayıt Seçeneği

"Dosya" menüsü tıklandığında arasında kayıt seçeneklerinin de yer aldığı Görsel 7.23'teki menü açılmaktadır.

Görsel 7.23: Dosya menüsü

1. Kaydet: Önceden kaydedilmiş dosya üzerine kayıt yapar. Bu işlemle kayıt yapılan desen, çalışma dosyası olarak kaydedilir ve programda tekrar açıldığında düzenlemelere devam edilebilir.
2. Yeni Adla Kaydet: Önceden kaydedilmiş desen dosyası farklı isimle ve uzantıyla veya ilk defa kaydedilecekse bu seçenek kullanılır. Bu işlemle kayıt yapılan desen çalışma dosyası olarak kaydedilir ve programda tekrar açıldığında düzenlemelere devam edilebilir.
3. Resim Olarak Kaydet: Dosyayı resim olarak kaydeder. Bu işlemle kayıt yapılan desen programda tekrar açıldığında resim olarak gelir ve önceki yapılan düzenlemeler üzerinde işlem yapılamaz. Yeni bir resim dosyası olarak açılır ve yeni düzenlemeler yapılır.
4. Disket İşlemleri: Düzenlenen desen disketli bir makinede işlenecek ise desen kayıt işlemi diskete yapılır. Disket İşlemleri seçeneğinden yapılabilecek işlemler şunlardır:
   - Kayıt sırasında makinenin marka ve modeli dikkate alınarak kayıt işlemi yapılır. Diskete kayıt yapmak için "Dosya" menüsünden "Disket İşlemleri" seçeneğinden "Diskete Kaydet" tıklanır.
   - Daha önce diskete kaydedilmiş deseni, çizim programında açmak için "Disket İşlemleri" seçeneğinden "Disketten Oku" tıklanır. Açılan pencerede diskette bulunan desenler yer alır.

Desen seçilerek "Oku" tuşuna basılarak diskette kayıtlı olan desen programda açılır. Bu pencereden desen silme işlemi de yapılabilir.

- Bir disketi biçimlendirmek (disket içindeki tüm verileri silmek) için "Disket İşlemleri" seçeneğinden "Disket Formatla" tıklanır.

DİKKAT

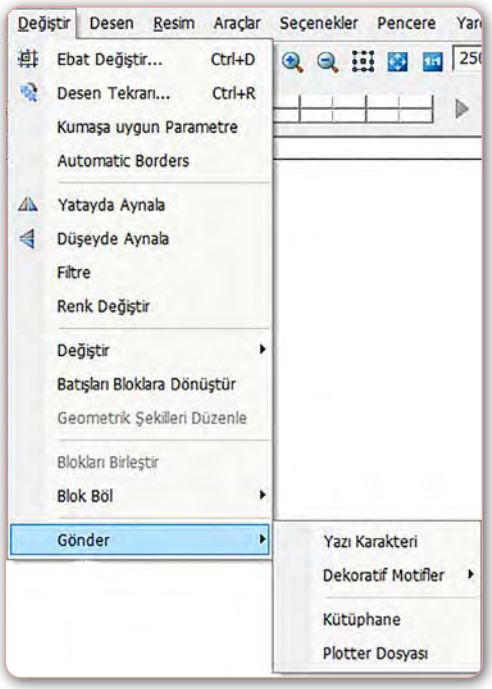
Desen kayıt işlemi yapılırken desen kayıt ortamı (sabit disk sürücüsündeki bir klasöre, ağ konumuna, buluta, masaüstüne, USB bellek vb. dijital ortamlara) seçimi kitabın 6.1.4. Deseni Kaydetme Yolları ve Aşamaları konusunda anlatılmıştır. Kayıt işlemi yapılırken desen kaydetme yolları ve aşamalarının dikkate alınması önemlidir.

7.2.2. Değiştir Menüsü Gönder Seçenekleri

Desen çizim programında hazırlanan desenlerin farklı formatlarda dışa aktarılması için yapılan kayıt işlemleri "Değiştir" menüsü "Gönder" seçeneklerinde yer almaktadır (Görsel 7.24).

Dosyayı dışarı aktarma seçenekleri şunlardır:

- Yazı Karakteri
- Dekoratif Motifler
- Kütüphane
- Plotter Dosyası

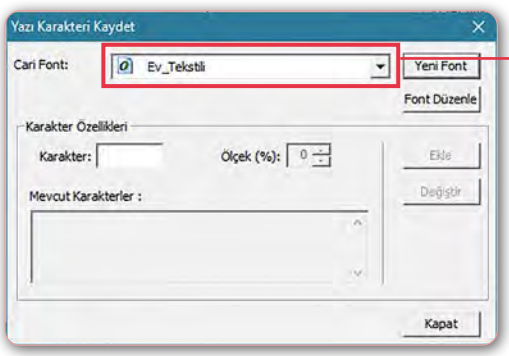

Görsel 7.24: Gönder menüsü seçenekleri

a. Yazı Karakteri

Düzenlenen deseni yazı formatında kaydeder. Düzenlemeleri tamamlanan deseni yeni bir isim verilerek yazı karakteri olarak kaydedilmesini sağlar (Görsel 7.25).

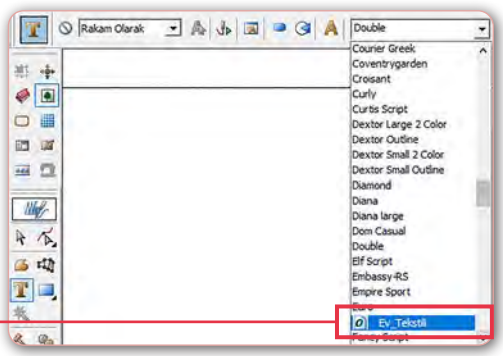
Yazı karakteri formatında kaydedilen desen üst menüde bulunan "Yazı Biçimlendirme Araç Çubuğu"ndaki "Font Seç" sekmesinde yer alan font listesine eklenir (Görsel 7.26) ve daha sonra kullanılabilir.

Görsel 7.25: Yazı karakteri kaydet penceresi

Font ismi

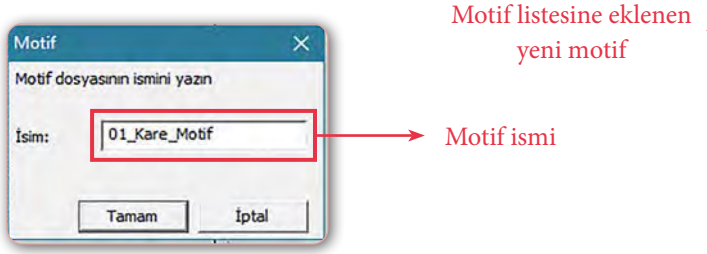
Font listesine eklenen yeni font

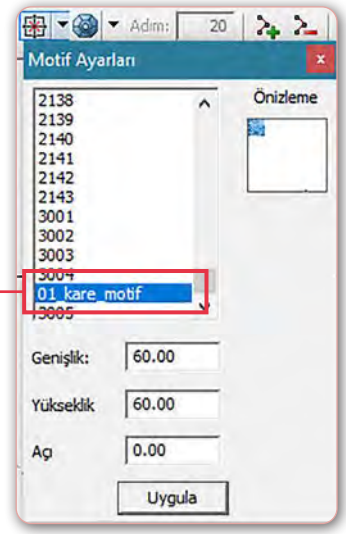
Görsel 7.26: Font listesi

b. Dekoratif Motifler

Düzenlenen deseni dekoratif motif (motif, elastik pul, Çin iğnesi dekoru) formatında kaydeder. Kaydedilmek istenen dekoratif motif seçildikten sonra açılan menüye motif ismi yazılır (Görsel 7.27) ve "Tamam" butonuna tıklanır. Kaydedilen motif seçilen dekoratif motif listesine (motif, pul vb.) eklenir (Görsel 7.28).

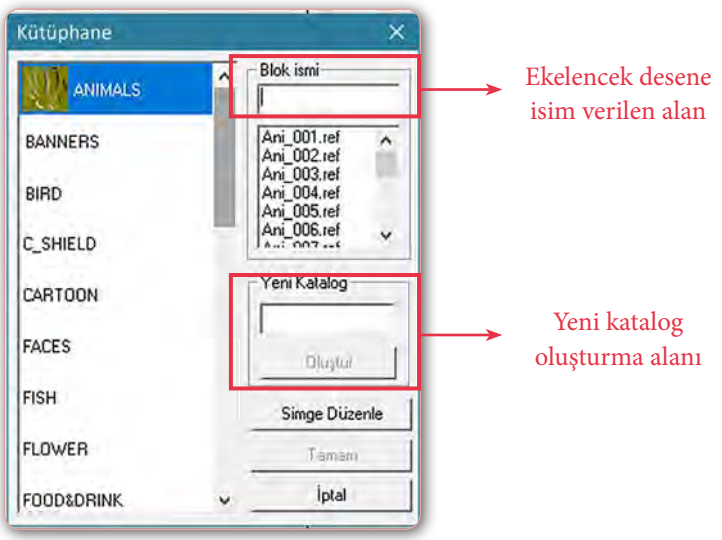
Görsel 7.27: Motif kayıt penceresi

Görsel 7.28: Motif ayarları penceresi

c. Kütüphane

Desen çizim programlarındaki kütüphaneler, desene ihtiyaç duyulduğunda başvurulacak en önemli kaynaktır. Önceden oluşturulmuş veya yeni tasarlanmış desenler kütüphaneye kaydedilerek istenilen zamanda kullanılabilir. Düzenleme işlemi tamamlanan deseni kütüphaneye eklemek için "Değiştir" menüsünden "Gönder" seçeneğine tıklanır (Görsel 7.29). Kütüphane sekmesi tıklanarak kayıt penceresi açılır. Desenin kaydedileceği katalog sol menüden seçilir. Ayrıca "Yeni Katalog" alanına isim yazılarak "Oluştur" butonuna tıklanıp yeni bir katalog da oluşturulabilir. Katalog seçiminden sonra Blok ismi alanına desen için isim yazılarak "Tamam" butonuna tıklanır ve kütüphaneye kayıt işlemi tamamlanır. Kütüphaneye eklenen deseni daha sonra çalışma alanına eklemek için "Oluştur" menüsünden "Kütüphane" seçeneği tıklanarak açılan pencereden desen ekleme işlemi yapılır.

Görsel 7.29: Kütüphaneye kayıt penceresi

ç. Plotter

Desen dosyasını, bir çizici (plotter) veya kesme makinesi programında çalışacak formatta kaydeder. Kaydedilen desen dosyanın uzantısı ".plt" dir.

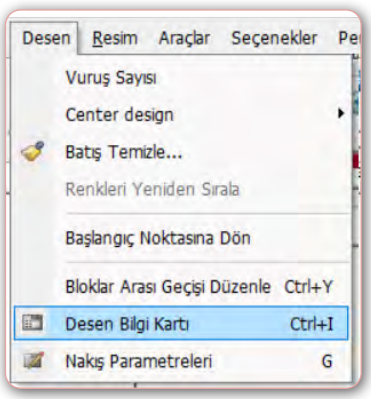
7.2.3. Arşiv Hazırlama

Tasarlanan desenlerin kayıt altına alındığı bir diğer yer arşivlerdir. Arşiv, desenlerin üretim yapılana kadar veya tekrar ihtiyaç duyulup imalat talimatı gelene kadar saklandığı klasörlerdir. Desen çalışmaları bu klasörlere isimleri ve özelliklerine göre ayrılarak kaydedilmektedir. Arşivlenen desenleri inceleyip yeni ayarlamalar yapmak mümkündür. Arşiv düzenlemesi otomatik olarak alfabetik sıra takip ettiği için aranan desenlere ulaşmak oldukça kolaydır.

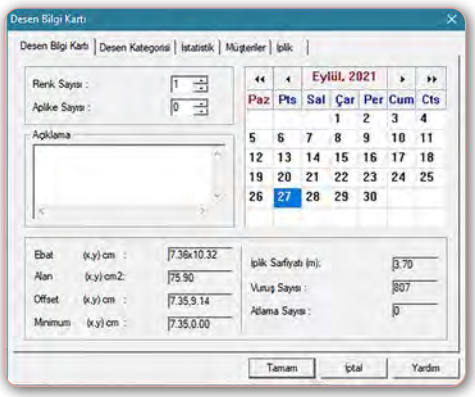
7.2.4. Desen Bilgi Kartı Oluşturma

Desen Bilgi Kartında, düzenlenen desene ait olan tüm desen detayları, desen türleri, kategorileri, müşteri bilgileri, iplik seçenekleri gibi bilgiler yer almaktadır. Desen hazırlandıktan sonra desene ait detaylara ulaşmak için "Desen Bilgi Kartı" penceresindeki tüm alanlara gerekli bilgiler yazılarak kaydedilmelidir.

Bilgi kartı oluşturmak için "Desen" menüsünden "Desen Bilgi Kartı" seçeneği tıklanmalıdır (Görsel 7.30). Açılan "Desen Bilgi Kartı" penceresindeki ilgili alanlarda desene ait olan renk sayısı, aplike sayısı, ebat, alan, ofset, iplik sarfiyatı, vuruş sayısı, atlama sayısı ve desenin hazırlanma ve işleme tarihleri vb. bilgiler düzenlenmektedir (Görsel 7.31). "Tamam" sekmesine tıklanıp desen bilgi kartı kaydedilmelidir.

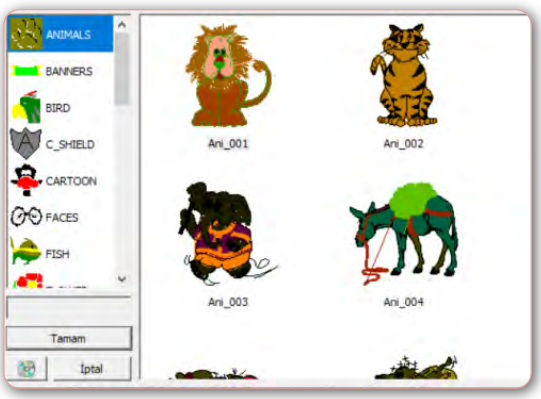
Görsel 7.30: Oluştur menüsü seçenekleri

Görsel 7.31: Desen bilgi kartı penceresi

a. Desen Kategorisi (Türleri)

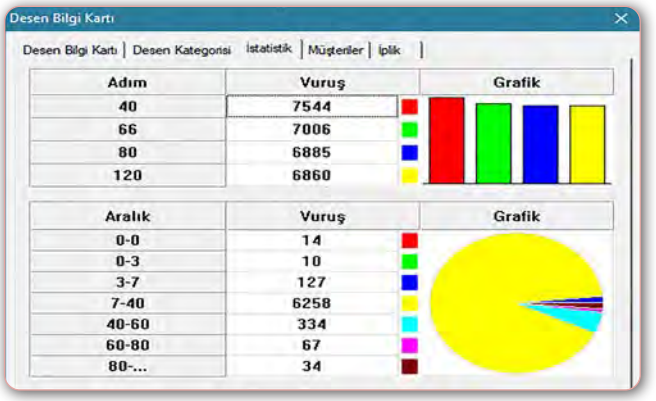
Hazırlanan desenlerin şekillerine, kullanıldıkları yere veya özelliklerine göre sınıflandırıldığı kısımdır. Örnek olarak çiçek desenleri, hayvan desenleri, sarma tekniği desenleri, mutfak tekstili vb. sınıflandırmalar yapılabilmektedir. Desenler kategoriler hâlinde kaydedildiğinde ulaşılması daha kolay olmaktadır (Görsel 7.32).

Görsel 7.32: Desen kategorisi penceresi

b. İstatistik

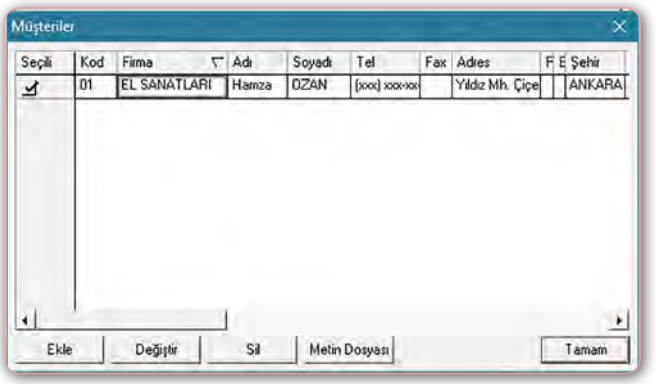
Desene ait adım ve vuruş sayılarının hem rakamsal hem de grafiklerle gösterildiği alandır. En büyük ve en küçük batış aralıklarını da bu sayfada görmek mümkündür (Görsel 7.33).

Görsel 7.33: İstatistik penceresi

c. Müşteriler

Hazırlanan deseni alan müşterilerin kimlik bilgilerinin, desenin maliyetinin ve desene ait özel açıklamaların kaydedildiği kısımdır (Görsel 7.34).

Görsel 7.34: Müşteriler penceresi

ç. İplik

Desende kullanılan ipliklerin ismi, kodu, pul ebadı, uzunluğu, vuruş sayısı, kaç metre kullanıldığı ve diğer gerekli görülen bilgilerin kaydedildiği kısımdır. Ücretlendirme yapılırken desende kullanılan iplik miktarı dikkate alınan en önemli unsurdur (Görsel 7.35).

Görsel 7.35: İplik penceresi

SIRA SİZDE

Amaç : Deseni düzenleyerek kaydetmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede deseni düzenleyerek kaydediniz.

Araç Gereç : Desen çizim programı yüklü bilgisayar

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Dereceleme Ölçeği kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Çalışma alanına kütüphane haricinde önceden oluşturulmuş hazır deseni veya kendi tasarladığınız ve tarayarak bilgisayara yüklediğiniz deseni ekleyerek çalışabilirsiniz.
2. Çalışma alanına birden fazla farklı desen ekleyerek kompozisyon oluşturabilirsiniz. Örneğin çiçek ve arı desenini sayfaya ekleyebilirsiniz. Arıyı çiçek üzeri konumlandırarak kompozisyon oluşturabilir ve yeni deseniniz üzerinde düzenlemeler yapabilirsiniz.
3. Çalışmanızı sadece yazı yazarak oluşturduğunuz bir desen üzerinde yapabilirsiniz. Ayrıca çalışma alanına bir desen ve yazı ekleyerek bir kompozisyon oluşturabilir ve desen üzerinde çalışabiliriniz.
4. Çalışmalarınızı kaydetmeyi unutmayınız.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Bilgisayarınızda desen çizim programını açınız.
5. Çalışma alanına kütüphaneden istediğiniz bir deseni ekleyiniz.
6. Desene yeni batışlar ekleyiniz.
7. Desenin boyutunu değiştiriniz.
8. Deseni istediğiniz yönde döndürünüz.
9. Deseni çoğaltınız.
10. Çoğalttığınız desenleri yan yana hizalayınız.
11. Düzenlediğiniz deseni "Dekoratif Motifler" alanına "Desen1" ismi ile ekleyiniz.
12. Düzenlediğiniz deseni kütüphaneye "Uygulama" isimli yeni bir kategori oluşturarak "Desen1" ismi ile ekleyiniz.
13. Düzenlediğiniz desen için Desen Bilgi Kartını düzenleyiniz. Müşteri alanını düzenlerken Müşteri Adı Soyadı alanına kendi adınız ve soyadınızı yazarak yeni müşteri kaydı oluşturunuz.
14. Deseni, dosya adı alanına "Adınız_soyadınız" yazarak ".png" dosya uzantısıyla resim formatında masaüstüne kaydediniz.
15. Deseni, dosya adı alanına "Adınız_soyadınız" yazarak ".plt" dosya uzantısıyla plotter makinelere uygun formatta USB belleğe kaydediniz.

DERECELEME ÖLÇEĞİ

Öğrencinin

Adı Soyadı : ..... Toplam Puan : .....

Numarası : ..... Değerlendirme Tarihi : .....

Sıra Sizde uygulaması kapsamında ne kadar başarıya ulaşıldığını ölçmek için aşağıda listelenen ölçütlerin karşısına gözlemleriniz doğrultusunda 1 (Geliştirilebilir), 2 (Orta), 3 (İyi), 4 (Çok İyi) derecelerini göz önünde bulundurarak "X" işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	PERFORMANS DÜZEYİ			
	Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (2)	Geliştirilebilir (1)
A) EDİNİLEN BİLGİYİ BECERİYE DÖNÜŞTÜRME				
1. Desen çizim programını açtı.				
2. Çalışacağı deseni çalışma alanına ekledi.				
3. Desene batış ekledi.				
4. Desenin boyutunu değiştirdi.				
5. Desene döndürme işlemini uyguladı.				
6. Deseni çoğalttı.				
7. Çoğaltılan desenleri hizaladı.				
8. Deseni "Dekoratif Motifler" alanına ekledi.				
9. Deseni kütüphaneye ekledi.				
10. "Desen Bilgi Kartını" hazırladı.				
11. Deseni resim formatında kaydetti.				
12. Deseni plotter makinesine uygun formatta kaydetti.				
B) HAZIRLIK VE BEKLENİLEN DAVRANIŞ				
13. Çalışma ortamını hazırladı.				
14. Araç gereci hazırladı.				
15. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.				
16. Araç gereci ve zamanı verimli kullandı.				
17. Temiz ve düzenli çalıştı.				

Tablo puanını 100'lük sisteme dönüştürme işlemi

Tabloda her bir ölçüt için belirlenen en yüksek puan 4'tür. Tabloda toplam 17 ölçüt vardır. Tablodan alınabilecek en yüksek puan 17 x 4 = 68'dir.

DEĞERLENDİRME PUANI = (Tablo Puanı x 100) / 68

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

ÖĞRENME BİRİMİ

8

BİLGİSAYARLI MAKİNEDE İŞLEME

KONULAR

8.1. BİLGİSAYARLI NAKIŞ MAKİNESİNİ İŞLEMEYE HAZIRLAMA

8.2. BİLGİSAYARLI NAKIŞ MAKİNESİNİN İPLİKLERİNİ TAKMA

8.3. ÜRÜNE VE İŞLEME TEKNİĞİNE UYGUN ŞEKİLDE TELAYI VE KUMAŞI MAKİNEYE GERME

8.4. DESENİ BİLGİSAYARLI NAKIŞ MAKİNESİNE YÜKLEME

8.5. BİLGİSAYARLI NAKIŞ MAKİNESİNDE İŞLEME YAPMA

8.6. BİLGİSAYARLI NAKIŞ MAKİNESİNİN KULLANIM KILAVUZUNA UYGUN ŞEKİLDE BAKIMINI YAPMA

8. BİLGİSAYARLI MAKİNEDE İŞLEME

Bilgisayarlı nakış makinelerini işlemeye hazırlamak için makinenin özelliklerini bilmek önemlidir. Ana sistem aynı olmakla beraber bazı farklı işleyiş mekanizmaları söz konusudur. Makineyi kullanmadan önce kullanım kılavuzu okunmalıdır. Her makinenin kendisine özel iplik geçirme aparatları, mekik masura sistemleri, kasnak takma, kumaş ve tela germe yöntemleri vardır. Bilgisayarlı nakış makineleri klasik nakış işlemelerinin yanı sıra uyumlu aparatlar ile pul, boncuk, lase kordon dikme gibi farklı işlemeler de yapabilmektedir. Günümüzde 1, 4, 5, 6, 12, 15, 18, 24, 45, 68 kafalı, 2, 4, 6, 12 iplikli standart makinelerin yanı sıra opsiyonel olarak özellikleri değiştirilebilen sanayi nakış makineleri de mevcuttur. Ayrıca 13,5 metrelik bir tezgâha istenilen sayıda kafa ve iplik yerleştirilebilmektedir. Standart olarak bulunan 40, 60, 70 ve 100 cm kasnak ölçüleri dışında, 160 cm eninde bir kumaşın rahatlıkla gerilebileceği kasnak mekanizmalarını eklemek de mümkündür.

8.1. BİLGİSAYARLI NAKIŞ MAKİNESİNİ İŞLEMEYE HAZIRLAMA

Nakışlı ürünler; tüm ev tekstili ürünlerinde, kadın, erkek ve bebe giyim süslemelerinde, ayakkabı, çanta, kemer, kolye, bileklik, yaka çiçeği vb. giyim aksesuarlarında, perde, yastık, kırlent minder vb. ev aksesuarlarında oldukça sık kullanılmaktadır. Bu ürünleri üreten, çoklu ve seri üretim yapan atölyeler sanayi makinelerini tercih etmektedir. Hobi amaçlı ya da bireysel sipariş üretimi yapanlar ise ev tipi bilgisayarlı nakış makinelerini tercih etmektedirler. Bilgisayarlı nakış makineleri sanayi tipi ve ev tipi olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

- **Ev Tipi Bilgisayarlı Nakış Makineleri**

Ev tipi bilgisayarlı nakış makinelerinin en önemli özelliği tek kafalı ve taşınabilir olmasıdır. Hobi amaçlı veya bireysel üretim yapan birçok yerde bilgisayarlı nakış makinesi bulunmaktadır. Bu makinelere, hafızalarında kayıtlı olan desenlerin yanı sıra dışarıdan da desen yüklenebilmektedir. Özgün desen tasarımlarının işlenebilmesi için bazı makine markalarının kendi desen çizme programları da bulunmaktadır.

- **Sanayi Tipi Bilgisayarlı Nakış Makineleri**

Nakış sektöründe daha hızlı ve çok sayıda üretim yapmak için endüstriyel sanayi makineleri kullanılmaktadır. Bu makineler işleme özelliklerine göre düz nakış makineleri ve süzeni (zincir nakış) makineleri olarak ikiye ayrılmaktadır.

Sanayi Tipi Düz Nakış Makinesi: Sarma, Çin iğnesi, dikiş gibi işleme tekniklerini uygulayabilen ve değişik aparatlar takılarak da farklı işlemeler yapabilen tek ya da çok kafalı makinelerdir.

Sanayi tipi bilgisayarlı nakış makineleri ile farklı işlemeler yapmak için üretilmiş parçalar vardır. Makinelere istenildiği zaman takılıp çıkartılabilen farklı görevleri olan bu parçalara **aparat** denir.

Aparatlar yaptıkları işe göre adlandırılmaktadır. Laseyi zemin üzerine tutturmak için takılan aparata **lase aparatı** (Görsel 8.1) denir. Zemin üzerine pul ve boncuk dikmek için takılan aparata **pul dikme aparatı** (Görsel 8.2) denir.

Görsel 8.1: Lase aparatı

Görsel 8.2: Pul dikme aparatı ve aparatla ile işlenmiş desen

Zemin üzerine kordene dikmek için takılan aparata ise **kordone dikme aparatı** denir (Görsel 8.3).

Görsel 8.3: Kordone dikme aparatı ve aparatla ile işlenmiş desen

Sanayi Tipi Süzeni Makinesi: Süzeni işi yapan çok başlı makinelerdir. Diğer makinelere oranla değişik bir tasarımı vardır. Üst iplik takılmadan sadece alt iplik ile çalışmaktadır. Alt iplik, üstte bulunan iğne yardımı ile zincir dikişi yaparak işlemektedir.

8.1.1. Bilgisayarlı Nakış Makinesinin Üst Bölümü

Bilgisayarlı nakış makinesinin üst bölümünde bulunan parçalar ve aparatlar şunlardır:

İp Yolları: Numara veya yön çizgileri ile iğneye giden ipliğin düzgün gelmesini ve takibini sağlar.

İplik Ayar Yerleri (Tansiyon ve Tansiyon Yayı): Üst iplik gerginliğini ayarlar.

İp Okuyucusu: Üst ipliğin kopması veya bitmesi durumunda makineyi durdurarak uyarı verir.

Kanca: İpliklerin iğneye ulaşım yolundaki hareketinin düzgün olmasını sağlar.

İplik Takma Yerleri (Çardak): İp bobinlerinin takıldığı çubuk şeklindeki aparatlardır.

İptal Kolu (Kafa Durdurma Düğmesi): Tezgâhtaki makine kafalarının hangisinin çalışıp çalışmayacağını belirleyen düğmedir.

İkaz Lambası (İp Sensör Işığı): Makine işleme yaparken makine kafasının durduğunu ses ve ışık uyarısı ile bildirir. Makinede bulunan bütün kafalarda vardır. İşleme yapılırken hata olan kafadan uyarı verir.

Lamba: İşleme alanını aydınlatır.

Açma Butonu: Makineyi çalışması için açar.

Yaylar: İşleme sırasında kullanılmayan ipliklerin karışmasını önleyen aparattır.

Acil Durdurma Butonu: Acil durumlarda (kaza, arıza vb.) makineyi durdurmak için kullanılır.

Horoz: İşleme esnasında ipliğin gerginliğini ve gelişini ayarlar. Her dikiş adımından sonra fazla ipliği geri çekerek dikişin düzgün görünmesine yardımcı olur.

Kasnak: Nakış makinesinde telayı veya işleme zeminlerini germeyi sağlayan aparatlara kasnak denir. Kasnak, makinede pantograf denilen bölüme takılır.

Kasnak Mandalı: Kasnağın üzerine yerleştirilen kumaş ile telayı tutmaya ve gerdirmeye yarar.

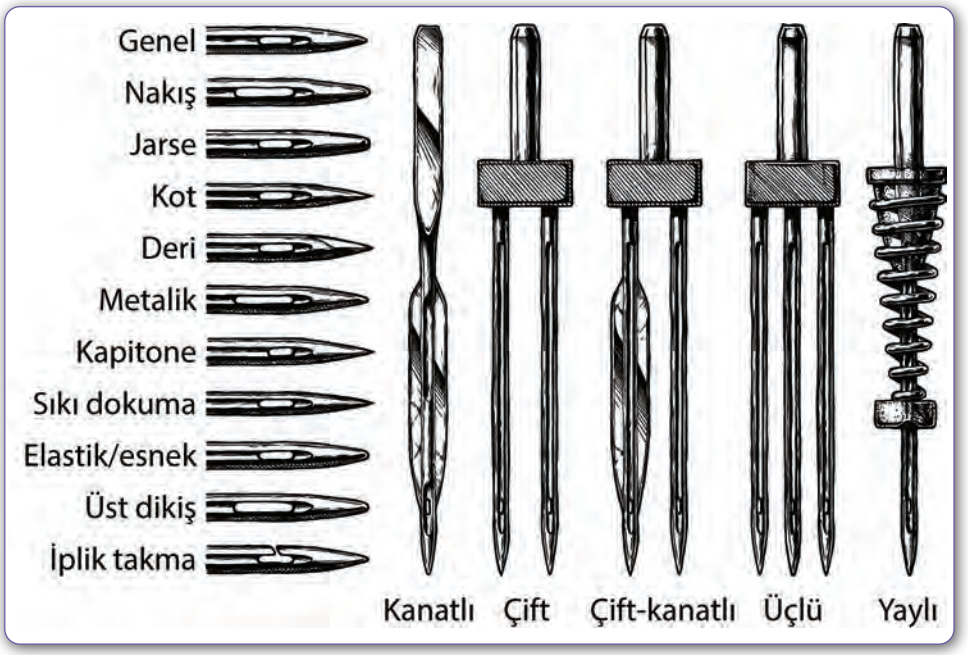
İp Toplayıcı: Çengeli yardımıyla işleme bitiminde ipin çekilip makas ile kesilmesini sağlar.

Kapama Butonu: Makineyi durdurur.

Baskı Ayağı: İşleme sırasında kumaşın kaymasını önleyen aparattır.

İğne Mili: İğnenin aşağı yukarı hareket etmesini sağlar. Üzerindeki vidanın sıkıştırılması ile iğne sabitleştirilir.

İğne: Kumaş üzerine batıp kumaşı delerek alt ve üst ipliği birbirine tutturup dikişin gerçekleşmesini sağlar. Yapılacak işe ve kullanılacak malzemeye göre seçim yapılır (Görsel 8.4).

Görsel 8.4: Dikiş makinesi iğne çeşitleri

8.1.2. Bilgisayarlı Nakış Makinesinin Ekran Bölümü

Bilgisayarlı nakış makinesinde yüklü olan yazılım arayüzü makine ekranında görüntülenmektedir. Makinenin işleme yapabilmesi için gerekli desen, iplik, iğne vb. ayarların ön izlemesi bu ekranda görülmektedir (Görsel 8.5). Dikiş makinesine komutlar vermek ve ayarları yapmak için ekran yanındaki tuşlar kullanılmaktadır. Ayrıca dokunmatik ekran özelliği olan makinelerde bu işlemler tuş yerine ekranda görüntülenen komut simgeleri ile de yapılabilmektedir.

Makinelerin marka ve modeline göre farklılık gösterse de ekranda bulunan tuşlar ve simgelerin temel işlevleri aynıdır (Görsel 8.6).

Görsel 8.5: Bilgisayarlı nakış makinesi ekranı

Görsel 8.6: Ekranda bulunan tuşlar

Bilgisayarlı nakış makinesi ekranında yer alan tuşların ve simgelerin temel işlevleri şunlardır:

Çalıştırma: Makineye gerekli ayarlar yapıldıktan sonra işlemeye başlamak için kullanılan tuştur.

Durdurma: Gerekli durumlarda makineyi durdurmak için kullanılan tuştur.

Desen Okutma: Deseni makineye okutmak için kullanılan tuştur.

İğne Sırası Verme: Desenin işleniş durumuna göre iğneleri sıraya koyma işleminin yapıldığı tuştur.

Kasnak Ayarı: Kasnağı desen pozisyonuna göre ayarlamak için kullanılan tuştur. Desenin kasnak içinde işlenmesini sağlamak için ayarlar buradan yapılır.

Desen Silme: Makine hafızasındaki deseni silmek için kullanılan tuştur.

Arşivden Desen Çağırma: Makine hafızasındaki deseni ekrana getirmek için kullanılan tuştur.

İleri ve Geri Alma: İşleme esnasında veya diğer durumlarda deseni ileri ve geri almak için kullanılan tuştur.

Desen Tekrarı: İşleme yapılacak deseni yan yana veya değişik konumlarda tekrar ettirmek için kullanılan tuştur.

Devir Artırma ve Düşürme Tuşu: Makinenin çalışma devrini artırmak ve düşürmek için kullanılan tuştur.

Kasnak Hareket Butonu: Makinenin kasnağını hareket ettirmek için kullanılır.

İğne Değiştirme Tuşu: Kafadaki iğnelerin istenilen konuma getirilmesi için kullanılır.

İp Kestirme Tuşu: Çalışmanın herhangi bir aşamasında el ile ipin kesilmesinde kullanılır.

Bilgisayarlı nakış makinesi ekranında tuşların yanı sıra desen yazılımına desen yüklemek için Disket veya CF kart yuvası ve flash bellek (USB) yuvası da yer alır.

8.1.3. Bilgisayarlı Nakış Makinesinin Alt Bölümü

Bilgisayarlı nakış makinesinin alt bölümünde bulunan parçalar şunlardır:

Çağanoz: İğneden gelen ipliği kendi etrafında bir tur döndürerek mekikten gelen ip ile kilit dikiş yapılmasını sağlar.

Çağanoz Dişlisi: Çağanozun, ana mil üzerinden hareket etmesini sağlar.

Mekik: Gövde, mekik yaprağı, vida, yaprak yay ve mandaldan oluşan metal bir birimdir. Masuranın içine takılır ve dikişin oluşmasını sağlayarak alt ipliği taşıyıp ipin gerginliğini ayarlar.

Masura: Alt iplik sarıldıktan sonra mekiğin içine yerleştirilen alüminyum ya da demir elemandır.

Alt İplik Tutucu: Dikişin başlaması anında alt ipin üst iple kilitlenmesini sağlayan birimdir.

Sabit ve Oynar Bıçaklar: Makine plakasının altında bulunur. İşleme bittikten sonra otomatik olarak devreye girerek alt ve üst ipin kesilmesini sağlar. Makasın devreye girmesi için desen hazırlanırken "İplik Kes" ya da "İplik Değiştir" komutlarının verilmiş olması gerekmektedir.

Makineyi Açma Kapama Düğmesi: Makineyi açmak ve kapamak için kullanılır. Makinenin elektrikle olan bağlantısını sağlar.

DİKKAT

Kullanacağınız nakış makinelerinin üst bölümleri, ekran bölümleri ve alt bölümleri marka ve modellere göre değişiklik gösterebilmektedir. Bu gibi durumlarda, makinenin kullanma kılavuzundan veya makine teknisyenlerinden yardım alınmalıdır.

1. Uygulama

Amaç : İğneyi makineye takmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede iğneyi makineye takınız.

Araç Gereç : Makine, makine iğnesi, tornavida

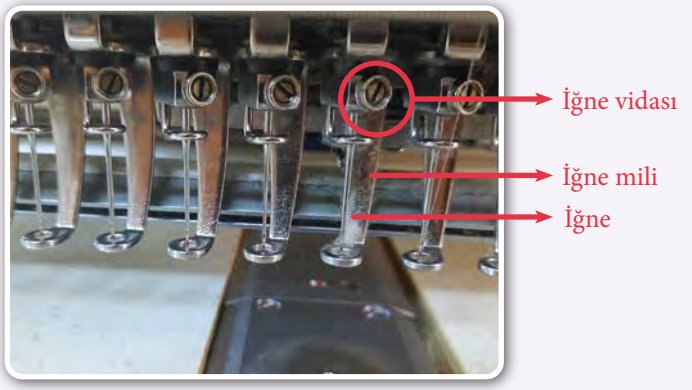
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 1 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. İğne takarken makineyi mutlaka durdurunuz.
2. İğne takarken makineyi çalıştırmaması için arkadaşlarınızı uyarınız.
3. İğneyi sıkıştıracak vidayı, yerinden çıkmayacak kadar gevşetiniz.
4. İğnenin hareket etmemesi için elinizle tutunuz.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. İğne mili üzerindeki vidayı tornavida ile gevşetiniz (Görsel 8.7).

Görsel 8.7: İğne, iğne vidası ve iğne mili

5. İğneyi, deliği ve iğnenin oluklu yeri öne gelecek şekilde iğne miline yerleştiriniz.
6. İğne vidasını tornavida yardımıyla sıkınız (Görsel 8.8).

Görsel 8.8: İğne vidasını tornavida ile sıkıştırma

Amaç : Masuraya iplik sarmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede masuraya iplik sarınız.

Araç Gereç : Makine, alt iplik, masura, makas

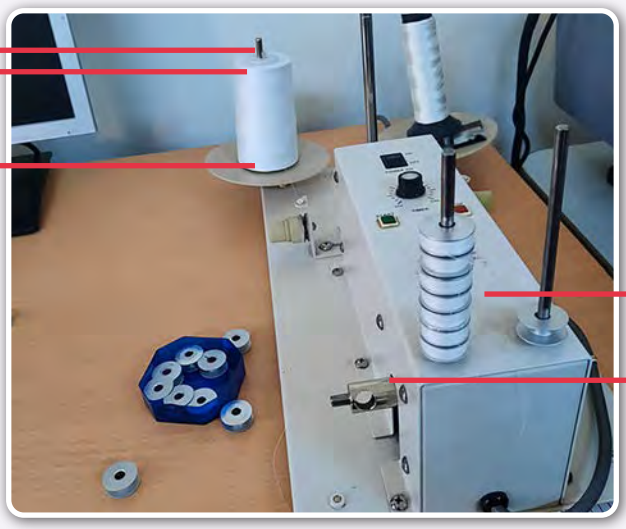
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 1 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Makara pimi kullanılmadığında iplik düzensiz geleceği için masura düzgün sarılmaz, unutmayınız.
2. Dolduğunda masura otomatik olarak ayrılacak ve sarma mekanizması kendiliğinden duracaktır, unutmayınız.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız (Görsel 8.9).
4. İplik makarasını, makara piminin üzerine yerleştiriniz.
5. Makara pimi kapağı ile ipliğinizi sabitleyiniz.
6. İpliği makaradan çekerek iplik kılavuzlarından geçiriniz.
7. İpliğin ucunu masura deliğinden geçiriniz.
8. Masurayı, masura sarıcı mili üzerinde sonuna kadar itiniz.
9. İpliğin ucundan tutarak masura sarıcı milini, yerine oturup masura dönmeye başlayıncaya kadar masuraya doğru itiniz.
10. Makineyi çalıştırarak masuranın sarılmasını sağlayınız.
11. Sarılmış masurayı çıkararak ipliğin ucunu kesiniz.

Görsel 8.9: Makara, makara pimi, pim kapağı, masura, masura sarıcı

3. Uygulama

Amaç : Mekik ve masurayı makineye takmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede mekik ve masurayı makineye takınız.

Araç Gereç : Makine, masura, mekik, alt iplik, makas

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 1 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. İğne takarken makineyi mutlaka durdurunuz.
2. İğne takarken makineyi çalıştırmaması için arkadaşlarınızı uyarınız.
3. İğneyi sıkıştıracak vidayı, yerinden çıkmayacak kadar gevşetiniz.
4. İğnenin hareket etmemesi için elinizle tutunuz.
5. İhtiyaca göre makine iğneleri belirli aralıklarla değiştirilmelidir.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Volanı, saatin tersi yönünde (kendinize doğru) çevirerek iğneyi en yüksek pozisyona kaldırınız.
5. Mekik ve masuranızı hazırlayınız.
6. Masurayı mekiğe takınız.
7. İpliği, önce mekik yaprağından sonra da yaydan geçiriniz.
8. İpliğin masuradan gelişini kontrol ediniz.
9. Mekiği, mandalından ya da gövdeden tutarak çağanoza yerleştiriniz (Görsel 8.10).

Görsel 8.10: Çağanoza yerleştirilmiş mekik

KONTROL LİSTESİ 1

Kontrol Listesi 1, Uygulama 1, 2 ve 3'te yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. İğne mili üzerindeki vidayı tornavida ile gevşetti.		
3. İğneyi doğru yerleştirdi.		
4. İğne vidasını sıktı.		
5. İplik makarasını pime yerleştirerek makara pim kapağı ile sabitledi.		
6. İpliği, iplik kılavuzlarından geçirdi.		
7. Masurayı, masura sarıcı mile doğru bir şekilde yerleştirdi.		
8. Masurayı sardı.		
9. Sarılmış masurayı çıkararak ipliğin ucunu kesti.		
10. İğneyi en üst duruma getirdi.		
11. Masurayı mekiğe taktı.		
12. İpliği, önce mekik yaprağından sonra da yaydan geçirdi.		
13. Mekiği çağanoza yerleştirdi.		
14. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
15. Temiz ve düzenli çalıştı.		
16. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

8.2. BİLGİSAYARLI NAKIŞ MAKİNESİNİN İPLİKLERİNİ TAKMA

İplik; pamuk, keten, ipek, yün, naylon vb. dokuma maddelerinden elde edilen eğirilmiş, bükülmüş, çekilmiş, uzun ve ince liftir. Nakış sektöründe kullanılan iplikler endüstrinin beklentisine uygun olarak geliştirilmekte ve sürekli bir gelişim göstermektedir. Piyasada her ürüne, bütçeye ve kaliteye göre iplik üretimi yapılmaktadır. Markalar isteğe göre çeşitli renk tonlarında, kalınlıkta veya özel tasarım iplikler üretmektedir. Bilgisayarlı nakış makinelerinde kullanılan iplikler kalınlıklarına ve ton numaralarına göre sıralanmaktadır. Numara büyüdükçe iplik incelir. Renk tonu numaralandırması ise sıra takibi ile yapılmaktadır.

Makinelerde kullanılan alt ve üst ipliğin seçimi ürünün görünümünü, kalitesini etkileyen önemli unsurlardan biridir. Nakış ipliklerinin seçimi; ipliğin parlaklığı, dokusu, renk çeşitliliği, kalınlığı, kalitesi, renk haslığı (Boyalı veya baskılı ürünün üzerindeki boyarmaddenin kullanımı ve bakımı sırasında maruz kaldığı doğal etkilere karşı koyabilme ve renk dayanım özelliğidir.), sağlamlığı, esnekliği ve üretim sırasındaki işlevselliği değerlendirilerek yapılmalıdır.

8.2.1. Makine Nakışlarında Kullanılan İplik Çeşitleri

Makine nakış iplikleri üst iplikler ve alt iplikler olarak ikiye ayrılmaktadır. İplikler değişik menşeilerden üretilmektedir. Bazı iplikler tek ham madde ile üretilirken bazıları birkaç ham madde karıştırılarak üretilmektedir. Makine nakışlarında kullanılan iplik çeşitleri şunlardır:

Yün İplik: Yün ile elde edilmektedir. 40 °C'nin altında yıkanmalıdır. Yumuşak ve mattır. El işi havası verilmek istenen nakışlarda tercih edilmektedir (Görsel 8.11). Yüksek hızlı makinelerde, bilgisayarlı nakış makinelerinde, overlok ve dekoratif dikişte ince çekilmiş yün nakış ipliği kullanılmaktadır.

Görsel 8.11: Yün iplik ile işleme

Pamuk ve Merserize Karışımı İplik: Uzun elyaf ve mısır pamuğundan pamuk ve akrilik karışımı ile elde edilmektedir. Merserize işlemi yapıldığı hâlde mat bir görünümü vardır. Makinede 90 °C'de deterjan ile yıkama yapılabilmektedir. Dekoratif dikişler ve zincir nakışı için pamuk-akrilik iplik kullanmak idealdir.

Geri Dönüştürülmüş Polyester İplik: Plastik atıkların geri dönüşümü ile elde edilmektedir. Aşınma ve yıpranmaya karşı dayanıklı olarak geliştirilen bu iplikler %100 polyesterdir. Uzun süreli kullanımda parlaklığını korur ve zorlu koşullara dayanıklıdır.

Birinci Sınıf Lyocell (liyosel) İplik: %100 Tencel Lyocell elyaftan (Huş, meşe veya okaliptüs vb. ağaçların odun hamuru selülozundan elde edilen botanik kökenli bir ipliktir.) elde edilmektedir. İpeksi mat görünümü vardır. Yüksek renk haslığına sahip, çevre dostu ve hijyenik bir üründür.

Polyester İplik: Yapay elyaftan elde edilmektedir. Yüksek renk haslığı ve klor direnci gerektiren nakış işlemelerinde tercih edilmektedir (Görsel 8.12). Yüksek hızda çalışan makinelerde ilmek problemi oluşturmaz. Dayanıklı, kolay temizlenebilen, çabuk kuruyan ve düşük maliyetli iplik türüdür. Polyester iplik genellikle 30 – 40 – 60 numara kalınlıklarda üretilmektedir. Ayrıca özel bükümlü olanları da bulunmaktadır. Özel bükümle üretilenler, dikiş atlama ve kopma sorununu ortadan kaldırabilmektedir. İnce olanları, küçük detaylarda ve harf işlemelerinde iyi sonuçlar vermektedir.

Görsel 8.12: Polyester iplik işleme

Efekt İplikler: Nakış makinesinde yüksek performanslı sonuçlar için tasarlanmış ve geliştirilmiş ipliklerdir. Özel tasarım nakışlarda tercih edilmektedir. Dört çeşit olarak üretilmektedir. Bunlar;

- Işığı yansıtmayan, parıltısı olmayan, ağartmaya ve ışığa karşı dayanıklı koyu renklerde üretilen mat efekt iplik,
- Eskiden pul, kordon vb. işlemede dikişlerin görünmemesi amacıyla kullanılan (hayalet iplik de denilen) günümüzde ise özel vurgu ve transparan efektlerle filigran nakışlar yapmak için kullanılan şeffaf iplik (monolon),
- Depoladığı ışığı karanlıkta yeşil tonlarında yansıtan, nakış tasarımının belirlenen bir bölümünü vurgulamak için kullanılan, dayanıklı, kolay işlenebilen neon iplik (luna),
- Karanlıkta ışığı yansıtan, her nakış parçasına ayrı bir efekt ve ışıltı katan, dayanıklı, etrafına cam boncuklu poliamit folyo sarılmış bir polyester kalıptan oluşan yansıtıcı ipliktir (reflect).

Floş İplik: Floş iplik, ham maddesi kayın olan viskondan elde edilmektedir. Yapısı pamuğa benzemekle birlikte özellikle ipeksi görünüme, doğal bir yumuşaklığa, esnekliğe ve ışıkta belirginleşen parlaklığa sahiptir (Görsel 8.13). Floş iplik; solmama özelliği, kolay temizlenmesi ve parlaklığını koruma nedeni ile çok tercih edilen ipliklerdendir. Floş iplikle hem ince ve narin kumaşlara hem de yoğun ve ağır kumaşlara nakış yapılmaktadır. Değişik kalınlıklarda üretilmektedir. Kalın floş iplik, geniş yüzey işlemelerinde dikiş sayısını azaltması ve üretim süresini kısaltması bakımından tercih edilmektedir.

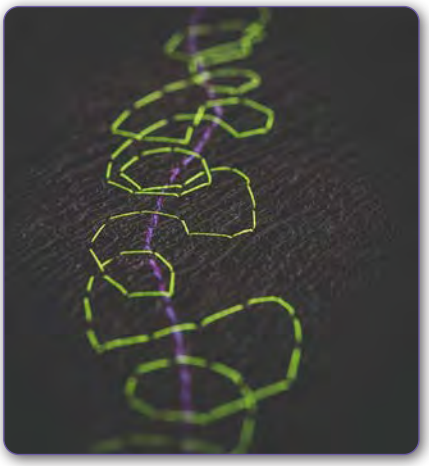
Görsel 8.13: Floş iplikler

Metalik İplik: Polyester bir ipliğin metalik bir bileşenle kaplanması ile elde edilmektedir (Görsel 8.14). Yaygın olarak "sim iplik" denmektedir. Parlaklığı ve zarif görünümü ile nakışlara ışıltı katmaktadır.

Görsel 8.14: Metalik iplikler

Teknik İplik: Akıllı tekstil ürünlerinde kullanılan bu iplik iletken, anti statik ve ateşe dayanıklı olarak üretilmektedir. Hafif ve esnektir. Endüstriyel nakış ve döşeme makinelerinde kullanılmaktadır (Görsel 8.15).

Görsel 8.15: Teknik iplik

Alt İplik: Nakışın sadece alt kısımdaki masuradan gelen ipliklerdir. Nakısın kalitesinde önemli bir etkisi olduğu için doğru seçim yapılmalıdır. Alt iplik seçerken üst iplik ile kalınlık, dayanıklılık, renk vb. yönlerden uyumlu olmasına dikkat edilmelidir. Genellikle bir nakış tasarımı için gereken iplik miktarı alt iplik için 1/3 ve üst iplik için 2/3'tür. Ayrıca güzel ve ahenkli bir nakış görüntüsü elde etmek için iplik gerginlik ayarının doğru yapılması da önemlidir. Doğru gerginlik ayarı, alt ipliğin işleme kısmına geçerek ön yüzde görünmesini önlemektedir. İlmek ve iplik kopma riskini azaltmaktadır.

Alt iplikler, önceden sarılmış hazır masuralarda veya sonradan sarılmak üzere bobinlerde olmak üzere iki şekilde satışa sunulmaktadır. Önceden sarılmış alt iplikler, endüstriyel bilgisayarlı nakış makineleri için oldukça uygundur. Sabitlenmiş gerginlik ayarları vardır. Manyetik masura ile sağlanan sabit gerginlik ve önceden yapılmış iplik seçimi çalışma akışının devamında önemlidir. Endüstriyel bilgisayarlı makinelerdeki alt iplik kutusuna yerleştirilen yüz adet 123 metrelik masura, çalışmanın durma sıklığını veya uyarlamaları en aza indirir. Bobinlerden sarılmak üzere kullanılan masuralarda ip gerginliği, önceden sarılmış masuralar kadar sabit ve sağlam değildir. İp hafifledikçe titreyerek ip gerginliğinde denge kaybına neden olabilmektedir. Bu durumda ip kopmaları ve ilmek atlama riski oluşmaktadır. Bu nedenle makineye ve işleme sıklığına uygun bobin seçilmesi, devam eden işin aksamasını önlemek açısından çok önemlidir. 120 m'den 15000 m'ye kadar bobinler bulunmaktadır.

8.2.2. Bilgisayarlı Nakış Makinelerinde Kullanılan İpliklerin Özellikleri

Bilgisayarlı nakış makinelerinde kullanılan iplikler;

- İyi bükümlü,
- Pürüzsüz,
- Sağlam,
- Yumuşak,
- Eşit kalınlıkta,
- Fiziki özelliklerinden dolayı yeni ve renk tonu aynı,
- Standart sertlikte,
- Renk sabitliğinde,
- Kaliteli bir görünüşe sahip,
- Kullanılan iğneye uygun,
- Düşük ısı büzülme faktörüne sahip,
- Dikişe dayanıklı,
- Düğümsüz olmalıdır.

8.2.3. Üst İplik Ayarı Yapma

Makinenin düzgün çalışması ve işlemenin istenilen nitelikte olması için üst iplik ayarlarının düzgün yapılması gerekmektedir. Üst iplik ayarlarında tansiyon, iplik yolları, iplik okuyucu ve horoz etkilidir. İplik takılırken ve üst iplik ayarı yapılırken kullanım kılavuzu, iğne numarası, kumaş özelliği, işleme tekniği, alt iplikle uyumu dikkate alınmalıdır. İplik, sarma yönü sola doğru ve sıkı olmalıdır. Çağanoz sola döndüğü için (saatin aksi yönünde) sol sarma ipler nakış esnasında üst ipliğin gevşemesini önlemektedir.

Üst ipliğin alt iplikle orantısı dikişin sıkılığını veya bolluğunu ayarlayarak işlemenin düzgün ve kaliteli olmasını sağlar. Tablo 8.1'de iğne, kumaş ve iplik seçim kılavuzu bulunmaktadır.

Tablo 8.1: İğne, Kumaş ve İplik Seçim Kılavuzu

<table>
<tr><th>İğne Boyutu</th><th>Kumaş Türü</th><th>Kumaş Çeşidi</th><th>İplik</th></tr>
<tr><td>9-11 (70-80)</td><td>Hafif kumaşlar</td><td>İnce pamuk, ince yün, sürfile, ipek, müslin, interlok, pamuk örgüleri, triko, jarse, krep, dokuma polyester, gömlek ve bluz kumaşları, patiska, jorjet, şifon, vual, tül, astar</td><td>Pamuk iplik, naylon iplik, polyester veya pamuk kaplama polyester esaslı hafif görev ipliği, ipek iplik</td></tr>
<tr><td>11-14 (80-90)</td><td rowspan="2">Orta ağırlıktaki kumaşlar</td><td>Pamuk, saten, baş örtüsü, yelkebezi, çift örgüler, çuha, tafta, gabardin, keten, havlu kumaş, poplin, saten</td><td rowspan="3">Satılan çoğu iplikler normal boyutlu olup bu kumaşlara ve iğne ebatlarına uygundur. En iyi sonuçlar için, sentetik kumaşlar için polyester iplik ve doğal örgülü kumaşlar için pamuk iplik kullanın. Daima üstte ve altta aynı ipliği kullanın.</td></tr>
<tr><td>14 (90)</td><td>Pamuk branda bezi, yün, kalın örgüler, ilmek havlı kumaş, kot kumaşı</td></tr>
<tr><td>16 (100)</td><td>Hafif-orta ağırlıktaki kumaşlar</td><td>Kanvas, yünlüler, çadır ve kapitone kumaşlar, kot, döşeme kumaşı, kadife</td></tr>
<tr><td>18 (110)</td><td>Ağır Kumaşlar</td><td>Kalın yünlüler, manto kumaşı, bazı deriler ve vinil, triko</td><td>Ağır iplik, halı ipliği</td></tr>
</table>

Esneyen kumaşlara işlenen nakışlarda kat oluşumu, sert ve esnek olmayan işlemeleri önlemek için gereken programlama önerileri şunlardır:

- Küçük detaylarda köşelerde ve yuvarlak hatlı nakışlarda nakış yoğunluğu azaltılmalıdır.
- Nakışın doğru sabitlenmesi için hafif bir alt tasarım uygulanmalıdır.
- Nakış yönü kumaşın boy ipliğine hafif çapraz uygulanırsa kumaşın toplanması önlenir.
- En iyi sonucu almak ve dokuyu korumak için işlemeye tasarımın ortasından başlanmalıdır.

DİKKAT

Yüksek kaliteli yumuşak bir işleme elde etmek ve kullanılan malzemelerin yapısını korumak için doğru iplik kalınlığı ve iğne seçilmelidir. Kumaş ne kadar ince ise iğne ve iplik de o kadar ince olmalıdır.

8.2.4. Makine Nakışında Kullanılan İğneler

Nakışta en iyi sonucu elde etmek için iğne seçiminin doğru yapılması önemlidir. İğne seçerken kumaşa, ipliğe ve tekniğe uygunluğuna dikkat edilmelidir. Kumaşın dokuma veya örgü ilmekli olması iğne seçiminde etkilidir. Dokuma kumaşlar sabit ve kapalı bir yüzey oluşturmaktadır. Örgü kumaşlar ise esnek, gevşek ve elastik yapıda açık yüzeyler oluşturmaktadır. İğne seçiminden önce, işleme yapılacak kumaşın dokusu mutlaka incelenmelidir.

Tek ve birden fazla kafalı nakış makinelerine yönelik iğneler; iğne ucu, iğne boyutu, iğne sistemi açısından farklı özelliklerdedir.

İğne Ucu: Sivri ve yuvarlak olmak üzere iki çeşittir. Kumaş, iğne ucu seçiminde belirleyici faktördür. Sık dokunuşlu kumaşlarda kumaşın dalgalanmasını önlemek ve kumaşı kolayca delip düzgün dikişler yapabilmek için sivri iğneler kullanılmalıdır. Gevşek dokunuşlu, elastik kumaşlarda ise yuvarlak uçlu, kumaşı delmeyen iğneler kullanılmalıdır.

İğne Boyutu: Nakış tasarımı ve iplik yoğunluğu, iğne boyutu seçiminde belirleyici faktördür. İnce kumaşlarda, yoğun ve detaylı nakış işlemelerinde ince iğne kullanılmalıdır.

İğne Sistemi: Düz ve yuvarlak olmak üzere makine özelliğine göre iki çeşit iğne sistemi vardır. Sabit yuvarlak pistonlu iğneler tek ve çok kafalı nakış makineleri ve endüstriyel makineler için özel olarak geliştirilmiştir. Düz pistonlu iğneler tek kafalı nakış makinelerinde kullanılmaktadır. Kullanım kılavuzlarını dikkate alarak makine sistemine uygun iğne seçilmelidir.

DİKKAT

Malzemeye zarar gelmemesi için iğne ucunun şekli çok önemlidir. Hafif yuvarlak uçlu iğneler kumaşı zarar vermeden kaydırırken düzenli yuvarlak uçlu iğneler elyafa zarar verebilmektedir. Titanyum kaplı iğneler daha az mekanik titreşime sahiptir ve yüksek hassasiyet gerektiren dikişler için mükemmeldir. Şapka, çanta ve ayakkabı gibi düz veya katı kumaşlardan yapılmış ürünlerde optimum nakış sonuçları elde etmek için kullanılabilmektedir.

Amaç : Makineye üst iplik takmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede makineye üst iplik takınız.

Araç Gereç : Makine, üst iplik, makas

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 2 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Çardaktaki İpliklerin sarma yönü sola doğru ve sıkı olmalıdır.
2. İplik takma yönü makineden makineye farklılık gösterebilir.
3. İpliği, tansiyon pulu etrafında saat yönünde bir buçuk tur sarınız ve yaydan geçiriniz.
4. İğne sırasını dikkate alınız. Yanlış ip yolunu kullanmayınız.
5. İpliğin doğru yollardan iğneye ulaşması dikişinizin görünümünü en fazla etkileyen faktördür.

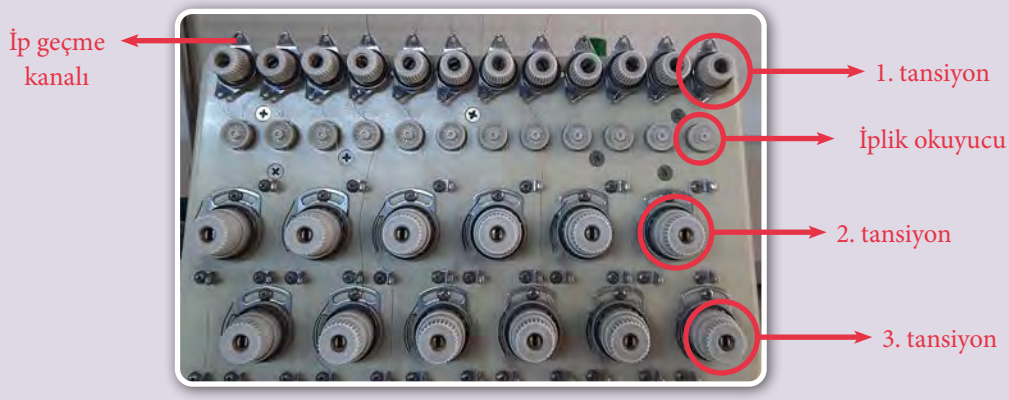
İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Üst iplikleri, makara pimlerine (çardağa) yerleştiriniz (Görsel 8.16).

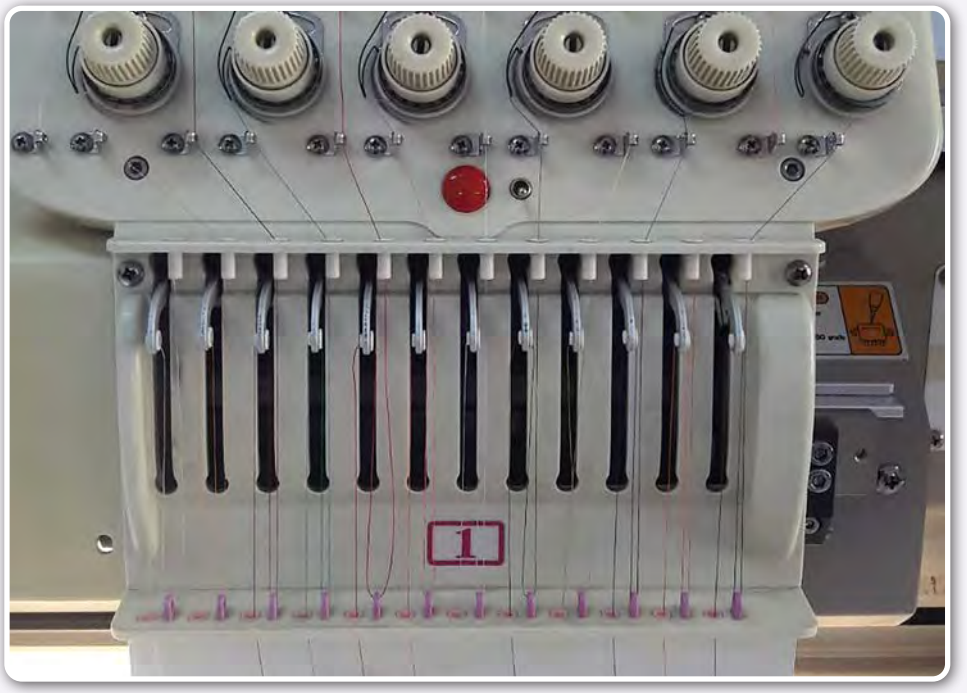
Görsel 8.16: Makara pimleri (çardak) ve iplikler

5. İpliği, birinci ip yolundan geçiriniz.
6. İpliği, ilk tansiyon deliğinden ve gergi pulların arasından daha sonra da ikinci delikten geçiriniz.
7. İpliği, ip okuyucusundan geçiriniz.
8. İpliği, ikinci tansiyon deliğinden ve gergi pulların arasından daha sonra da ikinci delikten geçiriniz.
9. İpliği önce çengelden daha sonra da üçüncü tansiyon deliğinden ve çengelden geçiriniz.
10. İpliği, ikinci ve üçüncü ip yolundan geçiriniz (Görsel 8.17).

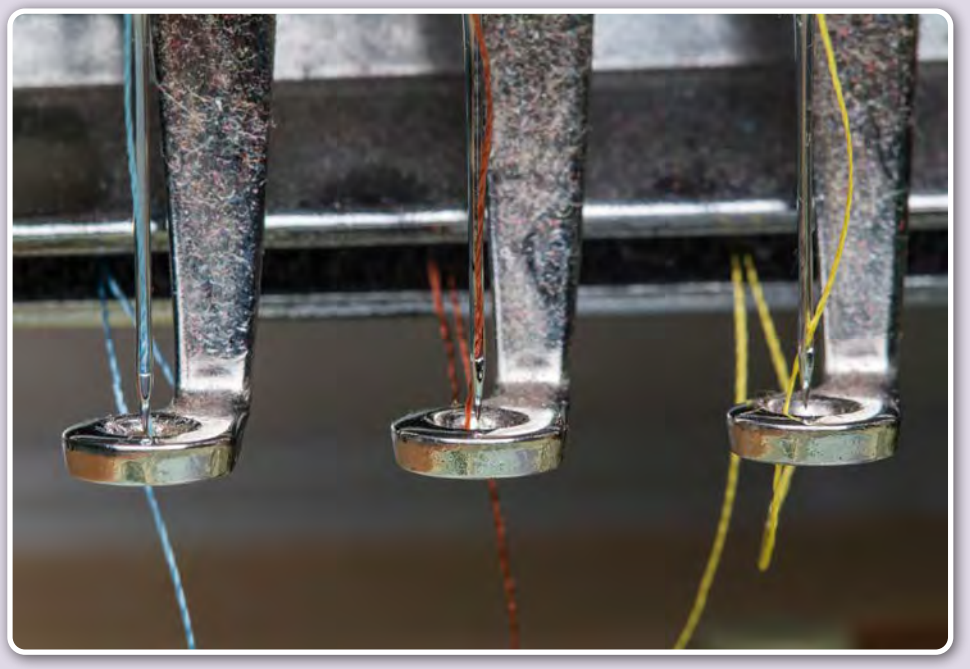
Görsel 8.17: Tansiyonlar ve iplik okuyucu

11. İpliği horozdan, dördüncü ve beşinci ip yolundan geçiriniz (Görsel 8.18).

Görsel 8.18: Horozlar

12. İpliği, iğne milindeki çengelden ve iğne deliğinden önden arkaya doğru geçiriniz.
13. İpliğin ucunu, ayak arasındaki delikten geçiriniz (Görsel 8.19).

Görsel 8.19: İpleri geçirilmiş iğneler

KONTROL LİSTESİ 2

Kontrol Listesi 2, Uygulama 4'te yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Üst iplikleri, makara pimlerine yerleştirdi.		
3. İpliği, birinci ip yolundan geçirdi.		
4. İpliği ilk tansiyon deliğinden ve gergi pulların arasından daha sonra da ikinci delikten geçirdi.		
5. İpliği, ip okuyucusundan geçirdi.		
6. İpliği, ikinci tansiyon deliğinden ve gergi pulların arasından daha sonra da ikinci delikten geçirdi.		
7. İpliği önce çengelden daha sonra da üçüncü tansiyondan ve çengelden geçirdi.		
8. İpliği, ikinci ve üçüncü ip yolundan geçirdi.		
9. İpliği, horozdan, dördüncü ve beşinci ip yolundan geçirdi.		
10. İpliği, iğne milindeki çengelden ve iğne deliğinden önden arkaya doğru geçirdi.		
11. İpliğin ucunu, ayak arasındaki delikten geçirdi.		
12. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
13. Temiz ve düzenli çalıştı.		
14. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

8.3. ÜRÜNE VE İŞLEME TEKNİĞİNE UYGUN ŞEKİLDE TELAYI VE KUMAŞI MAKİNEYE GERME

Yapılması planlan nakış ve seçilen zemin kumaşına uygun alt veya üst sabitleyici denilen tela ve nakış kaplamalarını doğru seçmek önemlidir.

8.3.1. Tela

Tela; kumaşa sertlik vermek, kumaşın dayanıklılığını artırmak, işleme kumaşını germek ve nakışın düzgün ve net görünmesini sağlamak amacı ile kullanılan destek malzemedir. Tela; elyaf, polyester, kâğıt ve kimyasal maddelerden elde edilmektedir. Telalar nakış makinelerinin kasnak ölçülerine uygun boyutlarda, her kumaş türü ve uygulama için farklı kalınlık, renk ve özellikte üretilmektedir. Tela seçerken en önemli faktör nakış işlenen kumaşın türüdür. Daha sonra işleme tekniği ve batış sayısı dikkate alınmalıdır. Kumaşın sağlamlık ve esnekliği, teladan beklenen ek destek miktarını belirlemektedir. Yapısına göre yapışkan, suda eriyen, ısı ile eriyen türleri mevcuttur. Kullanımına göre ise kesilebilen ve yırtılabilen olarak çeşitlendirilmektedir (Görsel 8.20).

Görsel 8.20: Tela çeşitleri (M)

Tela seçimi, işleme kumaşının cinsine ve kullanılacak yere göre yapılır. Tela çeşitleri şunlardır:

Kesilebilen Kâğıt Telalar: Ham maddesi kâğıt olan bu telalar farklı kalınlıkta ve boyutlarda üretilmektedir. Örgü, yünlü, hafif dokuma kumaşlar ya da esnek ve sabit durmayan kumaşlar için ideal bir teladır. Isıya dayanıklılığı yoktur. İşleme bittikten sonra makas ile kolaylıkla temizlenebilir (Görsel 8.21).

Görsel 8.21: Kesilebilen kâğıt tela (M)

Yırtılan Telalar: Non-woven yapıda üretilen bu telalar tüm kumaşlarda kullanılabilir. İşleme işi bitiminde yırtılarak temizlenmektedir. Telanın, yırtıldıktan sonra nakışı bozmayan çok az bir kısmı kalmaktadır.

Yapışkan Telalar: Tek taraflı veya çift taraflı yapışkan bir madde ile kaplanan tela türüdür. İki kumaşı birbirine yapıştırmada, kırkyamada (patchwork), kenar baskılarında ve kanaviçe aplike değerlendirmelerinde kolaylık sağlamaktadır. Sıcak ütü ile 20 – 30 sn. bastırılarak uygulanır. Kumaşın yanıcı olmamasına dikkat edilmelidir. Tela, transparan olduğu için kumaşın rengini değiştirmez. Yıkanmaya karşı dayanıklıdır.

Suda Eriyen Telalar: Suda eriyerek hiç kalıntı bırakmayan bu telalar kullanımındaki kolaylıktan dolayı çokça tercih edilmektedir. Zeminsiz nakışlarda (brode) kullanıldığı gibi diğer kumaş ve işleme tekniklerinde de rahatlıkla kullanılmaktadır. İşleme kumaşının ölçüsü kadar kesilerek kumaşın altına

veya üstüne yerleştirilmektedir. İşleme tamamlandıktan sonra nakış dışındaki parçalar alınarak işleme altında kalan kısımların erimesi için suda bekletilmektedir.

Isı ile Eriyen Telalar: Isıya duyarlı bir malzeme olup normal ütü veya pres ütü kullanılarak nakış çevresinden temizlenir ve geriye yalnızca zeminsiz nakış kalır. Diğer bir uygulamada ise ince kumaşın altına konularak daha sıkı parametre ayarları ile işlenir. İşlemenin dışındakiler elle temizlenir ve işlemenin altındakiler ütüleme sonunda kaybolarak net bir ürün ortaya çıkarılabilir. Çok esnek kumaşlar üzerinde de uygulanabilmektedir. Büzülme sorunlarını ortadan kaldırmaktadır. Normal tela olarak da kullanılabilmektedir. Nakışın altına da üstüne de uygulanabilmektedir.

8.3.2. Nakış Kaplamaları

Nakış kaplamaları, hacimli kumaşlara nakış işlenirken kolaylık sağlamaktadır. Triko, havlu, tüylü vb. kumaşlarda ipliğin kumaşa gömülmesini engellemektedir. Kumaşta nakış renklerini ön plana çıkararak tasarımın daha etkili ve güzel görünmesine yardımcı olur. Nakış kaplama çeşitleri şunlardır:

Suda Çözünen Kaplamalar: Kalın ve ince kumaşlar için üretilen iki çeşidi vardır. Birincisi, şişkin ve kalın kumaşlarda kullanılan kaplamalardır. Yapılacak nakışlara, ek dolgu dikişine gerek kalmadan pürüzsüz ve sıkı bir yüzey sağlamaktadır. Havlu ilmeklerini ve işleme sırasında toplanan kumaşları bastırarak dikişlerin kumaşa gömülmesini engellemektedir. İkinci tür kaplamalar, dantel ve brode üretimi için uygun suda çözünen yapıdadır. İnce narin kumaşlarda denge sağlamakta ve çoklu katmanlar hâlinde kullanılabilmektedir.

Eriyebilir Yumuşak Dolgu: Çift elastik nakış dolgusudur. Nakışın arkasını korumak ve pürüzsüz bir yüzey oluşturmak için kullanılmaktadır. Ütü ile sabitlenir ve her ütü yapılışında etkin hâle gelir. Bu yüzden uzun süreli kullanıma uygun ve dayanıklıdır.

3D Evalar: Yumuşak ve sert olmak üzere iki çeşidi vardır. 3D evalar işlemeye hacim ekleyerek nakışın ön plana çıkmasını sağlamaktadır. İşleme sırasında kısmen veya tamamen kaplanabilmektedir.

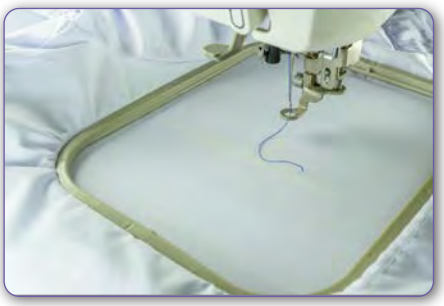
Kaplama Filmi: Nakışın şeklinin korunmasına yardımcı olmaktadır. Nakışı daha net, parlak ve dolgun gösterir. Bir bez yardımı ile nemlendirilerek nakış yüzeyinden kolaylıkla çıkartılabilmektedir (Görsel 8.22).

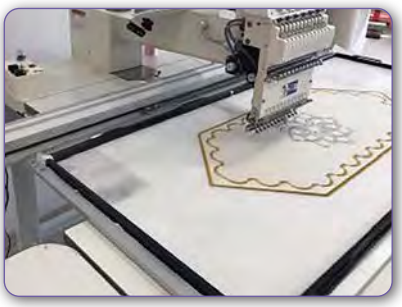
Görsel 8.22: Kaplama filmi

8.3.3. Kumaşı Makineye Germe

Germe; nakışın düzgün görünmesi, işlemede kolaylık sağlaması, kaliteli ürün elde edilmesi vb. açılardan çok önemlidir. Kumaşın makineye yerleştirilmesinden sonra germe işlemi yapılmalıdır. Kumaşlar kasnağa direkt yerleştirilerek veya kasnağa geçirilen tela üzerine sabitlenerek gerilmektedir (Görsel 8.23 ve 8.24). Küçük kumaşlar telaya yerleştirilirken desen konumu dikkate alınmalıdır. Küçük ve kaygan bir zemin üzerine işleme yapılacak ise zemin, telaya özel yapıştırıcılar ile yapıştırılmalı böylece kayma engellenmelidir.

Görsel 8.23: Kasnağa gerilmiş kumaş

Görsel 8.24: Telaya sabitlenerek gerilmiş kumaş

5. Uygulama

Amaç : Telayı makineye germek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede telayı makineye geriniz.

Araç Gereç : Makine, kasnak, işleme kumaşı, kâğıt tela, toplu iğne, makas, yapıştırıcı, tutturma mandalı, kılavuz ipi, işaret sabunu, kalem

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 3 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Kumaşın kalınlığına ve özelliklerine dikkat ediniz.
2. Telayı düzgün yerleştiriniz.
3. Bolluk ve kırışıklık olmamasına dikkat ediniz.
4. Kasnak özelliğini dikkate alınız.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. İşleme yapılacak kumaşı kesiniz.
5. Yapacağınız ürüne ve işleme tekniğine uygun telayı seçiniz.
6. Telayı, kasnak büyüklüğünde kesiniz.
7. Kesilen telayı, makine kasnağı üzerine yerleştiriniz.
8. Kasnak mandallarını karşılıklı olarak takınız.
9. Kılavuz dikişini dikiniz.
10. İşleme kumaşının kılavuz işaretlerini alınız.
11. İşleme kumaşını, kılavuz işaretleri kılavuz dikişlerine denk gelecek şekilde telaya sabitleyiniz.
12. Telayı kenarlarından çekerek geriniz (Görsel 8.25 ve 8.26).

Görsel 8.25: Kasnağa gerilmiş tela

Görsel 8.26: Telaya sabitlenmiş işleme kumaşı

Amaç : Kumaşı makineye germek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede kumaşı makineye geriniz.

Araç Gereç : Makine, kasnak, işleme kumaşı, toplu iğne, makas, tutturma mandalı, işaret sabunu, kalem

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 3 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Kumaşın kalınlığına ve özelliklerine dikkat ediniz.
2. Kumaşı telaya sabitlerken potluk oluşmamasına dikkat ediniz.
3. Kumaşı telaya sık aralıklarla iğneleyiniz.
4. Çalışma ortamının temizliğine dikkat ediniz.
5. İşlem sırasını takip ediniz.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Yapacağınız ürüne ve işleme tekniğine uygun kumaşı seçiniz.
5. Kumaşı kesiniz.
6. Kesilen kumaşı, düz iplik yönünde makine kasnağı üzerine yerleştiriniz.
7. Kasnak mandallarını karşılıklı olarak takınız.
8. Kumaşı kenarlarından çekerek geriniz (Görsel 8.27).

Görsel 8.27: Kasnağa gerilmiş kumaş

KONTROL LİSTESİ 3

Kontrol Listesi 3, Uygulama 5 ve 6'da yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Kâğıt telaya sabitlenecek işleme kumaşını seçerek kesti.		
3. Kâğıt telayı, kasnağa uygun boyutlarda kesti.		
4. Kâğıt telayı kasnağa yerleştirerek gerdi.		
5. Kılavuz dikişlerini dikti.		
6. İşleme kumaşının kılavuz işaretlerini aldı.		
7. İşleme kumaşını, kılavuz işaretleri kılavuz dikişlerine denk gelecek şekilde telaya sabitledi.		
8. Telayı kenarlarından çekerek gerdi.		
9. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
10. Temiz ve düzenli çalıştı.		
11. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

8.4. DESENİ BİLGİSAYARLI NAKIŞ MAKİNESİNE YÜKLEME

Bilgisayarlı nakış makineleri, bilgisayarda desen çizme programları ile hazırlanmış desenler ile işleme yapan makinelerdir. Bilgisayarlı nakış makinelerini işlemeye hazırlamak için yapılması gereken ilk işlem desen hazırlığıdır. İşleme deseni diskete veya flash belleğe yüklenmelidir. Sanayi makinesinin ekranına yerleştirilerek makinenin hafızasına kayıt yapılamalıdır. İşleme deseni ekrana alınarak kasnak ayarı pozisyonu belirlenmelidir. Kullanılacak iğnelerin numaraları ekrandaki çizelgeye girilerek kayıt yapılmalıdır. Günümüzde işletmelerde disketle veya flash bellekle desen yükleme tekniği uygulanmaktadır.

SIRA SİZDE

Amaç : Deseni bilgisayarlı nakış makinesine yüklemek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede deseni bilgisayarlı nakış makinesine yükleyiniz.

Araç Gereç : Desen çizim programı yüklü bilgisayar, bilgisayarlı nakış makinesi

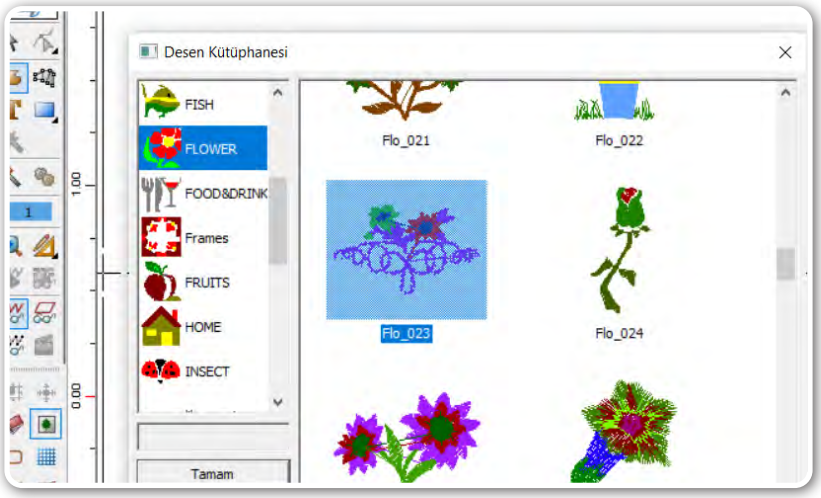
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Dereceleme Ölçeği kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Parametre ayarlarını yaparken kumaş özelliğini dikkate alınız.
2. İşlem basamaklarında çalışılan çiçek deseni örnek olarak verilmiştir. Çalışma alanına kütüphaneden, arşivden, veya usb bellekten farklı desenler ekleyebilirsiniz.
3. Desenin bilgisayarda kaydettiğiniz yerini unutmayınız.
4. Dosya ismi verirken Türkçe karakter (ç, ğ, ı, ö, ü vb.) kullanmamaya ve isim içinde boşluk bırakmamaya dikkat ediniz.

İşlem Basamakları

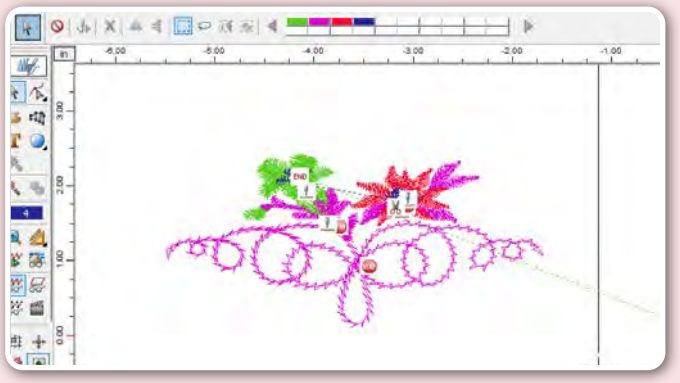
1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Bilgisayarınızda desen çizim programını açınız.
5. "Oluştur" menüsünden "Kütüphane" seçeneğini tıklayınız.
6. Açılan "Desen Kütüphanesi" penceresindeki sol bölümden "Flower" kategorisine tıklayınız.
7. Çalışma alanına desen eklemek için "Desen kütüphanesi" penceresinde sağ bölümde görüntülenen çiçek desenlerinden istediğiniz birini seçerek "Tamam"a tıklayınız (Görsel 8.28).

Görsel 8.28: Desen kütüphanesi penceresi

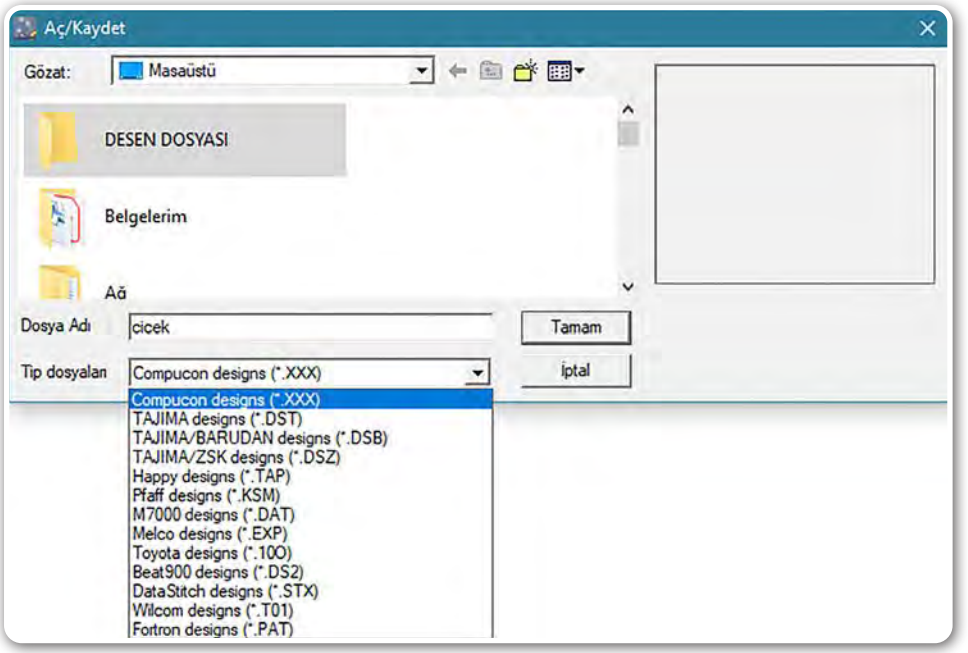
SIRA SİZDE

8. Deseninizin parametre ayarlarını yapınız.
9. Deseninizin renk seçimini yapınız (Görsel 8.29).

Görsel 8.29: Renk seçimi ekran görünümü

10. "Seçenekler" menüsünden "Desen Formatını Dönüştür" seçeneğine tıklayınız.
11. Açılan pencerede dosyanın bilgisayarda kaydedileceği yeri belirleyiniz.
12. Dosya adı alanına desen dosyasının adını yazınız.
13. "Tip Dosyaları" listesinden desenin işleneceği makinenin markasını seçiniz.
14. Desen dosyası kayıt işlemini tamamlamak için "Tamam" butonuna tıklayınız (Görsel 8.30).

Görsel 8.30: Desenin formatını dönüştürme

15. Bilgisayara kaydettiğiniz desen dosyasını kopyalayarak diskete veya USB belleğe kaydediniz.
16. Bilgisayarlı nakış makinesine disketi veya USB belleği takınız.
17. Makine ekranında "Desen Yükleme" seçeneği ile disket veya USB bellekte kayıtlı olan desen dosyasını makineye yükleyiniz.

DERECELEME ÖLÇEĞİ

Öğrencinin

Adı Soyadı : ..... Toplam Puan : .....

Numarası : ..... Değerlendirme Tarihi : .....

Sıra Sizde uygulaması kapsamında ne kadar başarıya ulaşıldığını ölçmek için aşağıda listelenen ölçütlerin karşısına gözlemleriniz doğrultusunda 1 (Geliştirilebilir), 2 (Orta), 3 (İyi), 4 (Çok İyi) derecelerini göz önünde bulundurarak "X" işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	PERFORMANS DÜZEYİ			
	Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (2)	Geliştirilebilir (1)
A) EDİNİLEN BİLGİYİ BECERİYE DÖNÜŞTÜRME				
1. Desen programını açtı.				
2. Çalışma alanına desen ekledi.				
3. Desen parametre ayarlarını yaptı.				
4. Desenin renk ayarlarını yaptı.				
5. Desen Formatını Dönüştür seçeneğini kullandı.				
6. Desen dosyasının kayıt edileceği yeri belirledi.				
7. Desen dosyasının adını yazdı.				
8. Kullanılacak makine tipine göre "Tip Dosyaları" listesinden seçim yaptı.				
9. Dosyayı kaydetti.				
10. Dosyayı diskete veya USB belleğe kaydetti.				
11. Diskette veya USB bellekte kayıtı olan desen dosyasını bilgisayarlı nakış makinesine yükledi.				
B) HAZIRLIK VE BEKLENİLEN DAVRANIŞ				
12. Çalışma ortamını hazırladı.				
13. Araç gereci hazırladı.				
14. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.				
15. Araç gereci ve zamanı verimli kullandı.				
16. Temiz ve düzenli çalıştı.				

Tablo puanını 100'lük sisteme dönüştürme işlemi

Tabloda her bir ölçüt için belirlenen en yüksek puan 4'tür. Tabloda toplam 16 ölçüt vardır. Tablodan alınabilecek en yüksek puan 16 x 4 = 64'tür.

DEĞERLENDİRME PUANI = (Tablo Puanı x 100) / 64

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

8.5. BİLGİSAYARLI NAKIŞ MAKİNESİNDE İŞLEME YAPMA

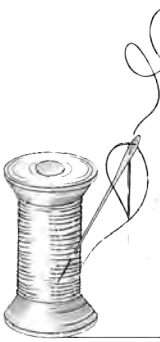
Geleneksel el sanatlarında önemli bir yere sahip olan işlemelerin birçoğu bilgisayarlı nakış makinelerinde de üretilebilmektedir. Elde işlemede uzun zaman alan ve çok emek verilerek üretilen ürünler, bilgisayarlı makinelerde az zamanda ve daha çok sayıda elde edilmektedir.

Eskiden sadece çeyiz olarak kullanılan işlemeler, zamanla günlük yaşamın sık kullanılan ürünleri arasına girmiş, ev tekstili ve giyim süslemelerinin vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Elde işleme tekniklerine benzer bir şekilde geliştirilen tekniklerle bilgisayarlı makinelere yüklenen desenler, geleneksel değerlerimizi günümüz teknolojisi ile buluşturmaktadır. Ayrıca bilgisayarlı makinelerle zincir dikiş, kordon ve laşe tutturma, boncuk, pul dikme ve dekoratif dikiş çeşitleri kullanılarak özgün tasarımların yapılabilmesi bireysel ihtiyaca, estetiğe, zevke hitap eden desen ve ürünlerin tasarlanması çağdaş nakış anlayışını geliştirmiştir. Bu gelişme, işlemeyi günümüz moda anlayışının önemli bir parçası hâline getirmiştir.

Aile tipi bilgisayarlı nakış makineleri, küçük işletmeler ve hobi olarak uğraşan kişiler tarafından rağbet görürken; seri üretim yapılan çok başlı bilgisayarlı nakış makineleri ile nakış üretimi, endüstriyel bir sanayi koluna dönüşmüştür. Günümüzde her türlü ürünün (gerek standart olarak gerekse özel tasarımı yapılarak) seçilen malzemeye, kullanılacak yere, kişilerin zevkine ve ihtiyaçlarına göre bireysel veya seri üretimi yapılmaktadır.

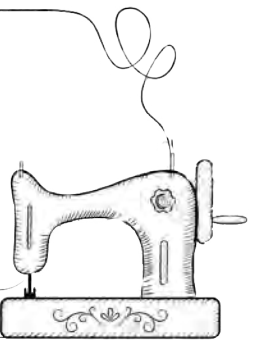
DİKKAT

Nakış projelerinde hafif ya da esnek bir kumaş tercih edilirse sabitleyici kullanılmalıdır. Kalın bir kumaşa işleme yapılacaksa kumaş kalınlığı ölçülmelidir. Kumaş kalınlığını ölçmek için kumaş, nakış ünitesine yerleştirilir ve baskı ayağı ile kumaş arasındaki boşluğa bakılır. Boşluk olması kumaşın işlenebilecek kalınlıkta olduğunu gösterir. Boşluk olmadığı hâlde işleme yapılmak istendiğinde iğne kırılarak yaralanmalara yol açabilir.

Bunu Biliyor muydunuz?

Nakış için standart iplik kalınlığı 40'tır. Dikiş iplikleri̇nde ise buna karşılık gelen iplik numarası 120'dir. 30 veya 12 numaralı nispeten kalın iplikler zeminlerin çok daha hızlı dolmasını sağlarken, 60 veya 75 nolu ince iplikler ise küçük tasarım veya elemanların hassas bir şekilde işlenmesini sağlar.

Amaç : Bilgisayarlı nakış makinesinde işleme yapmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede bilgisayarlı nakış makinesinde işleme yapınız.

Araç Gereç : Bilgisayarlı nakış makinesi, işleme kumaşı, alt iplik, renkli üst iplikler, makas, toplu iğne, tela, kalem, işaret sabunu

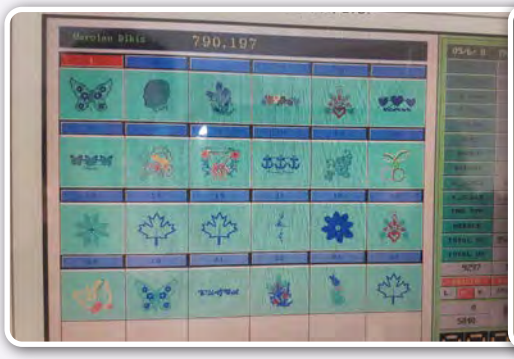
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 4 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

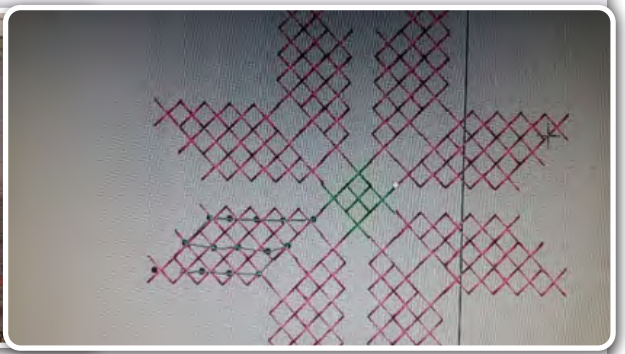
1. İplik geçişlerinde üst iplik temizliği yapınız.
2. İplik koptuğunda geri dikiş adımları ile işlemenin bittiği adıma gelerek yeniden başlatınız.
3. Kasnak ayarı yaparken makinenin kasnağa çarpmasını önlemek amacıyla işleme alanının kasnak içinde kalmasına dikkat ediniz.
4. İşleme sırasında takip ve kontrol yapınız.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Bilgisayarlı nakış makinesi ekranından işleyeceğiniz deseni seçiniz (Görsel 8.31).
5. Seçtiğiniz desenin parametre ayarlarını yapınız (Görsel 8.32).

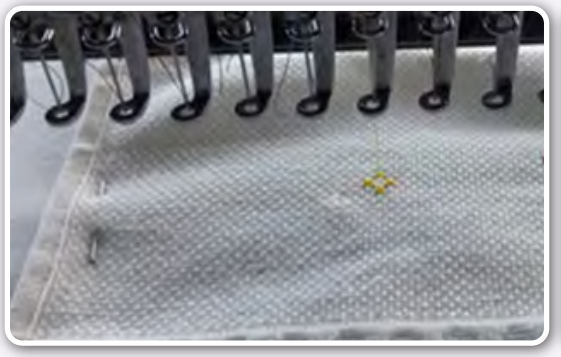
Görsel 8.31: Bilgisayarlı nakış makinesi ekranı

Görsel 8.32: Desen

6. Seçtiğiniz desenin tekrar sayısını belirleyerek kompozisyon oluşturunuz.
7. Desene iğne sırası veriniz.
8. İğnelere, renk sırasına göre iplikleri takınız.
9. İşleme kumaşınızı kasnağa geriniz.
10. İşleme kumaşınız kasnağa gerilemeyecek boyutta ise uygulanması gereken işlemler şunlardır:
    - Telayı kasnağa geriniz.
    - Kasnağa gerilen telayı makineye yerleştiriniz.
    - Kılavuz dikişlerini yapınız.
    - Kılavuz dikişlerinden sonra kasnağı makineden çıkarınız.
    - Kılavuz dikişlerine göre işleme kumaşınızı telaya sabitleyiniz.
    - Kasnağı makineye tekrar yerleştiriniz.

11. Kasnak konum ayarını yapınız.
12. Çalışma alanını belirleyiniz.
13. Başlangıç iğnesini başlama noktasına indirerek "Başla" komutunu veriniz.
14. İlk motifin birinci rengini işleyiniz (Görsel 8.33).
15. İlk motifin ikinci rengini işleyiniz (Görsel 8.34).

Görsel 8.33: Birinci renk ile işleme

Görsel 8.34: İkinci renk ile işleme

16. İkinci motifin başlama noktasını belirleyerek işleyiniz (Görsel 8.35).
17. Üçüncü motifin başlama noktasını belirleyerek işleyiniz (Görsel 8.36).

Görsel 8.35: İkinci motifin bitmiş hâli

Görsel 8.36: Üçüncü motifin başlama noktası

18. İşlemenin üst ve alt yüzünün iplik ve tela temizliğini yapınız (Görsel 8.37 ve 8.38).

Görsel 8.37: İşlemenin ters yüzünün görünümü

Görsel 8.38: İşlemenin ters yüzünün tela ve iplik temizliği yapılmış hâli

19. Bitmiş ürünü, tekniğe ve malzemeye uygun ısı ayarı yaparak ütüleyiniz (Görsel 8.39).

Görsel 8.39: Tamamlanmış ürün

KONTROL LİSTESİ 4

Kontrol Listesi 4, Uygulama 7'de yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. İşleyeceği deseni seçti.		
3. Seçtiği desenin parametre ayarlarını yaptı.		
4. Desenin tekrar sayısını belirleyerek kompozisyon oluşturdu.		
5. Desene iğne sırası verdi.		
6. İğnelere, renk sırasına göre iplikleri taktı.		
7. İşleme kumaşını kasnağa gerdi.		
8. Kasnak konum ayarını yaptı.		
9. Çalışma alanını belirledi.		
10. Başlangıç iğnesini, başlama noktasına indirdi.		
11. Renk sırasına göre işleme yaptı.		
12. Kompozisyon sırasına göre işleme yaptı.		
13. İşlemenin alt ve üst iplik, tela temizliğini yaptı.		
14. Tekniğe ve malzemeye uygun ısı ayarı yaparak ürünü ütüledi.		
15. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
16. Temiz ve düzenli çalıştı.		
17. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

8.6. BİLGİSAYARLI NAKIŞ MAKİNESİNİN KULLANIM KILAVUZUNA UYGUN ŞEKİLDE BAKIMINI YAPMA

Bilgisayarlı nakış makinelerini uzun yıllar sorunsuz kullanabilmek için hem günlük hem de düzenli aralıklarla bakım yapmak gerekmektedir. Günlük bakımda, makinenin çalışma sırasında ve çalışma bitiminde temiz tutulmasına dikkat edilmeli; çağanoz, dişliler, üst bölümü ve çardak günlük temizlenmelidir. Makine, tozdan arındırılmalı, elektrik aksamı ve mekân kontrolleri yapılmalıdır. Makine bilgisayarının bakımında günlük olarak toz temizliği ve virüs programları ile rutin bir şekilde virüs taramaları yapılmalıdır. Kullanılmadığı zamanlarda makine kapatılmalı ve fişten çekilmelidir.

Aralıklı düzenli bakımlarda ise makineyi yağlamak gerekmektedir.

8.6.1. Makinenin Yağlanması

Makinenin verimli çalışması ve ürünün kalitesi üretimi doğrudan etkileyeceği için makine parçaları önerilen sürelerde mutlaka yağlanmalıdır. Aralıklı düzenli bakımlarda ise makineyi yağlamak gerekmektedir. Yağlama işlemi birbiri ile beraber hareket eden makine parçalarının arasındaki sürtünmeyi azaltarak daha az enerji kullanımı için yapılmaktadır. Makineyi yağlamanın faydalarından bazıları şunlardır;

- Aşınmaya engel olmak
- Makinenin aşırı ısınmasını engellemek
- Çalışan parçaların temiz kalmasını sağlamak
- Parçalar arasında denge sağlamak

Makinenin yağlanması gereken parçaları ve yağlama önerileri şunlardır:

İğne Mili

- 10 numara ince yağ ile yağlanır.
- 24 saat çalışan makinelerde yağlama ayda bir kez yapılır.

Baskı Ayağı

- Kauçuklu gres yağı kullanılır.
- Makine teknisyenleri tarafından altı ayda bir kez yağlanır.

Ana Mil Kamı

- Kauçuklu gres yağı kullanılır.
- Makine teknisyenleri tarafında altı ayda bir kez yağlanır.

Çağanoz

- 10 numara ince yağ kullanılır.
- 24 saat çalışan makine 8 saatte bir yağlanmalıdır.

Çağanoz Dişlisi

- Kauçuklu gres yağı ile yağlanır.

Yağlama yapılacak bölümler makine markalarına göre değişiklik gösterebilmektedir. Bu nedenle makinenin kullanma kılavuzunda belirtilen talimatlara uyulmalıdır. Ayrıca bazı makineler, verimliliği artırmak amacıyla kafa ve çağanoz yağlamasını otomatik olarak yapabilmektedir.

8.6.2. Bilgisayarlı Makinelerin Basit Arızaları ve Çözüm Önerileri

Makinelerin günlük ve aralıklı rutin bakımları yapıldığı hâlde birtakım arızalar meydana gelebilmektedir. Bu arızaların birçoğu sebebi tespit edildikten sonra basit yöntemlerle çözülebilmektedir. Bilgisayarlı makine markalarına göre arızalar ve çözüm yolları değişse de birçok arıza ve çözüm yolu ortaktır ve tüm makinelerde geçerlidir.

Bilgisayarlı dikiş makinelerinde arızalar, makinenin üst bölümünde, alt bölümünde veya bilgisayar bölümünde meydana gelebilir.

Bilgisayarlı dikiş makinesinin üst bölümünde meydana gelen basit arızalar ve çözüm önerileri Tablo 8.2'de göserilmiştir.

Tablo 8.2: Makinenin Üst Bölümünde Meydana Gelen Basit Arızalar ve Çözüm Önerileri

Tablo 8.2.a: İplik Kopması

Sebebi	Çözüm Önerisi
İpliğin yanlış yollardan geçmiş olması	Doğru kanallardan geçip geçmediği kontrol edilmelidir.
İğne mili ayarının bozulmuş olması	Teknisyene başvurulmalıdır.
Çağanoz ayarının bozulmuş olması	Teknisyene başvurulmalıdır.
Desen datasının (dikiş adımı) çok kısa olması	Uygun dikiş adımı için data düzeltilmelidir.
İğnenin iplik numarasına uygun olmaması	Uygun numaralı iğneyle değiştirilmelidir.
İğnenin küt veya eğilmiş olması	İğne değiştirilmelidir.
İğnenin gevşek veya yanlış takılmış olması	Kontrol edilip tekrar takılmalıdır.
İğnenin kullanılan işleme zeminine uygun olmaması	İşleme zeminine uygun iğnesi seçilmelidir.
Aplikenin yapışkanının iğneye bulaşmış olması	İğne temizlenmeli veya değiştirilmelidir.
İğne-iplik kanalının veya iğne deliğinin hassas olmaması	İğne değiştirilmelidir.
İpliğin kullanılan iğneye uygun olmaması	İplik iğne kalınlığına uygun olarak değiştirilmelidir.
İplik kalitesinin iyi olmaması (gevşek bükümlü, eski ve dayanıksız olması, kalınlıkta farklılık vb.).	Kaliteli iplik seçilmelidir.
Bobin ipliğinin yanlış sarılmış olması	İplik değiştirilmelidir.
Bobin kutusunun kusurlu ya da kirli olması	Kusurlu kutu değiştirilmeli, kirli kutu temizlenmelidir.
Alt ve üst iplik tansiyonunun fazla sıkılmış olması	Alt ve üst iplik tansiyonu ayarlanmalıdır.
Alt ve üst tansiyon ayarlarının birbiri ile dengede olmaması	Alt ve üst iplik tansiyonu ayarlanmalıdır.
İğne tansiyon yayı ile ilgili problemler olması	İğne tansiyon yayı ayarlanmalı veya değiştirilmelidir.

Tablo 8.2.c: Dikiş Atlaması

Sebebi	Çözüm Önerisi
İğnenin eğilmiş olması	İğne değiştirilmelidir.
İğnenin ipliğe uygun olmaması	İplik kalınlığına uygun iğne ile değiştirilmelidir.
İğnenin yanlış takılmış olması	Kontrol edilerek tekrar takılmalıdır.
İğne/çağanoz pozisyonunun doğru ayarlanmamış olması	İğne/çağanoz ayarı yapılmalıdır.
Alt iplik ayarının sıkı ayarlanmış olmaması	Mekik ayarı yapılmalıdır.
Üst iplik ayarının sıkı ayarlanmış olmaması	Üst iplik ayarı kontrol edilmelidir.
Çağanoz kanca ucunun körelmiş olması	Çağanoz kanca ucu zımpara taşı ile düzeltilmelidir.
Nakış baskı ayağının yetersiz veya yayın kırık olması	Yay değiştirilmeli veya yay tansiyonu artırılmalıdır.
Kullanılan ipliğin işleme tekniğine uygun olmaması	Nakış için uygun iplik seçilmelidir.

Tablo 8.2.ç: Kumaşın Toplanması

Sebebi	Çözüm Önerisi
Alt ve üst iplik ayarı yüksekliğinin dikişleri sıkı yapması	Alt ve üst tansiyon ayarlanarak dikiş sıklığı giderilmelidir.
Nakış ayağı baskısının çok fazla olması	Nakış ayağı baskısı azaltılmalıdır.
İğne plakasının iğne deliği için çok büyük olması	Uygun iğne delikli plaka seçilmelidir.
İğne ucunun küt olması	İğne değiştirilmelidir.
İğne ebadının çok büyük olması	Kumaşa uygun küçük iğne seçilmelidir.

Tablo 8.2.d: İğnenin Kırılması

Sebebi	Çözüm Önerisi
İğnenin yanlış takılmış veya yerine tam oturmamış olması	Kontrol edilip tekrar takılmalıdır.
İğnenin çağanoz ile temas ediyor olması	Çağanoz pozisyonu ayarlanmalıdır.
İğne plakasının yerinde olmaması, sağa veya sola kayıyor olması	İğne plakası pozisyonu doğru ayarlanmalıdır.
İğnenin kumaş ve iplik için çok ince olması	Uygun iğne ile değiştirilmelidir.
İğne kalitesinin iyi olmaması	Kaliteli iğne kullanılmalıdır.
İğne ucunun küt veya aşınmış olması	Yeni iğne ile değiştirilmelidir.
İğnenin, iğne deliğine çarpıyor olması	İğne, iğne deliğine çarpmaması için ayarlanmalıdır.
Üst iplik gerginliğinin sıkı olması	Alt iplikle dengesi kontrol edilmelidir.

Tablo 8.2.b: İplik Toplanması

Sebebi	Çözüm Önerisi
Çağanoz tutucunun (tırnak) çağanoza değiyor olması	Çağanoz ayarı yapılmalıdır.

Tablo 8.2.e: Üst İpliğin Alta Geçmesi

Sebebi	Çözüm Önerisi
Alt ipliğin gergin ayarlanmış olması	Mekikten alt iplik gerginliği ayarlanmalıdır.
Üst iplik tansiyon ayarının gevşek olması	Üst iplik tansiyon ayarı yapılmalıdır.

Tablo 8.2.f: Eksik İşleme

Sebebi	Çözüm Önerisi
İğne ucunun küt olması nedeniyle desende atlama olması	Yeni iğne ile değiştirilmelidir.
Masuradaki ipliğin bitmiş veya kopmuş olması	Masuraya iplik sarılmalıdır.
Üst ipliğin tarazlanması	Tarazlanan bölüm çıkartılmalıdır.

Bilgisayarlı dikiş makinesinin alt bölümünde meydana gelen basit arızalar ve çözüm önerileri Tablo 8.3'te göserilmiştir.

Tablo 8.3: Makinenin Alt Bölümünde Meydana Gelen Basit Arızalar ve Çözüm Önerileri

Tablo 8.3.a: Alt İplik Kopması

Sebebi	Çözüm Önerisi
Alt ve üst iplik tansiyonun fazla sıkılmış olması	Alt ve üst iplik tansiyonu ayarlanmalıdır.
Masuranın mekiğe yanlış takılmış olması	Kontrol edilerek tekrar takılmalıdır.
Çağanoz ayarının bozulmuş olması	Teknisyene başvurulmalıdır.
Alt ipliğin üst ipliğe göre ince olması	Sağlam ve uygun iplik ile değiştirilmelidir.
İğnenin küt veya pürüzlü olması	İğne değiştirilmelidir.
İplik kalitesinin iyi olmaması (gevşek bükümlü, eski ve dayanıksız olması, kalınlıkta farklılık vb.).	Kaliteli iplik seçilmelidir.
İpliğin masuraya düzgün sarılmamış olması	Üst üste gelmeyecek şekilde ve fazla doldurmadan sarılmalıdır.
Masura veya mekiğin aşınmış olması	Mekik ve masura zımpara taşı ile zımparalanmalıdır.
Alt ve üst tansiyon ayarlarının birbiri ile dengede olmaması	Alt üst iplik tansiyonu ayarlanmalıdır.

Tablo 8.3.b: Alt İplik Kopması

Sebebi	Çözüm Önerisi
Alt ipliğin gevşek ayarlanmış olması	Tekrar ayar yapılmalıdır.
Üst iplik tansiyon ayarının sıkı ayarlanmış olması	Üst iplik tansiyonu ayarlanmalıdır.
İpliğin mekik yaprağından kurtulmuş olması	Kontrol edilerek takılmalıdır.

Bilgisayarlı dikiş makinesinin bilgisayar bölümünde meydana gelen basit arızalar ve çözüm önerileri Tablo 8.4'te göserilmiştir.

Tablo 8.4: Makinenin Bilgisayar Bölümünde Meydana Gelen Basit Arızalar ve Çözüm Önerileri

Tablo 8.4.a: Kasnak Kayması

Sebebi	Çözüm Önerisi
Kasnak aksamının bir yerine parça sıkışmış olması	İç aksama sıkışması durumunda teknisyene başvurulmalıdır.
Kasnağı hareket ettiren step (adım) motorlarının arızalanmış olması	Teknisyene başvurulmalıdır.

Tablo 8.4.b: Desen Yükleme

Sebebi	Çözüm Önerisi
Disketin veya USB belleğin bozuk olması	Yeni disket veya USB bellek ile denenmelidir.
Hafızanın dolmuş olması	Hafızadan yer açmak için desen silinmelidir.
Disket sürücünün (floppy, okuyucu) arızalı olması	Teknik servise başvurulmalıdır.

DİKKAT

Bilgisayarlı nakış makineleri, marka ve özelliklerine göre değişiklik gösterebilmektedir. Uygulamalar yapılırken makinenin kullanma kılavuzundan veya makine teknisyenlerinden yardım alınmalıdır.

Makinenin Üst ve Alt Kısmını Yağlama

Araç Gereç : Makine, tornavida, makine yağı, yağdanlık, fırça, cımbız, kompresör, toz bezi

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 5 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

Makinenin üst kısmının yağlanması için öneriler şöyledir:

1. Çağanoz ve dişli aralarının temizliğine dikkat ediniz.
2. Toz, iplik ve kumaş kalıntılarından arındırmaya özen gösteriniz.
3. Makineyi, belirlenen aralıklarda uygun yağ ile yağlamaya özen gösteriniz.
4. Teknik servis ile iş birliği yapınız.
5. Kullanılmadığı zamanlarda tozdan korumak amacıyla üstünü örtüp makinenin fişini prizden çekiniz.

Makinenin alt kısmının yağlanması için öneriler şöyledir:

6. 24 saat çalışan makinelerde 10 numara ince yağ ile 8 saatte bir yağlamaya dikkat ediniz.
7. Çağanoz dişlisini kauçuklu gres yağı ile yağlayınız.
8. Ulaşılması zor yerleri temizlerken fırça ve cımbız kullanabilirsiniz.
9. Toz bezlerinin temiz, hafif nemli ve tozu çeken yapıda olmasına dikkat ediniz (Kesinlikle ıslak bez kullanmayınız.).
10. Teknik servis ile iş birliği yapınız.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Makinenin üst kısmını yağlamak için uygulanacak işlem adımları şunlardır:
   - Makinenin tozunu kompresör veya bez ile temizleyiniz.
   - Makinenin üst bölümünü kullanım kılavuzuna uygun olarak yağlayınız.
   - Makineyi korumak amacıyla üstünü örtünüz.
5. Makinenin alt kısmını yağlamak için uygulanacak işlem adımları şunlardır:
   - Mekiği ve masurayı yuvasından çıkartınız.
   - Mekik yuvasını, fırça veya kompresör yardımı ile temizleyiniz.
   - Makine dişli aralarını temizleyiniz.
   - Makinenin alt bölümünü kullanım kılavuzuna uygun olarak yağlayınız.
   - Makinenin tozunu ve fazla yağlarını siliniz.

KONTROL LİSTESİ 5

Kontrol Listesi 5, Uygulama 8'de yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Makinenin üst bölümünün tozunu kompresör veya bez ile temizledi.		
3. Makinenin üst bölümünü kullanım kılavuzuna uygun olarak yağladı.		
4. Yağlama bittikten sonra makinenin üzerini örttü.		
5. Mekiği ve masurayı yuvasından çıkardı.		
6. Mekik yuvasını, fırça veya kompresör yardımı ile temizledi.		
7. Makine dişli aralarını temizledi.		
8. Makinenin alt bölümünü kullanım kılavuzuna uygun olarak yağladı.		
9. Makinenin tozunu ve fazla yağlarını sildi.		
10. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
11. Temiz ve düzenli çalıştı.		
12. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

ÖĞRENME BİRİMİ

9

BİLGİSAYARLI MAKİNEDE EV TEKSTİLİ ÜRÜNÜ

KONULAR

9.1. EV TEKSTİLİ ÜRÜNÜNÜN ÖLÇÜLERİNE GÖRE DESEN ÇİZME
9.2. DESENİ RENKLENDİRME
9.3. EV TEKSTİLİ ÜRÜNÜ DESENİNİ İŞLEMEYE HAZIRLIK YAPMA
9.4. DESENİ MAKİNEDE İŞLEME
9.5. EV TEKSTİLİ ÜRÜNÜNÜ DİKME
9.6. EV TEKSTİLİ ÜRÜNÜNÜ KULLANIMA HAZIRLAMA

9. BİLGİSAYARLI MAKİNEDE EV TEKSTİLİ ÜRÜNÜ

Desen, işlemede görsel açıdan ürünün temelini oluşturan önemli bir unsurdur. Ürünün görünümünü güzelleştirerek estetik bir değer katmaktadır. Ev tekstili ürününün ölçülerine göre desen çizmede ürünün formu, kompozisyonu, ölçülendirilmesi ve kenar temizleme tekniği etkilidir.

9.1. EV TEKSTİLİ ÜRÜNÜNÜN ÖLÇÜLERİNE GÖRE DESEN ÇİZME

Desen hazırlamadan önce işleme ve süsleme tekniği seçiminin deseni araştırma, çizme, bilgisayarda desen çizimi vuruş sayısı aşamasında önemli bir etkisi vardır. Çünkü her işleme tekniğinin kendine özel desen özelliği ve işleme tekniği bulunmaktadır. Ev tekstili ürün çeşitliliğinin çok geniş olması desen yelpazesini de aynı oranda etkilemektedir. Ürün gruplarının kullanım alanlarına ve işleme tekniğine göre desenlerde su şeklinde, serpme ya da karışık stil kompozisyonlar hâlinde, büyük, küçük, sade veya karmaşık desenler kullanılmaktadır.

9.1.1. Üründe Form ve Desen

Ürünler dikdörtgen, kare, yuvarlak, oval ya da yapılan tasarımlara göre farklı form ve şekillerde üretilmektedir (Görsel 9.1).

Görsel 9.1: Çeşitli ürün formları

Ürün formuna göre farklı desen tasarımları yapılmaktadır. Desen tasarımları genellikle;

- Etüt çalışması ile desen tasarımı,
- Motif deseni tasarımı,
- Yüzey deseni tasarımı,
- Su deseni tasarımı şeklinde oluşturulmaktadır.

Etüt Çalışması ile Desen Tasarımı

Etüt, herhangi bir konuda yapılan inceleme, araştırma, ön çalışmadır. Resimde etüt oluşturma süreci; ışık, renk, şekil, perspektif ve kompozisyonun ayrıntılandırılması ile objenin birebir resmedilmesidir (Görsel 9.2).

Görsel 9.2: Etüt çalışmaları

Etüt çalışması tasarımının temelini, etüt oluşturmaktadır. Desen çizmeye, etüt çalışmasının üzerinden sadeleştirmeler yapılarak başlanılmalıdır (Görsel 9.3). Oluşturulacak desenin geometrik formu belirlenmeli ve form içinde dalların, yaprakların, çiçeklerin yerleri basit çizimlerle tespit edilmelidir. Daha sonra detaylar eklenip renklendirilerek tasarım tamamlanmalıdır (Görsel 9.4).

Görsel 9.3: Sadeleştirilmiş etüt

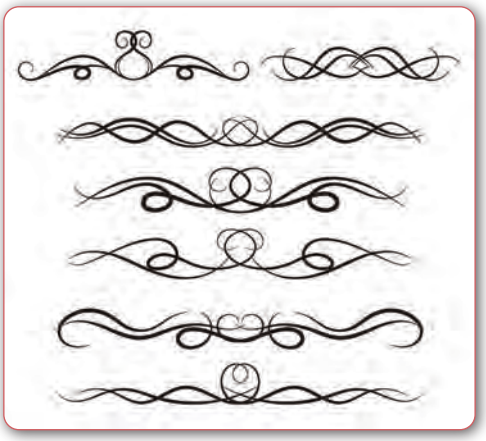
Görsel 9.4: Tasarımı tamamlanmış desen

Motif Deseni Tasarımı

Motif, tek başına veya tekrarlarla grup oluşturan şekillerin her biridir. Süslemenin temelini oluşturan ana birimdir. Geometrik biçimler aracılığı ile bir form oluşturulur. Çizilen geometrik biçimler kılavuz çizgilerdir ve motifi forma yerleştirmede kolaylık sağlamaktadır. Motifler; tasarlanan büyüklükteki üçgen, kare vb. geometrik formlara simetrik veya asimetrik bir biçimde farklı tekrarlar ve yönlerde yerleştirilmelidir.

Simetrik motif tasarımında, kılavuz çizgilerle motif alanı oluşturularak hayali bir çizgi olan simetri

ekseni belirlenmelidir. Simetri ekseni, motifin simetri uygulanacak kısmına dikey yönde çizilmelidir. Motif tasarımına basit çizgilerle başlanmalıdır (Görsel 9.5). Daha sonra detaylar eklenerek tasarım tamamlanmalıdır (Görsel 9.6).

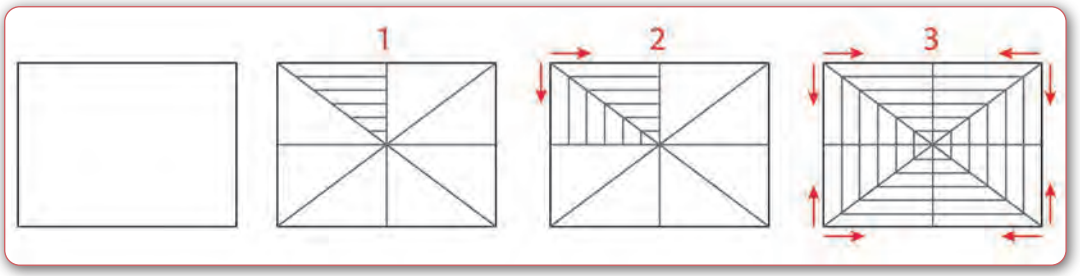
Görsel 9.5: Basit çizgilerle simetrik tasarımlar

Görsel 9.6: Tasarımı bitmiş simetrik motif

Simetrik motif oluşturma aşamaları şunlardır (Görsel 9.7):

1. Parşömen kâğıdına 2, 4, 8 vb. kılavuz olacak simetri ekseni çizgileri çizilir (Bu çizgiler parşömen kâğıdı katlanarak elde edilebilmektedir.).
2. Motif, kılavuz bölünme çizgilerinin bir bölümüne yerleştirilir.
3. Katlanarak simetrisi alınır.
4. Belirlenen kat sayısına göre simetri alınarak çalışma tamamlanır.

Görsel 9.7: Simetrik motif oluşturma aşamaları

Asimetrik motif tasarımında, kılavuz şekil çizilerek motif alanı oluşturulmaktadır. Motif alanı bir bütündür. Motifin birimleri bu alana dengeli ve bütünlüğü oluşturacak biçimde yerleştirilmelidir. Motif tasarımına basit çizgilerle başlanılmalıdır (Görsel 9.8). Daha sonra detaylar eklenerek tasarım tamamlanmalıdır (Görsel 9.9).

Görsel 9.8: Basit çizgilerle asimetrik tasarım

Görsel 9.9: Tasarımı bitmiş asimetrik motif

Simetrik (Görsel 9.10) veya asimetrik (Görsel 9.11) desen tasarımında formlara yerleştirilen motifler; uyumlu, dengeli ve birbirleri ile bağıntılı olmalıdır. Tasarımda denge, bütünlük, aralık, boşluk, yön, ölçü, biçim vb. unsurların birbiri ile uyumu önemlidir.

Motiflerin tek başına veya çeşitli tekrarlarla kullanılması ile desen oluşturulmaktadır. Oluşturulan desen bir birimdir, bağımsız veya tekrarlı olarak kullanılmaktadır. Desenler farklı yönlerde tekrarlarla veya simetri alınarak kompozisyona göre çizilmelidir.

Görsel 9.10: Simetrik motiflerle desen tasarımı

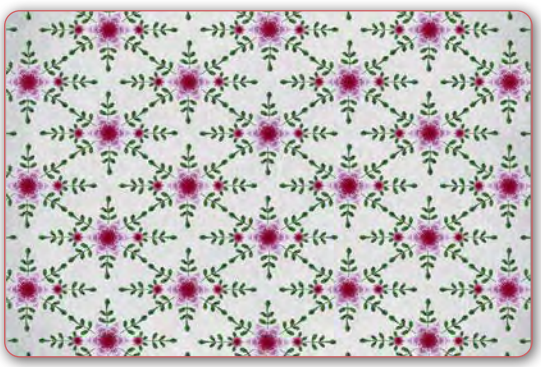
Görsel 9.11: Asimetrik motiflerle desen tasarımı

Yüzey Deseni Tasarımı

Yüzey, süslemede tasarımın yapılacağı zemini ifade etmektedir. Yüzey deseni tasarımında motifler, çeşitli biçimlerde tekrarlarla zeminin belli bir bölümünü değil tamamını kaplamaktadır. Yüzeyde tekrarlanacak motif birimi (Görsel 9.12) belirlendikten sonra motifin tekrar sırası ve şekli belirlenmelidir. Tasarlanan dizayna göre motifler yerleştirilerek çalışma tamamlanmalıdır (Görsel 9.13).

Görsel 9.12: Tekrar edilecek birim motif

Görsel 9.13: Yüzey deseni

Su Deseni Tasarımı

Su deseni, genişliği ve uzunluğu ne olursa olsun devam eden, sürekliliği olan desenlerdir. Su deseni tasarım aşamaları şunlardır:

1. Desen genişliği belirlenerek iki paralel çizgi çizilir.
2. Tekrar edilecek birim belirlenir.
3. Tekrar şekli belirlenir.
4. Belirlenen tekrara göre seçilen birimler yerleştirilerek desen oluşturulur.

Su desenleri, motiflerle birlikte tamamlayıcı olarak (Görsel 9.14) veya tek başına tekrar sistemi (Görsel 9.15, 9.16 ve 9.17) ile düzenlenmektedir. **Tekrar,** cisim ya da biçimlerin çeşitli aralık ve yönlerde birden fazla kez kullanılmasıdır. Su deseninde tekrar ilkelerinin uygulanması zorunludur (Görsel 9.18).

Görsel 9.14: Motifli su deseni

Görsel 9.15: Tekrar sistemi ile oluşturulmuş su desenleri

Görsel 9.16: Su deseni

Görsel 9.17: Su deseni

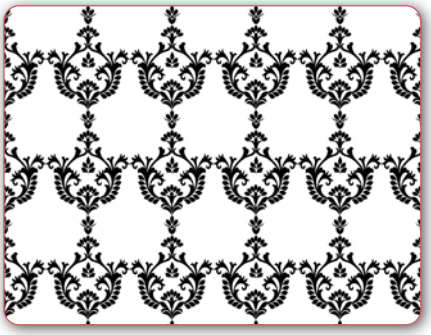
Görsel 9.18: Tekrar çeşitleri ile oluşturulmuş desenler

Üç çeşit tekrar ilkesi vardır. Bu ilkeler şunlardır:

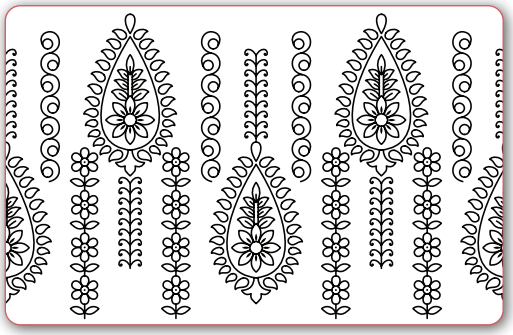
Tam Tekrar: Cisim ya da biçimlerin ölçü, biçim, renk, değer ve dokularının tam anlamı ile aynı olması ve bunların eşit aralıklarla aynı yönde kullanılmasıdır (Görsel 9.19).

Tekrar: Cisim ya da biçimlerin ölçü, biçim, renk, değer ve dokularının tam anlamı ile aynı olması fakat aralık ya da yönlerinin farklı kullanılmasıdır (Görsel 9.20).

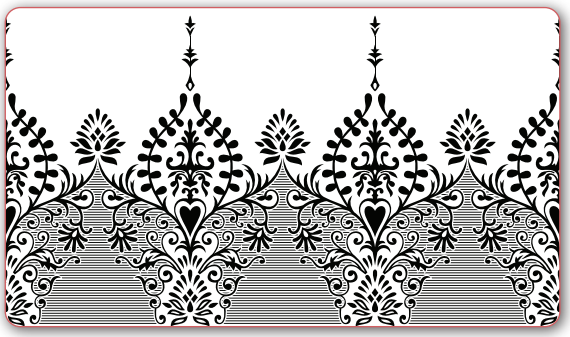
Aralıklı Tekrar: Birden fazla motif, biçim ya da cisim belirli aralıklarla birbiri ardınca kullanıldığında aralıklı tekrar oluşmaktadır (Görsel 9.21). Belirlenen birim dengeli bir bütünlük içinde tekrarlanmalıdır. Asimetrik veya simetrik düzenlemeler yapılabilmektedir. İki ayrı su deseni bir araya getirilerek tek desen oluşturulabilmektedir.

Görsel 9.19: Tam tekrar

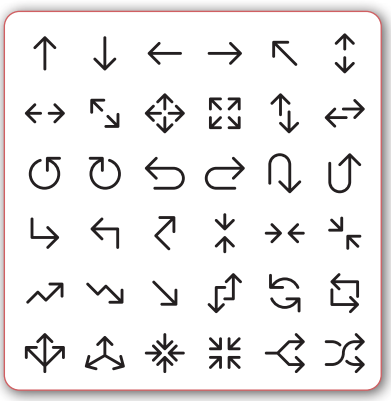
Görsel 9.20: Tekrar

Görsel 9.21: Aralıklı tekrar

9.1.2. Üründe Kompozisyon

Kompozisyon, parçaların bir düzen içinde bir araya gelerek bütün oluşturmasıdır. İşlemede kompozisyon, motiflerin bir düzen içinde bir araya gelerek bütün oluşturmasıdır. Kompozisyonlar tasarıma göre bir veya birkaç desenden oluşabilmektedir. Kompozisyonun yön ve hareket çizgileri tasarıma ve kompozisyon öğelerine göre belirlenir. Desenler kompozisyonun yön ve hareket çizgilerine uygun olarak yerleştirilmelidir (Görsel 9.22). Önemli olan desenlerin yüzeye dengeli ve uyumlu bir düzenle yerleştirilmesidir. Yüzey kompozisyonları hazırlanırken tekrar (tam tekrar, tekrar, değişken tekrar), zıtlık, koram ve egemenlik ilkeleri uyumuna dikkat edilmelidir.

Görsel 9.22: Kompozisyonda yön ve hareket çizgileri

Kompozisyon hazırlanırken kompozisyon ögelerine dikkat edilmelidir. Belli başlı kompozisyon ögeleri şunlardır.

Yön: Yatay, dikey ya da ikisi arasında tasarlanan birçok düz ve eğri çizgilerden oluşmaktadır. Desenler belirlenen yönlere belirlenen aralıklarla yerleştirilmelidir.

Hareket: Tasarımda kullanılan desenler zıtlık düzeni ile yerleştirildiğinde kompozisyonda hareket etkisi yaratmaktadır. Hareket, yöne bağlı olarak oluşmaktadır.

Ölçü: Desenin birimleri farklı büyüklüklerde kullanıldığında farklı etki oluşturmaktadır. Büyük ve küçük birimlerin bir arada belli bir düzen içinde kullanılması tasarımı monotonluktan kurtarıp estetik bir görünüş oluşturmaktadır.

Aralık/Boşluk: Kompozisyonda iki birim arasındaki uzaklıktır (mesafe). Kompozisyonda desenler her zaman eşit aralıkta düzenlenmemektedir. Aralıkların arada kopukluk oluşturmadan yerleştirilmesi gerekmektedir. Desen Tasarımında birbirine yakın aralıklar uygundur. Birimlerin birbirinden uzak olmaları (aralığın fazla olması) ise kopukluğa neden olmakta ve tasarımda birlik ilkesine ters düşmektedir.

İşlemede kullanılan kompozisyonlar motiflerin düzenlenme şekline göre gruplanmaktadır. Düzenleme şekillerine göre kompozisyonlar şunlardır:

- **Düzgün Sıralamalı**
  Desenin aralıksız yan yana getirilmesiyle oluşturulmaktadır.
- **Atlamalı Sıralamalı**
  Desenin aralıklı yan yana tekrarlanmasıyla oluşturulmaktadır.
- **Bağlantılı Sıralamalı**
  Desenin bir su ile birleştirilerek yan yana getirilmesiyle oluşturulmaktadır.
- **Simetrik Motif**
  Desenin bölünme çizgileri arasında tekrarlanması ile oluşturulmaktadır.
- **Dörtlü Simetri**
  Merkez alınan nokta etrafında desenin dörtlü simetrisi alınarak oluşturulmaktadır.
- **Asimetrik Motif**
  Simetrisi olmayan, farklı desenlerin bir araya getirilmesiyle oluşturulmaktadır.
- **Diagonal Motif**
  Simetri ve asimetri özelliklerine bakılmadan desenin isteğe göre belirlenen diagonal (Dikdörtgenin bir köşesiyle, tam çaprazındaki köşeyi birleştirmek için çizilen çizgidir.) çizgiye yerleştirilmesiyle oluşturulmaktadır.
- **Grift**
  Simetri ve asimetri özelliklerine bakılmadan desenin isteğe göre belirlenen girift (iç içe geçmiş) çizgiye yerleştirilmesiyle oluşturulmaktadır.
- **Serpme Düzenleme**
  Desenin yüzeyin tamamına belli bir düzende aralıklarla yerleştirilmesiyle oluşturulmaktadır.
- **Kenardan Merkeze Yönlendirilmiş**
  Desenin kenardan merkeze doğru düzenlenmesiyle oluşturulmaktadır.
- **Merkezden Kenara Yönlendirilmiş**
  Desenin merkezden kenara doğru düzenlenmesiyle oluşturulmaktadır.

9.1.3. Üründe Ölçülendirme

Desen çizmede diğer önemli unsur ürün ölçülendirmesi ve kenar temizleme tekniğidir. Ürün ölçülendirmesinde iki seçenek vardır. Birincisi, standartlara göre ölçülendirmedir. Standartlara göre ölçülendirme, piyasada satışa sunulan ürünlere göre belirlenmektedir. Örneğin fabrikasyon olarak üretilen yatak, yorgan, yastık vb. ürünlerin ölçülerinde belirli bir standart olduğu için standart bir nevresim

takımında da aynı ölçüler geçerlidir. Ürün ölçülendirmesindeki ikinci seçenek ise özel tasarım ile ölçülendirmedir. Özel tasarımlar, bireylerin istekleri doğrultusunda yapılmaktadır.

Ürün ölçülendirmelerinde dikkate alınması gereken kriterler;

- Yaşanılan mekânın alanı,
- Ürünün kullanım yeri,
- Ürünün kullanılacağı eşyanın boyutu,
- Ürünün kullanılacağı eşyanın şekli,
- Kullanılacak işleme tekniği,
- Kullanılacak malzemeler,
- Bireyin zevk ve ihtiyacı,
- Günün estetik ve moda anlayışı,
- Üründe kullanılacak kenar temizleme tekniğidir.

9.1.4. Kenar Temizleme Tekniği

Ürünün kenar temizleme tekniğine tasarım aşamasında karar verilmelidir. Üründe kenar temizleme tekniği hem kullanılacak gereçlerin ölçüsünü belirlemede hem de kompozisyon oluşturmada önemlidir. Ev tekstili ürününün ölçüsüne göre desen çizmek için kenar temizleme tekniği belirlenmiş olmalıdır. Desenin, kenar temizleme tekniğine uygun olarak kenara veya merkeze mesafesi belirlenmelidir. Kenar temizleme tekniği, seçilen kompozisyon düzenleme şeklini belirlemede etkilidir.

EL SANATLARI TEKNOLOJİSİNDE
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Ağaçları İpliğe Dönüştürmek

Sürdürülebilir ormanlarda yetiştirilen ağaçlardan selüloz elde edilir ve biyolojik olarak parçalanabilen liyosel elyaflara dönüştürülür. Bu elyaflar eğirme ve boyama işlemlerinden sonra ipliğe dönüştürülür. Sürdürülebilir tekstil üretimi yapmak isteyenler için vazgeçilmez ipliklerdir.

Selülozlardan Eşsiz Nakış İpliklerine

1. Uygulama

Amaç : Yüzey deseni tasarlamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede yüzey deseni tasarlayınız.

Araç Gereç : Desen kaynağı, parşömen kağıdı, kurşun kalem, boya kalemleri, silgi, kalemtıraş

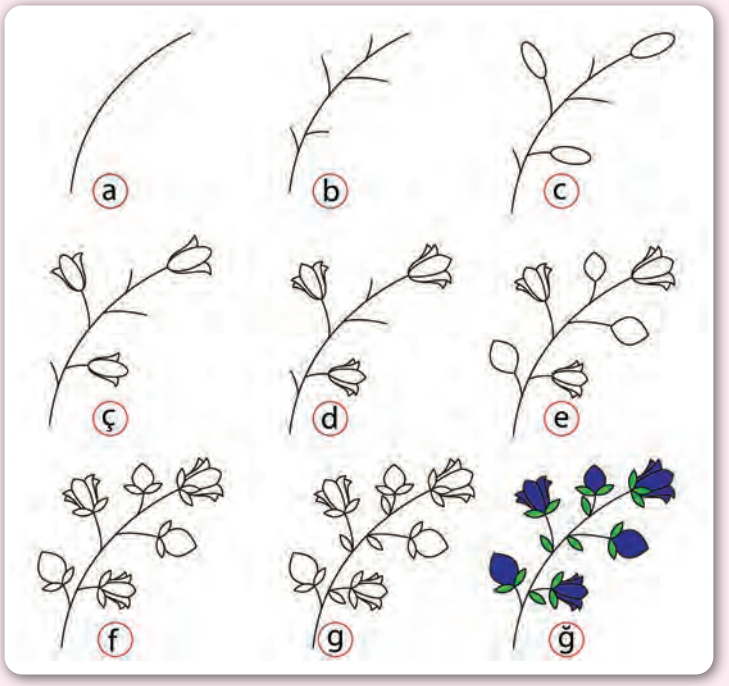
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 1 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Desen için doğadan, canlı cansız varlıklardan, geometrik şekillerden, önceden çizilmiş desenlerden, kartlardan vb.den yararlanabilirsiniz.
2. Seçtiğiniz kaynağın detaylarına, karakteristik özelliklerine dikkat ediniz.
3. Desen çalışmalarında iyi sonuç alabilmek için kurşun kalem kullanınız.
4. Çizimleri kâğıdı yıpratmadan yapınız.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Desen kaynağınızı seçiniz.
5. Deseninizin geometrik formunu belirleyiniz.
6. Desen dalınızın yönünü ve büyüklüğünü belirleyiniz (Görsel 9.23.a).
7. Yaprakların ve çiçek dallarının yerini tespit ediniz (Görsel 9.23.b).
8. Çiçeklerin yerini tespit ediniz (Görsel 9.23.c).
9. Çiçek detaylarını çiziniz (Görsel 9.23.ç ve 9.23.d).
10. Yaprakların yerini tespit ediniz (Görsel 9.23.e).
11. Yaprak detaylarını çiziniz (Görsel 9.23.f ve 9.23.g).
12. Deseninizi renklendiriniz (Görsel 9.23.ğ).

Görsel 9.23: Desen oluşturma aşamaları

KONTROL LİSTESİ 1

Kontrol Listesi 1, Uygulama 1'de yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Desen kaynağını seçti.		
3. Desenin geometrik formunu belirledi.		
4. Çiçek dalının yönünü ve büyüklüğünü belirledi.		
5. Yaprakların ve çiçek dallarının yerini tespit etti.		
6. Çiçeklerin yerini tespit etti.		
7. Çiçek detaylarını çizdi.		
8. Yaprakların yerini tespit etti.		
9. Yaprak detaylarını çizdi.		
10. Deseni renklendirdi.		
11. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
12. Temiz ve düzenli çalıştı.		
13. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

2. Uygulama

Amaç : Etüt deseni tasarlamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede etüt deseni tasarlayınız.

Araç Gereç : Desen kaynağı, parşömen kâğıdı, kurşun kalem, silgi, kalemtıraş

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 2 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Desen için doğadan, canlı cansız varlıklardan, geometrik şekillerden, önceden çizilmiş desenlerden, kartlardan vb. yararlanabilirsiniz.
2. Seçtiğiniz kaynağın detaylarına, karakteristik özelliklerine dikkat ediniz.
3. Desen çalışmalarında iyi sonuç alabilmek için kurşun kalem kullanınız.
4. Çizimlerinizi kâğıdı yıpratmadan yapınız.
5. Gerekmedikçe silgi kullanmayınız.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Desen kaynağınızı seçiniz.
5. Etüt çalışması yapınız (Görsel 9.24).
6. Etüt üzerinden sadeleştirmeler yapınız.

Görsel 9.24: Etüt çalışmaları

7. Deseninizin formlarını belirleyiniz.
8. Basit çizgilerle desenlerinizin ana hatlarını belirleyiniz.
9. Detay çizimleri yaparak desen tasarımlarınızı tamamlayınız (Görsel 9.25).

Görsel 9.25: Desen tasarımları

KONTROL LİSTESİ 2

Kontrol Listesi 2, Uygulama 2'de yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Desen kaynağını seçti.		
3. Etüt çalışması yaptı.		
4. Etüt üzerinden sadeleştirmeler yaptı.		
5. Desen formlarını belirledi.		
6. Basit çizgilerle desenlerin ana hatlarını belirledi.		
7. Detay çizimleri yaparak desen tasarımlarını tamamladı.		
8. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
9. Temiz ve düzenli çalıştı.		
10. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

3. Uygulama

Amaç : Motif ve su deseni tasarlamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede motif ve su deseni tasarlayınız.

Araç Gereç : Desen kaynağı, parşömen kâğıdı, kurşun kalem, boya kalemleri silgi, kalemtıraş

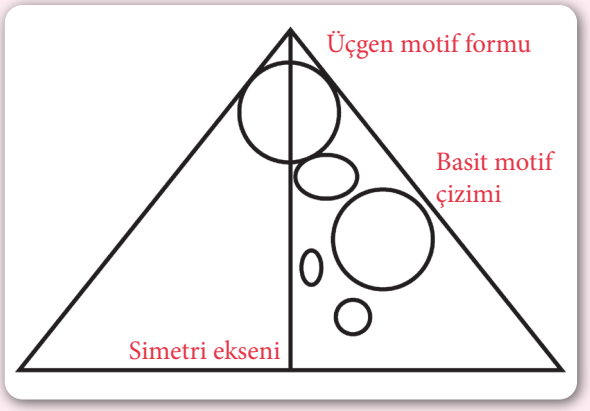
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 3 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

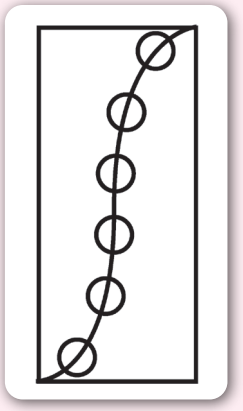
1. Desen için doğadan, canlı cansız varlıklardan, geometrik şekillerden, önceden çizilmiş desenlerden, kartlardan vb. yararlanabilirsiniz.
2. Seçtiğiniz kaynağın detaylarına, karakteristik özelliklerine dikkat ediniz.
3. Desen çalışmalarında iyi sonuç alabilmek için kurşun kalem kullanınız.
4. Çizimleri kâğıdı yıpratmadan yapınız.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Motif desen için üçgen bir form oluşturunuz.
5. Oluşturduğunuz forma simetri eksenini çiziniz.
6. Basit çizgilerle motif formunu belirleyiniz.
7. Motifinizin detaylarını ekleyiniz (Görsel 9.26).
8. Motifinizin simetrisini alınız.
9. Su deseninizin genişliğini iki paralel çizgi ile belirleyiniz.
10. Su deseninizin tekrar çeşidini seçiniz.
11. Basit çizgilerle su deseninizin formunu oluşturunuz (Görsel 9.27).

Görsel 9.26: Basit çizgilerle motif formu

Görsel 9.27: Basit çizgilerle su deseni formu

12. Detay çalışmalarını yapınız.
13. Motif ve su desenlerinizi tasarlanan büyüklükteki üçgen, kare vb. geometrik formlara simetrik veya asimetrik bir biçimde, farklı tekrarlar ve yönlerde yerleştiriniz.
14. Simetri eksenini dikey yönde çiziniz.
15. Motif tasarımına basit çizgilerle başlayınız (Görsel 9.28) ve detayları ekleyiniz.

Görsel 9.28: Motif ve su deseni

16. Tasarımı renklendirerek tamamlayınız (Görsel 9.29).

Görsel 9.29: Tasarımların renklendirilmiş hâli

KONTROL LİSTESİ 3

Kontrol Listesi 3, Uygulama 3'te yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Motif deseni için üçgen bir form oluşturdu.		
3. Oluşturduğu forma simetri eksenini çizdi.		
4. Basit çizgilerle motif formunu belirledi.		
5. Motifin detaylarını ekledi.		
6. Motifin simetrisini aldı.		
7. Su deseninin genişliğini iki paralel çizgi ile belirledi.		
8. Su deseninin tekrar çeşidini seçti.		
9. Basit çizgilerle su desenin formunu oluşturdu.		
10. Detayları ekleyerek tasarımları tamamladı.		
11. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
12. Temiz ve düzenli çalıştı.		
13. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

Amaç : Kompozisyon tasarlamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede kopozisyon tasarlayınız.

Araç Gereç : Desen çizim programı yüklü bilgisayar

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 4 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Tasarımlarınızı yaparken kompozisyon ögelerini dikkate alınız.
2. Kompozisyon tasarlarken kenar temizleme tekniğini dikkate alınız.
3. Tasarımlarınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Desen çizim programını açınız.
5. Kompozisyon oluşturacağınız deseni çalışma ekranına getiriniz (Görsel 9.30).
6. "Aynala" seçeneğini aktif hâle getiriniz (Görsel 9.31).

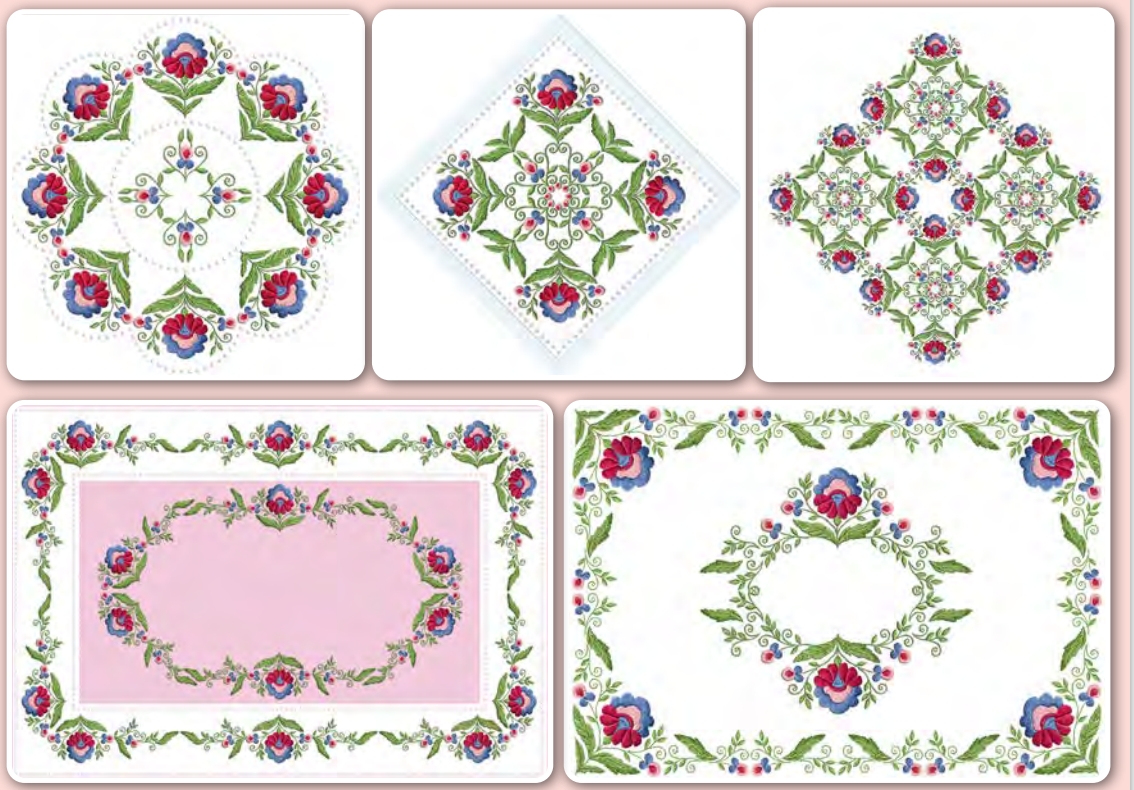

Görsel 9.30: Motif

Görsel 9.31: Aynalanmış motif

7. Tekrar ilkelerine uyarak kompozisyonlar hazırlayınız. (Görsel 9.32).

Görsel 9.32: Simetrik kompozisyon tasarımları

KONTROL LİSTESİ 4

Kontrol Listesi 4, Uygulama 4'te yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Desen çizim programını açtı.		
3. Kompozisyon oluşturacağı deseni çalışma ekranına getirdi.		
4. "Aynala" seçeneğini aktif hâle getirdi.		
5. Çeşitli geometrik formlarda kompozisyonlar hazırladı.		
6. Motif birimlerini simetrik formlarda yerleştirerek tasarımlar yaptı.		
7. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
8. Temiz ve düzenli çalıştı.		
9. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

9.2. DESENİ RENKLENDİRME

Ev tekstili ürünlerinde kullanılacak desenlerde renk uyumuna dikkat edilmelidir. İşleme tekniğinin, kullanım alanının ve dekorasyon tarzının uyumu ile renklerin uyumlu kullanılması oluşturulmak istenen etkiyi artırmaktadır. Renk seçiminde kişinin zevki, günün estetik ve moda anlayışı, ürünün kullanım alanı ve amacı, mekânın alanı ve ışıklandırması vb. etkenlerle beraber renklerin insanlarda bıraktığı etki de belirleyici olmaktadır. Ayrıca deseni renklendirirken yararlanılan kaynaklar şunlardır:

- Doğadaki renkler
- Renkli kartlar
- Eski işlemeler
- Renk çemberi
- Resim ve tablolar
- Kartpostallar
- Desenli kumaşlar
- Renk kartelası

Belirtilen kaynaklardan faydalanılarak parşömen kâğıdına çizilen desen boya kalemleri ile renklendirilip desen çizim programına aktarılmalıdır. Desen çizim programında tasarlanan renklere uygun olan renklendirmeler yapılmalıdır (Görsel 9.33). Daha sonra parametre ayarları yapılan desen işlenerek ürün oluşturulmalıdır (Görsel 9.34 ve 9.35).

Görsel 9.33: Desen çizim programında renklendirilmiş desen

Görsel 9.34: Desenin işlenmiş hâli

Görsel 9.35: İşlenmiş ürün

5. Uygulama

Amaç : Deseni renklendirmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede deseni renklendiriniz.

Araç Gereç : Desen çizim programı yüklü bilgisayar, parşömen kağıdı, kurşun kalem, silgi, kalemtraş, boya kalemleri

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 5 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

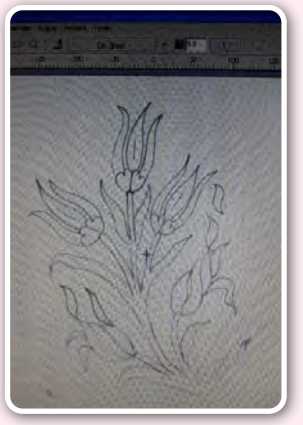
1. Tasarladığınız desenleri sınıf arkadaşlarınıza göstererek fikir alışverişi yapabilirsiniz.
2. Kumaş rengine ve desenine uyumlu renkler seçiniz.
3. Renkler konusunda sınıf arkadaşlarınızın ve öğretmeninizin fikrini alınız.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Deseninizi parşömen kağıdına çiziniz (Görsel 9.36).
5. Deseninizi tarayıcıda tarayınız.
6. Taradığınız deseni bilgisayara kaydediniz.
7. Kaydettiğiniz deseni, desen çizim programının çalışma ekranına getiriniz (Görsel 9.37).

Görsel 9.36: Parşömen kağıdına çizilmiş desen

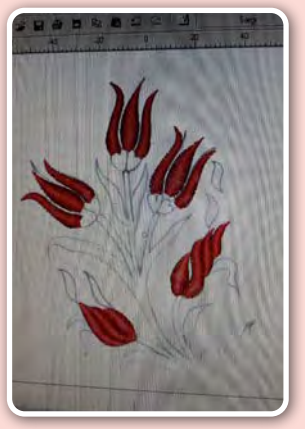

Görsel 9.37: Desen çizim programına aktarılmış desen

8. Parşömen kâğıdına çizdiğiniz deseni renklendiriniz (Görsel 9.38).
9. Desen çizim ekranında renk paletini açınız.
10. El ile renklendirdiğiniz deseni, çizim programında da renklendiriniz (Görsel 9.39).

Görsel 9.38: El ile renklendirme

Görsel 9.39: Bilgisayarda renklendirme

11. Renklendirme işlemini tamamlayınız (Görsel 9.40 ve 9.41).

Görsel 9.40: El ile renklendirme

Görsel 9.41: Bilgisayarda renklendirme

KONTROL LİSTESİ 5

Kontrol Listesi 5, Uygulama 5'te yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Desenini parşömen kâğıdına çizdi.		
3. Desenini tarayıcıda taradı.		
4. Taradığı deseni bilgisayara kaydetti.		
5. Parşömen kâğıdına çizdiği deseni renklendirdi.		
6. Kaydettiği deseni, desen çizim programının çalışma ekranına getirdi.		
7. Desen çizim ekranında renk paletini açtı.		
8. Desenin referans noktalarını vererek renklendirdi.		
9. El ile renklendirdiği deseni, çizim programında da renklendirdi.		
10. Renk uyumuna özen gösterdi.		
11. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
12. Temiz ve düzenli çalıştı.		
13. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

6. Uygulama

Amaç : Desen çizim programında desen hazırlamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede desen çizim programında desen hazırlayınız.

Araç Gereç : Desen çizim programı yüklü bilgisayar, tarayıcı

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 6 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. İşleme tekniğini seçerken desen ve kumaş özelliğini dikkate alınız.

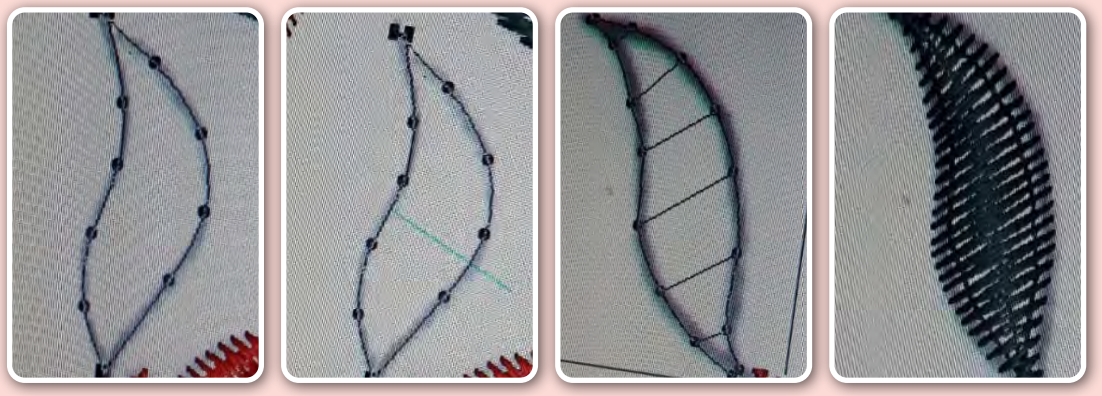
İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. İşleme yapacağınız deseni tespit ediniz.
5. İşleme yapılacak deseni, desen çizim programında açınız (9.42).

Görsel 9.42: Desen

6. Desen çizim programında deseni şu şekilde hazırlayınız (Görsel 9.43):
   - Desenin referans noktalarını belirleyiniz.
   - Desenin işleme yönünü belirleyiniz.
   - Desenin işleme tekniğini belirleyiniz.

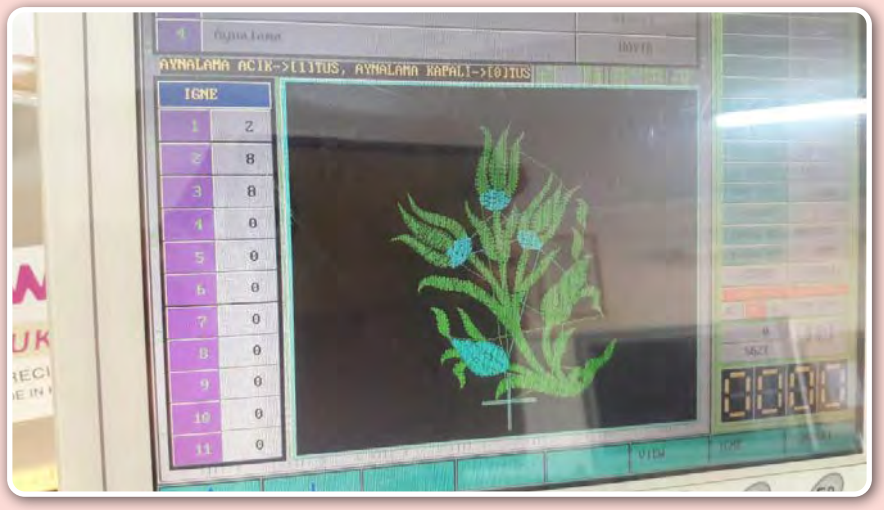
Görsel 9.43: Desen çizim programında desen düzenleme

7. Desenin tüm detaylarının (çiçek, dalar ve yapraklar) parametre ayarlarını yapınız (Görsel 9.44).

Görsel 9.44: Desen hazırlama aşamaları

8. Parametre ayarlarını yaptıktan sonra deseni kaydediniz (9.45).

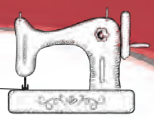
Görsel 9.45: Parametre ayarları yapılmış desenin ekran görünümü

KONTROL LİSTESİ 6

Kontrol Listesi 6, Uygulama 6'da yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. İşleme yapacağı deseni tespit etti.		
3. İşleme yapılacak deseni, desen çizim programında açtı.		
4. Desen çizim programında deseni hazırladı.		
5. Desenin referans noktalarını belirledi.		
6. Desenin işleme yönünü belirledi.		
7. Desenin işleme tekniğini belirleyiniz.		
8. Parametre ayarlarını yaptıktan sonra deseni kaydetti.		
9. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
10. Temiz ve düzenli çalıştı.		
11. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

9.3. EV TEKSTİLİ ÜRÜNÜ DESENİNİ İŞLEMEYE HAZIRLIK YAPMA

Tasarımı yapılan desen "Desen Çizim Programı"na yüklenip renklendirildikten sonra işleme aşamasına gelinmektedir. İşleme yapmadan önce üretimine karar verilen ürünün işlemeye hazırlık aşamaları tamamlanmış olmalıdır. Ürünü işlemeye hazırlamak için malzeme seçimi, modele uygun ölçülendirme, kesme ve kumaşı makineye germe işlemleri yapılmalıdır.

9.3.1. Malzeme Seçimi

Ürünün malzeme seçimi doğru yapılmalıdır. Ev tekstili üretiminde malzeme; üretimin her aşamasında kullanılacak olan kumaş, üst iplik, alt iplik, tela vb.dir. Ev tekstili üretiminde tasarlanan ürünün için malzeme seçerken bireyin beğenisi ve ihtiyacı, ürünün kullanılacağı yer, kullanım amacı dikkate alınmalıdır. Günümüzde malzeme seçenekleri oldukça fazladır. Malzeme seçiminde dikkat edilmesi gereken hususlar şunlardır:

- **Tasarım**
  Ürün ve desen tasarımına uygun kumaş, üst iplik, alt iplik vb. seçimi yapılmalıdır.
- **Mukavemet**
  İşlemeye, kullanım yeri ve amacına uygun dayanıklılıkta olmalıdır.
- **Aşınma**
  Yıkanmaya ve ısıya (ütü) karşı uzun süreli kullanımda dayanıklı olmalıdır.
- **İmal Edilebilirlik**
  Kolay ulaşılabilir ve sürekli üretimde devamlılığı olan olmalıdır.
- **Elde Edilebilirlik**
  Piyasada sıklıkla bulanabilecek nitelikte olmalıdır.
- **Maliyet**
  Kaliteli ve uygun fiyatlı olmalıdır.

9.3.2. Ölçülendirme ve Kesme

Üretilmesi planlanan parçaların sayısı ve formu belirlenerek kesim planı hazırlanmalıdır. Seçilen malzemeler doğrultusunda hazırlanan kesim planına göre kesme işlemi yapılmalıdır. Kesim planı yapılması kumaşın daha ekonomik kullanılmasını sağlar.

9.3.3. Kumaşı Makineye Germe

Kesilen ürün parçaları boyutlarına göre telaya sabitlenerek veya direkt kasnağa gerilerek işlemeye hazırlanmalıdır.

7. Uygulama

Amaç : Ölçülendirme yaparak ürün kumaşını kesmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede ölçülendirme yaparak ürün kumaşını kesiniz.

Araç Gereç : Kumaş, makas, mezura ya da metre, çizim sabunu, toplu iğne, ütü, ütü masası, dosya kâğıdı, kalem, silgi, cetvel

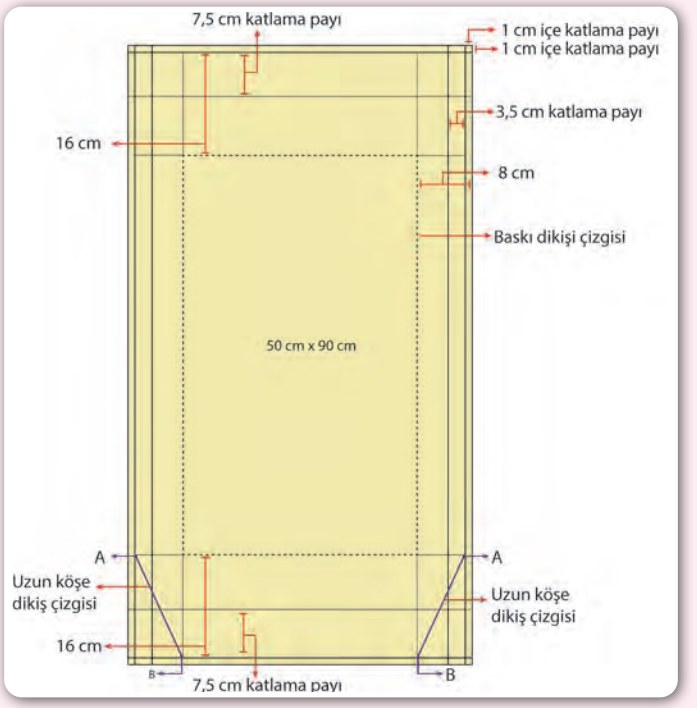
Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 7 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. İşlem basamaklarına uymaya özen gösteriniz.
2. Ölçüleri belirlerken model özelliğini dikkate almayı unutmayınız.
3. Seçtiğiniz kenar temizleme tekniğinin katlama payı ilavelerini eklemeyi unutmayınız.
4. Yerleşim planı yaparken ekonomik olamaya özen gösteriniz.
5. Kumaş hesabı yaparken kumaş özelliklerini dikkate alınız
6. Tek parça ürün üretiminde kumaşınızı arkadaşlarınızla paylaşarak kullanabilirsiniz.
7. Makasınızın keskin olması kolaylık sağlayacaktır, unutmayınız.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Yılın moda anlayışını inceleyip güncel ihtiyaç analizi yaparak kullanım amacınıza uygun olan ev tekstili ürün çeşidini belirleyiniz.
5. Belirlediğiniz ürünün kumaş hesabını yapınız.
6. Kumaş özelliğine göre çekme payı ve dikiş payı ekleyiniz.
7. Köşe çevirerek kenarı katlamalı yapacaksanız tasarladığınız kenar genişliğine göre katlama payı ilavesi yapınız.
8. Kesim planını yapınız (9.46).

Görsel 9.46: Kesim planı

9. Kenar eğriliğini düzeltiniz.
10. Kumaşı ütüleyerek kesime hazırlayınız.
11. Ürünü kumaş üzerinde yerleştirme planı hazırlayınız.
12. Kumaşınızı geniş bir masa üzerine yayınız.
13. Kumaş üzerinde, hesaplamalara uygun işaretlemeleri yapınız.
14. Kumaşınızı, hazırladığınız plana uygun ölçülerde kesiniz.

KONTROL LİSTESİ 7

Kontrol Listesi 7, Uygulama 7'de yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Ev tekstili ürün çeşidini belirledi.		
3. Ürünün kumaş hesabını yaptı.		
4. Kumaş özelliğine göre çekme payı ve dikiş payı ekledi.		
5. Köşe katlama payı ilavelerini ekledi.		
6. Kesim planını yaptı.		
7. Kenar eğriliğini düzeltti.		
8. Kumaşı ütüleyerek kesime hazırladı.		
9. Ürünü kumaş üzerinde yerleştirme planı hazırladı.		
10. Kumaşı geniş bir masa üzerine yaydı.		
11. Kumaş üzerinde, hesaplamalara uygun işaretlemeleri yaptı.		
12. Plana uygun ölçülerde kumaşı kesti.		
13. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
14. Temiz ve düzenli çalıştı.		
15. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

8. Uygulama

Amaç : Bilgisayarlı nakış makinesini ve ürünü işlemeye hazırlamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede bilgisayarlı nakış makinesini ve ürünü işlemeye hazırlayınız.

Araç Gereç : Bilgisayarlı nakış makinesi, makine iğnesi, tornavida, alt iplik, mezura, mekik, üst iplik kasnak, işleme kumaşı, kâğıt tela, toplu iğne, yapıştırıcı, tutturma mandalı, kılavuz ipi, işaret sabunu, kalem, makas

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 8 kullanılarak değerlendirilecektir.

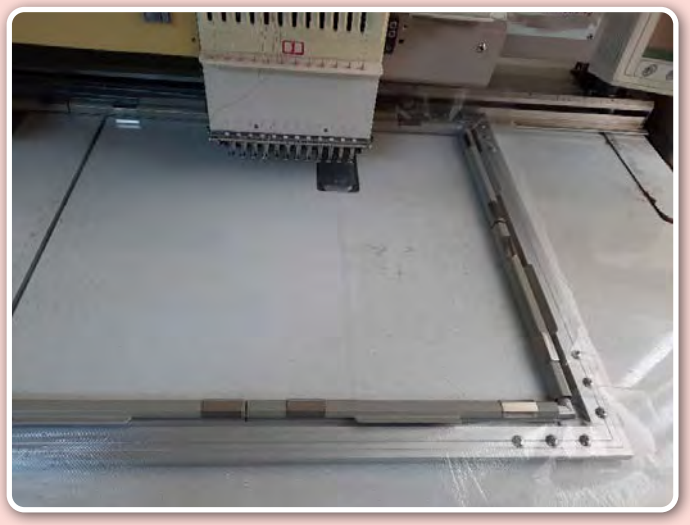
Öneriler

1. İşlem sırasına dikkat ediniz.
2. Masura sarımında gerginlik ayarına dikkat ediniz.
3. Üst iplik gerginlik ayarlarında kumaşı ve işlemeyi dikkate alınız.
4. İşe uygun tela seçmek işlemeyi kolaylaştırır ve daha güzel bir görünüme kavuşmasını sağlar, unutmayınız.
5. Seri üretim yapan işletmelerde kumaşı telaya sabitlemek için özel yapıştırıcılar kullanılmaktadır. Gerekirse siz de kullanınız.
6. Kumaş gerginliği, işlemenin düzgün olması ve net görünmesi için önemlidir, unutmayınız.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. İğne mili üzerindeki vidayı tornavida ile gevşetiniz.
5. İğneyi, deliği ve oluklu yeri öne gelecek şekilde iğne miline yerleştiriniz.
6. İğne vidasını tornavida yardımıyla sıkınız.
7. Alt iplik makarasını makara piminin üzerine yerleştiriniz.
8. Makara pimi kapağı ile üst ipliğinizi sabitleyiniz.
9. Alt ipliği makaradan çekerek masura sarma iplik kılavuzlarından geçiriniz.
10. Alt ipliğin ucunu masura deliğinden geçiriniz.
11. Masurayı, masura sarıcı mili üzerinde sonuna kadar itiniz.
12. Alt ipliğin ucundan tutarak masura sarıcı milini yerine oturuncaya ve masura dönmeye başlayıncaya kadar masuraya doğru itiniz.
13. Makineyi çalıştırarak masuranın sarılmasını sağlayınız.
14. Sarılmış masurayı çıkararak alt ipliğin ucunu kesiniz.
15. Masurayı mekiğe takınız.
16. Masura İpliğini, önce mekik yaprağından sonra da yaydan geçiriniz.
17. İpliğin masuradan gelişini kontrol ediniz.
18. Mekiği, mandalından ya da gövdeden tutarak çağanoza yerleştiriniz.
19. Üst iplikleri makara pimlerine (çardağa) yerleştiriniz.
20. İpliği, birinci ip yolundan geçiriniz.

21. İpliği ilk tansiyonun deliğinden ve gergi pulların arasından daha sonra da ikinci delikten geçiriniz.
22. İpliği, ip okuyucusundan geçiriniz. İpliği ikinci tansiyonun deliğinden ve gergi pulların arasından daha sonra da ikinci delikten geçiriniz.
23. İpliği önce çengelden daha sonra da üçüncü tansiyondan ve çengelden geçiriniz.
24. İpliği ikinci ve üçüncü ip yolundan geçiriniz.
25. İpliği horozdan, dördüncü ve beşinci ip yolundan geçiriniz. Yapacağınız ürüne ve işleme tekniğine uygun telayı seçiniz.
26. Telayı kumaşınıza uygun boyutta kesiniz.
27. Kesilen telayı, makine kasnağı üzerine yerleştiriniz (Görsel 9.47).

Görsel 9.47: Kasnağa gerilmiş tela

28. Kasnak mandallarını karşılıklı olarak takınız.
29. Kılavuz dikişini yapınız.
30. İşleme kumaşının kılavuz işaretlerini alınız.
31. İşleme kumaşının kılavuz işaretleri kılavuz dikişlerine denk gelecek şekilde telaya sabitleyiniz.
32. Kasnağı makineye tekrar yerleştiriniz (Görsel 9.48).
33. Telayı kenarlarından çekerek geriniz.

Görsel 9.48: Telaya sabitlenerek makineye yerleştirilmiş kumaş

KONTROL LİSTESİ 8

Kontrol Listesi 8, Uygulama 8'de yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. İğneyi makineye taktı.		
3. Masuraya alt iplik sardı.		
4. Masurayı mekiğe taktı.		
5. Mekiği çağanoza taktı.		
6. Üst iplikleri iplik okuyucudan, iplik yollarından, tansiyonlardan, horozdan doğru bir şekilde geçirdi.		
7. Ürüne uygun telayı seçerek kesti.		
8. Telayı makine kasnağına gerdi.		
9. Telaya kılavuz dikişlerini yaptı.		
10. Kılavuz dikişlerine uygun olarak işleme kumaşını telaya sabitledi.		
11. Kasnağı makineye yerleştirdi.		
12. Telayı gerdi.		
13. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
14. Temiz ve düzenli çalıştı.		
15. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

9.4. DESENİ MAKİNEDE İŞLEME

Bilgisayarlı nakış makinesinde yapılan işlemelerde ister bireysel ister seri üretim olsun görünüm çok önemlidir. İşlenen nakışın temiz ve düzgün görünmesi gerekmektedir. Ancak bazı durumlarda istenilen görünüm elde edilemeyebilmektedir. Bu durumlarda öncelikle yaşanan problemin kaynağı tespit edilmelidir. İstenilen nitelikte ve görünümde olmayan bir işlemede problemin kaynağını tespit etmek ve çözüm üretmek için sırasıyla gözden geçirilmesi gereken işlemler şunlardır:

- Dikiş ayarı kontrol edilmelidir.
- İnce iğne seçilmelidir.
- Dikiş sıklığı ve iplik kalınlığı uyumu yeniden düzenlenmelidir (Bunun için ya ipliği vuruş programına uygun seçmeli ya da mevcut ipliği kullanabilmek için yeni bir vuruş programı ayarlanmalıdır.).
- Kumaş yeniden kasnağa gerilmelidir.
- İşleme yönü değiştirilmelidir.
- Desen vuruş sayıları yeniden düzenlenmelidir.
- Rakam ve yazı işlemelerinde alt kontur yapılmalıdır.
- Yüzey işlemelerinde zikzak zemin taraması kafes şeklinde düzenlenmelidir.

Bilgisayarlı nakış makinesinde işlenen nakışın kontürleri düzgün görünmüyor ise sırasıyla gözden geçirilmesi gereken işlemler şunlardır:

- Mutlaka germe yöntemi iyileştirilmelidir.
- Vuruş sırasında oluşacak deformasyon hesap edilmeli ona göre vuruş düzenlenmesi yapılmalıdır.
- İşlemeye ve malzemeye uygun tela kullanılmalıdır.

9.5. EV TEKSTİLİ ÜRÜNÜNÜ DİKME

Ev tekstili ürünlerinde modellerine göre farklı şekillerde kenar temizleme teknikleri uygulanmaktadır. Her ürünün tasarım aşamasında dikimi ve kenar temizleme tekniği mutlaka belirlenmelidir. Kullanım alanına göre kimi ürünlerde sadece dikiş ve overlok ile kenar temizliği yapılırken dekorasyon amaçlı ürünlerde birbirinden farklı birçok teknikle kenar temizleme yapılabilmektedir. Önemli olan ürüne, işleme kumaşına, ihtiyaca, kullanım alanına, günün estetik ve moda anlayışına, kişinin zevkine uygun olan tekniği seçebilmektir. Seçilen tekniğin işlem basamakları uygulanarak ürünler tamamlanmalıdır.

9.6. EV TEKSTİLİ ÜRÜNÜNÜ KULLANIMA HAZIRLAMA

Parşömen kâğıdına çizilip bilgisayarda desen çizme programında parametre ayarları yapılan desen makineye yüklendikten sonra işleme ayarları yapılmalıdır. Kesimi yapılıp, tasarıma uygun işlenerek kenar temizleme tekniği uygulanan ürünün son aşamadaki kalite kontrollerinin yapılması önemlidir. Kalite kontrolünde öncelikle genel görünüme bakılmalıdır. Varsa alt ve üst iplik temizlikleri, leke kontrolleri yapılmalıdır. İşleme eksiklikleri giderilmelidir. Ürünün işleme ve kenar temizliği, iplik sağlamlamaları kontrol edilmelidir.

9. Uygulama

Amaç : Bilgisayarlı nakış makinesinde işleme yapmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede bilgisayarlı nakış makinesinde işleme yapınız.

Araç Gereç : Desen çizim programı yüklü bilgisayar, bilgisayarlı nakış makinesi, makine iğnesi, tornavida, alt iplik, masura, mekik, üst iplik kasnak, işleme kumaşı, eriyen tela, toplu iğne, yapıştırıcı, tutturma mandalı, kılavuz ipi, işaret sabunu, kalem, makas

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 9 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Parametre ayarlarını yaparken kumaş özelliğini dikkate alınız.
2. Çalışma ortamının temizliğine dikkat ediniz.
3. İşlem sırasını takip ediniz.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Bilgisayarınızda desen çizim programını açınız.
5. Motif ve su deseninizi seçerek parametre ayarlarını yapınız.
6. Seçenekler menüsünden "Makineye Gönder" sekmesini seçerek deseninizi makineye yükleyiniz (Görsel 9.49 ve 9.50).

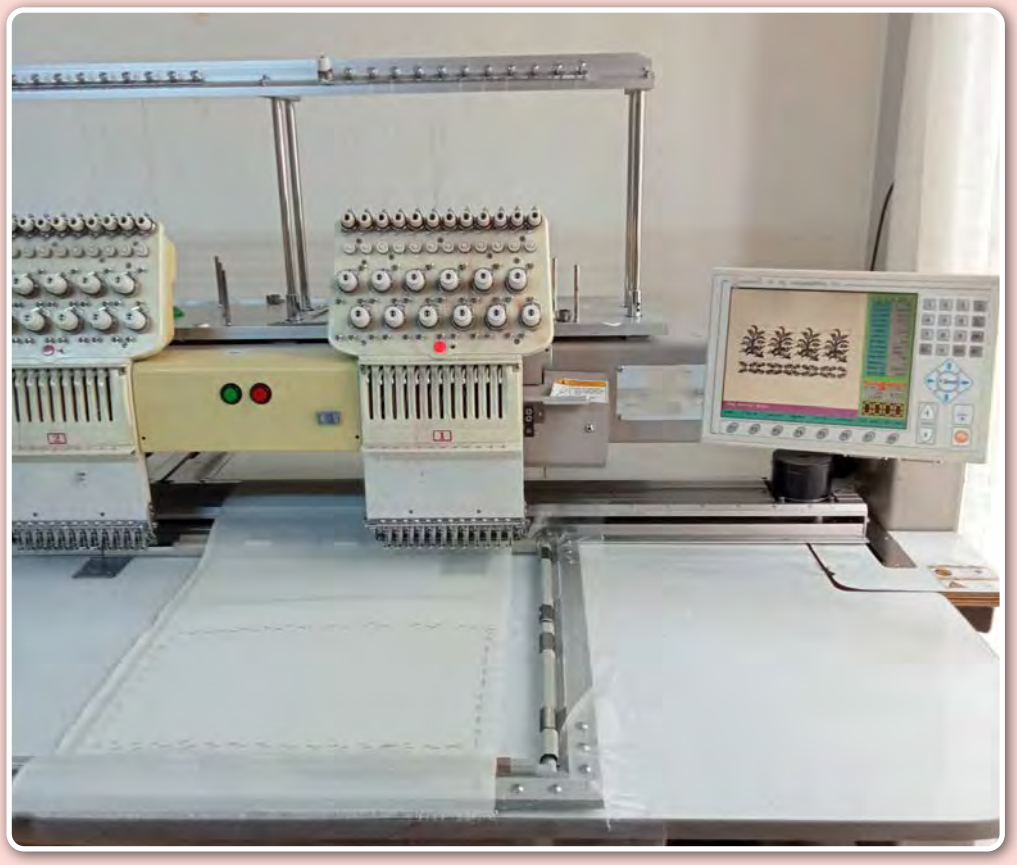

Görsel 9.49: Motif ve su deseni ekran görünümü

Görsel 9.50: Su deseni ekran görünümü

7. Makinenize iğne takınız.
8. Masuranıza iplik sarınız.
9. Masurayı mekiğe takınız.
10. Mekiği çağanoza takınız.
11. Üst iplikleri çardağa yerleştiriniz.
12. Üst iplikleri, iplik yollarından geçirerek iğneye takınız.
13. Yapacağınız ürüne ve işlemeye uygun tela kesiniz.
14. Telayı kasnağa geriniz.
15. Kılavuz dikişini dikiniz.
16. İşleme kumaşını işaretleyiniz.
17. İşleme kumaşını kılavuz çizgilere dikkat ederek telaya sabitleyiniz (Görsel 9.51).

Görsel 9.51: Telaya sabitlenmiş işleme kumaşı

18. Kasnak ayarını yapınız.
19. Çalışma alanını belirleyiniz.
20. Başlangıç iğnesini başlama noktasına indiriniz.
21. Başla komutu vererek işlemeyi başlatınız.

22. Deseninizi tasarıma uygun işleyiniz (9.52).

Görsel 9.52: İşleme aşamaları

KONTROL LİSTESİ 9

Kontrol Listesi 9, Uygulama 9'de yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Bilgisayarda desen çizim programını açtı.		
3. Motif ve su desenini seçerek parametre ayarlarını yaptı.		
4. Seçenekler menüsünden "Makineye Gönder" sekmesini seçerek desenini makineye yükledi.		
5. İğne mili üzerindeki vidayı tornavida ile gevşetti.		
6. İğneyi doğru yerleştirdi.		
7. İğne vidasını sıktı.		
8. İplik makarasını pime yerleştirerek makara pim kapağı ile sabitledi.		
9. İpliği, iplik kılavuzlarından geçirdi.		
10. Masurayı, masura sarıcı mile doğru yerleştirdi.		
11. Masurayı sardı.		
12. Sarılmış masurayı çıkararak ipliğin ucunu kesti.		
13. İğneyi en üst duruma getirdi.		
14. Masurayı mekiğe taktı.		
15. İpliği, önce mekik yaprağından sonra da yaydan geçirdi.		
16. Mekiği çağanoza yerleştirdi.		
17. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
18. Temiz ve düzenli çalıştı.		
19. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

10. Uygulama

Amaç : Ev tekstili ürününü dikmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede ev tekstili ürününü dikiniz.

Araç Gereç : Makine, makine iğnesi, alt iplik, masura, mekik, üst iplik, ürün kumaşı, toplu iğne, işaret sabunu, kalem, makas

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 10 kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Ütü yaparken kumaş ve tela özelliğine dikkat ediniz.
2. Telayı keserken ince uçlu ve keskin nakış makası kullanınız.
3. Çalışma ortamının temizliğine dikkat ediniz.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. İşlenmiş ürünü makineden çıkarınız (Görsel 9.53).
5. İşleme kenarında kalan telaları makas ile kesiniz (Görsel 9.54).

Görsel 9.53: İşlenmiş ürün

Görsel 9.54: Telası kesilmiş işleme

6. İşlemeyi ütüleyerek kalan telaların erimesini sağlayınız (Görsel 9.55).
7. Uygulama için ürününüzü düzgün bir şekilde masaya seriniz (Görsel 9.56).

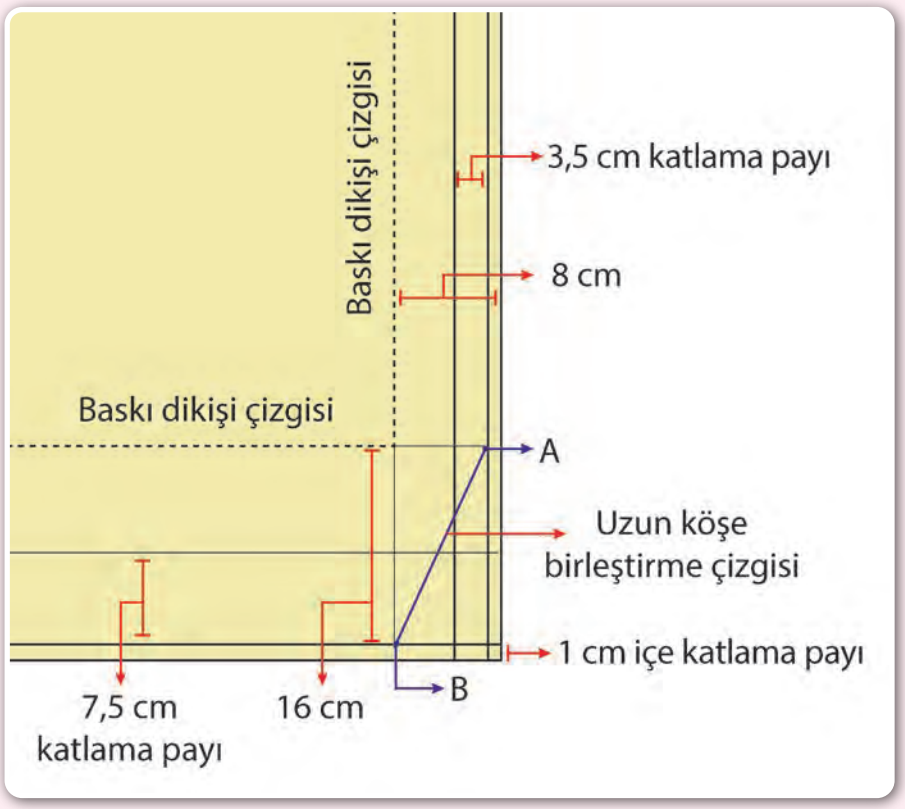

Görsel 9.55: Ürünü ütüleme

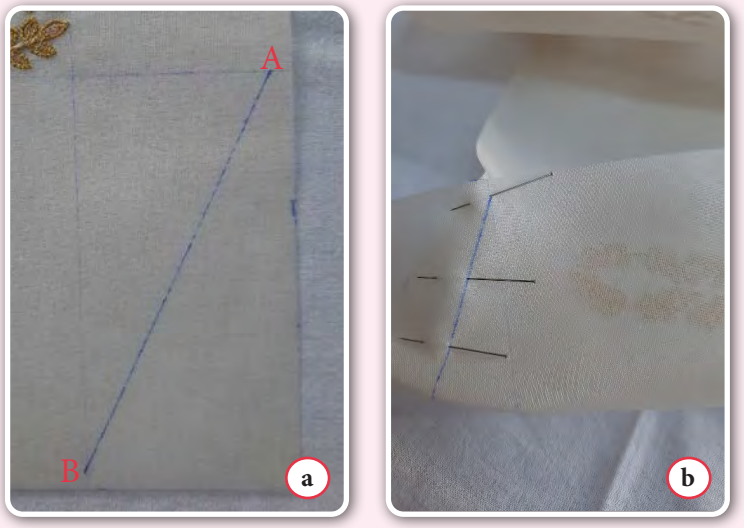
Görsel 9.56: Köşe çalışmasına hazırlık

8. Ürünün uzun kenarlarını 8 cm'den işaretleyerek çiziniz (Görsel 9.57).
9. Ürünün kısa kenarlarını 16 cm'den işaretleyerek çiziniz (Görsel 9.57).

Görsel 9.57: Uzun köşe çizimi

10. Köşeleri "a" noktasından "b" noktasına çapraz çizgi ile belirleyiniz (Görsel 9.58.a).
11. Kumaşın yüzüne doğru "a" noktası ile "b" noktasını birleştiriniz (Görsel 9.58.b).
12. Köşeyi alttan ve üstten çizgi takibi ile iğneleyerek sabitleyiniz (Görsel 9.58.b).

Görsel 9.58: Uzun köşe çalışması

13. Çizgiyi, 1cm kalana kadar makineye çekiniz.
14. Köşelerde sağlamlama yapınız.
15. Çıtlatma yaparak dikiş payını açınız.
16. Açtığınız dikiş payını ütüleyiniz.
17. Dikiş payı açık olarak köşeyi çeviriniz.
18. 3,5 cm'den katlama payını katlayarak ütüleyiniz.
19. 7,5 cm'den katlama payını katlayarak ütüleyiniz.
20. 1 cm'lik içe katlama payını ütüleyiniz.
21. Dekoratif dikiş ile kenarları tutturunuz (Görsel 9.59).
22. Ürününüzü kumaşın özelliklerine uygun ısı da ütüleyiniz (Görsel 9.60).

Görsel 9.59: Dekoratif dikiş

Görsel 9.60: Tamamlanmış ürün

KONTROL LİSTESİ 10

Kontrol Listesi 10, Uygulama 10'da yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. İşlenmiş ürünü makineden çıkardı.		
3. İşleme kenarında kalan telaları makas ile kesti.		
4. İşlemeyi ütüleyerek kalan telaların erimesini sağladı.		
5. Uzun köşe kenar temizleme tekniğini uyguladı.		
6. Ürünü kumaşın özelliklerine dikkat ederek uygun ısıda ütüledi.		
7. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		
8. Temiz ve düzenli çalıştı.		
9. Zamanı verimli kullandı.		

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

SIRA SİZDE

Amaç : Bilgisayarlı nakış makinesinde işleme ile ev tekstili ürünü oluşturmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede bilgisayarlı nakış makinesinde işleme ile ev tekstili ürünü oluşturunuz.

Araç Gereç : Desen çizim programı yüklü bilgisayar, bilgisayarlı nakış makinesi, makine iğnesi, tornavida, alt iplik, masura, mekik, üst iplik kasnak, işleme kumaşı, eriyen tela, toplu iğne, tutturma mandalı, kılavuz ipi, işaret sabunu, kalem, makas

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Dereceleme Ölçeği kullanılarak değerlendirilecektir.

Öneriler

1. Parametre ayarlarını yaparken kumaş özelliğini dikkate alınız.
2. Çalışma ortamının temizliğine dikkat ediniz.
3. İşlem sırasını takip ediniz.
4. Temiz ve düzenli çalışınız.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Deseninizi seçerek işlemeye hazırlayınız.
5. Makinenizi işlemeye hazırlayınız.
6. Kumaşınızı işlemeye hazırlayınız.
7. Kasnak ayarını yapınız.
8. Çalışma alanını belirleyiniz.
9. Başla komutu vererek işlemeyi başlatınız.
10. Deseninizi tasarıma uygun işleyiniz.
11. Belirlediğiniz kenar temizleme tekniğini uygulayarak ürününüzü tamamlayınız.
12. Tela, alt, üst iplik temizliği yapınız.
13. Ürünü kumaşın özelliklerine dikkat ederek uygun ısıda ütüleyiniz.
14. Kalite kontrolü yaparak kullanıma hazır hâle getiriniz.

DERECELEME ÖLÇEĞİ

Öğrencinin

Adı Soyadı : ..... Toplam Puan : .....

Numarası : ..... Değerlendirme Tarihi : .....

Yönerge: Bu dereceleme ölçeği Sıra Sizde uygulamasında yapılan çalışmayı değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiştir. Bu ölçek, aynı zamanda çalışmanın hangi ölçütlere dikkat edilerek değerlendirileceği konusunda bilgi vermektedir. Derecelendirme ölçeğindeki her bir ölçütün karşılanma düzeyini belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	PERFORMANS DÜZEYİ			
	Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (2)	Geliştirilebilir (1)
A) EDİNİLEN BİLGİYİ BECERİYE DÖNÜŞTÜRME				
1. Desenini seçerek işlemeye hazırladı.				
2. Makineyi işlemeye hazırladı.				
3. Kumaşı işlemeye hazırladı.				
4. Kumaşı kasnağa yerleştirerek gerdi.				
5. Kasnağı makineye yerleştirdi.				
6. Kasnak ayarını yaptı.				
7. Çalışma alanını belirledi.				
8. Başla komutu vererek işlemeyi başlattı.				
9. Deseni tasarıma uygun işledi.				
10. Belirlediği kenar temizleme tekniğini uygulayarak ürünü tamamladı.				
11. Ürünü kumaşın özelliklerine dikkat ederek uygun ısıda ütüledi.				
12. Kalite kontrolünü yaptı.				
B) HAZIRLIK VE BEKLENİLEN DAVRANIŞ				
13. Çalışma ortamını hazırladı.				
14. Araç gereci hazırladı.				
15. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.				
16. Araç gereci ve zamanı verimli kullandı.				
17. Temiz ve düzenli çalıştı.				

Tablo puanını 100'lük sisteme dönüştürme işlemi

Tabloda her bir ölçüt için belirlenen en yüksek puan 4'tür. Tabloda toplam 17 ölçüt vardır. Tablodan alınabilecek en yüksek puan 17 x 4 = 68'dir.

DEĞERLENDİRME PUANI = (Tablo Puanı x 100) / 68

Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamları ve bölgelerine göre düzenlenebilir.

351

- MEB, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Anadolu Meslek ve Anadolu Teknik Programı, El Sanatları Teknolojisi Alanı, Çerçeve Öğretim Programı
- https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/557738 (International Journal Entrepreneurship and Management Inquiries (Journal EMI) Dergisi ISSN: 2602 – 3970 / Dönem / Cilt: 2 / Sayı: 3 Araştırma Makalesi)
- Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı El ve Makine Nakışları Eğitimi Bilim Dalı Bilgisayar Destekli Tasarım ve İşleme (Nakış) Uygulamaları Yüksek Lisans Tezi Hediye Erdal 2008
- Yrd. Doç. Huriye Çırakoğlu Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi "Nakış Desen Tasarımı" Ders Notları
- T.C. Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Mehmet Nuri Kıvrak Dijital Çizim ve Görselleştirme Tekniklerinin Desen Eğitiminde Kullanılması Resim Anasanat Dalı Yüksek Lisans Tezi Antalya, 2015
- Deniz Mutlu Ala, Nihat Çelik (2015): Geliştirilmiş Bir Yerli Dokuma Desen Tasarım Programı, Tekstil ve Mühendis, 22: 99, 27-40.
- Maktal(Erbaş) A. ve Korkmaz Y. (2019). "Motif ve Çizim Şemalarının Dijital Ortama Aktarılmasının Tezyînî Sanatlardaki Tasarım Sürecine Katkısı",
- Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bili Mler Enstitüsü Dergisi, Sayı 34, Denizli, S.21-27.
- Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Nakış ve Brode Teknolojileri Üzerine Bazı Araştırmalar Haluk Odacı Temmuz, 2000
- Paff Creative -4.5 Kullanım Kılavuzu
- Singer Fütura Kullanım Kılavuzu

GENEL AĞ KAYNAKÇASI

- Mesleğim Hayatım, İş Güvenliği Talimatı ve Tutanağı. Erişim Adresi: https://meslegimhayatim.meb.gov.tr/dokumanlar/ Erişim Tarihi: 01.10.2021
- TDK (Türk Dil Kurumu) Sözlüğü, Erişim Adresi: https://sozluk.gov.tr/
- TDK Yazım Klavuzu, Erişim Adresi: https://www.tdk.gov.tr/tdk/kurumsal/yazim-kilavuzu/
- https://www.kafkumas.com/blog/pike-kumas-hakkinda-bilmeniz-gerekenler Erişim Tarihi: 24.10.2021
- https://www.dekorinyo.com/kac-metre-kumas-almaliyim/ Erişim Tarihi: 21.10.2021
- https://www.dekoloji.com/yatak-ortusu-nedir-ne-ise-yarar/ Erişim Tarihi: 08.10.2021
- https://www.hayalperestboncuk.com.tr/dantel Erişim Tarihi: 13.10.2021
- https://www.englishhome.com Erişim Tarihi: 01.11.2021
- https://www.tac.com.tr/search?q=yatak+%C3%B6rt%C3%BCs%C3%BC Erişim Tarihi: 18.10.2021
- https://www.madamecoco.com/ Erişim Tarihi: 18.10.2021
- http://www.tekstilvemuhendis.org.tr Erişim Tarihi: 23.10.2021
- http://www.unutulmussanatlar.com/2013/01/desen-tasarm_58.html# Erişim Tarihi: 19.10.2021

GÖRSEL KAYNAKÇASI

Ders materyalinde kullanılan görsellerin kaynaklarının sıralandığı kaynakçaya ulaşmak için karekodu okutunuz.

http://kitap.eba.gov.tr/karekod/Kaynak.php?KOD=1498

Kaynakça TDK kurallarına göre yazılmıştır.

Boş sayfayı model tasarımı yapmak için kullanabilirsiniz...

Boş sayfayı model tasarımı yapmak için kullanabilirsiniz...